Kommunstyrelsen

KALLELSE

Kallelse till sammanträde

Organ Kommunstyrelsen

Plats Gustaf Adolfsalen

Tid Onsdagen den 9 april 2025 kl. 09.00

Nr	Ärende	Dnr	Sida
1	Val av protokolljusterare	2025/4	
2	Godkännande av föredragningslista	2025/4	
3	Workshop inför framtagande av Näringslivsstrategiskt program	2023/1253	3 - 5
	Näringslivschef Cissi Lööv & näringslivsutvecklare Åsa Stanaway kl. 09.00 – 10.30		
4	Remiss av författningar om behandling av personuppgifter i socialtjänst och hälso- och sjukvård	2025/163	6 - 131
	Handlingar skickas ut senare		
5	Riktlinje för medarbetarskap och ledarskap	2025/240	132 - 155
6	Riktlinje för arbetsanpassning och arbetslivsinriktad rehabilitering	2025/275	156 - 177
7	Remiss, Energi- och klimatstrategi för Västmanlands län	2025/63	178 - 228
8	Riktlinje för fordonshantering	2025/113	229 - 254
9	Utredningsuppdrag lokalvård i egen regi	2023/1336	255 - 264
10	Budget i balans	2025/311	
	Handlingar skickas ut senare		
11	Bokslut 2024 Kommunstyrelsens verksamheter	2025/125	265 - 340
12	Bokslut 2024 Sala kommun	2025/205	341 - 645
13	Återställande av negativt balanskrav	2025/273	646 - 654
14	Redovisning av motioner som ej behandlats inom ett år, våren 2025	2025/220	655 - 659

15	Redovisning av medborgarförslag som ej behandlats inom ett år, våren 2025	2025/169	660 - 665
16	Redovisning av verkställande av bifallna motioner och medborgarförslag, våren 2025	2025/168	666 - 670
17	Övriga frågor	2025/4	

Näringslivsenheten,
Cecilia Lööv
Näringslivschef

Missiv

UNDERLAG INFÖR WORKSHOP NÄRINGSLIVSSTRATEGISKT PROGRAM

Näringslivsenheten har ett uppdrag att ta fram ett Näringslivsstrategiskt program. Programmet ska ge vägledning och stöd i beslut avseende arbetet med att stärka platsens varumärke, locka fler besökare, nya invånare och företag till Sala. Programmet ska även utgöra underlag för prioriteringar av satsningar och resurser för att skapa bästa möjliga förutsättningar för befintliga företag att driva verksamhet och växa.

Programmet tas fram i flera steg där förankring med såväl politiker, tjänstepersoner som lokala företagare sker i processens avgörande faser.

1. Analys (jan-apr): Kartläggning av nuläge och önskat läge - beskrivning av strategisk riktning.
2. Konkretisering (maj-aug): Identifiering av önskade effekter, fokusområden och prioriteringar.
3. Formulering (sep-okt): Framtagande av programmet med tydliga mål, indikatorer, milstolpar och åtgärdsförslag.
4. Beslut (nov-dec): Förankring och antagande av programmet

Den workshop som genomförs med KS 9 april avser förankring och komplettering av steg ett, det vill säga nuläge, önskat läge och strategisk riktning.

Ekonomiska konsekvenser

Genom att utveckla vår egen AI-assistent istället för att anlita dyra externa konsulter sparar vi tid och pengar. AI:n hjälper oss att analysera en stor mängd dokument, rapporter och annan data – lokalt, regionalt och nationellt – och ger oss objektiva analyser och konkreta förslag att arbeta vidare med.

Det innebär att vi inte behöver börja från noll. I stället kan vi lägga fokus på det viktiga; att identifiera strategiska vägval, skapa samsyn och prioritera rätt insatser för framtiden. Arbetet finansieras inom ramen för näringslivsenhetens budget.

FÖRSLAG TILL BESLUT

att utifrån framtagen plan kompletterat med inspel från workshops fortsätta arbetet med framtagandet av det näringslivsstrategiska programmet.

Dnr 2023/1253

KS § 17 Näringslivsstrategiskt program

INLEDNING
Det finns ett gap mellan företagen i Salas attityd till företagsklimatet (plats 231 i Svenskt Näringslivs Företagsklimatsranking) och den verkliga upplevelsen i myndighetsutövningen (plats 52 i SBA/SKRs Insiktsmätning med ett NKI på 78).

Den workshop för förbättrat företagsklimat som genomfördes 20220830 var startskottet för den kraftsamling som nu görs kring näringslivsfrågorna i kommunen. Resultatet har varit ökad dialog med företagen, bland annat genom omstart av Näringslivsrådet på prioriterade teman, internt förbättringsarbete och deltagande i Svenskt Näringslivs utvecklingsprogram.

Sala är en del av Västmanland och via SBA också en del av Storstockholmsregionen, där det i båda fallen pågår ett aktivt investeringsfrämjande arbete. I den kontexten gynnas Salas tillväxt av att tydliggöra platsens erbjudande och att aktivt arbeta med offertberedskap och marknadsbearbetning.

Dialogerna med de lokala företagen, andra kommuner i utvecklingsprogrammet och regionerna Sala är en del av har satt ljuset på behovet av en tydligare målbild, riktning och prioriteringar. Detta uppnås genom att ta fram ett nytt Näringslivsstrategiskt program som det lokala näringslivet och de kommunala verksamheterna står bakom.

Programmet ska beskriva den politiska viljan med vad Sala ska vara för plats för invånare, företagare och besökare. Det vill säga platsen Salas löfte till de som bor och verkar i kommunen och erbjudande till omvärlden. Programmet ska också tydliggöra vilken position kommunen vill ta i de sammanhang vi verkar i.

Programmet ska beskriva de strategiska vägval och prioriteringar som behöver göras för att nå målbilden samt önskad utveckling inom näringar och branscher med betydelse för Sala. Programmet kompletteras med planer för genomförande och ersätter befintligt Näringslivsprogram.

Beslutsunderlag
KS 2024.195, missiv.

Ledningsutskottets beslut § 3, 2024-01-24

Yrkanden
Ordförande Amanda Lindblad (S) yrkar
bifall till ledningsutskottets förslag att kommunstyrelsen beslutar
att kommundirektören får i uppdrag att ta fram ett Näringslivsstrategiskt program för perioden 2025-2035.

Anders Wigelsbo (C), Ingela Kilholm Lindström (MP) och Johanna Ritvadotter (V) yrkar bifall till Amanda Lindblads (S) förslag.

KS § 17 fortsättning

Beslutsgång
Ordförande ställer sitt eget yrkande mot avslag och finner yrkandet bifallet.

BESLUT
Kommunstyrelsen beslutar
att kommundirektören får i uppdrag att ta fram ett Näringslivsstrategiskt program för perioden 2025-2035.

Skickas till
Näringslivsenheten

From: Östergren, Cecilia
Sent: 2025-02-18 10:31:36
To: kansli@akademssr.se; info@aleris.se; arbetsmiljoverket@av.se; kommun@arjeplog.se; info@barnombudsmannen.se; kommunen@boden.se; kommunen@bollebygd.se; info@capio.com; rdr@demensforbundet.se; registrator@ehalsomyndigheten.se; kommun@essunga.se; info@famna.se; info@funktionsratt.se; gavle.kommun@gavle.se; stadsledningskontoret@stadshuset.goteborg.se; herrljunga.kommun@herrljunga.se; kommun@hudiksvall.se; kommun@harnosand.se; registrator@inera.se; registrator@ivo.se; kontaktcenter@jonkoping.se; kommun@kalix.se; karlstadskommun@karlstad.se; kommun@kil.se; forbundet@kommunal.se; kommun@kristianstad.se; Lidingö stad; kommun@ljusdal.se; lulea.kommun@lulea.se; registrator@lakemedelsverket.se; malmostad@malmo.se; motala.kommun@motala.se; info@mfd.se; info@digg.se; registrator@msb.se; info@nsph.se; info@nck.uu.se; nationellt.centrum.hrv.oster¬gotland@lansstyrelsen.se; Norbergs kommun; info@pro.se; kommun@pitea.se; support@ptj.se; info@ptl.se; regelradet@regelradet.se; region.dalarna@regiondalarna.se; rg@regiongavleborg.se; regionen@regionhalland.se; region@regionjh.se; region@regionkalmar.se; Region Skåne; kontakt@regionstockholm.se; kontaktcenter@regionsormland.se; region.uppsala@regionuppsala.se; region@regionvarmland.se; regionen@regionvasterbotten.se; fub@fub.se; masmarforeningen@gmail.com; riksforeningenSAS@gmail.com; Kommun Info; info@skpf.se; info@spfseniorerna.se; registrator@stat-inst.se; kommunstyrelsen@stockholm.se; ks@storuman.se; info@demenscentrum.se; styrelse@sdpf.se; info@skr.se; info@slf.se; post@psykologforbundet.se; info@tandhygienistforening.se; kansli@tandlakarforbundet.se; info@swedishmedtech.se; info@srf.nu; kontaktcenter@trelleborg.se; info@vilhelmina.se; vision@vision.se; info@vardforbundet.se; anna.jansdotter@almega.se; region@vgregion.se
Cc: Registrator rättsavdelningen
Subject: Remiss av författningar om behandling av personuppgifter i socialtjänst och hälso- och sjukvård 4.1-3425/2025
Attachments: Missiv med sändlista.docx, Ändringsförfattning HSLF-FS 2016_40.docx, Ändring SOSFS 2014 5.docx, föreskrifter socialtjänstens personuppgiftsbehandling.docx, Konsekvensutredning ändringsförfattning HSLF-FS 2016_40.docx, konsekvensutredning PU socialtjänst + dokumentationskrav.docx

Ni inbjuds att lämna synpunkter på Socialstyrelsens författningsförslag med tillhörande konsekvensutredningar, se bifogat missiv.

Synpunkter ska ha kommit in till Socialstyrelsen senast **den 22 april 2025**.

Vi är tacksamma för yttranden per e-post i Wordformat för att underlätta vårt arbete med att sammanställa svaren. Remissvar skickas till **socialstyrelsen@socialstyrelsen.se**.

.....

Cecilia Östergren
Jurist
075-247 3994

SOCIALSTYRELSEN
Rättsavdelningen
Socialjuridik
106 30 Stockholm
Växel 075-247 30 00
www.socialstyrelsen.se

Sveriges kunskapsmyndighet för vård och omsorg

Läs om hur vi hanterar dina personuppgifter

Rättsavdelningen
Cecilia Östergren
cecilia.ostergren@socialstyrelsen.se

Enligt sändlista

Remiss av förslag till författningar som avser personuppgiftsbehandling i hälso- och sjukvården och socialtjänsten.

Ni inbjuds att lämna synpunkter på Socialstyrelsens författningsförslag med tillhörande konsekvensutredningar:

- Ändring i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2016:40) om journalföring och behandling av personuppgifter i hälso- och sjukvården
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (2025:XXX) om socialtjänstens personuppgiftsbehandling
- Ändring i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2014:5) om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS

Synpunkter på förslagen och konsekvensutredningen ska ha kommit in till Socialstyrelsen senast **den 22 april 2025**.

Vi är tacksamma för yttranden per e-post i wordformat för att underlätta vårt arbete med att sammanställa svaren. Remissvar skickas till **socialstyrelsen@socialstyrelsen.se**.

Vänligen ange diarienumret 4.1-3425/2025 i remissvaret och ämnesraden.

Kontaktpersoner:

Ändring i HSLF-FS 2016:40:
Camilla Strandberg
Camilla.strandberg@socialstyrelsen.se

Socialtjänstens personuppgiftsbehandling och ändring i SOSFS 2014:5:
Cecilia Östergren
cecilia.ostergren@socialstyrelsen.se

Med vänlig hälsning

Pär Ödman
Avdelningschef

Bilagor

- Sändlista
- Förslag – ändring i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2016:40) om journalföring och behandling av personuppgifter i hälso- och sjukvården
- Konsekvensutredning – förslag till ändring i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2016:40) om journalföring och behandling av personuppgifter i hälso- och sjukvården
- Förslag – Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (2025:XXX) om socialtjänstens personuppgiftsbehandling
- Förslag – ändring i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2014:5) om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS
- Konsekvensutredning – förslag till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (2025:XXX) om socialtjänstens personuppgiftsbehandling samt förslag till ändring i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2014:5) om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS

Sändlista

1. Akademikerförbundet SSR
2. Aleris
3. Arbetsmiljöverket
4. Arjeplogs kommun
5. Barnombudsmannen
6. Bodens kommun
7. Bollebygds kommun
8. Capio
9. Demensförbundet
10. E-hälsomyndigheten
11. Essunga kommun
12. Famna
13. Funktionsrätt Sverige
14. Gävle kommun
15. Göteborgs kommun
16. Herrljunga kommun
17. Hudiksvalls kommun
18. Härnösands kommun
19. Inera
20. Inspektionen för vård och omsorg
21. Integritetsskyddsmyndigheten
22. Jönköpings kommun
23. Kalix kommun
24. Karlstads kommun
25. Kils kommun
26. Kommunal
27. Kristianstads kommun
28. Lidingö kommun
29. Ljusdals kommun
30. Luleå kommun
31. Läkemedelsverket
32. Malmö kommun
33. Motala kommun
34. Myndigheten för delaktighet
35. Myndigheten för digital förvaltning
36. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
37. Nationell samverkan för psykisk hälsa NSPH
38. Nationellt centrum för kvinnofrid
39. Nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck
40. Norbergs kommun
41. Pensionärernas riksorganisation
42. Piteå kommun
43. Praktikertjänst
44. Privattandläkarna
45. Regelrådet

46. Region Dalarna
47. Region Gävleborg
48. Region Halland
49. Region Jämtland Härjedalen
50. Region Kalmar län
51. Region Skåne
52. Region Stockholm
53. Region Sörmland
54. Region Uppsala
55. Region Värmland
56. Region Västerbotten
57. Riksförbundet FUB
58. Riksföreningen för medicinskt ansvariga sjuksköterskor och medicinskt ansvariga för rehabilitering
59. Riksföreningen för SAS, socialt ansvarig samordnare/socialt ansvarig socionom
60. Sala kommun
61. SKPF pensionärerna
62. SPF Seniorerna
63. Statens institutionsstyrelse
64. Stockholms kommun
65. Storumans kommun
66. Svenskt demenscentrum
67. Sveriges dövas pensionärsförbund
68. Sveriges Kommuner och Regioner
69. Sveriges läkarförbund
70. Sveriges psykologförbund
71. Sveriges Tandhygienistförening
72. Sveriges tandläkarförbund
73. Swedish Medtech
74. Synskadades riksförbund
75. Trelleborgs kommun
76. Vilhelmina kommun
77. Vision
78. Vårdförbundet
79. Vårdföretagarna
80. Västra Götalandsregionen

Gemensamma författningssamlingen avseende hälso- och sjukvård, socialtjänst, läkemedel, folkhälsa m.m.

ISSN 2002–1054, Artikelnummer xxxxxxxx
Utgivare: Chefsjurist Pär Ödman, Socialstyrelsen

Socialstyrelsens föreskrifter om ändring i föreskrifterna och allmänna råden (HSLF-FS 2016:40) om journalföring och behandling av personuppgifter i hälso- och sjukvården;

HSLF-FS 2025:xx

Utkom från trycket den xx juli 20xx

beslutade den xx xx 2025.

Socialstyrelsen föreskriver[1] med stöd av 2, 3 och 4 §§ patientdataförordningen (2008:360) i fråga om Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2016:40) om journalföring och behandling av personuppgifter i hälso- och sjukvården

dels att 1 kap. 2 och 3 §§, 2 kap. 1 §, 3 kap. 15 §, 4 kap. 1, 2, 4, 6, 7, 9, 10 och 11 §§ samt att rubrikerna närmast före 4 kap. 4 och 6–8 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas sju nya paragrafer, 3 kap. 17 a och 17 b §§, 4 kap. 2 a, 2 b och 8 a–8 c §§ samt 6 kap. 7 a §, av följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 4 kap. 5 § ska lyda ”Åtkomst till spärrade uppgifter inom en vårdgivares verksamhet”.

Föreskrifterna i 1 kap. 2 och 3 §§, 2 kap. 1 §, 3 kap. 15, 17 a och 17 b §§ samt 4 kap. 1–2 b, 4 och 6–11 §§ är meddelande efter det att Integritetsskyddsmyndigheten har fått tillfälle att yttra sig.

Vidare beslutar Socialstyrelsen att det ska införas allmänna råd till 3 kap. 17 a § och 4 kap. 8 b § av följande lydelse.

1 kap.

2 § Bestämmelserna i 3 kap. 2 § 4 och 7–20 §§, 4 kap. 2–11 §§,

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/37/EG av den 29 april 2004 om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för carcinogener eller mutagena ämnen i arbetet, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2022/431/EU.

UTKAST

6 kap. 1–3 §§ samt 7 kap. 1 § 4 ska endast tillämpas av vårdgivare som behandlar patienters personuppgifter i system som är helt eller delvis automatiserade.

Bestämmelserna i 3 kap. 17 a och 17 b §§ och 4 kap. 4, 6, 7 och 8 c §§ ska inte tillämpas i verksamhet som bedrivs enligt lagen (2018:744) om försäkringsmedicinska utredningar.

Bestämmelserna i 3 kap. 17 a och 17 b §§ och 4 kap. 6, 7 och 8 c §§ ska inte tillämpas i verksamhet som bedrivs enligt lagen (2021:363) om estetiska kirurgiska ingrepp och estetiska injektionsbehandlingar.

Övriga bestämmelser ska tillämpas av de vårdgivare som anges i 1 § oberoende av på vilket sätt personuppgifterna dokumenteras.

3 § I 1 kap. 4 § patientdatalagen (2008:355) och 1 kap. 2 § lagen (2022:913) om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation anges hur dessa lagar och föreskrifter som har meddelats i anslutning till dem förhåller sig till annan dataskyddsreglering.

2 kap.

1 § I dessa föreskrifter och allmänna råd avses med

aktivt val	agerande för att ta del av viss information i ett elektroniskt system
autentisering	kontroll av uppgiven identitet
flerfaktorautentisering	kontroll av uppgiven identitet på flera av varandra oberoende sätt
individanpassad vårdprocess	vårdprocess som är anpassad för en enskild patient
informationssystem	system som insamlar, bearbetar, lagrar eller distribuerar och presenterar in formation
informationssäkerhetspolicy	policy som anger mål och inriktning för samt styr en organisations informationssäkerhetsarbete
ledningssystem	system för att fastställa principer för ledning av verksamheten

UTKAST

omsorgsgivare	myndighet i kommun eller region som har ansvar för eller utför insatser för äldre personer eller personer med funktionsnedsättning samt annan juridisk person eller enskild näringsidkare som utför sådana insatser
omsorgsmottagare	person som har fått eller får insatser för äldre personer eller personer med funktionsnedsättning eller som har fått eller får behovet av sådana insatser bedömda
patientjournal	en eller flera journalhandlingar som rör samma patient
process	serie aktiviteter som främjar ett bestämt ändamål eller ett avsett resultat
vårdgivare	statlig myndighet, region och kommun i fråga om sådan hälso- och sjukvård som myndigheten, regionen eller kommunen har ansvar för samt annan juridisk person eller enskild näringsidkare som bedriver hälso- och sjukvård
vårdprocess	process avseende hälso- och sjukvård som hanterar ett eller flera relaterade hälsoproblem eller hälsotillstånd

3 kap.

Elektronisk överföring av personuppgifter

15 § Vid elektronisk överföring av personuppgifter ska vårdgivaren ansvara för att

1. obehöriga inte kan ta del av uppgifterna, och

UTKAST

2. tillgång till uppgifterna genom elektronisk åtkomst, direktåtkomst eller annat elektroniskt utlämnande ges efter flerfaktorautentisering.

Rutiner för information till patienter inför att uppgifter får göras tillgängliga genom sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation

17 a § Vårdgivaren ska ansvara för att det finns rutiner för att patienten får information enligt 2 kap. 2 § lagen (2022:913) om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation innan uppgifter om honom eller henne får göras tillgängliga för andra vårdgivare och omsorgsgivare.

Allmänna råd

Rutinerna bör innefatta hur ofta och på vilket sätt som patienter ska informeras.

Rutiner för samtycke till att ta del av uppgifter genom sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation

17 b § Vårdgivaren ska ansvara för att det finns rutiner för hur och när samtycke till att ta del av uppgifter genom sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation behöver hämtas in.

Vårdgivaren ska även ansvara för att det finns rutiner för hur och när

1. bedömningar av om ett barn inte självt kan lämna samtycke enligt 3 kap. 1 § tredje stycket lagen (2022:913) om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation ska göras,
2. bedömningar av om en patient inte kan samtycka enligt 3 kap. 3 § lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation ska göras, och
3. klarlägganden av patientens inställning enligt 3 kap. 3 § andra stycket 2 lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation ska göras.

4 kap.

Styrning av behörigheter

1 § Bestämmelser om vårdgivarens ansvar för tilldelning och begränsning av behörigheter för åtkomst till uppgifter om patienter finns i 4

UTKAST

kap. 2 § patientdatalagen (2008:355) och 4 kap. 3 § lagen (2022:913) om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.

2 § Innan villkor för behörighet för åtkomst till uppgifter om patienter bestäms ska vårdgivaren klarlägga vilka behov av uppgifter som finns för att kunna utföra arbetsuppgifter i hälso- och sjukvården samt vilka behov av uppgifter som finns för olika verksamheter och yrkeskategorier. Vidare ska de risker som möjligheten till åtkomst kan medföra för skyddet av patienters personliga integritet identifieras. Risker vid åtkomst till skyddade personuppgifter ska särskilt beaktas.

Behovs- och riskanalysen ska utgöra grunden för att fastställa villkoren för tilldelning av behörighet.

Om behoven av åtkomsten och de risker som åtkomsten kan medföra förändras, ska behovs- och riskanalysen revideras.

2 a § De fastställda villkoren för behörighet för åtkomst samt de bedömningar i behovs- och riskanalysen som ligger till grund för dem ska dokumenteras.

2 b § Vårdgivaren ska ansvara för att

1. varje användare tilldelas behörighet för åtkomst till uppgifter om patienter med utgångspunkt från de fastställda villkoren för tilldelning av behörighet, och
2. behörighet som har tilldelats följs upp och vid behov ändras så att den överensstämmer med de fastställda villkoren för behörighetstilldelning.

Åtkomst till ospärrade uppgifter om en patient inom en vårdgivares verksamhet och vid sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation

4 § Vårdgivaren ska ansvara för att ospärrade uppgifter om en patient hos en annan vårdenhet, vårdprocess, vårdgivare eller hos en omsorgsgivare inte kan göras tillgängliga utan att den behöriga användaren tar ställning till om han eller hon får ta del av dem.

Ställningstagandet ska göras med utgångspunkt från förutsättningarna i 4 kap. 1 § patientdatalagen (2008:355) respektive 3 kap. 1 eller 3 § lagen (2022:913) om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.

Åtkomst till uppgift om spärrade uppgifter vid sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation

UTKAST

6 § Vårdgivaren ska ansvara för att det framgår av systemet med sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation att det finns spärrade uppgifter om en patient hos någon annan vårdgivare.

Vårdgivaren ska även ansvara för att information om vilken eller vilka vårdgivare som har spärrade uppgifter om en patient endast görs tillgängliga efter att en behörig användare har gjort ett aktivt val.

Nödöppning vid sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation

7 § En vårdgivare som är ansluten till systemet med sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation ska säkerställa att behöriga användare får tillgång till de uppgifter om en patient som kan antas ha betydelse för den vård patienten oundgängligen behöver när det föreligger fara för hans eller hennes liv eller allvarlig risk för hans eller hennes hälsa.

Vid en sådan situation som avses i 3 kap. 5 och 6 §§ lagen (2022:913) om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation ska vårdgivaren ansvara för att åtkomst till information om vilken eller vilka vårdgivare som har uppgifter om en patient föregås av att den behörige användaren gör ett aktivt val.

Vidare ska vid en sådan situation åtkomsten till ospärrade uppgifter om en patient hos en annan vårdgivare föregås av ytterligare ett aktivt val. Om uppgifterna är spärrade, ska en begäran om åtkomst göras hos den vårdgivare som har spärrat uppgifterna.

Dokumentation och kontroll av åtkomst till uppgifter

8 § Vårdgivaren ska ansvara för att varje användares åtkomst till uppgifter om en patient dokumenteras.

8 a § Vårdgivaren ska ansvara för att det av dokumentationen av åtkomsten till uppgifter om en patient framgår

1. från vilken vårdenhet eller vårdprocess en användare har berett sig åtkomst,
2. vid vilken tidpunkt en användare har berett sig åtkomst, och
3. användarens och patientens identitet.

8 b § Vårdgivaren ska ansvara för att

1. systematiska och återkommande stickprovskontroller görs av den åtkomst som har förekommit,
2. kontroller görs vid misstanke om obehörigt intrång,
3. kontrollerna av åtkomst dokumenteras, och

UTKAST

4. dokumentationen av åtkomst sparas minst fem år.

Allmänna råd

Kontrollernas frekvens bör anpassas efter
– antalet behöriga användare,
– personuppgiftsbehandlingens omfattning, och
– villkoren för behörighetstilldelning.

Frekvensen bör även anpassas efter hur omfattande kontrollerna är.

8 c § Utöver det som anges i 8 a och b §§ ska vårdgivaren ansvara för att det av dokumentationen av åtkomsten framgår från vilken vårdenhet eller vårdprocess inom en annan vårdgivarens verksamhet, samt från vilken avdelning, enhet eller motsvarande inom en omsorgsgivares verksamhet som en användare har berett sig åtkomst till personuppgifter om en patient genom sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.

Information till en patient om åtkomst

9 § Av informationen som vårdgivaren enligt 8 kap. 5 § patientdatalagen (2008:355) på begäran ska lämna till en patient om åtkomsten till hans eller hennes uppgifter ska det framgå

1. från vilken vårdenhet eller vårdprocess inom en vårdgivares verksamhet en användare har tagit del av uppgifterna,
2. från vilken avdelning, enhet eller motsvarande inom en omsorgsgivares verksamhet en användare har tagit del av uppgifterna, samt
3. vid vilken tidpunkt en användare har tagit del av uppgifterna.

Informationen ska vara utformad på ett sådant sätt att patienten kan bedöma om åtkomsten har varit befogad.

Enskildas elektroniska tillgång till uppgifter

10 § Vårdgivaren ska ansvara för att en enskilds tillgång till uppgifter om sig själv och till dokumentation om åtkomst genom direktåtkomst eller annat elektroniskt utlämnande tillåts endast efter att den enskildes identitet har säkerställts genom flerfaktorautentisering.

11 § Om vårdgivaren endast medger en begränsad direktåtkomst, ska denne informera den enskilde om detta.

UTKAST

Vårdgivaren ska även informera den enskilde om vart han eller hon kan vända sig för att få hjälp med att förstå dokumentationen.

6 kap.

Om längre bevarandetid av patientjournaler i vissa fall

7 a § Vårdgivaren ska säkerställa att patientjournaler som förs vid medicinska kontroller enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:15) om medicinska kontroller i arbetslivet, vilka har föranletts av arbete med exponering av carcinogena eller mutagena ämnen, bevaras i minst 40 år efter det att exponeringen har upphört.

Denna författning träder i kraft den 1 november 2025.

Socialstyrelsen

BJÖRN ERIKSSON

Camilla Strandberg

UTKAST

Gemensamma författningssamlingen avseende hälso- och sjukvård, socialtjänst, läkemedel, folkhälsa m.m.

ISSN 2002-1054, Artikelnummer 2025-x-xxxx
Utgivare: Chefsjurist Pär Ödman, Socialstyrelsen

Socialstyrelsens föreskrifter om ändring i föreskrifterna och allmänna råden (SOSFS 2014:5) om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS;

HSLF-FS 2025:xx

Utkom från trycket den xx xx 20xx

beslutade den xx september 2025.

Socialstyrelsen föreskriver med stöd av 8 kap. 5 § socialtjänstförordningen (2001:937) och 14 § förordningen (1993:1090) om stöd och service till vissa funktionshindrade att det i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2014:5) om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS ska införas tre nya paragrafer, 4 kap. 11 a–11 c §§, och närmast före 4 kap. 11 a § en ny rubrik av följande lydelse.

4 kap.

Samtycke som avser åtkomst till uppgifter genom sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation

11 a § Av journalen ska det framgå om den enskilde har lämnat eller återkallat samtycke till att ta del av uppgifter enligt 3 kap. 2 § lagen (2022:913) om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.

11 b § Om den enskilde motsätter sig att uppgifter görs tillgängliga för andra omsorgsgivare eller vårdgivare enligt 2 kap. 3 § lagen (2022:913) om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation, ska det framgå av journalen.

Om den enskilde begär att en spärr enligt 2 kap. 3 § lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation ska hävas, ska även det framgå av journalen.

11 c § Av journalen ska det framgå

UTKAST

1. vilka bedömningar som har gjorts enligt 3 kap. 2 § andra stycket lagen (2022:913) om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation av om ett barn inte kan samtycka till personuppgiftsbehandling,
2. vilka bedömningar som har gjorts enligt 3 kap. 4 § första stycket lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation av den enskildes förmåga att lämna samtycke enligt 3 kap. 2 § första stycket 3 den lagen,
3. vilka klarlägganden som har gjorts enligt 3 kap. 4 § andra stycket 2 lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation av den enskildes inställning, och
4. vilka antaganden som har gjorts enligt 3 kap. 4 § andra stycket 3 lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation om att den enskilde inte skulle ha motsatt sig behandling av personuppgifter.

Denna författning träder i kraft den x xxxx 2025.

Socialstyrelsen

BJÖRN ERIKSSON

Emma Kindlund

UTKAST

Gemensamma författningssamlingen avseende hälso- och sjukvård, socialtjänst, läkemedel, folkhälsa m.m.

ISSN 2002-1054, Artikelnummer 2025-x-xxxx
Utgivare: Chefsjurist Pär Ödman, Socialstyrelsen

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om socialtjänstens behandling av personuppgifter;

HSLF-FS 2025:xx

Utkom från trycket den xx xx 20xx

beslutade den xx xx 2025.

Socialstyrelsen föreskriver följande med stöd av 8 kap. 5 § socialtjänstförordningen (2001:937), 14 § förordningen (1993:1090) om stöd och service till vissa funktionshindrade och 27 § förordningen (2001:637) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten samt beslutar följande allmänna råd.

Föreskrifterna är meddelade efter det att Integritetsskyddsmyndigheten har fått tillfälle att yttra sig.

1 kap. Inledande bestämmelser

Tillämpningsområde

1 § Föreskrifterna ska tillämpas av personuppgiftsansvariga inom socialtjänsten vid helt eller delvis automatiserad behandling av personuppgifter.

Bestämmelserna i 1–3 kap. ska tillämpas av personuppgiftsansvariga i verksamheter som omfattas av 2 § första stycket 1, 2, 5 och 6 lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter i socialtjänsten.

2 § Personuppgiftsansvariga i verksamheter som tillämpar sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation enligt lagen (2022:913) om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation ska utöver vad som anges i 1 § även tillämpa bestämmelserna i 4 kap.

Begreppsförklaringar

3 § I denna författning avses med autentisering kontroll av uppgiven identitet. Med flerfaktorautentisering avses kontroll av uppgiven identitet på flera av varandra oberoende sätt.

I övrigt har de uttryck som används i författningen samma innebörd som i lagen (2022:913) om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.

UTKAST

2 kap. Ledningssystem

1 § Av Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete framgår det att den som bedriver socialtjänst eller verksamhet enligt LSS ansvarar för att det finns de processer och rutiner som behövs för att säkra verksamhetens kvalitet.

3 kap. Åtkomst till uppgifter

Villkor för behörighet

1 § Bestämmelser om att personuppgiftsansvariga ska bestämma villkor för tilldelning och begränsning av behörighet för åtkomst till uppgifter om enskilda finns i 10 § lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten.

2 § Innan villkor för behörighet för åtkomst till uppgifter om enskilda bestäms ska den personuppgiftsansvarige klarlägga vilka behov av uppgifter som finns för att kunna utföra arbetsuppgifter inom socialtjänsten samt vilka behov av uppgifter som finns för olika verksamheter och yrkeskategorier. Vidare ska de risker som möjligheten till åtkomst kan medföra för skyddet av enskildas personliga integritet identifieras. Risker vid åtkomst till skyddade personuppgifter ska särskilt beaktas.

Behovs- och riskanalysen ska utgöra grunden för att fastställa villkoren för tilldelning av behörighet.

Om behoven av åtkomsten och de risker som åtkomsten kan medföra förändras, ska behovs- och riskanalysen revideras.

3 § De fastställda villkoren för behörighet för åtkomst samt de bedömningar i behovs- och riskanalysen som ligger till grund för dem ska dokumenteras.

Tilldelning av behörighet

4 § Den personuppgiftsansvarige ska ansvara för att

1. varje användare ges behörighet för åtkomst till uppgifter om enskilda med utgångspunkt från de fastställda villkoren för tilldelning av behörighet, och

UTKAST

2. behörighet som har tilldelats följs upp och vid behov ändras så att den överensstämmer med de fastställda villkoren för behörighetstilldelning.

Information till behörig användare

5 § Den personuppgiftsansvarige ska se till att behöriga användare informeras om hur tilldelade behörigheter får användas.

Allmänna råd

Av informationen bör det framgå att

- åtkomst till uppgifter om enskilda inom ramen för den tilldelade behörigheten endast är tillåten för behov som har uppstått i arbetet inom socialtjänsten,
- personliga lösenord och utrustning för autentisering inte får bli tillgängliga för någon annan än den behöriga användaren,
- datorer eller andra enheter som används för att hantera uppgifter om enskilda ska användas på ett sådant sätt att uppgifterna skyddas mot obehörig åtkomst, och
- åtkomst till uppgifter om enskilda dokumenteras och kan komma att kontrolleras.

Rutin för uppföljning av behörighet

6 § Den personuppgiftsansvarige ska ta fram rutiner för ändring, borttagning och regelbunden uppföljning av användares behörighet för att säkerställa att behörigheter som har tilldelats är riktiga och aktuella.

Krav på flerfaktorautentisering

7 § Den personuppgiftsansvarige ska ansvara för att en användares elektroniska åtkomst till uppgifter om enskilda ges efter flerfaktorautentisering.

Dokumentation av åtkomst

8 § Den personuppgiftsansvarige ska ansvara för att varje användares åtkomst till uppgifter om enskilda dokumenteras.

Den personuppgiftsansvarige ska ansvara för att det av dokumentationen av åtkomst till uppgifter om en enskild framgår från vilken avdelning, enhet eller motsvarande samt vid vilken tidpunkt som en användare har berett sig åtkomst.

Av dokumentationen ska även den behöriga användarens och den enskildes identitet framgå.

UTKAST

Kontroll av åtkomst

9 § Den personuppgiftsansvarige ska ansvara för att det görs

1. systematiska och återkommande stickprovskontroller av den åtkomst som har förekommit,
2. kontroller vid misstanke om obehörigt intrång, och
3. kontroller av att åtkomst dokumenteras.

Allmänna råd

Kontrollernas frekvens bör anpassas efter

- antalet behöriga användare,
- personuppgiftsbehandlingens omfattning, och
- villkoren för behörighetstilldelning.

Frekvensen bör även anpassas efter hur omfattande kontrollerna är.

Bevarandetid för dokumentation av åtkomst

10 § Den personuppgiftsansvarige ska fastställa lämplig bevarandetid för dokumentationen av åtkomst.

4 kap. Särskilda bestämmelser om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation

Fastställande av insatser

1 § En socialnämnd som tillämpar sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation ska fastställa vilka insatser nämnden tillhandahåller och som får ingå i system för sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation enligt lagen (2022:913) om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.

Styrning av behörigheter

2 § Bestämmelser om omsorgsgivares ansvar för att bestämma villkor för tilldelning och begränsning av behörigheter för åtkomst till personuppgifter som har gjorts tillgängliga för andra omsorgsgivare eller vårdgivare finns i 4 kap. 3 § lagen (2022:913) om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.

Information till omsorgsmottagare

3 § Den som är omsorgsgivare ska ansvara för att det finns rutiner för hur omsorgsmottagare ska få information enligt 2 kap. 2 § lagen

UTKAST

(2022:913) om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation innan uppgifter får göras tillgängliga för andra omsorgsgivare och vårdgivare.

Allmänna råd

Rutinerna bör innefatta hur ofta och på vilket sätt som omsorgstagare ska informeras.

Rutiner för samtycke till att ta del av uppgifter

4 § Omsorgsgivaren ska ansvara för att det finns rutiner för hur och när samtycke till att ta del av uppgifter genom sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation behöver hämtas in.

Omsorgsgivaren ska även ansvara för att det finns rutiner för hur och när

1. bedömningar av om ett barn inte självt kan lämna samtycke enligt 3 kap. 2 § andra stycket ska göras,
2. bedömningar om en omsorgsmottagare inte kan samtycka enligt 3 kap. 4 § lagen (2022:913) om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation ska göras, och
3. klarlägganden av den enskildes inställning enligt 3 kap. 4 § andra stycket 2 lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation ska göras.

Åtkomst till uppgifter när en omsorgsmottagare har förmåga att ta ställning till att lämna samtycke

5 § Omsorgsgivaren ska ansvara för att ospärrade uppgifter om en omsorgsmottagare hos en annan omsorgsgivare eller vårdgivare inte kan göras tillgängliga utan att den behöriga användaren tar ställning till om han eller hon får ta del av dem enligt förutsättningarna i 3 kap. 2 § lagen (2022:913) om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.

Åtkomst till uppgifter när en omsorgsmottagare inte endast tillfälligt saknar förmåga att ta ställning till att lämna samtycke

6 § Omsorgsgivaren ska ansvara för att ospärrade uppgifter om en omsorgsmottagare hos en annan omsorgsgivare inte kan göras tillgängliga utan att den behöriga användaren tar ställning till om han eller hon får ta del av dem enligt förutsättningarna i 3 kap. 4 § lagen (2022:913) om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.

UTKAST

Dokumentation av åtkomst

7 § Omsorgsgivaren ska, utöver vad som anges i 3 kap. 8 §, ansvara för att det av dokumentationen av åtkomst genom sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation framgår

1. från vilken avdelning, enhet eller motsvarande inom en omsorgsgivares verksamhet som en användare har berett sig tillgång till uppgifter, och
2. från vilken vårdenhet eller vårdprocess inom en vårdgivares verksamhet som en användare har berett sig tillgång till uppgifter.

Information till omsorgsmottagare om åtkomst

8 § Av informationen som en omsorgsgivare enligt 4 kap. 5 § lagen (2022:913) om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation på begäran ska lämna till en omsorgsmottagare om åtkomst till dennes uppgifter ska det framgå vid vilken tidpunkt en användare har berett sig åtkomst till uppgifterna. Av informationen ska det även framgå

1. från vilken avdelning, enhet eller motsvarande inom en omsorgsgivares verksamhet som en användare har berett sig tillgång till uppgifter, och
2. från vilken vårdenhet eller vårdprocess inom en vårdgivares verksamhet som en användare har berett sig tillgång till uppgifter.

Informationen ska vara utformad på ett sådant sätt att omsorgsmottagaren kan bedöma om åtkomsten har varit befogad.

Omsorgsmottagares elektroniska tillgång till uppgifter

9 § Omsorgsgivaren ska ansvara för att en omsorgsmottagares tillgång till uppgifter om sig själv och till dokumentation om åtkomst genom direktåtkomst eller annat elektroniskt utlämnande endast tillåts efter det att omsorgsmottagarens identitet har säkerställts genom flerfaktorautentisering.

Om omsorgsgivaren endast medger en begränsad tillgång till uppgifter, ska denne informera omsorgsmottagaren om detta.

Omsorgsgivaren ska även informera omsorgsmottagaren om vart denne kan vända sig för att få hjälp med att förstå dokumentationen.

---

1. Denna författning träder i kraft den 1 november 2027 i fråga om 3 kap. och i övrigt den 1 november 2025.
2. Bestämmelserna i 3 kap. ska dock tillämpas av omsorgsgivare som omfattas av lagen (2022:913) sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation från och med den 1 november 2025.

UTKAST

Socialstyrelsen

HSLF-FS 2025:xx

BJÖRN ERIKSSON

Cecilia Östergren

UTKAST

Socialstyrelsen

Konsekvensutredning – förslag till ändring i föreskrifterna och allmänna råden (HSLF-FS 2016:40) om journalföring och behandling av personuppgifter i hälso- och sjukvården

Dnr. 4.1–3425/2025

Innehåll

1 Bakgrund 6

1.1 Gällande rätt 6

1.2 Bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på ..7

1.3 De aktuella problemen och den förändring som Socialstyrelsen eftersträvar 8

1.4 Förslag och alternativa lösningar 9

2 Konsekvenser av förslagen 22

2.2 Kostnadsmässiga konsekvenser 23

2.3 Konsekvenser för kommunala självstyret 28

2.4 Konsekvenser för patienter 29

2.5 Barnkonsekvensanalys 30

2.6 Andra relevanta konsekvenser 30

2.7 Åtgärder för att förslaget inte ska medföra mer långtgående kostnader/begränsningar än nödvändigt för att uppnå syftet 30

2.8 Bedömning av om förslagen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU 31

3 Ikraftträdande, övergångsbestämmelser och informationsinsatser 32

3.1 Ikraftträdande 32

3.2 Övergångsbestämmelser 32

3.3 Informationsinsatser 33

3.4 Hur och när konsekvenserna av förslagen kan utvärderas 33

1 Bakgrund

En konsekvensutredning ska alltid stå i proportion till förslagets omfattning och effekter, se 5 § förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar. Denna konsekvensutredning har utformats med utgångspunkt i att den beskriver konsekvenser av föreskrifter som utgör verkställighet av lag samt föreskrifter om att vissa slags journalhandlingar ska bevaras under längre tid än vad som sägs i 3 kap. 17 § första stycket patientdatalagen (2008:355), PDL.

1.1 Gällande rätt

EU:s dataskyddsförordning
Grundläggande krav på säker personuppgiftsbehandling finns bland annat i artikel 32 i EU:s dataskyddsförordning[1]. Där finns krav på såväl tekniska som organisatoriska åtgärder för att säkerställa skydd för personuppgifter. Särskild hänsyn ska tas till de risker som behandlingen av personuppgifterna medför, i synnerhet oavsiktlig eller olaglig förstöring, förlust eller ändring eller obehörigt röjande av eller obehörig åtkomst till de personuppgifter som överförts, lagrats eller på annat sätt behandlats.

Enligt artikel 24 i EU:s dataskyddsförordning ska den personuppgiftsansvarige genomföra lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att säkerställa och kunna visa att behandlingen utförs i enlighet med förordningen. Dessa åtgärder ska ses över och uppdateras vid behov.

PDL och lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation
På nationell nivå kompletteras EU:s dataskyddsförordning av PDL vid sådan behandling av personuppgifter inom hälso- och sjukvården som är helt eller delvis automatiserad eller där uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier (se 1 kap. 4 § PDL).

I lagen (2022:913) om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation finns ytterligare bestämmelser om vårdgivares behandling av personuppgifter inom hälso- och sjukvården. Lagen trädde i kraft den 1 januari 2023 och ersatte då bestämmelserna om sammanhållen journalföring som tidigare fanns i 6 kap. PDL. Lagen innehåller även bestämmelser om de delar av socialtjänstens verksamheter som avser omsorg om äldre personer och personer med funktionsnedsättning.[2] Avsikten med lagen om sammanhållen vård- och

[1] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).
[2] Se prop. 2021/22:177 s. 44 och 193.

omsorgsdokumentation har inte varit att någon materiell ändring ska ske av de tidigare bestämmelserna om sammanhållen journalföring för vårdgivare, utan att bestämmelserna mellan vårdgivare ska tillämpas som tidigare.[3]

I likhet med vad som tidigare har gällt för sammanhållen journalföring inom hälso- och sjukvården är det frivilligt för vårdgivare att ansluta sig till ett system med sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. Det är dock endast anslutningen som är frivillig. Om en vårdgivare väljer att ansluta sig måste alla bestämmelser i lagen följas.[4]

HSLF-FS 2016:40
Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2016:40) om journalföring och behandling av personuppgifter i hälso- och sjukvården innehåller bestämmelser som kompletterar PDL. Föreskrifterna ska tillämpas då vårdgivare behandlar patienters personuppgifter i verksamhet som omfattas av 1 kap. 1 § PDL (1 kap. 1 § HSLF-FS 2016:40).

1.2 Bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på

De föreslagna ändringarna i kapitel 3 HSLF-FS 2016:40 grundar sig på 3 § patientdataförordningen (2008:360), PDF.

De föreslagna ändringarna i kapitel 4 HSLF-FS 2016:40 grundar sig på 2 och 3 §§ PDF.

De föreslagna ändringarna i kapitel 6 HSLF-FS 2016:40 grundar sig på 4 § PDF.

[3] Se prop. 2021/22:177 s. 186.
[4] Se prop. 2021/22:177 s. 44 och 193.

1.3 De aktuella problemen och den förändring som Socialstyrelsen eftersträvar

Revideringen av HSLF-FS 2016:40 har föranletts av lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentations ikraftträdande. Under arbetet har vissa övriga behov av ändringar framkommit, bland annat gällande krav på bevarandetid för vissa slags journalhandlingar samt vissa författningstekniska ändringar. Socialstyrelsen har dock inte genomfört någon fullständig översyn och revidering av HSLF-FS 2016:40. Nedan beskrivs de problem som ligger till grund för föreskriftsarbetet och den förändring som myndigheten eftersträvar med de föreslagna ändringarna.

Ändringar i HSLF-FS 2016:40 är nödvändiga till följd av ändringar i lag
Så som har beskrivits i avsnittet *1.1 Gällande rätt* har lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation ersatt bestämmelserna om sammanhållen journalföring som tidigare fanns i PDL. De tidigare bestämmelserna om sammanhållen journalföring har i lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation anpassats och utvidgas för omsorgsgivares behandling av personuppgifter i ett elektroniskt system.[5]

Förändringarna som har genomförts genom lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation innebär att Socialstyrelsen behöver revidera HSLF-FS 2016:40 i de delar där föreskriften hänvisar till de tidigare gällande bestämmelserna i PDL som nu är upphävda. Föreskriften behöver även anpassas till gällande bestämmelser i lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.

Synpunkter gällande kraven på aktiva val
Under arbetet har det dessutom framförts synpunkter till Socialstyrelsen bland annat avseende innehållet i de bestämmelser som ställer krav på aktivt val för åtkomst till ospärrade uppgifter om patienter inom en vårdgivares verksamhet respektive genom sammanhållen journalföring (4 kap. 4 och 6 §§ HSLF-FS 2016:40).

Problematiken som har beskrivits kan sammanfattas bestå i att användare i systemet tvingas bedöma sitt behov av personuppgifter utifrån var uppgifterna finns dokumenterade snarare än vilka uppgifter det rör sig om. Detta trots att uppgifternas koppling till var någonstans de organisatoriskt sett finns kan sakna

[5] Se prop. 2021/22:177 s. 186.

betydelse. Det har också framförts att bestämmelserna ifråga i sig är omoderna i och med att de utgår från att en användare manuellt letar sig fram till de informationsmängder som användaren behöver för sitt arbete och inte söker uppgifter genom en förutbestämd programmering. Detta skulle kunna innebära en risk för att exponera fler känsliga uppgifter än vad som skulle vara nödvändigt jämfört med en förprogrammerad sökning som är anpassad efter en given klinisk situation. En uppfattning som framförts är också att nuvarande bestämmelser om aktiva val i HSLF-FS 2016:40 är svåra att tillämpa eftersom det är svårt att förstå vad de innebär.

Parallellt arbete med föreskrifter om socialtjänstens personuppgiftsbehandling
Flera av de bestämmelser i HSLF-FS 2016:40 som översynen har omfattat syftar till att stärka skyddet för patienters personliga integritet. Socialstyrelsen har parallellt med översynen av HSLF-FS 2016:40 också tagit fram förslag till nya föreskrifter och allmänna råd för socialtjänsten som stöd i tillämpningen av lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation och 10 § lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten. Myndigheten har bedömt att det finns fördelar i att så långt möjligt införa likalydande bestämmelser för hälso- och sjukvård och socialtjänst när det gäller skyddet för personlig integritet, bland annat då det finns arbetssätt för dessa system idag i kommunerna i och med att hälso- och sjukvårdens bestämmelser gäller i den kommunala hälso- och sjukvården.

Övriga nödvändiga ändringar
Vissa av de ändringar av HSLF-FS 2016:40 som föreslås innebär inte någon materiell ändring av de aktuella bestämmelserna, utan kan till exempel handla om ny rubriksättning i syfte att förtydliga området för en bestämmelse.

Krav på bevarandetid
I artikel 15.1 Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/37/EG av den 29 april 2004 om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för carcinogener, mutagena eller reproduktionstoxiska ämnen i arbetet ställs krav på att den medicinska journal som förts, vid en sådan hälsoundersökning som avses i direktivet, ska bevaras under minst 40 år efter det att exponeringen av carcinogener eller mutagena ämnen har upphört (se artikel 14.4 och 15.1.).

Eftersom EU-direktiv inte är direkt tillämpliga i EU-länderna behöver de införlivas i nationell rätt. Kravet på bevarandetid enligt direktivet är sedan tidigare inte genomfört i svensk rätt och föreslås därför införas i HSLF-FS 2016:40.

1.4 Förslag och alternativa lösningar

Mot bakgrund av vad som framgått i avsnitt *1.1 Gällande rätt* och *1.3 De aktuella problemen och den förändring som Socialstyrelsen eftersträvar* anser Socialstyrelsen att det finns skäl att lämna förslag till ändringar avseende

HSLF-FS 2016:40.

Eftersom det finns ett behov av att revidera nu gällande bestämmelser i HSLF-FS 2016:40 utgör stöd i annan form än föreskrifter, till exempel kunskapsstöd eller liknande, inte ett adekvat alternativ.

Om ingen åtgärd vidtas, det vill säga om de föreslagna föreskrifterna inte meddelas, blir en generell konsekvens att HSLF-FS 2016:40 fortsatt är obsolet i relation till lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. En annan generell konsekvens är att regleringen om aktiva val i 4 kap. 4 och 6 §§ HSLF-FS 2016:40 om åtkomst till ospärrade uppgifter även framgent ger upphov till tolkningssvårigheter och andra problem i tillämpningen.

Nedan redovisas närmare överväganden för Socialstyrelsens förslag till föreskrifter och, i förekommande fall, resonemang för olika alternativ för att uppnå den effekt som myndigheten eftersträvar med regleringen samt motiveringar till varför myndigheten bedömer att den reglering som föreslås är den mest ändamålsenliga.

1.4.1 Tillämpningsområde

Föreslagna 1 kap. 2 §
Nuvarande bestämmelsen som reglerar tillämpningsområdet för HSLF-FS 2016:40 föreslås justeras. Justeringen i 1 kap. 2 § första stycket föreslås som en konsekvens av den förändrade paragrafsättningen i 4 kapitlet. De föreslagna justeringarna i 1 kap. 2 § andra och tredje stycket motiveras bland annat av att verksamhet som bedrivs enligt lagen (2018:744) om försäkringsmedicinska utredningar och lagen (2021:363) om estetiska kirurgiska ingrepp och estetiska injektionsbehandlingar inte omfattas av bestämmelserna i lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.[6]

Föreslagna 1 kap. 3 §
En hänvisning till 1 kap. 2 § lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation, som rör lagens förhållande till annan dataskyddsreglering, föreslås upplysningsvis läggas till i bestämmelsen.

1.4.2 Definitioner

Föreslagna 2 kap. 1 §
En definition av begreppet *aktivt val* föreslås införas i HSLF-FS 2016:40 i syfte att förenkla tillämpningen av föreskriften och tydliggöra begreppets innebörd.

[6] Se 13 § § lagen (2018:744) om försäkringsmedicinska utredningar, 6 § lagen (2021:363) om estetiska kirurgiska ingrepp och estetiska injektionsbehandlingar samt prop. 2021/22:177 s. 57.

Aktivt val definieras i förslaget som *agerande för att ta del av viss information i ett elektroniskt system*. Att definiera aktivt val är något som är nytt i förhållande till vad som tidigare angetts i HSLF-FS 2016:40. En definitionsliknande formulering där begreppet aktivt val anges inom parentes finns i nu gällande 4 kap. 4 § HSLF-FS 2016:40.

Socialstyrelsen bedömer det som lämpligt att definiera i föreskriften vad som avses med aktivt val eftersom det har framförts under arbetet med föreskrifterna att begreppet uppfattas som otydligt och har gett upphov till diskussioner hos vårdgivare. Eftersom det är ett centralt begrepp i regleringen av åtkomst till uppgifter i föreskrifterna, men inte förekommer i lagstiftningen, är det mindre lämpligt att ringa in betydelsen i annat vägledande material. Den beskrivning som sedan tidigare har kunnat ges i handbok tycks inte ha varit tillräcklig eftersom innebörden av begreppet aktivt val har gett upphov till oklarheter och tolkningssvårigheter. Samtidigt har det också framförts att bestämmelser om aktiva val kan utgöra ett stöd och vara är ändamålsenliga. Det ter sig därför lämpligt att i föreskriften precisera vad som avses med aktivt val för att förtydliga vad begreppet innebär.

Vidare föreslår Socialstyrelsen att begreppet *stark autentisering* ersätts med *flerfaktorautentisering*. Även definitionen av begreppet föreslås justeras.

Begreppet stark autentisering definieras i nu gällande HSLF-FS 2016:40 som kontroll av uppgiven identitet på två olika sätt. En höjd säkerhetsnivå är emellertid beroende av att de sätt som någon identifierar sig med inte är beroende av varandra. Socialstyrelsen bedömer bland annat därför att den definition som finns idag i HSLF FS 2016:40 inte är ändamålsenlig. Det finns olika sätt att beskriva en säkerhetsnivå som är högre än att någon till exempel har ett användarnamn och ett lösenord. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) avråder från att använda termen stark autentisering i Termbanken för informationssäkerhet. I MSB:s termbank definieras flerfaktorautentisering som autentisering baserad på flera oberoende tekniker för autentisering. Som en anmärkning till definitionen i den termbanken anges att *ofta kombineras något som användaren har, vet eller har som biometrisk egenskap, och att ett exempel på tvåfaktorautentisering kan vara ett smartkort i kombination med ett lösenord.*[7]

I handboken Journalföring och behandling av personuppgifter i hälso- och sjukvården finns idag följande beskrivning: *En etablerad metod för stark autentisering är att använda en e-legitimation. Det är en identitetshandling i elektronisk form som vid elektronisk kommunikation används för legitimering och underskrift. E-legitimationen kan lagras på en dator (certifikat på fil), på ett smartkort eller i en mobiltelefon. Med hjälp av e-legitimationen och det tillhörande lösenordet (exempelvis en pinkod) skapas förutsättningar för en stark autentisering. Denna metod används bland annat av Skatteverket och Försäkringskassan för att låta kunderna identifiera sig och signera sina*

[7] Se https://termbank-informationssakerhet.msb.se/ termen flerfaktorautentisering, hämtad 2024-10-21.

handlingar när de använder e-tjänster, till exempel vid deklaration och begäran om föräldraledighet.[8]

Vad Socialstyrelsen eftersträvar med de föreslagna justeringarna är att beskriva en höjd säkerhetsnivå för autentisering som motsvarar den beskrivning som finns i handboken samtidigt som det inte slås fast att det är frågan om en tvåfaktorautentisering. Eftersom MSB avråder från begreppet stark autentisering är det lämpligt att ersätta det. Därför föreslås att begreppet flerfaktorautentisering används och att det förklaras som *kontroll av uppgiven identitet på flera av varandra oberoende sätt.*

Socialstyrelsen föreslår även att begreppen *omsorgsgivare* och *omsorgsmottagare* ska definieras i HSLF-FS 2016:40. De föreslagna definitionerna motsvarar de som finns i lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.

1.4.3 Elektronisk överföring av personuppgifter

Föreslagna 3 kap. 15 §
Nu gällande bestämmelse i 3 kap. 15 § HSLF-FS 2016:40 ställer vissa krav på vårdgivaren om denna använder *öppna nät* vid behandling av personuppgifter. Det har bland annat framförts till Socialstyrelsen att begreppet öppna nät har ändrat betydelse över tid samt föreslagits att myndigheten inför en definition som förklarar vad begreppet innebär i de aktuella föreskrifterna. I handboken Journalföring och behandling av personuppgifter i hälso- och sjukvården anges bland annat följande angående innebörden av öppna nät: *Öppna nät kan beskrivas som datornätverk som en enskild användare har tillgång till, exempelvis Internet.*[9] Socialstyrelsen anser inte att det är möjligt att införa en liknande förklaring av begreppet i föreskrifter eftersom den inte skulle bli tillräckligt tydlig och konkret. Myndigheten föreslår mot denna bakgrund att begreppet öppna nät ersätts med begreppet *elektronisk överföring*.

Ytterligare en ändring som föreslås är att möjligheten till åtkomst genom *annat elektroniskt utlämnande* än direktåtkomst läggs till i bestämmelsen. Bestämmelsen föreslås alltså justeras så att det framgår att vårdgivaren, vid elektronisk överföring av personuppgifter, ska ansvara för att tillgång till uppgifterna genom elektronisk åtkomst, direktåtkomst eller *annat elektroniskt utlämnande* föregås av flerfaktorautentisering. Justeringen har föranletts av

[8] Journalföring och behandling av personuppgifter i hälso- och sjukvården - Handbok vid tillämpningen av Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2016:40) om journalföring och behandling av personuppgifter i hälso- och sjukvården, Socialstyrelsen 2017, s. 54.
[9] Journalföring och behandling av personuppgifter i hälso- och sjukvården - Handbok vid tillämpningen av Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2016:40) om journalföring och behandling av personuppgifter i hälso- och sjukvården, Socialstyrelsen 2017, s. 25–26.

uttrycket annat elektroniskt utlämnande används i lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. I lagen anges att sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation definieras som ett elektroniskt system som gör det möjligt för en vårdgivare eller omsorgsgivare att ge eller få tillgång, genom direktåtkomst eller annat elektroniskt utlämnande, till personuppgifter hos andra vårdgivare eller omsorgsgivare.[10]

I förarbetena till lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation framgår att en vårdgivare eller omsorgsgivare under vissa förutsättningar får ha tillgång genom bland annat elektroniskt utlämnande, till personuppgifter som behandlas av andra vårdgivare eller omsorgsgivare. Skillnaden i förhållande till PDL är dock, utöver att vårdgivaren även får tillgång till omsorgsgivares dokumentation, att tillgång också får ske genom *annat elektroniskt utlämnande* än direktåtkomst.[11]

1.4.4 Rutiner för information och samtycke

Föreslagna 3 kap. 17 a §
Socialstyrelsen föreslår ett krav på att vårdgivare ska ha rutiner för information som ska lämnas till patienter innan personuppgifter får göras tillgängliga genom sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. I förarbetena till lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation anges att hur informationen ska lämnas överlåts åt varje personuppgiftsansvarig att bestämma. Något krav på att informationen ska ges i viss form – muntligt eller skriftligt – finns inte. Det är dock viktigt att den personuppgiftsansvarige utarbetar rutiner för hur informationsskyldigheten ska fullgöras. Säkra rutiner ligger i den personuppgiftsansvariges eget intresse, eftersom denne – då det gäller information till en registrerad vid behandling av personuppgifter – anses ha bevisbördan för att obligatorisk information faktiskt har lämnats till patienten eller omsorgsmottagaren.[12] Den föreslagna bestämmelsen syftar till att stödja vårdgivare i tillämpningen av lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. Allmänna råd har även tagits fram till stöd för tolkningen av bestämmelsen.

Föreslagna 3 kap. 17 b §
Socialstyrelsen föreslår också ett krav på att vårdgivare ska ha rutiner för hur och när samtycke till att ta del av uppgifter ska hämtas in enligt lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. Det finns inga formkrav i lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation gällande hur samtycke ska hämtas in och regeringen har bedömt att något krav på skriftligt samtycke från patienter inte bör ställas. Det framgår dock av förarbetena att det ska vara fråga om ett sådant samtycke som uppfyller de krav som följer av EU:s dataskyddsförordning, dvs. en frivillig, specifik, informerad och otvetydig

[10] 1 kap. 1 § lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.
[11] Prop. 2021/22:177 s. 194.
[12] Prop. 2021/22:177 s. 197. Se även prop. 2007/08:126 s. 249 f.

viljeyttring, genom vilken den registrerade, antingen genom ett uttalande eller genom en entydig bekräftande handling, godtar behandling av personuppgifter som rör honom eller henne (se artikel 4.11 i EU:s dataskyddsförordning). Samtycket utgör i detta sammanhang en integritetshöjande åtgärd och inte en rättslig grund enligt artikel 6.1 i EU:s dataskyddsförordning eller för att enligt artikel 9.2 i dataskyddsförordningen få behandla känsliga personuppgifter. Det framgår även att om tvist uppkommer huruvida en patient har lämnat samtycke eller inte bör den personuppgiftsansvariga ha bevisbördan för att ett sådant samtycke har lämnats. Regeringen bedömer därför att det finns skäl för de samarbetande vårdgivarna och omsorgsgivarna att utarbeta goda rutiner för dokumentation av samtycket.[13]

I likhet med det ovan nämnda förslaget rörande rutiner för information till patienter, syftar detta förslag till att stödja vårdgivare i tillämpningen av lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. Socialstyrelsen bedömer att det inte är lämpligt att närmare reglera hur bedömningar och inhämtande av samtycken ska göras. Det är dock av ytterst vikt att vårdgivare hanterar frågan om samtycken på ett i verksamheten lämpligt sätt. Därför föreslås ett krav på att vårdgivaren ska ta fram rutiner för hur och när samtycke ska hämtas in.

Socialstyrelsen föreslår också att vårdgivaren ska ha rutiner för hur och när bedömningar av om ett barn inte självt kan lämna samtycke enligt 3 kap. 1 § tredje stycket och bedömningar och klarlägganden enligt 3 kap. 3 § lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation ska göras.

Bedömningar av om en patient inte endast tillfälligt saknar förmåga att lämna samtycke till att behandla uppgifter som en annan vårdgivare eller omsorgsgivare har gjort tillgängliga är en svår fråga där Socialstyrelsen bedömer att det finns behov av att vårdgivare så långt möjligt stöttar personalen i de bedömningar som behöver göras. Ett krav på en rutin är därför nödvändigt för att säkerställa att alla som arbetar med sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation har kännedom om när det är möjligt att ta del av uppgifter utan ett uttryckligt samtycke. Det gäller både i situationer som rör patienter som inte endast tillfälligt saknar förmåga att ta ställning till personuppgiftsbehandlingen och i situationer som rör bedömningar av om ett barn självt kan samtycka till detta eller inte. Rutiner för dessa bedömningar kan säkerställa en genuin kännedom om regelverket och skapa viss stadga för personalen när de ska ta ställning till om de har rätt att ta del uppgifter genom sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. Sådana rutiner behöver finnas för såväl små som stora vårdgivare. När det gäller klarlägganden av patientens inställning ser Socialstyrelsen också ett behov av krav på rutiner för detta så att inte varje medarbetare själv vid varje tillfälle behöver ta allt ansvar för hur det ska gå till. Att ha ett allmänt råd eller vägledande material säkerställer inte att vårdgivaren arbetar aktivt med de bedömningar och klarlägganden av samtycke som måste göras och är därför inte tillräckligt.

[13] Se prop. 2021/22:177 s. 113–117 och s. 204–205.

1.4.5 Styrning av behörigheter

Föreslagna 4 kap. 1 §
Ändringen föreslås som en följdändring av att lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation har ersatt tidigare gällande 6 kap. PDL.

Föreslagna 4 kap. 2 och 2 a §§
När vårdgivare ska bestämma villkor för tilldelning av behörighet behöver en behovs- och riskanalys göras.

Socialstyrelsen föreslår ett krav på att vårdgivaren ska utföra en behovs- och riskanalys inför fastställande av villkor för behörighet för åtkomst till uppgifter om patienter. Behovs- och riskanalysen ska utgå från det behov av uppgifter som finns för olika arbetsuppgifter, verksamheter och yrkeskategorier. Vidare ska de risker som möjligheten till åtkomst kan medföra för skyddet av patienters personliga integritet identifieras. Risker vid åtkomst till skyddade personuppgifter ska särskilt beaktas. Behovs- och riskanalysen ska utgöra grunden för att fastställa villkoren för tilldelning av behörighet.
Om behoven av åtkomsten och de risker som åtkomsten kan medföra förändras, ska behovs- och riskanalysen revideras.

Vidare föreslår Socialstyrelsen att de fastställda villkoren för behörighet för åtkomst samt de bedömningar i behovs- och riskanalysen som ligger till grund för dem ska dokumenteras.

Enligt 4 kap. 2 § PDL ska vårdgivare bestämma villkor för tilldelning av behörighet för åtkomst till sådana uppgifter om patienter som förs helt eller delvis automatiserat. Sådan behörighet ska begränsas till vad som behövs för att den enskilde ska kunna fullgöra sina arbetsuppgifter inom hälso- och sjukvården. Av förarbetena till bestämmelsen framgår att behörigheten ska begränsas till vad som behövs för att befattningshavaren ska kunna utföra sina arbetsuppgifter inom hälso- och sjukvården. En vårdgivare måste först fastställa vilka behov som finns innan behörighetsrutinerna bestäms. Bestämmelsen innebär att en vårdgivare ska göra aktiva och individuella behörighetstilldelningar utifrån analyser av vilken närmare information olika personalkategorier och olika slags verksamheter behöver. Då villkoren för behörighetstilldelning bestäms måste också riskanalyser göras. Särskilt viktigt är detta då det gäller tillgängligheten till skyddade personuppgifter, främst sådana personuppgifter som blivit spärrmarkerade av Skatteverket, uppgifter om kända personer och uppgifter från vissa mottagningar som kan bedömas som särskilt känsliga i sammanhanget. En generös behörighetstilldelning innebär ofta en obefogad spridning av personuppgifter. Det räcker således inte att i efterhand kontrollera åtkomstlistor för att konstatera eventuella intrång. I stora, brett tillgängliga system ska normalt olika behörighetsnivåer för personalen finnas.[14] I förarbetena till PDL framgår alltså att riskanalyser behöver göras. För

[14] Se prop. 2007/08:126 s. 239–240.

att kunna avgöra om det finns skäl att ge behörighet trots den risk som åtkomst till personuppgifter innebär, behöver också behovet av sådan åtkomst bedömas.

Integritetsskyddsmyndigheten har i ett äldre informationsblad som publicerats före tiden för dataskyddförordningens tillämpning angett bl.a. följande. *Möjligheten att arbeta med och ta del av personuppgifter ska begränsas till de som behöver det för att kunna utföra sina arbetsuppgifter och sättet att arbeta måste vara utformat efter den principen. Ibland sker det naturligt eftersom olika avdelningar och projektgrupper ägnar sig åt sina respektive arbetsuppgifter. Men när uppgifterna samlas i samma IT-system kan det bli lättare att kunna ta del av sådant som inte är relaterat till ens arbetsuppgifter. IT-system bör därför vara utformade med behörighetsstyrning som kan anpassas efter organisationens arbetssätt. Här bör först arbetssättet kritiskt granskas för att förvissa sig om att det inte i sin tur är framtvingat av IT-system med otillräcklig behörighetsstyrning eller andra brister i säkerhet och integritet. Ett idealiskt system för kontroll av behörigheter ska kunna se till att identifierade användare kommer åt rätt information enkelt men hindras att komma åt "fel" information, det vill säga personuppgifter som inte behövs för att personalen ska kunna utgöra sina arbetsuppgifter.*[15]

Genom att ändra nuvarande bestämmelser i HSLF-FS 2016:40 på det sätt som föreslås får vårdgivare ett mer konkret och tydligare stöd för vad som behöver göras, vilket också bidrar till att säkerhetsnivån blir mer likvärdigt utformad över landet. Genom förtydligade krav i föreskrifterna blir det också möjligt att ställa tydligare krav på systemleverantörer vid upphandlingar och systemleverantörerna blir också upplysta om vad som alltid krävs i systemen. Genom krav på att behovs- och riskanalysen ska revideras om behoven av åtkomsten och de risker som åtkomsten kan medföra förändras, stärks vårdgivares möjligheter att leva upp till kraven i 5.2 och 32 i EU:s dataskyddsförordning ytterligare. Den föreslagna regleringen ger även stöd för att arbeta i linje med Integritetsskyddsmyndighetens äldre vägledning. Det föreslagna kravet på dokumentation av de fastställda villkoren samt bedömningarna som ligger till grund för dem säkerställer att vårdgivare kan visa att de uppfyllt kraven, och följer i princip av behovet av att kunna använda resultatet av ett genomfört arbete.

Föreslagna 4 kap. 2 b §
I 4 kap. 2 b § 1 föreslås att vårdgivaren ska ansvara för att varje användare tilldelas behörighet för åtkomst till uppgifter om patienter med utgångspunkt från de fastställda villkoren för tilldelning av behörighet.

Socialstyrelsen bedömer att det är fundamentalt att varje användare i systemet tilldelas behörighet utifrån de fastställda villkoren för tilldelning av behörighet för att kunna begränsa behörigheten, och för att kunna dokumentera åtkomst till uppgifter om patienter. Det är också en förutsättning för att åtkomst till uppgifter ska kunna kontrolleras på ett adekvat sätt.

[15] Inbyggd integritet, Integritetsskyddsmyndigheten (tidigare Datainspektionen), 2012.

De föreslagna kraven överensstämmer, med vissa förtydliganden, med de krav som finns i nu gällande 4 kap. 2 § HSLF-FS 2016:40. I handboken Journalföring och behandling av personuppgifter i hälso- och sjukvården anges att det här innebär att endast personliga inloggningar är tillåtna och att inga så kallade gruppkonton får förekomma.[16] Varje användare behöver därför tilldelas behörighet.

Vidare föreslås i 4 kap. 2 b § 2 att vårdgivaren ska ansvara för att behörighet som har tilldelats följs upp och vid behov ändras så att den överensstämmer med de fastställda villkoren för behörighetstilldelning.

1.4.6 Åtkomst till ospärrade uppgifter om en patient inom en vårdgivares verksamhet och vid sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation

Föreslagna 4 kap. 4 §
Synpunkter har framförts till Socialstyrelsen angående bestämmelserna i nu gällande i 4 kap. 4 § och 4 kap. 6 § HSLF-FS 2016:40, som gäller åtkomst till ospärrade uppgifter om en patient inom en vårdgivares verksamhet respektive åtkomst vid sammanhållen journalföring. Den problematik som har framkommit beskrivs i avsnitt *1.3 De aktuella problemen och den förändring som Socialstyrelsen eftersträvar.*

Socialstyrelsen föreslår mot denna bakgrund att bestämmelserna i 4 kap. 4 § och 4 kap. 6 § HSLF-FS 2016:40 omformuleras och integreras till *en* bestämmelse. Den föreslagna lösningen öppnar för att system kan utformas fritt utifrån förutsättningarna i PDL och lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. Genom att integrera bestämmelserna till en bestämmelse kodifieras också tydligare det stöd som finns för tolkning av regleringen i gällande 4 kap. 6 § HSLF-FS 2016:40 i handboken Journalföring och behandling av personuppgifter i hälso- och sjukvården, där det anges följande: *Om patienten inte har motsatt sig att uppgifter om patienten görs tillgängliga för andra vårdgivare i ett system för sammanhållen journalföring, får alltså dessa uppgifter göras tillgängliga. Det ska då anges i systemet att det finns ospärrade uppgifter om patienten, vilket andra vårdgivare ska kunna se utan att veta vilken vårdgivare uppgiften kommer ifrån (6 kap. 2 § femte stycket*

[16] Se Journalföring och behandling av personuppgifter i hälso- och sjukvården - Handbok vid tillämpningen av Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2016:40) om journalföring och behandling av personuppgifter i hälso- och sjukvården, s. 33–34.

PDL). Vårdgivaren ansvarar för att information om på vilka andra vårdenheter eller i vilka andra vårdprocesser (hos en annan vårdgivare) det finns uppgifter om en patient inte kan göras tillgänglig utan att den behörige användaren gör ett aktivt val (4 kap. 4 § HSLF-FS 2016:40). Vidare ansvarar vårdgivaren för att en behörig användares åtkomst till ospärrade uppgifter om en patient (hos en annan vårdgivare) föregås av att användaren kontrollerar att förutsättningarna i 6 kap. 3 § eller 3 a § PDL är uppfyllda. Användaren måste sedan göra ytterligare ett aktivt val för att ta del av uppgifterna om patienten (4 kap. 6 § HSLF-FS 2016:40).[17]

Tillsammans med regleringen om att varje användares åtkomst till uppgifter om en patient dokumenteras (föreslagna 4 kap. 8 § HSLF-FS 2016:40), bedömer Socialstyrelsen att syftet med att ge stöd för vårdgivares tillämpning av bestämmelserna om åtkomst till uppgifter i PDL och lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation uppnås genom förslaget. De föreslagna ändringarna bedöms också skapa större möjlighet för vårdgivare att göra sökningar som är anpassade till det behov av uppgifter som användare har och även kunna bidra till att minska risken för att personuppgifter som användaren inte behöver exponeras. Vårdgivare behöver också som alltid ta hänsyn till övrig dataskyddsreglering, bland annat när det kommer till vilka sökbegrepp som är tillåtna enligt 2 kap. 8 § PDL.

Socialstyrelsen föreslår också att en definition av begreppet aktivt val tas fram, se avsnitt *1.4.2 Definitioner,* i syfte att förtydliga dess innebörd. Den definitionsliknande formuleringen där aktivt val anges inom parentes i 4 kap. 4 § HSLF-FS 2016:40 föreslås tas bort. Den nu gällande regleringen gör ingen åtskillnad mellan aktivt val och det ställningstagande som den behörige användaren ska göra för att ta del av uppgifter, vilket Socialstyrelsen anser kan bidra till tolkningssvårigheter.

Kravet på aktiva val kvarstår vid åtkomst till spärrade uppgifter samt vid nödöppning, se nu gällande 4 kap. 5 § HSLF-FS 2016:40 samt föreslagna 4 kap. 6 och 7 §§.

1.4.7 Åtkomst till spärrade uppgifter inom en vårdgivares verksamhet

Föreslagna 4 kap. 5 §
Rubriken *Åtkomst till spärrade uppgifter inom en vårdgivares verksamhet* föreslås läggas till närmast före bestämmelsen i förtydligande syfte. Innehållet i bestämmelsen är oförändrat.

[17] Journalföring och behandling av personuppgifter i hälso- och sjukvården - Handbok vid tillämpningen av Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2016:40) om journalföring och behandling av personuppgifter i hälso- och sjukvården, s. 42.

1.4.8 Åtkomst till uppgift om spärrade uppgifter samt nödöppning vid sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation

Föreslagna 4 kap. 6 och 7 §§
Ändringarna innebär ingen materiell ändring av de aktuella bestämmelserna i nu gällande 4 kap. 7 och 8 §§ HSLF-FS 2016:40, utan är ändringar till följd av att begreppet sammanhållen journalföring har ersatts av begreppet sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation och att bestämmelserna om sammanhållen journalföring i PDL har upphävts.

1.4.9 Dokumentation och kontroll av åtkomst till uppgifter

Föreslagna 4 kap. 8 §
Den föreslagna bestämmelsen anger att *vårdgivaren ska ansvara för att varje användares åtkomst till uppgifter om en patient dokumenteras.* Avsikten är att den föreslagna formuleringen ska vara tydligare och enklare utformad än den nu gällande formuleringen i 4 kap. 9 § 1 HSLF-FS 2016:40 som anger att *vårdgivaren ska ansvara för att det av dokumentationen av åtkomsten (loggar) framgår vilka åtgärder som har vidtagits med uppgifter om en patient.*

Föreslagna 4 kap. 8 a och 8 b §§
Ändringarna i 4 kap. 8 a och 8 b föreslås för att förbättra författningen ur författningstekniskt perspektiv. I 4 kap. 8 b § föreslås även ett förtydligande avseende vårdgivarens ansvar för att kontroller görs vid misstanke om obehörigt intrång. Allmänna råd har också tagits fram till stöd för tolkningen av 4 kap. 8 b §.

Föreslagna 4 kap. 8 c §
Bestämmelsen föreslås för att förtydliga att kraven på kontroll av åtkomst till uppgifter även gäller när en användare har berett sig åtkomst genom sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.

1.4.10 Information till en patient om åtkomst

Föreslagna 4 kap. 9 §
Ändringen innebär ett förtydligande av innehållet nu gällande i 4 kap. 10 § HSLF-FS 2016:40, och innehåller också en följdändring av att lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation möjliggör för omsorgsgivare att ta del av uppgifter genom sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.

1.4.11 Enskildas elektroniska tillgång till uppgifter

Föreslagna 4 kap. 10 §
Justeringarna föreslås som konsekvenser av att begreppet *annat elektroniskt utlämnande* används i lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation samt att *flerfaktorautentisering* föreslås ersätta *stark autentisering* i HSLF-FS 2016:40.

Föreslagna 4 kap. 11 §
Den föreslagna ändringen avser endast paragrafnumret. Likalydande innehåll finns i nu gällande 4 kap. 12 § HSLF-FS 2016:40.

1.4.12 Om bevarande av journalhandlingar vid exponering av carcinogener eller mutagena ämnen i arbetet

Föreslagna 6 kap. 7 a §
Direktiv 2004/37/EG syftar till att skydda arbetstagare mot risker för hälsa och säkerhet som uppkommer eller kan uppkomma vid exponering för carcinogener, mutagena eller reproduktionstoxiska ämnen i arbetet, och att förebygga sådana risker (se artikel 1.1). I artikel 15 direktiv 2004/37/EG anges följande.

1. När det gäller carcinogener och mutagena ämnen ska den förteckning som avses i artikel 12 c och den medicinska journal som avses i artikel 14.4 bevaras i enlighet med nationell rätt eller praxis under minst 40 år efter det att exponeringen upphört.

1a. När det gäller reproduktionstoxiska ämnen ska den förteckning som avses i artikel 12 c och den medicinska journal som avses i artikel 14.4 bevaras i

enlighet med nationell rätt eller praxis under minst fem år efter det att exponeringen upphört.

2. Dessa handlingar skall, i överensstämmelse med nationell lagstiftning och/eller praxis, tillställas ansvarig myndighet om företaget upphör med sin verksamhet.

Eftersom EU-direktiv inte är direkt tillämpliga i EU-länderna behöver de införlivas i nationell rätt.

I artikel 15.1 ställs krav på att den medicinska journal som förts, vid en sådan hälsoundersökning som avses i direktivet (se artikel 14.4), ska bevaras under minst 40 år efter det att exponeringen av carcinogener eller mutagena ämnen har upphört. En bevarandetid för medicinska journaler enligt artikel 15.1 direktiv 2004/37/EG är sedan tidigare inte reglerad i svensk rätt, och föreslås därför genomföras genom en ändring i Socialstyrelsens föreskrifter med stöd av bemyndigandet till Socialstyrelsen i 4 § patientdataförordningen (2008:360).

Vad gäller reproduktionstoxiska ämnen följer av artikel 15.1a att den medicinska journalen ska bevaras i minst fem år efter det att exponeringen har upphört. Socialstyrelsen bedömer att detta krav på bevarandetid redan är omhändertaget av bestämmelsen i 3 kap. 17 § första stycket PDL, där det anges att en journalhandling ska bevaras minst tio år efter det att den sista uppgiften fördes in i handlingen.

Av artikel 15.2 direktiv 2004/37/EG följer att de medicinska journalerna ska tillställas ansvarig myndighet om ett företag upphör med sin verksamhet. Socialstyrelsen bedömer att ett *företag* enligt direktivet borde kunna likställas med en privat vårdgivare, eftersom en vårdgivare är den som har ansvar för att bevara patientjournaler enligt gällande regler. Socialstyrelsen bedömer att detta krav är omhändertaget av den nu gällande bestämmelsen i 9 kap. 1 § PDL, som reglerar omhändertagande av patientjournaler efter beslut av Inspektionen för vård och omsorg.

Andra bestämmelser i direktiv 2004/37/EG har sedan tidigare genomförts genom Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:10) om risker i arbetsmiljön, Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:14) om gränsvärden för luftvägsexponering i arbetsmiljön och Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:15) om medicinska kontroller i arbetslivet.

2 Konsekvenser av förslagen

Nedan följer en analys av konsekvenserna av de föreslagna ändringarna i HSLF-FS 2016:40.

2.1 Berörda av regleringen

De som berörs av regleringen i 3 kap. 15 §, 4 kap. 1–2 b §§, 4 och 5 §§, 8–8 b §§ och 9–11 §§ är vårdgivare som behandlar patienters personuppgifter i system som är helt eller delvis automatiserade. De vårdgivare som utöver nämnda regleringen också berörs av regleringen i 3 kap. 17 a och 17 b §§, 4 kap. 6, 7 och 8 c §§ är vårdgivare som tillämpar bestämmelserna om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation, det vill säga vårdgivare som sedan tidigare tillämpat motsvarande bestämmelser om sammanhållen journalföring som tidigare fanns PDL. De vårdgivare som avser att börja tillämpa bestämmelserna i lagen om sammanhållen vård- och omsorg berörs också.

Socialstyrelsen saknar information om hur stor andel av vårdgivarna i Sverige som behandlar patienters personuppgifter i system som är helt eller delvis automatiserade. I tabell 1 presenteras därför samtliga vårdgivare i Sverige uppdelat på driftsform.

Tabell 1. Antal vårdgivare i Sverige

Driftsform	Antal verksamheter
Privat	27 531
Offentlig	13 722
Totalt	**41 253**

Källa: IVO:s vårdgivarregister, hämtat juli 2024

Genom statistik från Statistiska centralbyråns (SCB) företagsdatabas uppskattar Socialstyrelsen att ungefär 90 procent av vårdgivarna i privat regi har mindre än 10 anställda.

2.2 Kostnadsmässiga konsekvenser

Socialstyrelsens föreslår ändring av HSLF-FS 2016:40 till följd av att lagen om sammanhållen vård och omsorgsdokumentation har ersatt bestämmelserna som tidigare funnits i 6 kap. PDL. Myndigheten föreslår även vissa ändringar som syftar till att göra föreskrifterna enklare att tillämpa i arbetet som sker i verksamheternas dokumentationssystem.

För att få en bild av vilka kostnadsmässiga konsekvenser som skulle kunna uppstå på grund av de föreslagna föreskrifterna har Socialstyrelsen haft kontakt med SKR, Inera, Vårdföretagarna samt branschorganisationen Swedish Medtech. Utifrån dessa svar kommer Socialstyrelsen fram till att ändringarna kommer leda till kostnadsmässiga konsekvenser för vissa vårdgivare i den omfattning som redovisas i detta avsnitt. Kostnaderna bedöms vara av samma omfattning oavsett vårdgivarens driftform, inriktning och omfattning.

De kostnadsmässiga konsekvenser som Socialstyrelsen beskriver i denna konsekvensutredning baseras på uppskattad arbetstid för vårdgivare att uppfylla kraven som ställs i de föreslagna föreskrifterna. Kostnaderna kommer att variera beroende på vem i verksamheten som genomför arbetsuppgifterna, vilket kan se olika ut i olika verksamheter. I kostnadsberäkningarna har Socialstyrelsen valt att utgå från lönen för yrkesgruppen planerare och utredare med flera, där bland annat e-hälsostrateg och dataskyddsombud ingår, se redovisningen i tabellen nedan.

Tabell 2. Lönekostnader

Yrkeskategori	Månadslön, kr	Månadslön, kr inkl. sociala avgifter och tillägg*	Timlön, kr
Planerare och utredare m.fl.	44 700	82 248	514

Källa: SCB:s lönestatistik 2022. *Den genomsnittliga lönekostnaden multipliceras med schablonvärdet 1,84. Schablonen inkluderar semesterersättning på 12 %, arbetsgivaravgifter på 31,42 % samt en overheadkostnad på 25 %. Ekonomiska effekter av nya regleringar, Tillväxtverket, 2017 s. 16.

Som tidigare beskrivits i denna konsekvensutredning har Socialstyrelsen uppmärksammats på att föreskrifternas nuvarande utformning leder till vissa svårigheter i tillämpningen. Vissa av de föreslagna föreskriftsändringarna avser därför att göra föreskrifterna enklare för vårdgivare att tillämpa i sina verksamhetssystem, vilket i sin tur möjliggör effektivare tekniska lösningar vid tillämpningen av lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. Socialstyrelsen föreslagna föreskriftsändringar kan således även medföra positiva ekonomiska effekter för både enskilda verksamheter och för samhället som helhet. Mot denna bakgrund bedöms de kostnader som presenteras i detta avsnitt vara proportionerliga till föreskrifternas mål och syfte.

Rutiner för information inför att uppgifter får göras tillgängliga genom sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation

Vårdgivaren ska ansvara för att det finns rutiner för att patienten får information om sammanhållen vård och omsorgsdokumentation innan uppgifter om honom eller henne görs tillgängliga för andra vårdgivare och omsorgsgivare. I tillhörande allmänna råd specificerar Socialstyrelsen att rutinerna bör innefatta hur ofta och på vilket sätt som patienten informeras. Att patienten ska få information följer redan av 2 kap. 2 § lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. Det föreslagna kravet på rutiner kommer dock medföra kostnader för verksamheter. Socialstyrelsen uppskattar att upprättandet av rutiner innebär en tidsåtgång om 40 timmar för en utredare, vilket innebär kostnader om 20 560 kronor per verksamhet.

Rutiner för samtycke till att ta del av uppgifter genom sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation

Socialstyrelsen föreslår även att vårdgivaren ska ansvara för att det finns rutiner för hur och när samtycke till att ta del av uppgifter genom sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation ska inhämtas enligt lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. Socialstyrelsen uppskattar att upprättandet av dessa rutiner innebär en tidsåtgång om 40 timmar för en utredare, vilket innebär kostnader om 20 560 kronor per verksamhet.

Styrning av behörigheter

Att vårdgivare ska ansvara för att varje användare tilldelas behörighet för åtkomst till personuppgifter samt utföra behovs- och riskanalyser vid beslut om

tilldelning av behörighet följer redan av nuvarande 4 kap. 2 § HSLF-FS 2016:40. Socialstyrelsens förslag innebär en utveckling av denna bestämmelse med tydligare krav på vilka risker som ska beaktas, dokumentation av behovs- och riskanalyser och revidering av riskanalyser. I tidigare arbeten har Socialstyrelsen uppskattat tiden för att utföra en riskanalys till 40 timmar. Hur mycket tid som Socialstyrelsens föreslag kommer tillföra beror på hur verksamheterna arbetar med riskanalyser i dagsläget. Socialstyrelsen uppskattar att tiden för upprättande av riskanalyser kan öka med 20 timmar, vilket innebär kostnader om 10 280 kronor givet att en utredare upprättar riskanalysen. Tiden för att revidera riskanalyser vid behov uppskattar Socialstyrelsen till 10 timmar för en utredare vilket innebär kostnader om 5 140 kronor för varje gång som riskanalysen behöver revideras. Socialstyrelsen saknar information kring hur ofta riskanalyserna behöver revideras och kan därför inte uppskatta de årliga kostnaderna av detta för en enskild verksamhet.

Vidare föreslås att vårdgivaren ska ansvara för att varje användare tilldelas behörighet för åtkomst till uppgifter om patienter utifrån de fastställda villkoren för tilldelning av behörighet. Detta är framförallt ett förtydligande eftersom 4 kap. 2 § i föreskrifterna redan ställer krav på behörighetstilldelning. Förslaget bör därför inte innebära kostnadsmässiga konsekvenser för verksamheter.

Åtkomst till ospärrade uppgifter om en patient inom en vårdgivares verksamhet och vid sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation

Socialstyrelsen föreslår ändringar som innebär att kravet på att den behöriga användaren ska göra ett aktivt val för att få tillgång till personuppgifter ersätts med ett mer generellt krav på att vårdgivaren ska ansvara för att ospärrade uppgifter inte kan göras tillgängliga utan att den behöriga användaren tar ställning till om han eller hon får ta del av dem. Detta förslag syftar till att göra föreskrifterna mer förenliga med hur verksamheternas system är utformade och torde inte innebära att verksamheter kommer behöva ändra något i sina system. Denna ändring gör det möjligt för vårdgivare att välja effektivare lösningar som ser till att personuppgifter inte kan göras tillgängliga förrän den behöriga användaren gör ett ställningstagande. Förslaget bör således inte medföra några kostnadsmässiga konsekvenser för verksamheter.

Dokumentation och kontroll av åtkomst till uppgifter

Socialstyrelsen föreslår att vårdgivaren ska ansvara för att varje användares åtkomst till uppgifter om en patient kan dokumenteras. Eftersom föreskrifterna i sin nuvarande form ställer krav på att åtkomst till personuppgifter ska dokumenteras och kontrolleras förutsätter Socialstyrelsen att verksamheterna

redan har system som möjliggör dokumentation av åtkomst. Detta förslag bör därför inte få kostnadsmässiga konsekvenser för verksamheter.

Vidare föreslår Socialstyrelsen ändringar som förtydligar vad som ska framgå av dokumentationen av åtkomst till uppgifter. Myndigheten bedömer därför att dessa ändringar inte bör innebära några kostnader för verksamheter.

Socialstyrelsen föreslår att vårdgivaren ska utföra kontroller vid misstanke om obehörigt intrång. I ett tillhörande allmänt råd specificerar Socialstyrelsen vilka faktorer som kontrollernas frekvens bör anpassas efter. Enligt 4 kap. 3 § PDL ska vårdgivare göra systematiska och återkommande kontroller om någon obehörigen kommer åt uppgifter om patienter som förs helt eller delvis automatiserat. Socialstyrelsens förslag är således framförallt ett förtydligande och bör inte medföra kostnadsmässiga konsekvenser för verksamheter.

Vårdgivaren ska även ansvara för att det av dokumentationen av åtkomsten framgår från vilken vårdenhet eller motsvarande inom en annan vårdgivares verksamhet som en användare har berett sig åtkomst till personuppgifter om en patient genom sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. I förarbetena till lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation beskrivs att omsorgsgivare måste kunna redovisa vilken enhet och vilken åtkomst till den egna verksamhetens dokumentation som har förekommit från andra vårdgivare och omsorgsgivare och från enheter inom den egna organisationen. Mottagande omsorgsgivare eller vårdgivare bör även kunna redovisa när direktåtkomst eller annan elektronisk åtkomst har använts. Det finns således redan indirekta krav på att denna information ska framgå av dokumentationen av åtkomst. Socialstyrelsens förslag bedöms därför inte tillföra några ytterligare kostnader för verksamheter.[18]

Information till en patient om åtkomst

Socialstyrelsen föreslår ändringar som specificerar vad som ska framgå av uppgifterna som på begäran ska lämnas till en patient. Vårdgivare är redan skyldiga att ge information till patienter enligt 8 kap. 5 § PDL och eftersom de redan är skyldiga att dokumentera de uppgifter som ska framgå i informationen bedömer inte Socialstyrelsen att detta förslag medför ytterligare kostnader för vårdgivare.

[18] Se prop. 2021/22:177 s. 217–218.

Om bevarandetid av journalhandlingar vid exponering av carcinogener eller mutagena ämnen i arbetet

Socialstyrelsen föreslår att vårdgivaren ska säkerställa att patientjournaler som förs vid medicinska kontroller enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:15) om medicinska kontroller i arbetslivet, vilka har föranletts av arbete med exponering av carcinogena eller mutagena ämnen, bevaras i minst 40 år efter det att exponeringen har upphört. Denna ändring innebär att artikel 15.1 i direktiv 2004/37/EG genomförs.

Socialstyrelsen saknar uppgifter om hur många journalhandlingar som skulle beröras av detta, hur många verksamheter som har sådana journalhandlingar samt hur mycket det skulle kosta att förvara en sådan journalhandling i minst 40 år. Aktörerna som Socialstyrelsen har haft kontakt med i framtagandet av denna konsekvensutredning har inte heller haft uppgifter om kostnaderna för att bevara patientjournalhandlingar. Socialstyrelsen kan därför inte beräkna de kostnadsmässiga konsekvenserna av detta förslag.

Totalkostnadsberäkning

I tabell 3 presenteras en sammanfattning av de kostnader som har beskrivits i denna konsekvensutredning. Som nämnt i inledningen till detta avsnitt bedöms kostnaderna vara av samma omfattning oavsett vårdgivarens storlek och driftform.

Tabell 3. Totalkostnad per verksamhet

Förslag	Kostnad, kr
Rutiner för information	20 560 kr
Rutiner för samtycke	20 560 kr
Riskanalys	10 280 kr
Revidering av riskanalys	5 140 kr

Bevarande av journalhandling i 40 år	Inte möjlig för Socialstyrelsen att beräkna
Total kostnad per verksamhet	56 540 kr

Socialstyrelsens förslag till ändring av HSLF-FS 2016:40 bedöms alltså innebära kostnader om 54 560 kronor per verksamhet. Kostnaden för bevarande av vissa journalhandlingar i 40 år har inte varit möjlig för Socialstyrelsen att beräkna och är därför inte inkluderad i beräkningen av totalkostnader. I sammanhanget bör dock betonas att detta är ett krav som följer av ett EU direktiv och därför inte endast kan ses som en konsekvens av Socialstyrelsens förslag.

2.2.1 Kostnader och intäkter för företag och andra enskilda verksamheter

De kostnadsmässiga konsekvenserna för verksamheter som beskrivs i denna konsekvensutredning bedöms vara av samma omfattning oavsett driftsform. För uppskattning av kostnaderna för en enskild verksamhet se tabell 3. Förslagen bedöms inte generera några särskilda intäkter för enskilda verksamheter.

Sammanfattningsvis bedömer Socialstyrelsen att kostnaderna som är hänförliga till förslagen inte bedöms påverka konkurrensförhållanden i någon större omfattning dels eftersom kostnaderna är proportionerliga sett till verksamheters storlek, dels eftersom bestämmelserna i förslagen utgör verkställighet av lag.

2.3 Konsekvenser för kommunala självstyret

Enligt 14 kap. 3 § regeringsformen bör en inskränkning i den kommunala självstyrelsen inte gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som har föranlett den. Nedan redogörs för konsekvenserna som förslaget till ändringsförfattning innebär för det kommunala självstyret.

2.3.1 Förändringar i kommunala befogenheter eller skyldigheter

Förslaget innebär en mindre inskränkning i den kommunala självstyrelsen eftersom förslaget innehåller krav som ska följas. Bedömningen är att förslaget i stort underlättar för kommunerna att följa EU:s dataskyddsförordning och att den mindre inskränkning av den kommunala självstyrelsen som förslaget innebär inte går utöver vad som är nödvändigt sett till behovet av tydlighet i skydd för enskildas personliga integritet. Förslaget innebär inte några ökade kommunala befogenheter.

2.3.2 Förändringar i grunderna för kommunernas eller regionernas organisation eller verksamhetsformer

Förslaget medför inte några förändringar i grunderna för kommunernas eller regionernas organisation eller verksamhetsformer.

2.3.3 Överväganden enligt 14 kap. 3 § RF

Den begränsade inskränkning i den kommunala självstyrelsen som de föreslagna föreskrifterna innebär bedöms inte gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till ändamålet att öka informationssäkerheten till skydd för enskildas personliga integritet utifrån PDL och lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.

2.4 Konsekvenser för patienter

De föreslagna föreskrifterna bedöms medföra positiva konsekvenser för patienters personliga integritet, eftersom föreskrifterna avser utgöra ett stöd för tillämpningen av PDL och lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. Förslaget innebär att kommunerna och regionerna får ett stöd som kan användas vid upphandlingar av informationssystem och vid

arbete med ledningssystem för informationssäkerhet vilket också bedöms få positiva effekter för den personliga integriteten för patienter.

2.5 Barnkonsekvensanalys

De föreslagna föreskrifterna bedöms inte medför några särskilda konsekvenser för barn utöver de positiva effekter som de ur integritetssynpunkt bedöms ha för samtliga patienter.

2.6 Andra relevanta konsekvenser

Förslaget syftar till att underlätta för vårdgivare i arbetet med skyddet för patienters personliga integritet. Att behandling av personuppgifter i hälso- och sjukvården sker på ett säkert sätt är viktigt för enskildas förtroende för hälso- och sjukvården.

2.7 Åtgärder för att förslaget inte ska medföra mer långtgående kostnader/begränsningar än nödvändigt för att uppnå syftet

I arbetet med föreskrifterna har dialog förts med olika funktioner hos vårdgivare, tillsynsmyndigheter med flera, i syfte att klargöra behov av justeringar i HSLF-FS 2016:40. Syftet med föreskrifterna är huvudsakligen att konkretisera gällande rättsläge och har så långt som möjligt utformats för att möta de behov som har beskrivits för Socialstyrelsen. De borde därför inte i sig kunna sägas medföra kostnadsökningar som inte står i proportion till syftet med reglerna.

2.8 Bedömning av om förslagen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU

De föreslagna bestämmelserna överensstämmer med de skyldigheter som följer av EU-rätten eftersom de utgör verkställighetsföreskrifter till lagar som kompletterar EU:s dataskyddsförordning.

Genom förslaget genomförs också regleringen om bevarandetid för journalhandlingar enligt artikel 15.1 direktiv 2004/37/EG. Föreskrifterna går inte utöver direktivets miniminivå.

3 Ikraftträdande, övergångsbestämmelser och informationsinsatser

Nedan redogörs för överväganden kring tidpunkten för författningens ikraftträdande, övergångsbestämmelser och behov av speciella informationsinsatser för att informera om de föreslagna ändringarna.

3.1 Ikraftträdande

Lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation trädde i kraft den 1 januari 2023. Syftet med de nu föreslagna ändringarna i HSLF-FS 2016:40 är bland annat att komplettera lagen och utgöra ett stöd för vårdgivare när det kommer till att uppfylla kraven på säkerhetsåtgärder i lagen. Med hänsyn till den tid som förflutit sedan ikraftträdandet av lagen och då begreppet sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation har ersatt begreppet sammanhållen journalföring bör de föreslagna ändringarna träda i kraft så snart som möjligt.

Även föreskrifterna om bevarandetid av patientjournaler enligt direktiv 2004/37/EG bör träda i kraft så snart som möjligt.

Sett mot denna bakgrund föreslår Socialstyrelsen att föreskrifterna ska träda i kraft den 1 november 2025.

3.2 Övergångsbestämmelser

Socialstyrelsen bedömer inte att det är nödvändigt att föreslå några särskilda övergångsbestämmelser.

3.3 Informationsinsatser

Socialstyrelsen kommer att publicera allmän information om föreskrifterna på myndighetens webbplats. Socialstyrelsen kommer att överväga om det inför ikraftträdandet behöver genomföras några ytterligare informationsinsatser.

3.4 Hur och när konsekvenserna av förslagen kan utvärderas

Socialstyrelsen har en beslutad process för uppföljning av författningar. Syftet med processen är att säkerställa att Socialstyrelsens författningar (föreskrifter och allmänna råd) följs upp på ett systematiskt sätt. Målet med processen är att identifiera och analysera eventuella behov av ändringar i Socialstyrelsens författningar i syfte att säkerställa att författningarna uppfyller krav på att vara aktuella och ändamålsenliga. Den föreslagna författningen kommer att följas upp i enlighet med denna process.

Författningen kan utvärderas efter uppföljning genom dialoger med personuppgiftsansvariga och tillsynsmyndigheter med flera och/eller enkätundersökning om sådant behov framkommer. Utvärderingen föreslås ske inom fem år efter ikraftträdandet.

Socialstyrelsen

Konsekvensutredning – förslag till föreskrifter och allmänna råd om socialtjänstens behandling av personuppgifter och föreskrifter om ändring i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2014:5) om

dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS

Dnr 4.1-3425/2025

1 Bakgrund 9

Läsanvisning 9

1.1 Gällande rätt 9

EU:s dataskyddsförordning 9

Behörighetstilldelning och åtkomstkontroll 10

Sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation 12

Förhållande till dataskyddsförordningen 14

Generella bestämmelser om förvaring av handlingar 14

1.2 Bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på 15

1.3 Det aktuella problemet och den förändring som Socialstyrelsen eftersträvar 15

Behörighetstilldelning och åtkomstkontroll 15

Föreskrifter som avser sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation 16

Synpunkter från personal hos personuppgiftsansvariga m.fl. 17

1.4 Generella konsekvenser om ingen åtgärd vidtas 17

2 Förslag och alternativa lösningar 19

Alternativa lösningar till en ny författning 19

Nya föreskrifter och allmänna råd om personuppgiftsbehandling för socialtjänsten 20

Tillämpningsområde 20

Begreppsförklaringar 23

Ledningssystem 24

Åtkomst till uppgifter som förs helt eller delvis automatiserat 25

Bevarandetid avseende dokumentation av åtkomst 30

Särskilda bestämmelser om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation 32

Behörighetstilldelning 34

Rutin för information som ska ges till omsorgsmottagare om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation 35

Krav på rutiner för samtycke till att ta del av uppgifter 35

Begränsningar av åtkomst till uppgifter 38

Dokumentation av åtkomst vid sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation 40

Information som ska ges till omsorgsmottagare om åtkomst som förevarit 41

Omsorgsmottagarens elektroniska tillgång till personuppgifter 41

Ändringar i SOSFS 2014:5 42

Bestämmelsernas placering 42

Krav på dokumentation av samtycke 43

3 Konsekvenser av förslagen 46

3.1 Berörda av regleringen 46

3.2 Kostnadsmässiga konsekvenser 47

Åtkomst till uppgifter som förs helt eller delvis automatiserat 49

Särskilda bestämmelser om sammanhållen vård och omsorgsdokumentation 55

Ändringar i SOSFS 2014:5 58

Totalkostnadsberäkning 58

3.3 Konsekvenser för den kommunala självstyrelsen 62

3.4 Kostnader och intäkter för företag och andra enskilda verksamheter 62

3.5 Konsekvenser för enskilda personer m.fl. 63

3.6 Integritetsanalys 63

3.7 Barnkonsekvensanalys.....65

3.8 Andra relevanta konsekvenser 66

3.9 Åtgärder för att förslaget inte ska medföra mer långtgående kostnader/begränsningar än nödvändigt för att uppnå syftet.....67

3.10 Bedömning av om förslagen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU 68

4 Ikraftträdande, övergångsbestämmelser och informationsinsatser 69

4.1 Ikraftträdande 69

4.2 Övergångsbestämmelser 69

4.3 Informationsinsatser 70

4.4 Hur och när konsekvenserna av förslagen kan utvärderas 70

1 Bakgrund

En konsekvensutredning ska alltid stå i proportion till förslagets omfattning och effekter, se 5 § förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar. Denna konsekvensutrednings omfattning har utformats med utgångspunkt från att den beskriver konsekvenser av föreskrifter som utgör verkställighet till lag. Förslaget ligger också i linje med tidigare uttalanden om att hälso- och sjukvårdens regelverk avseende informationssäkerhet till skydd för enskildas personliga integritet också är av relevans för socialtjänsten.[1]

Läsanvisning

I denna redogörelse för den konsekvensutredning som utförts finns förslagen till bestämmelser och allmänna råd analyserade i den ordning som följer av författningsförslagen i avsnitt 2. Behovet och konsekvenserna av förslagens bestämmelser och allmänna råd beskrivs, liksom alternativa lösningar samt för- och nackdelar med dessa.

När det i denna konsekvensutredning anges i brödtext ”socialtjänsten” så är det i regel personuppgiftsansvariga som omfattas av det föreslagna tillämpningsområdet som avses.

1.1 Gällande rätt

EU:s dataskyddsförordning

Grundläggande krav på säker personuppgiftsbehandling finns bland annat i artikel 32 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning). Där finns krav på såväl tekniska som organisatoriska åtgärder för att säkerställa skydd för personuppgifter. Särskild hänsyn ska tas till de risker som behandlingen av personuppgifterna medför, i synnerhet oavsiktlig eller olaglig förstöring, förlust

[1] Se Socialstyrelsens rapport *Säker personuppgiftsbehandling i socialtjänsten – rättsläge och utgångspunkter* (2019) s. 37, frågesvar från Integritetsskyddsmyndigheten (2021) dnr IMY-2023-17001, yttrande från SKR över promemorian Ökade möjligheter till användning av välfärdsteknik inom äldreomsorgen, Ds 2022:4 och prop. 2022/23:131 s. 45.

eller ändring eller obehörigt röjande av eller obehörig åtkomst till de personuppgifter som överförts, lagrats eller på annat sätt behandlats.

Enligt artikel 24 i EU:s dataskyddsförordning ska den personuppgiftsansvarige genomföra lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att säkerställa och kunna visa att behandlingen utförs i enlighet med förordningen. Dessa åtgärder ska ses över och uppdateras vid behov.

Patientdatalagen (2008:355), PDL, och lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten för dokumentation, SoLPUL, är lagar som kompletterar EU:s dataskyddsförordning.[2] Lagen (2022:913) om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation kompletterar i sin tur såväl EU:s dataskyddsförordning som PDL och SoLPUL.[3]

Behörighetstilldelning och åtkomstkontroll

Den 1 mars 2024 trädde bestämmelser om behörighetstilldelning och åtkomstkontroll i kraft i SoLPUL. De gäller för hela socialtjänsten och all verksamhet som bedrivs med stöd av LSS. Regleringen avser tillgång till uppgifter om enskilda personer som förs helt eller delvis automatiserat. Bestämmelserna syftar till att begränsa obehörigas åtkomst till uppgifter om enskilda.[4] I korthet handlar bestämmelserna om att personuppgiftsansvariga ska bestämma villkor för tilldelning av åtkomst till uppgifter som förs helt eller delvis automatiserat, skapa förutsättningar för kontroll av åtkomst till sådana uppgifter och kontrollera obehörig åtkomst systematiserat och återkommande.[5]

Tilldelning av behörighet

Bestämmelserna om behörighetstilldelning innebär att den verksamhetsansvarige ska göra aktiva och individuella behörighetstilldelningar utifrån analyser av vilken närmare information olika personalkategorier och olika slags verksamheter behöver. När villkoren för behörighetstilldelning bestäms måste också riskanalyser göras. Vid utformning av behörighetssystem måste de grundläggande principerna för behandling av personuppgifter i artikel 5 i EU:s dataskyddsförordning beaktas.[6] De grundläggande principerna är laglighet, korrekthet och öppenhet, ändamålsbegränsning, uppgiftsminimering, riktighet, lagringsminimering, integritet och konfidentialitet.

I system som många har behörighet till ska normalt olika behörighetsnivåer för personalen finnas. Mer känsliga uppgifter får inte vara lika enkelt åtkomliga för personalen som mindre känslig information. I propositionen betonas att det ingår i ansvaret för den som bedriver socialtjänst att se till att alla anställda får

[2] Se 1 kap. 4 § PDL och 4 § SoLPUL.
[3] Se 1 kap. 2 § lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.
[4] Se prop. 2022/23:131 s. 59.
[5] Se 10 § SoLPUL.
[6] Prop. 2022/23:131 s. 59.

full information om behörighetsreglerna. Behörighetstilldelningen bör åtföljas av tekniska begränsningar, så att den som inte har behörighet att ha tillgång till vissa uppgifter inte heller har teknisk möjlighet att komma åt dessa. Behörigheter måste också följas upp och ändras efter hand som ändringar i personalens arbetsuppgifter ger anledning till det.[7] Ansvaret vid tilldelning av behörighet för elektronisk åtkomst innefattar en skyldighet att göra aktiva och individuella behörighetstilldelningar utifrån analyser av vilken information olika personalkategorier och olika slags verksamheter behöver (behovsanalys). Användarna behöver tilldelas rätt behörighet, dvs. tillräcklig behörighet, för att kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett säkert sätt utan att behörigheten blir mer omfattande än vad som är nödvändigt. Den personuppgiftsansvarige måste också se till att det finns rutiner för att ändra, ta bort och regelbundet följa upp behörigheter.[8]

Åtkomsten ska dokumenteras och kontrolleras

Utöver att bestämma villkor för tilldelning av behörighet till uppgifter som förs helt eller delvis automatiserat ska personuppgiftsansvariga se till att åtkomst till sådana uppgifter dokumenteras och kan kontrolleras. Den personuppgiftsansvarige är skyldig att se till att all åtkomst till uppgifter om enskilda dokumenteras och kan kontrolleras.[9] Det gäller både den egna personalens åtkomst och den åtkomst som bereds andra. Om det är möjligt att få åtkomst till personuppgifter som behandlas helt eller delvis automatiserat via öppna nät som internet eller molntjänst behöver identiteten av den som bereder sig åtkomst säkerställas. Det kan ske genom exempelvis stark autentisering.[10] Krav på autentisering framgår indirekt av kraven i artikel 32 i EU:s dataskyddsförordning.[11] Åtkomstkontroller ska göras för att bland annat kunna säkerställa att användare inte använder sina behörigheter på fel sätt genom att läsa, ändra eller ta bort uppgifter som de inte ska behandla. Exempel på en felaktig åtkomst kan vara att någon öppnar den enskildes dokumentation trots att hen inte har med den enskilde att göra. För att den som bedriver socialtjänst ska kunna kontrollera att behörigheterna används på ett korrekt sätt måste åtkomsten till personuppgifter dokumenteras (loggas). Av loggarna ska användarens identitet framgå och vid vilken tidpunkt som åtkomsten skett. Loggarna måste sparas en tid för att möjliggöra kontroll.[12]

Systematiska och återkommande kontroller

Den personuppgiftsansvarige är, enligt 10 § första stycket 3 SoLPUL skyldig att göra systematiska och återkommande kontroller av om någon obehörigen kommer åt uppgifterna. Systematiska och återkommande stickprovskontroller av loggarna behöver göras och antalet stickprovskontroller ska vara

[7] Prop. 2022/23:131 s. 59.
[8] Prop. 2022/23:131 s. 45.
[9] Se 10 § första stycket 2 SoLPUL.
[10] Prop. 2022/23:131 s. 59.
[11] Se prop. 2022/23:131 s. 45.
[12] Se prop. 2022/23:131 s. 59 f.

proportionerliga i förhållande till antalet slagningar som görs i systemet. Det räcker inte att bara göra uppföljningskontroller i särskilda fall då misstanke kan finnas om obehörigt intrång. Uppgiftskontroller ska göras systematiskt och fortlöpande oberoende av misstanke.[13]

Sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation

Den 1 januari 2023 trädde lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation i kraft. Lagen ersätter bestämmelserna om sammanhållen journalföring som tidigare fanns i PDL och innehåller även bestämmelser om de delar av socialtjänstens verksamheter som avser omsorg om äldre personer och personer med funktionsnedsättning. Lagen innebär att vårdgivare och omsorgsgivare, genom direktåtkomst eller annat elektroniskt utlämnande, under särskilda förutsättningar får tillgängliggöra och behandla personuppgifter hos andra vårdgivare och omsorgsgivare. I likhet med vad som tidigare gällt för sammanhållen journalföring inom hälso- och sjukvården är det frivilligt för vårdgivare och omsorgsgivare att ansluta sig till ett system med sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. Det är dock endast anslutningen i sig som är frivillig. Om en vårdgivare eller omsorgsgivare väljer att ansluta sig måste alla bestämmelser i lagen följas.[14]

Inom socialtjänsten får bestämmelserna om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation endast tillämpas när det gäller följande insatser:

- insatser enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453), SoL, som avses i 3 kap. 6 § första stycket samma lag och som lämnas till äldre personer eller personer med funktionsnedsättning,
- insatser enligt 4 kap. 1 § SoL som avses i 5 kap. 5 och 7 §§ samma lag,
- insatser enligt 4 kap. 2 a § SoL, och
- samtliga insatser enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS.[15]

Det är endast vid dessa insatser och om de lämnas till äldre personer eller personer med funktionsnedsättning som bestämmelserna får tillämpas. Till exempel omfattas insatser i form av hemtjänst som lämnas till någon som är äldre, även om insatsen har uppstått till följd av något annat behov än åldern, exempelvis missbruk eller benbrott.[16]

[13] Se prop. 2022/23:131 s. 60.
[14] Se prop. 2021/22:177 s. 44 och 193.
[15] Se 1 kap. 1 § lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.
[16] Se prop. 2021/22:177 s. 188.

Bestämmelserna i lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation får även tillämpas på omsorgsgivares behandling av omsorgsmottagares personuppgifter enligt SoLPUL. Det är endast dokumentation enligt 11 kap. 5 § SoL som gäller insatser för äldre personer eller personer med funktionsnedsättning, och dokumentation enligt 21 a § LSS som omfattas och det gäller bara om dokumentationen förs för varje omsorgsmottagare för sig.[17]

Tillgängliggörande av uppgifter

En omsorgsgivare får, under de i lagen angivna förutsättningar, ges tillgång genom direktåtkomst eller annat elektroniskt utlämnande, till personuppgifter som behandlas av andra vårdgivare eller omsorgsgivare.[18] Socialtjänstens tillgång till personuppgifter genom direktåtkomst eller annat elektroniskt utlämnande får bara avse personuppgifter som behandlas för att ansvara för eller utföra insatser för äldre personer eller personer med funktionsnedsättning. Även administration eller dokumentation av sådana insatser som får omfattas av sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.[19]

Innan uppgifter om en omsorgsmottagare görs tillgängliga genom sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation ska omsorgsmottagaren ges information om vad sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation innebär och möjligheten att motsätta sig.[20] En omsorgsmottagare har möjlighet att motsätta sig att uppgifter om honom eller henne görs tillgängliga för andra vårdgivare eller omsorgsgivare genom sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. I sådant fall ska uppgifterna genast spärras av omsorgsgivaren.[21]

En patient eller omsorgsmottagare kan sakna förmåga att ta ställning till om hans eller hennes personuppgifter ska få göras tillgängliga för andra vårdgivare eller omsorgsgivare genom sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation, eller till exempel sakna förmåga att ta del av information som ska lämnas. Omsorgsmottagarens inställning till sådan behandling av personuppgifter så långt som möjligt har klarlagts.[22]

Förutsättningar för omsorgsgivare att ta del av uppgifter

En omsorgsgivare får behandla uppgifter som en annan omsorgsgivare eller vårdgivare har gjort tillgängliga. Det första kravet innebär att det ska finnas en relation med den omsorgsmottagare som uppgifterna rör, genom insatser eller

[17] Se 1 kap. 3 § andra och tredje styckena lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation samt prop. 2021/22:177 s. 192–193.
[18] Se 2 kap. 1 § lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.
[19] Se prop. 2021/22:177 s. 195–196.
[20] Se 2 kap. 2 § lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.
[21] Se 2 kap. 3 § lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.
[22] Se 2 kap. 6 § lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.

utredning om insatser rörande omsorgsmottagaren. Det andra kravet för att en omsorgsgivare ska få behandla uppgifter som inte är spärrade är att uppgifterna kan antas ha betydelse för omsorgsgivarens insatser för äldre personer eller personer med funktionsnedsättning eller för en utredning om att få sådana insatser från omsorgsgivaren. Det tredje kravet för att för att en omsorgsgivare ska få behandla ospärrade uppgifter är att omsorgsmottagaren samtycker till det. Om omsorgsmottagaren är ett barn som inte självt kan samtycka krävs inte samtycke till behandling av andra omsorgsgivares uppgifter.[23]

Om en omsorgsmottagare inte endast tillfälligt saknar förmåga att lämna samtycke får en omsorgsgivare ta del av uppgift om vilka andra omsorgsgivare som har gjort ospärrade uppgifter tillgängliga.[24] Under vissa förutsättningar får en omsorgsgivare även behandla personuppgifter som har gjorts tillgängliga av en annan omsorgsgivare.[25]

Förhållande till dataskyddsförordningen

Lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation och SoLPUL kompletterar EU:s dataskyddsförordning och alla personuppgiftsansvariga behöver kunna vissa att de uppfyller kraven i EU:s dataskyddsförordning. EU:s dataskyddsförordning är direkt tillämplig, men förutsätter eller tillåter i vissa avseenden nationella bestämmelser som kompletterar den, i form av preciseringar eller undantag. Nationell reglering krävs bl.a. vid behandling av känsliga personuppgifter som är nödvändig av hänsyn till ett viktigt allmänt intresse. Att lagen kompletterar EU:s dataskyddsförordning innebär bl.a. att det kan bli fråga om skadestånd enligt 7 kap. 1 § lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning, här benämnd dataskyddslagen, vid bristande följsamhet till bestämmelserna i lagen.[26]

Generella bestämmelser om förvaring av handlingar

Enligt 11 kap. 5 § andra stycket socialtjänstlagen (2001:453), SoL, och 21 a § andra stycket lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) ska handlingar som rör enskildas personliga förhållanden förvaras så att obehöriga inte får tillgång till dem.

[23] Se 3 kap. 2 § lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.
[24] Se 3 kap. 4 § första stycket lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.
[25] Se 3 kap. 4 § andra stycket lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.
[26] Se prop. 2022/23:131 s. s. 192.

1.2 Bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på

Föreskrifterna i kapitel 3 den nya författningen grundar sig på 27 § första stycket förordningen (2001:637) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten. 3 kap. 6 och 7 §§ i förslaget grundar sig också på 8 kap. 5 § socialtjänstförordningen (2001:937) och 14 § förordningen (1993:1090) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Föreskrifterna i kapitel 4 i den nya författningen grundar sig på 27 § andra stycket förordningen om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten. 4 kap. 3 § grundar sig också på 8 kap. 5 § socialtjänstförordningen (2001:937) och 14 § förordningen (1993:1090) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Föreskrifterna i ändringsförfattningen avseende SOSFS 2014:5 grundar sig på 8 kap. 5 § socialtjänstförordningen (2001:937) och 14 § förordningen (1993:1090) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

1.3 Det aktuella problemet och den förändring som Socialstyrelsen eftersträvar

Behörighetstilldelning och åtkomstkontroll

För hälso- och sjukvården har det sedan tidigare funnits bestämmelser om behörighetsstyrning och kontroll av åtkomst som motsvarar de bestämmelser som nu införts i SoLPUL för socialtjänst och LSS. Socialstyrelsen har för hälso-

och sjukvårdens del tagit fram föreskrifter som rör villkor för tilldelning av behörighet till uppgifter som förs helt eller delvis automatiserat samt för kontroll av åtkomst till sådana uppgifter i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2016:40) om journalföring och behandling av personuppgifter i hälso- och sjukvården.

I propositionen till de nu aktuella bestämmelserna i SoLPUL anges att Socialstyrelsen exempelvis kan meddela föreskrifter om säker inloggning som motsvarar dem om stark autentisering som gäller för hälso- och sjukvården.[27]

Föreskrifter som avser sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation

Sedan den 1 januari 2023 är det möjligt för omsorgsgivare att tillämpa sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. I propositionen som föregick lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation anges att det finns behov av myndighetsföreskrifter som stöd till huvudmännen i tillämpningen av lagen samt att föreskrifter kan vara ett stöd i utformning och utveckling av det eller de tekniska system som ska användas för sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.[28] I propositionen finns även uttalanden om att föreskrifter och vägledning tillsammans kan vara ett bra stöd till personuppgiftsansvariga i utformandet av rutiner för tillämpningen av lagen i det löpande arbetet.[29]

Sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation sätter fokus på säkerhetsåtgärder av olika slag. Ju större möjligheter att sprida känsliga uppgifter som finns, desto viktigare blir säkerhetsåtgärderna. Bestämmelserna i lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation förutsätter att den information som delas och som någon tar del av är korrekt och att den är åtkomlig så länge förutsättningarna för att ta del av uppgifterna är uppfyllda. Även här kan tydliga krav i föreskrifter på säkerhet i informationssystem stödja kommuner i upphandlingssituationer och för att säkerställa att de följer lagstiftning. Att inte införa dylika bestämmelser medför att det fortfarande är oklart vilken säkerhetsnivå som gäller vilket kan medföra en ojämlikhet för den som tar del av socialtjänstens utbud. Det finns därför skäl att införa bestämmelser om säkerhet i informationssystem för hela socialtjänsten och inte enbart för den del som omfattas av sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.

[27] Prop. 2022/23:131 s. 47.
[28] Se prop. 2021/22:177 s. 177
[29] Se prop. 2021/22:177 s. 178.

Tydliga krav för hur personuppgiftsansvariga ska gå till väga för att skydda enskildas personliga integritet skulle kunna underlätta vid upphandling av informationssystem där en kravställare då skulle kunna ange i ett förfrågningsunderlag att systemet ska uppfylla krav som anges i författning. Föreskrifterna syftar till att uppnå en jämlik nivå för enskildas personliga integritet inom socialtjänsten och underlätta för personuppgiftsansvariga att göra rätt.

Synpunkter från personal hos personuppgiftsansvariga m.fl.

Socialstyrelsen har bjudit in till ett antal digitala möten med representanter från personuppgiftsansvariga och organisationer för personuppgiftsansvariga[30] i syfte att efterhöra deras synpunkter på för- och nackdelar med det stöd för arbete med skydd för enskildas personliga integritet som finns i HSLF-FS 2016:40 och hur en reglering liknande den som gäller för hälso- och sjukvården idag skulle kunna fungera för socialtjänsten. Något som efterfrågas av flera är förtydligande av regelverk och föreskrifter som är tydliga.

1.4 Generella konsekvenser om ingen åtgärd vidtas

Om inte föreslagna föreskrifter meddelas så kvarstår oklarheter för socialtjänsten. Uppgifter om hälsa utgör en sådan kategori av personuppgifter som enligt huvudregeln i artikel 9 i EU:s dataskyddsförordning är förbjudna att behandla och enligt skäl 35 så inbegriper hälsa uppgifter om funktionshinder. Personuppgifter inom socialtjänsten kan dessutom ofta vara känsliga även om de inte innehåller uppgifter om hälsa. Att ha inte ha en tydlig reglering för säkerhetsåtgärder innebär därmed en ökad risk för att känsliga uppgifter behandlas felaktigt och i förlängningen skada för enskildas personliga integritet. Vid upphandling av informationssystem kan det förenkla för såväl vårdgivare som för personuppgiftsansvariga inom socialtjänsten att det finns mer

[30] Sådana möten har separat hållits har hållits med personal från Västerås kommun, Kristianstads kommun, Luleå kommun, Karlstads kommun, Region Gävleborg, Västra Götalandsregionen, Integritetsskyddsmyndigheten, E-hälsomyndigheten, Myndigheten för digital förvaltning, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Inspektionen för vård och omsorg, Sveriges kommuner och regioner (SKR), samt Inera AB.

detaljerade krav i myndighetsföreskrifter som ett informationssystem behöver uppfylla, något som uteblir utan föreskrifter.

2 Förslag och alternativa lösningar

Mot bakgrund av vad som framgått i avsnitt 1 anser Socialstyrelsen att det finns skäl att lämna förslag till nya föreskrifter och allmänna råd om behandling av personuppgifter för socialtjänsten samt kompletterande bestämmelser om dokumentation av samtycke för åtkomst till uppgifter genom sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.

Alternativa lösningar till en ny författning

Om Socialstyrelsens förslag inte genomförs bedömer myndigheten att den otydlighet som har varit om hur socialtjänsten ska arbeta med behörighetsstyrning och åtkomstkontroll kommer att kvarstå. För att uppnå likvärdighet i landet och säkerställa enskildas integritetsskydd bedömer Socialstyrelsen bedömer därför att det är nödvändigt att meddela nya föreskrifter. Myndigheten har dock, så långt möjligt, gett utrymme för olika lösningar efter lokala förutsättningar och behov.

Socialstyrelsen bedömer att annat stöd i annan form, så som kunskapsstöd och liknande, inte på ett tillräckligt effektivt sätt skulle stödja de personuppgiftsansvariga i arbetet med en säker personuppgiftsbehandling eftersom lagregleringen är så övergripande att det inte fungerar att utforma tydliga vägledande material utifrån den.

Vidare bedömer Socialstyrelsen att det finns flera fördelar med att så långt möjligt införa likalydande bestämmelser för hälso- och sjukvård och socialtjänst när det gäller skydd för enskildas personliga integritet. Dels eftersom att det finns arbetssätt för dessa system idag i kommunerna i och med att bestämmelser som avser vårdgivare redan gäller för den kommunala hälso- och sjukvården, dels eftersom socialtjänsten i princip varit hänvisad till att hämta inspiration från den vägledning som funnits för hälso- och sjukvården.

Här nedan redovisar vi närmare överväganden för våra förslag till föreskrifter och för resonemang om olika alternativ för att uppnå den effekt som vi eftersträvar med regleringen, för- respektive nackdelar som finns med olika

alternativ samt en motivering till varför vi har kommit fram till att den reglering som vi föreslår är den mest ändamålsenliga.

Nya föreskrifter och allmänna råd om personuppgiftsbehandling för socialtjänsten

Tillämpningsområde

Socialstyrelsen föreslår att föreskrifternas tillämpningsområde tydliggörs. Myndigheten bedömer att bestämmelser om föreskrifternas tillämpningsområde behövs för att det ska vara tydligt vilka verksamheter som omfattas av regleringen.

Tillämpningsområde för SoLPUL

Förslaget utgörs huvudsakligen av bestämmelser om verkställigheten av 10 § SoLPUL och bestämmelser i lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. Enligt 1 § SoLPUL tillämpas lagen, om inte annat anges i 3 §, vid behandling av personuppgifter inom socialtjänsten, om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt ett eller flera särskilda kriterier.

Enligt 2 § SoLPUL avses med socialtjänst

1. *verksamhet enligt lagstiftningen om socialtjänst, den särskilda lagstiftningen om vård utan samtycke av unga eller av missbrukare och den särskilda lagstiftningen om insatser för barn i form av skyddat boende,*
2. *verksamhet som i annat fall enligt lag handhas av socialnämnd,*
3. *verksamhet som i övrigt bedrivs av Statens institutionsstyrelse,*
4. *verksamhet hos kommunal invandrarbyrå,*
5. *verksamhet enligt lagstiftning om stöd och service till vissa funktionshindrade,*

6. *handläggning av ärenden om bistånd som lämnas av socialnämnd enligt lagstiftning om mottagande av asylsökande m.fl.,*
7. *-*
8. *handläggning av ärenden om tillstånd till parkering för rörelsehindrade, och*
9. *verksamhet enligt lagen (2007:606) om utredningar för att förebygga vissa skador och dödsfall.*

Med socialtjänst avses även tillsyn, uppföljning, utvärdering, kvalitetssäkring och administration av verksamhet som avses i första stycket 1-9.

Föreskrifterna föreslås tillämpas av personuppgiftsansvariga vars verksamhet omfattas av 2 § 1, 2, 5 och 6 SoLPUL.

Aktörerna i punkterna 1–2 agerar inom det som kan sägas vara socialtjänstens kärnverksamhet och omfattas också av det som i lagrådsremissen med förslag till ny socialtjänstlag omfattas av definitionen av socialtjänst.[31] Socialstyrelsen bedömer därför att de behöver omfattas av föreskrifternas tillämpningsområde.

Verksamhet som i övrigt bedrivs av Statens institutionsstyrelse är huvudsakligen verksamhet enligt lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård, LSU. Statens institutionsstyrelse bedriver även annan verksamhet, som skola och hälso- och sjukvård. Sådan verksamhet omfattats inte av några överväganden i förarbetena till bestämmelserna i 10 § SoLPUL. För dessa verksamheter kan det finnas andra hänsynstaganden som behöver göras och som inte Socialstyrelsen har utrett inom ramen för det här föreskriftsarbetet. Socialstyrelsen bedömer därför att sådan verksamhet som avses 2 § 3 SoLPUL inte ska omfattas av de föreslagna föreskrifternas tillämpningsområde.

Enligt utredningen Framtidens socialtjänst så finns inte längre verksamheter som benämns kommunal invandrarbyrå.[32] Därför tas inte sådana med i tillämpningsområdet.

Verksamhet inom LSS ingår inte enbart i SoLPUL utan även i lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. Det är inte minst på grund av det väsentligt att dessa verksamheter omfattas av tillämpningsområdet för de föreslagna föreskrifterna.

Handläggning av ärenden om bistånd som lämnas av socialnämnd enligt lagstiftning om mottagande av asylsökande m.fl. är en verksamhet som enligt

[31] Se lagrådsremiss *En förebyggande socialtjänstlag – för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter,* s. 18.
[32] SOU 2020:47 s. 300.

lag ska bedrivas av socialnämnd och som ingår i förslag till ny socialtjänstlag som har lagts fram.[33]

Handläggning av ärenden om tillstånd till parkering finns i SoLPUL eftersom de ansågs likna ärenden om riksfärdtjänst vilket inte längre handläggs av socialnämnden. Handläggning av sådana ärenden ingår inte heller i den socialtjänstdefinition som föreslogs av framtidens socialtjänst[34] eller i den lagrådsremiss som lagts fram utifrån förslagen där. Dessa ärenden kan därför inte sägas höra till socialtjänstens kärnverksamhet och utelämnas därför.

Verksamhet enligt lagen om utredningar för att förebygga vissa skador och dödsfall utgör inte socialtjänst och ingår i många fall i andra former av säkerhetsregler inom statlig eller kommunal personuppgiftsbehandling och lämnas därför utanför tillämpningsområdet för de föreslagna föreskrifterna.

Tillämpningsområde för de föreslagna bestämmelserna som rör sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation

Enligt Socialstyrelsens förslag finns bestämmelser i det sista kapitlet som handlar om vissa säkerhetsåtgärder vid tillämpning av sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. Myndigheten har valt att samla dessa särskilda bestämmelser i ett särskilt kapitel för att underlätta tillämpningen. Det kapitlet ska endast tillämpas av personuppgiftsansvariga enligt lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation som tillämpar den lagen och som därmed enligt den lagen är omsorgsgivare.

En omsorgsgivare är en myndighet i kommun eller region som har ansvar för eller utför insatser för äldre personer eller personer med funktionsnedsättning samt annan juridisk person eller enskild näringsidkare som utför sådana insatser. En omsorgsgivare är personuppgiftsansvarig vid behandling av personuppgifter enligt lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. Insatserna som avses är insatser som ges med stöd av SoL eller LSS.[35] Lagen om sammanhållen vård och omsorgsdokumentation kompletterar SoLPUL.[36] En omsorgsgivare omfattas därmed också av SoLPUL37 och därmed av de övriga bestämmelserna i förslaget till föreskrifter utan att det behöver regleras särskilt. För tydlighetens skull finns en särskild bestämmelse som förtydligar att personuppgiftsansvariga i verksamheter som

[33] Se SOU 2020:47 s. 308.
[34] Se SOU 2020:47 s. 302.
[35] Se 1 kap. 1 § lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.
[36] Se 2 § första stycket lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.
[37] Se 1 § samt 2 § 1 och 5 SoLPUL.

tillämpar vård- och omsorgsdokumentation ska tillämpa bestämmelser i 4 kap. som avser just sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.

Begreppsförklaringar

Socialstyrelsen föreslår att det i författningen inledningsvis förklaras vad som avses med vissa begrepp som används. Myndigheten bedömer att det är nödvändigt för att det ska stå helt klart vad som avses med vissa centrala begrepp. Det bedöms även nödvändigt för att uppnå en enhetlig tillämpning av föreskrifterna.

Det finns också en hänvisning till att vissa uttryck har samma innebörd som i lagen (2022:913) om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.

Begreppen autentisering och flerfaktorautentisering

Socialstyrelsen föreslår att begreppen autentisering och flerfaktorautentisering förklaras i författningen för att underlätta förståelsen av de krav som ställs. I dag finns begreppen autentisering och stark autentisering definierade i HSLF-FS 2016:40.[38]

Autentisering definieras i HSLF-FS 2016:40 som kontroll av uppgiven identitet. Socialstyrelsen föreslår motsvarande förklaring av begreppet i förslaget till nya föreskrifter.

Begreppet stark autentisering definieras i HSLF-FS 2016:40 som kontroll av uppgiven identitet på två olika sätt. En höjd säkerhetsnivå är emellertid beroende av att de sätt som någon identifierar sig med inte är beroende av varandra. Socialstyrelsen bedömer bland annat därför att den definition som finns idag i HSLF-FS 2016:40 inte är ändamålsenlig.[39] Det finns olika sätt att beskriva en säkerhetsnivå som är högre än att någon har ett användarnamn och ett lösenord. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) avråder från att använda termen stark autentisering i Termbanken för informationssäkerhet.[40] I MSB:s termbank definieras flerfaktorautentisering som autentisering baserad på flera oberoende tekniker för autentisering. Som en anmärkning till definitionen i den termbanken anges att ofta kombineras något som användaren har, vet eller har som biometrisk egenskap och att ett exempel på tvåfaktorautentisering kan vara ett smartkort i kombination med ett lösenord.

I handboken Journalföring och behandling av personuppgifter i hälso- och sjukvården finns idag följande beskrivning: En etablerad metod för stark autentisering är att använda en e-legitimation. Det är en identitetshandling i

[38] Se 2 kap. 1 § HSLF-FS 2016:40. Det finns dock ett motsvarande förslag till ändring i HSLF-FS 2016:40.
[39] I samband med detta föreskriftsförslag så föreslås också motsvarande ändringar i HSLF-FS 2016:40.
[40] Se https://termbank-informationssakerhet.msb.se/ termen flerfaktorautentisering, hämtad 2024-10-21.

elektronisk form som vid elektronisk kommunikation används för legitimering och underskrift. E-legitimationen kan lagras på en dator (certifikat på fil), på ett smartkort eller i en mobiltelefon. Med hjälp av e-legitimationen och det tillhörande lösenordet (exempelvis en pinkod) skapas förutsättningar för en stark autentisering. Denna metod används bland annat av Skatteverket och Försäkringskassan för att låta kunderna identifiera sig och signera sina handlingar när de använder e-tjänster, till exempel vid deklaration och begäran om föräldraledighet.

Vad Socialstyrelsen eftersträvar är att beskriva en höjd säkerhetsnivå för autentisering som motsvarar den beskrivning som finns i handboken samtidigt som det inte slås fast att det för all framtid är frågan om en tvåfaktorautentisering. Eftersom MSB avråder från begreppet stark autentisering är det lämpligt att ersätta det. Därför föreslås att begreppet flerfaktorautentisering används och att det förklaras som kontroll av uppgiven identitet på flera av varandra oberoende sätt.

Eftersom ordet autentisering förekommer i ett allmänt råd i författningsförslaget så förklaras vad som avses med det. Begreppsförklaringen överensstämmer med den definition av autentisering som finns i HSLF-FS 2016:40. För tydlighetens skull anges att uttryck i övrigt har samma innebörd som i lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation, där annars relativt avgränsade och nya begrepp som exempelvis omsorgsgivare finns beskrivna.

Ledningssystem

Socialstyrelsen föreslår ett kapitel om ledningssystem som innehåller en hänvisning till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete.

Enligt SOSFS 2011:9 ska den som bedriver socialtjänst eller verksamhet enligt LSS ansvara för att det finns ett ledningssystem för verksamheten. Ledningssystemet ska användas för att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra verksamhetens kvalitet.41 Med kvalitet avses i SOSFS 2011:9 att en verksamhet uppfyller de krav och mål som gäller för verksamheten enligt lagar och andra föreskrifter om socialtjänst och stöd och service till vissa funktionshindrade och beslut som har meddelats med stöd av sådana föreskrifter.

Socialstyrelsen bedömer att det finns behov av att ha en hänvisning till SOSFS 2011:9 för att påminna om ansvaret enligt den författningen.

[41] Se 3 kap. 1 § SOSFS 2011:9.

Åtkomst till uppgifter som förs helt eller delvis automatiserat

Behörighetsstyrning

Kapitlet inleds med en hänvisning till ansvaret som personuppgiftsansvariga har enligt 10 § SoLPUL. Av 10 § första stycket SoLPUL framgår det att den personuppgiftsansvarige ska för uppgifter om enskilda som förs helt eller delvis automatiserat

1. bestämma villkor för tilldelning av behörighet för åtkomst till sådana uppgifter,
2. se till att åtkomst till sådana uppgifter dokumenteras och kan kontrolleras, och
3. göra systematiska och återkommande kontroller av om någon obehörigen kommer åt sådana uppgifter.

Enligt 10 § andra stycket SoLPUL ska behörigheten enligt första stycket 1 begränsas till det som var och en behöver för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter inom socialtjänsten.

Krav på behovs- och riskanalyser inför behörighetstilldelning

Behörighetsstyrning kan beskrivas som arbete med att avgöra hur stor tillgång till uppgifter i ett verksamhetssystem som en person med en viss funktion eller roll får. Socialstyrelsen föreslår ett krav på att den personuppgiftsansvarige ska utföra en behovs- och riskanalys inför fastställande av villkor för behörighet för åtkomst till uppgifter om enskilda. Behovs- och riskanalysen ska utgå från det behov av uppgifter som finns för olika arbetsuppgifter verksamheter och yrkeskategorier, samt från de risker som möjligheten till åtkomst medför för skyddet för enskildas personliga integritet. Risker som avser åtkomst till skyddade personuppgifter ska särskilt beaktas. Resultatet av behovs- och riskanalysen och de bedömningar som ligger till grund för den ska dokumenteras. Behovs- och riskanalysen ska revideras vid behov.

I propositionen med förslag till de bestämmelser om behörighetsstyrning som finns i 10 § SoLPUL uttalas att ansvaret vid tilldelning av behörighet för elektronisk åtkomst innefattar en skyldighet att göra aktiva och individuella behörighetstilldelningar utifrån analyser av vilken information olika personalkategorier och olika slags verksamheter behöver (behovsanalys). Vidare uttalas att användarna behöver tilldelas rätt behörighet, dvs. tillräcklig

behörighet, för att kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett säkert sätt, utan att behörigheten blir mer omfattande än vad som är nödvändigt.[42]

Integritetsskyddsmyndigheten har i ett äldre informationsblad[43] som publicerats före tiden för dataskyddförordningens tillämpning angett bl.a. följande. *Möjligheten att arbeta med och ta del av personuppgifter ska begränsas till de som behöver det för att kunna utföra sina arbetsuppgifter och sättet att arbeta måste vara utformat efter den principen. Ibland sker det naturligt eftersom olika avdelningar och projektgrupper ägnar sig åt sina respektive arbetsuppgifter. Men när uppgifterna samlas i samma it-system kan det bli lättare att kunna ta del av sådant som inte är relaterat till ens arbetsuppgifter. It-system bör därför vara utformade med behörighetsstyrning som kan anpassas efter organisationens arbetssätt. Här bör först arbetssättet kritiskt granskas för att förvissa sig om att det inte i sin tur är framtvingat av it-system med otillräcklig behörighetsstyrning eller andra brister i säkerhet och integritet. Ett idealiskt system för kontroll av behörigheter ska kunna se till att identifierade användare kommer åt rätt information enkelt men hindras att komma åt "fel" information, det vill säga personuppgifter som inte behövs för att lösa ens arbetsuppgifter.*

Syftet med behovs- och riskanalysen är att behörigheten begränsas till vad som behövs för att utföra arbete inom socialtjänsten.[44] För att den personuppgiftsansvarige, på ett ändamålsenligt sätt, ska kunna bestämma villkoren är det viktigt att se till vilka uppgifter som användare vid olika verksamheter, personalkategorier och som utför olika arbetsuppgifter har behov av. Även de risker som möjligheten till åtkomst medför för skyddet för enskildas personliga integritet behöver ingå i bedömningen när villkoren bestäms och därmed vara en del av behovs- och riskanalysen.

Enligt 10 § första stycket 1 SoLPUL ska den personuppgiftsansvarige bestämma villkor för tilldelning av behörighet för åtkomst till sådana uppgifter. Av förarbetena framgår det att bestämmelsen innebär att den verksamhetsansvarige ska göra aktiva och individuella behörighetstilldelningar utifrån analyser av vilken närmare information olika personalkategorier och olika slags verksamheter behöver. När villkoren för behörighetstilldelning bestäms måste också riskanalyser göras.[45] Lagens förarbeten är alltså tydliga med att riskanalyser måste göras. För att kunna avgöra av om det finns skäl att ge behörighet trots den risk som åtkomst till personuppgifter innebär, behöver också behovet av sådan åtkomst bedömas.

Genom de bestämmelser om behörighet som nu föreslås får personuppgiftsansvariga ett konkret stöd för vad som behöver göras, och säkerhetsnivån jämställs över landet. Genom tydliga krav i föreskrifter så går det också att ställa krav på systemleverantörer vid upphandlingar och systemleverantörerna blir också varse vad som alltid krävs i systemen. Krav på att resultatet av behovs- och riskanalyserna dokumenteras säkerställer att personuppgiftsansvariga kan visa att de uppfyllt kraven och följer i princip av

[42] Prop. 2022/23:131 s. 45.
[43] Inbyggd integritet, Integritetsskyddsmyndigheten (tidigare Datainspektionen), 2012.
[44] Jfr 10 § andra stycket SoLPUL.
[45] Se prop. 2022/23:131 s. 59.

behovet av att kunna använda resultatet av ett genomfört arbete. Att behovs- och riskanalysen ska revideras vid behov följer av kraven på vad behovs- och riskanalysen ska utgå från – om organisationen, verksamhetens storlek eller uppgifter förändras så är det inte säkert att en tidigare genomförd behovs- och riskanalys är adekvat i alla delar. Genom krav på att behovs- och riskanalyserna ska dokumenteras och revideras vid behov så stärks personuppgiftsansvarigas möjligheter att leva upp till kraven i 10 § SoLPUL och artikel 32, 24 och 5.2 i EU:s dataskyddsförordning ytterligare.

Varje användare ska tilldelas behörighet

Den personuppgiftsansvarige ska enligt förslaget ansvara för att varje användare tilldelas behörighet för åtkomst till uppgifter om enskilda utifrån de fastställda villkoren för tilldelning av behörighet.

Socialstyrelsen bedömer att det är fundamentalt att varje användare i systemet tilldelas behörighet utifrån de fastställda villkoren för tilldelning av behörighet för att kunna begränsa behörigheten och för att kunna dokumentera och kontrollera åtkomst till uppgifter om enskilda. Det är också en förutsättning för att åtkomst till uppgifter ska kunna kontrolleras på ett adekvat sätt.

De föreslagna kraven överensstämmer, med vissa förtydliganden, med de krav som funnits i 4 kap. 2 § HSLF-FS 2016:40. I handboken om journalföring och behandling av personuppgifter inom hälso- och sjukvården anges att det här innebär att gruppkonton inte får förekomma. Varje användare behöver därför tilldelas behörighet. Att lämna det oreglerat skulle medföra att kommunerna inte får samma stöd för att följa SoLPUL, lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation eller EU:s dataskyddsförordning. Att endast förklara detta i vägledande material skulle innebära att ett essentiellt krav som behöver finnas i systemen inte finns med för användning vid exempelvis kravställning vid upphandling.

Behöriga användare ska få viss information

Socialstyrelsen föreslår att den personuppgiftsansvarige ska se till att behöriga användare får information om hur behörigheten får användas. Som ett allmänt råd till bestämmelsen anges att informationen bör omfatta att

- inom ramen för den tilldelade behörigheten är åtkomst till personuppgifter endast tillåten för behov som uppstått i arbetet inom socialtjänsten,
- personliga lösenord och hjälpmedel för autentisering inte får bli tillgängliga för annan,
- datorer eller andra enheter som används för att hantera uppgifter om enskilda behöver användas på sätt så att uppgifterna skyddas mot obehörig åtkomst, och
- åtkomst kommer att dokumenteras och kontrolleras.

Av förarbetena till 10 § SoLPUL framgår det att det ingår i ansvaret för den som bedriver socialtjänst att se till att alla anställda får full information om behörighetsreglerna.[46]

Socialstyrelsen bedömer att det är centralt att personalen får information om hur behörigheten får användas för att skydda de enskildas personuppgifter från att obehöriga kommer åt dem och att det ansvaret ska ligga på den personuppgiftsansvarige. Det ligger i den personuppgiftsansvariges intresse att personalen får information så att personalen kan bidra till att skydda personuppgifterna. Myndigheten bedömer dock inte att det är lämpligt att närmare reglera när eller på vilket sätt information ska lämnas, det blir upp till den personuppgiftsansvarige att ta ställning till.

Regelbunden uppföljning, ändring och borttagning av behörigheterna

För att säkerställa att behörigheterna är riktiga och aktuella, föreslår Socialstyrelsen, att den personuppgiftsansvarige ska ta fram rutiner för regelbunden uppföljning, ändring och borttagning av behörigheterna. Det är väsentligt att de behörigheter som finns stämmer överens med vad som gäller för behörighetstilldelningen.

Av förarbetena till 10 § SoLPUL framgår det att behörigheter måste följas upp och ändras efter hand som ändringar i personalens arbetsuppgifter ger anledning till det.[47] Motsvarande bestämmelse finns i HSLF-FS 2016:40.

Socialstyrelsen anser inte att det är lämpligt att på ett mer detaljerat sätt reglera när eller hur ändring borttagning och uppföljning ska ske eftersom det behöver finnas möjlighet till anpassning utifrån den verksamhet som bedrivs, inte minst utifrån antalet behöriga användare.

Krav på flerfaktorautentisering för elektronisk åtkomst till uppgifter

Enligt förslaget ska den personuppgiftsansvarige vid elektronisk åtkomst till personuppgifter, ansvara för att överföring av personuppgifterna görs på ett sådant sätt att obehöriga inte kan ta del av dem, och åtkomst till personuppgifter föregås av flerfaktorautentisering.

Ett krav på flerfaktorautentisering för elektronisk åtkomst till uppgifter är nödvändigt sett till den mängd känsliga uppgifter som en användare inom

[46] Se prop. 2022/23:131 s. 59.
[47] Se prop. 2022/23:131 s. 59.

socialtjänstverksamhet kan få till gång till samt med tanke på hur den tekniska utvecklingen ser ut.

I propositionen som föregick bestämmelserna om behörighetstilldelning i 10 § SoLPUL uttalades att lagen om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten inte har någon direkt reglering när det gäller autentisering, utan det framgår indirekt av kraven i artikel 32 i EU:s dataskyddsförordning. En sådan ordning bör likna den reglering av säkerhetsåtgärder som i dag finns inom hälso- och sjukvårdsområdet. Det uttalades också att säkerställande av identiteten på den som bereder sig åtkomst, dvs. autentisering, är en viktig integritetshöjande säkerhetsåtgärd. Det är särskilt viktigt om uppgifterna är åtkomliga via öppna nät som internet eller molntjänster.[48]

Kravet på flerfaktorautentisering är här också fundamentalt för att kunna upprätthålla kraven i de bestämmelser om kontroll av åtkomst som framgår av lag. För att den som bedriver socialtjänst ska kunna kontrollera att behörigheterna används på ett korrekt sätt måste åtkomsten till personuppgifter dokumenteras (loggas). Av loggarna behöver användarens identitet framgå.[49] Även uppgifter som inte handlar om hälsa kan vara känsliga i socialtjänstverksamhet. I socialtjänstens dokumentation kan också finnas uppgifter om hälsa. I personakter i verksamhet som bedrivs med stöd av LSS finns i regel uppgifter om hälsa, inte minst vid bedömning av personkretstillhörighet.[50] Det finns därför inte anledning att ha lägre krav för autentisering vid åtkomst till uppgifter inom socialtjänsten än de som finns för åtkomst till uppgifter inom hälso- och sjukvården. Kravet överensstämmer med det krav som föreslås gälla för vårdgivare i förslag till justering av 3 kap. 15 § HSLF-FS 2016:40. Det är inte rimligt att ha lägre krav för att ta del av uppgifter som finns inom hälso- och sjukvården vid tillämpning av bestämmelser om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation eftersom tillgång till personuppgifter om en patient då skulle vara sämre skyddade när någon bereder sig tillgång till uppgiften från socialtjänsten än från hälso- och sjukvården.

Socialstyrelsen bedömer därför att det nödvändigt att användare identifierar sig på flera av varandra oberoende sätt vid elektronisk åtkomst till personuppgifter.

Kontroll och dokumentation av åtkomst till uppgifter

I författningsförslaget finns bestämmelser om dokumentation och kontroll av åtkomst samt allmänna råd om kontroll av åtkomst. Kraven i förslaget innebär att personuppgiftsansvariga ska ansvara för att det av dokumentationen av åtkomsten framgår från vilken avdelning, enhet eller motsvarande någon berett sig åtkomst, vid vilken tidpunkt som någon har berett sig åtkomst, användarens identitet, och den enskildes identitet.

[48] Prop. 2022/23:131 s. 45.
[49] Prop. 2022/23:131 s. 60.
[50] Se 1 § LSS.

Vidare ska den personuppgiftsansvarige utföra systematiska och återkommande stickprovskontroller av den åtkomst som förekommit, göra kontroller vid misstanke om obehörigt intrång samt dokumentera kontrollerna av åtkomst.

Förslagets bestämmelser om logguppföljning och information som ges till omsorgsmottagare om den direktåtkomst som förekommit enligt lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation följer de bestämmelser som hittills har gällt för hälso- och sjukvården i 4 kap. 9 och 10 §§ HSLF-FS 2016:40.

Av 4 kap. 5 § lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation framgår att en omsorgsmottagare har rätt att få information från omsorgsgivaren om vilken åtkomst (elektronisk åtkomst genom direktåtkomst eller annat elektroniskt utlämnande) till uppgifter om omsorgsmottagaren (eller patient se tredje stycket) som förekommit i systemet med sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. Skyldigheten att lämna information är mer långtgående än den skyldighet som den offentliga socialtjänsten har enligt tryckfrihetsförordningen att lämna ut allmänna handlingar och 6 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen att lämna uppgifter ur allmänna handlingar.[51]

De förslagna bestämmelserna ställer krav på kontroll av åtkomst av vem som har tagit del av uppgifter och när. Att även ställa uttryckliga krav på kontroll av *vad* som gjorts med uppgiften ter sig mindre ändamålsenligt utan följer av annan dokumentation i personakten. Som stöd för tillämpning föreslås allmänna råd om vad kontrollernas frekvens bör anpassas efter.

Bevarandetid avseende dokumentation av åtkomst

Enligt förslaget ska den personuppgiftsansvarige ansvara för att fastställa lämplig tid för bevarande av dokumentation av åtkomst.

För att kunna kontrollera åtkomsten av olika uppgifter behöver det finnas bevarad åtkomstdokumentation (bevarade loggar). Integritetsskyddsmyndigheten har i sin tillsyn tidigare anfört att det är viktigt att genomföra logguppföljning för att på förekommen anledning eller genom stickprover kontrollera om det sker obehöriga slagningar. För att obehörig åtkomst ska upptäckas och för att logguppföljningar ska få en preventiv effekt behövs rutiner för logguppföljningar och tydlig information bör ges till personalen.[52]

Att användarens identitet ska framgå av loggarna och att de måste sparas en tid för att möjliggöra kontrollen uttalas i förarbetena till bestämmelserna i 10 §

[51] Prop. 2021/22:177 s. 217.
[52] Se Integritetsskyddsmyndighetens (tidigare Datainspektionens) beslut 2016-02-17, dnr 1805-2015.

SoLPUL.[53] Som en jämförelse anges i 4 kap. 9 § HSLF-FS 2016:40 att vårdgivaren ska ansvara för att loggarna sparas minst fem år för att möjliggöra kontroll av åtkomsten till uppgifter om en patient. Inom hälso- och sjukvården ska journalhandlingar bevaras minst i tio år.[54]

Socialstyrelsen har övervägt att föreskriva att dokumentation av åtkomst till uppgifter om enskilda i socialtjänst- och LSS-verksamheter ska sparas i fem år. Sett till att preskriptionstiden för grovt dataintrång är tio år[55] kan det finnas skäl för en längre bevarandetid. Uppgifter i en personakt i socialtjänsten ska emellertid gallras efter fem respektive två år.[56] Att bevara dokumentation av åtkomst längre tid än vad gallringsbestämmelserna anger riskerar att bli oförenligt med de överväganden som gjorts för gallringstid inom socialtjänsten eftersom det innebär att uppgiften om att någon varit aktuell inom socialtjänsten sparas längre tid än själva personakten, därtill är det utöver uppgifter om den som personakten avser även frågan om uppgifter om den användare som berett sig åtkomst. Det förtjänar också att nämnas att det för patientjournaler finns en angiven minsta tid för bevarande i lag medan det för socialtjänst och LSS finns bestämmelser om krav på gallring efter viss tid vilket utgör en skillnad mellan regelverken. Integritetsskyddsmyndigheten har i tidigare yttrande över föreskrifter om informationssäkerhet anfört följande. När tekniska säkerhetsåtgärder vidtas innebär det ofta att personuppgifter behandlas, till exempel i loggar som registrerar systemaktiviteter till följd av fysiska personers handlingar. Sådan personuppgiftsbehandling ska ske i enlighet med de grundläggande principerna i EU:s dataskyddsförordning (art. 5) och kraven på proportionalitet (art. 24). Utifrån EU:s dataskyddsförordning behöver det därför ske en bedömning i de enskilda fallen hur länge det är lämpligt att spara loggar, så att det inte blir en alltför omfattande personuppgiftsbehandling.[57]

Att låta personuppgiftsansvariga fastställa en bevarandetid riskerar visserligen att leda till en ojämlikhet över landet ifråga om skydd för känsliga personuppgifter. Det kan emellertid finnas olika behov av bevarandetid för dokumentation av åtkomst sett till exempelvis hur stor en verksamhet är och om verksamheten drivs i offentlig eller privat regi. De bedömningar som personuppgiftsansvariga behöver göra göra enligt EU:s dataskyddsförordning kan därför se olika ut. Socialstyrelsen bedömer därför att det är lämpligt att personuppgiftsansvariga själva bedömer vilken bevarandetid som är lämplig. En särskild integritetsanalys som rör förslagets bestämmelser om dokumentation av åtkomst avseende den personuppgiftsbehandling som förslaget innebär för socialtjänstens personal finns i avsnitt 3.

[53] Se prop. 2022/23:131 s.60.
[54] Se 3 kap. 17 § PDL.
[55] Se 35 kap. 1 § BrB tillsammans med 4 kap. 9 c § andra stycket BrB.
[56] Se 12 kap. 1 § och 7 kap. 3 § SoL.
[57] IMY dnr 2023-16275.

Särskilda bestämmelser om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation

Bestämmelse om omfattning av sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation i socialtjänsten

I förslaget finns en bestämmelse om att socialnämnd som är omsorgsgivare och som tillämpar lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation ska fastställa vilka insatser för äldre eller för personer med funktionsnedsättning som nämnden tillhandahåller och som enligt lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation får ingå i system för sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.

Enligt 1 kap. 3 § lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation får bestämmelserna i lagen tillämpas på omsorgsgivares behandling av omsorgsmottagares personuppgifter enligt SoLPUL enligt 11 kap. 5 § SoL, eller enligt 21 a § LSS. Enligt 2 kap. 1 § lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation får en omsorgsgivare under vissa där särskilt angivna förutsättningar ges tillgång genom direktåtkomst eller annat elektroniskt utlämnande till personuppgifter som behandlas av andra vårdgivare eller av omsorgsgivare. Sådan tillgång får bl.a. avse personuppgifter som behandlas för att ansvara för eller utföra insatser som avses i 1 kap. 3 § andra stycket lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.

I 1 kap. 1 § lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation anges att omsorgsgivare är myndighet i kommun eller region som har ansvar för eller utför insatser för äldre personer eller personer med funktionsnedsättning samt annan juridisk person eller enskild näringsidkare som utför sådana insatser. I 1 kap. 1 § anges vad som i sammanhanget utgör insatser för äldre personer eller personer med funktionsnedsättning. En oklarhet uppstår i och med att denna bestämning omfattar insatser enligt 4 kap. 1 § SoL som avses i 3 kap. 6 § första stycket SoL och som ges till äldre personer eller personer med funktionsnedsättning. Insatserna i 3 kap. 6 § första stycket SoL anger att socialnämnden bör genom hemtjänst, dagverksamheter eller annan liknande social tjänst underlätta för den enskilde att bo hemma och ha kontakt med andra. Det finns inte någon nationell katalog över insatser som underlättar för enskilda att bo hemma och ha kontakt med andra. Tillgång till personuppgifter genom direktåtkomst eller annat elektroniskt utlämnande får för socialtjänstens del bara avse personuppgifter som behandlas för att ansvara för eller utföra insatser eller för administration av sådana insatser eller sådan dokumentation som avses i 1 kap. 3 § andra stycket lagen om sammanhållen vård- och

omsorgsdokumentation, se 2 kap. 1 § andra stycket 2 lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.

Om det råder oklarhet om huruvida uppgifter angående en viss insats får delas med andra genom sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation eller inte så riskeras att lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation tillämpas för insatser som inte omfattas av den lagen. En allt för stor försiktighet riskerar å andra sidan att lagen inte uppnår sin fulla potential för en så smidig informationsöverföring som möjligt. Därför är det nödvändigt att säkerställa att nämnden utifrån vad som avses med insatser för äldre personer eller personer med funktionsnedsättning i 1 kap. 1 § lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation, och då särskilt 3 kap. 6 § SoL, fastställer vilka insatser nämnden tillhandahåller som får ingå i system för sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.

Att det är omsorgsgivare som är socialnämnder och inte privata utförare som behöver fastställa vilka insatser som får ingå i sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation följer av det verksamhetsansvar som framgår av 4 kap. 1 § och 3 kap. 6 § SoL.

De omsorgsgivare som är nämnder som ansvarar för regionens eller kommunens verksamhet enligt LSS[58] behöver inte särskilt bestämma om insatser som får ingå i sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation eftersom det framgår av 9 § LSS vilka insatser det är frågan om. Det finns emellertid inget hinder för en sådan nämnd att besluta att endast vissa insatser i 9 § LSS får ingå i sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. Det följer av att det är frivilligt att tillämpa sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.

Att dokumentera att en insats får ingå i system för sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation i samband med beslut är inte tillräckligt

Ett alternativ för att säkerställa att inte andra uppgifter än sådana som får omfattas av sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation faktiskt ingår där som förs fram i propositionen till lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation är att det i samband med beslut om bistånd tydligt anges att insatsen kan ingå i sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. I propositionen görs också en jämförande hänvisning till bestämmelser om dokumentation i samband med beslut i 5 kap. 14 § SOSFS 2014:5.[59]

Mot bakgrund av att varken den nu gällande socialtjänstlagen eller i de förslag som finns för den kommande socialtjänstlagen finns någon uttömmande

[58] Fullmäktige utser nämnd som är ansvarig för ledningen av regionens eller kommunens uppgifter enligt LSS, se 22 § LSS.
[59] Se prop. 2021/22:177 s.75.

insatskatalog eller definition av äldre eller funktionshinder så behöver varje socialnämnd ta ställning till vilka insatser som nämnden erbjuder, genom egen regi eller på annat sätt inkluderande eventuella insatser som enligt nya socialtjänstlagen får erbjudas utan behovsprövning, som får omfattas av sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. Beslut om att tillerkänna någon en insats inom äldre- och funktionshindersområdet är i regel något som delegeras till en handläggare som i regel också är den som arbetar med utredning, dokumentation och uppföljning av insatsen. Med den lösning som föreslås i propositionen riskeras att en handläggare från fall till fall bedömer om en insats får ingå i sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation eller inte. Risk finns då för att olika handläggare i samma kommun gör olika bedömningar. Det ter sig därför inte lämpligt att det just i samband med beslut bestäms eller tydliggörs att en insats får ingå i system för sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. Det är inte heller möjligt för Socialstyrelsen att föreskriva om vilka insatser som får ingå eftersom det skulle kunna innebära en inskränkning av lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation och därmed ändring av lag vilket inte är möjligt för en förvaltningsmyndighet att göra.[60]

Att synliggöra att en insats av visst slag omfattas av sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation i ett informationssystem kan också göras på andra sätt än genom dokumentation i samband med beslut om en insats. Därför föreslås istället en bestämmelse om att socialnämnd som är omsorgsgivare fastställer vilka insatser som får ingå i sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. Hur nämnden sedan väljer tillvägagångssätt i informationssystem för att uppmärksamma att en insats kan ingå i sammanhållen vård och omsorgsdokumentation lämnas öppet. Däremot föreslås krav på dokumentation av hur och när samtycke till att ta del av uppgifter genom sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation ska hämtas in vilket beskrivs nedan.

Behörighetstilldelning

Omsorgsgivare ska bestämma villkor för tilldelning och begränsning av behörigheter enligt 4 kap. 3 § lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. Socialstyrelsen bedömer att det är lämpligt med en hänvisningsbestämmelse i föreskriftens kapitel som avser sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.

[60] En lag får inte upphävas eller ändras på annat sätt än genom en lag, se 8 kap. 18 § första stycket RF.

Rutin för information som ska ges till omsorgsmottagare om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation

I förslaget anges att omsorgsgivaren ska ansvara för att det finns rutiner för att omsorgsmottagaren får information enligt 2 kap. 2 § lagen (2022:913) om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation innan uppgifter om honom eller henne får göras tillgängliga för andra omsorgsgivare och vårdgivare. Till bestämmelsen föreslås allmänna råd med innebörden att rutinerna bör innefatta hur ofta och på vilket sätt som omsorgstagare ska informeras.

I propositionen med förslag till lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation anges följande. Hur informationen ska lämnas överlåts åt varje personuppgiftsansvarig att bestämma. Något krav på att informationen ska ges i viss form – muntligt eller skriftligt – finns inte. Det är dock viktigt att den personuppgiftsansvarige utarbetar rutiner för hur informationsskyldigheten ska fullgöras. Säkra rutiner ligger i den personuppgiftsansvariges eget intresse, eftersom denne – då det gäller information till en registrerad vid behandling av personuppgifter – anses ha bevisbördan för att obligatorisk information faktiskt har lämnats till patienten eller omsorgsmottagaren. När det gäller t.ex. patienter och omsorgsmottagare som inte talar svenska bör den personuppgiftsansvarige se till att informationen översätts eller att det finns skriftlig information på andra språk.[61]

En bestämmelse om att ha rutin för den information som ska lämnas till omsorgsmottagare innan uppgifter görs tillgängliga är särskilt angelägen för omsorgsgivare, som till skillnad från vårdgivare inte har tillämpat ett dylikt samtyckesförfarande förut. Bestämmelsen förutsätts skapa tydlighet för såväl personal som omsorgsmottagare.

Krav på rutiner för samtycke till att ta del av uppgifter

Socialstyrelsen föreslår ett krav på att omsorgsgivaren ska ha rutiner för hur och när samtycke till att ta del av uppgifter ska hämtas in.

[61] Prop. 2021/22:177 s. 197. Se även prop. 2007/08:126 s. 249 f.

Det finns inga formkrav i lagen gällande hur samtycke ska hämtas in och regeringen har bedömt att något krav på skriftligt samtycke från omsorgsmottagaren i vart fall inte bör ställas i lagen. Det framgår dock av förarbetena att det ska vara fråga om ett sådant samtycke som uppfyller de krav som följer av artikel 4.11 i EU:s dataskyddsförordning, dvs. en frivillig, specifik, informerad och otvetydig viljeyttring, genom vilken den registrerade, antingen genom ett uttalande eller genom en entydig bekräftande handling, godtar behandling av personuppgifter som rör honom eller henne. Samtycket utgör i detta sammanhang en integritetshöjande åtgärd och inte en rättslig grund enligt artikel 6.1 i EU:s dataskyddsförordning eller för att enligt artikel 9.2 i EU:s dataskyddsförordning få behandla känsliga personuppgifter. Det framgår även att om tvist uppkommer huruvida en omsorgsmottagare har lämnat samtycke eller inte bör den personuppgiftsansvariga omsorgsgivaren ha bevisbördan för att ett sådant samtycke har lämnats. Regeringen bedömer därför att det finns skäl för de samarbetande omsorgsgivarna och vårdgivarna att utarbeta goda rutiner för dokumentation av samtycket.[62]

Angående samtycket anges vidare i förarbetena att det är lämpligt att samtycket dokumenteras, även om det inte finns något formellt krav på detta. Samtycket ska föregås av att patienten får information om vad han eller hon samtyckt till. Inget hindrar att ett samtycke lämnas i förväg innan den aktuella patientrelationen har uppstått. Det kan vara en praktisk ordning att patienten redan i samband med att uppgifter om honom eller henne görs tillgängliga i ett sammanhållet journalsystem samtycker till att en annan vårdgivare senare får ta del av uppgifterna. Ett praktiskt exempel på då samtycke kan lämnas i förväg är då patienten befinner sig i en vårdprocess som inbegriper flera olika vårdgivare och där patienten skickas runt mellan dessa i ett remissförfarande.[63] I 5 kap. 5 § 9 HSLF-FS 2016:40 anges att vårdgivaren ska säkerställa att en patientjournal, i förekommande fall, innehåller uppgifter om sådant samtycke.

Socialstyrelsen bedömer att det inte är lämpligt att närmare reglera hur bedömningar och inhämtande av samtycken ska göras.64 Det är dock av yttersta vikt att omsorgsgivarna hanterar frågan om samtycken på, ett i verksamheten, lämpligt sätt. Socialstyrelsen föreslår också ett nytt krav i SOSFS 2014:5 om att samtycken för att ta del av uppgifter enligt lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation ska dokumenteras, se nedan. Det är emellertid inte meningen att den personal som ska dokumentera också i varje enskilt fall ska behöva ta ansvar för att göra övergripande bedömningar för hur och när samtycken ska hämtas in.

Lämpliga rutiner för att hämta in samtycke kan vara beroende av om det finns tillgång till dokumenterade uppgifter om samtycke sedan tidigare, vilken

[62] Se prop. 2021/22:177 s. 115–117 och s. 207.
[63] Se prop. 2007/08:126 s. 253.
[64] I sammanhanget kan även nämnas att en pågående statlig utredning (Dir. 2023:147) utreder idag den närliggande frågan om hur personer med nedsatt beslutsförmåga kan få ta del av insatser genom digital teknik på lika villkor som andra.

åldersgrupp verksamheten riktar sig till etc. Därför föreslås ett krav på att omsorgsgivaren ska ta fram rutiner för hur och när samtycke ska hämtas in.

Krav på rutin för bedömningar när omsorgsmottagaren inte kan samtycka

Enligt förslaget ska omsorgsgivaren ansvara för att det finns rutiner för hur och när bedömningar av om ett barn inte själv kan lämna samtycke enligt 3 kap. 2 § andra stycket och bedömningar och klarlägganden enligt 3 kap. 4 § lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation ska göras.

Enligt 3 kap. 4 § lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation gäller följande.

En omsorgsgivare får ta del av uppgift om vilka andra omsorgsgivare som har gjort uppgifter tillgängliga enligt 2 kap. 4 eller 6 § om en omsorgsmottagare inte endast tillfälligt saknar förmåga att lämna samtycke enligt 2 § första stycket 3.

Omsorgsgivaren får i en sådan situation behandla också de uppgifter som avses i 2 kap. 4 eller 6 § som andra omsorgsgivare gjort tillgängliga om

1. omsorgsgivaren bedömer att dessa kan antas ha betydelse för de insatser som är nödvändiga med hänsyn till omsorgsmottagarens behov eller en utredning om sådana insatser,

2. omsorgsmottagarens inställning till sådan behandling av personuppgifter så långt som möjligt har klarlagts, och

3. det inte finns anledning att anta att omsorgsmottagaren skulle ha motsatt sig behandlingen av personuppgifterna.

I propositionen som låg till grund för lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation uttalades följande. En bedömning ska göras om omsorgsmottagaren inte endast tillfälligt saknar förmåga att lämna det samtycke som i normalfallet krävs för tillgång till uppgifter i sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. Det är den omsorgsgivare som behöver ta del av uppgifter hos en annan omsorgsgivare som ska göra denna bedömning. Bedömningen av omsorgsmottagarens förmåga att samtycka har inte någon räckvidd utanför den konkreta situationen då bedömningen görs. Med hänsyn till hur omsorgsmottagarens hälsotillstånd och allmänna tillstånd utvecklas eller förändras kan omsorgsmottagarens förmåga variera över tid och även variera beroende på vilken fråga som omsorgsmottagaren behöver ta ställning till.[65]

Bedömningar av om någon har inte endast tillfälligt saknar förmåga att lämna samtycke till att behandla uppgifter som en annan omsorgsgivare eller vårdgivare har gjort tillgängliga är en svår fråga där Socialstyrelsen bedömer att

[65] Prop. 2021/22:177 s. 209.

det finns behov av att personuppgiftsansvariga så långt möjligt stöttar personalen i de bedömningar som behöver göras. Ett krav på en rutin är därför nödvändigt för att säkerställa att alla som arbetar med sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation har kännedom om när det är möjligt att ta del av uppgifter utan ett uttryckligt samtycke. Det gäller både i situationer som rör personer som inte endast tillfälligt saknar förmåga att ta ställning till personuppgiftsbehandlingen. Detsamma gäller i situationer som rör bedömningar av om ett barn självt kan samtycka till detta eller inte. Rutiner för dessa bedömningar kan säkerställa en genuin kännedom om regelverket och skapa viss stadga för personalen när de ska ta ställning till om de har rätt att ta del uppgifter genom sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. Sådana rutiner behöver finnas för såväl små som stora verksamheter. När det gäller klarlägganden av den enskildes inställning ser Socialstyrelsen också ett behov av krav på rutiner för detta så att inte varje medarbetare själv vid varje tillfälle behöver ta allt ansvar för hur det ska gå till. Att ha ett allmänt råd eller vägledande material säkerställer inte att den personuppgiftsansvarige arbetar aktivt med de bedömningar och klarlägganden av samtycke som måste göras och är därför inte tillräckligt.

Begränsningar av åtkomst till uppgifter

Enligt förslaget ska en omsorgsgivare ansvara för att ospärrade uppgifter om en omsorgsmottagare hos en annan omsorggivare eller i en vårdprocess eller en vårdenhet hos en vårdgivare inte kan göras tillgängliga utan att den behöriga användaren tar ställning till om han eller hon får ta del av sådana uppgifter utifrån 3 kap. 2 § respektive 3 kap. 4 § lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. Det lämnas öppet för omsorgsgivaren hur det ska gå till i praktiken. Det kan exempelvis handla om information som ges till behöriga användare och som kompletteras av information och olika val i det elektroniska system för behandling av personuppgifter som omsorgsgivaren använder.

Lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation skiljer på situationer där omsorgsmottagaren inte endast tillfälligt saknar förmåga att lämna samtycke till att ta del av uppgifter. För att ge ett tydligt stöd i att göra rätt behöver den skillnaden också framgå av föreskrifterna. Utan en reglering av detta hade det enda att förhålla sig till varit att information om att omsorgsgivare eller vårdgivare lagt in ospärrade personuppgifter i systemet ska vara tillgänglig utan att se vilken omsorgsgivare eller vårdgivare som tillgängliggjort uppgifterna eller uppgiften i sig. Det ter sig inte ändamålsenligt för skyddet för den personliga den personliga integriteten eller förenligt med principen om uppgiftsminimering i artikel 5. 1. c i EU:s dataskyddsförordning att samtliga uppgifter görs tillgängliga direkt.

Vid sammanhållen journalföring så har tidigare följande gällt enligt 4 kap. 6 § HSLF-FS 2016:40:

Vårdgivaren ska ansvara för att en behörig användares åtkomst till ospärrade uppgifter om en patient hos en annan vårdgivare föregås av att användaren kontrollerar att förutsättningarna för behandling av personuppgifter enligt 6 kap. 3 § eller 3 a § patientdatalagen (2008:355) är uppfyllda och därefter gör ett aktivt val för att ta del av uppgifterna.

Krav på aktiva val för att ta del av uppgifter innebär att en användare som loggar in i ett system och söker efter en omsorgsmottagare inte omedelbart ser alla uppgifter om omsorgsmottagaren som finns hos alla vårdgivare som tillgängliggjort uppgifter. Att användare efter sökning på en omsorgsmottagare alltid omedelbart ser alla tillgängliggjorda uppgifter innebär stora risker för den personliga integriteten eftersom det inte i samtliga fall krävs att alla tillgängliggjorda uppgifter omedelbart syns.

Under arbetet med föreskrifterna har det framförts synpunkter till Socialstyrelsen avseende innehållet i de bestämmelser i 4 kap. 4 och 6 §§ HSLF-FS 2016:40 som ställer krav på aktivt val för åtkomst till ospärrade uppgifter. Problematiken som har beskrivits kan sammanfattas bestå i att användare i systemet tvingas bedöma sitt behov av personuppgifter utifrån var uppgifterna finns dokumenterade, snarare än vilka uppgifterna är och att uppgifternas koppling till var någonstans de organisatoriskt sett finns kan sakna betydelse. Det har också framförts att de bestämmelserna i sig är omoderna i och med att de utgår från att en användare letar sig fram till de informationsmängder hen behöver för sitt arbete manuellt och inte söker uppgifter genom en förutbestämd programmering vilket skulle kunna innebära en risk för att exponera fler känsliga uppgifter än vad som skulle vara nödvändigt jämfört med en förprogrammerad sökning som är anpassad efter en given klinisk situation. En uppfattning är också att nuvarande bestämmelser om aktiva val i HSLF-FS 2016:40 är svåra att tillämpa eftersom det är svårt att förstå vad de innebär.

Alternativet att använda den hittillsvarande lösningen i 4 kap. 4 och 6 §§ HSLF-FS 2016:40 som den är formulerad idag ter sig därmed inte ändamålsenlig. Går det att konstruera system med skräddarsydda behov där användaren kan ta del av de uppgifter som hen behöver för sina arbetsuppgifter utan att ta del av uppgifter om en mängd olika omsorgsgivare och vårdgivare som gjort uppgifter tillgängliga så finns det inte anledning att begränsa den möjligheten i föreskriften.

Ett alternativ som framförts till Socialstyrelsen är att åtkomst till uppgifter borde kunna ges utifrån behovs- och riskanalyser som är genomförda med utgångspunkt från en aktuell klinisk situation. En användare skulle därmed få tillgång till all nödvändig information om en patient. Krav på aktiva val från användaren för att få tillgång till information skulle endast krävas om inte sådana behovs- och riskanalyser är genomförda. Den lösning som nu föreslås kan sägas ligga i linje med det förslaget även om förslaget ställer krav på vissa begränsningar för att ta del av uppgifter. Den föreslagna lösningen öppnar för att system kan utformas fritt utifrån förutsättningarna i lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation, och inkluderar det förfarande som gällt i 6 kap. 6 § HSLF-FS 2016:40. Tillsammans med de bestämmelser om

begränsning av behörighet utifrån vilket behov av uppgifter som en behörig användare har, och bestämmelser om att varje användares åtkomst till uppgifter om en enskild ska dokumenteras, så uppnås syftet med att ge stöd för personuppgiftsansvarigas tillämpning av bestämmelserna om åtkomst till uppgifter i lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. Personuppgiftsansvariga behöver också som alltid ta hänsyn till övrig dataskyddsreglering, inte minst vilka sökbegrepp som är tillåtna enligt 15 och 20 §§ förordningen (2001:637) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten (SoLPUF).[66]

För personuppgiftsansvariga i socialtjänsten finns en skillnad jämfört med vad som gäller för vårdgivare i regleringen i lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation i och med att det endast är tillåtet att ta del av uppgifter som har tillgängliggjorts av omsorgsgivare i situationer där den enskilde inte endast tillfälligt saknar förmåga att ta ställning till att lämna samtycke.[67] Därför finns olika paragrafer i förslaget för situationerna när den enskilde har respektive inte har sådan förmåga.

Dokumentation av åtkomst vid sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation

I förslaget finns en hänvisning som anger att utöver vad som anges i 3 kap. 8 § så ska den personuppgiftsansvarige ansvar för att det av dokumentationen av åtkomst framgår från vilken avdelning, enhet eller motsvarande från en vårdgivares verksamhet och från vilken vårdenhet eller vårdprocess inom en vårdgivares verksamhet som en användare berett sig åtkomst till personuppgifter om en omsorgsmottagare genom sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.

Att ansvaret för att kontrollera åtkomst och kunna informera enskilda om åtkomst som förevarit inbegriper att ha information om varifrån en användare berett sig åtkomst anges i propositionen med förslag till lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.[68] För att säkerställa att omsorgsgivare kan uppfylla de krav på kontroll och information som finns i lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation föreslås därför dessa bestämmelser.

[66] För vårdgivare finns bestämmelser om sökbegrepp i 2 kap. 8 § PDL.
[67] Se 3 kap. 4 § lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.
[68] Se prop. 2021/22:177 s. 217.

Information som ska ges till omsorgsmottagare om åtkomst som förevarit

I 4 kap. 5 § lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation anges att en omsorgsgivare på begäran av en omsorgsmottagare ska lämna information om den åtkomst till omsorgsmottagarens personuppgifter som förekommit enligt lagen. Skyldigheten att lämna information är mer långtgående än den skyldighet som den offentliga socialtjänsten har enligt tryckfrihetsförordningen att lämna ut allmänna handlingar och 6 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen att lämna uppgifter ur allmänna handlingar.[69]

I förslaget till föreskrifter anges att det av den information som på begäran ska ges till omsorgsmottagare enligt 4 kap. 5 § lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation så ska det i förekommande fall framgå från vilken avdelning, enhet eller motsvarande inom en omsorgsgivares verksamhet, från vilken vårdenhet inom en vårdgivares verksamhet samt vid vilken tidpunkt någon har tagit del av uppgifterna. Vidare anges i förslaget att informationen ska vara utformad så att omsorgsmottagaren kan bedöma om åtkomsten varit befogad eller inte.

Förslaget överensstämmer i stort med det som har gällt för vårdgivare vid sammanhållen journalföring enligt 4 kap. 10 § HSLF-FS 2016:40 och med det förslag som föreslås gälla för vårdgivare vid sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.

Omsorgsmottagarens elektroniska tillgång till personuppgifter

I förslaget anges att omsorgsgivaren ska ansvara för att en omsorgsmottagares tillgång, genom direktåtkomst eller annat elektroniskt utlämnande, till uppgifter om sig själv och till dokumentation om åtkomst, tillåts endast efter att den enskildes identitet har säkerställts genom flerfaktorautentisering. Det anges också i förslaget att om omsorgsgivaren endast medger en begränsad tillgång till uppgifter så ska denne informera den enskilde om detta.

Förslaget överensstämmer med de bestämmelser i HSLF-FS 2016:40 som gällt och som föreslås för patienters tillgång till uppgifter om sig själva.

Socialstyrelsen bedömer att det inte finns skäl att ha lägre säkerhetskrav för autentisering som avser tillgång till egna socialtjänstuppgifter än vad som gäller

[69] Prop. 2021/22:177 s. 217.

för tillgång till egna hälso- och sjukvårdsuppgifter. Inte minst eftersom socialtjänstuppgifter dels kan ha ett allmänt känsligt innehåll och dels eftersom det kan vara fråga om uppgifter som rör hälsa.

Ändringar i SOSFS 2014:5

Socialstyrelsen föreslår även ändringar i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2014:5) om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS.

Bestämmelsernas placering

Socialstyrelsen bedömer att bestämmelserna bör placeras i 4 kap. SOSFS 2014:5 eftersom det kapitlet omfattar såväl kommunala nämnder som enskilda utförare. Någon koppling till kapitlet som reglerar dokumentationskrav för Statens institutionsstyrelse behövs inte eftersom Statens institutionsstyrelse inte är omsorgsgivare enligt de begrepp som finns i 1 kap. 1 § lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. I den mån Statens institutionsstyrelse tillämpar lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation så är det i egenskap av vårdgivare och då tillämpas HSLF-FS 2016:40. Bestämmelser om dokumentation och bedömningar som avser samtycken behöver finnas i journalen för att underlätta för personalen att finna dem. Därför placeras bestämmelserna i anslutning till bestämmelser som handlar om vad som ska framgå av journalen.

Den nämnd i en region som ansvarar för regionens arbete med insatsen i 9 § 1 LSS samt de som utför denna insats omfattas av dokumentationskraven i 4 kap. SOSFS 2014:5 genom 21 a § LSS och 1 kap. 2 § 2 respektive 1 kap. 3 § SOSFS 2014:5.

Personuppgiftsansvariga skulle i och för sig kunna få ett visst stöd för att visa att krav i EU:s dataskyddsförordning är uppfyllda genom att tidpunkten för åtkomst från en viss användare är information som ska sparas utifrån förslagets bestämmelser om dokumentation av åtkomst till personuppgifter. Att inte införa någon reglering alls kan innebära dels att kommunerna får ett sämre stöd för att visa att de följt EU:s dataskyddsförordning, dels risker för enskildas personliga integritet.

Krav på dokumentation av samtycke

Socialstyrelsen föreslår ett krav på att samtycken och återkallade samtycken till att ta del av uppgifter genom sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation ska framgå av journalen.

Det finns inget generellt uttryckligt krav på att dokumentera samtycken och återkallade samtycken inom socialtjänsten70som motsvarar det som gäller för hälso- och sjukvården[71]. JO har dock påtalat i ett beslut som rörde integritetsöverväganden vid socialtjänstens samtal med ett barn i skolmiljö att när det gäller åtgärder som riskerar att utgöra ett intrång i den enskildes personliga integritet måste socialtjänsten, företrädesvis i journalen, dokumentera vilka överväganden som gjorts.[72] I ett annat beslut som rörde kritik mot att en socialnämnd inte tillräckligt hade övervägt åtgärden att genomföra videosamtal anser JO i sitt beslut att överväganden inför att en integritetskänslig åtgärd vidtas ska dokumenteras.[73]

Av förarbetena till lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation framgår det att den enskildes samtycke bör uppfylla de krav som följer av EU:s dataskyddsförordning. Det krävs inte enligt EU:s dataskyddsförordning att samtycket är skriftligt, men vid tvist har den personuppgiftsansvarige bevisbördan för att samtycke lämnats (artikel 5.2, 7.1 och 24.1).[74] Ett krav på att dokumentera samtycket är således ett stöd för den personuppgiftsansvarige.

Socialstyrelsen bedömer med anledning av ovanstående samt med anledning av att sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation är något som är helt nytt för socialtjänsten att det är nödvändigt med ett krav på att dokumentera enskildas samtycken och inställning till åtkomst till uppgifter. Av samma skäl är det också nödvändigt att dokumentera bedömningar som avser den enskildes förmåga att lämna samtycke.

Krav på att dokumentera om den enskilde motsätter sig och häver en spärr

Socialstyrelsen föreslår att om den enskilde motsätter sig att uppgifter görs tillgängliga för andra omsorgsgivare eller vårdgivare enligt 2 kap. 3 § lagen (2022:913) om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation, ska det framgå

[70] I 5 kap. SOSFS 2014:5 finns idag bestämmelser som handlar om att vissa samtycken till att efterge sekretess ska dokumenteras.
[71] Jfr 5 kap. 5 § första stycket 9 HSLF-FS 2016:40.
[72] Se JO dnr 6836-2022.
[73] Se JO dnr 1874-2022.
[74] Se prop. 2021/22:177 s. 116.

av journalen. Om den enskilde begär att en spärr enligt 2 kap. 3 § lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation ska hävas, ska även det framgå av journalen.

Av förarbetena framgår det att en spärr innebär att det ska antecknas att omsorgsmottagaren motsatt sig, så att uppgifterna inte görs tillgängliga genom direktåtkomst eller annars lämnas ut elektroniskt. Det framgår även att det är lämpligt att omsorgsmottagarens önskan att häva spärren dokumenteras på ett tydligt sätt.[75] Ett uttryckligt krav på att det ska dokumenteras är därför ett stöd för verksamheterna som tillämpar sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation och dess personal.

Dokumentation om den enskilde inte kan samtycka

Som huvudregel ställs krav på samtycke från omsorgsmottagaren för att en omsorgsgivare ska få ta del av uppgifter genom vård- och omsorgsdokumentation. Omsorgsmottagare som omfattas av lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation kan emellertid av olika anledningar ha bristande förmåga att ta ställning och då finns särskilda bestämmelser i 3 kap. 4 § lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation som anger förutsättningar i flera steg som avser behandling av uppgifter som andra omsorgsgivare har gjort tillgängliga. Enligt artikel 22.2 i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning ska konventionsstaterna skydda sekretessen för personuppgifter och uppgifter om hälsa och rehabilitering för personer med funktionsnedsättning på samma villkor som för andra. Eftersom förutsättningarna som anges i 3 kap. 4 § lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation är väsentliga för skydd för personuppgifter och utgör omständigheter som är betydelsefulla för handläggning eller genomförande av en insats så följer det i och för sig av 11 kap. 5 § SoL och 21 a § LSS att de ska dokumenteras och av 4 kap. 9 § SOSFS 2014:5 att de ska dokumenteras i journalen. Något särskilt krav på dokumentation utöver vad som framgår av EU:s dataskyddsförordning finns däremot inte. För att säkerställa att denna nya och särskilt integritetskänsliga lagstiftning tillämpas på ett sätt där det blir tydligt hur och var överväganden ska dokumenteras föreslår Socialstyrelsen krav på att det av journalen ska framgå

[75] Se prop. 2021/22:177 s. 93 och s. 96.

1. vilka bedömningar som har gjorts enligt 3 kap. 2 § andra stycket lagen (2022:913) om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation av om ett barn inte kan samtycka till personuppgiftsbehandling,
2. vilka bedömningar som har gjorts enligt 3 kap. 4 § första stycket lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation av den enskildes förmåga att lämna samtycke enligt 3 kap. 2 § första stycket 3 den lagen,
3. vilka klarlägganden som har gjorts enligt 3 kap. 4 § andra stycket 2 lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation av den enskildes inställning, och
4. vilka antaganden som har gjorts enligt 3 kap. 4 § andra stycket 3 lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation om att den enskilde inte skulle ha motsatt sig behandling av personuppgifter.

3 Konsekvenser av förslagen

3.1 Berörda av regleringen

De som berörs av den övergripande materiella regleringen i 3 kap. är personuppgiftsansvariga enligt 2 § 1, 2, 5 och 6 SoLPUL. Det rör sig om kommunala nämnder som bedriver verksamhet med stöd av SoL eller LSS samt kommunala och privata utförare men också Statens institutionsstyrelse.

I tabell 1 presenteras antal verksamheter som bedriver verksamhet med stöd av SoL eller LSS.

Tabell 1. Antal verksamheter som berörs av bestämmelserna i 3 kap.

Lagrum	Offentlig regi	Enskild regi	Totalt
SoL	4 875	2 338	7 213
LSS	7 929	2 530	10 459
Totalt	12 804	4 688	17 492

Källa: IVO:s omsorgsregister, hämtat november 2024

De som berörs av regleringen i 4 kap. är endast omsorgsgivare, det vill säga den del av socialtjänsten som frivilligt får tillämpa sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. De omsorgsgivare som avser att tillämpa bestämmelserna i lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation berörs också. Under arbetet med föreskrifterna har det kommit fram att flera kommuner har fattat inriktningsbeslut om att förbereda för att tillämpa lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation men enligt den information som Socialstyrelsen har så är det ingen som ännu tillämpar lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation i socialtjänsten.

I tabell 2 presenteras statistik på antal omsorgsgivare i Sverige.

Tabell 2. Antal verksamheter som berörs av bestämmelserna i 4 kap.

Inriktning på insats	Offentlig regi	Enskild regi	Totalt

Äldreomsorg	3 319	1 101	4 420
Funktionshindersomsorg SoL	1 126	229	1 355
LSS	7 929	2 530	10 459
Totalt	12374	3 860	16 234

Källa: IVO:s omsorgsregister, hämtat november 2024, samt Socialstyrelsens *Enhetsundersökningen om äldreomsorg och kommunal hälso- och sjukvård*, 2024

3.2 Kostnadsmässiga konsekvenser

Socialstyrelsens förslag till föreskrifter om behandling av personuppgifter för socialtjänsten är avsedda att fungera som stöd för verksamheter som bedriver socialtjänst i tillämpningen av 10 § SoLPUL och lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. Socialstyrelsen föreslår även ändring av Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2014:5) om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS till följd av införandet av lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.

Denna konsekvensutredning kommer att beskriva möjliga kostnadsmässiga konsekvenser som kan uppstå på grund av Socialstyrelsens förslag till föreskrifter och allmänna råd. Konsekvenser som kan uppstå på grund av andra lagar, förordningar eller föreskrifter kommer inte beskrivas i denna konsekvensutredning.

För att få en bild av vilka kostnadsmässiga konsekvenser som skulle kunna uppstå på grund av de föreslagna föreskrifterna har Socialstyrelsen haft kontakt med SKR, Inera, Vårdföretagarna, Statens institutionsstyrelse samt branschorganisationen Swedish Medtech. Utifrån dessa svar kommer Socialstyrelsen fram till att ändringarna kommer leda till kostnadsmässiga konsekvenser för verksamheter i den omfattning som redovisas i detta avsnitt.

Som beskrivits tidigare i denna konsekvensutredning ska bestämmelserna i 1–3 kap. i dessa föreskrifter tillämpas av personuppgiftsansvariga i verksamhet som omfattas av 2 § 1, 2, 5 och 6 lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter i socialtjänsten. Omsorgsgivare som väljer att tillämpa lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation ska även följa bestämmelserna i 4 kap. Att tillämpa system för sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation är frivilligt för omsorgsgivare, vilket innebär att

totalkostnaderna av Socialstyrelsens förslag för en enskild verksamhet kommer variera beroende på om verksamheten väljer att ansluta till system för sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation eller inte. I sammanhanget är det värt att notera att det ofta är verksamheternas systemleverantörer som bekostar ändringar i dokumentationssystemen som följer av nya lagar eller föreskrifter. De kostnadsmässiga konsekvenserna för verksamheter som bedriver socialtjänst kan således variera beroende på hur avtalen med systemleverantörerna är utformade.

De kostnadsmässiga konsekvenser som Socialstyrelsen beskriver i denna konsekvensutredning baseras på uppskattad arbetstid för verksamheter som bedriver socialtjänst att uppfylla kraven som ställs i de föreslagna föreskrifterna. Kostnaderna kommer att variera beroende på vem i verksamheten som genomför arbetsuppgifterna vilket kan se olika ut i olika verksamheter. I kostnadsberäkningarna har Socialstyrelsen valt att utgå från lönen för ett yrkesgruppen Planerare och utredare med flera, där bl.a. e-hälsostrateg och dataskyddsombud ingår, se redovisning i tabellen nedan.

Tabell 3. Lönekostnader

Yrkeskategori	Månadslön, kr	Månadslön, kr inkl. sociala avgifter och tillägg*	Timlön, kr
Planerare och utredare m.fl.	44 700	82 248	514

Källa: SCB:s lönestatistik 2022. *Den genomsnittliga lönekostnaden multipliceras med schablonvärdet 1,84. Schablonen inkluderar semesterersättning på 12 %, arbetsgivaravgifter på 31,42 % samt en overheadkostnad på 25 %. Ekonomiska effekter av nya regleringar, Tillväxtverket, 2017 s. 16.

Som nämnt ovan är syftet med de föreslagna föreskriftsändringarna att ge verksamheterna ett konkret stöd för tillämpningen av 10 § SoLPUL och lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. Sammanhållen vård och omsorgsdokumentation kan minska den administrativa bördan inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården genom att förebygga dubbeldokumentation och förenkla kommunikationsflöden mellan olika verksamheter. Förslaget syftar även till att bidra till att höja informationssäkerheten bland verksamheter som bedriver socialtjänst. Föreskrifterna kan således medföra positiva ekonomiska effekter för både

enskilda verksamheter och för samhället som helhet. Mot denna bakgrund bedöms de kostnader som presenteras i detta avsnitt vara proportionerliga till föreskrifternas mål och syfte.

Åtkomst till uppgifter som förs helt eller delvis automatiserat

Krav på behovs- och riskanalyser inför behörighetstilldelning

Socialstyrelsens förslag till föreskrifter innebär att den personuppgiftsansvarige ska utföra en behovs- och riskanalys inför fastställande av villkor för behörighet för åtkomst till uppgifter om enskilda. Behovs- och riskanalysen ska utgå från det behov av uppgifter som finns för olika verksamheter, yrkeskategorier och arbetsuppgifter, samt från de risker som möjligheten till åtkomst medför. Detta arbete ska dokumenteras och behovs- och riskanalysen ska revideras vid behov. Som nämnt tidigare i denna konsekvensutredning ska den personuppgiftsansvarige enligt 10 § första stycket SoLPUL bestämma villkor för tilldelning av behörighet för åtkomst till personuppgifter. I förarbetena framgår det att bestämmelsen innebär att den verksamhetsansvarige ska göra aktiva och individuella behörighetstilldelningar utifrån analyser av vilken närmare information olika personalkategorier och olika slags verksamheter behöver[76]. Utifrån detta förutsätter Socialstyrelsen att många verksamheter inom socialtjänsten redan genomför någon form av behovs- och riskanalys i dagsläget. För de som inte har tagit fram en riskanalys uppskattar Socialstyrelsen att detta innebär en tidsåtgång om 40 timmar för en utredare, vilket innebär kostnader om 20 560 kronor per verksamhet. Tiden för att revidera riskanalyser vid behov uppskattar Socialstyrelsen till 10 timmar för en utredare vilket innebär kostnader om 5 140 kronor för varje gång som riskanalysen behöver revideras. Socialstyrelsen saknar information kring hur ofta riskanalyserna behöver revideras och kan därför inte uppskatta de årliga kostnaderna av detta för en enskild verksamhet.

Användare i systemet ska tilldelas behörighet

Den personuppgiftsansvarige ska ansvara för att varje användare tilldelas behörighet för åtkomst till uppgifter om enskilda utifrån de fastställda villkoren för tilldelning av behörighet. Detta är framförallt ett förtydligande av nuvarande

[76] Se prop. 2022/23:131 s. 45.

reglering eftersom varje användare måste tilldelas behörigheter för att verksamheterna ska uppnå kraven på dokumentation och kontroll som krävs enligt andra punkten 10 § SoLPUL. Det finns således redan ett indirekt krav på att varje användare ska tilldelas behörighet. Socialstyrelsen bedömer därför att förslaget inte kommer medföra några kostnadsmässiga konsekvenser för verksamheter.

Åtkomstbegränsningar

Den personuppgiftsansvarige ska ansvara för att den som inte har behörighet till vissa uppgifter inte heller har möjlighet att komma åt dessa. Detta är framförallt ett förtydligande eftersom den personuppgiftsansvarige enligt artikel 32 i EU:s dataskyddsförordning är skyldig att vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att säkerställa en säkerhetsnivå som är lämplig i förhållande till risken för fysiska personers rättigheter och friheter. Socialstyrelsens förslag bör därför inte innebära ytterligare kostnader för verksamheter.

Behöriga användare ska få viss information

Socialstyrelsen föreslår att den personuppgiftsansvarige ska se till att behöriga användare får information om hur behörigheten får användas. I ett tillhörande allmänt råd specificerar även myndigheten vad som bör ingå i informationen till behöriga användare. Som nämnt tidigare i denna konsekvensutredning framgår det av förarbetena att det ingår i ansvaret för den som bedriver socialtjänst att se till att alla anställda får full information om behörighetsreglerna.[77] Socialstyrelsen förutsätter därför att många verksamheter redan uppfyller detta krav. Kostnaderna av detta förslag kommer variera beroende på hur verksamheten väljer att ge information till den som tilldelas en behörighet. Kostnadernas omfattning kan även variera beroende på verksamhetensstorlek eftersom större verksamheter behöver informera fler. Om verksamheten exempelvis tar fram ett informationsblad uppskattar Socialstyrelsen det till en tidsomfattning om 20 timmar för en utredare, vilket innebär kostnader om 10 280 kronor.

Ändring, borttagning och regelbunden uppföljning av behörigheterna

Den personuppgiftsansvarige ska dessutom ta fram rutiner för ändring, borttagning och regelbunden uppföljning av behörigheterna för att säkerställa att dessa är riktiga och aktuella. Om verksamheten inte redan har rutiner för detta kommer de behöva ta fram sådana. Socialstyrelsen uppskattar kostnaden

[77] Se prop. 2022/23:131 s. 59.

för att ta fram rutiner till 20 560 kronor givet en tidsåtgång om 40 timmar för en utredare.

Krav på flerfaktorautentisering

Den personuppgiftsansvarige ska ansvara för att åtkomst till personuppgifterna ges efter flerfaktorautentisering. Huruvida detta förslag kommer innebära kostnader för en enskild verksamhet kommer bero på om dem använder sig av flerfaktorautentisering i dagsläget. 2023 frågade Socialstyrelsen kommunerna om användningen av stark autentisering, varav 53 procent svarade att de hade stark autentisering på alla nät utanför kommunen och 35 procent svarade att de hade stark autentisering på alla nät inom kommunen78. Det finns ingen tillgänglig information om andelen verksamheter i enskild regi som använder sig av flerfaktorautentisering. Utifrån de kontakter som Socialstyrelsen haft med verksamheter i enskild regi verkar dock flerfaktorautentisering vara vanligt förekommande. Det är även värt att notera att det förts fram i remissvar avseende utredningsförslag som avsåg de bestämmelser som nu finns i 10 § i SoLPUL att förslaget innebar ett krav på flerfaktorsautentisering.[79] Socialstyrelsen förutsätter därför att många verksamheter redan har flerfaktorsautentisering vid tillgång till personuppgifter.

Socialstyrelsen har fått underlag från SKR och Inera som redogör för kostnaderna för olika digitala lösningar för flerfaktorautentisering. Utifrån detta uppskattar Socialstyrelsen att den genomsnittliga årliga kostnaden för ett kort uppgår till 144 kronor per användare. Med en utav de digitala lösningarna tillkommer även en utfärdande kostnad om 163 kronor per kort. Resterande alternativ tar inte ut någon utfärdande kostnad.

För att ge en bild av vilka kostnader som kan uppstå per verksamhet har Socialstyrelsen tagit fram exempelberäkningar för verksamheter i kommunal och enskild regi baserat på antalet anställda i verksamheten.

Exempelberäkning för kommuner

För att ge en bild av vilka kostnader som kan uppstå per verksamhet har Socialstyrelsen tagit fram en exempelberäkning för kommuner som redovisas i tabell 4. Beräkningarna baseras på uppgifter från Kolada om genomsnittligt antal anställda som arbetar inom vård- och omsorg per kommun uppdelat på kommunstorlek.

[78] Socialstyrelsen, *E-hälsa och välfärdsteknik i kommunerna 2023* (2023)
[79] Se prop. 2022/23:131 s. 52

Tabell 4. Kostnad för att introducera flerfaktorautentisering per kommun

Befolkning	Anställda inom socialtjänsten*	Initial kostnad, kr	Genomsnittlig årlig kostnad
0 - 4999	269	0 – 43 847	38 736 kr
5000 - 9999	476	0 - 77 588	68 544 kr
10 000 – 14 999	710	0 - 115 730	102 240 kr
15 000 – 19 999	988	0 - 161 044	142 272 kr
20 000 – 29 999	1 130	0 - 184 190	162 720 kr
30 000 – 49 999	1 582	0 – 257 866	227 808 kr
50 000 – 99 999	2 684	0 – 437 492	386 496 kr
100 000 – 199 999	4 531	0 – 738 553	652 464 kr
> 200 000	12 899	0 – 2 102 537	1 857 456 kr

Källa: Uppgifter om genomsnittligt antal anställda från Kolada, hämtat oktober 2024

Kostnaderna för att introducera flerfaktorautenisering i en kommun kan alltså variera mycket beroende på hur många anställda kommunen har samt vilken teknisk lösning kommunen väljer. Anledningen till att de initiala kostnaderna kan variera mellan noll till exempelvis drygt två miljoner kronor är för att bara en utav de digitala lösningarna tar betalt för utfärdande av ett kort. Enligt SCB:s befolkningsstatistik hade den genomsnittliga kommunen ungefär 36 000 invånare år 2023.[80] Detta innebär att för den genomsnittliga kommunen så skulle kostnaderna uppgå till 0 – 184 190 kronor initialt och 227 808 kronor årligen.

[80] SCB, *Folkmängd i riket, län och kommuner 31 december 2023 och befolkningsförändringar 2023* (2024).

Exempelberäkning för företag och andra enskilda verksamheter

För att ge en bild utav kostnaderna för verksamheter i enskild regi som berörs av föreskrifterna har Socialstyrelsen tagit fram en exempelberäkning baserat på antal anställda som har tillgång till personuppgifter på verksamheten.

Tabell 5. Kostnad för att för att introducera flerfaktorautentisering per verksamhet i enskild regi

Antal anställda	Initiala kostnader, kr	Genomsnittlig årlig kostnad, kr
< 10	< 1 630	< 1 440
10 - 49	0 - 7987	1440 – 7 056
50 - 249	0 – 40 587	7 200 – 35 856
250 - 500	0 – 81 500	36 000 – 72 000
> 500	0 eller > 81 500	> 72 0000

Kostnaderna för att introducera flerfaktorautentisering för verksamheter i enskild regi kan alltså variera mycket. Anledningen till att de initiala kostnaderna kan variera mellan noll till exempelvis drygt 80 000 kronor är för att bara en utav de digitala lösningarna tar betalt för utfärdande av ett kort. Med hjälp av statistik från SCB:s företagsdatabas uppskattar Socialstyrelsen att ungefär 70 procent av de verksamheter i enskild regi som bedriver socialtjänst har färre än 10 anställda år 2024. Det är alltså framförallt mindre verksamheter som berörs av Socialstyrelsens föreslagna föreskrifter.

Dokumentation av åtkomst

Den personuppgiftsansvarige ska ansvara för att det av dokumentationen av åtkomst framgår från vilken avdelning, enhet eller motsvarande en användare berett sig åtkomst, vid vilken tidpunkt som någon har berett sig åtkomst, användarens identitet, och den enskildes identitet. Detta krav följer redan indirekt av 10 § SoLPUL eftersom att åtkomsten måste dokumenteras för att

den personuppgiftsansvarige ska kunna genomföra de kontroller som krävs enligt 10 § SoLPUL. Enligt författningskommentaren till 10 § SoLPUL ska användares identitet och datumet som åtkomsten skett framgå av dokumentationen.[81] Eftersom kravet följer av lagen förutsätter Socialstyrelsen att förslaget inte kommer få några kostnadsmässiga konsekvenser för verksamheter.

Kontroll av åtkomst

Den personuppgiftsansvarige ska även ansvara för att systematiska och återkommande stickprovskontroller görs samt att kontrollerna av åtkomst dokumenteras. Detta krav följer redan av 10 § SoLPUL eftersom lagen specificerar att den personuppgiftsansvarige ska göra systematiska och återkommande kontroller av om någon obehörigen kommer åt uppgifter om enskilda som förs helt eller delvis automatiserat. I författningskommentaren till 10 § första stycket 3 SoLPUL anges att det inte räcker att bara göra uppföljningskontroller i särskilda fall då misstanke kan finnas om obehörigt intrång utan att kontroller ska göras systematiskt och fortlöpande oberoende av misstanke om obehörigt intrång[82]. Socialstyrelsens förslag bedöms därför inte innebära mer omfattande krav eller ytterligare kostnader för verksamheter. Socialstyrelsen bedömer inte heller att kravet på stickprovskontroller är mer omfattande än de krav som SoLPUL ställer på verksamheter som bedriver socialtjänst och ser därför inte att detta tillägg kommer få kostnadsmässiga konsekvenser för verksamheter.

Bevarandetid för dokumentation av åtkomst

Socialstyrelsen föreslår att den personuppgiftsansvarige ska fastställa lämplig bevarandetid för dokumentation av åtkomst. I ett tillhörande allmänt råd specificerar Socialstyrelsen att vid fasthållande av lämplig bevarandetid för dokumentation av åtkomst bör bestämmelser som gäller för gallring av personuppgifter beaktas. För att göra detta kan verksamheten exempelvis behöva ta fram rutiner eller liknande. Socialstyrelsen uppskattar detta till en kostnad om 20 560 kronor givet en tidsomfattning om 40 timmar för en utredare.

[81] Se prop. 2022/23:131 s. 60
[82] Se prop. 2022/23:131 s. 60

Särskilda bestämmelser om sammanhållen vård och omsorgsdokumentation

Som nämnt tidigare i denna konsekvensutredning så behöver 4 kap. i föreskrifterna endast tillämpas av omsorgsgivare som ansluter sig till system för sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. Det är frivilligt att ansluta sig till system för sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation, vilket gör det svårt för Socialstyrelsen att beräkna totalkostnaderna av förslaget. I slutet av avsnitt 3.2 presenteras därför en uppskattning av totalkostnaderna per verksamhet.

Bestämmelse om omfattning av sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation i socialtjänsten

Socialstyrelsen föreslår att socialnämnd som är omsorgsgivare ska fastställa vilka insatser för äldre personer eller personer med funktionsnedsättning som nämnden tillhandahåller och som får ingå i system för sammanhållen vård och omsorgsdokumentation. För att göra detta kan omsorgsgivaren exempelvis behöva ta fram rutiner eller liknande. Socialstyrelsen uppskattar detta till en kostnad om 20 560 kronor givet en tidsomfattning om 40 timmar för en utredare.

Information inför att uppgifter får göras tillgängliga genom sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation

Omsorgsgivaren ska även ansvara för att det finns rutiner för att omsorgsmottagaren får information om sammanhållen vård och omsorgsdokumentation innan uppgifter om honom eller henne görs tillgängliga för andra omsorgsgivare och vårdgivare. I tillhörande allmänt råd specificerar Socialstyrelsen att rutinerna bör innefatta hur ofta och på vilket sätt som omsorgsmottagare informeras. Att omsorgsmottagaren ska få information följer redan av 2 kap. 2 § lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. Upprättandet av rutiner kommer dock medföra kostnader för verksamheter. Socialstyrelsen uppskattar att upprättandet av rutiner innebär en tidsåtgång om 40 timmar för en utredare, vilket innebär kostnader om 20 560 kronor.

Rutiner för samtycke

Omsorgsgivaren ska ansvara för att det finns rutiner för hur och när samtycke till att ta del av uppgifter genom sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation ska hämtas in enligt lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. I tillhörande allmänt råd specificeras att rutinerna bör innefatta hur ofta och på vilket sätt som omsorgsmottagare ska informeras. Socialstyrelsen föreslår även att omsorgsgivaren ska ha rutiner för när omsorgsmottagaren inte kan samtycka. Socialstyrelsen uppskattar att upprättandet av rutinerna innebär en tidsåtgång om 40 timmar för en utredare, vilket innebär kostnader om 20 560 kronor.

Åtkomst till uppgifter enligt lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation

Omsorgsgivaren ska ansvara för att ospärrade uppgifter om en omsorgsmottagare hos en annan omsorggivare eller hos en vårdgivare inte kan göras tillgängliga utan att den behöriga användaren tar ställning till om han eller hon får ta del av sådan information utifrån förutsättningarna i 3 kap. 2 eller 4 §§ lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. Socialstyrelsen har frågat Swedish Medtech, SKR, Inera och Vårdföretagarna om hjälp med att uppskatta hur mycket det skulle kosta att utveckla en lösning som uppfyller dessa krav. Ingen av dessa har dock kunnat uppskatta kostnaderna, varför Socialstyrelsen inte heller kunnat beräkna kostnaderna av detta förslag. Branschorganisationen Swedish Medtech har dock uppgett att befintliga dokumentationssystem redan erbjuder stöd för tekniska lösningar som uppfyller detta krav. Socialstyrelsen bedömer därför att kostnaderna för omsorgsgivare inte bör bli omfattande.

Dokumentation av åtkomst

Utöver det som anges i 4 kap. 7 § ska den personuppgiftsansvarige ansvara för att det av dokumentationen av åtkomst framgår från vilken avdelning, enhet eller motsvarande från en omsorgsgivares verksamhet, samt från vilken vårdenhet eller vårdprocess inom en vårdgivares verksamhet som en användare berett sig åtkomst till personuppgifter om en omsorgsmottagare genom sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. I förarbetena till lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation beskrivs att omsorgsgivare måste kunna redovisa vilken enhet och vilken åtkomst till den egna verksamhetens dokumentation som har förekommit från andra vårdgivare och omsorgsgivare och från enheter inom den egna organisationen. Mottagande omsorgsgivare eller vårdgivare bör även kunna redovisa när direktåtkomst eller

annan elektronisk åtkomst har använts.83 Det finns således redan indirekta krav på att denna information ska framgå av dokumentationen av åtkomst. Socialstyrelsens förslag bedöms därför inte tillföra några ytterligare kostnader för verksamheter.

Information till omsorgsmottagare om åtkomst

Socialstyrelsen föreslår att i informationen som omsorgsgivaren på begäran ska lämna till en omsorgsmottagare ska det i förekommande fall framgå vilken avdelning, enhet eller motsvarande, vilken vårdenhet eller vårdprocess inom en vårdgivares verksamhet samt vilken tidpunkt en användare har tagit del av uppgifterna. Informationen ska vara utformad så att omsorgsmottagaren kan bedöma om åtkomsten har varit befogad eller inte. Omsorgsgivare är redan skyldiga att ge information till omsorgsmottagare enligt 4 kap. 5 § lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation och de är även skyldiga att dokumentera de uppgifter som ska framgå i informationen till omsorgsmottagare. Socialstyrelsen bedömer därför inte att detta förslag tillför ytterligare kostnader för omsorgsgivare.

Omsorgsmottagarens elektroniska tillgång till uppgifter

Omsorgsgivaren ska ansvara för att en omsorgsmottagares tillgång, genom direktåtkomst eller annat elektroniskt utlämnande, till uppgifter tillåts endast efter att den enskildes identitet har säkerställts genom flerfaktorautentisering. Om omsorgsgivaren endast medger en begränsad tillgång till uppgifter ska denne informera den enskilde om detta. Omsorgsgivaren ska även informera den enskilde om vart han eller hon kan vända sig för att få hjälp med att förstå dokumentationen.

Detta krav innebär att i det fall att en verksamhet gör det möjligt för en omsorgsmottagare att komma åt uppgifter om sig själv, likt på det sätt som patienter kan komma åt uppgifter genom 1177, så måste omsorgsmottagarens identitet säkerställas genom flerfaktorautentisering. Det har varit komplicerat för Socialstyrelsen att uppskatta detta eftersom liknande tjänst inte finns i dagsläget för omsorgsmottagare. Med hjälp av uppgifter från SKR och Vårdföretagarna har Socialstyrelsen fått information om att inloggning med flerfaktorautenisering för privatpersoner kostar 17 öre för verksamheter i offentlig regi och 30 öre för verksamheter i enskild regi per inloggning. Det är inte möjligt för Socialstyrelsen att på förhand bedöma hur många personer som skulle logga in till en sådan tjänst och myndigheten kan därför inte beräkna de årliga kostnaderna av detta.

[83] Se prop. 2021/22:177 s. 217

Ändringar i SOSFS 2014:5

Socialstyrelsen föreslår även att samtycken och återkallade samtycken till att ta del av uppgifter om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation och bedömningar av att samtycken inte behöver inhämtas, ska framgå av journalen. Om den enskilde motsätter sig att uppgifter görs tillgängliga eller begär att en spärr ska hävas i situationer som rör sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation ska också det framgå av journalen. Vidare ska bedömningar av barns förmåga att ta ställning, samt bedömningar om omsorgsmottagaren inte endast tillfälligt saknar förmåga att lämna samtycke samt klarlägganden och antaganden som rör den enskildes inställning framgå av journalen. Socialstyrelsen bedömer dels att det rör sig om en mindre arbetsinsats att dokumentera detta men framförallt att den enskildes inställning i dessa fall avser en omständighet av betydelse för handläggning eller genomförande av en insats vilket ska dokumenteras enligt gällande bestämmelser. De föreslagna bestämmelserna bedöms därför inte att medföra några ekonomiska konsekvenser för omsorgsgivare.

Totalkostnadsberäkning

Som beskrivits i denna konsekvensutredning är samtliga verksamheter som bedriver socialtjänst skyldiga att följa 3 kap. i de föreslagna föreskrifterna medan endast de omsorgsgivare som väljer att ansluta sig till system för sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation behöver följa bestämmelserna i 4 kap. På grund av detta presenteras potentiella totalkostnaderna per verksamhet i två tabeller, en för totalkostnaderna av 3 kap. och en för 4 kap. I slutet av detta avsnitt presenteras totalkostnaderna per verksamhet för de verksamheter som följer båda kapitlen.

Totalkostnader av kapitel 3

Som beskrivits i denna konsekvensutredning kan kostnaderna skilja sig åt beroende på hur många anställda som verksamheterna har, framförallt på grund av Socialstyrelsens förslag om flerfaktorautentisering. För att ge en bild av omfattningen av kostnaderna för en enskild verksamhet har Socialstyrelsen tagit fram två beräkningar av totalkostnaderna. En beräkning för en genomsnittlig kommun med en befolkningsstorlek på 30 000 – 49 999 invånare, samt en beräkning för verksamheter i enskild regi med 10 anställda, som utgör ungefär 70 procent av de berörda verksamheterna i enskild regi. Dessa beräkningar presenteras i tabell 6 och 7.

Tabell 6. Totalkostnad för en genomsnittlig kommun

Förslag	Kostnad per verksamhet, kr
Upprätta riskanalys	20 560
Revidera riskanalys	5 140
Information till användare	10 280
Rutin för uppföljning av behörigheter	20 560
Flerfaktorautentisering, initiala kostnader	0 - 184 190
Flerfaktorautenisering, årliga kostnader	162 720
Rutin om bevarandetid	20 560
Initial totalkostnad	77 100 – 261 290
Årlig totalkostnad	162 720

De initiala kostnaderna för en genomsnittlig kommun med 36 000 invånare uppskattas alltså till 77 100 – 261 290 kronor initialt och 162 720 kronor årligen.

Tabell 7. Totalkostnad per verksamhet i enskild regi

Åtgård	Kostnad per verksamhet, kr
Upprätta riskanalys	20 560
Revidera riskanalys	5 140
Information till användare	10 280

Rutin för uppföljning av behörigheter	20 560
Flerfaktorautentisering, initiala kostnader	0 - 1 630
Flerfaktorautenisering, årliga kostnader	1 440
Rutin om bevarandetid	20 560
Initial totalkostnad	77 100 – 78 730
Årlig totalkostnad	1 440

De initiala kostnaderna för verksamheter i enskild regi med färre än 10 anställda, som utgör majoriteten av verksamheterna i enskild regi som berörs, uppskattas till 77 100 – 78 730 kronor initialt och 1 440 kronor årligen.

Kapitel 4

Till skillnad från kapitel 3 bedömer inte Socialstyrelsen att kostnaderna av förslagen i kapitel 4 kommer varierar beroende på antal anställda. Totalkostnaderna för både kommuner och verksamheter i enskild regi presenteras därför i tabell 8.

Tabell 8. Totalkostnad per verksamhet

Förslag	Kostnad per verksamhet, kr
Rutin för fastställande av insatser	20 560
Rutiner för information	20 560
Rutiner för samtycke	20 560
Åtkomst till uppgifter	Inte möjlig för Socialstyrelsen att beräkna

Totalkostnad per verksamhet	61 680

Totalkostnaderna per verksamhet som de föreslagna bestämmelserna i kapitel 4 medför uppskattas till 61 860 kronor per verksamhet. I denna kostnad ingår inte den eventuella kostnaden för begränsningar vid åtkomst till uppgifter enligt lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation eftersom Socialstyrelsen inte kunnat beräkna denna.

Kostnaden för omsorgsmottagares elektroniska tillgång inkluderas inte heller i totalkostnadsberäkningen eftersom Socialstyrelsen inte har möjlighet att uppskatta kostnaderna av förslaget utöver kostnaden per inloggning som presenterades tidigare i denna utredning.

Totalkostnaderna av båda kapitlen

De omsorgsgivare som väljer att ansluta sig till system för sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation kommer behöva följa både kapitel 3 och 4 i de föreslagna föreskrifterna. Socialstyrelsen har tagit fram en beräkning för totalkostnaderna av att följa båda kapitel för en genomsnittlig kommun och en verksamhet i enskild regi med 10 anställda. Denna beräkning presenteras i tabell 9.

Tabell 9. Totalkostnaderna för omsorgsgivare som följer både 4 kap. och 5 kap.

Driftsform	Sammanlagda kostnader, initialt, kr	Sammanlagda kostnader, årligen, kr
Kommun	138 780 – 322 970	162 720
Enskild regi	138 780 – 140 410	1 440

Totalkostnaderna för en genomsnittlig kommun som ansluter sig till system för sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation beräknas alltså till 138 780 – 322 970 kronor initialt och 162 720 kronor årligen. För en verksamhet i enskild regi med 10 anställda beräknas kostnaderna bli 138 780 – 140 410 kronor initialt. För verksamheter som har fler eller färre anställda än dessa representativa verksamheter kan kostnaderna bli lägre eller högre än denna uppskattning.

3.3 Konsekvenser för den kommunala självstyrelsen

Förslaget innebär en mindre inskränkning i den kommunala självstyrelsen eftersom förslaget innehåller krav som ska följas. Bedömningen är att förslaget i stort underlättar för kommunerna att följa EU:s dataskyddsförordning och att den mindre inskränkning av den kommunala självstyrelsen som förslaget innebär inte går utöver vad som är nödvändigt sett till behovet av tydlighet i skydd för enskildas personliga integritet. Förslaget innebär inte några ökade kommunala befogenheter.

Förslaget medför inte några förändringar i grunderna för kommunernas eller regionernas organisation eller verksamhetsformer.

De föreslagna föreskrifterna avser verkställighet av vissa bestämmelser som rör informationssäkerhet till skydd för enskildas personliga integritet och som framgår av lag. De är efterfrågade inte minst från kommunalt håll. Den begränsade inskränkning i den kommunala självstyrelsen som de föreslagna kraven innebär bedöms inte gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till ändamålet att öka informationssäkerheten till skydd för enskildas personliga integritet utifrån 10 § lagen om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten och utifrån lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.

3.4 Kostnader och intäkter för företag och andra enskilda verksamheter

För exempel på kostnadsberäkningar se tabellerna 1, 2, 5, 6, 7 och 8 ovan. Förslagen bedöms inte generera några särskilda intäkter för enskilda verksamheter.

Sammanfattningsvis bedömer Socialstyrelsen att kostnaderna som är hänförliga till förslagen inte bedöms påverka konkurrensförhållanden i någon större

omfattning dels eftersom kostnaderna är proportionerliga sett till verksamheters storlek, dels eftersom bestämmelserna i förslagen utgör verkställighet av lag.

3.5 Konsekvenser för enskilda personer m.fl.

De föreslagna föreskrifterna bedöms medföra positiva konsekvenser för den personliga integriteten för omsorgsmottagare och andra personer som registreras av socialtjänst- och LSS-verksamheter i och med att det genom förslaget kommer att finnas bestämmelser till stöd för tillämpningen av lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten och av lagen (2022:913) om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. Förslaget innebär att kommunerna får ett stöd som kan användas vid upphandling av informationssystem och vid arbete med ledningssystem för informationssäkerhet vilket också bedöms få positiva effekter för den personliga integriteten för registrerade.

3.6 Integritetsanalys

Bestämmelserna som tas fram i författningsförslaget är i huvudsak bestämmelser som utgör säkerhetsåtgärder för enskildas personliga integritet. Förslaget innebär inte att Socialstyrelsen som myndighet ska behandla personuppgifter.

De bestämmelser i förlaget som i vissa avseenden skulle kunna utgöra en utökad personuppgiftsbehandling är de uttryckliga bestämmelserna i förslagets 3 kap. 8 § att användarens identitet ska framgå av dokumentationen av åtkomst samt 3 kap. 9 § att den personuppgiftsansvarige ska utföra systematiska och återkommande stickprovskontroller av den åtkomst som förekommit samt dokumentera kontrollerna av åtkomst.

Den personuppgiftsansvarige behöver sedan tidigare ha rutiner för att upptäcka, åtgärda och dokumentera olika slags incidenter som rör personuppgifter.[84] Det gäller personuppgiftsincidenter såsom förlust eller ändring av, obehörigt röjande av eller obehörig åtkomst till en personuppgift.[85] Sedan den 1 mars 2024 gäller också att den personuppgiftsansvarige för uppgifter om enskilda som förs helt eller delvis automatiserat ska se till att åtkomst till sådana uppgifter dokumenteras och kan kontrolleras, och göra systematiska och återkommande

[84] Se artikel 33.5 i EU:s dataskyddsförordning.
[85] Se artikel 4.12 EU:s dataskyddsförordning.

kontroller av om någon obehörigen kommer åt sådana uppgifter.86 Att anställda inom socialtjänsten får sina personuppgifter sparade i en logg som avser dokumentation av åtkomst till personuppgifter om enskilda i ett system är alltså något som framgår av lag eftersom sådan dokumentation är en förutsättning för att den personuppgiftsansvarige ska kunna utföra sin lagstadgade skyldighet att dokumentera och kontrollera åtkomst.

De föreskrifter om åtkomstkontroll som Socialstyrelsens förslag innehåller preciserar i viss mån dessa uppgifter. De överensstämmer huvudsakligen med vad som gäller och kommer att gälla enligt 4 kap. 9 § HSLF-FS 2016:40. Socialstyrelsen har inte funnit anledning till att ha lägre precision eller lägre krav på dokumentation av åtkomst till personuppgifter om enskilda inom socialtjänsten jämfört med hälso- och sjukvården. För att det ska kunna vara möjligt för den personuppgiftsansvarige att uppfylla sin lagstadgade skyldighet att dokumentera åtkomst till uppgifter och se till att sådana kan kontrolleras samt kontrollera om någon obehörigen kommer åt sådana uppgifter så behöver den personuppgiftsansvarige veta vem som berett sig åtkomst till uppgifter. Loggarna måste också sparas en tid för att möjliggöra kontrollen.[87]

Enligt 2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen är var och en gentemot det allmänna skyddad mot betydande intrång i den personliga integriteten, om det sker utan samtycke och innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden. De föreslagna bestämmelserna om dokumentation av åtkomst syftar till att möjliggöra kontroll av åtkomst som utförts i tjänsten. Den precision av dokumentation av åtkomst som föreskriftsförslaget innehåller i förhållande till bestämmelserna i 10 § SoLPUL utgör inte något betydande intrång i personalens personliga integritet och precisionen handlar inte heller om övervakning eller kartläggning av personalens personliga förhållanden. Det särskilda integritetsskyddet i 2 kap. 6 § andra stycket RF aktualiseras därmed inte. Någon särskild proportionalitetsbedömning utifrån det lagrummet görs därför inte.

De personuppgifter som kommer att behandlas i åtkomstdokumentationen kommer att vara personuppgifter som är hör samman med att någon berett sig tillgång till uppgifter i dokumentationen. Det handlar om uppgifter som kan hänföras till en person som är anställd hos den personuppgiftsansvarige. Även om det är uppgifter där inte namnet på en person kan utläsas direkt så finns information hos den personuppgiftsansvarige om vilka personer en viss inloggning avser och då är det fråga om personuppgiftsbehandling. Det förutsätts att de som arbetar med att kontrollera åtkomst är ett fåtal personer hos de personuppgiftsansvariga. Det är endast identiteten på den som berett sig åtkomst till specifika personuppgifter som ska dokumenteras samt tidpunkten för detta och från vilken avdelning, enhet eller motsvarande som åtkomsten skett, inte några känsliga personuppgifter eller andra personliga förhållanden hos den som berett sig åtkomst.

---

[86] 10 § första stycket 2 och 3 SoLPUL.
[87] Se prop. 2021/22:177 s. 145.

Behandlingen av användarens, alltså personalens, personuppgifter i systemet är nödvändig för att omsorgsgivaren ska kunna fullgöra sina rättsliga skyldigheter. Personuppgiftsbehandlingen som behandlingen av loggarna utgör är omfattande sett till antalet personer som tar del av uppgifter. Det rör sig potentiellt om alla anställda i socialtjänsten, vilket uppskattningsvis är över 400 000 personer.[88] Det är tydligt att det är den som är personuppgiftsansvarig som ansvarar för dokumentationen, det vill säga den kommunala nämnden som bedriver verksamhet inom socialtjänsten eller ansvarig nämnd för LSS, Statens institutionsstyrelse eller juridisk eller fysisk person som bedriver privat verksamhet.89 Den personal som blir registrerad torde ha ett begränsat inflytande över själva åtkomstkontrollerna och avståndet till den personuppgiftsansvarige kan vara stort, särskilt i större kommunala verksamheter, men det finns ett större inflytande över åtkomsten i sig. Ett stort antal slagningar/sökningar över en enskild person som tar emot socialtjänst kan vara helt legitim. För såväl åtkomst som åtkomstkontroll gäller det övergripande ändamålet att personuppgiftsbehandlingen är nödvändig för att utföra arbetsuppgifter inom socialtjänsten,[90] och det mer specifika ändamålet för själva åtkomstkontrollen är administration.[91] Personuppgiftsbehandlingen som sker i samband med åtkomstkontrollen förmodas endast få begränsad spridning. Socialstyrelsen bedömer att det inte är möjligt att uppnå den tydlighet och det jämlika skydd för känsliga uppgifter i socialtjänsten som föreskrifterna syftar till att uppnå utan föreskrifter.

För att stärka den personliga integriteten hos den personal vars personuppgifter dokumenteras i samband med åtkomst föreslås också allmänna råd om att personuppgiftsansvariga behöver informera personalen om att åtkomst till personuppgifter dokumenteras. Därmed blir intrånget i den personliga integriteten också förutsebart för personalen.

Sammanfattningsvis bedömer Socialstyrelsen att det intrång som görs avseende personalens personliga integritet i samband med dokumentation av åtkomst till uppgifter är proportionerlig sett till det övergripande syftet med regleringen vilket är att skydda den personliga integriteten hos alla som registreras av vårdgivare och de som bedriver verksamhet med stöd av SoL eller LSS.

3.7 Barnkonsekvensanalys

De föreslagna föreskrifterna avser verkställighetsföreskrifter för viss informationssäkerhet vid behandling av personuppgifter. Förslaget omfattar alla som är föremål för utredning eller insats i socialtjänsten när personuppgifter behandlas helt eller delvisa automatiserat, inklusive barn. Förslaget bedöms inte

[88] Se *Framtidens teknik i omsorgens tjänst*, SOU 2020:14, s. 557.
[89] Se 6, 11 och 17 §§ förordningen (2001:637) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten.
[90] Se 6 § SoLPUL.
[91] Se 12 § första stycket 10 och 18 § förordningen om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten.

medföra några särskilda konsekvenser för barn utöver de positiva effekter som de bedöms ha för samtliga personer som finns i register som förs av socialtjänst- eller LSS-verksamheter.

Bestämmelser om att barnets bästa särskilt ska beaktas vid åtgärder som rör barn finns i 1 kap. 2 § SoL och 6 a § LSS. Bestämmelser om att vad som är bäst för barnet ska vara avgörande vid beslut eller andra åtgärder som rör vård- eller behandlingsinsatser för barn finns i 1 kap. 2 § andra stycket SoL. Bestämmelser om att det ska framgå av dokumentationen hur barnets bästa har beaktats finns i 4 kap. 18 § SOSFS 2014:5.

Barns särskilda rätt till information och till att framföra sina åsikter regleras i 11 kap. 10 § SoL och i 8 § LSS. Bestämmelser om att dokumentera detta finns i 4 kap. 13–17 §§ SOSFS 2014:5.

I syfte att säkerställa att bedömningar som avser barns förmåga att ta ställning till personuppgiftsbehandling i samband med sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation vilket är en helt ny reglering för socialtjänsten så föreslås att sådana bedömningar ska dokumenteras i socialtjänstens journal.

3.8 Andra relevanta konsekvenser

Förslaget syftar till att underlätta för personuppgiftsansvariga inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten att arbeta med skydd för registrerades personliga integritet. Att behandling av personuppgifter i hälso- och sjukvården och socialtjänsten sker på ett säkert sätt kan vara viktigt för enskildas förtroende för såväl socialtjänsten som hälso- och sjukvården och är därmed också ett led i att främja jämställdhet och allas lika rättigheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck.

3.9 Åtgärder för att förslaget inte ska medföra mer långtgående kostnader/begränsningar än nödvändigt för att uppnå syftet

Arbetet med föreskrifterna har utgått från de uttalanden som gjorts av behovet för socialtjänsten att få liknande bestämmelser som hälso- och sjukvården har. Föreskrifter från Socialstyrelsen om informationssäkerhet till skydd för personlig integritet i hälso- och sjukvården utifrån PDL har funnits sedan 2008. I arbetet med föreskrifterna har dialog förts med olika funktioner hos olika berörda personuppgiftsansvariga, tillsynsmyndigheter med flera, i syfte att klargöra behov av justering av befintliga föreskrifter. Efter detta har föreskrifter för den som är personuppgiftsansvarig enligt SoLPUL tagits fram utifrån vad som gäller för hälso- och sjukvården. Eftersom föreskrifternas utformning kan anses vara förväntad i och med den i och för sig sparsamma vägledning som finns för socialtjänsten i det här informationssäkerhetshänseende, utifrån behov som beskrivits i förarbeten till de bestämmelser som avses verkställas samt utifrån vad som efterfrågats så kan föreskrifterna sägas vara förväntade och konkretisera ett redan gällande rättsläge. De kostnadsmässiga konsekvenserna som presenteras i denna konsekvensutredning bedöms därför vara proportionerliga till föreskrifternas mål och syfte – att underlätta för personuppgiftsansvariga att följa bestämmelser om skydd för enskildas personliga integritet. Om bestämmelserna inte kommer till stånd så kvarstår oklarheter för vad som gäller för behörighetstilldelning, åtkomstkontroll och personuppgiftsbehandling vid sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation inom socialtjänsten och vilket riskerar att dels medför sämre förutsättningar för personuppgiftsansvariga att göra rätt jämfört med personuppgiftsansvariga inom hälso- och sjukvården, dels att inte underlätta genomförandet av en nära vård på bästa möjliga sätt.

3.10 Bedömning av om förslagen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU

De föreslagna bestämmelserna överensstämmer med de skyldigheter som följer av EU-rätten eftersom de utgör verkställighetsföreskrifter till lagar som kompletterar EU:s dataskyddsförordning.

4 Ikraftträdande, övergångsbestämmelser och informationsinsatser

4.1 Ikraftträdande

Lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation trädde i kraft den 1 januari 2023. För socialtjänstverksamheter så är det fråga om helt nya bestämmelser men det finns ännu ingen omsorgsgivare som tillämpar sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. Bestämmelserna i förslaget kan därmed lämpligen träda i kraft åtta veckor efter att de beslutas, i november 2025.

Bestämmelserna om informationssäkerhet i 10 § SoLPUL trädde i kraft den 1 mars 2024. Tillämpningsområdet för föreskrifterna i denna del är betydligt större och innebär preciserade krav som inte alls funnits i föreskrift tidigare. De konsekvenser som redogörs för i avsnitt 3 bland annat avseende krav på flerfaktorautentisering innebär att det behövs en längre tid för förberedelse för implementering innan de kan träda i kraft. De föreslås därför träda i kraft i november 2027.

Eftersom personuppgiftsansvariga som tillämpar sammanhållen vård och omsorgsdokumentation får ta del av känsliga personuppgifter genom direktåtkomst och annat elektroniskt utlämnande över sekretessgränser så behöver de tillämpa bestämmelserna i 3 kap. för att säkerställa att detta görs på ett säkert sätt. Därför behövs en ikraftträdandebestämmelse som anger att bestämmelserna i 3 kap. ska gälla för den som tillämpar sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation från och med november 2025.

4.2 Övergångsbestämmelser

Bestämmelserna som avser sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation bedöms inte medföra behov av av övergångsbestämmelser.

Bestämmelserna i 3 kap. som rör tillämpning av 10 § SoLPUL trädde i kraft den 1 mars 2024 och utan övergångsbestämmelser och utgör sedan dess absoluta krav på verksamheter som tillämpar lagen om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten. Något behov av övergångsbestämmelser bedömdes inte finnas för dessa bestämmelser även om de avsåg befintlig verksamhet. Eftersom de föreslagna föreskrifterna bedöms utgöra ett stöd för kommunerna vid tillämpning av bestämmelsen i 10 § SoLPUL och efter som ikraftträdandet inte föreslås ske förrän i november 2027 bedöms de inte medföra behov av övergångsbestämmelser.

4.3 Informationsinsatser

Socialstyrelsen kommer att publicera information om föreskrifterna på myndighetens webbplats. Socialstyrelsen kommer att överväga om det inför ikraftträdandet behövs ytterligare informationsinsatser.

4.4 Hur och när konsekvenserna av förslagen kan utvärderas

Socialstyrelsen har en beslutad process för uppföljning av författningar. Syftet med processen är att säkerställa att Socialstyrelsens författningar (föreskrifter och allmänna råd) följs upp på ett systematiskt sätt. Målet med processen är att identifiera och analysera eventuella behov av ändringar i Socialstyrelsens författningar i syfte att säkerställa att författningarna uppfyller krav på att vara aktuella och ändamålsenliga. Den föreslagna författningen kommer att följas upp i enlighet med denna process.

Författningen kan utvärderas efter uppföljning genom dialoger med personuppgiftsansvariga och tillsynsmyndigheter m.fl. och/eller enkätundersökning om sådant behov framkommer. Utvärderingen föreslås ske inom fem år från ikraftträdandet.

Kommunledningskontoret, HR-enheten
Anna Engdahl
Hr-Konsult

MISSIV

Riktlinjer för medarbetarskap och ledarskap

SAMMANFATTNING AV ÄRENDET

Personalkontoret har utformat ett förslag till riktlinje för medarbetarskap och ledarskap

Riktlinjen beskriver Sala kommuns ställningstagande när det gäller medarbetarskap och ledarskap. Sala kommun arbetar för ett aktivt medarbetarskap och ett tillitsbaserat sätt att leda och styra arbetet vilket underlättar att ledare och medarbetare gemensamt ansvarar för att allt arbetet har en gemensam riktning, att resultat uppnås och för en bättre arbetsmiljö. Tillitsbaserad styrning och ledning bygger på förtroende, delaktighet och samspel. För att lyckas med den tillitsbaserad styrningen och ledningen är det viktigt att ramar, riktlinjer och strategiska mål är tydliga för medarbetare och chefer. Detta så att handlingsutrymmet för medarbetare, att fatta beslut och agera utifrån sin kompetens, resulterar i ett framgångsrikt arbete och arbetssätt för verksamheten. I det aktiva medarbetarskapet tar medarbetarna ansvar och möter upp chefen så att man tillsammans når verksamhetens mål.

Denna riktlinje för medarbetarskap och ledarskap ersätter den tidigare ledarpolicyn. I tillhörande rutin för medarbetarskap och ledarskap beskrivs kommunens ställningstagande ytterlige, definition av olika begrepp samt beteenden som förstärker ett aktivt medarbetarskap och tillitsbaserad ledarskap och styrning beskrivs ytterligare. Rutinen beslutas på tjänstemannanivå.

Ekonomiska konsekvenser

Inga ekonomiska konsekvenser.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Arbetsgivardelegationen hemställer att kommunstyrelsen beslutar

att anta Riktlinje för medarbetarskap och ledarskap, samt

att arbetsgivardelegationen även föreslår att kommunstyrelsen hemställer att kommunfullmäktige beslutar att ledarpolicy (antagen av Kommunfullmäktige § 118 den 21 december 2010) för Sala kommun upphör att gälla och ersätts av ovan nämnda riktlinje.

Ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen beslutar att anta Riktlinje för medarbetarskap och ledarskap samt att låta denna riktlinje ersätta ledarpolicy för Sala kommun.

Bilagor:

1 Riktlinje för medarbetarskap och ledarskap

2 Rutin för medarbetarskap och ledarskap

3 Ledarpolicy för Sala kommun

CHECKLISTA

Checklista avseende Barnperspektivet, Landsbygdsperspektivet och de Horisontella principerna

Förklaring om de olika begreppen finns nedan.

Barnperspektivet

Innebär insatsen att barn och ungdomars hälsa sätts i främsta rummet?	JA ☒	NEJ ☐
Påverkar denna insats barn och ungdomars sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter och situation till det bättre?	JA ☒	NEJ ☒
Innebär insatsen att barn och ungdomars rätt till en god hälsa beaktas?	JA ☒	NEJ ☐
Har barn och ungdomar fått möjlighet att uttrycka sin mening om insatsen?	JA ☐	NEJ ☒
Har särskild hänsyn tagits till barn och ungdomar med funktionsvariation - fysiskt och/eller psykiskt?	JA ☒	NEJ ☐
Tar insatsen hänsyn till barnkonventionens text om ”till det yttersta av sin förmåga”?	JA ☒	NEJ ☐

Landsbygdsperspektivet

Bedömer ni att beslutet kommer att innebära särskilda konsekvenser för landsbygden – nu eller i framtiden?	JA ☐	NEJ ☒

Vid **JA** hur bedömer ni att beslutet påverkar:

Att det blir svårare att bo på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☐
Att det blir fler jobb på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☐
Att det minskar tillgången till god service på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☐

Horisontella principerna (tillgänglighet, icke-diskriminering samt jämställdhet)

Innebär insatsen risk för begränsad tillgänglighet?	JA ☐	NEJ ☒
Har icke-diskrimineringsperspektivet beaktats?	JA ☒	NEJ ☐
Kan beslutet utestänga någon från samhället?	JA ☐	NEJ ☒
Har man beaktat FN:s konvention angående rättigheter för personer med funktionsvariation när beslutet togs?	JA ☒	NEJ ☐

Om **NEJ** – varför inte?

Begreppsförklaring

Barnkonventionen/barnperspektivet
Barnkonventionen tar upp barnets situation ur många synvinklar och skall naturligtvis främja helhetssynen på barnen. Enligt FN är alla under 18 år barn.

Barnens bästa i främsta rummet

- Beaktas barnets rättigheter, främst rätten till trygghet och rätten till liv och utveckling i beslutsfattandet?
- Har en sammanvägning av olika intressen gjorts?

FN:s barnkommitté har uttalat principen om att barnets bästa alltid ska beaktas och väga mycket tungt. Det kan dock finnas situationer då andra intressen kan väga tyngre, till exempel samhällsekonomiska eller säkerhetspolitiska. Principen om barnets bästa ska ges absolut prioritet när det gäller adoption och rätt till skydd mot missförhållanden och övergrepp. Till prioriterade rättigheter hör utveckling/utbildning.

Landsbygdsperspektivet
Kan de som bor och verkar på landsbygden bli diskriminerade eller åsidosatta?

Horisontella principer
Diskriminering sker när någon missgynnas eller kränks och missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder). Detta gäller även barn till personer med något av ovanstående diskrimineringsgrund.

Funktionshinderspolitiken innebär att alla människor, oavsett funktionsförmåga, ska ha samma möjligheter att vara delaktiga i samhället och ta del av mänskliga rättigheter.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

SALA KOMMUN

Riktlinje för medarbetarskap och ledarskap

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING

METADATA OM DOKUMENTET

Dokumentnamn		Dokumenttyp	Omfattar
Riktlinje för medarbetarskap och ledarskap		Riktlinje	Kommunstyrelsens förvaltning
Beslutsinstans	Dokumentansvarig	Publicering	
Kommunstyrelsens förvaltning	Personalchef	www.sala.se, intranät	

Beslutad datum	Översyn bör göras	Klassificering	Diarienummer
	Vid behov	1.3.1	Dnr
Relation	Ersätter		Författningssamling
	Ledarpolicy		

INNEHÅLL

1 INLEDNING 6
2 RIKTLINJEN 7
2.1 Medarbetarskap 7
2.2 Ledarskap 7

1 INLEDNING

Sala kommun tillämpar ett aktivt medarbetarskap och en tillitsbaserad ledning och styrning. Detta för att på ett positivt sätt styra och leda den kommunal verksamheten. Genom detta arbetssätt så tar medarbetarna tillsammans med chefen ansvar för de resultat som uppnås, för arbetsmiljön och för arbetsplatsen i sin helhet.

Medarbetarna är en grundläggande resurs för kommunen. Målsättningen med det aktiva medarbetarskapet är att främja kvaliteten och den långsiktiga utvecklingen av verksamheten. Det bygger på att det finns rätt kompetens och ett kontinuerligt arbete med kompetensförsörjning och kompetensutveckling.

Ledarskapet ska präglas av en tillitsbaserad styrning och ledning som bygger på förtroende, delaktighet och samspel. För att lyckas med den tillitsbaserade styrningen och ledningen är det viktigt att ramar, riktlinjer och strategiska mål är tydliga för medarbetare och chefer. Detta så att handlingsutrymmet för medarbetare, att fatta beslut och agera utifrån sin kompetens, resulterar i ett framgångsrikt arbete och arbetssätt för verksamheten.

SALA KOMMUN
Telefon: 0224-74 70 00 | E-post kommun.info@sala.se | Postadress Box 304, 733 25 Sala

SALA KOMMUN

2 RIKTLINJEN

Denna riktlinje är ett ställningstagande för det arbetssätt som Sala kommun vill bedriva nu och framåt när det gäller medarbetarskap och ledarskap. Den tillhörande rutinen beskriver vad som förväntas av dig som medarbetare och av dig som har ett ledaruppdrag.

För att på bästa sätt kunna hantera den komplexitet och ständiga förändring som möter oss inom offentlig sektor, nu och i framtiden, behöver vi inom Sala kommun säkra den gemensamma förmågan att nå verksamheternas mål. Förvaltning och utveckling av verksamheterna inom Sala kommun är ett gemensamt uppdrag, för såväl medarbetare som chef.

Tillitsbaserad ledning och styrning är en ledningsfilosofi för offentlig sektor med syfte att öka effektivitet och att hitta bra sätt att vara till nytta på för kommunens invånare. Med tillit som styrmekanism lämnas ett stort handlingsutrymme inom givna ramar för medarbetare och chefer. Det innebär att genomförande av arbete genomsyras av samarbete och öppenhet som främjar engagemang och som ger utrymme för det personliga omdömet med uppdraget i fokus. Med handlingsutrymme och mindre detaljstyrning ges goda möjligheter att tillvarata medarbetares olika perspektiv, kompetenser och utvecklingsförmågor. Med handlingsutrymme och ett nära samspel mellan ledare och medarbetare möjliggörs en kontinuerlig uppföljning med fokus på analys samt att nå resultat i linje med verksamhetens grunduppdrag och mål. Det ger i sin tur ökad möjlighet att minska rutinmässig administration och rapportering. Tillitsbaserad ledning och styrning samspelar med vårt arbetssätt enkelt, effektivt och medborgarvänligt vilket ökar Sala kommuns kvalitet och stärker våra resultat.

I Sala kommun är vi alla medarbetare och vissa av oss har också ett ledaransvar genom sin roll som chef. Med tillitsbaserad ledning och styrning och ett aktivt medarbetarskap utvecklas ett naturligt samspel.

2.1 Aktivt medarbetarskap

Aktivt medarbetarskap handlar om att:

- vara yrkesskicklig och engagerad i arbetsuppgifterna.
- vara en kollega som gör att andra blir effektiva.
- vara en ansvarstagande anställd som är en god representant för arbetsgivaren.

2.2 Tillitsbaserad ledning och styrning

Tillitsbaserad ledning och styrning handlar om att, utöver ovanstående:

- Skapa balans mellan styrning och motivation som leder fram till ett väl utvecklat samspel.

- Skapa goda förutsättningar för ett aktivt medarbetarskap som genomsyras av tillit och möjlighet att ta ansvar.
- Skapar handlingsutrymme för chefer och medarbetare utifrån givna ramar

SALA KOMMUN

Rutin för medarbetarskap och ledarskap

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING

GÄLLER FRÅN OCH MED:2024-06-05

METADATA OM DOKUMENTET

Dokumentnamn		Dokumenttyp	Omfattar
Rutin för medarbetarskap och ledarskap		Rutin	Kommunstyrelsens förvaltning
Beslutsinstans	Dokumentansvarig	Publicering	
Personalkontoret	Personalchef	www.sala.se, intranät	

Beslutad datum	Översyn bör göras	Klassificering	
2024-06-17	Vid behov		
Relation			

SALA KOMMUN
Telefon: 0224-74 70 00 | E-post kommun.info@sala.se | Postadress Box 304, 733 25 Sala

Inledning

Vi som arbetar för Sala kommun gör skillnad i människors vardag, varje dag. Tillsammans är vi ca 2000 medarbetare inom ca 120 olika yrken som varje dag jobbar för att skapa värde för dem vi är till för - våra kommuninvånare. Det är vi som släcker bränder, vi som får parkerna att blomma, vi som finns här för människor när det har behov av stöd och insatser, vi som lär barn att läsa, vi som tar hand om våra gamla, vi som gör att rullstolar och barnvagnar kan komma fram. Oavsett vilken roll vi har är vi alla bärare av Sala kommuns gemensamma uppdrag och vi gör skillnad tillsammans. Vi är också Sala kommuns ansikte utåt. Tillsammans ser vi till att arbeta mot Sala kommuns vision -*ett hållbart och tryggt samhälle med livskvalitet och växtkraft.*

Riktlinjen för medarbetarskap och ledarskap beskriver ställningstagandet kring tillitsbaserad ledning och styrning samt aktivt medarbetarskap i Sala kommun. Genom de kommungemensamma värdeorden Enkelt, Effektivt och Medborgarvänligt förstärks våra arbetssätt ytterligare. Orden visar vilka vi är, vad vi står för och vad som är viktigt för oss. De hjälper oss att utföra vårt uppdrag. I Sala kommun har vi valt att satsa på aktivt medarbetarskap och tillitsbaserat ledarskap, vi alla medarbetare, men vissa av oss har också ett ledaransvar i sin roll som chef. Denna rutin beskriver vad dessa båda begrepp innebär hos oss och vad som förväntas av dig som medarbetare och dig som har ett ledaransvar.

Vår organisationskultur – En del i vår styrmodell

Sala kommun är en politiskt styrd organisation med höga ambitioner och en stark vilja att utveckla och förbättra hela kommunen som en plats att leva, verka och bo på. För att kunna möta dessa utmaningar krävs sammanhållen *struktur och kultur för styrning och ledning, omfattande planering, genomförande, uppföljning och förbättringsarbete*. Sala kommuns styrmodell bygger på fyra grundläggande delar: uppdrag, kultur, struktur och arbetssätt. Dessa beskrivs utförligt i Styrmodellen.

Kultur i en organisation kan beskrivas som de gemensamma värderingar, normer och beteenden som finns. Organisationskultur, medarbetarskap och ledarskap ser vi i Sala kommun som tätt sammanflätade då de påverkar varandra ömsesidigt. En positiv organisationskultur underlättar för ledare att utöva ett tillitsbaserat ledarskap och för medarbetare att utveckla ett aktivt medarbetarskap. Samtidigt bidrar engagerade medarbetare och inspirerande ledare till att stärka och vidareutveckla organisationskulturen. I Sala kommun är medarbetarskap och ledarskap avgörande för att forma och upprätthålla kulturen, vilket även påverkar våra arbetssätt, hur vi utför vårt uppdrag och hur vi förhåller oss till dom vi är till för.

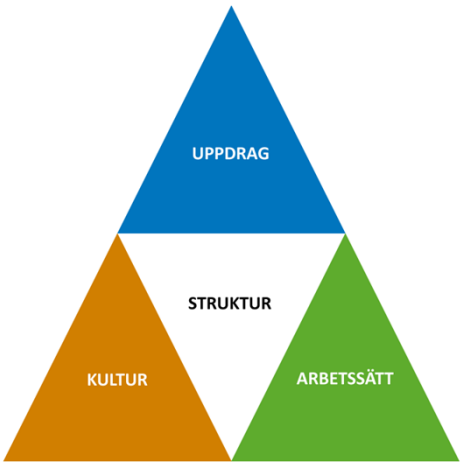

Sala kommuns styrmodell bygger på kultur, struktur, arbetssätt och uppdraget.

Medarbetarskap och ledarskap

Sala kommun är en organisation där medarbetarskap och ledarskap ses som två sidor av samma mynt. De kompletterar och förstärker varandra och tillsammans skapar de viktiga förutsättningar för en organisation som är beredd på att möta framtidens utmaningar. Tillitsbaserad styrning är metoden som Sala kommun har valt att bedriva ledarskap genom och genomsyrar hur chefer och medarbetare samverkar. Chefer bygger tillit genom att delegera ansvar och visa förtroende för medarbetarnas kompetens, vilket stärker deras förmåga att ta självständiga beslut. Samtidigt visar medarbetare ansvarstagande och tillit genom att vara engagerade och professionella i sitt arbete, vilket skapar en arbetsmiljö präglad av respekt och samarbete. Medarbetarskap handlar om att varje individ tar ansvar för sitt arbete, bidrar med sina unika färdigheter och samarbetar med kollegor för att nå gemensamma mål. Ledarskap handlar om att vägleda, strukturera och stötta arbetet i rätt riktning.

När medarbetarskap och ledarskap samverkar, är vi övertygade om, att en kraftfull synergi skapas. Ledare som värdesätter och uppmuntrar medarbetares bidrag skapar en kultur av tillit och respekt. Medarbetare som känner sig stöttade och inspirerade av sina ledare är mer benägna att ta ansvar och engagera sig i sitt arbete. Tillsammans bygger vi en arbetsplats där alla känner sig sedda och hörda, där vi alla har en gemensam riktning och strävan mot kvalitet och framgång.

Vårt medarbetarskap

I dagens föränderliga arbetsliv behöver både chefer och medarbetare utvecklas och utveckla. Att medarbetare är aktiva i sitt medarbetarskap är en förutsättning för att verksamheten ska klara av grunduppdraget och att anpassas till nya förutsättningar och krav. I det aktiva medarbetarskapet möter medarbetaren chefen i dennes uppdrag och tillsammans bidrar både medarbetare och chef till att både förvalta och utveckla verksamheten utifrån behov och utmaningar.

Medarbetarskap handlar om hur medarbetaren förhåller sig till **arbetsuppgifterna, till kollegorna och till arbetsgivaren.**

Ett aktivt medarbetarskap handlar om att vara:

- Yrkesskicklig och engagerad i arbetsuppgifterna
- En kollega som gör att andra blir effektiva
- En ansvarstagande anställd som är en god representant för arbetsgivaren.

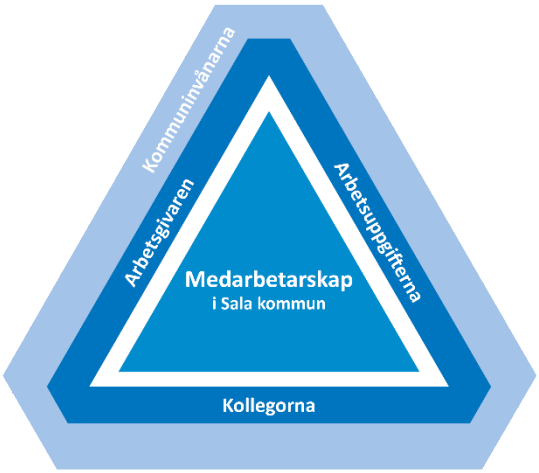

Modell för medarbetarskap i Sala kommun

Ageranden som stärker vårt medarbetarskap

Medarbetarskap handlar om hur vi som medarbetare är professionella och tar ansvar för arbetsgivaren, kollegorna och arbetsuppgifterna. Det betyder att varje medarbetare, tillsammans med kollegor och chef, är ansvarig för resultatet i verksamheten och för den arbetsmiljö som finns på arbetsplatsen. På så sätt uppnår vi ett förpliktigande samspel på arbetsplatsen. Tillsammans med de rättigheter och skyldigheter som följer med anställningsavtalet och övriga regler inom varje verksamhetsområde så arbetar vi i Sala kommun aktivt med medarbetarskap och det ser vi genom dessa beteenden:

Ansvar för arbetsuppgifterna, genom följande beteende förhåller jag som medarbetare mig till arbetsuppgifterna;

- Jag är kvalitetsmedveten och levererar rätt kvalitet vid rätt tid
- Jag tar initiativ och bidrar aktivt genom att följa upp att arbetsuppgifter genomförs från början till slut
- Jag har ett gott bemötande och uppdraget i fokus
- Jag tar ansvar för mina egna arbetsuppgifter genom att visa engagemang och satsar extra när det behövs
- Jag tar ansvar för min egen utveckling genom att testa nya arbetssätt och genom att hålla mig uppdaterad inom mitt kompetensområde
- Jag värdesätter mitt eget arbete genom att vara nyfiken och tänka nytt där det har ett värde

Ansvar för kollegorna, genom följande beteende förhåller jag som medarbetare mig till kollegorna;

- Jag visar omtanke om mina kollegor
- Jag är tillmötesgående och involverar mina kollegor
- Jag stöttar mina kollegor i svåra situationer

- Jag bekräftar mina kollegors insats och ger positiv utvecklande feedback
- Jag delar kompetens med mina kollegor, så att vi tillsammans växer som team

Ansvar för arbetsgivaren, genom följande beteende förhåller jag som medarbetare mig till arbetsgivaren;

- Jag respekterar och är lojal mot de beslut som är fattade och de regler som gäller
- Jag ser till att hålla mig uppdaterad och informerad om kommunens och enhetens arbetssätt, riktlinjer och rutiner
- Jag ser min roll i det stora hela, allas bidrag är viktigt, alla har betydelse
- Jag försöker förstå ledarens avsikt i arbetet och hjälper till att uppfylla denna
- Jag är en representant av kommunen som arbetsgivare vilket innebär att jag har ett gott agerande och omdöme i mitt arbete

Vårt ledarskap

Tillitsbaserat ledning och styrning

Tillitsbaserad ledning och styrning handlar om att man som chef och ledare sätter ramar för hur arbetet ska bedrivas utifrån lagar, regler och interna policys men att det kan vara lite friare för medarbetare att fylla ramen utifrån metoder och arbetssätt som man som medarbetare finner lämpligt. Tillitsbaserad ledning och styrning innebär att man som chef och ledare inte i detalj styr medarbetarna utan att man litar till medarbetarens förmåga att ta ansvar för arbetsuppgifter och att medarbetaren själv ser till att de blir utförda på korrekt sätt utifrån de förutsättningar som finns på arbetsplatsen. Medarbetaren behöver visa på och ta ansvar för chefens tillit. Detsamma gäller motsatsen. I de situationer som det krävs ett mera tydligt ledarskap tar chef ansvar för sitt uppdrag och gör detta på ett för alla parter bra sätt.

Utvecklande ledarskap

I Sala kommun har vi valt Utvecklande ledarskap som metod för att tillämpa tillitsbaserad ledning och styrning. Utvecklande ledarskap är en ledarskapsmodell som bygger på att utveckla både ledaren och medarbetaren till att skapa en mer motiverad och effektivare organisation. Genom att stimulera delaktighet och kreativitet hos medarbetarna skapas en arbetsmiljö där medarbetarna känner sig engagerade och ansvariga för att jobba mot verksamhetens gemensamma mål. Ledaren stärks i att visa omtanke och stöd för medarbetaren men att också konfrontera medarbetaren på ett konstruktivt sätt i de situationer det behövs. Det hjälper medarbetaren att utvecklas både professionellt och personligt.

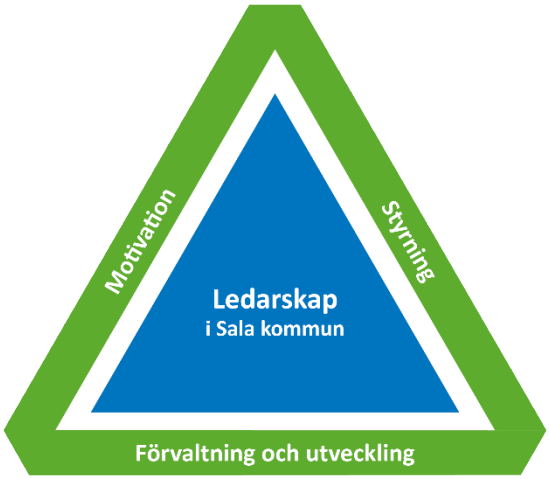

Modell för ledarskap i Sala kommun

Att leda på olika organisationsnivåer

I en organisation är chefer på olika nivåer avgörande för att säkerställa att verksamheten fungerar effektivt och att målen uppnås. Chefers ansvar kan delas in i tre huvudsakliga områden: ekonomiansvar, verksamhetsansvar och personalansvar. Dessa ansvarsområden är viktiga för att skapa en hållbar och framgångsrik organisation. På enhetsnivå, verksamhetsnivå och kontorsnivå varierar ansvaret i omfattning och komplexitet, men alla nivåer bidrar till att forma en välfungerande helhet. Genom att förstå och hantera dessa ansvarsområden kan chefer skapa förutsättningar som främjar både medarbetarnas och organisationens utveckling.

Chefer på enhetsnivå

Chefer på denna nivå har ansvar för att omsätta styrmodellens vision och mål i det dagliga arbetet. Detta inkluderar att:

- Implementera målstyrning genom tydliga förväntningar och uppföljningar.
- Stärka arbetsmiljö och kompetensutveckling i linje med kvalitetsstyrningen.

Ekonomiansvar. På enhetsnivå innebär ekonomiansvar att chefen ansvarar för att upprätta och följa upp enhetens budget. Detta inkluderar att säkerställa att resurser används effektivt och kostnader hålls inom budgetramarna.

Verksamhetsansvar. Chefer på enhetsnivå har ansvar för att den dagliga verksamheten fungerar effektivt och att lagar och bestämmelser efterlevs. Detta innebär att säkerställa att enhetens mål uppnås och tjänster levereras med hög kvalitet.

Personalansvar. Chefer ansvarar för att leda, fördela och utveckla medarbetarna och arbetet på enheten. Säkerställer att medarbetarna har rätt kompetens både på lång och kort sikt samt att det finns en god arbetsmiljö på enheten. Mer kan du som chef lära/läsa i vidaredelegationen från kommundirektör.

Chefer på verksamhetsnivå

Chefer på denna nivå ska arbeta strategiskt med att:

- Försäkra att ekonomiska och kvalitetsmål uppnås.
- Utveckla och analysera verksamheten i enlighet med styrmodellens ramverk.

Ekonomiansvar: På verksamhetsnivå innebär ekonomiansvar att chefen har ett övergripande ansvar för budget och ekonomisk uppföljning inom hela verksamhetsområdet. Detta inkluderar att identifiera och genomföra kostnadseffektiva lösningar och att rapportera resultat till högre ledning.

Verksamhetsansvar: Chefen på denna nivå ansvarar för att verksamheten som helhet uppfyller sina mål och levererar enligt uppsatta kvalitetskrav. Detta innebär att utveckla strategier och planer för verksamheten samt att, analysera, följa upp och utvärdera resultat.

Personalansvar: Chefen har ansvar för att leda sina enhetschefer och stötta dem inom verksamhetsområdet. Verksamhetschefen har även ett strategiskt ansvar för att jobba övergripande med personalstrategiska frågor inom området.

Chefer på kontorsnivå

Chefer på kontorsnivå har ett övergripande ansvar att:

- Integrera styrmodellens komponenter i strategisk planering.
- Kommunicera visionen och skapa förutsättningar för målstyrning och kvalitetsstyrning.

Ekonomiansvar: På kontorsnivå innebär ekonomiansvaret att chefen har det yttersta ansvaret för hela kontorets ekonomiska förvaltning. Detta inkluderar att säkerställa att budgetar och ekonomiska planer är i linje med organisationens övergripande mål och strategier.

Verksamhetsansvar: Chefer på kontorsnivå ansvarar för att hela kontoret fungerar effektivt och att de långsiktiga målen uppnås. Detta innebär att utveckla och implementera strategiska planer och att säkerställ att verksamheten följer lagar och regler.

Personalansvar: Kontorschefen har ett personalansvar gentemot sina verksamhetschefer och ett övergripande ansvar för personalfrågor inom kontoret. Detta inkluderar att utveckla och

implementera personalstrategier, säkerställa en god arbetsmiljö och hantera övergripande frågor som rör personalens välbefinnande och utveckling.

Agerande som stärker vårt ledarskap

- Chef skapar **resultat** tillsammans med medarbetarna, vilket innebär att chef/ledare;
    - Levererar rätt kvalitet i rätt tid
    - Lyfter andra och deras kompetens och prestationer
    - Delar med mig av kunskap och erfarenheter
    - Prioriterar inom den egna arbetsgruppen

- Chef sätter **tydliga mål** för arbetsgruppen/enheten, vilket innebär att som chef/ledare;
    - Förmedlar förväntningar på ett klart och tydligt sätt
    - Motiverar och stimulerar till att alla ska dra åt samma håll
    - Fattar beslut i rätt tid
    - Respekterar beslut och implementerar dem i teamet/arbetsgrupp/enhet

- Chef är en **god förebild** och utövar ledarskap som ett gott exempel, vilket betyder att som chef/ledare;
    - Gör som man säger/”lever som jag lär”
    - Uppträder rättvist och inkluderande
    - Visar riktningen i arbetet och går före när det behövs
    - Tar ansvar och står bakom beslut och genomföranden
    - Är trovärdig och erkänner när fel begåtts

- Chef skapar **trygghet, motivation och arbetsglädje**, vilket innebär att man som chef/ledare
    - Ser och bryr sig om alla medarbetare
    - Visar omtanke
    - Ger tillit
    - Delegerar och ger utmaningar

- Chef **kommunicerar bra och tydligt**, vilket innebär att som chef/ledare
    - Visar intresse för medarbetare
    - Skapar en öppen och respektfull dialog
    - Erkänner och uppmärksammar goda prestationer
    - Ger utvecklande feedback

Material till arbetsplatsen

För att jobba vidare med samspelet mellan ledare och medarbetare finns flera material att ta hjälp av, både i form av dialogmaterial till APT och andra möten på arbetsplatsen och det syns också som kriterier i underlaget för medarbetarsamtal och lönesamtal. Vi mäter medarbetarskapets olika delar i den årliga medarbetarundersökningen och det ska genomsyra våra arbetssätt inom hela Sala kommun som organisation.

Reviderad bilaga KS 2010/176/2

SALA KOMMUN

SALA KOMMUN
Kommunstyrelsens förvaltning
Ink. 2010 -11- 30
Diarienr 2010/210 Aktbilaga 5

2010-11-29
POLICY

JANE ALLANSSON
PERSONALKONTORET
DIREKT: 0224-551 22

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Personalkontoret

SALA KOMMUN
Kultur & Fritid
Ink. 2010 -12- 23
Diarienr

Ledarpolicy för Sala kommun

Ledarpolicyn är ämnad att gälla ledning av Sala kommuns verksamheter och riktar sig således till alla som har i uppdrag att bidra till kommunens utveckling.

Sala kommun har goda ledare som skapar engagemang för verksamhetens uppgifter, utveckling och resultat med fokus på kommunmedborgarens bästa. Ledare erbjuds ett meningsfullt och spännande arbete som präglas av delaktighet, inflytande och ansvarstagande. I uppdraget ingår nödvändiga befogenheter.

Chef/ledare i Sala kommun ansvarar för att leda och utveckla sitt verksamhetsområde utifrån lagar och avtal samt ramar och riktlinjer i styrdokument som är beslutade. Alla medarbetare i Sala kommun ansvarar för att följa dessa regler och att verkställa och följa fattade beslut.

- **Politiker** och anställda har olika roller. Politiker formulerar och fastställer övergripande mål och ramar samt anger förutsättningar för verksamheten. På vilket sätt de politiska målen och visionerna skall uppnås är ledarnas och medarbetarnas gemensamma ansvar. Det finns områden där rollerna politiker/tjänstemän överlappar varandra, då är det extra väsentligt att det finns ett samspel och en bra dialog.
- Som **chef** i Sala kommun har du en formell befattning med ansvar för din verksamhet. Har du underställd personal har du också ett arbetsgivaransvar som innebär att företräda arbetsgivarens intressen. Din huvuduppgift är att stödja den demokratiska processen och därmed politikerna i deras arbete. Du svarar för att politikerna får ett så bra beslutsunderlag som möjligt. Du ska vara medveten om dina egna värderingar och din roll som tjänsteman i en politikerstyrd organisation.
- Som **ledare** för personal i Sala kommun krävs, utöver chefsuppdraget, även egenskaper och förmågor att framgångsrikt leda och verka genom andra. Ledarskapet innebär att bygga upp, bevara och utveckla goda relationer genom dialog och samverkan. Du förväntas representera ett situationsanpassat ledarskap som möter övriga medarbetare där de befinner sig och får dem att växa.
- **Alla medarbetare** i Sala kommun har ansvar för att använda och utveckla sin kompetens i aktuell befattning och att samverka för ett gott resultat. Du förväntas, utöver att utöva din profession, att ta initiativ till och vara delaktig i dialog och utvecklingsarbete. Vidare förväntas du samarbeta väl, respektera olikheter och att bidra till en bra arbetsmiljö.

Antagen av: Kommunfullmäktige § ___ den _____ 2010.
Ersätter Chefspolicy i Sala kommun, Policy och kravprofil för chefer i Sala kommun samt Personalidé för Sala kommun .
Revideras senast: 2015

Kommunledningskontoret, Stab P
Stefan Jacobsen
Personalchef

MISSIV

Riktlinje för arbetsanpassning och arbetslivsinriktad rehabilitering

SAMMANFATTNING AV ÄRENDET

Personalkontoret föreslår att policy avseende rehabilitering (antagen av Kommunfullmäktige § 22 den 26 februari 2009) ersätts av Riktlinje för arbetsanpassning och arbetslivsinriktad rehabilitering. Detta för att tillmötesgå nya krav i arbetsmiljöverkets föreskrift AFS 2023:2.

Personalkontoret ersätter samtidigt tidigare processkarta för rehabilitering med Rutin för arbetsanpassning och arbetslivsinriktad rehabilitering. Detta för att kvalitetssäkra processen.

Gällande policy avseende rehabilitering (beslutad av KF § 22, den 26 februari 2009) tillgodoser inte lagkraven i AFS 2023:2. Denna föreskrift från Arbetsmiljöverket kräver en mer individuell arbetsanpassning när den generella arbetsmiljön inte räcker till, än tidigare. De åtgärder som är lämpliga regleras inte, det ska arbetsgivaren utreda, bedöma och besluta om. Arbetsanpassningen kan behöva vara både förebyggande och stadigvarande.

Personalkontoret föreslår att policy avseende rehabilitering (antagen av KF § 22, den 26 februari 2009) ersätts av Riktlinje för arbetsanpassning och arbetslivsinriktad rehabilitering. Detta för att tillmötesgå lagkraven i AFS 2023:2.

Samtidigt görs ett arbete för att kvalitetssäkra processen genom att den befintliga processkartan ersätts med en omarbetad och mer detaljerad Rutin för arbetsanpassning och arbetslivsinriktad rehabilitering.

Ekonomiska konsekvenser

Inga ekonomiska konsekvenser

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kommunstyrelsen hemställer att kommunfullmäktige beslutar

att upphäva Policy avseende rehabilitering KF §22/2009, och ersätta med Riktlinje för arbetsanpassning och arbetslivsinriktad rehabilitering,

samt att för egen del besluta
att anta Riktlinje för arbetsanpassning och arbetslivsinriktad rehabilitering.

Bilagor:

1 Riktlinje för arbetsanpassning och arbetslivsinriktad rehabilitering

2 Rutin för arbetsanpassning och arbetstidsinriktad rehabilitering

3 Policy avseende Rehabilitering

CHECKLISTA

Checklista avseende Barnperspektivet, Landsbygdsperspektivet och de Horisontella principerna

Förklaring om de olika begreppen finns nedan.

Barnperspektivet

Innebär insatsen att barn och ungdomars hälsa sätts i främsta rummet?	JA ☐	NEJ ☐
Påverkar denna insats barn och ungdomars sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter och situation till det bättre?	JA ☐	NEJ ☐
Innebär insatsen att barn och ungdomars rätt till en god hälsa beaktas?	JA ☐	NEJ ☐
Har barn och ungdomar fått möjlighet att uttrycka sin mening om insatsen?	JA ☐	NEJ ☐
Har särskild hänsyn tagits till barn och ungdomar med funktionsvariation - fysiskt och/eller psykiskt?	JA ☐	NEJ ☐
Tar insatsen hänsyn till barnkonventionens text om ”till det yttersta av sin förmåga”?	JA ☐	NEJ ☐

Landsbygdsperspektivet

Bedömer ni att beslutet kommer att innebära särskilda konsekvenser för landsbygden – nu eller i framtiden?	JA ☐	NEJ ☐

Vid **JA** hur bedömer ni att beslutet påverkar:

Att det blir svårare att bo på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☐
Att det blir fler jobb på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☐
Att det minskar tillgången till god service på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☐

Horisontella principerna (tillgänglighet, icke-diskriminering samt jämställdhet)

Innebär insatsen risk för begränsad tillgänglighet?	JA ☐	NEJ ☐
Har icke-diskrimineringsperspektivet beaktats?	JA ☐	NEJ ☐
Kan beslutet utestänga någon från samhället?	JA ☐	NEJ ☐
Har man beaktat FN:s konvention angående rättigheter för personer med funktionsvariation när beslutet togs?	JA ☐	NEJ ☐

Om **NEJ** – varför inte?

Begreppsförklaring

Barnkonventionen/barnperspektivet
Barnkonventionen tar upp barnets situation ur många synvinklar och skall naturligtvis främja helhetssynen på barnen. Enligt FN är alla under 18 år barn.

Barnens bästa i främsta rummet

- Beaktas barnets rättigheter, främst rätten till trygghet och rätten till liv och utveckling i beslutsfattandet?
- Har en sammanvägning av olika intressen gjorts?

FN:s barnkommitté har uttalat principen om att barnets bästa alltid ska beaktas och väga mycket tungt. Det kan dock finnas situationer då andra intressen kan väga tyngre, till exempel samhällsekonomiska eller säkerhetspolitiska. Principen om barnets bästa ska ges absolut prioritet när det gäller adoption och rätt till skydd mot missförhållanden och övergrepp. Till prioriterade rättigheter hör utveckling/utbildning.

Landsbygdsperspektivet
Kan de som bor och verkar på landsbygden bli diskriminerade eller åsidosatta?

Horisontella principer
Diskriminering sker när någon missgynnas eller kränks och missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder). Detta gäller även barn till personer med något av ovanstående diskrimineringsgrund.

Funktionshinderspolitiken innebär att alla människor, oavsett funktionsförmåga, ska ha samma möjligheter att vara delaktiga i samhället och ta del av mänskliga rättigheter.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

SALA KOMMUN

Riktlinje för arbetsanpassning och arbetslivsinriktad rehabilitering

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING

GÄLLER FRÅN OCH MED:

METADATA OM DOKUMENTET

Dokumentnamn		Dokumenttyp	Omfattar
Riktlinje för arbetsanpassning och arbetslivsinriktad rehabilitering		Riktlinje	Kommunen
Beslutsinstans	Dokumentansvarig	Publicering	
Personalkontoret	Personalchef	www.sala.se, intranät	

Beslutad datum	Översyn bör göras	Klassificering	
	2027		
Relation			

SALA KOMMUN
Telefon: 0224-74 70 00 | E-post kommun.info@sala.se | Postadress Box 304, 733 25 Sala

Innehåll

1 Inledning 6
2 Riktlinje 6

1 Inledning

Kommunens anställda, chefer och medarbetare, ska arbeta för att en god hälsa och en god arbetsmiljö uppnås. Riktlinjen gäller samtliga medarbetare i Sala kommun och målet med arbetsanpassning och den arbetslivsinriktad rehabilitering är att medarbetaren ska återfå sin arbetsförmåga i första hand till ordinarie arbete på hel- eller deltid. Arbetsanpassning kan ske både i förebyggande syfte före en sjukskrivning eller som en åtgärd i det arbetsplatsinriktade rehabiliteringsarbetet, när en medarbetare ska komma åter i arbete efter en tids sjukdom. Sekretess gäller i samtliga rehabiliteringsärenden.

Riktlinjen kompletteras med rutiner kring arbetet med arbetsanpassning och arbetslivsinriktad rehabilitering. Rutinen ska vara känd i hela organisationen. Chefer med personalansvar ska ha goda kunskaper om arbetsanpassning, arbetslivsinriktad rehabilitering samt arbetsmiljö och hur dessa delar påverkar medarbetarens förutsättningar att arbeta. Ansvaret för den arbetslivsinriktade rehabiliteringen följer gällande delegationsordning, vilket innebär att det är närmaste chef som ansvarar för arbetet. För ett framgångsrikt arbete med arbetsanpassning och arbetslivsinriktad rehabilitering genomförs detta arbete i ett nära samarbete mellan chef och den enskilde medarbetaren. Medarbetarens skyldighet är att utifrån sina förutsättningar medverka på ett aktivt sätt i den egna rehabiliteringsprocessen. Chefer ska hålla regelbunden kontakt med medarbetaren under sjukfrånvaron.

2 Riktlinje

- Chefer med personalansvar ansvarar för arbetsanpassning och arbetslivsinriktad rehabilitering för medarbetare i aktuell verksamhet.
- Chefer ansvarar för att denna riktlinje och de aktuella rutinerna är kommunicerade med samtliga medarbetare.
- Chefer med personalansvar ska fortlöpande uppdatera sina kunskaper inom området.
- Alla medarbetare har ett ansvar för en god hälsa.
- Vid ohälsa och sjukdom har medarbetaren en skyldighet att aktivt medverka i åtgärder för arbetsanpassning och arbetslivsinriktad rehabilitering.

Kommunstyrelsens förvaltning

Rutin för arbetsanpassning och arbetslivsinriktad rehabilitering

SALA KOMMUN

Innehåll

Rutin för arbetsanpassning och arbetslivsinriktad rehabilitering 1
Syfte & Mål.....3
Ansvar.....3
Begreppen arbetsförmåga och arbetsanpassning.....4
Att förebygga sjukfrånvaro 6
Tidiga signaler på ohälsa.....6
Upprepad korttidsfrånvaro.....7
Kartläggningssamtal 7
Inför kartläggningssamtal.....8
Dokumentera alltid.....8
Under pågående sjukfrånvaro 9
Arbetsanpassningar och löpande kontakt.....10
Arbetsträning, undersökning av arbetsförmåga och arbetsförmågebedömning 10
Hållbar återgång i arbetet.....11
Uppföljning.....11
Ersättning för förebyggande insatser och rehabiliteringsstöd.....11
Avslut av rehabiliteringen 12
När återgång är möjligt i ordinarie arbete.....12
När det är aktuellt med avslut av rehab.....12

Arbetsförmågan hos oss människor varierar på ett naturligt sätt och av olika skäl under livet. Att anpassa arbetet är ett bra verktyg för att förebygga sjukfrånvaro, hjälpa någon tillbaka i arbete efter sjukskrivning samt att underlätta för ett hållbart arbetsliv. Arbetsanpassning kan vara en förebyggande åtgärd och en del i den arbetslivsinriktad rehabilitering. Arbetslivsinriktad rehabilitering innefattar de åtgärder som arbetsgivaren gör för att underlätta för en medarbetare att kunna återgå i ordinarie arbete efter sjukfrånvaro och ska inte blandas ihop med den medicinska rehabiliteringen som vårdgivaren ansvarar för.

Rutinen beskriver alla steg när det gäller arbetsanpassning och arbetslivsinriktad rehabilitering. Om du som chef behöver stöd och rådgivning längs vägen, kontakta HR.

SYFTE & MÅL

Syftet med denna rutin är att tydliggöra och underlätta arbetet för samtliga parter när det gäller arbetsanpassning och arbetslivsinriktad rehabilitering. Rutinen beskriver fyra faser i detta arbete:

1. Att förebygga sjukfrånvaro
2. Under en pågående sjukskrivning
3. En hållbar återgång i arbetet
4. Avslut av rehabilitering

Det övergripande målet inom Sala kommun är att medarbetare ska ha en god arbetsmiljö samt att förebygga ohälsa och sjukfrånvaro på grund av arbetet. Då och då drabbas medarbetare ändå av ohälsa och/eller sjukfrånvaro. Oavsett om den är arbetsrelaterad eller inte, är målet i första hand att medarbetaren ska komma tillbaka till ordinarie arbetet helt eller delvis. Om detta inte är möjligt är målet att kunna omplacera medarbetaren till ett annat ledigt arbete inom Sala kommun som personen har tillräckliga kvalifikationer för.

ANSVAR

För att arbetslivsinriktad rehabiliteringen ska fungera effektivt, måste alla inblandade parter ta sitt ansvar gällande rehabiliteringen och eventuella arbetsanpassningar. Arbetsgivaren, det vill säga närmaste **chef**, har ansvar för arbetsmiljön för de medarbetare och den verksamhet som hen är chef för. Det är chefen som ska ta initiativ och vara drivande i arbetet kring arbetsanpassning och arbetslivsinriktad rehabilitering. **Medarbetaren** har också ett ansvar, att aktivt medverka i sin egen rehabilitering, vilket bland annat innebär att hen ska komma på möten som överenskommits, lämna in sjukintyg vid rätt tidpunkter, vara villig att prova arbetsanpassning som föreslås samt komma med egna idéer om vad som

skulle fungera utifrån hens förutsättning. För att detta arbete ska bli framgångsrikt behöver det finnas en tillitsfull dialog mellan medarbetare och chef när det gäller till exempel begränsningar i arbetet, arbetsförmåga, vad som fungerar bra och vad som inte fungerar tillfredsställande. Både chef och medarbetare ansvarar för att dialogen ska fungera. **Skyddsombudet/fackligt ombud** finns med som stödperson till medarbetaren men kan också bidra till att arbetet med arbetsanpassningar är aktivt och komma med förslag på vad som skulle kunna vara möjligt att genomföra. Skyddsombudet eller det fackliga ombudet kan även vara ett stöd för medarbetaren om det visar sig att en återgång i arbetet inte är möjlig.

Begreppen arbetsförmåga och arbetsanpassning
Arbetsförmåga kan i stora drag beskrivas som samspelet mellan arbetets förutsättningar och krav och individens resurser och förmågor att möta dessa. Kraven i arbetet kan vara fysiska, mentala, sociala, miljömässiga och organisatoriska. När individens arbetsförmåga och de individuella förutsättningarna blir nedsatt blir arbetsanpassningar arbetsgivarens verktyg för att möta kraven i arbetet och se till den arbetsförmågan som finns.

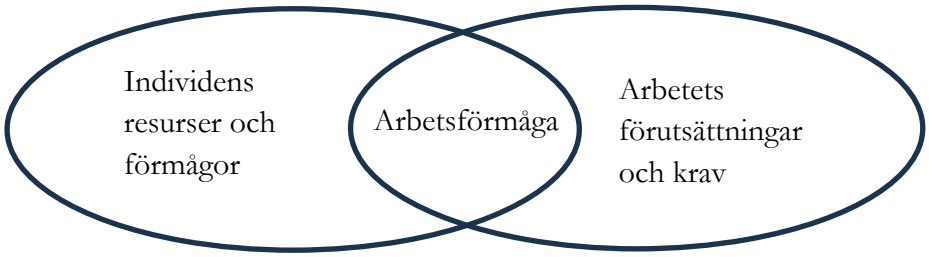

Arbetsanpassning innebär att arbetsgivaren gör individuella anpassningar i arbetet för varje individ utifrån dess behov och vad som är möjligt utifrån den verksamhet som bedrivs där medarbetaren är anställd. En arbetsanpassning kan handla om arbetsuppgifterna, arbetstider, arbetsplats, arbetets omfattning eller något annat.

Arbetsanpassning som arbetsgivaren *inte* är skyldig att utföra enligt arbetsmiljölagstiftningen är: omorganisering, att utöka verksamheten eller införa nya arbetsuppgifter som inte tidigare finns för att tillmötesgå individers behov av arbetsanpassning. Arbetsanpassningar ska heller inte påverka andra arbetstagares arbetsmiljö på ett negativt sätt under en längre period.

Arbetsanpassningar kan vara både stadigvarande och tillfälliga under en kortare period. Stadigvarande arbetsanpassningar är framför allt aktuella när det finns en konstaterad (via läkare) nedsatt arbetsförmåga medan tillfälliga arbetsanpassningar kan vara aktuella under olika perioder i livet. Det är viktigt att du som chef tydliggör att tillfälliga arbetsanpassningar är just tillfälliga och att man återkommande följer upp om arbetsanpassningen är till nytta eller inte och att man succesivt strävar efter att komma tillbaka till ordinarie arbetsuppgifter.

SALA KOMMUN

Checklista och stöd för dig som chef under de olika faserna

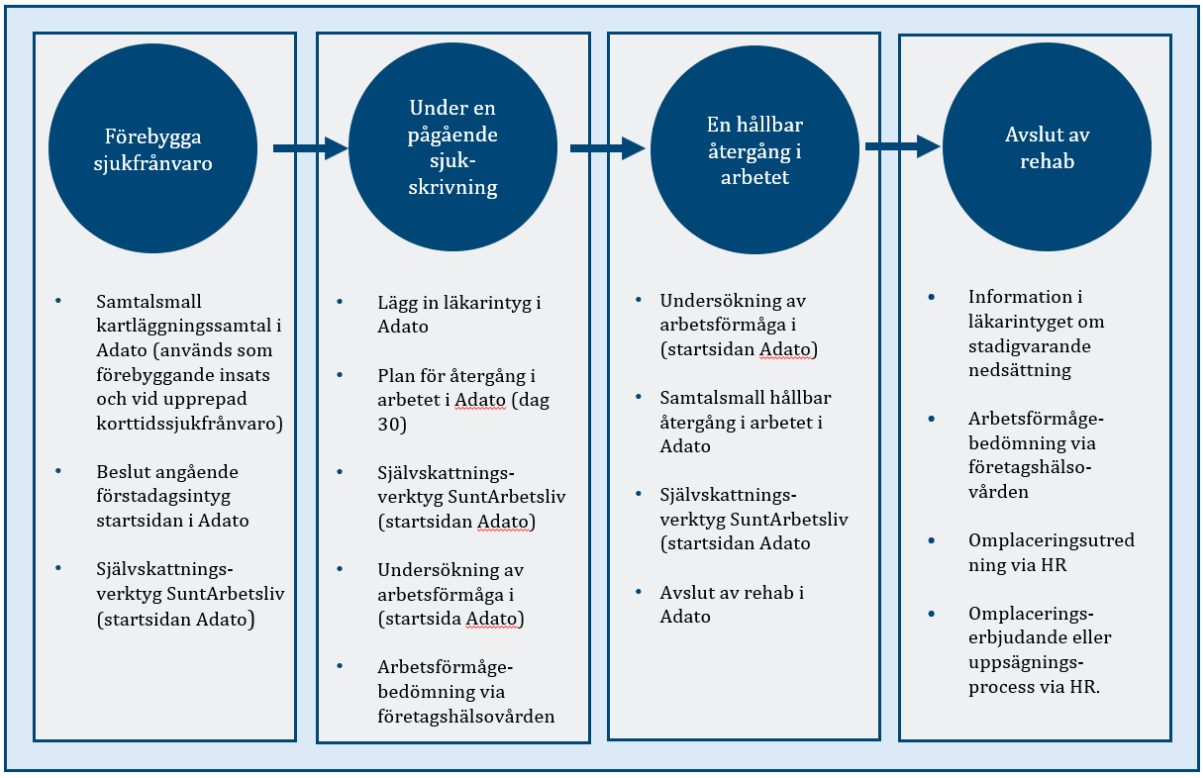

Som stöd till dig som chef finns checklistor, mallar och verktyg för att förenkla ditt arbete i arbetsanpassning och rehabilitering. En del i HR uppdrag är även att ge chefer stöd i arbetsmiljöarbetet, arbetsanpassning och rehabilitering. Ovanstående checklista beskriver de olika aktiviteterna och stöd som finns att ta del av för de olika faserna. För att komma åt guiderna i Adato behöver du starta ett rehabärende.

Verktyg och mallar

- Samtalsmall kartläggningssamtal i Adato
- Beslut angående förstadagsintyg på startsidan i Adato
- Självskattningsverktyg SuntArbetsliv Adato (startsidan)
- Plan för återgång i arbetet i Adato
- Undersökning av arbetsförmåga i Adato (startsidan)
- Arbetsförmågebedömning via FHV
- Samtalsmall hållbar återgång i arbetet i Adato

SALA KOMMUN

ATT FÖREBYGGA SJUKFRÅNVARO

För att förebygga sjukfrånvaro är det viktigt att uppmärksamma tidiga signaler för ohälsa och/eller nedsatt arbetsförmåga. Att ta signalerna på allvar och samråda med medarbetaren tidigt ger bättre förutsättningar för att undvika sjukfrånvaro helt eller delvis. Om det finns något som kan bidra till att värna arbetsförmågan och minska risken för ohälsa och sjukfrånvaro ska det genomföras, om det är möjligt och skäligt. Chef, medarbetare och skyddsombud kan tillsammans göra en kartläggning av arbetssituationen för att se vilka arbetsanpassningar som kan vara aktuella för att förebygga sjukdom. Alla individuella åtgärder inom den fysiska, organisatoriska och sociala arbetsmiljön är en arbetsanpassning. Fokusera arbetsförmågan snarare än oförmågan till arbete. Chefen följer upp behovet av arbetsanpassningar i det årliga medarbetarsamtalet.

Tidiga signaler på ohälsa

Om inte medarbetaren själv berättar om upplevd ohälsa eller bekräftar detta på frågor om upplevd hälsa kan ett förändrat beteende mot vad medarbetaren normalt uppvisar vara ett tydligt tecken. Exempel på detta kan vara:

- Svårigheter att passa tider
- Arbetsprestationen minskar
- Drar sig undan, blir tyst och inåtvänd
- Irritation, rastlöshet, aggressivitet och oro
- Kommer tidigt, går hem sent alt. kommer sent och går tidigt
- Övertidsarbete
- Upprepad korttidsfrånvaro

Om du som chef uppmärksammat tidiga signaler

1. Boka in en tid för ett **kartläggningssamtal** med medarbetaren där du berättar om dina iakttagelser samt frågar om det finns något du som arbetsgivare kan göra för att minska risken för att medarbetaren blir sjukskriven. Gör sedan en bedömning om det är möjligt att tillgodose medarbetaren önskemål helt eller delvis.
2. Vid **upprepad korttidsfrånvaro**, dvs 6 korttidsfrånvarotillfällen eller mer under den senaste 12 månaders perioden gäller samma tillvägagångssätt med kartläggningssamtal.
3. Om situationen fortsätter kan du som chef boka ett hälsobedömningssamtal med företagshälsovården. Det är ett trepartssamtal där chef (och ev HR) och medarbetare träffar företagssköterska och/eller företagsläkare för att ta reda på vad som kan vara en möjlig väg framåt.

4. Vid upprepad korttidssjukfrånvaro kan ett så kallat förstadagsintyg tillämpas. Förstadagsintyget innebär att medarbetaren ska kontakta företagshälsovården redan första sjukdagen för att få ett intyg om arbetsoförmåga. Detta är ett alternativ som kan hjälpa medarbetare och chef att komma underfund med vad som orsakar upplevd ohälsa. Vid införande av förstadagssintyg använder du som chef blanketten för förstadagsintyg. Meddela medarbetaren att mötet handlar om förstadagsintyg och att hen kan ta med ett fackligt ombud till mötet om hen vill. Gå i lugn och ro igenom vad det innebär och varför du som chef vill använda ett förstadagsintyg.
5. All dokumentation kring medarbetarens upplevda ohälsa ska göras i rehabiliteringsverktyget Adato. Använd guiderna och upprätta en ”rehabutredning”, plan för återgång i arbete” eller guiden för ”upprepad korttidsfrånvaro” beroende på karaktären för den aktuella situationen. Dokumentationen ska sedan följa utvecklingen av medarbetarens mående samt de insatser och arbetsanpassningar som görs.

Upprepad korttidsfrånvaro
Upprepad korttidsfrånvaro innebär att en medarbetare har haft återkommande sjukfrånvaro upp till 14 dagar vid flera tillfällen. Enligt denna rutin bör chef ha ett kartläggande samtal med medarbetaren när den återkommande korttidsfrånvaron uppgår till fyra (4) tillfällen under 6 månader eller sex (6) tillfällen under en 12-månaders period. Ett kartläggningssamtal bör också ske när du som chef uppmärksammat misstänkt ohälsa hos en medarbetare eller när medarbetare själv uppmärksammar dig som chef på ohälsa. Det är chef som ansvarar för samtalet och som bjuder in medarbetaren till ett möte. Boka en tid då båda parter kan känna lugn och ro och i en miljö som känns bekväm för båda.

Kartläggningssamtal
Syftet är att ta reda på om arbetsgivaren kan göra något för att stötta medarbetare till en förbättrad arbetsförmåga/minskad sjukfrånvaro genom olika arbetsanpassningar på arbetsplatsen eller via stöd hos företagshälsovården. Oavsett orsaken till ohälsa är arbetsgivaren (närmaste chef) ansvarig för att undersöka om arbetsgivaren kan vara behjälplig på något sätt. Därefter görs en bedömning om åtgärden är rimlig och om den är möjlig utifrån verksamhetens behov och karaktär. Åtgärder som arbetsanpassning kan vara på kortare eller längre sikt. Stöd via företagshälsovården kan t.ex. vara ett samtalsstöd, hälsobedömningssamtal (trepartssamtal mellan chef, medarbetare och företagshälsovården) eller ett förstadagsintyg. Låt medarbetaren kommentera det du observerat och lyssna av eventuell önskan om hjälp. I Adato finns en samtalsmall för kartläggningssamtal.

Inför kartläggningssamtalet eller under samtalet kan du som chef be medarbetaren göra en självskattning av arbetssituationen via SuntArbetsliv, länken till självskattningen hittar du på Adatos startsida.

SALA KOMMUN

Inför kartläggningssamtal

1. Bjud in till samtalet och bestäm tid för mötet. Inled med att berätta om syftet med mötet och påminn om att det ingår i ditt chefsuppdrag att genomföra hälsosamtal med medarbetare som exempelvis har upprepad korttidssjukfrånvaro.
2. Kom ihåg att informera om att medarbetaren kan bjuda in skyddsombud/facklig representant till mötet om de önskar.
3. Fundera över om du redan innan hälsosamtalet ska konsultera HR.
4. Planera samtalet – och då framför allt hur samtalet ska avrundas. Fundera också på vad som kan och behöver göras för att det ska bli ett ”bra” möte samt vad som krävs för att medarbetaren t.ex. ska känna förtroende samt våga och vilja vara öppen och ärlig.

Dokumentera alltid

Dokumentera samtalet i Adato – även i det fall det visar sig att rehabiliteringsbehov inte föreligger.

SALA KOMMUN

UNDER PÅGÅENDE SJUKFRÅNVARO

Vid sjukfrånvaro behöver du som chef och medarbetare förhålla dig till vissa tidsintervaller och aktiviteter. I nedanstående processbilder hittar du som chef och medarbetare stöd i vad som ska göras för respektive period. Processbilden visar även vilka ersättningar som kan bli aktuella för dig som medarbetare under tiden du är sjukskriven.

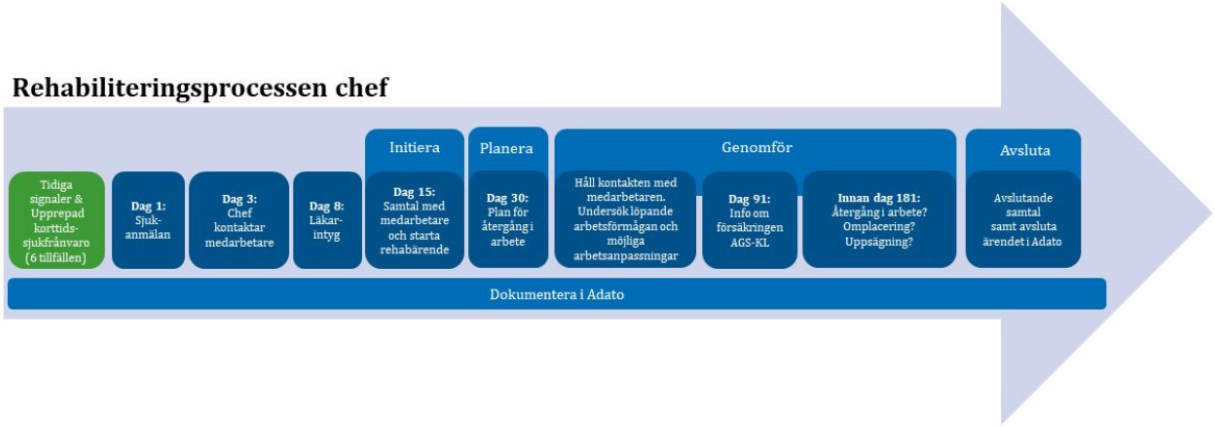

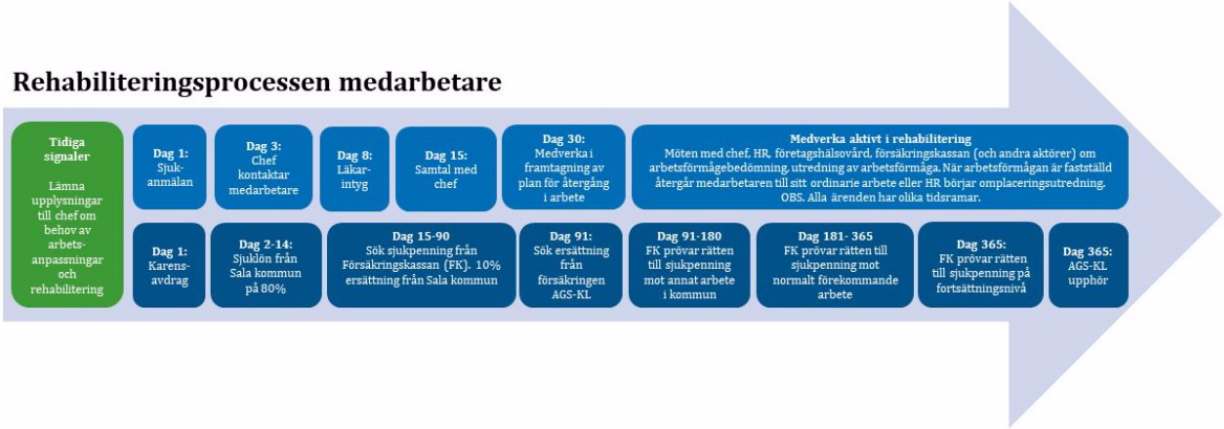

Oavsett längden på sjukfrånvaron är det viktigt att tidigt ha en bra kontakt mellan medarbetare och chef för att kunna prata om vad det är som gör att arbetsförmågan är nedsatt. Kontakta medarbetaren senast dag 3 i sjukskrivningsperioden.

Under de första 14 dagarna är det du som chef som ska undersöka arbetsförmågan och bedöma rätten till sjuklön. Detta gör du genom att undersöka medarbetarens arbetsförmåga trots sjukdom och om det finns arbetsanpassningar som kan göras så att medarbetaren kan utföra vissa arbetsuppgifter, exempelvis arbeta deltid eller hemifrån. Fokusera på arbetsförmågan hos medarbetaren snarare än

arbetsoförmågan. Läkarintyg behövs från dag 8 i sjuklöneperioden. Du som chef har ingen rätt att ta del av diagnos i läkarintyget, även om det många gånger underlättar möjligheten till förståelse och arbetsanpassning. För att du som chef ska kunna ta ditt ansvar fullt ut vid ohälsa och sjukdom behöver du däremot ges möjlighet att ta del av beskrivning av eventuella funktionsnedsättningar när det gäller arbete samt eventuell aktivitetsbegränsning i läkarintyget. Andra viktiga uppgifter på läkarintyget är längden och omfattningen på sjukfrånvaron samt om det rekommenderas en upptrappning av arbetstiden vid återgång i arbete. Efter dag 14 görs en sjukanmälan till Försäkringskassan, detta sker automatiskt från lönesystemet under förutsättning att frånvaron är korrekt registrerad i systemet och att det har passerat 14 dagar. Vid anställningstid kortare än 14 dagar gäller inte sjuklön från första dagen.

Du som chef ska senast dag 30 i medarbetarens sjukperiod upprätta en plan för återgång i arbete om medarbetaren förväntas vara frånvarande på grund av sjukdom eller skada minst 60 dagar. Använd guiden ”plan för återgång i arbete” som finns i dokumentationssystemet Adato vid dessa möten. Som chef bokar du in ett rehabiliteringssamtal tillsammans med medarbetaren inom ett par veckor från första sjukdagen. Samtalet syftar till att ta reda på om arbetsgivaren kan göra något för att underlätta återgång i arbetet för medarbetaren.

Arbetsanpassningar och löpande kontakt

Chef, medarbetare, skyddsombud/fackligt ombud undersöker kontinuerligt behovet av arbetsanpassningar och stöd för att behålla så stor del av arbetsförmågan som är möjligt, det gäller oavsett om sjukfrånvaron är kopplad till arbetet eller inte. Det är arbetsgivaren som är skyldig att genomföra arbetsanpassningarna så långt det är möjligt. Håll kontakt med varandra under sjukfrånvaron, kom överens om med vilket intervall kontakten ska ske och om den ska ske via telefon, mejl, sms eller möten. Under perioder kan det även finnas skäl till att avstå kontakt. Dokumentationen är viktig i allt arbete kring arbetsanpassning och arbetslivsinriktad rehabilitering, använd Adato för all dokumentation i samband med ohälsa, arbetsanpassning och rehabilitering.

Arbetsträning, undersökning av arbetsförmåga och arbetsförmågebedömning

Försäkringskassan kan ibland fatta beslut om arbetsträning som en rehabiliteringsåtgärd. Det innebär att medarbetaren kommer tillbaka i arbetet utan krav på prestation. Det är *alltid* Försäkringskassan som fattar beslut om huruvida arbetsträning kan vara en aktuell rehabiliteringsåtgärd för medarbetaren. Arbetsgivaren kan dock initiera arbetsträning vid kontakt med medarbetarens handläggare. Arbetsträningen planeras gemensamt mellan chef, medarbetare och Försäkringskassans handläggare och det är Försäkringskassan som betalar ut

rehabiliteringsersättning under tiden som medarbetaren arbetstränar. Medarbetaren är då försäkrad via Försäkringskassan.

När arbetsanpassningar och åtgärder inte hjälper kan du som chef kalla till ett möte för att undersöka arbetsförmågan, som stöd i undersökningen kan du använda mallen ”undersökning av arbetsförmåga” för att komma vidare i arbetet. När en du som chef uppmärksammar att det finns en stadigvarande nedsatt arbetsförmåga kan du gå vidare med en arbetsförmågebedömning via företagshälsovården.

HÅLLBAR ÅTERGÅNG I ARBETET

När det är dags för medarbetaren att återgå i arbete är det viktigt att tänka långsiktigt, hållbart och göra en bra planering. Du som chef bör vara beredd på att ändra i planeringen, kanske vid flera tillfällen. Planen för återgången ska vara ett verktyg som används aktivt och som följs upp mellan medarbetare och chef.

Det gäller att tänka in alla områden i planen för återgång; det vill säga arbetsuppgifter, krav på prestation, tider och prioriteringar. Till att börja med kan det handla om korta besök eller att arbeta med ett fåtal arbetsuppgifter. Efter ett tag kan man öka kraven på prestation och efter hand även arbetstiden. Tänk på att återgången i arbete ska vara hållbar, medarbetaren ska orka med sitt arbete ända fram till pensionering. Det innebär att ett par arbetsanpassningar kan fortsätta gälla lång tid efter att medarbetaren är tillbaka i ordinarie arbete. Fokus ska ligga på medarbetarens arbetsförmåga och hur man kan behålla samt utveckla den, inte på vad medarbetaren inte klarar av.

Uppföljning

Avstämningar ska ske löpande under hela återgången i arbete och även fortsättningsvis för att undvika situationer som kan leda till en ny sjukskrivning. Eventuella arbetsanpassningar som består behöver kommuniceras med kollegor så att det inte uppstår situationer av misstänksamhet och avund i arbetsgruppen.

I Adato hittar du en samtalsmall för hållbar återgång i arbetet.

Ersättning för förebyggande insatser och rehabiliteringsstöd

Som chef kan du söka ekonomisk ersättning för de insatser som görs för att underlätta för en medarbetare som har eller riskerar att få nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom eller skada. Via Försäkringskassan kan ett arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd vara aktuellt om du anlitar extern hjälp till exempel företagshälsovården, för att förhindra eller förkorta ohälsa och sjukfrånvaro. Via AFA-försäkring kan du som chef ansöka om stöd för arbetslivsinriktad rehabilitering och få upp till halva kostnaden ersatt. Båda dessa stöd är till för att underlätta för dig som chef att agera tidigt i ett förebyggande syfte eller för att förkorta tiden som medarbetaren är sjukskriven.

SALA KOMMUN

AVSLUT AV REHABILITERINGEN

När återgång är möjligt i ordinarie arbete

När medarbetaren är åter i arbetet och åtgärderna i planen för återgång i arbetet är avslutade avslutas även själva rehabiliteringsärendet i dokumentationssystemet Adato, använd guiden ”avsluta rehabärende”.

När det är aktuellt med avslut av rehab

När du som chef får kännedom via läkarintyget om att arbetsförmågan eller nedsättningen är stadigvarande och de arbetsanpassningar som vidtagits inte fungerar trots upprepade försök och justeringar kan du ta hjälp av företagshälsovården för att göra en arbetsförmågebedömning för att komma vidare i processen.

För det fall då det inte finns någon arbetsförmåga och ytterligare rehabiliteringsinsatser för återgång i arbete inte är aktuella avslutas rehabiliteringsarbetet. Detta ska göras på ett formellt sätt, genom att du som chef kallar medarbetare, HR och eventuellt arbetstagarorganisation om medarbetare så önskar, till ett nytt möte. Vid detta möte går du som chef igenom vilka åtgärder som vidtagits under rehabilitering samt redogör för hur dessa utfallit. För det fall medarbetarens nedsättning är stadigvarande och denne inte kan utföra sitt ordinarie arbete av någon betydelse ska detta redovisas. Därefter förklarar du som chef att rehabiliteringsarbetet avslutat. Detta dokumenteras i form av protokoll, tillsammans med en detaljerad beskrivning av alla åtgärder som vidtagits.

Efter mötet där rehabiliterings har avslutats ska vi som arbetsgivare se över möjligheterna till omplacering till annat arbete inom Sala kommun. Omplaceringsutredningen görs av HR och ska omfatta alla lediga tjänster inom Sala kommuns organisation och som medarbetaren har tillräckliga kvalifikationer för eller som kan tillförskaffas inom den närmaste framtiden.

Om arbetsförmågan är stadigvarande nedsatt, helt eller delvis, kan medarbetaren ansöka om sjukersättning hos Försäkringskassan. Om den beviljas finns det möjlighet att reglera anställningsavtalet enligt gällande kollektivavtal.

Om det i omplaceringsutredningen finns lediga tjänster i kommunen som medarbetaren är kvalificerad för lämnas ett omplaceringserbjudande till medarbetaren. I de situationer det inte finns några möjligheter till fortsatt arbete i Sala kommun kommer uppsägning av personliga skäl att ske.

Omställningsfonden

Om anställningen upphör på grund av sjukdom kan du som medarbetare få stöd från omställningsfonden. Vilket stöd du som medarbetare har rätt till beror på flera olika faktorer. Stödet innefattar bland annat ekonomiskt stöd för kompetensutveckling för att stärka möjligheten att få ett nytt jobb samt coachning och rådgivning.

Policy avseende Rehabilitering

Genom tidiga rehabiliteringsinsatser samt aktiva och förebyggande åtgärder för en god arbetsmiljö ska Sala kommun eftersträva en låg sjukfrånvaro, god hälsa och trivsel bland sina medarbetare.

Rehabilitering är ett samlingsbegrepp för samtliga åtgärder av medicinsk, psykologisk, social och arbetslivsinriktad karaktär. Arbetsgivarens syfte är att bistå medarbetare att få tillbaka bästa möjliga funktionsförmåga och förutsättningar för ett normalt arbetsliv.

Arbetsgivare och medarbetare har ett ömsesidigt ansvar avseende anpassning och rehabilitering. Arbetet med rehabilitering regleras i

- Arbetsmiljölagen
- Socialförsäkringsbalken
- Lagen om sjuklön
- Lagen om anställningsskydd
- Lagen om rätt till ledighet för att på grund av sjukdom prova annat arbete
- Plan- och bygglagen
- Arbetsmiljöverket reglerar krav på rehabiliteringsarbete i sin föreskrift Arbetsanpassning och rehabilitering AFS 1994:01
- Avtal – Allmänna bestämmelser

När ohälsa inträffar ska vi stödja medarbetare genom att gemensamt arbeta systematiskt med rehabilitering. Företagshälsovården är en viktig stödjande resurs.

I de fall där skadan är av sådan omfattning att Sala kommun inte kan erbjuda passande arbete inom organisationen ska Sala kommun stötta och vägleda medarbetaren mot nya mål, enligt gällande lagstiftning.

Antagen av: Kommunfullmäktige § 22, den 26 februari 2009.

Revideras senast: 2016-07-15

Dnr 2025/63

KSLU § 44 Remiss, Energi- och klimatstrategi för Västmanlands län

INLEDNING
Länsstyrelserna har ett regeringsuppdrag att uppdatera sina energi- och klimatstrategier. Nu finns ett förslag till Energi- och klimatstrategi för Västmanlands län som skickats till Sala kommun på remiss.

Strategin utförs som projekt inom Västmanlands energi- och klimatråd och ska utgöra en vägledning för länets omställning mot klimatneutralitet år 2045. Den inleds med en nulägesbeskrivning av energi- och klimatläget inom länet och pekar sedan ut fem fokusområden för länets fortsatta arbete. De fem fokusområdena är:

- Fossilfri och robust energiproduktion
- Hållbar byggnation och förvaltning
- Grön mobilitet och transport
- Cirkulär ekonomi och resurseffektivitet
- Hållbar markanvändning

För att säkerställa att kort- och långsiktiga mål uppfylls kommer strategin att kompletteras med en handlingsplan med tydliga åtgärder inom de fem fokusområdena.

Sammanfattning av Sala kommuns synpunkter

- Strategin ska fungera som en vision och inte som handlingsplan. Att strategin ändå nämner åtgärder gör dokumentets funktion otydlig, samtidigt som det väcks frågor kring hur man kommit fram till de nämnda åtgärderna.
- Strategin anlägger en strikt territoriell syn på utsläpp av växthusgaser, vilket osynliggör den klimatpåverkan som skulle uppstå i andra länder till följd av en utveckling i linje med framtidsvisionen. Dessutom innebär detta angreppssätt att stora utsläppskällor förbises.
- Strategin underskattar den kraftsamling som kommer att krävas för att Västmanland ska kunna sänka sina utsläpp i enlighet med de nationella målen.
- Strategin hanterar inte de problem och intressekonflikter som skulle aktualiseras vid en omställning enligt strategin.
- Dokumentet behöver ses över avseende ej underbyggda påståenden och påståenden som inte stödjs av angivna källor.

Ekonomiska konsekvenser
Ärendet innebär inga ekonomiska konsekvenser för Sala kommun.

Beslutsunderlag
KS 2025.1389 – Missiv
KS 2025.1390– Yttrande över remiss Energi- och klimatstrategi för Västmanlands län 2025–2029
KS 2025.99 - Remiss, Energi- och klimatstrategi för Västmanlands län 2025 - 2029

KSLU § 44 fortsättning

Ärendet föredras av planchef Victor Zakrisson.

Yrkanden
Ordförande Amanda Lindblad (S) yrkar,
att ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen beslutar,
att till Länsstyrelsen i Västmanlands län lämna *Sala kommuns yttrande om Energi- och klimatstrategi för Västmanlands län 2025–2029* i enlighet med Bilaga KS 2025.1390.

Beslutsgång
Ordföranden ställer sitt eget yrkande mot avslag och finner yrkandet bifallet.

BESLUT
Ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen beslutar,
att till Länsstyrelsen i Västmanlands län lämna *Sala kommuns yttrande om Energi- och klimatstrategi för Västmanlands län 2025–2029* i enlighet med Bilaga KS 2025.1390.

Erik Hamrin (M) och Henric Eriksson (SD) återkommer till kommunstyrelsen med förslag.

Skickas till
Kommunstyrelsen

Samhällsbyggnadskontoret Plan- och utvecklingsenheten Planering- och utvecklingsenheten
Linnea Landfors
Miljöstrateg

YTTRANDE

Sala kommuns yttrande om Energi- och klimatstrategi för Västmanlands län 2025–2029

SAMMANFATTNING AV SYNPUNKTER

- Strategin ska fungera som en vision och inte som handlingsplan. Att strategin ändå nämner åtgärder gör dokumentets funktion otydlig, samtidigt som det väcks frågor kring hur man kommit fram till de nämnda åtgärderna.
- Strategin anlägger en strikt territoriell syn på utsläpp av växthusgaser, vilket osynliggör den klimatpåverkan som skulle uppstå i andra länder till följd av en utveckling i linje med framtidsvisionen. Dessutom innebär detta angreppssätt att stora utsläppskällor förbises.
- Strategin underskattar den kraftsamling som kommer att krävas för att Västmanland ska kunna sänka sina utsläpp i enlighet med de nationella målen.
- Strategin hanterar inte de problem och intressekonflikter som skulle aktualiseras vid en omställning enligt strategin.
- Dokumentet behöver ses över avseende ej underbyggda påståenden och påståenden som inte stödjs av angivna källor.

YTTRANDE

Energi- och klimatstrategi för Västmanlands län 2025-2029 (kallas hädanefter *strategin*) syftar till att staka ut en gemensam väg för Västmanland mot klimatneutralitet och hållbarhet. Strategin ska fungera som en framtidsvision för att i ett senare skede kompletteras av en separat handlingsplan som ska inkludera mål och åtgärder för varje fokusområde.

Sala kommun anser att uppdelningen i strategi och handlingsplan är klok, eftersom det möjliggör att handlingsplanen följs upp och uppdateras samtidigt som den övergripande framtidsbilden ligger fast. Trots denna uppdelning tas dock ett flertal åtgärder upp redan i strategin. Det gör att strategins funktion blir otydlig, särskilt i förhållande till en framtida handlingsplan. Det framgår heller inte hur man kommit fram till de nämnda åtgärderna. Det är önskvärt att strategin och handlingsplanen

SALA KOMMUN

inte överlappar, och att åtgärder pekas ut först efter att det genomförts utredningar kring deras effekter, kostnader och risk för intressekonflikter.

Strategin har en naturlig inriktning mot att hantera de växthusgasutsläpp som sker inom länet, det vill säga våra territoriella utsläpp. Delar av strategin kan läsas som att länets utsläpp kommer att sjunka utan större behov av tillkommande satsningar. Här bör särskilt avsnittet ”Västmanlands status i Sveriges energi- och klimatmål” nämnas. Sala kommun anser att det är viktigt att påpeka att sänkta utsläpp alltid är en följd av samhällsförändringar som aktivt drivs av myndigheter, politik och civilsamhälle. Att följa den väg mot noll som visas i figur 1 skulle alltså vara allt annat än ”business as usual”, utan resultatet av ett ambitiöst förändringsarbete på flera nivåer i samhället. Allt detta kan illustreras av den sänkning av reduktionsplikten som genomfördes 1 januari 2024 – ett politiskt beslut som beräknas leda till att de samlade utsläppen inom Sverige ökar med ca 10% från år 2023 till år 2024[1]. Här blir det väldigt tydligt att vår väg mot nollutsläpp inte är given, utan helt avhängig de val och prioriteringar som vi gör längs vägen. Sala kommun anser att det är av stor vikt att detta avspeglas i strategin, eftersom det spelar roll för vilken inställning som länets aktörer behöver ha framöver – passiva åskådare av utveckling i en riktning som förmodas vara given, eller aktiva medskapare av framtiden i den riktning som vi gemensamt önskar oss.

Sala kommun anser vidare att strategin har en brist i att den enbart tar upp utsläpp inom länets gränser och inte konsumtionsbaserade utsläpp, dvs. de totala utsläpp som vår konsumtion ger upphov till oavsett var varorna producerats. Det osynliggör merparten av vår klimatpåverkan. Enligt Naturvårdsverket orsakade konsumtion av varor och energi totalt 88,34 ton utsläpp under år 2022 – varav hela 2/3 var utsläpp som skedde i andra länder vid produktion av varor som sedan importerats till Sverige (se figur 1). Merparten av de utsläpp som vi i Västmanland orsakar omfattas alltså inte av den nya strategin. Läsaren lämnas här med flera frågor; hur ser visionen ut för vår konsumtion? Hur ser vägen mot minskad klimatpåverkan egentligen ut, med dessa utsläpp i åtanke?

[1] Klimat- och näringslivsdepartementet (2024). Promemoria: *Sänkning av reduktionsplikten för bensin och diesel.* Se s. 22f.
https://www.regeringen.se/contentassets/3b9f78b48d4144ca85b7e76ea89f8d7c/sankning-av-reduktionsplikten-for-bensin-och-diesel/

SALA KOMMUN

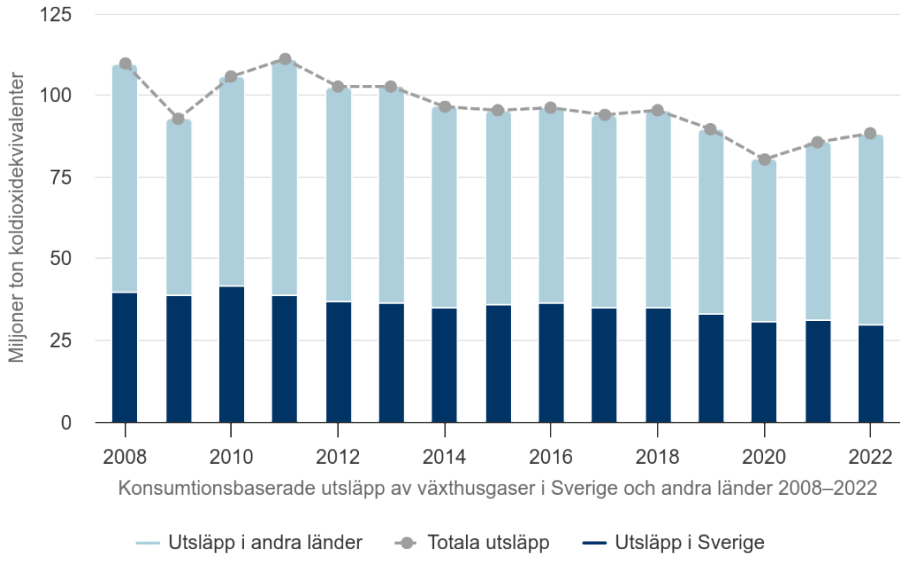

Figur 1. Sveriges totala utsläpp uppdelat i utsläpp inom Sverige (mörkblå) respektive utsläpp från varor som producerats i andra länder (ljusblå).[2]

Att strategin inte beaktar utsläpp eller annan miljöpåverkan som sker i andra länder till följd av vår konsumtion har konsekvenser för hur dess framtidsvision formuleras. I texten kan man till exempel läsa att transportsektorn är ”en av de tekniskt enklare att ställa om” (sidan 18). Det utlåtandet stämmer om man enbart ser till användningsfasen, eftersom till exempel elbilar kan drivas utan utsläpp från något avgasrör. Oavsett vilket drivmedel ett fordon använder kvarstår dock de stora växthusgasutsläpp som sker vid tillverkning. För elbilar gäller dessutom att brytning av metaller till batterier är förknippad med stor lokal miljöförstöring.[3] Ytterligare ett exempel är att strategin slår fast att ”Inom luft- och sjöfart är biobränslen och vätgas troligtvis mer lämpligt” än elektrifiering. Den IPCC-rapport som citeras säger dock också att vätgastekniken fortfarande är i sin linda, och att det för biodrivmedlen finns frågetecken kring genomförbarheten i transportsektorn som helhet. Detta eftersom produktionen av biodrivmedel är förknippad med hög vattenanvändning, vattenföroreningar, förlust av skogsmark och biologisk mångfald, samt i anspråkstagande av marker som tidigare använts för livsmedelsproduktion.[4]

Dessa och liknande målkonflikter framträder först när den gröna omställningen betraktas ur ett brett systemperspektiv. Målkonflikterna ställer oss inför svåra överväganden om vägen framåt, men för att nå en verkligt hållbar utveckling krävs

[2] Naturvårdsverket (2025). *Konsumtionsbaserade utsläpp av växthusgaser i Sverige och andra länder*. https://www.naturvardsverket.se/data-och-statistik/konsumtion/vaxthusgaser-konsumtionsbaserade-utslapp-i-sverige-och-andra-lander/
[3] UNCTAD (2020). *Commodities at a glance – Special issue on battery raw materials.* https://unctad.org/system/files/official-document/ditccom2019d5_en.pdf
[4] IPCC (2022). Avsnittet *Transport,* del av *Contribution of Working Group III to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change.* Se bl.a. s. 1113f. https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg3/downloads/report/IPCC_AR6_WGIII_Chapter10.pdf

SALA KOMMUN

att de synliggörs och hanteras. Genom att exkludera växthusgasutsläpp eller miljöpåverkan som sker i andra delar av världen riskerar vi att vidta åtgärder som inte eliminerar miljöpåverkan utan enbart flyttar den till någon annan del av världen, vilket naturligtvis inte är hållbart. Det är särskilt allvarligt givet att klimatförändringar enbart är en av flera planetära gränser som vi överskrider.[5] Därför anser Sala kommun att det är av största vikt att strategin arbetas om så att hänsyn tas till övriga planetära gränser samt till de utsläpp som vår konsumtion ger upphov till i andra länder.

Slutligen finns vissa påståenden i strategin som bör ses över. Ett sådant stycke är det ovan nämnda om flygbränslets framtid, där den refererade källan ger en betydligt mer pessimistisk bild av möjligheten att ställa om till grönt flygbränsle än vad som framgår av strategin. Ett annat exempel är påståendet om att skogens tillväxt ökat med 20 % de senaste 15 åren (s. 25) trots att referensen går till statistik som visar något helt annat: nämligen att skogens tillväxttakt under de senaste tio åren avtagit något, samt att skogsmarkens upptag av koldioxid minskat med drygt 50 % under de senaste 15 åren.[6] Ett tredje exempel är att klimatkompensation tas upp som ett sätt att minska länets utsläpp (s. 11), trots att den verkliga effekten av klimatkompensation kan ifrågasättas. [7, 8, 9, 10, 11] Detta är tre exempel som alla bör ha en inverkan på vilka vägar framåt som står oss till buds.

Sammantaget har strategin många knutar kvar att lösa. Vad innebär det för länets energi- och klimatstrategi att det inte finns en pålitlig marknad för klimatkompensation? Vad innebär det att skogens tillväxt står stilla och att dess koldioxidupptag minskar kraftigt? Och hur ska Västmanlands läns omställning gå till om vi beaktar alla utsläpp som vi orsakar, även utanför Sveriges gränser? Sala kommun anser att det är frågor behöver besvaras för att strategin ska kunna visa Västmanland en väg mot en hållbar framtid.

---

[5] Stockholm Resilience Center (n.d.). *Planetary Boundaries.* https://www.stockholmresilience.org/research/planetary-boundaries.html
[6] Naturvårdsverket (2024) *Nettoutsläpp och nettoupptag av växthusgaser från markanvändning (LULUCF).* Nettoutsläpp och nettoupptag av växthusgaser från markanvändning (LULUCF)
[7] West et al. (2023). *Action needed to make carbon offsets from forest conservation work for climate change mitigation.* https://www-science-org.ezproxy.its.uu.se/doi/10.1126/science.ade3535
[8] Calel et al. (2025) *Do Carbon Offsets Offset Carbon?* https://www.aeaweb.org/articles?id=10.1257/app.20230052
[9] Probst et al. (2024). *Systematic assessment of the achieved emission reductions of carbon crediting projects.* https://www.nature.com/articles/s41467-024-53645-z
[10] Haya et al. (2023). *Quality assessment of REDD+ carbon credit projects.* https://gspp.berkeley.edu/research-and-impact/centers/cepp/projects/berkeley-carbon-trading-project/REDD+
[11] Gill-Wiehl et al. (2024). *Pervasive over-crediting from cookstove offset methodologies.* Pervasive over-crediting from cookstove offset methodologies | Nature Sustainability

Samhällsbyggnadskontoret, Planering- och utvecklingsenheten
Linnea Landfors
Miljöstrateg

MISSIV

Förslag till yttrande om Energi- och klimatstrategi för Västmanlands län 2025–2029

SAMMANFATTNING AV ÄRENDET

Länsstyrelserna har ett regeringsuppdrag att uppdatera sina energi- och klimatstrategier. Nu finns ett förslag till Energi- och klimatstrategi för Västmanlands län som skickats till Sala kommun på remiss.

Strategin utförs som projekt inom Västmanlands energi- och klimatråd och ska utgöra en vägledning för länets omställning mot klimatneutralitet år 2045. Den inleds med en nulägesbeskrivning av energi- och klimatläget inom länet och pekar sedan ut fem fokusområden för länets fortsatta arbete. De fem fokusområdena är:

- Fossilfri och robust energiproduktion
- Hållbar byggnation och förvaltning
- Grön mobilitet och transport
- Cirkulär ekonomi och resurseffektivitet
- Hållbar markanvändning

För att säkerställa att kort- och långsiktiga mål uppfylls kommer strategin att kompletteras med en handlingsplan med tydliga åtgärder inom de fem fokusområdena.

Sammanfattning av Sala kommuns synpunkter

- Strategin ska fungera som en vision och inte som handlingsplan. Att strategin ändå nämner åtgärder gör dokumentets funktion otydlig, samtidigt som det väcks frågor kring hur man kommit fram till de nämnda åtgärderna.
- Strategin anlägger en strikt territoriell syn på utsläpp av växthusgaser, vilket osynliggör den klimatpåverkan som skulle uppstå i andra länder till följd av en utveckling i linje med framtidsvisionen. Dessutom innebär detta angreppssätt att stora utsläppskällor förbises.
- Strategin underskattar den kraftsamling som kommer att krävas för att Västmanland ska kunna sänka sina utsläpp i enlighet med de nationella målen.

SALA KOMMUN

- Strategin hanterar inte de problem och intressekonflikter som skulle aktualiseras vid en omställning enligt strategin.
- Dokumentet behöver ses över avseende ej underbyggda påståenden och påståenden som inte stödjs av angivna källor.

Ekonomiska konsekvenser
Ärendet innebär inga ekonomiska konsekvenser för Sala kommun.

FÖRSLAG TILL BESLUT

att kommunstyrelsen beslutar att till Länsstyrelsen i Västmanlands län lämna *Sala kommuns yttrande om Energi- och klimatstrategi för Västmanlands län 2025–2029* enligt bilaga 1.

Bilagor:

1 Sala kommuns yttrande om Energi- och klimatstrategi för Västmanlands län 2025–2029

2 Remissversion av Energi- och Klimatstrategi för Västmanlands län 2025–2030 inkl. följebrev

SALA KOMMUN

CHECKLISTA

Checklista avseende Barnperspektivet, Landsbygdsperspektivet och de Horisontella principerna

Förklaring om de olika begreppen finns nedan.

Barnperspektivet

Innebär insatsen att barn och ungdomars hälsa sätts i främsta rummet?	JA ☒	NEJ ☐
Påverkar denna insats barn och ungdomars sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter och situation till det bättre?	JA ☒	NEJ ☐
Innebär insatsen att barn och ungdomars rätt till en god hälsa beaktas?	JA ☒	NEJ ☐
Har barn och ungdomar fått möjlighet att uttrycka sin mening om insatsen?	JA ☐	NEJ ☒
Har särskild hänsyn tagits till barn och ungdomar med funktionsvariation - fysiskt och/eller psykiskt?	JA ☐	NEJ ☒
Tar insatsen hänsyn till barnkonventionens text om ”till det yttersta av sin förmåga”?	JA ☒	NEJ ☐

Landsbygdsperspektivet

Bedömer ni att beslutet kommer att innebära särskilda konsekvenser för landsbygden – nu eller i framtiden?	JA ☐	NEJ ☒
Vid **JA** hur bedömer ni att beslutet påverkar:		
Att det blir svårare att bo på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☐
Att det blir fler jobb på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☐
Att det minskar tillgången till god service på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☐

Horisontella principerna (tillgänglighet, icke-diskriminering samt jämställdhet)

Innebär insatsen risk för begränsad tillgänglighet?	JA ☐	NEJ ☒
Har icke-diskrimineringsperspektivet beaktats?	JA ☒	NEJ ☐
Kan beslutet utestänga någon från samhället?	JA ☐	NEJ ☒
Har man beaktat FN:s konvention angående rättigheter för personer med funktionsvariation när beslutet togs?	JA ☒	NEJ ☐

Om **NEJ** – varför inte?

From: Skytt Eva
Sent: 2025-01-13 17:02:35
To: Skytt Eva
Subject: Remiss, Energi- och klimatstrategi för Västmanlands län
Attachments: 2025-01-13 Energi- och Klimatstrategi för Västmanlands län.pdf, Missiv Energi- och klimatstrategi.pdf

Hej,
Länsstyrelserna har ett regeringsuppdrag att uppdatera sina energi- och klimatstrategier. Nu finns ett nytt förslag till Energi- och klimatstrategi för Västmanlands län.
Vi ser er som viktiga remissinstanser och önskar att ni läser strategin och ger era synpunkter.
Energi- och klimatfrågorna är viktigare än någonsin och vi kan uträtta mycket tillsammans på regional nivå!
Remissen besvaras digitalt här!
Se missiv för mer information.
Tack på förhand!

Vänliga hälsningar,
Eva

Eva Skytt
Enhetshef
Enheten för energi och klimat, Avdelningen för landsbygd och klimat

Telefon: 010-224 94 61 (direkt), 010-224 90 00 (växel)
E-post: eva.skytt@lansstyrelsen.se

Länsstyrelsen i Västmanlands län
721 86 Västerås
www.lansstyrelsen.se/vastmanland

Så behandlar vi dina personuppgifter

Energi- och Klimatstrategi för Västmanlands län

2025–2030

Länsstyrelserna

REMISS

Titel:	Energi- och Klimatstrategi för Västmanlands län
Författare:	Länsstyrelsen i Västmanlands län
ISBN:	
Rapportnummer:	
Diarienummer:	
Utgivningsår:	2025-01-13
Omslagsbild:	

REMISS

Innehåll

ENERGI- OCH KLIMATSTRATEGI FÖR VÄSTMANLANDS LÄN 1

SAMMANFATTNING 5

DEFINITIONER 6

INLEDNING 7

Energi och klimatstrategins roll 7

BAKGRUND 8

EU:s energi- och klimatmål till 2030 och framåt 9

Sveriges energi- och klimatmål till 2030 och framåt 9

Sveriges miljömål 10

Västmanlands status i Sveriges energi- och klimatmål 11

FOKUSOMRÅDEN 15

Fossilfri och robust energiproduktion 15

Grön mobilitet och transport 18

Hållbar byggnation och förvaltning 21

Cirkulär ekonomi och resurseffektivitet 23

Hållbar markanvändning 25

REFERENSER 28

ENERGI- OCH KLIMATSTRATEGI FÖR VÄSTMANLANDS LÄN 40

REMISS

Sammanfattning

Energi- och klimatstrategin för Västmanlands län utgör en vägledning för länets omställning mot klimatneutralitet till år 2045. Ambitionen är att vara en nationell förebild inom energi- och klimatarbetet redan till 2030.

Strategin syftar till att ge en nulägesbeskrivning i länet för energi- och klimatområdet, samt att ge en vägledning att minska utsläppen av växthusgaser och främja hållbara energilösningar. Samtidigt ska den skapa ekonomiska möjligheter och socialt hållbara samhällen Strategin utförs som ett projekt inom Västmanlands miljö- och klimatråd. Genom dialog med kommuner, akademi och det omgivande samhället har fem fokusområden för strategin identifierats.

Fem fokusområden

1. **Fossilfri och robust energiproduktion** – Prioriterar fossilfri energi, motverka kapacitetsbrister i elnätet och energiomställning som vätgas och biobränsle.
2. **Hållbar byggnation och förvaltning** – Kravet är att alla nya byggnader ska vara klimatneutrala senast 2030, vilket ställer tydliga krav på energieffektivitet och hållbara materialval som centrala principer.
3. **Grön mobilitet och transport** – Främjar bränslebyte av transporter, laddinfrastruktur och effektivare person- och godstransporter.
4. **Cirkulär ekonomi och resurseffektivitet** – Vill maximera återanvändning och återvinning samt minska användningen av jungfruliga resurser.
5. **Hållbar markanvändning** – Fokuserar på hållbara jordbruksmetoder, hållbart skogsbruk och restaurering av våtmarker för ökad kolinlagring och biologisk mångfald.

Utifrån strategin kommer en handlingsplantas fram med tydliga åtgärder inom de för de fem fokusområdena. För att säkerställa att både kort- och långsiktiga mål uppnås.

Energi- och klimatstrategin för Västmanlands län är en omfattande plan för att möta klimatutmaningar och stärka länets resiliens och konkurrenskraft. Genom att kombinera klimatneutralitet, social hållbarhet och ekonomisk utveckling erbjuder strategin en hållbar framtid för både Västmanland och dess invånare.

REMISS

Definitioner

Biogen – Av biologiskt ursprung eller producerat av biologiska processer.

Elektrobränsle – Bränslen som tillverkas genom att använda (ofta förnybar) elektricitet. Syntetiska bränslen ofta från koldioxid och vatten.

Energiintensitet – Mått på mängden energi som används för att producera en viss mängd ekonomisk output, ofta uttryckt som energi per enhet BNP.

Kontinuitetsskogsbruk – En skogsbruksmetod som strävar efter kontinuerlig trädbevuxen mark med varierad träålder.

Nollutsläppsbyggnad – Från direktivet om byggnaders energiprestanda (EPBD). EU:s medlemsländer ska själva sätta kravnivå för nollutsläppsbyggnader utifrån kostnadsoptimalberäkningar. I princip att byggnaden ska ha en mycket hög energiprestanda och generera noll eller mycket låga växthusgasutsläpp från fossila bränslen.

Nära-nollenergibyggnad – Från direktivet om byggnaders energiprestanda (EPBD). EU:s medlemsländer ska själva sätta kravnivå för nära-nollenergibyggnader utifrån kostnadsoptimalberäkningar. En byggnad som har mycket hög energiprestanda, och till hög tillföras från förnybara energikällor.

REMISS

Inledning

Klimatförändringarna är enligt FN:s klimatpanel IPCC en av vår tids största utmaningar och påverkar redan miljö, samhälle och ekonomi världen över. Genom samarbete, innovation och stark regional ledning kan Västmanlands län spela en nyckelroll i omställningen till ett hållbart samhälle och vara en förebild för andra län.

Målet är tydligt: att skapa en gemensam väg framåt mot klimatneutralitet och hållbart Västmanland. Enligt Parisavtalet ska den globala temperaturökningen hållas väl under 2 °C med en strävan att begränsa den till 1,5 °C. Sveriges energi- och klimatmål utgör en central grund för denna strategi.

Denna energi- och klimatstrategi har utformats med hänsyn till länets specifika förutsättningar och utmaningar. Strategin är indelad i fem fokusområden som adresserar de mest kritiska aspekterna av omställningen:

1. Hållbar byggnation och förvaltning
2. Fossilfri och robust energiproduktion
3. Grön mobilitet och transport
4. Cirkulär ekonomi och resurseffektivitet
5. Hållbar markanvändning

I en separat handlingsplan presenteras konkreta mål och åtgärder för varje fokusområde. Handlingsplanen ska följas upp årligen så länge strategin gäller.

Energi och klimatstrategins roll

Energi- och klimatstrategin ska visa en tydlig viljeinriktning för länet inom området. Västmanland ska vara en energi- och klimatförebild år 2030. Syftet med strategin är att vägleda och inspirera berörda aktörer i klimatarbetet, skapa engagemang och ingjuta mod att genomföra nödvändiga åtgärder och utgöra grunden för Länsstyrelsens egna prioriteringar. Klimatförändringarna är en global utmaning, men lösningarna måste utvecklas och genomföras lokalt.

Strategin har utarbetats av Länsstyrelsen i Västmanlands län på uppdrag av regeringen.

Som en del av detta arbete har vi genomfört en kommunturné för att möta alla kommuner i länet, där vi har undersökt deras problematik och identifierat hur vi bäst kan stödja deras klimatarbete. Denna dialog har varit en viktig grund för klimatstrategin.

REMISS

Bakgrund

Klimatförändringen är en global utmaning som kräver internationellt samarbete. Klimatkonventionen antogs på 1990-talet och syftar till att stabilisera mängden växthusgaser för att undvika farlig påverkan på klimatet. Den utgör grunden för internationellt klimatsamarbete och konkretiserades genom Kyotoprotokollet och Parisavtalet [1].

Besluten i Parisavtalet 2015 sätter målet att begränsa temperaturökningen till väl under 2°C, helst under 1,5°C jämfört med förindustriell tid. För att nå detta mål måste globala utsläpp minska snabbt [2].

Agenda 2030 för hållbar utveckling, antagen av FN:s medlemsstater 2015, strävar efter en hållbar och rättvis framtid till 2030. Agenda 2030 består av de tre delarna för hållbarhet: social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet [3].

För att uppfylla Parisavtalet införde Sverige ett klimatpolitiskt ramverk 2017. Ramverket innehåller en klimatlag, klimatmål och ett klimatpolitiskt råd. Klimatpolitiska ramverket antogs med bred majoritet i riksdagen och är konstruerat för att klara av politiska förändringar. Ramverkets syfte är att ge långsiktiga förutsättningar för näringsliv och samhälle att genomföra den gröna omställningen [4].

1 januari 2018 trädde klimatlagen i kraft. Genom klimatlagen åläggs nuvarande och framtida regeringar ansvar att driva politik utifrån klimatmålen. Regeringen ska regelbundet rapportera utvecklingen i klimatarbetet och de klimatpolitiska och budgetpolitiska målen ska ges möjligheter att samverka. Vart fjärde år ska regeringen ta fram en klimatpolitisk handlingsplan [5].

Med klimatlagen skapades det klimatpolitiska rådet som är ett tvärvetenskapligt expertorgan. Rådet har uppgiften att utföra en oberoende utvärdering av regeringens politik. Utvärderingen undersöker om regeringens politik överensstämmer med klimatmålen på kort och lång sikt, om målen kan nås kostnadseffektivt, samt om social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet beaktas [5].

Sveriges långsiktiga klimatmål är att Sverige ska ha nettonollutsläpp av växthusgaser till 2045 och därefter negativa utsläpp [6]. Utmaningen är stor och kommer att påverka hela samhället. Likväl medför klimatomställningen möjligheter för samarbete, innovation och teknikutveckling som kan ge en renare miljö och mer robust energiförsörjning.

Region Västmanland har ansvar för att ta fram den Regionala Utvecklingsstrategin (RUS). RUS:n fungerar som ett paraply över en

REMISS

bredare uppsättning av regionala och lokala planer, där Länsstyrelsens energi- och klimatstrategin stämmer väl med RUS:ns tre målområden; *Ett välmående Västmanland*, *Ett tillgängligt Västmanland*, och *Ett nyskapande Västmanland genom hållbar tillväxt* [7].

EU:s energi- och klimatmål till 2030 och framåt

- EU ska vara klimatneutralt senast år 2050 [8].
- EU ska minska utsläppen av växthusgaser med 55 % jämfört med 1990 [8].
    - EU:s utsläppshandel EU ETS omfattar större anläggningar inom industri, kraft- och värmeproduktion, samt flyget inom EU [8].
      För att nå 55 %-målet ska utsläppen i EU ETS till 2030 minska med 62 % jämfört med 2005 [8].
- Energieffektivitetsdirektivets övergripande mål är att energieffektiviteten ska öka med 32,5 % till 2030 jämfört med 1990 [9].
- Förnybartdirektivet har övergripande målet att EU:s totala energiförbrukning ska vara 42,5 % förnybar till 2030 [10].
    - Varje medlemsland har egen andel som de ska bidra till målet, varav Sveriges andel uppgår till 76 % [11].
    - Slutanvändning av energi i transportsektorn ska ha en förnybar andel på 29 % till 2030 [10].
- Minst 15 % av producerad elkraft inom varje medlemsland ska kunna överföras till grannländerna till 2030 [12].

Sveriges energi- och klimatmål till 2030 och framåt

Utsläpp av växthusgaser

- Senast år 2045 ska Sverige ha nettonollutsläpp, varav minst 85 % av reduktionen av utsläpp ska ske i Sverige, resterande andel ska klimatkompenseras [6].
- Jämfört med 1990 ska (gäller verksamheter som inte omfattas av EU:s system för utsläppsrätter (EU ETS)):
    - utsläppen av växthusgaser vara 63 % lägre år 2030 [6].
    - utsläppen av växthusgaser vara 75 % lägre år 2040 [6].

Transportsektorn

- Utsläppen för inrikes transporter exklusive inrikes flyg ska vara 70 % lägre år 2030 jämfört med år 2010 [6].

REMISS

Energieffektivisering

- Energianvändningen ska vara 50 % effektivare år 2030 jämfört med år 2005 (genom minskad energiintensitet [kWh/BNP]) [6].

Elproduktion

- Elproduktionen ska år 2040 vara 100 % fossilfri [6].

Sveriges miljömål

Sveriges miljömål är avgörande för att vägleda mot en hållbar utveckling och Agenda 2030. Miljömålssystemet definierar den miljö som den svenska politiken ska styra mot, och består av ett generationsmål och 16 miljökvalitetsmål. För att klara Sverige miljömål behöver samhället accelerera sitt miljöarbete [13].

Tabell 1 visar målbedömning och utvecklingstrend för år 2024 för de 14 miljökvalitetsmål relevanta för Västmanland, samt för år 2023 för miljökvalitetsmålen som bedöms på nationell nivå [14, 15]:

*Tabell 1. Miljökvalitetsmålen, deras målbedömning och utveckling för Västmanland. Målen **Begränsad klimatpåverkan**, **Skyddande ozonskikt** och **Säker strålmiljö** bedöms inte för Västmanland utan bedöms nationellt.*

Miljökvalitetsmål	Målbedömning	Utveckling
1. Begränsad klimatpåverkan	Nås inte (nationellt)	Negativ (nationellt)
2. Frisk luft	Nås inte	Positiv
3. Bara naturlig försurning	Nås inte	Positiv
4. Giftfri miljö	Nås inte	Neutral
5. Skyddande ozonskikt	Nås (nationellt)	Neutral (nationellt)
6. Säker strålmiljö	Nära (nationellt)	Neutral (nationellt)
7. Ingen övergödning	Nås inte	Neutral
8. Levande sjöar och vattendrag	Nås inte	Neutral
9. Grundvatten av god kvalitet	Nära	Neutral
10. Myllrande våtmarker	Nås inte	Neutral
11. Levande skogar	Nås inte	Neutral
12. Ett rikt odlingslandskap	Nås inte	Negativ
13. God bebyggd miljö	Nära	Neutral
14. Ett rikt växt och djurliv	Nås inte	Negativ

REMISS

Västmanlands status i Sveriges energi- och klimatmål

Sveriges energi- och klimatmål är nationella mål och det är oklart hur eller om det ska ske en ansvarsfördelning mellan olika geografiska regioner. Vissa regioner kan behöva bidra mer till målen än andra. I denna strategi har Länsstyrelsen i Västmanlands län antagit att Västmanlands län har samma mål som de nationella målen. Därför är det viktigt att undersöka hur Västmanland ligger till jämfört med de nationella målen.

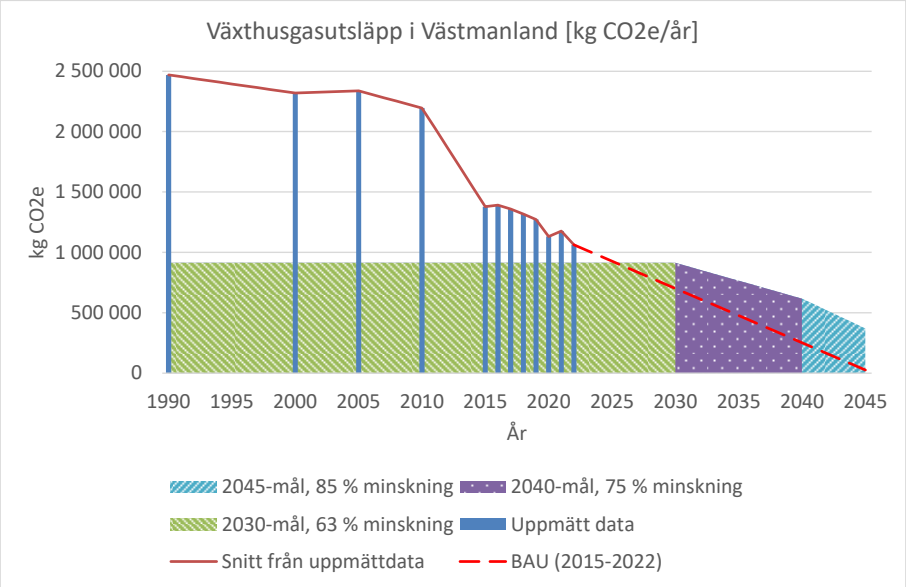

Figur 1. Växthusgasutsläpp i Västmanland från 1990 till 2022. Figuren visar också hur utsläppen för Västmanland skulle se ut om framåt från 2022 om det fortsatte som business as usual (BAU) mellan 2015–2022. De blå staplarna är data från SMHI:s nationella emissionsdatabas. Den röda heldragna linjen är linjära uppskattningar mellan två mätår. Den röda streckade linjen är BAU 2015–2022. De tre fälten är Sveriges klimatmål och etappmål för växthusgasutsläpp.

Växthusgasutsläppen i Västmanland går att se i Figur 1 och har minskat med ungefär 60 % mellan 1990–2022 [16]. Om Västmanland skulle kunna ha samma minskning av växthusgaser som mellan 2015–2022 (business as usual (BAU)) skulle Västmanland klara alla tre mål om utsläppsminskning utan klimatkompensering. Det kan dock bli svårt att minska utsläppen helt till 0 % och de sista procentenheterna kommer troligtvis att behöva klimatkompenseras. Vart Västmanland står idag gällande vilken mängd växthusgaser som klimatkompenseras eller som tas upp via CCS är oklart, men exempelvis Mälarenergi har CCS-utvecklingsprojekt i länet [17].

Att länet ser ut att klara målet innebär inte att länet kan sänka ambitionen och engagemanget. Att minska utsläppen blir svårare och

svårare för varje minskad procent. Fortsatt arbete behövs göras där tekniskt och ekonomiskt möjligt, det extra Västmanland bidrar med bidrar till att länet och Sverige kan vara i framkant i utsläppsfrågan.

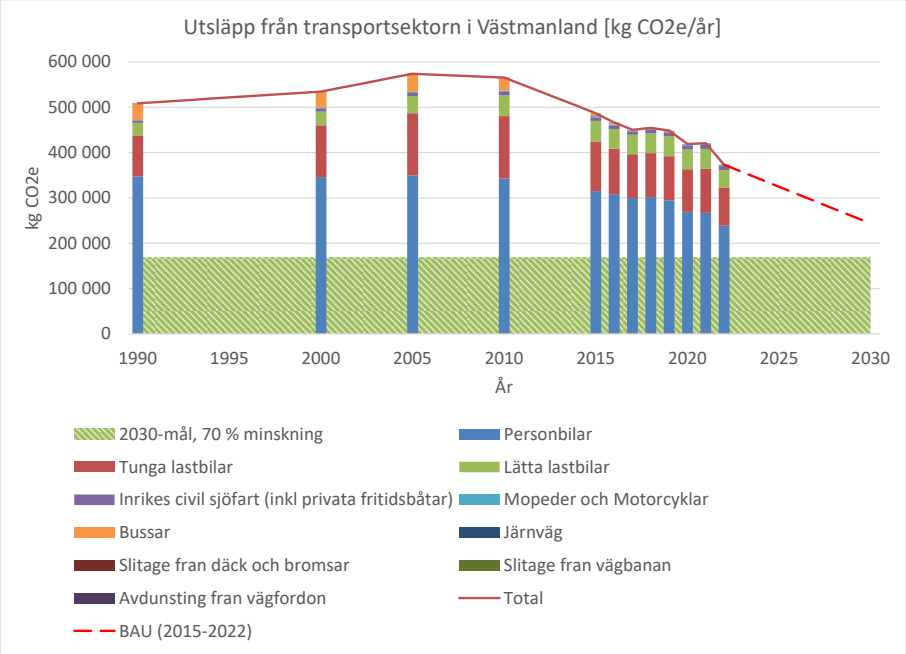

Figur 2. Växthusgasutsläpp från transportsektorn i Västmanland från 1990 till 2022. Figuren visar också hur utsläppen för Västmanland skulle se ut om framåt från 2022 om det fortsatte som business as usual (BAU) mellan 2015–2022. Staplarna är fördelade mellan olika trafikslag och är data från SMHI:s nationella emissionsdatabas. Den röda heldragna linjen är linjära uppskattningar mellan två mätår. Den röda streckade linjen är BAU 2015–2022. Det gröna fältet är Sveriges klimatmål för transportsektorn.

Transportsektorn står för ungefär 40 % av växthusgasutsläppen i Västmanland, främst är det utsläpp från personbilar som bidrar till utsläppen, och sedan lastbilar. [16]. Utsläppen har minskat med ungefär 33 % mellan 2010–2022 och går att se i Figur 2 [16]. Om Västmanland fortsätter BAU 2015–2022 skulle Västmanland inte klara målet med 70 % minskning jämfört med 1990.

För att kunna uppnå transportmålet behöver ytterligare arbete göras. Effektivare transporter som ändrade transportvanor och kollektivtrafik samt bränslebyte är kritiska för att uppnå målet [18].

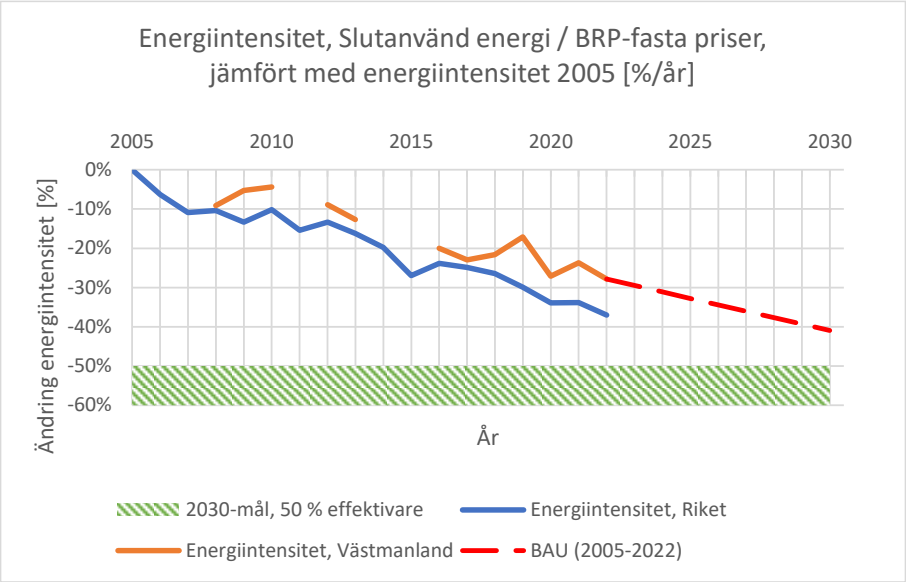

Figur 3. Energiintensitet för Västmanland och Sverige mellan 2005 och 2022, med 2005 som basår. Figuren visar också hur energiintensiteten för Västmanland och Sverige skulle se ut om framåt från 2022 om det fortsatte som business as usual (BAU) mellan 20005–2022. Den blå heldragna linjen är för Sverige och den orangea heldragna linjen är för Västmanland. Den röda streckade linjen är BAU 2005–2022. Vissa data för Västmanland saknas eller är sekretesskyddad och är därmed är den orangea linjen inte kontinuerlig.

I Figur 3 går det att se att energiintensiteten har minskat med 28 % i Västmanland mellan 2005–2022 [19, 20, 21, 22, 23, 24, 25]. Dock verkar Västmanland inte klara energieffektiviseringsmålet till 2030. Ytterligare arbete behöver fokuseras på energikartläggningar för effektivisering i industri och lokaler, energi- och klimatrådgiving för bostäder, samt effektivare transporter.

REMISS

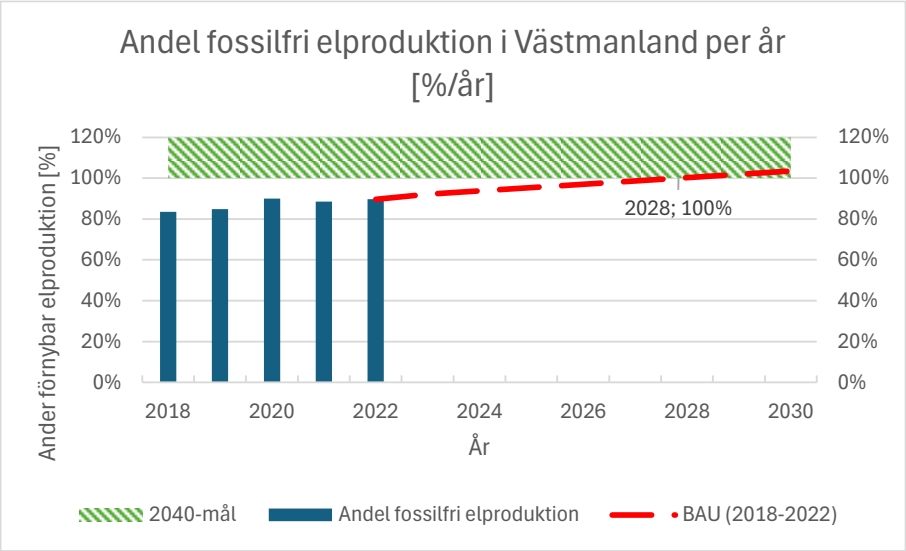

Figur 4. Andel fossilfri elproduktion i Västmanland mellan 2018–2022. Figuren visar också hur andelen fossilfri elproduktion för Västmanland skulle se ut framåt från 2022 om det fortsatte business as usual (BAU) mellan 2018–2022. De blå staplarna är andel fossilfri elproduktion per år. Den röda streckade linjen är BAU 2018–2022.

Nästan 90 % av elproduktionen i Västmanland var fossilfri 2022 och går att se i Figur 4 [26, 27, 28, 29, 30, 31, 32]. Västmanland ser ut att klara elproduktionsmålet till 2030 om Västmanland fortsätter BAU 2018–2022. Dock är det en större osäkerhet hur utvecklingen ser ut då det finns få datapunkter med endast fem årtal. Liknande som för utsläppsmålet är varje ytterligare procent svårare och svårare. Största problemet för elproduktionen i Västmanland är den fossila andelen, främst plast, i avfallet som bränns i kraftvärmeverken.

REMISS

Fokusområden

Fossilfri och robust energiproduktion

Framtidsbild

År 2045 är Västmanland en ledare i den globala gröna omställningen, med fossilfri energi som en av grunderna i alla delar av samhällsplaneringen. Industrin och transportsektorn är till stor del elektrifierade, och regionen har en diversifierad energimix med vattenkraft, vindkraft och solkraft som nyckelspelare. Lokala energilösningar som kraftvärme och biogas ökar självförsörjningen, medan förnybar vätgas och energieffektivisering bidrar till att lagra överproduktion och balansera elnätet. Ett robust och resilient energisystem garanterar kontinuiteten även under kriser. Västmanland 2045 är en grön förebild där innovation och hållbarhet står i centrum.

Nuläge

Fossilfri energi i samhällsplanering

Sveriges och Västmanlands framtida konkurrenskraft och välfärd grundas i fossilfri energi till konkurrenskraftiga priser [33]. Elektrifiering inom industri- och transportsektorn är kritisk för den gröna omställningen och att uppnå Sverige klimatmål [33]. Till följd väntas Sveriges efterfråga på el öka avsevärt [33]. Det krävs en kraftig utbyggnad av elproduktion, elnätsinfrastruktur, och alternativ för lagring, tillsammans med förbättrade möjligheter till flexibilitet [33]. Utvecklingen för energisystemet behöver ske kostnadseffektivt och parallellt med annan kritisk samhällsutveckling, som totalförsvaret [33].

Västmanlands konsumerade elenergi kommer främst från elproduktion utanför länet, länets elproduktion 2021 på 930 GWh stod för cirka en tredjedel av länets elanvändning på 2 900 GWh [34, 35]. Elproduktionen i Västmanland kommer främst från kraftvärme, sedan ungefär lika stor del vattenkraft och solkraft [34, 36]. Vindkraftverken i Västmanland är få och står för en liten del av länets elproduktion [37].

Flera områden i Västmanland upplever kapacitetsbrist i elnäten [38]. Ytterligare uttag från lokalnäten i Arboga, Kungsör och Västerås är begränsade, medan nätet för Sala-Heby är möjligt för ökade uttag [39, 40, 41]. Användningen av region- och transmissionsnäten i Västmanland är nära sin maxkapacitet, speciellt i Arboga och Västerås [42]. Kapacitetsbristen i länet har lett till att företag blir nekade för etablering [38]. Elnätsägarna i regionen utför flera utbyggnader av elnäten för att minska kapacitetsbristen och möta det framtida behovet [39, 40, 41]. Att

REMISS

Västmanland har elnät med kapacitetsbrist hämmar den gröna omställningen, tekniska och ekonomiska utvecklingen i länet.

Uppvärmning av flerbostadshus, lokaler och småhus i Västmanland består till ungefär 69 % fjärrvärme, 24 % el, och 7 % biobränsle (nästan exklusivt använt i småhus) [43, 44, 45]. Fjärrvärmen i Västmanland är till minst 80 % från fossilfria källor, främst biobränslen och avfall. Resterande 20 % som är icke fossilfritt kommer främst från plast i avfallet [46]. För att minska mängden plast i fjärrvärmen måste den sorteras ut och återvinnas innan avfallet kommer till värmepannorna [47].

Biogas produceras genom rötning av biomassa såsom matrester, avloppsslam, gödsel, och växter. Ur ett helhetsperspektiv vore det bästa att all mat som produceras äts upp, även om det skedde skulle det finnas exempelvis fallfrukt och slaktrester som kan rötas. Produktion av biogas bidrar till flera nyttor, organiskt avfall bearbetas och ersätter fossila bränslen samtidigt som lokal energi- och matproduktion stärks [48].

Skogsnäringen är en viktig del för Västmanland, den skapar arbetstillfällen och producerar en mångsidig råvara. Skogen bidrar till den gröna omställningen genom att verka som kolsänka och att tillhandahålla biogent material som kan ersätta fossilt material. Skogsråvara kan exempelvis ersätta betong i byggnader [49] och fossilt flygbränsle [50].

Produktion av förnybar vätgas och elektrobränslen kan hjälpa att balansera elnätet och lagra överproduktion av eleffekt [51]. Vätgas är en möjlig väg att minska klimatpåverkan i energi-, industri-, och transportsektorn [51]. Idag är kostnaden för förnybar vätgas för hög men prognoser pekar på att den kommer att sjunka, dock är det oklart när [51].

Sverige har flera förutsättningar som skulle kunna göra konkurrenskraftig vätgasproduktion möjlig [51]. Exempelvis generellt låga elpriser och låg klimatpåverkan från svensk elmix [51]. Flera hinder står dock i vägen för expansion av vätgas i Sverige [51]. Exempelvis saknar Sverige ett nationellt transmissionsnät för gas [51]. En sådan infrastruktur behövs byggas ut för att transportera och distribuera vätgas [51]. Ökad överföringskapacitet behövs i elnätet för att möjliggöra produktion och möta efterfråga på vätgas [51]. Sverige har också få underjordiska lagringsmöjligheter för vätgas, vilket också skulle behöva byggas ut [51].

Energieffektivisering är genomförbar på relativt kort tid jämfört med nyproduktion av elkraftverk [52]. Fram till 2030 är det teknologiskt och ekonomiskt möjligt att minska elanvändningen genom energieffektivisering i Sverige med 20–25 TWh [53], vilket motsvarar 13–

REMISS

19 % av elanvändningen 2022 [54] och 10–13% av prognostiserade elanvändningen 2030 [54]. Beteendeåtgärder har potential att spara 10–25 % av energianvändningen i bostäder. Ytterligare arbete med energikartläggningar för företag och lokaler, samt de kommunala energi- och klimatrådgivarna är möjliga metoder för utökad energieffektivisering [53].

Robusthet och beredskap

Energi- och klimatfrågor är centrala för god beredskap, planering och investeringar. Hållbara byggnationer och markanvändning behövs för att säkerställa framtida levnadsförhållanden och ett samhälle som kan hantera påfrestningar [55]. Sverige är medlem i NATO och i medlemskapet ingår det att arbeta med NATO:s sju grundkrav för nationell motståndskraft, en av dem är robust energiförsörjning [56].

Rysslands invasion av Ukraina har lyft en större medvetenhet om hur utsatt och sårbart samhället är utan förebyggande åtgärder [55]. Minskat importbehov av energi och kontinuitet är viktiga lärdomar [55]. Försvarsberedningen betonar vikten av att beakta totalförsvarets behov vid utveckling av nya energisystem och infrastruktur [55]. Robust energiförsörjning uppnås genom stark informations- och cybersäkerhet, ökad redundans, förbättrat säkerhetsskydd och i vissa fall fysiskt skydd [55]. För att säkerställa elsystemets funktionalitet är det avgörande att upprätthålla den planerbara energiproduktionen, det vill säga vattenkraft och kärnkraft, även vid höjd beredskap och krig [55]. Energilager som batterier kan även användas för att öka robustheten i elnätet, samt bidra till att återstarta och återställa elsystemet [57]. För att minska elnätets sårbarhet bör även elnätets kapacitet förstärkas, samt se över förutsättningarna för lokal produktion och distribution av el [55].

Energi är ett av våra största kritiska beroenden, särskilt elenergi, som behövs för allt från dricksvattenproduktion till informationssystem. Utan elenergi stannar samhället. Energiproduktion och distribution är samhällsviktig verksamhet med stor betydelse för totalförsvaret. Avbrott i energiförsörjningen kan få stora konsekvenser, vilket kräver planering och förebyggande arbete på alla samhällsnivåer. I den regionala risk- och sårbarhetsbedömningen (RSB) kartläggs hot, förmågor och sårbarheter inom länet.

Västmanland behöver utveckla robusta energisystem och se över sin energiproduktion. Dagens centraliserade energiförsörjning är en sårbarhet. Kraftvärmeverken producerar el och värme, men produktionen från vattenkraft, solkraft och vindkraft är relativt låg jämfört med kraftvärmen. Västmanland är en stor nettoimportör av el. Lokal energiproduktion ökar försörjningstryggheten och minskar känsligheten för omvärldsförändringar.

REMISS

Grön mobilitet och transport

Framtidsbild

Året är 2045 och kommunernas medvetenhet om hur bebyggelsens lokalisering påverkar människors mobilitet och deras möjlighet att välja olika transportsätt är hög. De förstår att var människor bor och arbetar påverkar hur de reser, och strävar därför efter att skapa en hållbar och effektiv infrastruktur. Länet och dess kommuner har arbetat målmedvetet för att sätta upp tydliga och ambitiösa mål för att minska antalet personkilometer som görs med personbil. Dessa mål är en del av en bredare strategi för att förbättra miljön och minska koldioxidutsläppen. Genom att uppmuntra användningen av alternativa transportslag, såsom kollektivtrafik, cykling och gång, och genom att utveckla smart stadsplanering, hoppas kommunerna att skapa en mer hållbar framtid för alla invånare.

Nuläge

Forskning visar att bränsle- och teknologiskifte är kritiskt för att minska utsläpp från transportsektorn för att nå 1,5 °C-målet. Generellt är elektrifiering en nyckelspelare för landfordon, med biobränsle och vätgas som komplement för frakttransporter. Inom sjö- och luftfart är biobränslen och vätgas troligtvis mer lämpligt [58].

En stor del av Sveriges växthusgasutsläpp kommer från transportsektorn, positivt är att sektorn är en av de tekniskt enklare att ställa om. För att klara klimatmålen behövs det elektrifiering och effektivare transporter, men på vägen dit behövs biodrivmedel som biogas, etanol och HVO [59].

Sverige ser inte ut att klara klimatmålet på 70 % minskning av utsläpp för inrikes transporter exkl. inrikes flyg till 2030. Transportsektorn stod för 35 % och 30 % av Västmanlands respektive Sveriges totala utsläpp 2022 [16]. Detta innebär inte nödvändigtvis att Västmanlands transporter har högre utsläpp per personkilometer eller tonkilometer än snittet i Sverige. Att Västmanland har en högre andel utsläpp från transportsektorn pekar på att Västmanland är ett mer transportintensivt län än snittet i Sverige. Fördelningen transportutsläpp i Västmanland går att se i Figur 5. 64 % kommer från personbilar, 22 % från tunga lastbilar, och 10 % från lätta lastbilar, resterande 4 % är från sjöfart, inrikes flyg, motorcyklar med flera [16].

REMISS

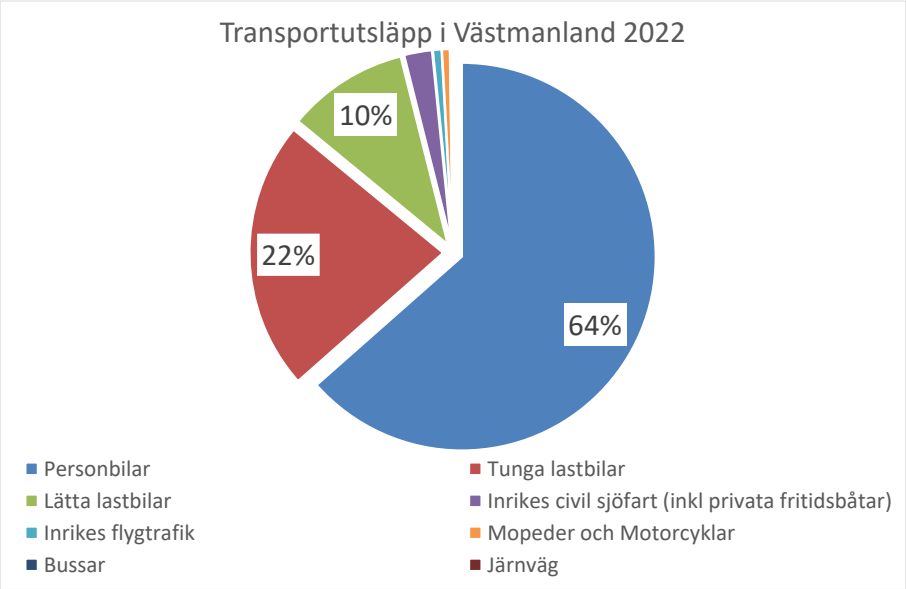

*Figur 5. Grafen visar växthusgasutsläpp från transportsektorn i Västmanland 2022 fördelat över trafikslag. De tre trafikslag med störst utsläpp i Västmanland är **personbilar**, **tunga lastbilar** och **lätta lastbilar** som tillsammans stod för 96 % av transportutsläppen [16].*

Utsläppen andra kvartalet 2024 ökar jämfört med andra kvartalet 2023, transportsektorn ökade med 10 % [60]. Ökningen av utsläppen kommer främst från ökad användning av fossil diesel som följd av sänkta reduktionsplikten [60]. Januari 2024 sänktes reduktionsplikten från 30,5 % till 6 % för diesel och från 7,8 % till 6 % för bensin [60]. En motivation till sänkningen av reduktionsplikten var att sänka drivmedelspriset, till nytta för näringslivets konkurrenskraft [61]. Sänkningen av reduktionsplikten gör det svårare för Sverige att nå nationella klimatmål och åtaganden mot EU:s förnybartdirektiv (RED) och ansvarsfördelningsförordningen (ESR) [62].

ESR är ett bindande mål på EU-nivå där fram till 2030 ska Sverige minska utsläppen med 50 % för sektorer utanför utsläppshandelssystemet EU ETS (ETS 1) [59]. Ett nytt separat handelssystem ETS 2 är beslutat och förväntas träda i full kraft redan 2028 [63]. ETS 2 är ett utsläppshandelssystem för vägtransporter, byggnader, jordbruk och fritidsbåtar [63].

Biodrivmedel är en nyckelfaktor för en fossilfri transportsektor, främst i övergången från fossila bränslen till elektrifiering med elbilar och vätgas och andra elektrobränslen [59]. En fördel för biodrivmedel är att många av dem går att använda rent eller med inblandning i dagens förbränningsmotorer med små eller inga modifikationer [64]. Idag importeras ungefär 80 % av biodrivmedlet [59], men flera investeringar görs för ökad inhemsk produktion [65, 66]. Ett problem med biodrivmedel är högre kostnader, men med ökat utbud av inhemsk

produktion leder till lägre och mer förutsägbara drivmedelspriser, samtidigt som det leder till ökad självförsörjning och beredskap [59, 67]. Idag produceras främst biogas från avfall i Västmanland, men med betydande skogsnäring i länet skulle skogen kunna användas som råvara vid produktion av biodiesel [68]. Positivt för biogasen är att den återfick skattebefrielse från energiskattedirektivet 23 oktober 2024, detta underlättar lönsamhets- och investeringskalkyler för biogas [69].

Riktningen inom transportsektorn är elektrifiering, både elbilar och elektrobränslen som vätgas [70]. Elektrifieringen minskar utsläppen från fordonen via energieffektivisering och bränslebyte [59]. Effektivisering bidrar eftersom verkningsgraden för elmotorer är mycket högre än för förbränningsmotorer [59]. Bränslebyte bidrar eftersom nordisk elproduktion har betydligt lägre utsläpp än dagens bensin och diesel [71]. Dock kommer det att ta lång tid innan hela fordonsflottan är utbytt till elbilar. Det behövs också investeringar i utbyggnad av elnätskapacitet och laddinfrastruktur.

Majoriteten (77 %) av resandet per personkilometer görs med personbil och endast 28 % av resandet sker för arbete och skola [72]. Effektivare transporter behövs för att minska utsläppen. Mer arbete behöver fokuseras på kollektivtrafik och stadsplanering för att underlätta för cykel och gång.

Godstransport med tunga och lätta lastbilar står för ungefär en tredjedel av transportutsläppen i Västmanland [16]. Gods i Sverige som transporteras med lastbil transporteras främst (74 %) inom samma kommun eller mellan kommuner i samma län, och står för 35 % av transportarbetet för gods [72]. Godstransport via järnväg i Sverige sker främst interregionalt eller internationellt [72]. Utbyggnation av järnväg i Västmanland ger fördelar som att stärka länets beredskap och främja den gröna omställningen [73].

Hamnarna i Mälaren med hjälp av inlandssjöfart har möjlighet att minska trycket på de belastade bil- och järnvägarna i länet. Sedan 2021 utförs en muddring av Mälarfarleden för att öka lastkapacitet och sjösäkerhet för farleder till Västerås och Köping [74]. Projektet beräknas vara klart under 2024 [74]. Inlandssjöfarten står för en liten del av Sveriges godstransportarbete, men under rätt förutsättningar kan det vara samhällsekonomiskt fördelaktigt med inlandssjöfart [75]. Stora volymer, förutsägbara frekvens över en längre tid är till fördel för sjöfartstransporter, även över kortare sträckor [75]. Hjulstabron som korsar Mälarleden är en flaskhals för inlandssjöfarten i Mälaren [76]. Bron är i stort upprustningsbehov, antingen behövs broöppningen byggas om eller ersättas med en ny bro för att större fartyg ska kunna passera [76]. Trafikverket definierade 2020 Hjulstabron som en brist i den nationella planen för transportinfrastruktur, men i dagsläget saknas finansiering för bygget [76].

Hållbar byggnation och förvaltning

Framtidsbild

Västmanland har år 2045 etablerat sig som en ledande region inom hållbar byggnation och förvaltning. Alla nya byggnader är klassade som nära-nollenergibyggnader och försörjs av fossilfria energikällor [77]. Energieffektivitet genomsyrar både nybyggnation och renovering. Energibehovet minskas genom kontinuerliga förbättringar i äldre byggnader, vilket tillgängliggör energi som kan användas för andra ändamål. Byggprocesserna följer ett livscykelperspektiv, där materialval och konstruktion optimeras för lång livslängd och återanvändbarhet. Detta säkerställer att naturresurser och energi används effektivt, att bygg- och rivningsavfall minimeras genom fokus på återbruk av material [78].

Nuläge

För att Västmanland ska nå visionen för hållbar byggnation och förvaltning till 2045 krävs en tydlig strategi och samarbete inom flera områden.

Genom att regionala aktörer kontinuerligt följer de senaste EU-direktiven och samtidigt utvecklar egna initiativ, kan regionen sätta en hög standard för energieffektivitet och hållbarhet [79]. Direktivet om byggnaders energiprestanda anger att alla nya byggnader ska vara nollutsläppbyggnader senast 2030 och offentliga byggnader redan 2028.

Det är viktigt att tidigt i projekteringen beräkna klimatpåverkan för byggnader ur ett livscykelperspektiv. Därmed kan byggdelar och installationer väljas för att minimera miljöpåverkan och minska resursanvändningen [78]. En cirkulär ekonomi främjas genom prioritering av smart design av byggmaterial och återbruk av rivningsmaterial, vilket i sin tur kan minska både resursbehovet och avfallsmängden [80].

Idag har en svensk tillämpning av nära-nollenergibyggnader definierats i enlighet med Boverkets byggregler (BBR), där energiprestandan ofta motsvarar en byggnad med energiklass B. Samtidigt behövs fortsatt forskning och utvärdering för att säkerställa att definitionen är ändamålsenlig och kan utvecklas för att möta framtida krav. Energieffektivitet är en avgörande faktor för att uppnå hållbara byggnader och minska klimatpåverkan. Genom att integrera fossilfria energikällor såsom solceller och vindkraftverk tillsammans med energilagringssystem kan byggnader minska beroendet av externa energikällor, vilket minskar belastningen på det lokala elnätet [81]. Detta är möjligt med en stark teknisk infrastruktur som gör det möjligt för byggnader att anpassa sin energiförbrukning efter tillgången på egenproducerad energi och aktuellt behov. Digital teknik och smarta

REMISS

styrsystem spelar en avgörande roll för att förbättra energieffektiviteten och möjliggöra hållbar förvaltning i byggnader. Dessa lösningar stödjer också principerna om resurseffektivitet enligt EU:s ramdirektiv för avfall (2008/98/EG), genom att bidra till minskad energiförbrukning och optimalt utnyttjande av resurser. Genom att implementera sådana system kan byggnader automatiskt justera sin energianvändning och resursförbrukning efter aktuella behov, vilket minskar onödig energiförbrukning och avfall. Dessutom möjliggör dessa system fjärrövervakning och effektivare underhåll, vilket i sin tur bidrar till en långsiktigt hållbar byggnadsförvaltning och minskad klimatpåverkan [82]. Sådana system kan också ge viktiga data som stöd för ytterligare förbättringar av byggnadernas energiprestanda och hållbarhet.

För att möta klimatrelaterade risker behövs en grön stadsplanering som innehåller åtgärder för klimatanpassning. Genom att anlägga gröna tak, parker och använda system för att hantera regnvatten kan byggnader skyddas mot klimatförändringens effekter, såsom kraftigare regn och värmeböljor. Grön stadsplanering minskar inte bara översvämningsrisken utan förbättrar även den lokala miljön, vilket gör länet bättre rustad för framtida klimatutmaningar.

Samverkan mellan regionala aktörer såsom offentlig sektor, näringsliv och forskning är en avgörande komponent i att förverkliga visionen. Genom ett strukturerat samarbete kan nya affärsmodeller och tekniska lösningar utvecklas, vilka stödjer länets mål inom hållbarhet och klimatneutralitet. Genom investeringar i hållbar teknik och energieffektiva lösningar kan Västmanland stärka sin klimatstrategi och driva på utvecklingen inom området. Dessa satsningar underlättas av finansiella stöd från både nationella och internationella klimat- och innovationsprogram, vilket ökar länets kapacitet att genomföra sina hållbarhetsmål [80]. Samordning på EU-nivå ger ytterligare fördelar genom att säkerställa att Västmanlands utveckling är i linje med de senaste klimatmålen och bästa praxis för hållbart byggande [9].

REVISE

Cirkulär ekonomi och resurseffektivitet

Framtidsbild

År 2045 har Västmanland etablerat en stark position inom cirkulär ekonomi och resurseffektivitet. Offentliga byggnader, såsom skolor och kontor, används mer effektivt genom att rymma olika verksamheter vid olika tidpunkter, vilket maximerar nyttjandet och minskar behovet av att bygga nya lokaler. System för återanvändning och återvinning är etablerade på alla nivåer i samhället, från hushåll och skolor till företag och kommuner, vilket gör det enkelt och naturligt för invånarna att minska sitt avfall. Företag har ett utökat producentansvar som sträcker sig över produkternas hela livscykel, från tillverkning till återanvändning och materialåtervinning. Den cirkulära ekonomin gör det enkelt för konsumenter att välja miljövänliga alternativ, och minimal mängd avfall genereras då produkter är designade för lång hållbarhet och återanvändning.

Med stöd från Sveriges nationella strategi för cirkulär ekonomi [83] har Västmanland anpassat en modell som bygger på resurseffektivitet, fossilfri produktion och hållbar konsumtion som utgör kärnan i den regionala ekonomin. I enlighet med resultaten från kartläggningen i Östra Mellansverige [84], som visar på både unika regionala styrkor och gemensamma utmaningar inom cirkulär ekonomi, har Västmanland fokuserat sina insatser efter regionala behov. Regionala initiativ och medveten konsumtion har gjort det möjligt att kombinera ekonomisk tillväxt med miljömässig hållbarhet.

Nuläge

Västmanland står inför betydande utmaningar i arbetet med att övergå till en cirkulär ekonomi och resurseffektivitet. Sveriges nationella strategi för cirkulär ekonomi betonar vikten av att minska beroendet av jungfruliga resurser, men återanvändningsgraden är idag endast 3,4%, vilket innebär att över 97% av materialflödena i ekonomin är linjära [85]. Detta cirkularitetsgap markerar behovet av att genomföra åtgärder på regional nivå för att skapa en resurseffektiv och hållbar ekonomi.

En av de största sektorerna i Västmanland med potential för förbättring är byggsektorn. Byggnader, som skolor och kontor, nyttjas inte alltid effektivt och står outnyttjade under stora delar av dygnet. Genom att utnyttja dessa offentliga byggnader mer effektivt kan Västmanland minska behovet av nykonstruktion, vilket både sparar resurser och minskar avfallet [83]. Detta är ett viktigt steg mot att minska länets materiella fotavtryck och öka hållbarheten inom samhällsplanering och byggnation.

REMISS

Utmaningarna omfattar både ekonomiska och tekniska hinder. Det är ofta kostsamt för små och medelstora företag att investera i ny teknik som effektiviserar återanvändnings- och återvinningsprocesser inom cirkulära affärsmodeller. Lagstiftning och offentlig upphandling behöver också utvecklas för att stödja cirkulära lösningar och underlätta en snabbare omställning [83]. Genom strategiska insatser kan Västmanland bidra till att minska cirkularitetsgapet och skapa en hållbar framtid, i linje med Sveriges nationella och regionala mål [83].

För att förverkliga visionen om en cirkulär ekonomi i Västmanland behövs riktade åtgärder och ett aktivt samarbete mellan olika aktörer. En central metod för denna omställning är EU:s avfallstrappa, som främjar att avfall först och främst förebyggs. Därefter ska fokus ligga på återanvändning och materialåtervinning, följt av energiutvinning, och deponering endast som sista utväg [83]. Målet för Västmanland är att minimera avfallet från början och röra sig uppåt i trappan. I dialog med Vafabmiljö som är en av länets aktör för avfallshantering har det framkommit att detta är en av deras största ambition för att minska och slutligen eliminera onödigt avfall.

Inom jord- och skogsbruket kan Västmanlands län främja biobaserade produkter och hållbara odlingsmetoder som minskar behovet av fossila resurser, minskar användningen av kemikalier och därigenom bidrar till att förbättra markens långsiktiga hälsa och bördighet [84]. Industri och småföretag kan stödjas med ekonomiska incitament och utbildning för att övergå till cirkulära affärsmodeller. Dessa stöd kan minska de ekonomiska och tekniska barriärerna som ofta hindrar mindre företag och industrier från att bli mer resurseffektiva [83].

Gemensamt ansvar för en cirkulär ekonomi innebär också att konsumenter måste ändra sina beteenden, och producenter bör utveckla produkter med längre hållbarhet och högre återvinningsvärde. Västmanlands framgång i omställningen bygger på att näringslivet, kommuner, akademin och civilsamhället tar ett gemensamt ansvar för att skapa hållbara lösningar som främjar regionens miljömässiga och ekonomiska hållbarhet.

REMISS

Hållbar markanvändning

Framtidsbild

År 2045 brukas marken i Västmanlands Län på ett sätt som i hög grad främjar kolinlagring, minskade utsläpp av växthusgaser och stärker den biologiska mångfalden. Detta uppnås genom att jordbruket använder hållbara regenerativa metoder som bidrar till att hålla markens ekosystem levande och effektivt binder kol i jorden, vilket leder till att negativa växthusgasutsläpp minskas och detta ligger i linje med de nationella klimatmålen. Länets skogar brukas på ett hållbart sätt, så att skogens kollager ökar och den gröna infrastrukturen, det vill säga nätverket av olika livsmiljöer är funktionell. Träden tillåts växa sig stora och återplanteras vid avverkning samtidigt som det sparas så kallade evighetsträd, vilket bevarar skogens ekologiska värde och bidrar till minskad klimatpåverkan. För både odlingsmark och skog så ökar markens kollager, det vill säga jordens bördighet bevaras och förbättras.

Skyddade områden och restaurerade våtmarker fungerar som kolsänkor och bevarar viktiga ekosystemtjänster, som vattenrening och översvämningsskydd. Genom att jordbruk, skogsbruk och skyddade områden samverkar, skapas en hållbar och klimatsmart helhet i hela Västmanland. Detta arbete är helt centralt för att uppnå en livskraftig och grön framtid som tar hänsyn till både lokala och globala behov.

Nuläge

Västmanland har stora naturresurser där cirka 60 % av landytan täcks av skog, medan 18 % är åkermark. Dessa naturtillgångar har både ekonomiska och ekologiska värden, vilket ställer krav på hållbar och ansvarsfull hantering för att säkerställa en positiv klimatnytta och bevara den biologiska mångfalden. Under de senaste 15 åren har skogens tillväxt ökat med cirka 20 % [86]. Detta är ett positivt resultat men det ställer även krav på noggrant planerad och ansvarsfull förvaltning för att motverka klimatförändringarnas effekter och bevara ekosystemen för framtida generationer.

För att Västmanland ska nå sin vision för år 2045 är hållbart jordbruk och skogsbruk avgörande. Sveriges klimatstrategi betonar jordbrukets potential att fungera som en viktig kolsänka [87]. Genom att införa regenerativa metoder, såsom minimal jordbearbetning och täckgrödor, kan jordbruket minska den negativa påverkan på markytan. Dessa metoder, som också stödjs av FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation (FAO), har stor potential att binda kol i det översta jordlagret, ett lager som kan lagra upp till dubbelt så mycket koldioxid som atmosfären. FAO betonar dessutom vikten av att skydda markhälsan, vilket främjar både grödor och ekosystem och gör jordbruket till en central del av Västmanlands bioekonomiska kretslopp, med stor

REMISS

klimatnytta som resultat [88]. Genom att stärka markens förmåga att binda kol, bidrar Västmanlands jordbruk både till minskade utsläpp och till långsiktig livsmedelssäkerhet. Naturvårdsverket framhåller också att hållbart jordbruk minskar behovet av konstgödsel, vilket ytterligare stödjer klimatmålen och stärker den biologiska mångfalden i regionen [86].

Skogsbruket i Västmanland spelar en viktig roll i länets arbete med klimatfrågor. Skogen i Västmanland bidrar avsevärt till koldioxidupptag, men klimatförändringarna skapar utmaningar för att bibehålla denna funktion. Hållbara avverkningsmetoder, som kontinuitetsskogsbruk, är avgörande för att bevara biologisk mångfald och stödja skogens långsiktiga roll som kolsänka, i linje med Naturvårdsverkets rekommendationer och Sveriges klimatstrategi [87]. Genom att skydda äldre träd och bevara skogsekosystemens mångfald säkerställs skogsbrukets klimatfunktion och motståndskraft mot klimatförändringar. Äldre skogar är inte bara viktiga för kolinlagring utan erbjuder också livsmiljöer för många känsliga arter.

En utmaning för både jordbruk och skogsbruk är att balansera mellan att maximera koldioxidlagring och att bevara den biologiska mångfalden i skogsekosystemen, då båda dessa aspekter är centrala för ett hållbart klimat- och naturvårdsarbete enligt Sveriges klimatstrategi [87]. Naturvårdsverket betonar behovet av att skydda hotade arter och ekosystem inom skogsbruket, särskilt i områden med höga naturvärden [86]. Markägare och skogsbrukare måste vara medvetna om dessa ekologiska värden samtidigt som de ser skogen som en resurs. Att återväta dikade torvmarker kan också bidra till att minska utsläppen och öka den biologiska mångfalden [89].

Naturvårdsverket framhäver på nytt våtmarkernas förmåga att lagra stora mängder kol [86]. Både FN och EU:s LULUCF-regler uppmuntrar återställningen av våtmarker för att stärka deras klimatfunktion [90]. Genom att restaurera skyddade områden och återväta dikade torvmarker kan länet minska sina koldioxidutsläpp och öka kolinlagringen, vilket bidrar till att dessa ekosystemtjänster fortsätter att fungera effektivt.

Sammanfattningsvis har framtiden för markanvändningen i Västmanland vital betydelse för både den lokala och globala miljön. Genom att satsa på hållbara metoder och integrera olika aspekter av naturvård och resursanvändning kan Västmanland förse oss med en livskraftig, grön och medveten framtid. I denna koordinerade sträva mot hållbarhet är det avgörande att hela samhället engagerar sig, från lokala lantbrukare och skogsägare till beslutsfattare och konsumenter. Tillsammans kan vi skapa en framtid som prioriterar klimatet, biologisk mångfald och hållbara resurser, och därigenom främja en bättre värld för kommande generationer.

REMISS

Ekonomiska incitament och stödprogram från både nationell och regional nivå är avgörande för att underlätta denna omställning. Genom att erbjuda lantbrukare och skogsägare stöd för att implementera hållbara metoder kan Västmanland lägga en solid grund för långsiktig hållbar markanvändning. Detta arbete stärker länets klimatmotståndskraft och främjar en grön bioekonomi som gynnar både miljön och ekonomin i länet.

Klimatförändringarna påverkar Sveriges förmåga att producera mat. Exempelvis kan perioder av torka och översvämningar leda till minskad spannmålsskörd [55]. Vid krig kan tillgången till insatsvaror användas som säkerhetspolitiska påtryckningar. Att ha en inhemsk produktion som är robust mot klimatförändringar skulle minska Sveriges beroende från andra stater [55].

Livsmedelsförsörjningen kan hotas av cyberattacker, krig, torka, översvämningar och bränder. Vid kris och krig behövs en stark försörjningsförmåga där jordbruk och livsmedelsindustri fungerar väl. Sverige är beroende av import, vilket gör det viktigt för kommuner, regioner och livsmedelsföretag att vara förberedda på störningar [55]. Den regionala livsmedelsstrategin för Västmanland strävar efter att öka produktionen av livsmedel till 2030, särskilt med fokus på spannmål och djurproduktion [91]. Förädling sker mest utanför länet och att stärka den inhemska produktionen är avgörande för robusthet mot klimatförändringar.

REMISS

Referenser

[1] **Naturvårdsverket**. Klimatkonventionen. [Online] den 28 oktober 2024. [Hämtad: den 25 november 2024.] https://www.naturvardsverket.se/om-miljoarbetet/internationellt-miljoarbete/internationella-miljokonventioner/klimatkonventionen/

[2] **Naturvårdsverket**. Vad är Parisavtalet? [Online] u.å. [Hämtad: den 25 november 2024.] https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/klimatomstallningen/det-globala-klimatarbetet/parisavtalet/vad-ar-parisavtalet/

[3] **Naturvårdsverket**. Agenda 2030 och globala hållbarhetsmålen. [Online] u.å. [Hämtad: den 25 november 2024.] https://www.naturvardsverket.se/om-miljoarbetet/agenda-2030-och-globala-hallbarhetsmalen/

[4] **Regeringskansliet**. Det klimatpolitiska ramverket. [Online] den 12 juni 2017. [Hämtad: den 25 november 2024.] https://www.regeringen.se/artiklar/2017/06/det-klimatpolitiska-ramverket/

[5] **Naturvårdsverket**. Sveriges klimatmål och klimatpolitiska ramverk. [Online] den 11 mars 2024. [Hämtad: den 25 november 2024.] https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/klimatomstallningen/sveriges-klimatarbete/sveriges-klimatmal-och-klimatpolitiska-ramverk/

[6] **Energimyndigheten**. Sveriges energi- och klimatmål. [Online] den 21 juni 2023. [Hämtad: den 25 november 2024.] https://www.energimyndigheten.se/klimat/klimat/sveriges-energi--och-klimatmal/

[7] **Region Västmanland**. Vår strategi för ett livskraftigt Västmanland. [Online] juni 2020. [Hämtad: den 25 november 2024.] sida 26-29, 30-34. https://regionvastmanland.se/globalassets/regional-utveckling/blandade-dokument/rus-2030_juni-2020.pdf

[8] **Naturvårdsverket**. Sveriges del av EU:s klimatmål. [Online] den 01 juli 2024. [Hämtad: den 25 november 2024.] https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/klimatomstallningen/sveriges-klimatarbete/sveriges-del-av-eus-klimatmal/

REMISS

[9] **EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV (EU)**. Byggnaders Energiprestanda. [Online] den 24 april 2024. [Hämtad: den 21 Oktober 2024.] sid:24-27. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=OJ%3AL_202401275

[10] **EUR-Lex**. Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413. [Online] den 31 oktober 2023. [Hämtad: den 25 november 2024.] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX:32023L2413

[11] **Energimyndigheten**. Yttrande angående Sänkning av reduktionsplikten för bensin och diesel. [Online] den 23 augusti 2023. [Hämtad: den 25 november 2024.] https://www.regeringen.se/contentassets/de853e9b01aa453399187bfa5d6be326/statens-energimyndighet.pdf#page=2

[12] **European Commission**. Electricity interconnection targets. [Online] u.å. [Hämtad: den 25 november 2024.] https://energy.ec.europa.eu/topics/infrastructure/electricity-interconnection-targets_en

[13] **Naturvårdsverket**. Årlig uppföljning av Sveriges nationella miljömål 2024: Med fokus på statliga insatser. [Online] den 24 april 2024. [Hämtad: den 25 november 2024.] sida 3. https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:naturvardsverket:diva-11028

[14] **Länsstyrelsen Västmanlands län**. Miljömålsbedömningar Västmanlands län 2024. [Online] 2024. [Hämtad: den 17 december 2024.] sida 5. https://www.rus.se/wp-content/uploads/RAU-2024-Vastmanland.pdf#page=5

[15] **Naturvårdsverket**. Fördjupad utvärdering av Sveriges miljömål 2023. [Online] januari 2023. [Hämtad: den 25 november 2024.] sida 58-59. https://www.naturvardsverket.se/4acc3d/globalassets/media/publikationer-pdf/7000/978-91-620-7088-5.pdf#page=58

[16] **SMHI**. SMHI Nationella emissionsdatabasen. [Online] 2024. [Hämtad: den 04 november 2024.] https://nationellaemissionsdatabasen.smhi.se/

[17] **Mälarenergi**. Pressmeddelande: Start i november: Mälarenergi testar koldioxidinfångning på Kraftvärmeverket. [Online] den 10 oktober 2024. [Hämtad: den 02 december 2024.] https://via.tt.se/pressmeddelande/3646708/start-i-november-malarenergi-testar-koldioxidinfangning-pa-kraftvarmeverket

REMISS

[18] **Fossilfritt Sverige**. Förslag för att minska utsläppen i transportsektorn till 2030. [Online] den 16 juni 2023. [Hämtad: den 04 november 2024.] sida 3, 4, 5, 7, 10, 11. https://fossilfrittsverige.se/wp-content/uploads/2023/06/Forslag-for-att-minska-utslappen-i-transpor-tsektorn-till-2030-Fossilfritt-Sverige.pdf

[19] **SCB**. Bruttoregionprodukt (BRP), sysselsatta och löner (ENS2010) efter region (län, riksområde). År 2000 - 2022. [Online] den 09 januari 2024. [Hämtad: den 29 oktober 2024.] https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__NR__NR0105__NR0105A/NR0105ENS2010T01A/

[20] **SCB**. Folkmängden efter region, civilstånd, ålder och kön. År 1968 - 2023. [Online] den 22 februari 2024. [Hämtad: den 29 oktober 2024.] https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__BE__BE0101__BE0101A/BefolkningNy/

[21] **SCB**. BNP från användningssidan, försörjningsbalans 1993-2022, aggregerad. [Online] den 30 maj 2024. [Hämtad: den 29 oktober 2024.] https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.scb.se%2Fcontentassets%2Fc825bc851db645bcad99fda252ebc869%2Fbnp-fran-anvandningssidan-1993-2022_202422.xlsx

[22] **SCB**. Slutanvändning (MWh), efter län och kommun, förbrukarkategori samt bränsletyp. År 2009 - 2022. [Online] den 27 februari 2024. [Hämtad: den 29 oktober 2024.] https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__EN__EN0203__EN0203A/SlutAnvSektor/

[23] **Statens Energimyndighet**. Slutlig energianvändning per sektor fr.o.m. 1970, TWh. [Online] den 15 november 2024. [Hämtad: den 02 december 2024.] https://pxexternal.energimyndigheten.se/pxweb/sv/Energimyndighetens_statistikdatabas/Energimyndighetens_statistikdatabas__Officiell_energistatistik__Arlig_energibalans__Total_slutlig_energianvandning/EN0202_7.px/

[24] **Statens Energimyndighet**. Total energitillförsel per energivara fr.o.m. 1970, TWh. [Online] den 15 november 2024. [Hämtad: den 02 december 2024.] https://pxexternal.energimyndigheten.se/pxweb/sv/Energimyndighetens_statistikdatabas/Energimyndighetens_statistikdatabas__Officiell_energistatistik__Arlig_energibalans__Total_tillforsel_och_total_anvandning_av_energi/EN0202_1.px/

REMISS

[25] **SCB**. Folkmängden efter region, civilstånd, ålder och kön. År 1968 - 2023. [Online] den 22 februari 2024. [Hämtad: den 29 oktober 2024.] https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__BE__BE0101__BE0101A/BefolkningNy/

[26] **Energimyndigheten**. Nätanslutna solcellsanläggningar, antal och installerad effekt, från år 2016 -. [Online] den 03 april 2024. [Hämtad: den 29 oktober 2024.] https://pxexternal.energimyndigheten.se/pxweb/sv/Energimyndighetens_statistikdatabas/Energimyndighetens_statistikdatabas__Officiell_energistatistik__Natanslutna_solcellsanlaggningar/EN0123_1.px/

[27] **Kolada**. AGENDA 2030 - Globala målen för hållbar utveckling - Region Västmanland. [Online] oktober 2023. [Hämtad: den 29 oktober 2024.] Mål 7 Hållbar energi för alla. Fjärrvärmeproduktion av förnybara energikällor inom det geografiska området, andel (%). https://kolada.se/verktyg/jamforaren/?focus=27507&report=130290

[28] **Mälarenergi**. Mälarenergis Hållbarhetsredovisning 2018. [Online] 2019. [Hämtad: den 29 oktober 2024.] sida 27. https://www.malarenergi.se/globalassets/dokument/koncerngemensamma/me_hallbarhetsredovisning_2018.pdf#page=27

[29] **Mälarenergi**. Mälarenergis Hållbarhetsredovisning 2019. [Online] 2020. [Hämtad: den 29 oktober 2024.] sida 21. https://stadsnat.malarenergi.se/globalassets/dokument/hallbarhetsredovisning/me_hallbarhetsredovisning_2019.pdf#page=21

[30] **Mälarenergi**. Mälarenergis Hållbarhetsredovisning 2020. [Online] 2021. [Hämtad: den 29 oktober 2024.] sida 23. https://www.malarenergi.se/globalassets/dokument/hallbarhetsredovisning/me_hallbarhetsredovisning_2020.pdf#page=23

[31] **Mälarenergi**. Mälarenergis Hållbarhetsredovisning 2021. [Online] 2022. [Hämtad: den 29 oktober 2024.] sida 16. https://www.malarenergi.se/globalassets/dokument/hallbarhetsredovisning/me_hallbarhets_arsredovisning_2021.pdf#page=16

[32] **Mälarenergi**. Mälarenergis Hållbarhetsredovisning 2022. [Online] 2023. [Hämtad: den 29 oktober 2024.] sida 17. https://www.malarenergi.se/globalassets/dokument/hallbarhetsredovisning/malarenergi_hallbarhets_arsredovisning_2022.pdf#page=17

REMISS

[33] **Regeringen**. Regeringens proposition 2023/24:105 Energipolitikens långsiktiga inriktning. [Online] den 14 mars 2024. [Hämtad: den 29 oktober 2024.] https://www.regeringen.se/contentassets/2fd0739890d8484b8129d3c0e678f24d/energipolitikens-langsiktiga-inriktning-prop.-202324105.pdf

[34] **SCB**. Elproduktion och bränsleanvändning (MWh), efter län och kommun, produktionssätt samt bränsletyp. År 2009 - 2022. [Online] den 21 maj 2024. [Hämtad: den 29 oktober 2024.] https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__EN__EN0203__EN0203A/ProdbrEl/

[35] **SCB**. Slutanvändning (MWh), efter län och kommun, förbrukarkategori samt bränsletyp. År 2009 - 2022. [Online] den 27 februari 2024. [Hämtad: den 29 oktober 2024.] https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__EN__EN0203__EN0203A/SlutAnvSektor/

[36] **Energimyndigheten**. Nätanslutna solcellsanläggningar, antal och installerad effekt, från år 2016 -. [Online] den 03 april 2024. [Hämtad: den 29 oktober 2024.] https://pxexternal.energimyndigheten.se/pxweb/sv/Energimyndighetens_statistikdatabas/Energimyndighetens_statistikdatabas__Officiell_energistatistik__Natanslutna_solcellsanlaggningar/EN0123_1.px/

[37] **Energimyndigheten**. Antal verk, installerad effekt och vindkraftproduktion per län, 2003-. [Online] den 22 april 2024. [Hämtad: den 29 oktober 2024.] https://pxexternal.energimyndigheten.se/pxweb/sv/Energimyndighetens_statistikdatabas/Energimyndighetens_statistikdatabas__Officiell_energistatistik__Vindkraftsstatistik/EN0105_3.px/

[38] **Region Västmanland**. Utmaningar med elkraftförsörjningen i Västmanland. [Online] den 24 januari 2023. [Hämtad: den 29 oktober 2024.] https://regionvastmanland.se/utveckling/nyheter/utmaningar-med-elkraftforsorjningen-i-vastmanland/

[39] **Mälarenergi Elnät AB**. Nätutvecklingsplan Mälarenergi Elnät AB 2025-2034. [Online] 2024. [Hämtad: den 29 oktober 2024.] sida 15. https://www.malarenergi.se/globalassets/dokument/elnat/natutvecklingsplan-malarenergi-elnat-2025-2034---for-samrad.pdf#page=19

REMISS

[40] **Sala-Heby Energi Elnät AB**. Nätutvecklingsplan 2025 - 2034. [Online] den 29 oktober 2024. https://sheab.se/wp-content/uploads/Natutvecklingsplan-SHE-Elnat-2025-2034.pdf

[41] **Västerbergslagens Elnät AB**. Nätutvecklingsplan 2025-2034. [Online] den 26 juni 2024. [Hämtad: den 29 oktober 2024.] sida 13. https://www.vbenergi.se/globalassets/bilagor/elnat/preliminar-natutvecklingsplan-vb-elnat.pdf#page=14

[42] **Region Västmanland**. Vårstrategi för ett livskraftigt Västmanland, Remissversion, uppdaterad RUS. [Online] den 18 december 2023. [Hämtad: den 29 oktober 2024.] sida 14. https://regionvastmanland.se/globalassets/regional-utveckling/otillgangliga-dokument-tillfallig/remissversion-uppdaterad-rus-231208-ruf230251.pdf

[43] **Energimyndigheten**. Energistatistik för flerbostadshus 2022. [Online] 2023. [Hämtad: den 29 oktober 2024.] tabell T3.16. https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.energimyndigheten.se%2F491419%2Fglobalassets%2Fstatistik%2Fofficiell-statistik%2Fstatistikprodukter%2Fenergistatistik-i-flerbostadshus%2Ftabeller%2Frapport_fbh_2022.xlsx&wdOrigin=BROWSELI

[44] **Energimyndigheten**. Energistatistik för lokaler 2022. [Online] 2023. [Hämtad: den 29 oktober 2024.] tabell T3.20. https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.energimyndigheten.se%2F494136%2Fglobalassets%2Fstatistik%2Fofficiell-statistik%2Fstatistikprodukter%2Fenergistatistik-i-lokaler%2Ftabeller%2Frapport_lok_2022.xlsx&wdOrigin=BROWSELINK

[45] **Energimyndigheten**. Energistatistik för småhus 2022. [Online] 2023. [Hämtad: den 29 oktober 2024.] tabell T3.11. https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.energimyndigheten.se%2F4913f5%2Fglobalassets%2Fstatistik%2Fofficiell-statistik%2Fstatistikprodukter%2Fenergistatistik-i-smahus%2Ftabeller%2Frapport_smh_2022.xlsx&wdOrigin=BROWSELINK

REMISS

[46] **Energiföretagen**. Beräkningsverktyg för Miljöbyggnad 3.0-3.2 (Indikator 4). [Online] den 10 september 2024. [Hämtad: den 29 oktober 2024.] https://www.energiforetagen.se/statistik/fjarrvarmestatistik/miljovardering-av-fjarrvarme/berakningsverktyg-for-indikator-4-i-miljobyggnad-3.0/

[47] **Mälarenergi AB**. Mälarenergi arbetar för att minska plasten i avfallet. [Online] u.å. [Hämtad: den 29 oktober 2024.] https://www.malarenergi.se/om-malarenergi/miljo-och-hallbar-utveckling/ekologisk/plast-och-energiatervinning/

[48] **Sveriges lantbruksuniversitet (SLU)**. Biogas stärker och tryggar hållbar svensk energi- och matproduktion. [Online] den 24 maj 2024. [Hämtad: den 29 oktober 2024.] https://www.slu.se/globalassets/ew/org/centrb/fu-food/publikationer/policybriefs/slu-futurefood_policybrief-biogas.pdf

[49] **Sveriges lantbruksuniversitet (SLU)**. Bo och bygga mindre och i trä avgörande för att motverka klimatförändringarna. [Online] den 25 september 2024. [Hämtad: den 29 oktober 2024.] https://www.slu.se/forskning/kunskapsbank/bo-och-bygga-mindre-och-i-tra-avgorande-for-att-motverka-klimatforandringarna/

[50] **f3 Innovationskluster för hållbara biodrivmedel**. Bioflygbränsle, Biojet. [Online] januari 2020. [Hämtad: den 29 oktober 2024.] https://f3centre.se/sv/faktablad/bioflygbransle-biojet/

[51] **IVL Svenska Miljöinstitutet** och **Sweco**. The Potential of Hydrogen in a Swedish Context. [Online] den 26 september 2024. [Hämtad: den 29 oktober 2024.] https://energiforsk.se/program/vatgasens-roll-i-energi-och-klimatomstallningen/rapporter/the-potential-of-hydrogen-in-a-swedish-context/

[52] **Fossilfritt Sverige**. Strategi för fossilfri konkurrenskraft – Effektiv användning av energi och effekt. [Online] februari 2023. [Hämtad: den 17 december 2024.] sida 7. https://fossilfrittsverige.se/wp-content/uploads/2023/02/FFS_Strategi_Energi_Tryck_V2-1-1.pdf#page=7

[53] **Energimyndigheten**. Effektiv användning av energi, effekt och resurser. [Online] januari 2024. [Hämtad: den 29 oktober 2024.] sida 7, 49, 93. https://energimyndigheten.a-w2m.se/System/TemplateView.aspx?p=Arkitektkopia&id=0e274642c00a4132844c6ed198997d93&q=2024:03

REMISS

[54] **Energimyndigheten**. Utvecklingsvägar för elproduktion. [Online] juni 2023. [Hämtad: den 29 oktober 2024.] sida 12. https://energimyndigheten.a-w2m.se/Arkitektkopia/ViewTemplate?tid=53d30da361c74f8a85b6c80ec8387bd9

[55] **Regeringskansliet**, Försvarsdepartementet. Kraftsamling, Inriktningen av totalförsvaret och utformning av det civila försvaret. [Online] 2023. [Hämtad: den 29 oktober 2024.] sida 51, 54, 68, 75, 180, 183, 190, 341. https://www.regeringen.se/contentassets/0decd61162c24c73a9ca443328ccd9dd/kraftsamling-ds-202334.pdf

[56] **North Atlantic Treaty Organization (NATO)**. Resilience, civil preparedness and Article 3. [Online] den 05 september 2024. [Hämtad: den 29 oktober 2024.] https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_132722.htm

[57] **Svenska kraftnät**. Lagring av el - omvärldsanalys. [Online] den 30 november 2022. [Hämtad: den 13 november 2024.] sida 17, 18. https://www.svk.se/siteassets/om-oss/rapporter/2022/rapport-ru-energilager.pdf

[58] **IPCC 2022**. Jaramillo, P., S. Kahn Ribeiro, P. Newman, S. Dhar, O.E. Diemuodeke, T. Kajino, D.S. Lee, S.B. Nugroho, X. Ou. 2022: Transport. In IPCC, 2022: Climate Change 2022: Mitigation of Climate Change. Contribution of Working Group III to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change. [Online] 2022. [Hämtad: den 04 november 2024.] sida 1053. https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg3/downloads/report/IPCC_AR6_WGIII_Chapter10.pdf

[59] **Fossilfritt Sverige**. Förslag för att minska utsläppen i transportsektorn till 2030. [Online] den 16 juni 2023. [Hämtad: den 04 november 2024.] sida 3, 4, 5. https://fossilfrittsverige.se/wp-content/uploads/2023/06/Forslag-for-att-minska-utslappen-i-transpor-tsektorn-till-2030-Fossilfritt-Sverige.pdf

[60] **SCB**. Utsläppen från den svenska ekonomin ökar under andra kvartalet 2024. [Online] den 24 oktober 2024. [Hämtad: den 04 november 2024.] https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/miljo/miljoekonomi-och-hallbar-utveckling/miljorakenskaper/pong/statistiknyhet/utslapp-till-luft-andra-kvartalet-2024/

REMISS

[61] **Regeringen**. Regeringens proposition 2023/24:28 Sänkning av reduktionsplikten för bensin och diesel. [Online] den 13 oktober 2023. [Hämtad: den 08 november 2024.] sida 5. https://data.riksdagen.se/fil/73854DD6-7107-4769-A00B-0FFD9D073BB9

[62] **Energimyndigheten**. Yttrande angående Sänkning av reduktionsplikten för bensin och diesel. [Online] den 23 augusti 2023. [Hämtad: den 08 november 2024.] sida 1. https://www.regeringen.se/contentassets/de853e9b01aa453399187bfa5d6be326/statens-energimyndighet.pdf

[63] **Naturvårdsverket**. ETS 2 – Utsläppshandelssystem för vägtransporter, byggnader och ytterligare sektorer. [Online] u.å. [Hämtad: den 04 november 2024.] https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/ets2-utslappshandelssystem-for-vagtransporter-byggnader-och-ytterligare-sektorer/

[64] **IEA**. Biofuels. [Online] u.å. [Hämtad: den 04 november 2024.] https://www.iea.org/energy-system/low-emission-fuels/biofuels

[65] **Svebio**. Bioenerginytt. [Online] den 30 juni 2024. [Hämtad: den 08 november 2024.] sida 5. https://www.svebio.se/wp-content/uploads/2024/09/BinBip_nr_06_2024_.pdf#page=5

[66] **Svensk Exportkredit (SEK)**. Grönt lån från SEK till Preem för ökad produktion av förnybara drivmedel. [Online] den 20 maj 2024. [Hämtad: den 04 november 2024.] https://www.sek.se/pressmeddelande/gront-lan-fran-sek-till-preem-for-okad-produktion-av-fornybara-drivmedel/

[67] **IVL Svenska Miljöinstitutet**. HVO100 i ljuset av Sveriges och EU:s nya klimatpolitik. [Online] 2024. [Hämtad: den 04 november 2024.] sida 12. https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:ivl:diva-4360

[68] **Skogsindustrierna**. Biobränsle. [Online] den 22 januari 2024. [Hämtad: den 04 november 2024.] https://www.skogsindustrierna.se/om-skogsindustrin/vad-gor-skogsindustrin/material-fran-skogen/biobransle/

[69] **European Commission**. Commission approves Swedish tax exemption schemes for non-food biogas and bio-propane. [Online] den 23 oktober 2024. [Hämtad: den 04 november 2024.] https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_5426

REMISS

[70] **Regeringen**. Regeringens proposition 2023/24:105 Energipolitikens långsiktiga inriktning. [Online] den 14 mars 2024. [Hämtad: den 04 november 2024.] sida 44, 51. https://www.regeringen.se/contentassets/2fd0739890d8484b8129d3c0e678f24d/energipolitikens-langsiktiga-inriktning-prop.-202324105.pdf

[71] **Trafikverket**. Vägtrafikens utsläpp 2023. [Online] den 29 februari 2024. [Hämtad: den 04 november 2024.] sida 18. https://bransch.trafikverket.se/contentassets/bdc6eaecf796497dbf5720a71e607fd1/pm_vagtrafikens-utslapp-2023.pdf

[72] **Trafikverket**. Transporterna i Sverige – nuläge och prognoser: Underlagsrapport till inriktningsunderlag 2026-2037. [Online] den 15 januari 2024. [Hämtad: den 04 november 2024.] sida 5, 6, 16. https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:trafikverket:diva-12569

[73] **Region Västmanland**. Vår strategi för ett livskraftigt Västmanland. Remissversion, uppdaterad RUS. [Online] den 18 december 2023. [Hämtad: den 04 november 2024.] sida 26. https://regionvastmanland.se/globalassets/regional-utveckling/otillgangliga-dokument-tillfallig/remissversion-uppdaterad-rus-231208-ruf230251.pdf

[74] **Sjöfartsverket**. Muddring av Mälarfarlederna för ökad kapacitet och säkerhet. [Online] den 15 juli 2021. [Hämtad: den 04 november 2024.] https://www.sjofartsverket.se/sv/farledsprojekt/malarfarlederna/nyheter/artikel-muddringsstart/

[75] **Trafikverket**. Hållbar inlandssjöfart i Sverige: offentlig upphandling som effektivt styrmedel? [Online] 2021. [Hämtad: den 04 november 2024.] sida 16, 51, 52. https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:trafikverket:diva-16094

[76] **Trafikverket**. Väg 55, Hjulstabron, ny bro. [Online] den 24 september 2024. [Hämtad: den 04 november 2024.] https://www.trafikverket.se/hjulstabron/

[77] **EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV (EU)**. Byggnaders Energiprestanda. [Online] den 24 april 2024. [Hämtad: den 21 Oktober 2024.] sid:24-27. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=OJ%3AL_202401275

REMISS

[78] **Europeiska Kommisionen**. En gemensam EU-ram för grundläggande hållbarhetsindikatorer för kontorsbyggnader och bostadshus. [Online] Januari 2021. [Hämtad: den 4 November 2024.] Sid 11,12,15. https://susproc.jrc.ec.europa.eu/product-bureau/sites/default/files/2023-02/UM1.ENV-2020-00021-02-00-SV-TRA-00.pdf

[79] **EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV (EU)**. Byggnaders Energiprestanda. [Online] den 24 april 2024. [Hämtad: den 21 Oktober 2024.] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=OJ%3AL_202401275

[80] **Boverket**. Cirkulära byggnader. [Online] den 12 Augusti 2024. [Hämtad: den 24 Oktober 2024.] https://www.boverket.se/sv/byggande/cirkular-ekonomi/cirkulara-byggnader/

[81] **IVL Svenska Miljöinstitutet**. CIRKULÄR EKONOMI I BYGGBRANCHEN. [Online] Januari 2018. [Hämtad: den 19 November 2024.] Sida 20-21. https://www.ivl.se/download/18.694ca0617a1de98f472d71/1628414647319/FULLTEXT01.pdf

[82] **Europeiska kommissionen**. Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG om avfall och om upphävande av vissa direktiv. [Online] den 18 Juli 2018. [Hämtad: den 25 Oktober 2024.] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02008L0098-20180705

[83] **Regeringskansliet**. Cirkulär ekonomi – Handlingsplan för omställning av Sverige. 2021. Sida 16, 17, 28 och 30

[84] **Europeiska regionala utvecklingsfonden**. Cirkulär ekonomi för ett resurseffektivt Östra Mellansverige. [Online] September 2020. [Hämtad: den 26 Oktober 2024.] Sida 10-12. https://utveckling.regionorebrolan.se/siteassets/regional-utveckling/dokument-regional-utveckling/dokument-energikontoret/ceoms_kunskapsunderlag_tillganglig.pdf

[85] **RISE**. Closing the Circularity Gap in Sweden. [Online] April 2022. [Hämtad: den 25 Oktober 2024.] Sida 16-21. https://resource-sip.se/app/uploads/2022/07/Circularity-Gap-Report-Sweden.pdf

REMISS

[86] **Naturvårdsverket**. Nettoutsläpp och nettoupptag av växthusgaser från markanvändning (LULUCF). [Online] den 19 Juni 2024. [Hämtad: den 23 Oktober 2024.] https://www.naturvardsverket.se/data-och-statistik/klimat/vaxthusgaser-nettoutslapp-och-nettoupptag-fran-markanvandning/

[87] **Regeringskansliet**. Sveriges Klimatstrategi - 46 förslag för klimatomställningen i ljuset av fit for 55. [Online] den 18 Oktober 2023. [Hämtad: den 25 Oktober 2024.] Sida 31-33. https://www.regeringen.se/contentassets/0b09ab52d60b4f8f8212acc1b71fbbb8/sveriges-klimatstrategi---46-forslag-for-klimatomstallning-i-ljuset-av-fit-for-55.pdf

[88] **FAO Natural Resources & Environment and Agriculture Departments**. Sustainable Soil Management. [Online] 2017. [Hämtad: den 25 Oktober 2024.] Sida 3-9. https://www.fao.org/fileadmin/user_upload/GSP/docs/WS_managinglivingsoils/FAO_managing_living_soils.pdf

[89] **IPCC 2022**. Abu Hatab, A., M. Bustamante, H. Clark, P. Havlík, J. House, C. Mbow, K.N. Ninan, A. Popp, S. Roe, B. Sohngen, S. Towprayoon. 2022: Agriculture, Forestry and Other Land Uses. In IPCC 2022: Climate Change 2022: Mitigation of Climate Change. [Online] IPCC, 2022. [Hämtad: den 25 Oktober 2024.] Sid 786-789. https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg3/downloads/report/IPCC_AR6_WGIII_Chapter07.pdf

[90] **European commission**. Land-Use change, and Forestry (LULUCF) Regulation. [Online] [Hämtad: den 24 Oktober 2024.] Sid 3,5,7,37. https://climate.ec.europa.eu/eu-action/land-use-sector_en#what-is-the-land-use-land-use-change-and-forestry-regulation-lulucf

[91] **Länsstyrelsen i Västmanland**. En förutsättningsskapande handlingsplan 2021–2023 för Livsmedelsstrategin i Västmanland. [Online] u.å. [Hämtad: den 29 oktober 2024.] sida 6. https://www.lansstyrelsen.se/download/18.73e6ce3817c115aff9cf9af/1643190023225/Handlingsplan%20f%C3%B6r%20Livsmedelsstrategin%20V%C3%A4stmanland%202021-2023-TA%20.pdf

[92] **Energimyndigheten**. Effektiv användning av energi, effekt och resurser. [Online] Januari 2024. [Hämtad: den 19 November 2024.] https://www.energimyndigheten.se/4afa39/globalassets/klimat--miljo/elektrifiering/effektiv-anvandning-av-energi-effekt-och-resurser.pdf

REMISS

Energi- och Klimatstrategi för Västmanlands län

REMISS

Länsstyrelsen
Västmanlands län

www.lansstyrelsen.se/vastmanland

Remiss av Energi- och klimatstrategi för Västmanlands län 2025 - 2029

Länsstyrelsen i Västmanlands län har som ett projekt i länets Miljö- och klimatråd arbetat fram ett förslag på ny energi- och klimatstrategi för Västmanlands län 2025 - 2029. Ni har nu möjlighet att vara med och påverka länets klimatarbete genom att lämna synpunkter på denna strategi. Kommuner i länet förväntas avge yttrande, övriga mottagare får gärna lämna synpunkter om möjligt.

Energi- och klimatstrategin

Klimatförändringarna är enligt FN:s klimatpanel IPCC en av vår tids största utmaningar och påverkar redan miljö, samhälle och ekonomi världen över. Klimatförändringarna är en global utmaning men många lösningar måste utvecklas och genomföras lokalt. Denna energi- och klimatstrategi ska visa en tydlig viljeinriktning för länet för att vara en del av den lösningen. Den nya strategin kommer att ersätta nuvarande klimatstrategi.

Strategin kommer under våren 2025 kompletteras med en handlingsplan med åtgärder inom respektive fokusområden.

Att lämna remissvar

- Svar lämnas i ett digitalt formulär som du når genom att klicka HÄR.
- Använd klarspråk när ni skriver era synpunkter.
- **Svar kan också skickas med post till:**
  Abdulahi Mohamed Abdisalan, Länsstyrelsen i Västmanlands län, Västra Ringvägen 1, 721 86 Västerås.

Svar önskas senast 15 april 2025.

Har du frågor kontakta Abdulahi Mohamed Abdisalan, energistrateg, tel 010-2249324, abdulahi.mohamed.abdisalan@lansstyrelsen.se eller Philip Wallgren, energistrateg, tel 010-2249478, philip.wallgren@lansstyrelsen.se

Det går även bra att ringa till Länsstyrelsens växel, telefon 010-224 90 00.

Sala 2025-03-26

Reservation: Kommunstyrelsens ledningsutskott 2025-03-26

Ärende: Riktlinje för fordonshantering

Inom ramen för riktlinjen kommer Koalition Salas partier att återkomma till kommunstyrelsen med våra förslag på justeringar i dokumentet som helhet.

Med denna skrivelse vill vi dock reservera oss mot ledningsutskottets beslut att avslå Erik Hamrins (M) tilläggsyrkande i denna punkt.

Bakgrunden till det är att, som den föredragande tjänstepersonen också påpekade, riktlinjens utformning visar att ett flertal rutiner och styrande dokument kommer att behöva upprättas för att den riktlinjes innehåll ska kunna genomföras.

Dokumentet nämner saker som planering av rutter för att minska utsläpp, skadekontrollschecklistor samt andra styrande dokument som behöver tas fram för att alla ska använda dokumentet på liknande sätt. En bedömning av fordonsbehov ska inte se olika ut beroende på vilken del av verksamheten det berör.

Eftersom det i dagsläget är oklart vilka dokument som kommer att behövas anser vi att Kommunstyrelsen, innan den tar beslut i frågan om framtagandet av en riktlinje, bör få en redovisning av vilka dokument som krävs.

En beskrivning av det skapar också en tydlighet kring hur stor arbetsuppgiften kommer att vara, vilket minskar risken för att arbetet drar över sin budget.

För Sverigedemokraterna och Moderaterna

Erik Hamrin (M), oppositionsråd
Henric Ericsson (SD), tjänstgörande ersättare

Dnr 2025/113

KSLU § 43 Riktlinje för fordonshantering

INLEDNING
Sala kommun saknar en riktlinje för fordonshantering. Det finns dock en riktlinje för leasing, riktlinjer för investeringsredovisning samt en resepolicy som reglerar vissa delar av fordonshanteringen och fordonsanvändandet. Därutöver finns gällande reglemente och delegationsordning för kommunstyrelsen, samt skattelagstiftning och miljökrav att förhålla sig till när det kommer till hantering och användning av kommunens fordon.

Eftersom det idag saknas en samlad riktlinje för Sala kommuns fordonshantering, behöver chefer och medarbetare läsa på ett antal olika ställen för att få en samlad bild kring hur fordon ska hanteras. Dessutom finns en del otydligheter kopplat till vem som ska göra vad kopplat till fordonshanteringen. Med anledning av detta har tekniska kontoret tillsammans med ekonomienheten tagit fram ett förslag på en riktlinje som reglerar detta.

Riktlinjen syftar till att tydliggöra hanteringen och utgöra ett stöd till chefer och medarbetare för kommunens ägda och leasade fordon med en totalvikt om maximalt 3,5 ton.

Målsättningen är att person- och godstransporter sker med god ekonomi och under hänsynstagande till minskad miljöpåverkan samt god och förbättrad arbetsmiljö/säkerhet.

Riktlinjen gäller för alla chefer och medarbetare samt personer med anställningsliknande förhållande. En successiv anpassning av kommunens nuvarande fordonspark kommer att ske i enlighet med denna riktlinje.

Ekonomiska konsekvenser
Redan idag finansierar kommunen sina fordon som understiger 3,5 ton med leasing. Anledningen till detta är att det finns skattelagstiftning som möjliggör momsavdrag på 50 % på fordon som finansieras med finansiell leasing. Detta momsavdrag är ej tillåtet att göra vid köp av motsvarande fordon, varför det blir mer ekonomiskt fördelaktigt att fortsätta med finansiell leasing i stället för att köpa fordonen.

Enligt Sala kommuns gällande Plan för laddinfrastruktur och förnybara drivmedel, ska fordon primärt upphandlas och brukas enligt följande prioriteringsordning:

1. Cyklar
2. El, vätgas och biogas
3. Etanol
4. Biodiesel
5. Fossila drivmedel

KSLU § 43 fortsättning

Att tanka HVO i stället för diesel medför en ökad kostnad för Sala kommuns verksamheter på sammanlagt ca 180 000 kr per år.

För att minska ned på kommunens totala kostnad för fordon har det pågått ett arbete inom tekniska kontorets fordonsverksamhet att minska ned på antalet fordon i kommunen. Översynen har pågått parallellt med framtagandet av riktlinjen och har resulterat i en minskning av 7 fordon under 2024 genom att inte förnya leasingkontrakt som löpt ut. I början av 2025 har arbete påbörjats att avyttra ytterligare 13 bilar, vilka används i för liten utsträckning för att vara ekonomiskt försvarbara. När samtliga nämnda fordon avyttrats har kommunens totala leasingkostnad minskat med ca 635 tkr per år. Därutöver minskar även kostnaden för bland annat fordonsskatt och försäkringar med ca 100 tkr per år.

Beslutsunderlag
KS 2025.1388 – Missiv
KS 2025.1387 – Riktlinje för fordonshantering

Ärendet föredras av controller Mikaela Assarsson.

Yrkanden
Ordförande Amanda Lindblad (S) yrkar,
att ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen beslutar,
att anta Riktlinje för fordonshantering, i enlighet med Bilaga KS 2025.1387.

Glenn Andersson (S) yrkar bifall till Amanda Lindblads (S) yrkande.

Erik Hamrin (M) yrkar tillägg
att kommundirektören får i uppdrag att inför ärendets hantering i kommunstyrelsen, inkomma med en förteckning över de rutiner eller andra styrdokument som behövs för denna riktlinjes införande.

Henric Eriksson (SD) yrkar bifall till Erik Hamrins (M) tilläggsyrkande.

Glenn Andersson (S) yrkar avslag till Erik Hamrins (M) tilläggsyrkande.

Beslutsgång
Ordföranden ställer sitt eget yrkande mot avslag och finner yrkandet bifallet.
Ordföranden ställer Erik Hamrins (M) tilläggsyrkande mot avslag och finner tilläggsyrkandet avslaget.

BESLUT
Ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen beslutar,
att anta Riktlinje för fordonshantering, i enlighet med Bilaga KS 2025.1387.

Reservationer
Erik Hamrin (M) och Henric Eriksson (SD) reserverar sig till förmån för Erik Hamrins (M) tilläggsyrkande och inkommer med skriftlig reservation.

KSLU § 43 fortsättning

Erik Hamrin (M) och Henric Eriksson (SD) återkommer till kommunstyrelsen med förslag.

Skickas till
Kommunstyrelsen

Kommunledningskontoret, Ekonomienheten
Mikaela Assarsson
Controller

MISSIV

Beslut om riktlinje för fordonshantering

SAMMANFATTNING AV ÄRENDET

Sala kommun har för närvarande ingen riktlinje för fordonshantering. Det finns dock en riktlinje för leasing, riktlinjer för investeringsredovisning samt en resepolicy som reglerar vissa delar av fordonshanteringen och -användandet. Därutöver finns gällande reglemente och delegationsordning för Kommunstyrelsen, samt skattelagstiftning och miljökrav att förhålla sig till när det kommer till hantering och användning av kommunens fordon.

Eftersom det idag saknas en samlad riktlinje för Sala kommuns fordonshantering, behöver chefer och medarbetare läsa på ett antal olika ställen för att få en samlad bild kring hur fordon ska hanteras. Dessutom finns det en del otydligheter kopplat till vem som ska göra vad kopplat till fordonshanteringen. Med anledning av detta har tekniska kontoret tillsammans med ekonomienheten nu tagit fram ett förslag på en riktlinje som reglerar detta.

Riktlinjen syftar till att tydliggöra hanteringen och utgöra ett stöd till chefer och medarbetare för kommunens ägda och leasade fordon med en totalvikt om maximalt 3,5 ton.

Målsättningen är att person- och godstransporter sker med god ekonomi och under hänsynstagande till minskad miljöpåverkan samt god och förbättrad arbetsmiljö/säkerhet.

Riktlinjen gäller för alla chefer och medarbetare samt personer med anställningsliknande förhållande. En successiv anpassning av kommunens nuvarande fordonspark kommer att ske i enlighet med denna riktlinje.

Ekonomiska konsekvenser

Redan idag finansierar kommunen sina fordon som understiger 3,5 ton med leasing. Anledningen till detta är att det finns skattelagstiftning som möjliggör momsavdrag på 50 % på fordon som finansieras med finansiell leasing. Detta momsavdrag är ej tillåtet att göra vid köp av motsvarande fordon, varför det blir mer ekonomiskt fördelaktigt att fortsätta med finansiell leasing i stället för att köpa fordonen.

Enligt Sala kommuns gällande Plan för laddinfrastruktur och förnybara drivmedel, ska fordon primärt upphandlas och brukas enligt följande prioriteringsordning:

1. Cyklar
2. El, vätgas och biogas
3. Etanol
4. Biodiesel
5. Fossila drivmedel

Att tanka HVO i stället för diesel medför en ökad kostnad för Sala kommuns verksamheter på sammanlagt ca 180 000 kr per år.

För att minska ned på kommunens totala kostnad för fordon har det pågått ett arbete inom tekniska kontorets fordonsverksamhet att minska ned på antalet fordon i kommunen. Översynen har pågått parallellt med framtagandet av riktlinjen och har resulterat i en minskning av 7 fordon under 2024 genom att inte förnya leasingkontrakt som löpt ut. I början av 2025 har arbete påbörjats att avyttra ytterligare 13 bilar, vilka används i för liten utsträckning för att vara ekonomiskt försvarbara. När samtliga nämnda fordon avyttrats har kommunens totala leasingkostnad minskat med ca 635 tkr per år. Därutöver minskar även kostnaden för bland annat fordonsskatt och försäkringar med ca 100 tkr per år.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ledningsutskottet föreslår kommunstyrelsen beslutar:

att riktlinje för fordonshantering antas.

Bilagor:

1 Riktlinje för fordonshantering

CHECKLISTA

Checklista avseende Barnperspektivet, Landsbygdsperspektivet och de Horisontella principerna

Förklaring om de olika begreppen finns nedan.

Barnperspektivet

Innebär insatsen att barn och ungdomars hälsa sätts i främsta rummet?	JA ☐	NEJ ☐
Påverkar denna insats barn och ungdomars sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter och situation till det bättre?	JA ☐	NEJ ☐
Innebär insatsen att barn och ungdomars rätt till en god hälsa beaktas?	JA ☐	NEJ ☐
Har barn och ungdomar fått möjlighet att uttrycka sin mening om insatsen?	JA ☐	NEJ ☐
Har särskild hänsyn tagits till barn och ungdomar med funktionsvariation - fysiskt och/eller psykiskt?	JA ☐	NEJ ☐
Tar insatsen hänsyn till barnkonventionens text om ”till det yttersta av sin förmåga”?	JA ☐	NEJ ☐

Landsbygdsperspektivet

Bedömer ni att beslutet kommer att innebära särskilda konsekvenser för landsbygden – nu eller i framtiden?	JA ☐	NEJ ☐

Vid **JA** hur bedömer ni att beslutet påverkar:

Att det blir svårare att bo på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☐
Att det blir fler jobb på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☐
Att det minskar tillgången till god service på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☐

Horisontella principerna (tillgänglighet, icke-diskriminering samt jämställdhet)

Innebär insatsen risk för begränsad tillgänglighet?	JA ☐	NEJ ☐
Har icke-diskrimineringsperspektivet beaktats?	JA ☐	NEJ ☐
Kan beslutet utestänga någon från samhället?	JA ☐	NEJ ☐
Har man beaktat FN:s konvention angående rättigheter för personer med funktionsvariation när beslutet togs?	JA ☐	NEJ ☐

Om **NEJ** – varför inte?

Begreppsförklaring

Barnkonventionen/barnperspektivet
Barnkonventionen tar upp barnets situation ur många synvinklar och skall naturligtvis främja helhetssynen på barnen. Enligt FN är alla under 18 år barn.

Barnens bästa i främsta rummet

- Beaktas barnets rättigheter, främst rätten till trygghet och rätten till liv och utveckling i beslutsfattandet?
- Har en sammanvägning av olika intressen gjorts?

FN:s barnkommitté har uttalat principen om att barnets bästa alltid ska beaktas och väga mycket tungt. Det kan dock finnas situationer då andra intressen kan väga tyngre, till exempel samhällsekonomiska eller säkerhetspolitiska. Principen om barnets bästa ska ges absolut prioritet när det gäller adoption och rätt till skydd mot missförhållanden och övergrepp. Till prioriterade rättigheter hör utveckling/utbildning.

Landsbygdsperspektivet
Kan de som bor och verkar på landsbygden bli diskriminerade eller åsidosatta?

Horisontella principer
Diskriminering sker när någon missgynnas eller kränks och missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder). Detta gäller även barn till personer med något av ovanstående diskrimineringsgrund.

Funktionshinderspolitiken innebär att alla människor, oavsett funktionsförmåga, ska ha samma möjligheter att vara delaktiga i samhället och ta del av mänskliga rättigheter.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

Riktlinje för fordonshantering

KOMMUNSTYRELSEN

METADATA OM DOKUMENTET

Dokumentnamn		Dokumenttyp	Omfattar
Riktlinje för fordonshantering		Protokollsutdrag	Kommunen
Beslutsinstans	Dokumentansvarig	Publicering	
Kommunstyrelsen	Controller	www.sala.se, intranät	

Beslutad datum	Översyn bör göras	Klassificering	Diarienummer
		1.3.1	2025/113
Relation	Ersätter		Författningssamling

INNEHÅLL

1 INLEDNING 6
2 ANSVARSFÖRDELNING 7
2.1 Organisation och roller 7
2.1.1 Tekniska kontoret 7
2.1.2 Nyttjande verksamheter 8
2.2 Användning av kommunens fordon 8
2.3 Milersättning vid användande av privat bil 9
2.4 Föraransvar 9
2.5 Fordons- och personskador 10
2.6 Böter 10
3 FORDON 11
3.1 Fordonstyper 11
3.2 Miljökrav 11
3.2.1 I första hand ska behovet av resor tillgodoses utan motordrivna fordon 11
3.2.2 Miljökrav på motordrivna fordon 11
3.2.3 Prioriteringsordning för drivmedel i Sala kommun 12
3.2.4 Avsteg från prioriteringsordningen 12
3.2.5 Mandat och ansvar för miljökrav 13
3.3 Fordonsutrustning 13
3.3.1 Profil och färg 13
3.3.2 Grundutrustning 13
3.4 Fordonens livslängd 14
3.5 Service och underhåll av fordon 14
3.6 Försäkring 14
4 FINANSIERING AV FORDON 15
4.1 Interna hyresavtal och interndebitering 15
5 ÖVRIGT GÄLLANDE FORDON 16
5.1 Beställning av fordon 16
5.2 Samordning av kommunens fordon 16
5.3 Bilpool 16
5.4 Körjournal 16
5.5 Inköp av drivmedel 17

1 INLEDNING

Riktlinjen syftar till att tydliggöra hanteringen och utgöra ett stöd till chefer och medarbetare för kommunens ägda och leasade fordon med en totalvikt om maximalt 3,5 ton.

Målsättningen är att person - och godstransporter sker med god ekonomi och under hänsynstagande till minskad miljöpåverkan samt god och förbättrad arbetsmiljö/säkerhet.

Riktlinjen gäller för alla chefer och medarbetare samt personer med anställningsliknande förhållande. En successiv anpassning av kommunens nuvarande fordonspark kommer att ske i enlighet med denna riktlinje.

Vid eventuell omorganisation kan denna riktlinje revideras redaktionellt. Sådan redaktionell ändring kräver ej godkännande från kommunstyrelsen.

SALA KOMMUN
Telefon: 0224-74 70 00 | E-post kommun.info@sala.se | Postadress Box 304, 733 25 Sala

2 ANSVARSFÖRDELNING

2.1 Organisation och roller

De arbetsuppgifter eller frågeställningar som uppstår kring kommunens fordon, hanteras enligt nedanstående ansvarsfördelning. Eventuella övriga frågor som kan uppstå, sker i dialog mellan nyttjande verksamhet och fordonsverksamheten.

2.1.1 TEKNISKA KONTORET

Benämning	Uppgifter/ansvar
Teknisk chef	Undertecknar kommunens leasingavtal. Undertecknar uppsägning av leasingavtal. Beslutar om försäljning av fordon.
Enhetschef för fordon	Presenterar beslutsunderlag för teknisk chef angående nya och förlängda leasingkontrakt. Ansvarig för att tillse att det finns en bilpool.
Fordons-samordnare	Leveransgodkänner mottagna bilar. Samråder med enhetschef och budgetansvarig chef om utbyte av befintliga bilar och formulerar kravspecifikationen för nybeställningen. Administrerar i fordonsadministrationssystem och i system för elektronisk körjournal. Försäljer fordon utifrån beslut från teknisk chef. Förlänger leasingsavtal utifrån beslut från budgetansvarig chef. Säger upp leasingavtal utifrån beslut från teknisk chef. Samordnar förändrat fordonsbehov mellan verksamheter i syfte att säkerställa ett effektivt användande av fordonen. Ansvarar och utför driften av kommunens bilpool. Är kontaktperson som kan svara på frågor om fordon. Samordnar och utför drift av fordonsverksamheten.
Fordons-administratör	Beställer och avslutar drivmedelskort. Ansvarar för information på intranät avseende fordon. Internfakturerar fordonskostnader. Konterar externa fakturor kopplat till fordon.

	Schemalägger hjulskiftet. Administrerar i fordonsadministrationssystem och i system för elektronisk körjournal. Är kontaktperson för fakturafrågor. Meddelar nyttjande verksamheter om eventuella kostnadsförändringar kring fordonen i god tid.

2.1.2 NYTTJANDE VERKSAMHETER

Benämning	Uppgifter/ansvar
Kontorschef	Beslutar om utökning av antal fordon inom kontoret. Fattar beslut som medför ökade kostnader, utöver löpande.
Budgetansvarig chef	Leveransgodkänner mottagna bilar. Utser fordonsansvarig på enheten. Fattar beslut om löpande fordonsrelaterade kostnader. Beslutar om och beställer förlängning eller uppsägning av internt fordonsavtal. Är behjälplig vid kravställan vid upphandling av fordon.
Fordonsansvarig	En person på enheten som har visst ansvar för en eller flera bilar. Är kontaktperson som kan svara på frågor om fordonet. Har koll på att fordonet inte har skador som inte åtgärdats. Rapporterar ev. skador på fordon till fordonssamordnare.

2.2 Användning av kommunens fordon

Kommunens fordon får enbart användas vid tjänsteutövning och av i kommunen anställd personal eller av person med anställningslika förhållanden, så som inhyrd personal, konsulter eller förtroendevalda som fullgör sina uppdrag på betydande del av heltid.

Under icke arbetstid skall fordonen vara uppställda på av kommunen anvisade platser, och nycklar förvaras enligt de instruktioner som respektive kontor/enhet utfärdat.

Undantag från denna huvudregel (exempelvis att fordonet i stället uppställs vid den anställdes bostad) kan beviljas av ansvarig chef enligt nedan:

- Vid arbete utanför fordonets normala placeringsort under hela arbetspasset, om fordonet behövs för arbetets utförande

- Vid beordrad beredskap i hemmet enligt Skatteverkets regler.

Fordonen skall alltid se rena och representativa ut. Fordonen ska tvättas ut- och invändigt när behov föreligger. Tvätt tillgodoses av fordonsverksamheten.

2.3 Milersättning vid användande av privat bil

Vid transport i tjänsten ska kommunens fordon användas i första hand. Vid resor direkt från/till hemmet och kortare resor kan egen privat bil vara lämpligare. Resor med privat bil mot milersättning sker efter överenskommelse med överordnad chef.

Vid resor med privat bil i tjänsten får medborgare/brukare/elever ej åka med. Medarbetare får inte heller köra brukares/medborgares bil i tjänsten.

2.4 Föraransvar

Chef som tillhandahåller fordon till medarbetare i tjänsten ansvarar för att introducera riktlinjen vid nyanställning samt informera medarbetare om förändringar i riktlinjen.

Medarbetare som använder kommunens fordon som en del i sin tjänsteutövning, förbinder sig genom anställningsavtalet att följa riktlinjen, trafikregler, annan tillämplig lagstiftning samt gällande rutiner. Medarbetare ska omgående meddela chef om körkortet blir indraget. Chef ska regelbundet kontrollera att medarbetare som använder fordon i tjänsten innehar körkort (SFS 2009:122). Kontrollen ska utföras i enlighet med dataskyddsförordningen och upprättad rutin.

Förare ska särskilt tänka på att:

- Respektera hastighetsbestämmelser samt anpassa hastigheten till rådande trafikförhållanden.
- Säkerställa att samtliga i fordonet använder säkerhetsbälte.
- Hålla ett tillräckligt säkerhetsavstånd till framförvarande fordon samt hålla god uppsikt över bakomvarande trafik.
- Ej vara alkohol- och drogpåverkad. Vid användande av medicin skall föreskrifter från ordinerande läkare respektive tillverkande företag följas.
- Undvika att köra uttröttad.
- Planera sin körning avseende vägval och tid och i övrigt vidtaga åtgärder som minskar bränsleförbrukningen och därigenom miljöbelastningen.
- Gå igenom skadekontrollschecklista innan och efter varje resa.

- Rapportera skador till fordonsansvarig och budgetansvarig chef.
- Vårda fordonet. Fordonet skall vara urstädat på löst material m.m efter arbetspassets/individuell resas slut.
- Fordonet bör återlämnas med minst en halv tank bränsle eller motsvarande kvar.
- För elbilar ska kontakt anslutas till strömkälla efter arbetspassets/individuell resas slut.
- Framföra elbilar extra varsamt där oskyddade trafikanter finns med anledning av elbilens låga ljudnivå.
- Ej använda mobiltelefon under färd såvida ej handsfreeutrustning användes. Budgetansvarig chef ombesörjer handsfreeutrustning vid behov.
- Spärra drivmedelskort vid eventuellt förlust av kortet.

2.5 Fordons- och personskador

Blankett för skaderapportering förvaras i bilen. Vid inträffad skada skrivs alltid skaderapport av föraren. Om motpart finns är det viktigt att dennes identitet klarläggs (personnummer, registreringsnummer mm). Skaderapporten lämnas till fordonsansvarig, som i sin tur lämnar den vidare till fordonssamordnare.

All åverkan på kommunens egendom skall polisanmälas. Även vid viltolyckor ska polis underrättas. Vid personskada ska alltid polis tillkallas.

2.6 Böter

Böter eller motsvarande i anledning av felparkering eller trafikförseelse betalas av föraren.

3 FORDON

3.1 Fordonstyper

Följande fordonstyper finns i kommunens fordonspark:

- Personbil av mellanklass. Används i första hand.
- Personbil med högre markfrigång, 15 cm eller högre. Används i första hand för färd på vägar av sämre skick
- Minibussar
- Lätta lastbilar (skåpbilar)

Standardtypen är en personbil av mellanklass.

3.2 Miljökrav

Transporter är den största källan till utsläpp av växthusgaser inom Sala kommun. För att minska de utsläppen ska kommunorganisationens transporter i största möjliga mån vara oberoende av fossila drivmedel.

3.2.1 I FÖRSTA HAND SKA BEHOVET AV RESOR TILLGODOSES UTAN MOTORDRIVNA FORDON

I enlighet med kommunens resepolicy ska resor i första hand ske utan motordrivna fordon, d.v.s. genom gång eller cykling. Inför varje fordonsinköp ska det först övervägas om transportbehovet kan fyllas genom gång eller cykling, och om en cykel i så fall behöver köpas in. Såväl vanliga cyklar som elcyklar, lastcyklar och elsparkcyklar ska övervägas.

Motordrivna fordon införskaffas enbart om verksamhetens transportbehov inte kan tillgodoses genom gång eller cykling. Vid inköp av fordon ska prioriteringsordningen för drivmedel tillämpas, se nästa sida.

3.2.2 MILJÖKRAV PÅ MOTORDRIVNA FORDON

Inköp, leasing, hyra och hyrköp av fordon som faller under LOU ska leva upp till krav på lagstadgad utsläppsprestanda. Det innebär att 38,5 % av de fordon som införskaffas under två referensperioder som ska vara så kallade rena lätta bilar enligt den definition som gäller för respektive period. Till lätta bilar räknas personbilar, lätta lastbilar (under 3,5 ton) och bussar med totalvikt på max 5 ton. Lagkraven på en viss andel rena fordon gäller inte vid varje enskild upphandling utan för samtliga upphandlade avtal som tilldelats under respektive referensperiod.

Referensperiod 1: 2021-08-02 till 2025-12-31

Till Rena lätta bilar räknas lätta bilar som släpper ut maximalt 50 g CO2/km samt mindre än 80 % av utsläppsgränserna för luftföroreningar. 38,5 % av de bilar som införskaffas under perioden ska leva upp till den definitionen.

I praktiken kan utsläppskraven för referensperiod 1 efterlevas av elbilar och bränslecellsbilar (dvs. vätgasbilar). Eventuellt kan även vissa laddhybrider med låga utsläpp av luftföroreningar leva upp till kravet men det förutsätter att de är energieffektiva och i hög utsträckning körs på el.

Referensperiod 2: 2026-01-01 till 2030-12-31

Till Rena lätta bilar räknas lätta bilar som släpper ut 0 g CO2/km. 38,5 % av de bilar som införskaffas under perioden ska leva upp till den definitionen.

I praktiken kan utsläppskravet för referensperiod 2 efterlevas av elbilar och bränslecellsbilar.

3.2.3 PRIORITERINGSORDNING FÖR DRIVMEDEL I SALA KOMMUN

Sala kommun ska i valet av fordon primärt upphandla och bruka fordon som drivs med fossilfria drivmedel. Kommunens fordonsflotta upphandlas och brukas i enlighet med nedanstående prioriteringsordning:

1. Cyklar (vanliga cyklar samt elcyklar, lastcyklar eller elsparkcyklar)
2. El, vätgas och biogas
3. Etanol
4. Biodiesel
5. Fossila drivmedel

Varje steg i prioriteringsordningen ska prövas i tur och ordning utifrån möjligheten att tillgodose verksamhetens behov med det/de fordonsslag som listas i respektive steg. Godtagbara skäl till att välja lägre listade drivmedelsalternativ kan vara säkerhetskrav, otillgänglig infrastruktur eller oskälig kostnadsökning. Observera att kostnaden för olika fordonsslag ska beräknas utifrån ett livscykelperspektiv, vilket innebär att även löpande kostnader som skatter, försäkringar, drivmedel och service ska ingå i kalkylen.

3.2.4 AVSTEG FRÅN PRIORITERINGSORDNINGEN

Avsteg från prioriteringsordningen får enbart göras efter kommundirektörens godkännande. Ansökan om avsteg ska ske skriftligen och beskriva skälen till att ett avsteg från prioriteringsordningen föreslås. Även besked om avslag/beviljande ska lämnas skriftligen.

3.2.5 MANDAT OCH ANSVAR FÖR MILJÖKRAV

Fordonsverksamheten har ett tydligt uppdrag att vid upphandling ställa krav på fordon utifrån aspekterna säkerhet, miljö, ekonomi och beredskap. Med detta mandat följer också ett ansvar för att vid upphandling tillse att andelen miljöfordon i kommunorganisationen ökar, samt att följa prioriteringsordningen för drivmedel.

3.3 Fordonsutrustning

3.3.1 PROFIL OCH FÄRG

Samtliga fordon utrustas enligt den grafiska profilen med kommunens logotype. Kommunens fordon ska ha vit färg. Undantag från att ha logotype på fordonen kan ske vid behov.

3.3.2 GRUNDUTRUSTNING

- AC eller klimatanläggning
- Radio
- Parkeringshjälp minst innefattande backsensorer/back kamera eller motsvarande
- Antisladdsystem, ESC
- ABS-bromsar
- Fjärrstyrt centrallås
- Bluetooth handsfree
- 5 stjärnor i euro-ncap eller motsvarande resultat i annat krocktest
- Motorvärmare elektrisk och kupévärmare
- 4 sommardäck samt 4 vinterdäck
- Stänkskydd till alla fyra hjulhusen
- Säkerhetspaket inkl. första-hjälpen-paket, säkerhetsväst samt en monterad brandsläckare
- Instegsskydd på trösklar
- Nybilsgaranti i minst tre år

3.4 Fordonens livslängd

Den mest ekonomiskt fördelaktig tidpunkten för byte och avyttring av fordon beror på många olika faktorer. Det kan till exempel vara andrahandsmarknaden, fordonets ålder, antal körda mil, fordonets skick med mera.

Personbilar bör bytas vid 6 000–9 000 mil eller vid 3–5 år.

Bussar, lätta lastbilar och specialfordon bör bytas vid 15 000–20 000 mil eller vid 5–7 år.

3.5 Service och underhåll av fordon

Serviceavtal ska tecknas med fordonsleverantören i samband med nyteckning av leasingavtal så länge som fordonet har fabriksgaranti. Då fabriksgarantin löpt ut, ska kommunens upphandlade verkstad användas för service och reparationer.

Hjulskiften och däckhotell ska ej ingå i serviceavtalet.

3.6 Försäkring

Fordonen är helförsäkrade, antingen genom vagnskadegaranti och/eller genom separat försäkring. Den verksamhet som nyttjat fordonet står för eventuella kostnader i samband med skadan, så som självrisker och reparationskostnader.

Vid stöld ersätts inte privata ägodelar som förvaras i fordonet (förarens hemförsäkring kan ge ersättning).

4 FINANSIERING AV FORDON

I första hand ska finansiell leasing användas för personbilar och lätta lastbilar som understiger 3,5 ton.

Sala kommun upphandlar löpande kreditgivare för fordonsleasing. Därutöver upphandlas leverantör av fordonen.

4.1 Interna hyresavtal och interndebitering

Det kontor som anmält behov som lett till beställning av fordon, är betalningsansvarig för fordonet till dess att betalningen är fullgjord. Om ett kontor inte längre behöver ett fordon, ska anmälan göras till fordonssamordnare/fordonsansvarig som ser över ifall någon annan verksamhet har behov av den. Om behov inte finns på annat håll, äger beställande kontor betalningsansvar till dess att betalningen fullgjorts. Internhyresavtal ska således tecknas vid beställningen med samma avtalslängd som på leasingavtalet.

Denna riktlinje behöver kompletteras med rutiner för olika arbetsuppgifter, så som interndebitering, beställning av fordon samt kontroll av giltigt körkort.

5 ÖVRIGT GÄLLANDE FORDON

5.1 Beställning av fordon

Kontorschef för tekniska kontoret har rätt att beställa fordon hos leasinggivaren.

5.2 Samordning av kommunens fordon

Det kontor som har behov av fordon som ska leasas, gör en anmälan till tekniska kontoret. Fordonssamordnare gör därefter en prövning av anmälan, och säkerställer att det inte redan finns något fordon som går att använda i stället för att beställa en ny.

För att kunna optimera användningen av kommunens fordon och undvika kostnader för hög körsträcka (övermil) har fordonssamordnaren rätt att placera om fordon mellan enheterna inom kontoren. Vidare har hen även rätten att tillfälligt omplacera bilar, som av hyrestagaren används sparsamt, om särskilda händelser eller oväntade behov uppstår, för att säkerställa funktionen hos exempelvis hemtjänst. Omplacering mellan kontor sker i samråd med berörda enheter.

Fordonssamordnaren, i samarbete med enhetschefen för fordon, budgetansvariga chefer och upphandlingsenheten, ansvarar för att genomföra de upphandlingar som omfattas av denna riktlinje.

5.3 Bilpool

Sala kommun ska tillhandahålla en bilpool för medarbetare som har ett oregelbundet behov av bil i tjänsten. Bilpoolen finns för att minska behovet av transporter med medarbetarnas privata fordon och minimera antalet fordon som inte utnyttjas effektivt i verksamheten.

Bilpoolen är organiserad under tekniska kontoret och ansvaret för verksamheten ligger på enhetschefen för fordon. Den dagliga driften och samordningen av bilpoolen sköts av kommunens fordonssamordnare.

5.4 Körjournal

Elektroniska körjournaler ska finns installerade i kommunens samtliga lätta fordon, under 3,5 ton.

Medarbetare på fordonsverksamheten har behörighet att se uppgifterna i körjournalerna. Om annan verksamhet vill få tillgång till sina fordons körjournaler kontaktar aktuell chef enhetschefen för fordon efter samråd med personalenheten.

Avsikten med elektroniska körjournaler är:

- att säkerställa att skattelagstiftning efterföljs vad gäller registrering av resor med verksamhetsfordon. Dessa uppgifter sparas i sju år, enligt Skatteverkets regler
- uppgifter till uppföljning av nyttjandegrad över fordonen plockas fram via körjournalen
- att internfakturera rätt enhet utifrån fordonets användning
- förbättra kommunens logistik
- lokalisera fordon i samband med stöld, skadegörelse och olycka
- kontroll vid klagomålshantering/konkret misstanke om medarbetares misskötsamhet

Förtydliganden:

- Vid konkret misstanke om medarbetares misskötsamhet kan information lämnas ut efter begäran från personalansvarig chef i samråd med personalenheten.
- Innan fordon eftersöks via systemet, med anledning av antagande om olycka eller stöld, ska föraren ha sökts via övriga tillgängliga kommunikationsmedel.

5.5 Inköp av drivmedel

Drivmedelskort finns tillgängligt för kommunens samtliga fordon. För inköp av drivmedel, olja, kemisk-tekniska produkter samt tvätt av fordon, används drivmedelskort. Fordonsadministratören ansvarar för att drivmedelskort införskaffas inom ramen för de leverantörer med vilka kommunen har avtal eller finns tillgänglig där verksamheten bedrivs. Budgetansvarig chef är dock ansvarig för korten när de väl levererats till respektive verksamhet. Kortet får inte användas för privat bruk.

Drivmedelskorten är en värdehandling och skall förvaras säkert och med kod skild från drivmedelskortet.

Respektive månads drivmedelskvitton märks med fordonets registreringsnummer. Med drivmedelskvitton avses även kvitton för inköp av förbrukningsmaterial (spolarvätska o dyl.) som görs med drivmedelskortet. Samtliga kvitton måste sparas som underlag till bokslut i enlighet med gällande dokumenthanteringsplan.

Vid förlust av drivmedelskort spärras kortet omedelbart av föraren som upptäcker förlusten. Nytt drivmedelskort beställs av fordonsadministratören.

Riktlinje för fordonshantering
Kommunstyrelsen

SALA KOMMUN
Telefon: 0224-74 70 00 | E-post kommun.info@sala.se | Postadress Box 304, 733 25 Sala

Sala 2025-03-26

Reservation: Kommunstyrelsens ledningsutskott 2025-03-26

Ärende: Återrapportering av utredningsuppdrag om lokalvård i egen regi

Det har varit en käpphäst för Socialdemokraterna att försöka montera ner det upphandlade städning som kommunen har nyttjat. Utredning efter utredning visar att detta skulle kosta stora summor pengar och kräva investeringar, något Sala kommun inte har idag.

Om något så borde kommunen, givet det ekonomiska läget försöka utöka mängden städtjänster vi köper in, inte minska dem. Städproffsen gör arbetet till lägre kostnad, vilket leder till att mer pengar frigörs till kommunal kärnverksamhet.

Upphandlad städning fungerar på det stora hela bra och i modellen som används görs också kontroller som syftar till att rätta till eventuella brister. Det finns alltså sätt att hantera det ”enorma problem” som Socialdemokraterna tycker sig se inom dessa firmor. Vi ser istället utbildad personal som gör ett bra jobb.

Och två saker ska man ha med sig när man tittar på den nya sosse-modellen med ”kombinationstjänster”. För det första är inte städning en utfyllnad som man kan ta till för att komma upp i heltid, det är ett arbete som man måste kunna och vara bra på. Kemikaliehantering och effektiva metoder är en del av en välfungerande städverksamhet, det är inget man ”bara gör”, det perspektivet missar Socialdemokraternas modell.

Det andra problemet är såklart att alla inte vill vara undersköterska/städpersonal, eller lärare/städpersonal. Många söker sig till vården för att få jobba med människor, inte städa. Samma sak gäller sannolikt inom skolan.

Att börja baka ihop tjänster på det här sättet riskerar att urholka vår ambition att vara en attraktiv arbetsgivare. Nej, då är det bättre att låta en undersköterska jobba med just vård och låta städproffsen jobba med renhållningen. Det här har tidigare varit en paroll för Sossarna, men här släpper man tydligen det.

Sala 2025-03-26

Självklart tycker vi att kommunen ska titta på möjligheter att lösa en uppgift på ekonomiskt fördelaktiga sätt och vi föreslår därför att kontoret får fortsätta utvärdera städningen som görs i egen regi, men inte bara efter kvalitet (som styret vill) utan även utifrån kostnad. Det är såklart helt nödvändigt att två faktorerna vägs mot varandra.

Vi bekymras dock även över att Centerpartiet i Sala, som tidigare stått tillsammans med oss som tror på företagarnas förmåga att leverera bra tjänster, nu så tydligt tar ställning för att kommunalisera städningen.

Vi hade hoppats att det fortfarande fanns ett stöd bland Centern för att låta företagen hjälpa oss med det som de gör bättre och mer effektivt än kommunen själva kan göra det. Men tydligen har Sala numer fyra vänsterpartier.

Vi reserverar oss härmed till förmån för Erik Hamrins yrkanden i denna punkt.

För Sverigedemokraterna och Moderaterna

Erik Hamrin (M), oppositionsråd
Henric Ericsson (SD), tjänstgörande ersättare

Dnr 2023/1336

KSLU § 45 Återrapportering av utredningsuppdrag lokalvård i egen regi

INLEDNING
I enlighet med kommunfullmäktiges beslut den 28 november 2022, § 50, angående budget och strategisk plan 2023-2025, fick kommunstyrelsen i uppdrag att utreda möjligheten att återta städning av kommunens lokaler inom Sala tätort i kommunal regi.

I utredningsuppdrag, utifrån beslut i kommunstyrelsen den 6 maj 2024, § 95, har utredningen utförts av tekniska kontoret med stöd av övriga kontor samt med facklig samverkan.

Slutsatsen från utredningen är att lokalvård i egen regi, i en egen separat organisation, blir minst 4 mkr dyrare än dagens städentreprenad.

Två verksamheter, Björkgården och Vallaskolan, har önskemål om att genom kombinationstjänster bedriva lokalvård i egen regi. På Björkgården har verksamheten redan tagit över lokalvården.

Sala kommun påbörjar på så sätt införandet av lokalvård i egen regi med hjälp av dessa kombitjänster. Under hösten 2025 utvärderas samtliga verksamheters lokaler, där lokalvård i egen regi utförs. Utvärdering kommer genomföras i form av städkontroller samt hur verksamheten upplever att detta sätt att utför lokalvård fungerar.

Parallellt med detta har Fastighet i uppdrag att fortsatt arbeta för att höja kvalitet och säkerställa goda arbetsförhållanden inom nuvarande avtal med städentreprenader.

Slutsatsen är att Sala kommun kan uppnå många fördelar med lokalvård i egen regi men att kostnaden för en egen separat organisation bedöms öka med minst 4 mkr per år.

Det finns i dagsläget flera verksamheter i kommunen där lokalvården redan sköts i egen regi utan att en egen organisation finns.

En möjlighet är att utöka antal verksamheter som bedriver lokalvård i egen regi genom kombinationstjänster. Alternativt kan enskild verksamhet bedöma att en enskild tjänst kan finansieras av verksamheten. Målsättningen är att uppnå lägre kostnader, bättre arbetsmiljö samt rena och trivsamma lokaler.

Inom ramen för gällande upphandling kan en andel av städningen återtas i egen regi under tiden som avtal gäller.

Ekonomiska konsekvenser
För verksamhet, att överta lokalvård i egen regi, kan initiala kostnader uppstå så som inköp av maskiner, städvagn, material och utbildningstimmar. Dessa kostnader behöver identifieras av verksamhet och jämföras med befintliga kostnader enligt nuvarande entreprenadavtal, för bedömning av ekonomisk konsekvens.

KSLU § 45 fortsättning

Beslutsunderlag
KS 2025.1391 – Missiv

Ärendet föredras av tf verksamhetschef Fastighet Åsa Agemalm.

Yrkanden
Ordförande Amanda Lindblad (S) yrkar,
att ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen beslutar,
att uppdra till tekniska kontoret Fastighet, att utvärdera kvalitet av lokalvård i egen regi, inom de verksamheter som redan har dessa kombitjänster inom sin verksamhet, med återrapportering till kommunstyrelsen senast i februari 2026,
att under att 2025 utöka, där möjlighet finns, de verksamheter som bedriver lokalvård via kombinationstjänster eller inom ram i egen regi och återrapportera till kommunstyrelsen senast februari 2026.

Glenn Andersson (S) och Sture Johansson (C) yrkar bifall till Amanda Lindblads (S) yrkande.

Ajournering
Sammanträdet ajourneras kl.14.00 – 14.15.

Erik Hamrin (M) yrkar
att ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen beslutar,
att uppdra till tekniska kontoret Fastighet att utvärdera städningens kvalitet och kostnad inom de verksamheter som idag har lokalvård i egen regi för återrapportering till kommunstyrelsen senast i februari 2026, samt
att under 2025 låta de verksamheter som önskar bedriva lokalvård i egen regi, utifrån samma kostnadsnivå som de upphandlade tjänsterna, utreda förutsättningarna för detta.

Henric Eriksson (SD) yrkar bifall till Erik Hamrins (M) yrkande.

Erik Hamrin (M) yrkar tillägg
att uppdra till förvaltningen att fortsätta det löpande arbetet med kvalitetsuppföljning inom de upphandlade städtjänsterna.

Henric Eriksson (SD) yrkar bifall till Erik Hamrins (M) tilläggsyrkande.

Beslutsgång
Ordföranden ställer sitt eget yrkande mot Erik Hamrins (M) yrkande och finner sitt eget yrkande bifallet.
Ordföranden ställer Erik Hamrins (M) tilläggsyrkande mot avslag och finner tilläggsyrkandet avslaget.

BESLUT
Ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen beslutar,
att uppdra till Tekniska kontoret Fastighet, att utvärdera kvalitet av lokalvård i egen regi, inom de verksamheter som redan har dessa kombitjänster inom sin verksamhet, med återrapportering till kommunstyrelsen senast februari 2026

att under att 2025 utöka, där möjlighet finns, de verksamheter som bedriver lokalvård via kombinationstjänster eller inom ram i egen regi och återrapportera till Kommunstyrelsen senast februari 2026.

Reservationer
Erik Hamrin (M) och Henric Eriksson (SD) reserverar sig till förmån för Erik Hamrins (M) yrkanden och inkommer med skriftlig reservation.

Skickas till
Kommunstyrelsen

Tekniskt kontor ENHET
Åsa Agemalm
tf. Verksamhetschef Fastighet

MISSIV

Delrapportering för Utredningsuppdrag lokalvård i egen regi

SAMMANFATTNING AV ÄRENDET

I enlighet med KS 2022/1041 Strategisk plan och budget 2023-2025 ska enligt punkt 21 Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda möjligheten att återta städning av kommunens lokaler inom Sala tätort i kommunal regi.

I utredningsuppdrag, utifrån beslut KSLU 2024-06-05 Dnr 2023/1336, har utredningen utförts av Tekniska kontoret med stöd av övriga kontor och extern konsult samt med facklig samverkan.

Slutsatsen från utredningen är att lokalvård i egen regi, i en egen separat organisation, blir minst 4 mkr dyrare än dagens städentreprenad.

Två verksamheter, Björkgården och Vallaskolan, har önskemål om att genom kombinationstjänster bedriva lokalvård i egen regi. På Björkgården har verksamheten redan tagit över lokalvården.

Sala kommun påbörjar på så sätt införandet av lokalvård i egen regi med hjälp av dessa kombitjänster. Under hösten 2025 utvärderas samtliga verksamheters lokaler, där lokalvård i egen regi utförs. Utvärdering kommer genomföras i form av städkontroller samt hur verksamheten upplever att detta sätt att utför lokalvård fungerar.

Parallellt med detta har Fastighet i uppdrag att fortsatt arbeta för att höja kvalitet och säkerställa goda arbetsförhållanden inom nuvarande avtal med städentreprenader.

Utredningens omfattning

Slutsatsen är att Sala kommun kan uppnå många fördelar med lokalvård i egen regi men att kostanden för en egen separat organisation bedöms öka med minst 4 mkr per år.

Det finns i dagsläget flera verksamheter i kommunen där lokalvården redan sköts i egen regi utan att en egen organisation finns

- Lärkan sim och sporthall: Lokalvården ingår i badmästarnas arbetsuppgifter och utförs efter ett rullande schema.
- Idrottshallen: Kultur och Fritid har en lokalvårdare anställd.
- Kilbo skola: Lokalvårdare anställd av skolan samt timmar köps av kostenheten.

SALA KOMMUN

- Ösby Naturbruksgymnasium: 1,5 tjänst lokalvård som är anställd av gymnasiet.
- Ekebygården (SäBo): En heltidstjänst som utför lokalvård och andra för verksamheten specifika arbetsuppgifter som inte normalt hanteras av omvårdnadspersonal.
- LSS-boenden: Lokalvården ingår i omvårdnadspersonalen arbetsuppgifter och utförs tillsammans med hyresgästerna i boendet.
- Karlagatans snickeri/AME lokaler: Lokalvården utförs av egen personal som finns inom arbetsmarknadsenhetens verksamhetsområde.
- Kolumbuskören: Lokalvården sköts av verksamheten tillsammans med omvårdnadstagarna.
- Björkgården, tagit över Lokalvården 2025.

En möjlighet är att utöka antal verksamheter som bedriver lokalvård i egen regi genom kombinationstjänster. Alternativt kan enskild verksamhet bedöma att en enskild tjänst kan finansieras av verksamheten. Målsättningen är att uppnå lägre kostnader, bättre arbetsmiljö samt rena och trivsamma lokaler. Ytterligare kvalitetsfördelar kan komma av att ha samma vuxen som del av verksamheten.

Inom ramen för gällande upphandling kan en andel av städningen återtas i egen regi under tiden som avtal gäller.

Ekonomiska konsekvenser

För Verksamhet, att överta lokalvård i egen regi, kan initiala kostnader uppstå så som inköp av maskiner, städvagn, material och utbildningstimmar. Dessa kostnader behöver identifieras av Verksamhet och jämföras med befintliga kostnader enligt nuvarande entreprenadavtal, för bedömning av ekonomisk konsekvens. Kostnader behöver hanteras inom ram för Verksamheten.

FÖRSLAG TILL BESLUT

att uppdra till Tekniska kontoret Fastighet, att utvärdera kvalitet av lokalvård i egen regi, inom de verksamheter som redan har dessa kombitjänster inom sin verksamhet, med återrapportering till Kommunstyrelsen senast februari 2026
att under att 2025 utöka, där möjlighet finns, de verksamheter som bedriver lokalvård via kombinationstjänster eller inom ram i egen regi och återrapportera till Kommunstyrelsen senast februari 2026.

SALA KOMMUN

CHECKLISTA

Checklista avseende Barnperspektivet, Landsbygdsperspektivet och de Horisontella principerna

Förklaring om de olika begreppen finns nedan.

Barnperspektivet

Innebär insatsen att barn och ungdomars hälsa sätts i främsta rummet?	JA ☒	NEJ ☐
Påverkar denna insats barn och ungdomars sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter och situation till det bättre?	JA ☒	NEJ ☐
Innebär insatsen att barn och ungdomars rätt till en god hälsa beaktas?	JA ☒	NEJ ☐
Har barn och ungdomar fått möjlighet att uttrycka sin mening om insatsen?	JA ☐	NEJ ☒
Har särskild hänsyn tagits till barn och ungdomar med funktionsvariation - fysiskt och/eller psykiskt?	JA ☐	NEJ ☒
Tar insatsen hänsyn till barnkonventionens text om ”till det yttersta av sin förmåga”?	JA ☐	NEJ ☒

Landsbygdsperspektivet

Bedömer ni att beslutet kommer att innebära särskilda konsekvenser för landsbygden – nu eller i framtiden?	JA ☒	NEJ ☐
Vid **JA** hur bedömer ni att beslutet påverkar:		
Att det blir svårare att bo på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☒
Att det blir fler jobb på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☒
Att det minskar tillgången till god service på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☒

Horisontella principerna (tillgänglighet, icke-diskriminering samt jämställdhet)

Innebär insatsen risk för begränsad tillgänglighet?	JA ☐	NEJ ☒
Har icke-diskrimineringsperspektivet beaktats?	JA ☐	NEJ ☒
Kan beslutet utestänga någon från samhället?	JA ☐	NEJ ☒
Har man beaktat FN:s konvention angående rättigheter för personer med funktionsvariation när beslutet togs?	JA ☐	NEJ ☒
Om **NEJ** – varför inte?		

Ärendet berör inte dessa frågor.

SALA KOMMUN

Begreppsförklaring

Barnkonventionen/barnperspektivet
Barnkonventionen tar upp barnets situation ur många synvinklar och skall naturligtvis främja helhetssynen på barnen. Enligt FN är alla under 18 år barn.

Barnens bästa i främsta rummet

- Beaktas barnets rättigheter, främst rätten till trygghet och rätten till liv och utveckling i beslutsfattandet?
- Har en sammanvägning av olika intressen gjorts?

FN:s barnkommitté har uttalat principen om att barnets bästa alltid ska beaktas och väga mycket tungt. Det kan dock finnas situationer då andra intressen kan väga tyngre, till exempel samhällsekonomiska eller säkerhetspolitiska. Principen om barnets bästa ska ges absolut prioritet när det gäller adoption och rätt till skydd mot missförhållanden och övergrepp. Till prioriterade rättigheter hör utveckling/utbildning.

Landsbygdsperspektivet
Kan de som bor och verkar på landsbygden bli diskriminerade eller åsidosatta?

Horisontella principer
Diskriminering sker när någon missgynnas eller kränks och missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder). Detta gäller även barn till personer med något av ovanstående diskrimineringsgrund.

Funktionshinderspolitiken innebär att alla människor, oavsett funktionsförmåga, ska ha samma möjligheter att vara delaktiga i samhället och ta del av mänskliga rättigheter.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktions-nedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

Dnr 2023/1336

KS § 95 Delrapport: Utredningsuppdrag lokalvård i egen regi

INLEDNING
Åsa Kling, teknisk chef, presenterar en delrapport om hur kontoret ligger till avseende det utredningsuppdrag som de tilldelades dem utav av kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen beslut § 4 2024-01-10. Utredningen avser organisatoriska och ekonomiska förutsättningar för att bedriva lokalvård i egen regi i Sala tätort. Utredningen omfattar även en beskrivning av för- och nackdelar med olika typer av kemikalieanvändning som rengöringsmedel. Den politiska målsättning med lokalvård i egen regi är att uppnå rena och trivsamma lokaler med personal som är engagerade, trivs och känner stolthet för sitt arbete.

Yrkanden
Ordförande Amanda Lindblad (S) yrkar,
att kommunstyrelsen beslutar,
att utöka omfattningen av utredningsuppdraget till en större omvärldsanalys, samt
att utöka tiden för genomförande till oktober 2024.

Ajournering
Sammanträdet ajourneras 09.52-09.58

Yrkanden forts.

Viveca Molin (M) tilläggsyrkar,
att uppdraget fortsatt hanteras inom ekonomiska ramar med återhållsamhet vad gäller konsulter t ex.

Anders Wigelsbo (C), Magnus Edman (SD), Tomas Bergling (M), Tryggve Lindman (SD), Cecilia Viman (SD) och Hanna Westman (SBÄ) yrkar bifall till Viveca Molins (M) tilläggsyrkande.

Beslutsgång
Ordförande ställer sitt eget yrkande mot avslag och finner yrkandet bifallet. Ordförande ställer därefter Viveca Molins (M) yrkande motavslag och finner yrkandet bifallet.

BESLUT
Kommunstyrelsen beslutar,
att utöka omfattningen av utredningsuppdraget till en större omvärldsanalys,
att utöka tiden för genomförande till oktober 2024, samt
att uppdraget fortsatt hanteras inom ekonomiska ramar med återhållsamhet vad gäller konsulter t ex.

Skickas till
Tekniska kontoret

Sala 2025-03-26

Reservation: Kommunstyrelsens ledningsutskott 2025-03-26

Ärende: Bokslut 2024 Kommunstyrelsens verksamheter

Bokslutet för kommunstyrelsens verksamheter 2024 visar att det stora underskott som vi sett under hela året tillåtits fortsätta öka, från delårsrapportens prognos på –25,3 miljoner kronor, till hela 51,3 miljoner kronor. Detta efter att Sala kommun redan 2023 redovisade ett negativt resultat inom samma verksamheter.

Vi vill understryka att flera kontor inom kommunstyrelsen trots tuffa förutsättningar håller sin budget och att engagerad personal på övriga kontor aktivt arbetar för att rätta till ekonomin. Roten till problemen är emellertid politisk styrning – eller snarare bristen på vilja att fatta de nödvändiga beslut som krävs för att verksamheterna ska få förutsättningar att lyckas.

Oppositionen har upprepade gånger, i linje med revisorns rekommendationer, yrkat på framtagandet av handlingsplaner med konkreta åtgärdsförslag och regelbunden uppföljning för att hantera underskottet. Vi har även lagt direkta förslag för att minska kostnaderna löpande under året, förslag som genomgående avfärdats av styret – vilket lett till det stora underskott vi nu ser i bokslutet.

Det är anmärkningsvärt att när Socialdemokraterna själva bär ansvaret för underskottet minskar både transparens och vilja att agera. När man själv var i opposition så var det oerhört angeläget att ta fram handlingsplaner, vilket också gjordes. Nu vill man inte längre ta fram sådana planer eller agera. Det är egendomligt. Men det kanske är parollen ”det är OK när vi gör det” som gäller nu när de själva styr?

Det är vår bestämda uppfattning att styrets agerande i fråga om att sköta kommunens ekonomi är helt otillräckligt. Styret tar inte sitt uppdrag att säkerställa verksamhetens ekonomi på allvar.

Sala 2025-03-26

Kommunstyrelsens verksamheter hade utan tvekan kunnat leverera ett bättre resultat, om de givits förutsättningarna av politiken.

Vi reserverar oss med denna skrivelse mot ledningsutskottets beslut att överföra investeringsmedel avsedda för 2024 till 2025. Givet det ekonomiska läget bör inga tillkommande uppräkningar av investeringsutrymmet göras på detta sätt.

För Sverigedemokraterna och Moderaterna

Erik Hamrin (M), oppositionsråd
Henric Ericsson (SD), tjänstgörande ersättare

Dnr 2025/125

KSLU § 46 Bokslut 2024 Kommunstyrelsens verksamheter

INLEDNING
Nämnder och styrelser ska vid årets slut lämna sina verksamhetsberättelser där året sammanfattas. I samband med bokslut ska även uppföljningen av den av kommunstyrelsen antagna internkontrollplanen samt begäran om överförda medel bifogas.

Ekonomiska konsekvenser
Bokslutet för kommunstyrelsens verksamheter visar på ett sammanlagt negativt budgetunderskott på -51 301 tkr.

De investeringsmedel som begärs överförda till 2025 uppgår till 2 600 tkr.

Beslutsunderlag
KS 2025.1392 – Missiv
KS 2025.1393 - Verksamhetsberättelse 2024 Kommunstyrelsen
KS 2025.1394 – Begäran om tilläggsanslag investeringar från verksamhetsåret 2024
Kommundirektör/Kommunledningskontoret

Ärendet föredras av kommundirektör Daniel Holmvin.
Ekonomichef Inger Lindström, controller Mikaela Assarsson, verksamhetscontrollers Sofia Högerberg och Fredrik Miklaheim, tf verksamhetschef Fastighet Åsa Agemalm, tf enhetschef Park Kristin Hedman samt stabschef Arminé Kanakanian deltar vid ärendets behandling.

Yrkanden
Ordförande Amanda Lindblad (S) yrkar,
att ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen beslutar,
1.att godkänna verksamhetsberättelserna 2024 för kommunstyrelsens verksamheter,
2.att godkänna uppföljningen av den av kommunstyrelsen antagna internkontrollplanen för 2024, samt
3.att investeringsmedel uppgående till 2600 tkr begärs överförda till 2025 års investeringsbudget.

Erik Hamrin (M) yrkar
att att-sats 3 i Amanda Lindblads (S) yrkande avslås.

Beslutsgång
Ordföranden ställer sitt yrkande i att-sats 1 mot avslag och finner yrkandet bifallet.

Ordföranden ställer sitt yrkande i att-sats 2 mot avslag och finner yrkandet bifallet.

Ordföranden ställer sitt yrkande i att-sats 3 mot Erik Hamrins (M) avslagsyrkande och finner sitt eget yrkande bifallet.

KSLU § 46 fortsättning

BESLUT
Ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen beslutar,
att godkänna verksamhetsberättelserna 2024 för kommunstyrelsens verksamheter,
att godkänna uppföljningen av den av kommunstyrelsen antagna internkontrollplanen för 2024, samt
att investeringsmedel uppgående till 2600 tkr begärs överförda till 2025 års investeringsbudget.

Reservationer
Erik Hamrin (M) och Henric Eriksson (SD) reserverar sig till förmån för Erik Hamrins (M) avslagsyrkande och inkommer med skriftlig reservation.

Skickas till
Kommunstyrelsen

Ekonomienheten
Sofia Högerberg
Verksamhetscontroller

MISSIV

Bokslut 2024 - Kommunstyrelsens verksamheter

SAMMANFATTNING AV ÄRENDET

Nämnder och styrelser ska vid årets slut lämna sina verksamhetsberättelser där året sammanfattas. I samband med bokslut ska även uppföljningen av den av kommunstyrelsen antagna internkontrollplanen samt begäran om överförda medel bifogas.

Ekonomiska konsekvenser

Bokslutet för kommunstyrelsens verksamheter visar på ett sammanlagt negativt budgetunderskott på -51 301 tkr.

De investeringsmedel som begärs överförda till 2025 uppgår till 2 600 tkr.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kommunstyrelsen beslutar,
att godkänna verksamhetsberättelserna 2024 för kommunstyrelsens verksamheter, samt

att godkänna uppföljningen av den av kommunstyrelsen antagna internkontrollplanen för 2024, samt.

att investeringsmedel uppgående till 2600 tkr begärs överförda till 2025 års investeringsbudget.

Bilagor:

1

2

3

CHECKLISTA

Checklista avseende Barnperspektivet, Landsbygdsperspektivet och de Horisontella principerna

Förklaring om de olika begreppen finns nedan.

Barnperspektivet

Innebär insatsen att barn och ungdomars hälsa sätts i främsta rummet?	JA ☐	NEJ ☐
Påverkar denna insats barn och ungdomars sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter och situation till det bättre?	JA ☐	NEJ ☐
Innebär insatsen att barn och ungdomars rätt till en god hälsa beaktas?	JA ☐	NEJ ☐
Har barn och ungdomar fått möjlighet att uttrycka sin mening om insatsen?	JA ☐	NEJ ☐
Har särskild hänsyn tagits till barn och ungdomar med funktionsvariation - fysiskt och/eller psykiskt?	JA ☐	NEJ ☐
Tar insatsen hänsyn till barnkonventionens text om ”till det yttersta av sin förmåga”?	JA ☐	NEJ ☐

Landsbygdsperspektivet

Bedömer ni att beslutet kommer att innebära särskilda konsekvenser för landsbygden – nu eller i framtiden?	JA ☐	NEJ ☒
Vid **JA** hur bedömer ni att beslutet påverkar:		
Att det blir svårare att bo på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☐
Att det blir fler jobb på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☐
Att det minskar tillgången till god service på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☐

Horisontella principerna (tillgänglighet, icke-diskriminering samt jämställdhet)

Innebär insatsen risk för begränsad tillgänglighet?	JA ☐	NEJ ☒
Har icke-diskrimineringsperspektivet beaktats?	JA ☐	NEJ ☐
Kan beslutet utestänga någon från samhället?	JA ☐	NEJ ☐
Har man beaktat FN:s konvention angående rättigheter för personer med funktionsvariation när beslutet togs?	JA ☐	NEJ ☐

Om **NEJ** – varför inte?

Begreppsförklaring

Barnkonventionen/barnperspektivet
Barnkonventionen tar upp barnets situation ur många synvinklar och skall naturligtvis främja helhetssynen på barnen. Enligt FN är alla under 18 år barn.

Barnens bästa i främsta rummet

- Beaktas barnets rättigheter, främst rätten till trygghet och rätten till liv och utveckling i beslutsfattandet?
- Har en sammanvägning av olika intressen gjorts?

FN:s barnkommitté har uttalat principen om att barnets bästa alltid ska beaktas och väga mycket tungt. Det kan dock finnas situationer då andra intressen kan väga tyngre, till exempel samhällsekonomiska eller säkerhetspolitiska. Principen om barnets bästa ska ges absolut prioritet när det gäller adoption och rätt till skydd mot missförhållanden och övergrepp. Till prioriterade rättigheter hör utveckling/utbildning.

Landsbygdsperspektivet
Kan de som bor och verkar på landsbygden bli diskriminerade eller åsidosatta?

Horisontella principer
Diskriminering sker när någon missgynnas eller kränks och missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder). Detta gäller även barn till personer med något av ovanstående diskrimineringsgrund.

Funktionshinderspolitiken innebär att alla människor, oavsett funktionsförmåga, ska ha samma möjligheter att vara delaktiga i samhället och ta del av mänskliga rättigheter.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING

Uppföljning av internkontrollplan KS 2024

Kommunstyrelsens förvaltning

Uppföljning av internkontrollplan Ekonomikontoret

ID	Uppföljning	Status uppföljning	Åtgärd	Ansvarig	Slutdatum åtgärd
1.1	Kontroll av att beloppsgräns i investeringsriktlinje följs.	Kontroll genomförs via stickprov KS kontor samt KoF, inga anmärkningar. SKN: inga anmärkningar VoO: Inga anmärkningar TK: 17 investeringsprojekt understiger beloppsgränsen.	TK: Medarbetare på projekt och utveckling går igenom de upptäckta projekten och meddelar vilka som utgifter återstår för.	Verksamhets-controller	2024-12-31
2.1	Kontroll av att de beslutade riktlinjerna för leasing efterföljs	Kontroll genomförs via stickprov 20 fakturor inom slag 631 och 632 har kontrollerats. Sex fakturor/avtal som inte följer riktlinjerna har hittats. Avstämning har gjorts mot Leaserights sammanställning av leasingavtal. Aktuella avtal har efterfrågats av attestant av faktura men endast två har kommit oss tillhanda. 1) Fakt.nr 861449692 Butiksdatasystem SHARP Avtal ingått efter 2021. 2) Fakt.nr 212208 Safe Alarm App Avtal finns ej i avtalslistan. 3) Fakt.nr 1014 Sekretesskärl/tunna Avtal finns ej i avtalslistan 4) Fakt.nr 54680376 Toshiba inkl efterbehandling Avtal avslutat 2024-03-31 men betalningar fortsätter. 5) Fakt.nr 2958281	Informera chefer och medarbetare inom respektive enhet gällande riktlinjer och delegationsordning. Informera upphandlingsenheten om de brister vi sett så de kan informera om rutinerna kring eventuell leasing.	Redovisnings gruppen	2024-12-31 2025-01-20

Kommunstyrelsens förvaltning

		Excellence Compact Touch kaffemaskin Avtal saknas i avtalslistan. Beräkningskalkyl saknas Signerat av enhetschef 6) Fakt.nr 57033 Koppen AB Avtal saknas i avtalslistan. **Avtal signerade efter 202408** 8) avtalsnr. 133552 Signerad av enhetschef 9) 205469 I-mop skurmaskin kostenheten. Signerad av enhetschef 10) Fakturanummer 3167366 JOBmeal felkonterat på 6329 11) Avtalsnr. 9807234 Avtal ej inlämnat			
3.1	Utbetalning sker till fel mottagare vid manuell ankomstregistrering	Signal via Inyett och stickprovskontroll. 3st fel upphittade Bankgiro felaktigt angivet på underlag. Fel leverantör vald vid manuell registrering. Bankgiro lagts in då leverantör hade plusgiro. 2025-01-20 Inga felutbetalningar upptäckta perioden 2024-09 – 2024-12	Informera kontoren om att alltid stämma av bankkonto, bank- och plusgiro med betalningsmottagaren innan underlag skickas för registrering eller fil skickas för inläsning. AutoPay signalerar om eventuella dubbletter,	Redovisnings gruppen	2024-12-31 2025-01-20

			avslutade bankkonton samt inaktiva bank- och plusgirokonton innan betalfilen godkänns och skickas för utbetalning. Signal kommer via påminnelser från leverantör eller betalningsmottagare. Kontroll av samtliga påminnelser. I fakturahanteringssystemet kontrolleras bankgiro och momsregistreringsnummer mot leverantörsregistret och i Inyett. Signal om de inte matchar och stoppas. Manuell hantering krävs.		
4.1	Kontroll av att beslutade riktlinjer för kreditkort följs.	KS kontor samt KoF: stickprov här gjort och där anmärkningar påträffas har berörda personer informerats. Vid kontroll av Skolkontoret hittades 3 fakturor där kvitto inte var bifogat samt en verifikation där underlag saknades. VoO inga anmärkningar. TK inga anmärkningar	Kvitton och underlag har begärts in från berörda kreditkortsanvändare på skolkontoret. KS kontor och KoF: Berörda personer är informerade och underlag har begärts in.	Verksamhets-controller	2024-12-31

Kommunstyrelsens förvaltning

Uppföljning av internkontrollplan för Kommundirektör och Stab för utveckling och förvaltning 2024

ID	Uppföljning	Status uppföljning	Åtgärd	Ansvarig	Slutdatum åtgärd
2.1	Etablering och implementering av ett gemensamt platsvarumärke för Sala.	Årlig uppföljning med Kommunledningsgruppen som är styrgrupp. Varumärkesundersökning vart fjärde år för att mäta kännedomen om Salas platsvarumärke.	Måluppfyllelse utvärderas Q1, 2025	PVM team	Q1 2025
	Öka stoltheten lokalt och kännedomen i omvärlden genom jubiléet Sala 400år.	Jubileumsåret är avslutat och genomfördes på ett mycket tillfredställande sätt. Genomslaget och engagemanget överträffade förväntningarna.	Jubileumsåret genomfört enligt plan Måluppfyllelsen utvärderas Q1 2025	Jubileumskommittén	Bokslut 2024 Q1 2025
3.1	Utveckling av e-tjänster som förenklar och förbättrar för medborgare, näringsliv och andra intressenter.	Årlig uppföljning av målvärdet (funktion/omfattning/antal) för e-tjänster stäms av med styrgruppen för e-tjänster.	Genomfört.	Systemförvaltare e-tjänster.	Bokslut 2024
	Tydliga och kommunicerade mål/processer/rutiner: företagsetablering/ upphandling.	Pågående verksamhetsöverskridande utvecklingsarbete genom bla NKI-arbetsgrupp och Näringslivsråd.	Löpande uppföljning av NKI samt årsrapport. Årlig genomgång av Svenskt Näringslivs Företagsklimatsmätning tillsammans med Svenskt Näringsliv.	Näringslivschef	Delår 2025

Kommunstyrelsens förvaltning

14.1	Tydlig (roller/ansvar) och kommunicerad struktur för samverkan med civilsamhället den sk LÖK:en	Ingen progress i arbetet pga uteblivet gensvar från övriga delar i organisationen.	Ansvaret förflyttat till staben/kansliet.	Landsbygdsutvecklare	2025
	Modell/metod/rutin för Samverkan kommun-företag-civilsamhälle kring utveckling av landsbygden.	Samverkan med landsbygdsaktörer upprättad, behovsanalys genomförd. Modellutveckling ej slutförd pga sjukskrivning.	Arbetet med modell/metodutveckling tas upp igen när resurs finns på plats.	Landsbygdsutvecklare	2025

Kommunstyrelsens förvaltning

Uppföljning av internkontrollplan för Personalkontoret 2024

ID	Uppföljning	Status uppföljning	Åtgärd	Ansvarig	Slutdatum åtgärd
8.1	Regelbundna arbetsmiljöutbildningar för chefer, varje chef skall gå utbildningen minst vart 4é år	Godkänd	Kontroll av antal och vilka chefer som deltagit vid årets utbildningstillfällen	Personalchef	31/13
9.1	Informera och marknadsföra friskvårdsaktiviteter till medarbetare	Godkänd Samma nyttjandegrad som 2023, 77 procent	Kontroll av nyttjandegrad av friskvårdsbidraget	Personalchef	31/12
11.1	Korrekta underlag för lönejusteringar	Totalt 105 löneskulder	Individuella åtgärder/påminnelser för respektive skuld samt påminnelse till alla chefer angående vikten av att ha koll på frånvarorapporteringen.	Förhandlings-chef	Löpande
15.1	Ökat antal tillbudsanmälningar	Godkänd	Totalt anmälda tillbud 2024=607st Att jämföra med anatl 2023=509st	Personalchef	31/12

Kommunstyrelsens förvaltning

Uppföljning av internkontrollplan för Räddningstjänsten 2024

ID	Uppföljning	Status uppföljning	Åtgärd	Ansvarig	Slutdatum åtgärd
1.1	Uppföljning av sotningsväsendet	Genomförd	Följer upp antalet sotningsärenden.	Räddningschef och entreprenör	2024-12-31
2.1	Översyn och uppdatering av processer och rutiner för hur vi genomför verksamheten för att nå upp till uppdraget vi har.	Genomförd	Uppföljning från handlingsprogram och aktivitetsplan.	Räddningschef	2024-12-31
3.1	Uppdatera och skapa nya stöd och styrdokument i syfte att tydliggöra processer och underlätta för den enskilde samt kvalitetssäkra arbetet.	Genomförd	Uppföljning av insats, tillsyner och tillståndshantering.	Räddningschef	2024-12-31
4.1	Antal genomförda tillsyner enligt LSO.	Genomförd	Uppföljning via systemet Daedalos. Delges även MSB via statistiskt underlag.	Brandinspektör	2024-12-31
5.1	Antal genomförda tillsyner enligt LBE.	Genomförd	Uppföljning via systemet Daedalos. Delges även MSB via statistiskt underlag.	Insatsledare/ handläggare LBE	2024-12-31
6.1	Antal upprättade och färdigställda insatsrapporter.	Genomförd	Uppföljning via systemet Daedalos. Delges även MSB via statistiskt underlag.	Räddningschef	2024-12-31

Kommunstyrelsens förvaltning

Uppföljning av internkontrollplan för Samhällsbyggnadskontoret 2024

ID	Uppföljning	Status uppföljning	Åtgärd	Ansvarig	Slutdatum åtgärd
1.1	- Arbeta proaktivt och ha beredskap vad gäller mark och planer	Uppfyllt	Regelbunden planavstämning i KSLU	Enhetschef	31 dec
3.1	- Uppfattas som en samarbetspartner som är enkel att arbeta med	Uppfyllt	Uppföljning av NKI	Kontorschef	31 dec
5.1	-Ha bra tillgång till lokaler och fastigheter av god kvalitet	Uppfyllt	Uppföljning av hälsoskyddstillsyn	Enhetschef	31 dec
6.1	-Ständigt förbättra vårt arbete med verksamhetsetableringar	Uppfyllt	Uppföljning av markberedskap	Enhetschef	31 dec
7.1	- Att bryta utanförskap och minska segregation	Pågående	Delaktighet i samhällsbyggnadsprocessen av kommunens verksamheter	Kontorschef	31 dec
9.1	- Folkhälsa -rörelse, friskvård, natur och kultur.	Uppfyllt	Uppföljning av tillsyn enligt Miljöbalken	Enhetschef	31 dec
10,1	-Friska bostäder, lokaler, luft och miljö	Uppfyllt	Uppföljning av tillsyn enlig Miljöbalken samt lovgivning enligt Plan och bygglagen (PBL)	Enhetschef	31 dec
11,1	-Långsiktig god ekonomi i kommunen	Ej uppfyllt, pågående	Uppföljning i strategigrupp för samhällsbyggnadsprocessen	Kontorschef	31 dec
12,1	- Ge möjlighet till inflytande vi medborgardialog och medborgarförslag.	Uppfyllt	Uppföljning av NKI, rättssäkerhet, likabehandling och god service	Enhetschef	31dec
13.1	- Jämlikhet och likvärdighet råder både vad avser rättssäkerhet och service.	Uppfyllt	Uppföljning av NKI, rättssäkerhet, likabehandling och god service	Enhetschef	31 dec
15.1	-Tillsammans med olika aktörer minska risken för olyckor, brott och öka tryggheten samt tilliten till samhället.	Uppfyllt	Kartläggning och Uppföljning av tillsyn enligt PBL. Planering av god bebyggd miljö	Enhetschef/ kontorschef	31 dec

Kommunstyrelsens förvaltning

Uppföljning av internkontrollplan för Tekniska kontoret 2024

ID	Uppföljning	Status uppföljning	Åtgärd	Ansvarig	Slutdatum åtgärd
1.1	Försenad och dyr utbyggnation	Löpande uppföljning och samordning av Samhällsbyggnadsprocessen genom Operativ ledning och tavelmöten.	Förbättra samordningen med Samhällsbyggnadskontoret och Näringslivsenheten	Verksamhets-chef fastighet	31/12
2.1	Försenad och dyr utbyggnation	Operativ samordning av löpande fråge-ställningar mellan Samhällsbyggnadskontoret, Tekniska och Näringsliv veckovis.	Förbättrad samordning med Samhällsbyggnadskontoret och Näringslivsenheten	Verksamhets-chef fastighet	31/12
3.1	Onödig, försenad och dyr utbyggnation	Månadsmöten i forum Strategisk Fastighetsgrupp fortlöper. Samverkansmöten med resp. kontor sker. Ny arbetsprocess för investeringsplanering är framtagen.	Förbättrad samordning mellan Kontoren genom ett lokalstrategiskt forum.	Kontorschef	31/12

Kommunstyrelsens förvaltning

4.1	Säkerställa myndighetskrav på kommunens lokaler	Avstämningsmöte med Miljöenhet sker kvartalsvis med Fastighetsenhet. Vid Miljötillsyn som leder till beslut sker nära samverkan med verksamhet för åtgärdsplan och uppföljning. Utförande av lagstiftade besiktningskontroller följs upp internt inom Fastighets driftenhet.	Bättre samordning mellan tillsynsmyndighet och Fastighet	Verksamhets-chef fastighet	31/12
5.1	Säkerställa god internkontroll av verksamheten: • Delegationsordning • Beslutsprocessen Mutor och jäv	Utifrån kontorets ekonomiska underskott pågår ett arbete tillsammans med kommundirektör och ekonomichef för att säkerställa åtgärder för ekonomi i balans för kontoret.	Säkerställa budget i balans Säkerställa internkontroll	Kontorschef	31/12
6.1	Säkerställa medborgardialog som bygger på rättssäkerhet, likabehandling och hög service	Medborgardialog har genomförts med vårdnadshavare på	Skapa medborgardialog om våra måltider i äldrevård och skola	Verksamhets-chef Måltid	31/12

Kommunstyrelsens förvaltning

		Vallaskolan och Ransta kring mat och måltidsmiljö. Ytterligare dialoger är planerade i Möklinta och Åkra.			
7.1	Tekniska kontoret deltar på trygghetsvandringar och andra kommungemensamma trygghetsaktiviteter.	Trygghetsvandringar har genomförts med trafikfokus i Centrala Sala enligt plan.	Trygghetsvandringar för att öka säkerheten i Sala kommun	Verksamhets-chef samhälls-tekniska	31/12

BEGÄRAN OM TILLÄGGSANSLAG, INVESTERINGAR FRÅN VERKSAMHETSÅRET 2024

Kommundirektör/Kommunledningskontoret

BEGÄRDA ÖVERFÖRINGAR INVESTERINGAR

Verksamhet/projekt	Nettoanslag	Förbrukat	Avvikelse	Överföres till 2025
IT och Digitaliserings-enheten 3800	2 250	1 250	1 000.	1 000
Kanslienheten E-arkiv	1 250	0	1 250	1 250
Krislivsmedelshante-ring	200	0	200	200
Krismaterial	150	0	150	150

MOTIVERING

Införande av behörighetshanteringsystem för användare, säkrare backuplösning och verktyg för integration och automation. Projekten påbörjade under 2024, ingen ekonomiskavvikelse men tidplanen sträcker sig in i 2025.

En förstudie för införande av e-arkiv har pågått under 2024 och projektletts av IT- och digitaliseringsenheten som genomfört den tillsammans med medarbetare från kanslienheten. Förstudien rekommenderar inköp av licenser samt tillsättande/avvarande av resurs för att möjliggöra ett lyckat införande av e-arkiv.

Möjligheten för säkerhet och beredskap som stödenheten att utöka central krisledningsförmåga är delvis beroende av att enheten kan göra vissa inköp för alternativa ledningsplatser och ökad redundans i vissa system kopplat till kommunikation.

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2024

Kommunstyrelsen

INNEHÅLL

EKONOMIKONTORET 5
KOMMUNDIREKTÖR OCH STABEN FÖR UTVECKLING OCH FÖRVALTNING 10
PERSONALKONTORET 20
RÄDDNINGSTJÄNSTEN 26
SAMHÄLLSBYGGNADSKONTORET 30
TEKNISKA KONTORET 37
TEKNISKA KONTORET VA-VERKSAMHETEN 50

EKONOMIKONTORET

Sammanfattning året som gått

En översyn har gjorts av reglementet för internkontroll och riktlinjer för internkontroll har tagits fram som ska ersätta de tidigare tillämpningsanvisningarna. Riktlinjen syftar till att säkerställa att styrelse och nämnd upprätthåller en tillfredsställande internkontroll. Internkontrollplanerna för 2025 har tagits fram enligt de nya riktlinjerna. Kommunstyrelsen har antagit övergripande kontrollpunkter för avtalstrohet samt välfärdsbrottslighet.

Ett arbete har startats upp för att göra en risk och sårbarhetsanalys gällande ekonomisystemen samt ta fram en krisplan för ekonomikontoret i händelse av störningar.

Under året har ett arbete gjorts för att uppdatera dokumenthanteringsplanen.

Året har präglats av en mycket besvärlig ekonomisk situation för Sala kommun med stora negativa budgetavvikelser för nämnderna samt stora underskott inom pågående investeringsprojekt, detta har lett till betydande problem med likviditeten. Under hösten har SKRs analysgrupp genomfört en ekonomisk analys av Sala kommun som presenterades i december.

Ny revisionsfirma har under året upphandlats vilka kommer att genomföra bokslutsrevisionen för räkenskapsåret 2024.

Verksamhetsansvar

UPPDRAG

Kommunstyrelsens uppgift är att förbereda och verkställa kommunfullmäktiges beslut samt ansvara för all verksamhet som inte faller under vård- och omsorgsnämnden, skolnämnden, kultur- och fritidsnämnden eller den myndighetsutövning som hör till bygg- och miljönämnden.

Kommunstyrelsen har uppsiktsplikt över ekonomi och finanser samt ansvarar för att den kommunala verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige bestämt, att lagar och förordningar följs och att medlen används på ett ändamålsenligt sätt så att god ekonomisk hushållning upprätthålls.

I kommunstyrelsens uppdrag ingår ansvar för hela förvaltningsorganisationen och att vara arbetsgivare för densamma. Kommunstyrelsen ska bevaka att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande arbetsmiljölagstiftning.

Kommunstyrelsen fullgör kommunens förpliktelser som räddningsnämnd, krisledningsnämnd och arbetslöshetsnämnd.

Utöver det som föreskrivs om kommunstyrelsen i kommunallagen eller annan relevant lagstiftning gäller bestämmelserna i detta reglemente samt av kommunfullmäktige antagna policydokument.

ORGANISATION

Ekonomikontoret är centraliserat vilket innebär att kommunens ekonomer tillhör ekonomikontoret. Syftet är att få ett enhetligt synsätt och att kommunledningens budskap tydligare kan föras ut i organisationen. Den centraliserade organisationen bidrar till en gemensam utveckling av kompetens, enhetliga arbetsformer, utökad controller- och analysfunktion samt högre kvalitet och kollegial samverkan. Med en central ekonomifunktion förstärks även den interna kontrollen.

Ekonomifunktionens roll är dels att bistå kommunstyrelsen i dess ekonomistrategiska arbete, dels att stödja förvaltningarna i det ekonomiska arbetet. Kontoret ansvarar även för att säkerställa att bokföring och redovisning sker i enligt med gällande lagar och regler
Arbetet syftar till att skapa förutsättningar för en god ekonomi med effektivt resursutnyttjande för hela kommunen. En god ekonomi och ett effektivt resursutnyttjande är en förutsättning för att kunna ge medborgare och externa intressenter bästa möjliga service.

Viktiga händelser året som gått

Ekonomisk analys genomförd av SKR.

Ekonomi

RESULTATRÄKNING OCH EKONOMISK ANALYS

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Externa intäkter	-80	-75	-55	-20
Interna intäkter	-817	-829	-829	0
Summa intäkter	**-897**	**-904**	**-884**	**-20**
Köp av huvudverksamhet, bidrag	0	0	0	0
Personalkostnader	10 418	10 630	9 649	981
Övriga kostnader	1 526	1 467	1 323	144
Interna kostnader	462	472	570	-98
Summa kostnader	**12 406**	**12 569**	**11 542**	**1 027**
Resultat	**11 509**	**11 665**	**10 658**	**1 007**

Resultatet för kontoret är positivt och uppgår till 1 mnkr. Avvikelsen beror främst på lägre personalkostnader än budgeterat på grund av vakanser, sjukskrivningar och föräldraledigheter.

DRIFTREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Ekonomikontor	463	656	552	104
Ekonomi	11 046	11 009	10 106	903
Summa	**11 509**	**11 665**	**10 658**	**1 007**

Ekonomikontoret har endast en verksamhet.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges utvecklingsmål

ETT VÄXANDE SALA

Sala ska erbjuda attraktiva boenden och verka för fler arbetstillfällen, stärkt näringsliv och bra utbildning i hela kommunen.

Vi har lyckats när:

- Antalet företag och arbetstillfällen ökar
- Antalet nyinflyttningar ökar
- Arbetslösheten minskar
- Resultaten i mätningar gällande förtroende och service förbättras

AKTIVITET

Resultatanalys av de angivna aktiviteterna

I fältet nedan görs en sammanställning av målområdet med indikatorernas utfall för perioden.

Hur kan nämnden/kontoret bidra till att utvecklingsmålet nås i detta målområde?

I fältet nedan görs en kort kommentar kring hur nämnden/kontoret bidrar till fullmäktige målet.

Aktiviteter	Resultat
I fältet nedan skrivs aktiviteterna som är angivna i VEP:en	*I fältet nedan kommenteras resultatet för aktiviteten och hur arbetet fortlöper.*

ETT HÅLLBART SALA

Fokus på människors hälsa och välmående genom hela livet.

Vi har lyckats när:

- Koldioxidutsläppen minskar
- Utbildningsnivån ökar och studieresultaten blir bättre
- Folkhälsan förbättras
- Egenförsörjningen bland medborgarna ökar

AKTIVITET	
Resultatanalys av de angivna aktiviteterna	
Det pågår ett arbete i nämnderna för att få kostnadskontroll samt upprätta handlingsplaner vid avvikelser för att hålla budget.	
Hur kan nämnden/kontoret bidra till att utvecklingsmålet nås i detta målområde?	
Genom att stödja de budgetansvariga cheferna i deras arbete med ekonomiprocesserna. Att upprätta långsiktiga investeringsplaner och att fortsätta arbetet med prislappsmodellen för att få bättre beslutsunderlag kopplat till prioriteringar, demografi och prioriteringar.	
Aktiviteter	**Resultat**
Införa en ny budgetprocess utifrån den nya budgetmodellen	Budgetprocessen är införd i arbetet inför Budget 2025.
Få en delaktighet, vilja och förståelse i organisationen för att uppnå en budget i balans. Att handlingsplaner upprättas vid avvikelser och att erforderliga beslut fattas	Månadsuppföljningarna har under året även innefattat handlingsplaner för en budget i balans. SKR,s analysgrupp har gjort en analys över ekonomin och presenterat den för hela fullmäktige samt alla chefer och ekonomer.

ETT TRYGGT OCH RÄTTVIST SALA

Fokus på att skapa insyn och inflytande för våra medborgare, föreningar och näringsliv för att stärka trygghet och demokrati.

Vi har lyckats när:

- Förtroendet för kommunen ökar
- Medborgarna är mer nöjda med kommunens verksamheter
- Den upplevda tryggheten i offentliga miljöer ökar
- Säkerheten (faktisk trygghet) ökar
- Demokratin stärks

AKTIVITET	
Resultatanalys av de angivna aktiviteterna *I fältet nedan görs en sammanställning av målområdet med indikatorernas utfall för perioden.*	
Hur kan nämnden/kontoret bidra till att utvecklingsmålet nås i detta målområde? *I fältet nedan görs en kort kommentar kring hur nämnden/kontoret bidrar till fullmäktige målet.*	
Aktiviteter *I fältet nedan skrivs aktiviteterna som är angivna i VEP:en*	**Resultat** *I fältet nedan kommenteras resultatet för aktiviteten och hur arbetet fortlöper.*

Uppföljning av nämndens mål

MÅL – *TA RAM EN NY MODELL FÖR INTERNKONTROLL FÖR ATT FÅ MER FOKUS PÅ OCH FÅ UT KUNSKAP OM INTERNKONTROLL I ORGANISATIONEN.*

Indikator:	
Ökat förtroende hos medborgarna	
Ny modell införd när internkontrollplanerna 2025 tas fram	
Aktiviteter	**Resultat**
Se över reglementet för internkontroll	En översyn är gjord av reglementet.
Utvärdera den befintliga modellen och dess koppling till fullmäktigemålen.	Ny modell framtagen som använts när 2025 års internkontrollplaner tagits fram.
Utbildning i internkontroll för organisationen	Ingen utbildning genomförd under 2024

MÅL – *FÖRBÄTTRA EKONOMIKONTORETS INFORMATION UT TILL ORGANISATIONEN*

Indikator:	
Nyhetsbrev från ekonomikontoret	
Antal genomförda utbildningar och informationsträffar	
Aktiviteter	**Resultat**
Informera hela organisationen regelbundet om förändringar i system, rutiner och övriga regler som rör ekonomifrågor	Ett nyhetsbrev har under året införts som kommer att publiceras på intranätet 4 ggr/ år
Förtydliga ansvarsfördelning mellan ekonomikontor och verksamheter.	Genom arbetet med grunduppdragen har ansvarsfördelning förtydligats.
Utbildning i aktuella ekonomifrågor	Under året har ett flertal utbildningstillfällen erbjudits och genomförts.

Framtiden

Arbetet med att få en budget i balans kommer att fortsatt vara den stora utmaningen. SKR's analys kommer att vara en grund till att upprätta handlingsplaner.

VÄSENTLIGA RISKER OCH OSÄKERHETSFAKTORER

Identifierad risk	Beskrivning	Påverkan	Hantering
Demografi-utveckling	Förändrat tryck på den kommunala verksamheten	Risk att mindre resurser fördelas till kontoret	Effektivisering
Kompetensbrist	Brist på utbildad personal i hela organisationen	Bristande underlag från organisationen. Ökad risk för felaktig redovisning	Utbildning i ekonomifrågor samt administrativa uppgifter.
Likviditetsbrist	Svag finansiellställning	Planerade investeringsprojekt är ej möjliga att genomföra	Budget i balans

Verksamhetsfakta

	2022	2023	2024
Årsarbetare ekonomikontor	22	16	16

KOMMUNDIREKTÖR OCH STABEN FÖR UTVECKLING OCH FÖRVALTNING

Sammanfattning året som gått

Kommundirektören har särskilt fokuserat på det fortsatta arbetet att utveckla kommunorganisationen utifrån ledarskap- och medarbetarskapsperspektiv. Under våren har utbildningar inom utvecklande ledarskap genomförts och en kommuntotal utbildning inom medarbetarskap har genomförts och utvärderats under hösten 2024. Totalt deltog ca 1800 anställda på plats och 1400 anställda svarade på utvärderingsenkäten. Utbildningen omfattade samtliga medarbetare inom kommunen.

Under året har firandet av Salas 400-års jubileum pågått med flertalet aktiviteter som involverat och engagerat Salabor såväl som besökare och kungafamiljen. Sala har genom firandet uppmärksammats i kanaler utanför det egna länet bland annat genom SVTs livesändning av Luciafirandet från Sala Silvergruva som var en del av kommunens jubileumsfirande. Genomförandet planeras att utvärderas och följas upp under 2025.

Under våren har arbetet med respektive verksamhets grunduppdrag genomförts. Det syftar till att genomlysa om vi inom förvaltningen arbetar effektivt och utifrån respektive ansvar. Arbetet med grunduppdragen pågår löpande och förväntas leda till en tydlighet i budget och ansvar.

Rekrytering av säkerhetschef och chef för räddningstjänsten har genomförts under året.

Kommundirektören har genomfört förhandlingar avseende avtal kring avtalssamverkan om räddningstjänst tillsammans med Heby kommun. Avtal har tecknats under hösten.

Under december månad presenterades genomlysning av kommunens ekonomi som utfördes av SKR under hösten 2024, på uppdrag av Kommunstyrelsens ordförande och kommundirektör. Sammanfattningsvis presenterades att kommunens ekonomi kräver snara åtgärder. Detta är ett prioriterat område för kommundirektören under 2025 och kommande år framöver.

Kontoret har under perioden fortsatt att arbeta med kontorsgemensamma mål. Syftet med arbetet är att finna en röd tråd genom KF:s utvecklingsmål, kontorets gemensamma mål och mål som knyts ihop på enhetsnivå. Arbetet syftar även till att stärka enheternas samarbete och sammanhang samt föra ihop kontoret till en enhet. Kvalitetsledare har framtagit ny mall för verksamhetsplan. Revidering av styrmodell har genomförts under året och beslutats om i KF under december månad.

Verksamhetsansvar

UPPDRAG

Kommunstyrelsens uppgift är att förbereda och verkställa kommunfullmäktiges beslut samt ansvara för all verksamhet som inte faller under vård- och omsorgsnämnden, skolnämnden, Social- och arbetsmarknadsnämnden, kultur- och fritidsnämnden eller den myndighetsutövning som hör till bygg- och miljönämnden.

Kommunstyrelsen har uppsiktsplikt över ekonomi och finanser samt ansvarar för att den kommunala verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige bestämt, att lagar och förordningar följs och att medlen används på ett ändamålsenligt sätt så att god ekonomisk hushållning upprätthålls.

I kommunstyrelsens uppdrag ingår ansvar för hela förvaltningsorganisationen och att vara arbetsgivare för densamma. Kommunstyrelsen ska bevaka att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande arbetsmiljölagstiftning.

Kommunstyrelsen fullgör kommunens förpliktelser som räddningsnämnd, krisledningsnämnd och arbetslöshetsnämnd.

Utöver det som föreskrivs om kommunstyrelsen i kommunallagen eller annan relevant lagstiftning gäller bestämmelserna i detta reglemente samt av kommunfullmäktige antagna policydokument.

Kommunstyrelsen är även nämnd för kontoren tekniska, samhällsbyggnad, personal, ekonomi, stab- och utveckling samt räddningstjänsten. Kontoren leds av kontorschefer som rapporterar till Kommundirektören. Kommunen är den högsta tjänstepersonen med ansvar för att organisera samt verkställa beslut som fattas av kommunstyrelsen.

ORGANISATION

Kommundirektörens verksamhet har under 2024 bestått av Staben för utveckling och förvaltning, säkerhets- och beredskapsenheten och näringslivsenheten. Under 2024 har en omorganisation beslutats som påverkar kommundirektörens verksamhet. Från och med 1 januari 2025 bildas kommunledningskontoret som leds av stabschef och omfattas av personalavdelning, ekonomienhet, upphandlingsenhet, kanslienhet, kommunikationsenhet samt IT- och digitaliseringsenhet. Näringslivsenheten och säkerhets- och beredskapsenheten tillhör kommundirektörens verksamhet.

Viktiga händelser året som gått

Kommundirektör

- Kommunövergripande utbildningar inom ledarskap och medarbetarskap.
- Genomförande av SKRs genomlysning av kommunala ekonomin.
- Rekryteringar av kontorschefer.
- Grunduppdragsarbete.
- Deltagande i Svenskt näringslivs Företagsklimat.
- Reviderad och beslutad styrmodell för Sala kommun.

Säkerhet och beredskap

- Upprättat ”Lägesbild och kartläggning anmälda brott samt upplevd otrygghet Sala kommun”.
- Upprättat ”Åtgärdsplan Sala kommun” vilken KS fastställt.
- Utnyttjat medel sökta från BRÅ till utbildning i brottsförebyggande arbete och insatser för 30 medarbetare i kommunen.
- Utbildat samtliga anställda på skolkontoret inom segmentet ”PDV” (pågående dödligt våld).
- Agerat stöd till skolkontoret vid inköp av trygghetsskapande kommunikationssystem.
- Agerat stöd till Sala 400 i säkerhetsfrågor vid samtliga kommunalt arrangerade evenemang inom ramen för Sala 400år.
- Implementerat systemstödet ”Embrace” i Sala kommun.
- Genomfört uppstart av handlarnätverk i Sala kommun.
- Arrangerat en temadag under benämningen ”Brottsförebyggande dag” i Sala kommun.
- Genomfört 20 st EST-möten (effektiv samordning för trygghet).
- Skapat och upprättat en fungerande organisation runt ”SSPF” med styrgrupp och arbetsgrupp.
- Genomfört projekt krissläp/trygghetsvagn.
- Inkoppling av reservkraftsingång på Lärkan, ett led i att stärka krisledningsförmåga och trygghetspunkt.
- Systematiserat säkerhetsskyddet.
- Inrättat en ny tjänst ”säkerhetschef”.
- Samverkat med projekt genomförda med statligt stöd (MSB) Kommunal ledningsplats, serverhall.
- Samverkat med lokala aktörer kring logistik och personalförsörjning vid extraordinära händelser.
- Samverkan av information av sårbarheter inom ramen för LEH till relevanta aktörer internt och externt.
- Analyser av verksamhetssäkerhet inklusive förslag på åtgärder och stöd kring riskreducerande åtgärder.
- Framtagande av internutbildning och material för kontinuitetshantering för Sala kommuns verksamheter.
- Kommunala krigsplaceringar.
- Stöd till Vård och omsorgskontorets KHOSS uppdrag.
- Samordna och genomföra stabsutbildning.
- Samordna och genomföra säkerhetsskyddsanalys.
- Deltagit på nätverksträffar i länet.

Kanslienheten

- Genomfört EU-parlamentsval.
- Arbetat med enhetens grunduppdrag genom ytterligare förankring inom enheten.
- Inrättat tjänsten informationssäkerhetssamordnare.
- Inrättat en informationssäkerhets-, och dataskyddsorganisation (IDO).
- Framtagit handlingsplan mot välfärdsbrottslighet.
- Framtagit utbildningsmoduler inom ESF-projektet Kompetenscenter 2.0.
- Genomfört samt påbörjat avslutning av ESF-projektet Kompetenscenter 2.0.
- Ansökt om nytt pärlbandsprojekt hos ESF inom kompetensutveckling (denna ansökan avslogs och ny ansökan påbörjades 2024 och ska inlämnas i februari 2025).
- Genomfört rekrytering av nämndsekreterare, hållbarhetssamordnare, kommunjurist samt kanslichef.
- Framtagit årshjul för Kommunstyrelsen för lansering i kommunen under början av 2025.
- Infört ”E-förslag” – en digital tjänst som ersätter rutin och process för inlämnade av medborgarförslag.

- Fortsatt digitalisering av nämnd-/KF-sammanträden.
- Påbörjat genomförandet av kommunövergripande projekt för att uppdatera samtliga nämnders informations- och dokumenthanteringsplaner. Uppdaterade planer avses beslutas av respektive nämnd november 2025.
- Löpande utbildat handläggare i ärendehanteringssystemet Evolution för att säkerställa rättssäker handläggning och kommunens ärendeberedningsprocess.

IT

- Ersättningsrekrytering av it-tekniker samt genomfört omskolning av it-tekniker till projektledare.
- Drift och support har organiserats tydligare med teknikområden och ansvar vilket är ytterligare ett steg till att bibehålla hög kvalitet på drift och support.
- Säkerhetsgenomlysningar inom samtliga teknikområden. Plan för genomförande sker under 2025.
- Projektledarna har slutfört flera verksamhetsnära digitaliseringsprojekt så som:
    - SEFOS (Säker digital kommunikation).
    - Digitala Nationella prov för skolan.
    - Automatisering av behörigheter och åtkomsthantering och E-sumIT har ersatts av e-tjänst.
    - Intune projektet steg 1 - för hantering av våra digitala enheter.
    - Förstudie för e-arkiv.
- VI är i slutfasen av projektet ”ny datorhall och ledningsplats”.
- Fortsatt införande av modell för systemförvaltning av våra verksamhetssystem.
- Minskning av antalet inkommande ärenden med 500 st. från föregående år (ärenden som kommer in ”rätt väg”).
- Vattenskada i våra lokaler. Lokalerna planeras vara inflyttningsklara i början av 2025.
- Genomfört flera tekniska projekt för att bibehålla god kvalitet och säkerhet i vår IT-infrastruktur och våra lagringsmiljöer.
- Genomfört flera integrationer och automatiseringsuppdrag.
- Startat upp Digitaliseringsrådet.

Näringsliv

- Deltagande i Svenskt Näringslivs utvecklingsprogram för ett förbättrat företagsklimat. Ökat fokus på företagsfrågorna, erfarenhetsutbyte och inspiration samt plan för framtiden.
- Genomfört Salas första Företagsvecka, med bla 42 företagsbesök, workshop Gröna Näringar, Näringslivsråd Skäll & Gnäll, Hantverkardrive, utpendlarhaffning, Öppna hus, matchning MDU – industriföretagen, Frukost på tema AI, avslutningsevenemang med föreläsning.
- Arrangerat fyra välbesökta Näringslivsråd på teman: Byggklar mark, Upphandling, Skäll & Gnäll samt Kompetensförsörjning. 12 träffar med referensgruppen inför och efter Näringslivsråden.
- Arrangerat nio välbesökta Företagsfrukostar.
- Arrangerat nio genomförda Lotsmöten.
- Startat upp en NKI (nöjd kund index)-arbetsgrupp. För kontorsövergripande utveckling av den myndighetsutövning som påverkar företagens utveckling. Arbetets utgångspunkt är den feedback och de betyg som företagen ger kommunen kopplat till ett faktiskt ärende.
- Genomfört företagsbesök varannan vecka.
- Arrangerat anbudsskolor tillsammans med upphandlingsenheten.
- Projektledning av kommunens medverkan på Salamässan och i magasinet.
- Avslutat Tillväxtverksfinansierat projekt, *Samverkan i Sala* för ökad kommersiell service på landsbygden.
- Arrangerat två nätverksaktiviteter för besöksnäringen.
- Sala 400år: Invigningskonsert, Nattljus & Vinterskimmer, Födelsedagsfirande med kungabesök, Sala Loves, Historisk marknad, SM evenemang, Luciamorgon, Avslutningskonsert, Polismuseet, stöd till föreningar och organisationer genom rådsarbete.
- Samverkan med näringslivsstödjande aktörer såsom Almi, Nyföretagarcentrum, Coompanion.
- Aktivt deltagande i Regionala projekt kring etablering och företagsklimat.
- Uppstart av Industrinätverk.
- Ökad kommunikation i sociala medier och Sala Allehanda.
- Genomfört tre möten i Fastighetsägarnätverket.

Kommunikation

- Framtagning och utformning av ledningsinformation och pressmeddelanden från organisationen med nyheter och filmer via webben, intranät och sociala medier.

- Produktion och utformning av grafiskt material, trycksaker, filmer och expomaterial för organisationens olika aktiviteter och projekt.
- Krisberedskap: övning och utbildning samt förberedelser och beredskap med anskaffning av material och hjälpmedel för praktisk kriskommunikation.
- Kommunikation om ett urval av Kommunstyrelsens tagna beslut efter genomförda KS-sammanträden och information inför Kommunfullmäktiges sammanträden med filmer och nyheter via webben och sociala medier.
- Huvudredaktörer, innehålls- och plattformsutvecklare och förvaltare av webben sala.se, intranätet, sociala mediernas huvudkonton och e-tjänsteplattformen.
- Genomförd SKR-servicemätning Brilliant för kontaktcenter kring bemötande, tydlighet och enkelhet.
- Användarunderlag och statistik till verksamheterna kring telefoni- och växeltjänster.
- Färdigställande av styrdokumentet ”Rutin för tillgänglighet” och revidering av “Rutin för sociala medier”.
- Införande av e-tjänsterna ”e-förslag” (fd medborgarförslag) och organisationsövergripande synpunktshantering.
- Utveckling och framtagning av totalt 25 st. nya e-tjänster för organisationen.
- Rekrytering och förstärkning med en e-tjänstutvecklare.
- Upphandling av intranät och direktupphandling av informationstavlor och turistkarta.
- Materialproduktion, utformning och aktiviteter för Sala 400 år, platsvarumärket och SalaMässan.

Upphandling

- Genomfört anbudsskolor tillsammans med näringslivsenheten.
- Genomfört ”tema Upphandling” för näringslivsrådet.
- Infört mätning av NUI – nöjd upphandlings index, en mätning som görs inom SBA-samarbetet.
- Implementerat spendanalysverktyg för uppföljning av avtals- samt leverantörstrohet.
- Träffat flera verksamheter och kontor för genomförande av analys av avtals- samt leverantörstrohet.
- Påbörjat politisk beredning av upphandlingsärenden (godkännande av upphandlingsdokument samt godkännande av tilldelningsbeslut).
- Påbörjat arbete/förstudie med införande av kategoristyrning.
- Påbörjat kommunövergripande arbete med nytt arbetssätt för direktupphandling.
- Förberett övertagande av Hallstahammars kommuns upphandlingsverksamhet i enlighet med beslutad avtalssamverkan.

Ekonomi

RESULTATRÄKNING OCH EKONOMISK ANALYS

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Externa intäkter	-7 786	-5 948	-8 103	2 155
Interna intäkter	-939	-999	-1 762	763
Summa intäkter	**-8 725**	**-6 947**	**-9 865**	**2 918**
Köp av huvudverksamhet, bidrag	13 789	13 127	16 118	-2 991
Personalkostnader	39 716	46 344	44 903	1 441
Övriga kostnader	23 774	24 105	26 947	-2 842
Interna kostnader	3 606	3 479	3 997	-518
Summa kostnader	**80 885**	**87 055**	**91 965**	**-4 910**
Resultat	**72 160**	**80 108**	**82 100**	**-1 992**

Kommundirektören och staben för utveckling och förvaltning har en total budgetavvikelse med -1,9 mnkr.

Intäkterna har en positiv avvikelse på grund av Eu-bidrag, obudgeterade intäkter för Sala 400-års partnerskap och statsbidrag för EU-valet.

Köp av huvudverksamhet, bidrag avviker med - 3,0 mnkr som beror på obudgeterade men beslutade utbetalda bidrag.

Lönekostnader avviker totalt positivt med 1,4 mnkr. Då flera enheter har lägre personalkostnader på grund av vakanta tjänster, föräldraledighet och sjukskrivningar.

Övriga kostnader avviker negativt med -2,8 mnkr. Stor del av denna avvikelse återfinns hos IT – och digitaliseringsenheten på grund av ökade avskrivnings och kapitalkostnader på grund av investeringar.

DRIFTREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Kommundirektör	3 330	5 290	6 715	-1 425

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Sala 400år	2 607	3 789	4 564	-775
Säkerhet och beredskap	0	1 382	1 537	-155
Kansli	24 889	27 617	27 730	-113
IT	21 351	21 633	22 732	-1 099
Näringsliv	5 559	6 052	5 602	450
Kommunikation	8 615	9 273	8 457	816
Skuldsanering	733	694	713	-19
Upphandling	5 077	4 378	4 050	328
Summa	**72 160**	**80 108**	**82 100**	**-1 992**

Kommundirektörens avvikelse beror till stor del på kostnader för försvarshögskolans utredning för översvämning år 2023 och kostnader för facklig samverkan samt kostnader för skolchefens överenskommelse.

Sala 400 års avvikelse beror på obudgeterade kostnader för utlämnande bidrag som till del täcks av obudgeterade intäkter för Sala 400 års partnerskap.

It -och digitaliseringsenhetens avvikelse beror på ökade avskrivnings- och kapitalkostnader på grund av investeringar.

Näringsliv, kommunikation och upphandling avviker positivt på grund av lägre personalkostnader.

INVESTERINGSREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Inkomster	0	0	0	0
Utgifter	3 534	7 597	3 523	4 074
Summa	**3 534**	**7 597**	**3 523**	**4 074**

Säkerhet och beredskap

I slutet av december skedde en inkoppling av styrskåp för att möjliggöra mottagande av extern reservkraft på Lärkan. Ett steg att öka uthållighet på den centrala trygghetspunkten.

Under december investerade även enheten i ett krissläp/trygghetsvagn som ska fungera som extern resurs till kommunens trygghetsplatser.

It- och digitaliseringsenheten

Genomförda investeringar för:

- IT-infrastruktur
- Säkerhetshöjande åtgärder
- Automatiserad behörighetshantering
- Klienthantering
- Förberedelser för integration och automatisering

Investeringsbehov som ej hunnit genomföras 2024 önskas flyttas till 2025 för It och kanslientrén (se begäran om TA investeringar).

EU-PROJEKT

Ett EU-projekt finansierat av Europeiska Socialfonden har bedrivits under tiden 2022-01-01 –2024-12-31 – Kompetenscentrum 2.0. Inriktning har varit kompetenshöjande insatser för samtliga anställda inom Sala kommuns olika verksamheter. Sammanlagt har de anställda lagt ner 22 019 timmar i projektet. Projektet har haft sin hemvist på Kanslienheten.

Kompetensinsatserna har skett dels via olika digitala moduler men också genom större gemensamma föreläsningar. Sammanlagt har det tagits fram 42 olika moduler. Ett axplock av ämnen är GDPR, Sekretess, Välkommen till Sala kommun, HLR och EU-valet. Projektets totala omslutning blev 16 339 tkr

Samverkan i Sala: Ett Tillväxtverksfinansierat projekt med målet att utveckla en form för samverkan mellan kommun och landsbygdens aktörer. Projektets syfte var att säkerställa den kommersiella servicen på landsbygden. Projektet som löpt över två år, har inte kunnat genomföras i sin helhet pga sjukskrivning. Projektet slutredovisades 30 augusti 2024 och har haft en total omslutning på 320 tkr.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges utvecklingsmål

ETT VÄXANDE SALA

Sala ska erbjuda attraktiva boenden och verka för fler arbetstillfällen, stärkt näringsliv och bra utbildning i hela kommunen.

Vi har lyckats när:

- Antalet företag och arbetstillfällen ökar
- Antalet nyinflyttningar ökar
- Arbetslösheten minskar
- Resultaten i mätningar gällande förtroende och service förbättras

Aktiviteter *I fältet nedan skrivs aktiviteterna som är angivna i VEP:en*	**Resultat** *I fältet nedan kommenteras resultatet för aktiviteten och hur arbetet fortlöper.*
Etablering av ny platsvarumärkeswebb och evenemangskalender.	Plattformarna är lanserade och syftet är att exponera Salas erbjudande och fördelar inom "Besöka och utforska", "Leva och bo" och "Etablera och utveckla" samt tillhandahålla vägledning och inspiration kring Salas platsvarumärke. Evenemangskalendern erbjuder en yta för att exponera och lyfta fram alla evenemang som genomförs inom kommunen, www.hemtillsala.se
Kommunikation om Sala och kommunens verksamheter och tjänster till medborgare, besökare och andra intressenter.	Genomförda kommunikationsaktiviteter med framtagning och utformning av lednings- och verksamhetsinformation och pressmeddelanden från organisationen. Fortlöpande publiceringar av nyheter och filmer via webben, intranät och sociala medier.
NKI (nöjd kund index)-arbetsgrupp	Kontorsövergripande utveckling av den myndighetsutövning som direkt påverkar företagen. Utgångspunkten är den feedback och de betyg som företagen ger kommunen kopplat till ett faktiskt ärende.
Näringslivsråd, Företagsvecka, företagsbesök, företagarfrukostar, nätverk för fastighetsägare och industriföretag, företagslots.	Bidrar till förbättrat företagsklimat som är en grundförutsättning för fler arbetstillfällen, bostäder, och i förlängningen ökad inflyttning. När företagens upplevelse av företagsklimatet förbättras, förbättras även resultatet i mätningar av service och bemötande.
Jubileumsåret Sala 400 år	I syfte att marknadsföra platsen och öka den lokala stoltheten. Utvärdering görs Q1 2025 men vi kan konstatera redan nu att jubileumsåret nått sina mål.
Indikator:	**Resultat**

Antal företag	Dec 2024 2806
Antal nystartade företag	2024 141
Insiktsmätning NKI-företag	2023 års ärenden, aggregerat NKI 78
Svenskt Näringsliv företagsklimatsmätning delfråga: kommunens handläggningstid framstår som rimlig	3,87
Svenskt Näringsliv företagsklimatsmätning delfråga: Företag får de råd och den vägledning de behöver vid kommunens tillståndsgivning, tillsyn eller kontroll	4,04

ETT TRYGGT OCH RÄTTVIST SALA

Fokus på att skapa insyn och inflytande för våra medborgare, föreningar och näringsliv för att stärka trygghet och demokrati.

Vi har lyckats när:

- Förtroendet för kommunen ökar
- Medborgarna är mer nöjda med kommunens verksamheter
- Den upplevda tryggheten i offentliga miljöer ökar
- Säkerheten (faktisk trygghet) ökar
- Demokratin stärks

Aktiviteter *I fältet nedan skrivs aktiviteterna som är angivna i VEP:en*	**Resultat** *I fältet nedan kommenteras resultatet för aktiviteten och hur arbetet fortlöper.*
En tydligare process gällande medborgarförslag från inlämnat till beslut.	Tydlighet och ökad tillgänglighet för medborgare att lämna förslag på förändringar inom Sala kommun kommer att stärka demokratin och öka förtroendet för kommunen. Den e-tjänst som har tillskapats för detta ökar transparensen då medborgaren kan följa sitt ärende. Demokratin stärks dels genom att andra medborgare än förslagsställaren kan rösta på ett förslag men även att tjänsten och kommunen är tillgänglig 24timmar om dygnet. Tjänsten kommer att utvärderas under 2025.
Lokala BrÅ.	Tydligare styrning vad gäller trygghetsfrågorna och säkerhetsfrågorna i samverkan med polismyndigheten. Ökad upplevd trygghet förväntas.
Indikator:	

Medborgarnas snittbetyg för service och bemötande från kontaktcenter ska vara minst 80 (av 100). Uppfyllt mål indikerar att service och bemötande vid kontakt med kontaktcenter är mycket bra.	
Indikator:	**Resultat**
SKR:s Servicemätning Brilliant	2024: 86,8%
Svenskt Näringsliv företagsklimatsmätning delfråga: Dialog mellan företag och beslutsfattare	2,78

Framtiden

Inom en snar framtid kommer kommundirektören att införa en dialogmodell för chefer inom kommunen. Modellen bygger på vertikala dialoger mellan chefsled och syftar till att öka uppföljning av grunduppdrag. Detta förväntas stärka ledarskapsarbetet och är i linje med kommunens tillitsbaserade styrning.

Inom den närmaste framtiden kommer implementering av NIS 2-direktivet påverka kontorets juridiska arbete och informationssäkerhetsarbetet i stort i kommunen. Informationssäkerhet är ett ständigt aktuellt och viktigt område där Sveriges kommuner har ett stort arbete att genomföra för att vara i fas med lagstiftning och yttre påverkansfaktorer. I ett led att stärka kommunens arbete inom informationssäkerhet kommer informationssäkerhetssamordningen att flyttas till Säkerhet- och beredskapsenheten.

I och med revideringen av styrmodellen kommer målstyrning och kvalitetsstyrning vara mer framträdande i kommunens dagliga arbete. Även redovisning och analys av resultat kommer att bli mer framträdande. Detta kommer att innebära att kontoret sätter ännu mer fokus på utbildande insatser för ett lyckat införande av nya mallar, metoder och rutiner. Det aktualiserade arbetet mot välfärdsbrottslighet kommer att innebära att kontoret kommer öka sitt samarbete med Säkerhet- beredskapsenheten samt fördjupa kontorets egen kompetens samt samverkan inom kontoret. Kontoret har under året rekryterat en hållbarhetssamordnare som under 2025 kommer inventera och belysa det kommunövergripande arbetet som utförs inom social hållbarhet samt föreslå en prioritering av arbete inom social hållbarhet.

Under de kommande åren kommer Kommunikationsenheten att fokusera på kommunikationsaktiviteter kopplat till digitaliseringsprocessen och organisationens verksamhetsutveckling. Organisationens behov av kommunikationskompetens ökar genom nya digitala kanaler, e-tjänster och digital service vilket gör att medborgarna förväntar sig att hitta information och service på ett snabbt, tillgängligt och enkelt sätt och att utföra tjänster via bland annat webben, att kunna få svar på frågor och kommunicera med kommunen via olika digitala kanaler. I en turbulent och osäker omvärld så kommer kriskommunikation vid extraordinära händelser fortsatt vara ett angeläget och centralt område. Sannolikt kommer andelen extraordinära händelser i vårt närområde att ligga kvar på en bibehållet hög nivå under den närmaste framtiden.

För att hantera de kommande utmaningarna inom digitalisering samt fortsätta kommunens arbete med att verksamhetsutveckla genom att digitalisera har kommunen ingått ett samarbete med SKR genom ”Handslag för digitalisering”. Kommunen kommer att stötta fyra av sex initiativ: Nationell identitets- och behörighetshantering, Säker Digital Kommunikation (SDK) i socialtjänsten, Införande och utveckling av digital post, Gemensam informationsförsörjning (GIF) ekonomiskt bistånd. It- och digitaliseringsenheten, digitaliseringsrådet tillsammans med aktuella kontor kommer att ha en aktiv roll i deltagandet vid dessa nationellt prioriterade digitaliseringsinitiativ. En viktig del i Digitaliseringsrådets arbete är att ta fram en prioriterad färdplan där vikten av rätt prioritering i förhållande till ekonomi, att vi är ”en kommun”, effektmål och effekthemtagning har stor betydelse för framtiden.

Beredskapsfrågor är mer än någonsin aktuella och ett område inom upphandlingsvärlden som är relativt obeprövat. Upphandlingsenheten kommer att stärka kompetensen inom området för att bättre sörja för kommande upphandlingar utifrån ett beredskapsperspektiv.

Under 2025 kommer Staben för utveckling och förvaltning att övergå till ett nyinrättat Kommunledningskontor. Kommunledningskontoret leds av stabschef och omfattar personalavdelning, ekonomienhet, upphandlingsenhet, kanslienhet, kommunikationsenhet och IT- och digitaliseringsenhet. Näringslivsenheten och säkerhet- och beredskapsenheten kommer at kvarstå som kommundirektörens verksamheter.

Sala 400 år

- Uppföljning och utvärdering av genomförandet.

Säkerhet och beredskap

- Robust kommunikationsnät för radiokommunikation.

- Kameraövervakning i brottsförebyggande syfte.
- Uppstart av lokalt krishanteringsråd.
- Upprätta och utbilda säkerhetsskyddorganisation med Sala Heby energi AB.
- Utbildning och övning för Krisledning och krisledningsnämnd.
- Inrätta system för Krypterad kommunikation med myndigheter och andra kommuner.
- Utöka enheten med en informationssäkerhetssamordnare.
- Delaktighet i Sala företagsvecka.
- Nödvattenövning.
- Samverkan med grannkommuner gällande lagerhållning av krismateriel.
- Utbildning i säkerhetsprövningsprocessen och samverkan med deltagande aktörer.
- Inventering reservkraft på begäran av energimyndigheten.

Kanslienheten

- Övertagande av sekreterarskap samt juridik från Skolkontoret (fr.o.m. januari 2025).
- Tillträdande av ny kanslichef (mars 2025).
- Påbörja genomförande av RKR-val 2026.
- Öka användningen av digitala verktyg inför/efter och under politiska sammanträden.
- Ansökan om nytt pärlbandsprojekt till ESF-finansierat kompetensutvecklingsprojekt Kompetenscenter 2.0 (första kvartalet 2025).

IT

- Ta fram digital färdplan för Sala kommun via Digitaliseringsrådet.
- Genomföra förstudier och upphandling av Ledningssystem för Sala kommun där Skolkontoret är steg 1.
- Införande av E-arkiv.
- Förstudier för flera kommungemensamma digitaliseringsprojekt bland annat:
    - AI-funktionalitet för webb och intranät
    - Införande av auktorisationssystem (e-idas)
    - Digital signering
- Införande av ny säkerhetshöjande backupslösning.
- Uppdatering av IT-infrastruktur och genomföra säkerhetshöjande åtgärder enligt prioriterad säkerhetsgenomlysning.
- Slutföra införande av behörighetshanteringssystem (MIM).
- Del 2 av Intune-projektet för att hantera kommunens digitala enheter.
- Brandväggsbyte med uppgraderat klientskydd.
- Fortsatt arbete med vår systemförvaltningsmodell för verksamhetssystem.
- Upphandling av bland annat spamfilter och licenspartner.

Näringsliv

- Framtagande av Näringslivsstrategiskt program. Ett styrdokument som ska ge konkret vägledning i vägval, beslut och prioriteringar. Ska även omfatta besöksnäringsfrågorna.
- Genomföra en andra Företagsvecka med fokus på ökad förståelse och samverkan mellan kommunen och de lokala företagen.
- Insatser tillsammans med arbetsgivarorganisationen Svenskt Näringsliv för förbättrat företagsklimat.
- Tydliggöra kommunens arbete med Landsbygdsfrågorna och samverkan med de Gröna Näringarna.
- Ta fram en marknadsstrategi och marknadsplan.
- Ta fram en evenemangsplan.
- Marknadsföra platsen och områden i utveckling.
- Utveckla den externa webbplatsen hemtillsala.se med relevant innehåll för potentiella besökare, nya invånare och etablerare/investerare.
- Genomföra anbudsskolor både generella och branschspecifika exempelvis för Gröna Näringar.

Kommunikation

- AI-funktionalitet för webben sala.se och intranätet.
- Framtagning av styrdokumenten “Handbok i klarspråk” och “Skrivregler” för organisationen.
- Medieträning för ledningsgrupper och verksamheter inom organisationen.
- Integration av Open e-Platform (plattformen för e-tjänster) med verksamhetssystemet Evolution.
- Påbörja etablering av Single digital gateway, där förberedelser av ett införande av eIDAS är en aktivitet som ingår (elektronisk identifieringsstandard inom EU).
- Utveckling och framtagning av ca. 20 nya e-tjänster.
- Genomföra SKRs-servicemätning Brilliant för kontaktcenter kring bemötande, tydlighet och enkelhet.
- Platsvarumärket: utformning, materialproduktion, aktiviteter och kampanjer.
- Kriskommunikation och beredskap: övning, utbildning och krisberedskap.
- Framtagning av styrdokumenten “Rutin för intranät” och revidering av styrdokumentet “Riktlinje för sala.se” (webben).
- Produktion och utformning av grafiskt material, trycksaker, filmer och expomaterial för olika aktiviteter, projekt och verksamheter.
- Kommunikationsstöd till verksamheterna och stöd för ledningsinformation och pressmeddelanden.

Upphandling

- Påbörja avtalssamverkan med Hallstahammars kommun – övertagande av upphandlingsverksamhet.
- Genomförande av anbudsskolor i samarbete med näringslivsenheten.
- Genomförande av interna upphandlingsskolor för att öka intern medvetenhet och kunskap kring upphandlingsregelverk och förfarande.
- Stötta kontoren med avtals- och leverantörsuppföljning genom spendanalysverktyg.
- Lansering av direktupphandlingsmodul för att samla kommunens inköp till kommunens e-handelsverktyg samt utbilda befintliga beställare i detta.
- Genomföra projekt inom socialt företagande tillsammans med Coompanion.
- Delta i gemensamt projekt inom cirkulär upphandling som leds av VAFAB.

VÄSENTLIGA RISKER OCH OSÄKERHETSFAKTORER

Identifierad risk	Beskrivning	Påverkan	Hantering
Demografi-utveckling	Förändrat tryck på den kommunala verksamheten	Stor	Genomlysning av resursfördelning för att klara kommande demografiska förändringar
Kompetensbrist	Brist på utbildad personal i hela organisationen	Medel	Fortsatt stärka kompetensen inom kommunen genom enskilda insatser men även genom ansökan om pärlbandsprojekt till ESF-finansierat Kompetenscenter 2.0.

PERSONALKONTORET

Sammanfattning året som gått

Under året har Sala kommun gjort en rad åtgärder för en ekonomi i balans med fokus på långsiktig hållbarhet. Inför hösten 2024 infördes stopp för kurser och konferenser med övernattning och i oktober infördes inköp- och anställningsstopp.

Alla kommunens chefer har utbildats i tillitsbaserad ledning och styrning och som en fortsättning satsar kommunen på ledarskapsutbildning, utvecklande ledarskap (UL), för alla chefer, under våren var det ca 40st chefer som genomförde utbildningen. Höstens utbildningar, för tre grupper, ställdes in på grund av stoppet och planen är att starta upp igen under våren 2025.

Som ett led i satsningen på tillitsbaserad ledning och styrning samt ledarskapsutbildning för alla chefer har samtliga medarbetare genomfört den digitala utbildningen i medarbetarskap och under hösten 2024 var alla medarbetare inbjudna till föredrag/workshop om medarbetarskap, en satsning inom ESF projektet kompetenscentrum 2.0.

Redan 2023 infördes att anställningsprövning skall tillämpas och att alla nyanställningar beslutas av kontorschef. Efter beslutet om anställningsstopp kan undantag från detta endast ske efter beslut av kommundirektör. Personalkontoret genomförde, under hösten, en ändring i rekryteringssystemet Reach Mee, där alla beställningar av rekrytering görs, så att eventuella rekryteringsgodkännanden måste göras av kommundirektör via systemet. Anställningsstoppet varade fram till och med 31 december.

Årets löneöversyn har genomförts med berörda arbetstagarorganisationer i enlighet med nya centrala huvudöverenskommelserna (HÖK). Alla förbund förhandlade fram nya centrala ettåriga avtal, vilket innebär att nya centrala förhandlingar för samtliga förbund även kommer att ske inför kommande löneöversyn 2025. Översynen för samtliga förbund, förutom Vårdförbundet, var avklarade i april. Vårdförbundets val att gå ut i strejk medförde att medlare fick kallas in och ett nytt avtal slöts först den 28 juni. I Sala kommun betalades ny lön för vårdförbundet medlemmar ut först i oktober.

Den årliga lönekartläggningen har genomförts, utifrån jämställdhet mellan kvinnor och män, avseende 2024 års löner. Inga osakliga löneskillnader beroende av kön kunde identifieras.

Medarbetarenkät 2024 genomfördes under oktober månad och resultatet visar att Sala kommun, som tidigare år, har ett fantastiskt bra resultat. Med en svarsfrekvens på hela 80 %.

Medarbetarenkäten är en del i vårt systematiska arbetsmiljöarbete, när det gäller organisatorisk och social arbetsmiljö. Utifrån resultatet kring områdena delaktighet, medbestämmande och ledarskap utser arbetsgivardelegationen en vinnare av ett arbetsmiljöpris, silverpriset, som delas ut i samband med kommunfullmäktige i slutet av året. Silverpriset 2024 gick till hemsjukvårdens sjuksköterskor som den 25 november mottog diplom och 30.000 kr, att använda till personalfrämjande åtgärd som ska inspirera och utveckla medarbetarna.

Under perioden har ett nytt digitalt system för personalanteckningar, NOVI, införts. HR har, både under vår och höst, genomfört arbetsmiljö-utbildningar för chefer och skyddsombud samt temautbildningar i arbetsrätt.

Utbildningar i hjärt- och lungräddning (HLR) har under perioden startats upp för alla verksamheter och nya verktyg för arbete med kränkande särbehandling, diskrimineringsspel och material för arbete kring våld i nära relationer har tagits fram.

För att kvalitetssäkra och uppdatera kommunens samverkansavtal med arbetstagarorganisationerna (avtal om samverkan och arbetsmiljö) har informationsmöte för alla chefer och fackliga ombud genomförts.

Intranätets sidor med rubriken min anställning har byggts på med många sidor och för att hjälpa utvecklingsmålet ökad friskvård på traven har en ny sida med information kring förmåner och friskvårdsbidrag skapats.

Verksamhetsansvar

I kommunstyrelsens uppdrag ingår att ansvara för hela förvaltningsorganisationen och att vara arbetsgivare för densamma. Kommunstyrelsen ska bevaka att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande avtal och lagstiftning.

I personalkontorets roll ingår att bistå kommunstyrelsen i det strategiska arbetet med personalpolitik och utveckling av HR-processer men också att stödja verksamheterna i det operativa- och strategiska HR-arbetet.

Personalkontoret har en tät dialog med kommunstyrelsen via personaldelegationen angående kommunens personalpolitik, som anger principer och riktlinjer för personalfrågorna.

I personalkontorets uppgifter ingår även kommunövergripande arbetsrättsliga förhandlingar, lönekartläggning, löneadministration samt stöd och råd i lönefrågor, kompetensutveckling, arbetsmiljö och arbetsrätt.

Kontoret handhar också löneadministration samt drift och utveckling av kommunens lönesystem, i det uppdraget ingår även administration, drift och utveckling av lönesystemet för Heby kommuns räkning.

UPPDRAG

Personalkontoret bistår kommunstyrelsen med kommunövergripande arbetsgivar-, pensions- och löneadministrativa -frågor, som bl.a.

- Administration av alla kommunens löner, ledigheter och avvikelser.
- Drift och utveckling av lönesystem och dess ingående moduler för Sala och Heby kommun.
- Konsultativt stöd och kompetensutveckling till förvaltningens arbetsgivarföreträdare
- Utveckling och anpassning av styrdokument och processer utifrån lagar, avtal och politiska beslut.
- Effektivisering, samordning och internkontroll inom arbetsgivarområdet.
- Kommunövergripande samverkan och förhandlingar med fackliga organisationer och är även arbetsgivarens representant vid intresse- och tvisteförhandlingar.
- Kommunövergripande processer (rekrytering, löneöversyn, introduktion m.m.)

ORGANISATION

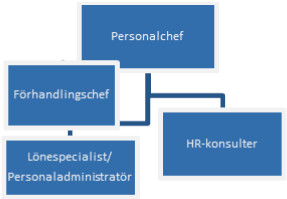

Personalkontoret består av personalchef, förhandlingschef, HR-konsulter, lönespecialister samt en personaladministratör.

Viktiga händelser året som gått

- Anställning- och inköpsstopp
- Resultatet från den årliga medarbetarenkäten som visar att Sala kommun har en god organisatoriska och social arbetsmiljö, med en svarsfrekvens på hela 80%.
- Genomförd medarbetarskapsutbildning och föreläsning för alla kommunens medarbetare
- Systematisk utbildning i hjärt- och lungräddning för alla verksamheter har startats upp under året och finns nu på plats.
- Nya centrala och lokala avtal med samtliga fackförbund

Ekonomi

RESULTATRÄKNING OCH EKONOMISK ANALYS

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Externa intäkter	-984	-770	-1 094	324
Interna intäkter	30	0	45	-45
Summa intäkter	**-954**	**-770**	**-1 049**	**279**
Köp av huvudverksamhet, bidrag	0	0	0	0
Personalkostnader	7 820	9 677	8 469	1 208
Övriga kostnader	3 829	2 870	3 727	-857
Interna kostnader	803	776	611	165
Summa kostnader	**12 451**	**13 323**	**12 807**	**516**
Resultat	**11 497**	**12 553**	**11 758**	**795**

Resultatet visar ett överskott med 0,8 mnkr, till följd av vakant tjänst samt medarbetare som reducerar arbetstiden vilket gav lägre personalkostnader

Underskottet på posten övriga kostnader (-0,8 mnkr) består främst av ökade kostnader för drift och underhåll av lönesystemet eCompanion.

I det nya avtalet för systemet som efter upphandling gäller från 1 januari 2023 är drift och underhåll ca 0,5 mnkr dyrare än tidigare avtal.

DRIFTREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
HR-enhet	7 985	9 005	8015	989
Löneenhet	3 512	3 548	3743	-195
Summa	**11 497**	**12 553**	**11 758**	**795**

Personalkontoret har ett överskott på 0,8 mnkr orsakat av lägre personalkostnad, vakanta tjänster på HR, medarbetare med reducerad arbetstid samtidigt som löneenheten haft extra lönekostnad för kompetensöverföring i samband med planerad pensionering.

EU-PROJEKT

Kontoret har inte hanterat EU-projekt under året

Uppföljning av Kommunfullmäktiges utvecklingsmål

ETT VÄXANDE SALA

Sala ska erbjuda attraktiva boenden och verka för fler arbetstillfällen, stärkt näringsliv och bra utbildning i hela kommunen.

Vi har lyckats när:

- Antalet företag och arbetstillfällen ökar
- Antalet nyinflyttningar ökar
- Arbetslösheten minskar
- Resultaten i mätningar gällande förtroende och service förbättras

AKTIVITET

Resultatanalys av de angivna aktiviteterna

I fältet nedan görs en sammanställning av målområdet med indikatorernas utfall för perioden.

Hur kan nämnden/kontoret bidra till att utvecklingsmålet nås i detta målområde?

I fältet nedan görs en kort kommentar kring hur nämnden/kontoret bidrar till fullmäktige målet.

Aktiviteter *I fältet nedan skrivs aktiviteterna som är angivna i VEP:en*	**Resultat** *I fältet nedan kommenteras resultatet för aktiviteten och hur arbetet fortlöper.*
Personalkontoret har inga aktiviteter / resultat kopplat till detta utvecklingsmål	

ETT HÅLLBART SALA

Fokus på människors hälsa och välmående genom hela livet.

Vi har lyckats när:

- Koldioxidutsläppen minskar
- Utbildningsnivån ökar och studieresultaten blir bättre
- Folkhälsan förbättras
- Egenförsörjningen bland medborgarna ökar

AKTIVITET

Resultatanalys av de angivna aktiviteterna

I fältet nedan görs en sammanställning av målområdet med indikatorernas utfall för perioden.

Hur kan nämnden/kontoret bidra till att utvecklingsmålet nås i detta målområde?

I fältet nedan görs en kort kommentar kring hur nämnden/kontoret bidrar till fullmäktige målet.

Aktiviteter *I fältet nedan skrivs aktiviteterna som är angivna i VEP:en*	**Resultat** *I fältet nedan kommenteras resultatet för aktiviteten och hur arbetet fortlöper.*

AKTIVITET

Personalkontoret har inga aktiviteter / resultat kopplat till detta utvecklingsmål

ETT TRYGGT OCH RÄTTVIST SALA

Fokus på att skapa insyn och inflytande för våra medborgare, föreningar och näringsliv för att stärka trygghet och demokrati.

Vi har lyckats när:

- Förtroendet för kommunen ökar
- Medborgarna är mer nöjda med kommunens verksamheter
- Den upplevda tryggheten i offentliga miljöer ökar
- Säkerheten (faktisk trygghet) ökar
- Demokratin stärks

AKTIVITET

Resultatanalys av de angivna aktiviteterna
I fältet nedan görs en sammanställning av målområdet med indikatorernas utfall för perioden.

Hur kan nämnden/kontoret bidra till att utvecklingsmålet nås i detta målområde?
I fältet nedan görs en kort kommentar kring hur nämnden/kontoret bidrar till fullmäktige målet.

Aktiviteter *I fältet nedan skrivs aktiviteterna som är angivna i VEP:en*	**Resultat** *I fältet nedan kommenteras resultatet för aktiviteten och hur arbetet fortlöper.*
Personalkontoret har inga aktiviteter / resultat kopplat till detta utvecklingsmål	

Uppföljning av nämndens mål

MÅL – ***SJUKFRÅNVARO PÅ SAMMA ELLER LÄGRE NIVÅ ÄN GENOMSNITTET FÖR DE FEM SENASTE ÅREN***	
Indikator: Årets totala sjukfrånvaro i procent av ordinarie arbetstid jämförs med genomsnittet för de fem senaste årens sjukfrånvaro	
Genomsnittet för total sjukfrånvaro 2019 – 2023 = **7,92 %** Resultat 2024 = **Preliminär siffra 8,0 %**	
Aktiviteter	**Resultat**
Vid sjukfrånvaro som överstiger målet med mer är 2% -enheter görs analys i samverkan med HR, åtgärder sker på enhetsnivå.	Målet 7,92 % (genomsnittet av de fem senaste åren) är inte uppnått då sjukfrånvaron för 2024 blev 8,0 % (preliminär siffra), vilket är 0,8 % -enheter högre än målet

MÅL – ***ÖKAD FRISKVÅRD***	
Indikator: Att friskvårdsbidragets nyttjandegrad ökar	
Nyttjandegrad 2023 var 77% och 11 medarbetare som friskvårdsväxlade till hälsokontroll. **Nyttjandegrad 2024 var 77% och 12 medarbetare som friskvårdsväxlade till hälsokontroll.**	
Aktiviteter	**Resultat**
Intern marknadsföring av friskvårdsaktiviteter via intranätet	Ingen ökning! **Nyttjandegrad 2024 = 77%** (samma som 2023), antal som valde att friskvårdsväxla 2024 var 12st

Framtiden

- Alla centrala avtal omförhandlades 2024, alla avtalen blev ettåriga. Detta innebär att inför löneöversyn 2025/2026 kommer alla centrala avtal (HÖK) att behöva om-förhandlas igen, vilket skapar stor osäkerhet kring när kommande översynen beräknas bli klar.
- Chefsutbildningen utvecklande ledarskap (UL), för samtliga chefer i Sala kommun, sattes på paus under andra delen av 2024, på grund av det ekonomiska läget, och kommer att återupptas igen efter årsskiftet 2025.
- Upphandling av verktyg för digital referenstagning vid rekrytering kommer att genomföras under 2025.
- Avtal med Företagshälsovården Avonova går ut 2025-12-31 och ny upphandling kommer att genomföras 2025.
- Ytterligare en medarbetare på personalkontoret (HR konsult) kommer att introduceras under våren 2025, första arbetsdag 7 januari.

VÄSENTLIGA RISKER OCH OSÄKERHETSFAKTORER

Identifierad risk	Beskrivning	Påverkan	Hantering
Demografi-utveckling	Allt fler äldre	Högre sjuktal och kompetens-brist befaras	Få fler att vilja arbeta längre. Anpassa arbetet efter äldres behov
Kompetensbrist	Brist på utbildad personal i hela organisationen	Vakanta tjänster Befarad ökad arbets-belastning Ökat behov av rekryterings-kompetens för att minska risker att felrekrytera	Arbeta med att vara attraktiv arbetsgivare Förbättrat chefsstöd

Verksamhetsfakta

	2022	2023	2024
Antal anställda	9	12	13
Antal anställda visstid	1	0	0
Sjukfrånvaro %	8,0 %	1,3 %	2,5%

RÄDDNINGSTJÄNSTEN

Sammanfattning året som gått

2024 kan betraktas som ett normalår, både vad gäller antalet anledningar till utryckning som storlek på inträffade händelser.

Sommaren 2024 var relativt lugn avseende större skogs- och markbränder och översvämningar.

Ny räddningschef tillträdde den 1 november 2024.

Ny operativ chef rekryterades i december.

Larmledning installerades på Sala brandstation och samtliga sex ytterstationer. Telia släcker ned 2- och 3G-näten så bytet blev akut.

Verksamhetsansvar

UPPDRAG

Kommunstyrelsen fullgör kommunens förpliktelser som räddningsnämnd och trafiknämnd.

Kommunstyrelsen ska upprätta förslag till handlingsprogram enligt Lagen om skydd mot olyckor (2003:778) samt svara för den samordningsuppgift som följer av handlingsprogrammet.

ORGANISATION

Räddningstjänsten Sala-Heby utgör brandkår i Sala och Heby kommuner och består av sju utrycknings-styrkor runt om i de båda kommunerna, varav tre i Heby och fyra i Sala. Antalet anställda är cirka 110 personer, varav 24 i utryckande heltidstjänst och fem i dagtidstjänst i Sala. Övriga är deltidsbrandmän (räddningspersonal i beredskap, RIB). Den huvudsakliga verksamheten utgöras av:

- Operativ räddningstjänst
- Tillsynsverksamhet

Viktiga händelser året som gått

Organisationen ser att antalet utryckningar ligger på ungefär samma nivå som föregående år.

Operativa chefen har även haft tjänsten som tillförordnad räddningschef under 2024. Ny räddningschef tillträdde 2024-11-01.

Rekrytering av ny operativ chef blev klar innan årsskiftet och tillträder i april 2025.

Avtalet om räddningstjänst med Heby kommun omförhandlades och gäller från och med 2025-01-01.

Ekonomi

RESULTATRÄKNING OCH EKONOMISK ANALYS

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Externa intäkter	-16 930	-15 228	-15 873	645
Interna intäkter	-877	-685	-805	120
Summa intäkter	**-17 807**	**-15 913**	**-16 678**	**765**
Köp av huvudverksamhet, bidrag	829	903	883	20
Personalkostnader	34 989	32 669	33 916	-1 247
Övriga kostnader	9 062	6 709	5 659	1 049
Interna kostnader	2 232	2 564	2 620	-56
Summa kostnader	**47 112**	**42 843**	**43 078**	**-234**
Resultat	**29 306**	**26 930**	**26 400**	**531**

Intäkter
Överskott av intäkter beror bland annat på insatser för onödig utryckning av automatlarm där antalet insatser överstiger antaganden i budget. Detsamma gäller för ersättning för restvärdesräddning vid insatser.

Kostnader
Internräntan är 336,9 tkr högre än budget och avskrivningskostnaden blev 779 tkr lägre än budget. Högre personalkostnader för bland annat mertid för extra inkallad personal för att täcka upp för bemanning. Bränslekostnaden blev 317 tkr lägre än budgeterat. Internhyror blev 228 tkr lägre än budgeterat.

Driftredovisning

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Räddningstjänst	26 503	26 930	26 400	530
Civilt försvar och beredskap	2 803			0
Summa	**29 306**	**26 930**	**26 400**	**531**

Se kommentarer under Resultaträkning och Ekonomisk analys.

INVESTERINGSREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Inkomster	-46	0		0
Utgifter	1 565	350	1 261	-911
Summa	**1 519**	**350**	**1 261**	**-911**

Larmanläggning i Sala har installerats 0,26 mnkr. Larmanläggning har även installeras på samtliga 6 del-

tidsstationer till en kostnad av 0,73 mnkr. Bytet blev akut på grund av Telias nedsläckning av 2- och 3G-nät.

Investering har också gjorts i nya larmställ (skyddskläder) till Heby deltidskår, 0,26 mnkr.

EU-PROJEKT

Inga EU-projekt är genomförda under året.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges utvecklingsmål

ETT VÄXANDE SALA

Sala ska erbjuda attraktiva boenden och verka för fler arbetstillfällen, stärkt näringsliv och bra utbildning i hela kommunen.

Vi har lyckats när:

- Antalet företag och arbetstillfällen ökar
- Antalet nyinflyttningar ökar
- Arbetslösheten minskar
- Resultaten i mätningar gällande förtroende och service förbättras

AKTIVITET

Resultatanalys av de angivna aktiviteterna

I fältet nedan görs en sammanställning av målområdet med indikatorernas utfall för perioden.

Hur kan nämnden/kontoret bidra till att utvecklingsmålet nås i detta målområde?

I fältet nedan görs en kort kommentar kring hur nämnden/kontoret bidrar till fullmäktige målet.

Aktiviteter	Resultat
I fältet nedan skrivs aktiviteterna som är angivna i VEP:en	*I fältet nedan kommenteras resultatet för aktiviteten och hur arbetet fortlöper.*

ETT HÅLLBART SALA

Fokus på människors hälsa och välmående genom hela livet.

Vi har lyckats när:

- Koldioxidutsläppen minskar
- Utbildningsnivån ökar och studieresultaten blir bättre
- Folkhälsan förbättras
- Egenförsörjningen bland medborgarna ökar

AKTIVITET

Resultatanalys av de angivna aktiviteterna

I fältet nedan görs en sammanställning av målområdet med indikatorernas utfall för perioden.

Förebyggande arbete

AKTIVITET	
Hur kan nämnden/kontoret bidra till att utvecklingsmålet nås i detta målområde? *I fältet nedan görs en kort kommentar kring hur nämnden/kontoret bidrar till fullmäktige målet.*	
Tillsyner, remissinstans, rådgivning och information.	
Aktiviteter *I fältet nedan skrivs aktiviteterna som är angivna i VEP:en*	**Resultat** *I fältet nedan kommenteras resultatet för aktiviteten och hur arbetet fortlöper.*
Säkerställa att aktuell lagstiftning efterlevs.	Löpande uppföljning.

ETT TRYGGT OCH RÄTTVIST SALA

Fokus på att skapa insyn och inflytande för våra medborgare, föreningar och näringsliv för att stärka trygghet och demokrati.

Vi har lyckats när:

- Förtroendet för kommunen ökar
- Medborgarna är mer nöjda med kommunens verksamheter
- Den upplevda tryggheten i offentliga miljöer ökar
- Säkerheten (faktisk trygghet) ökar
- Demokratin stärks

AKTIVITET	
Resultatanalys av de angivna aktiviteterna *I fältet nedan görs en sammanställning av målområdet med indikatorernas utfall för perioden.*	
Operativ och förebyggande verksamhet	
Hur kan nämnden/kontoret bidra till att utvecklingsmålet nås i detta målområde? *I fältet nedan görs en kort kommentar kring hur nämnden/kontoret bidrar till fullmäktige målet.*	
Tillsyner enligt LSO och LBE samt operativt arbete.	
Aktiviteter *I fältet nedan skrivs aktiviteterna som är angivna i VEP:en*	**Resultat** *I fältet nedan kommenteras resultatet för aktiviteten och hur arbetet fortlöper.*
Genomföra tillsyner enligt LSO och LBE.	Pågående process.
Genomföra kvalitativa räddningsinsatser och utvärdera dessa.	Pågående process.
Plan för övningsverksamhet för hel- och deltidsbrandmän.	Pågående process.

Uppföljning av nämndens mål

MÅL – *HÄR SKRIVS MÅLET*

Indikator:

Aktiviteter	Resultat

MÅL – *HÄR SKRIVS MÅLET*

Indikator:

Aktiviteter	Resultat

Framtiden

Planering och arbete med räddningstjänst under höjd beredskap, RUHB.

Fortsatt arbete med en hållbar RIB-organisation (deltidskår).

Viss ombyggnation behöver göras för att brandstationen ska bli mer ändamålsenlig och kunna förbättra arbetsmiljön enligt modellen Friska brandmän. Modellen innebär att maskinellt kunna sanera skyddskläder och övrig utrustning varje gång dessa blivit kontaminerade.

VÄSENTLIGA RISKER OCH OSÄKERHETSFAKTORER

Identifierad risk	Beskrivning	Påverkan	Hantering
Demografi-utveckling	Förändrat tryck på den kommunala verksamheten		
Kompetensbrist	Brist på utbildad personal i hela organisationen	Förmåga att hantera räddningsinsatser.	
Bemanning deltid	Förmåga att bemanna RIB-stationer och hålla kompetens.	Förmåga att hantera räddningsinsatser.	Fortsatt arbete med att rekrytera till RIB-verksamheten.
Bemanning heltid	Låg totalbemanning minskar möjligheten till effektiv verksamhets- och personalplanering.	Medför övertidskostnader och delar av uppdraget blir svårare att genomföra.	Tillskott av resurser eller möjlighet att omfördela resurser inom ram.
Ramfördelning	Beslutad ram överensstämmer inte med kostnader kopplade till politisk beslutad verksamhet och miniminivå för räddningstjänstens verksamhet.	Kan visa på underskott för verksamheten.	Tillskott av resurser eller möjlighet att omfördela resurser inom ram.

Verksamhetsfakta

	2022	2023	2024
Årsarbetare	29	29	29

SAMHÄLLSBYGGNADSKONTORET

Sammanfattning året som gått

Under ett stort omvandlingstryck har Samhällsbyggnadskontoret under 2024 fortsatt att leverera. Tillsyn och prövning genomförs i allt väsentligt enligt plan, och vi har bättre koll på leveransen än vad vi haft under den senaste tioårsperioden. Särskilt stolta är vi över utvecklingen av prövning och tillsyn inom alkohol och tobak.

Inom kommunstyrelsens verksamhet har vi fortsatt arbetet med prioritering, genomförande och avveckling av planer. Det har gett oss en stark struktur för det fortsatta arbetet.

Processen *Nytt Läge 2026* – avvecklingen av samarbetet med Heby – innebär en stor påfrestning för kontoret. Personalomsättningen har ökat och svårigheter att bemanna har haft en viss påverkan 2024, och den påverkan kommer att öka under 2025.

Verksamhetsansvar

UPPDRAG

Samhällsbyggnadskontoret planerar, formar och prövar bebyggelse, miljö och verksamheter i Sala och Heby kommuner.

Vi har kunskap om byggnader och bostäder, hållbarhet och hälsopåverkan, samt hur vi använder mark och vatten för att bygga och värna morgondagens samhälle.

Samhällsbyggnadskontoret svarar för såväl myndighetsutövning som genomförande av kommunfullmäktiges politiska inriktning. Vi kan bidra till att vi blir fler Salabor och att fler företag får möjlighet att driva verksamhet i Sala. Vi bidrar till fungerande och trygga miljöer där människor kan trivas, leva och vila.

Det ska finnas bostäder som svarar mot kommuninvånarnas behov och önskemål. Och det ska finnas kommunal service som gör att din och din familjs vardag fungerar. Vi ska också bidra till att Sala blir hållbart, klimatsmart och klimatsäkrat. Du ska kunna leva ditt liv – i Sala – med små klimatavtryck.

ORGANISATION

Samhällsbyggnadskontoret består av fyra verksamhetsenheter samt en stabsenhet.

Byggenheten svarar för bygglovsgivning och tillsyn enligt plan- och bygglagen samt handläggning av bostadsanpassningsbidrag.

Miljöenheten svarar för tillsyn och prövning enligt miljöbalken, livsmedelslagstiftningen och lagstiftningar som ansluter till dessa.

Plan- och utvecklingsenheten svarar för översiktsplanering, detaljplanering, miljöstrategiskt arbete, exploatering och det kommunala markägandet.

Alkohol och tobaksenheten svarar för prövning och tillsyn enligt alkohollagen samt tobakslagen.

SBK Administration svarar för registrering, expediering, arkiv, nämndadministration och övrig administration inom kontoret.

Kontoret verkar mot kommunstyrelsen i Sala samt bygg- och miljönämnderna i Sala och Heby kommuner.

Vi bedriver ett nära samarbete med samtliga kontor och bolag inom Sala kommunkoncern. Särskilt nära är samverkan med Tekniska kontoret, där vi tillsammans leder och utvecklar kommunens arbete i samhällsbyggnadsprocessen.

Viktiga händelser året som gått

Samhällsbyggnadskontoret har under 2024 handlagt cirka 2 650 ärenden i vilka vi fattat cirka 7 900 beslut. Av dessa beslut har kommunstyrelsen fattat 29 st, bygg- och miljönämnden Sala 42 st och bygg- och miljönämnden Heby 29 st. Övriga har fattats inom kontoret, med stöd av delegation.

Samarbetet med Heby kring bygg och miljö avvecklas efter kommunstyrelsens beslut i december 2023. Arbetet kräver betydande resurser och kommer att pågå hela 2025.

Bygg- och miljönämnden i Sala har beslutat att avveckla all inventerande strandskyddstillsyn.

Under hösten har Samhällsbyggnadskontoret tillsammans med bygg- och miljönämndens presidium arbetat med former och rutiner för ärendeberedning. Vi bedömer att det kommer att ge en större tydlighet i gränssnitt och roller mellan nämnd och kontor.

Inom Samhällsbyggnadskontoret har arbetet med och kring förorenad mark varit årets stora utvecklingsprojekt. Arbetet handlar såväl om att ta fram platsspecifika riktvärden för föroreningar i mark som att utveckla sättet vi arbetar med myndighetsutövning.

Under 2024 har taxorna för alkohol, detaljplanering, bygglov samt delar av miljöbalkstaxan uppdaterats. Det ger möjligheter till ett avgiftsuttag som bättre svarar mot kommunens kostnader för handläggning.

I början av året avsatte kontoret betydande resurser för att utbilda medarbetare i stabsmetodik och organisation. Det var en del av en kommungemensam satsning efter översvämningarna hösten 2023. Det är viktigt att planeringen för hur kommunen ska jobba vid särskild händelse kommer på plats.

Översiktsplaneringen har genomfört den första årliga uppföljningen av Översiktsplan 2050. Förstudier för TÖP Förnybar energi och TÖP Klimatanpassning har färdigställts liksom Vattentjänstplan.

Nio detaljplaner är under arbete och en (1) detaljplan (Lasarettet 2) har antagits under året. Två nya detalj-

planer (Salberga & Kärrbäcksbo) har startats och åtta äldre planuppdrag har avslutats.

Dialoger med potentiella exploatörer har genomförts för Sala Norrängen och Bältarhagen. Projektering för Bältarhagen pågår.

Kommunen har sålt Lindgården och Rektorn 5 och slutfört skogsförsäljningen till Ramnäs Skog och Ekeby Mosse till Naturvårdsverket.

Tillsammans med Länsstyrelsen och kommunerna i Västmanland har vi ansökt om bidrag för framtagande av energi- och klimatprogram där koldioxidbudget kommer ingå som ett verktyg.

Samtliga serveringsställen för alkohol och samtliga försäljningsställen för tobak har fått tillsyn under 2024. Det är ett viktigt framsteg inom ett handläggningsområde där vi tidigare haft svårt att genomföra uppdraget.

Antalet ärenden om bostadsanpassning har varit 293 (243). Siffran inom parentes redovisar föregående år. Samhällsbyggnadskontoret och rehab-teamen i Sala och Heby har fortsatt med att förbättra och utveckla samarbetsformer. Dialog förs om kostnadsökningar inom bostadsanpassning i Sala.

Antalet ansökningar om förhandsbesked har varit 12 (18). Antalet ansökningar om nybyggnad av småhus har varit 15 (25) och antalet ansökningar om nybyggnad av lokaler och verksamheter har varit 8 (10).

Kommunens tillsyn inom plan- och bygglagen har under många år varit otillfredsställande. Under 2024 har vi tagit fram ett nytt arbetssätt kring detta, vilket har gett gott resultat. Nämnderna har fattat prioriteringsbeslut kring tillsynen.

Under året har 1 489 byggärenden avslutats. Cirka 1 000 av dessa är ärenden i Heby. Arbetet är en del i att förbereda en ordnad överföring när samverkansavtalet mellan Sala och Heby upphör.

Inventering av små avlopp har startats upp. Det gjordes senast 2019. Därefter har arbetet inriktats på att hantera de ärenden inventeringen gav.

Livsmedelstillsynen har för första året genomförts utifrån den nya klassificeringen av livsmedelsanläggningar och med efterhandsdebitering. 181/204 planerad tillsyn har genomförts.

Bemanningen inom miljöskyddstillsyn har varit en svår utmaning för kontoret under året. 24/26 planerad tillsyn på tillståndspliktiga anläggningar har genomförts och 24/44 planerad tillsyn på anmälningspliktiga anläggningar har genomförts. Bygg- och miljönämnden har fattat nödvändiga beslut kring prioritering och avsteg från planeringen.

Miljöskyddsgruppen har deltagit i en myndighetsgemensam tillsyn inom fokusområdet illegal avfallshantering. Tillsynsinsatsen innebar att tillsammans med polis och länsstyrelse genomföra tillsyn av avfallstransporter.

Ekonomi

RESULTATRÄKNING OCH EKONOMISK ANALYS

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Externa intäkter	-24 225	-21 652	-18 062	-3 590
Interna intäkter	-1 145	-1 168	-652	-516
Summa intäkter	**-25 370**	**-22 820**	**-18 714**	**-4 106**
Köp av huvudverksamhet, bidrag	5 258	3 531	5 625	-2 095
Personalkostnader	30 999	36 894	31 942	4 952
Övriga kostnader	6 206	4 450	5 961	-1 511
Interna kostnader	2 616	2 322	2 442	-119
Summa kostnader	**45 078**	**47 197**	**45 970**	**1 227**
Resultat	**19 708**	**24 377**	**27 256**	**-2 879**

Inom Samhällsbyggnadskontoret finns ett samband mellan intäkter, personalkostnader och övriga kostnader.

Lägre bemanning ger lägre personalkostnader, vilket i sin tur ger lägre intäkter eftersom vi kan debitera färre timmar.

Lägre personalkostnader än budgeterat tas till viss del ut av ökade övriga kostnader till följd av behov av konsulter istället för anställd personal.

Avvikelsen i köp av huvudverksamhet beror på högre kostnader för bostadsanpassning.

DRIFTREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Stab	15	0	32	-32
Nämnd	1 135	925	898	27
Byggenheten	9 034	7 651	9 406	-1 755
Miljöenheten	7 979	7 105	7 042	63
Plan- och utvecklingsenheten	1 546	8 696	9 879	-1 183
Summa	**19 708**	**24 377**	**27 256**	**-2 879**

Avvikelsen vid byggenheten beror på kostnaderna för bostadsanpassning. Avvikelsen vid plan- och utvecklingsenheten är konjunkturell.

INVESTERINGSREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Inkomster	-52 003	-1 800	-88 769	86 969
Utgifter	5 876	1 200		1 200
Summa	-46 128	-600	-88 769	88 169

Intäkterna för 2024 kommer från skogsförsäljningen som slutbetalats under 2024. Under året har inga investeringar för färdigställande av markreserv genomförts.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges utvecklingsmål

ETT VÄXANDE SALA

Sala ska erbjuda attraktiva boenden och verka för fler arbetstillfällen, stärkt näringsliv och bra utbildning i hela kommunen.

Vi har lyckats när:

- Antalet företag och arbetstillfällen ökar
- Antalet nyinflyttningar ökar
- Arbetslösheten minskar
- Resultaten i mätningar gällande förtroende och service förbättras

AKTIVITET

Samhällsbyggnadskontoret bidrar till utvecklingsmålet genom att stärka Salas förmåga att utveckla byggbar mark och att bidra till byggnation i Sala. Utifrån översiktsplanen kommer vi att arbeta fram en planeringsmodell som styr mot en strukturerad befolkningstillväxt.	
Aktiviteter	**Kommentar**
Kommunstyrelsen genomför planavstämning vår och höst.	**Uppfyllt.** Genomfört under vår och höst.
Kommunfullmäktige antar fyra detaljplaner 2024.	**Delvis uppfyllt.** En detaljplan har antagits av kommunfullmäktige under året.
Vi handlägger cirka 275 bygglov per år.	**Uppfyllt.** 209 beviljade lov per 31 december. Vikande konjunktur har givit färre ansökningar.

ETT HÅLLBART SALA

Fokus på människors hälsa och välmående genom hela livet.

Vi har lyckats när:

- Koldioxidutsläppen minskar
- Utbildningsnivån ökar och studieresultaten blir bättre
- Folkhälsan förbättras
- Egenförsörjningen bland medborgarna ökar

AKTIVITET

Samhällsbyggnadskontoret bidrar till utvecklingsmålet genom att:

- Kontorets myndighetsuppdrag handlar om att bidra till en hållbar Sala kommun.
- Det är främst i exploatering på egen mark som kommunen har möjlighet att ställa krav bortom miljökvalitetsnormerna.
- Bidra till hållbarhet genom den egeninitierade tillsynen inom såväl miljöbalken som plan- och bygglagen.

Aktiviteter	Kommentar
Aktiv tillsyn av byggnader, främst inom Riksintresset.	**Uppfyllt** Arbetet har fått en ny struktur och nämnden har fattat inriktningsbeslut.
Aktiv tillsyn av enskilda avlopp.	**Uppfyllt** Inventering av äldre avloppsanläggningar har utförts under året. Handläggning av inkommande ärenden följer verksamhetsplanen.
Aktiv projekttillsyn – ofta i samverkan med Miljösamverkan Mitt.	**Delvis uppfyllt** Miljöskydd har genomfört projekt Avfallstransporter tillsammans med länsstyrelsen, polisen och övriga kommuner.
Höga ambitioner när det gäller hållbarhet i exploatering.	**Uppfyllt** Samtliga pågående exploateringsprojekt kopplas till fjärrvärme. Pågående planeringsarbeten kring Ängshagen och Norrmalm analyserar hur vi kan utveckla områdena för att materialval, uppvärmning, transporter/kollektivtrafik, dagvattenhantering etcetera ska bidra till omställningen till ett mer hållbart samhälle.

ETT TRYGGT OCH RÄTTVIST SALA

Fokus på att skapa insyn och inflytande för våra medborgare, föreningar och näringsliv för att stärka trygghet och demokrati.

Vi har lyckats när:

- Förtroendet för kommunen ökar
- Medborgarna är mer nöjda med kommunens verksamheter
- Den upplevda tryggheten i offentliga miljöer ökar
- Säkerheten (faktisk trygghet) ökar
- Demokratin stärks

AKTIVITET

Samhällsbyggnadskontoret bidrar till utvecklingsmålet genom att:

- skriva fram förslag som ger rättssäkra beslut. Kontoret kan lägga fokus på inkluderande och socialt hållbara miljöer i den fysiska utvecklingen av Sala.
- Myndighetsuppdraget är ett viktigt verktyg för att jämna ut skillnader i levnadsvillkor mellan individer, grupper och generationer.

Aktiviteter	Kommentar
Tillsyn och lovgivning och planer levereras.	Delvis uppfyllt Myndighetsutövningen genomförs i huvudsak enligt plan.
Detaljplaneprojekt och exploateringar prioriterar sociala värden.	Delvis uppfyllt Vi arbetar med frågeställningar om social hållbarhet inom de långsiktiga planeringsprojekten Ängshagen och Norrmalm.

Framtiden

Ur Verksamhetsplan för Samhällsbyggnadskontoret 2025-2028…

- En central del i Samhällsbyggnadskontorets verksamhet är myndighetsutövning. Vi handlägger de ärenden som kommer in. Vi prövar de ansökningar som kommer till oss. Vi genomför tillsyn på de anläggningar som lagstiftningen anger är tillsynspliktiga. Till det kommer några områden som vi bedömer är viktiga under åren 2025-2028.
- *Handlingsplanen för Översiktsplan 2050* – Kommunens kontor och de kommunala bolagen arbetar tillsammans med genomförandet av översiktsplanen. Översiktsplanen fastställdes hösten 2023 och under perioden ska Kommunfullmäktige också fatta beslut om en planeringsstrategi.
- *Strategiskt arbete inom masshantering* – Kommunstyrelsen beslutade i augusti 2024 att genomföra ett utvecklingsarbete kring hanteringen av förorenad mark och förorenade massor. Det arbetet sker löpande under hela året 2025 och ska slutredovisas våren 2026. Till detta område kommer en tjänst att rekryteras för att stärka arbetet med detta utifrån politiskt beslut.
- *Klimat- och energiplan* – Den befintliga planen ska revideras för att säkerställa att kommunen når upp till såväl nationella som lokala mål. Arbetet utgår från den koldioxidbudget som kommunen har tagit fram och det pågående arbetet med tillhörande handlingsplan.
- *Nytt läge 2026* – Samhällsbyggnadskontoret arbetar med att sätta en ny organisation för att från och med den första januari 2026 svara för bygglovsgivning, bostadsanpassning och miljö- & hälsoskyddstillsyn för Sala kommun.
- *Nytt verksamhetssystem* – I samband med införande av nytt system så kommer vi att titta på möjligheten att stärka systemstödet samtidigt som vi gärna vill minska det totala antalet system.
- *Översyn av kostnader och kostnadsutveckling inom bostadsanpassning* – Kostnaderna inom bostadsanpassningen har stigit med 40 procent mellan åren 2021 och 2023. För 2024 räknar vi med att kostnaderna ligger på samma nivå som 2023. SBK genomför tillsammans med Vård- och omsorgskontoret ett arbete för att säkerställa att vi får kontroll på kostnadsutvecklingen.
- *Efterfrågan på bostäder och verksamhetsmark* – En viktig del i kontorets arbete är att försörja Sala, salaborna och företag i Sala med bostäder och mark för deras behov. Norrängen, Silvervallen och Bältarhagen kommer att vara de centrala exploateringarna under perioden. När det gäller detaljplanering och översiktlig planering så kommer Södra Ängshagen, Kärrbäcksbo, Norrmalm och Isätra att vara de viktigaste projekten.

VÄSENTLIGA RISKER OCH OSÄKERHETSFAKTORER

Ur Nämndsinspel 2026-2029 från Samhällsbyggnadskontoret…

- För Samhällsbyggnadskontorets verksamhet utgör konjunkturen en väsentlig påverkan på ärendeflödet inom byggområdet och trycket i plan- och exploateringsverksamheten. Det finns vissa möjligheter att med befintliga resurser skala upp verksamheterna inom (kontoret) främst byggenheten och plan- och utvecklingsenheten vid en konjunkturuppgång. Ett ökat tryck på byggande och planläggning visar sig i längre handläggningstider och mindre rådgivning inom bygglov och fortsatt tydliga prioriteringar inom planering och exploatering.
- Ekonomin i sin helhet – kommunens ekonomi, kostnadsutvecklingen i samhället och ränteläget – påverkar efterfrågan på mark, bostäder, kostnaderna för kommunala åtgärder och hur våra kunder påverkas av de myndighetsbeslut vi fattar.
- Samhället går mot en ökad digitalisering. Förväntningarna från medborgarna på kommunens service ökar genom möjligheten att digitalt ta del av de tjänster som kommunen erbjuder. Samhällsbyggnadskontoret kan inte och har inte resurser för att driva denna utveckling själv. Det är ett arbete för hela kommunen där samhällsbyggnadskontoret bidrar och är delaktig.
- Boverket har gjort en översyn av Boverkets byggregler. Arbetet sker inom ramen för projektet Möjligheternas byggregler. De nya byggreglerna börjar gälla den 1 juli 2025. De nya reglerna ska främja nya tekniska lösningar och öppna upp för användandet av nya material och metoder.

  I anslutning till införande av Möjligheternas byggregler finns en diskussion kring certifierade byggprojekteringsföretag. Det kan komma att leda till att del av bygg- och miljönämndens uppdrag läggs på privata aktörer. Parallellt med det finns tankar inom staten att överföra delar av kommunernas ansvar kring livsmedelskontroll till staten. Det var upp senast för tio år sedan, men avfärdades då i beredning.
- Samhällsbyggnadskontoret märker av den ökade polariseringen och det allt högre tempot i det offentliga samtalet. Myndighetsutövningen inom detaljplaner, bygglov och

miljö är en uppsättning verktyg för att pröva och balansera motstridiga intressen.

- Demografin – d v s befolkningens åldersmässiga och geografiska sammansättning – påverkar kontoret. Framförallt är det hälsoskyddstillsyn och bostadsanpassning som påverkas av detta.
- All rapportering tyder på att välfärdsbrottligheten ökar. Vi behöver vara medvetna om att även det gäller även mindre kommuner och utanför storstadsområdena.
- Klimatfrågan är fortsatt aktuell för alla delar av världen. För oss i Sala är det viktigt att vi inte låter översvämningarna 2023 blekna som minne utan att vi fortsätter att minska vår klimatpåverkan och att klimatanpassa vårt samhälle. IPCC konstaterar att takten behöver öka. Och vi vet att vi kommer utsättas för fler och längre perioder och torka och hetta. Det påverkar förskolor och äldreboenden, det påverkar möjligheten att leverera dricksvatten och det påverkar markens stabilitet och bärighet.

  Översvämningarna kommer att öka i frekvens och omfattning, vilket påverkar all samhällsservice. Det orsakar kostnader och medför risker i form av skred, frigörande av miljögifter och påverkan på livsmedelsförsörjning. Slutligen ökar också risken för bränder och bränders omfattning.

Verksamhetsfakta 2024

Indikatorer Samhällsbyggnadskontoret 2024

Nyckeltal	Beskrivning	Mått	Periodens resultat	Kommentar
Planberedskap	Ej påbörjade bostäder i beslutade detaljplanplaner	antal	470	241231
Markberedskap	Planlagd verksamhetsmark för försäljning	hektar	8,5	241231
Bostäder i planprocess	Bostäder i pågående detaljplanering	antal	840	241231
Verksamhetsmark i planprocess	Verksamhetsmark i pågående detaljplanering	hektar	18	241231
Beviljade lov	Beviljade bygg-, mark-, rivningslov	antal	209	241231
Färdigställda bostäder	Antal lägenheter som fått slutbesked	antal	10 (Heby) + 24 (Sala)	241231
Handläggningstid lovärenden	Genomsnittlig handläggningstid	dagar	Q1: 25 dagar Q2: 20 dagar Q3: 28 dagar Q4: 28 dagar	241231
Rättssäkra beslut	Beslut som fastställts vid överprövning	antal	34/44	241231
Miljötillsyn - årlig avgift	Utförd tillsyn/planerad tillsyn	antal	B anläggning – 24/26 C anläggning – 24/44	241231
Livsmedelskontroll	Utförd tillsyn/planerad tillsyn	antal	183/204	241231
Hälsoskydd - årlig avgift	Utförd tillsyn/planerad tillsyn	antal	44/69	241231
Alkohol – yttre tillsyn, stadigvarande serveringstillstånd	Utförd tillsyn/planerad tillsyn	antal	23/25	241231

TEKNISKA KONTORET

Sammanfattning året som gått

Under året har Tekniska kontorets fokus legat på att balansera ekonomin, och samtliga verksamheter har genomfört neddragningar på personal, vilket har resulterat i besparingar om totalt 5,8 miljoner kronor. En genomlysning av grunduppdraget har också genomförts. För att minska kostnaderna har neddragningar skett inom områden som gräsklippning, livsmedelskostnader och underhåll av kommunens lokaler. Trots dessa åtgärder uppvisar bokslutet ett stort underskott på -48,8 miljoner kronor.

Fastighetsverksamheten har ett underskott på -35 miljoner kronor, varav 27,2 miljoner är kostnader relaterade till evakueringslokaler, rivningar och återställning efter översvämningarna i september 2023. Dessutom finns en differens mellan hyresintäkter och driftkostnader för de fastigheter kommunen äger och nyttjar, vilket innebär ett underskott på -12,1 miljoner kronor.

Enheterna för Gata och Park har tillsammans ett underskott på -11,3 miljoner kronor. Detta beror främst på höga kapitaltjänstkostnader, ökade hyreskostnader för den nya lokalen på Verkstadsgatan samt de ökade kostnaderna för vinterväghållning, orsakade av omväxlande kallt och varmt väder under vintern 2024.

Samhällsfinansierade transporter har ett underskott på -11,1 miljoner kronor, vilket beror på beskattningen av biogas, ökade underhållskostnader för bussarna samt ett högre resande inom daglig verksamhet och färdtjänst.

Den kommunala skogen har genererat ett överskott på ca +9 mnkr för 2024, det beror främst på höga virkespriser.

Centralförrådet har lagts ner, och en neddragning av kommunens totala antal fordon pågår. Målet är att reducera antalet fordon med minst 10 under 2025.

Året har präglats av historiskt höga investeringsnivåer, totalt 322 miljoner kronor. Bland de större projekten märks byggnationen av två nya skolor: Möklinta skola, som stod klar till höstterminen 2024, och Åkraskolan, som beräknas vara klar till höstterminen 2025. Inom Samhällstekniska avdelningen har projekt för beläggningsarbeten samt att cykelinfrastruktur genomförts i samarbete med Trafikverket, för att förbättra infrastrukturen till både Heby och Ransta. Detaljplanen för Skuggan 4, etapp 1, har färdigställts och invånare har flyttat in. Vidare har investeringar gjorts i Gruvans vattensystem, med delfinansiering från MSB, för att säkerställa systemet vid höga vattenflöden.

2024 har också präglats av 400-årsjubileet, vilket har inneburit ett stort antal projekt och färdigställande av parkytor och offentliga platser. Dessa har renoverats och invigts under jubileumsevenemangen. Den 15 april invigdes bland annat uteväntrummet och statyn av HM Konungen vid resecentrum i samband med Salas stora födelsedagskalas.

I september 2023 drabbades Sala kommun av kraftig nederbörd, vilket resulterade i höga vattennivåer i dammsystemet och ökade flöden i Sagån. Villaområdena Kungsängen, Mamre och Skuggan i tätorten drabbades av översvämningar, och även reningsverket, värmeverket och Ösby gymnasium påverkades. Utredningar och åtgärder efter översvämningarna har haft stor påverkan på driftbudgeten och har varit en av de största arbetsuppgifterna under 2024.

Viktiga händelser året som gått

TEKNISKA ÖVERGRIPANDE:

Uppdrag från kommunstyrelsen:

- Tekniska kontoret utreder möjligheten att återta städningen av kommunens lokaler inom Sala tätort och utföra den i kommunal regi. En delredovisning av utredningen genomfördes för kommunstyrelsen i maj, och fortsatt utredningsarbete har genomförts under hösten, där dialog har hållits med berörda kontor.

- Beslutade åtgärder för att uppnå en budget i balans, med särskilt fokus på att minska kostnaderna för inhyrd personal, konsulter samt att se över externa lokaler. I syfte att effektivisera och minska kostnaderna har Tekniska kontoret genomfört en genomlysning av kostnaderna för inhyrd personal och konsulter, och åtgärder har vidtagits för att minska dessa kostnader. En fortsatt genomlysning av externa lokaler kommer att pågå under 2025.

- Under hösten 2024 initierades arbetet med att ta fram en Skogsplan för kommunens eget skogsinnehav. Skogsplanen är ett komplement till den redan existerande Skogsbruksplanen, och krävs för att upprätthålla kommunens FSC-certifiering.

SAMHÄLLSFINANSIERADE RESOR:

Under året har ett omfattande arbete genomförts i nära samarbete mellan Skolkontoret och Tekniska kontoret för att fastställa gällande ramschema för samtliga skolor.

Antalet färdtjänstresor i kommunen har ökat kraftigt, med en ökning på 45 procent under året. Antalet färdtjänsttillstånd har ökat med 11 procent, och antalet resor till och från daglig verksamhet har ökat med 17 procent. Denna statistik baseras på perioden oktober 2023 till oktober 2024.

Ett politiskt uppdrag om att genomföra en översyn av kollektivtrafiken, med målet att minska kostnaderna, initierades under hösten 2024.

Ett populärt inslag under hösten var Höstlovsbussen med Halloween-tema, som uppskattades av många i Sala.

SAMHÄLLSTEKNISKA:

Säkring av Dammsystemet:

- Arbetet med att säkra Dammsystemet fortskrider enligt plan. Med investeringsstöd från MSB har ett hävertsystem anlagts vid Måns Ols designat för att klara ett mer än 100-års flöde. Förstärkning av dammvallen vid Olov Jons har genomförts, och förstärkning av dammvallen längs Grissbachkanal pågår. Eftersom 3G-systemet stängs ned, byts nu övervakningssystemet för dammar och dammvallar ut. Samtidigt utökas systemet för att uppfylla kraven för klassade dammar.

Miljöprojekt vid Sala silvergruva och Pråmån:

- Det statligt finansierade miljöprojektet för sanering kring Sala silvergruva och Pråmån har under året slutfört täckningsåtgärder vid bussparkeringen, parkeringen vid gruvkontoret, södra infartsvägen samt Drottning Christinas schakt. Täckningsåtgärder vid Sala bly och hytta är nästan klara och arbetet planeras fortgå under vintern. Miljöprovtagningar av sediment och muddervallar längs Pråmån har också genomförts.

Medfinansieringsprojekt med Trafikverket:

- Anläggandet av GC-väg mellan Ransta och Kumla pågår och beräknas vara klart hösten 2025.

- Vägplanen för GC-väg mellan Sala och Kumla lämnas in för fastställelseprövning i början av 2025, och produktionsstart är planerad till sommaren 2026.

- Vägplanen för väg 56, 2+1-väg, GC-väg och cirkulationsplats har ändringarna lämnats in för planprövning. Framtagning av bygghandling pågår fram till sommaren 2025, och produktionsstart är planerad till sista kvartalet 2025.

Underhåll av vägar och infrastruktur:

- Under 2024 har underhåll av 14 gator, GC-vägar och bussfickor genomförts med ny asfaltsbeläggning genom asfaltsprogrammet.

- Tre övergångsställen har försetts med farthinder för att höja trafiksäkerheten, två på Josefsdalsvägen och ett på Väsbygatan.

- En ny GC-sträcka har anlagts på Hyttgatan i samband med VA-underhåll.

- En ny pendlarparkering och handikapparkering har byggts i Ransta.

- Bytet av den utdömda vägtrumman vid Väsby Kungsgård har färdigställts.

- En utredning av status för kommunens tunnlar och broar har genomförts under året, och en underhållsplan för de kommande 10 åren har tagits fram.

Detaljplaner och exploatering:

- Detaljplanen för Skuggan 4, etapp 1, har färdigställts och invånare har flyttat in. Etapp 2 är ännu inte exploaterad.

- För att möjliggöra exploatering av detaljplanen i Bältarhagen har avverkning av exploateringsytorna genomförts. Projektering av infrastrukturen fortsätter under 2025.

400-årsjubileet:

- Året har präglats av 400-årsjubileet, och projekt och parkytor har färdigställts, putsats, fixats och invigts i samband med jubileumsevenemang. På Salas stora födelsedagskalas den 15 april invigdes uteväntrummet och en staty av HM Konungen vid resecentrum. Camitzka parken invigdes i samband med Måns Ols-dagen den 11 maj, och ett minnesmonument för FN-veteraner invigdes den 29 maj i stadsparken.

- Ett konstprojekt genomfördes i våra servicenoder Ransta, Västerfärnebo och Möklinta med AR- och muralkonst (Augmented Reality).

- En jubileumsskog invigdes den 15 maj med hjälp av 75 barn från Vallaskolan, som även deltog vid planteringen. På kvällen bjöds allmänheten in för att delta i planteringen.

Digitala tjänster:

- En ny digital kartportal lanserades på kommunens hemsida, vilket förbättrar tillgången till kommunens karttjänster och ger medborgarna enklare åtkomst till uppdaterad geografisk information.

- Öppna data-direktivet har lett till omfattande diskussioner inom GIS-Sverige, och fi-

nansieringsmodellen för data förändras, vilket även påverkar Sala. Förhandlingar pågår mellan Lantmäteriet och SKR för att hitta en lösning som gynnar alla parter.

FASTIGHET:

Investeringsverksamheten under året:

Under året har investeringsverksamheten hanterat flera stora projekt:

- Nybyggnation av Åkraskolan: Byggnationen fortlöper enligt plan, och skolan förväntas vara färdigställd för inflyttning i juli 2025, med invigning i samband med skolstarten höstterminen 2025.

- Nybyggnation av Möklinta förskola och skola: Detta projekt, som även inkluderar en ny busshållplats, har färdigställts och skolan invigdes formellt vid höstens skolstart 2024.

- Renovering och ombyggnation av Vallaskolans B-hus: Renoveringen av Vallaskolans B-hus har slutförts under året.

- Renovering av två elevboenden vid Ösby Naturbruksgymnasium: Renoveringen har pågått under året och förväntas vara färdigställd i slutet av januari 2025.

- Anpassning av byggnaden Ålängan till LSS-boende: En del av byggnaden har anpassats för LSS-boende, och inflyttning genomfördes i slutet av året.

- Anpassning av andra delen av Ålängan till biståndsbedömt mellanboende: Detta projekt fortlöper under 2025.

- Modulförskolor: Två nya modulförskolor har installerats för att ersätta tre förskolor som ska rivas.

- Underhållsåtgärder genomförs löpande enligt fastigheternas underhållsplan och de ekonomiska förutsättningarna. Fyra större takbyten, främst på skolbyggnader, har genomförts. Målning, både in- och utvändigt, har utförts på skolor och äldreboenden. Underhållsbyten av storköksutrustning har genomförts löpande för att säkerställa god mathållning.

Driftsorganisation och underhåll:

- Driftsorganisationens arbete har fortsatt under året med fokus på underhåll och energieffektiviseringar.

- Säkerhetsåtgärder har genomförts för att möta dagens krav. Brandskyddet har uppdaterats i fem skolor, och passersystem, inklusive larm, har uppdaterats enligt en fastlagd plan. Säkerhetsåtgärderna har genomförts i samråd med kommunens säkerhetssamordnare.

- Löpande avtalsuppföljning och städkontroller har genomförts med de städleverantörer som upphandlades för året.

- Under året har regelbundna förvaltningsmöten med verksamheten införts, vilket har gett mycket goda resultat. Detta arbete kommer att fortsätta även under 2025.

- Arbetet med energibesparande åtgärder är ett pågående projekt. Under året har en betydande del av belysningsarmaturerna bytts ut. Arbetet med att koppla upp fastigheter mot digital övervakning fortgår, vilket förbättrar inomhusmiljön och ger tydligare översikt och möjlighet till snabbare åtgärder vid driftstörningar.

Nytt badhus:

- Tekniska kontoret har tillsammans med kultur- och fritidskontoret fortsätta arbetet för framtidens badhus i kommunen.

Uppdrag från kommunstyrelsen:

Fastighet har i uppdrag att arbeta strategiskt med kommunens fastigheter i syfte att effektivisera, sänka kostnader, öka transparensen samt höja kvaliteten är påbörjat och fortlöper under 2025. Åtgärder som gjorts:

- Arbetet med förbättrad ekonomistyrning för ökad kvalitet och bättre beslutsunderlag har initierats och fortsätter 2025. Flertal sjukskrivningar och förändrad sammanställning av resurser har bidragit till försämrad kontroll över ekonomin under 2024.

- Arbetet med att avyttring och åtgärdsplaner för de fastigheter som inte är förvaltningsmässigt effektiva fortgår. Under året har Lindgården sålts och beslut om rivning fattas för Emmylund, Dalhem samt Ekorrens förskolebyggnader. Ytterligare några fastigheter ligger i försäljningsprocess och byggnader på Klövervägen är under utredning för möjligheten att tillskapa LSS boende.

- Under november fattades beslut om ett åtgärdspaket för budget i balans. Detta kommer implementeras under 2025.

MÅLTID:

- *Möklinta och Åkraskolan:* Måltid har under sommare tagit över köket i Möklinta och köket på Åkraskolan i slutet av september. Eftersom ombyggnationen av Åkraskolan kommer att pågå under läsåret 2024/2025, kommer de äldre eleverna att äta sina måltider i det nya köket, medan de yngre eleverna fortsatt kommer att äta i modulskolans mottagningskök.

- *Modulkök:* Vid årets början har Måltid har startat upp verksamhet i två modulkök som ersätter de tidigare köken på Emmylunds förskola, Dalhems förskola och Ekorrens förskola.

Arbete med Kommunfullmäktiges mål:

- *Ett tryggt och rättvist Sala:* Dialog och provsmakning av skolmåltiderna har genomförts med vårdnadshavare till blivande årskurs 7-elever på Vallaskolan och Ekebyskolan under maj månad. I september erbjöds föräldrar vid Ransta skola en måltid och dialog i samband med skolans föräldramöte.

- *Ett hållbart Sala:* Under vårterminen genomfördes klimatmärkning av måltider, där koldioxidekvivalenter (CO2e) presenterades i både skol- och förskolemenyer, samt vid servering i matsalarna. Mängden CO2e redovisades även i äldremenyn för boende på SÄBO. Denna klimatmärkning av måltider avbröts under höstterminen på grund av besparingar, men Måltid fortsätter att mäta mängden koldioxidekvivalenter per kg inköpta livsmedel för hela enheten och per kök.

400-årsjubileum: I samband med 400-årsfirandet genomförde Måltid en intern tävling för att ta fram ett dessertförslag som skulle serveras vid lunchmåltider i förskolor, skolor och på särskilda boenden. En jury bestående av representanter från Sala 400 år, Skol- och Äldrenämnden samt Tekniska kontorets chef provsmakade och valde ett vinnande recept, som serverades på jubileumsdagen.

Dialog om demografisk utveckling: Under året har en tät dialog förts med Skolkontorets chefer och controllers angående den demografiska utvecklingen av barn och elever vid de kök som har färre än 50 inskrivna barn. Diskussioner har förts för att hitta möjligheter till ekonomiska effektiviseringar.

Verksamhetsansvar

UPPDRAG

Tekniska kontoret ansvarar för:

- lokalförsörjning samt verkställa inhyrning av lokaler till kommunens verksamheter,
- drift, förvaltning och investeringar i kommunens fastigheter,
- måltidsverksamhet vilket innefattar tillagning och servering av goda, näringsriktiga och hållbara måltider till förskola, grundskola, gymnasieskola samt till äldreomsorgens särskilda boenden
- teknisk service för kommunen gällande fordon, centralförråd och internpost,
- drift, förvaltning och investeringar för
  - allmän platsmark dvs gator och parker
  - vatten- och avloppsförsörjning,
  - Gruvans vattensystem,
- kommunens trafikåtaganden, lokala trafikföreskrifter, parkeringsövervakning samt tillståndsgivning för parkering,
- kommunens kartverk och geografiska informationssystem, ortnamn och adresser,
- kommunens skogsinnehav samt
- kommunalt samhällsfinansierade transporter; lokalbussar, färdtjänst och skolskjuts.

Kontoret upprätthåller kontinuerlig beredskap för gata, park, vatten- och avlopp samt fastighet.

ORGANISATION

Tekniska kontoret består av verksamheterna Fastighet, Måltid och Samhällstekniska. Som en del av staben ingår även kommunens lokalstrateg, skogsinnehav, verksamhetsutvecklare, ekonomiadministratörer samt kollektivtrafik och särskild kollektivtrafik. Totalt arbetar ca 170 personer på Tekniska kontoret och personalomsättningen 2024 var 3,9 procent.

Ekonomi

RESULTATRÄKNING OCH EKONOMISK ANALYS

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Externa intäkter	-62 942	-95 234	-96 474	1 239
Interna intäkter	-343 796	-378 578	-361 607	-16 972
Summa intäkter	**-406 739**	**-473 812**	**-458 080**	**-15 733**
Köp av huvudverksamhet, bidrag	28 540	25 832	31 261	-5 428
Personalkostnader	88 647	95 577	89 758	5 819
Övriga kostnader	335 390	356 457	382 135	-25 678
Interna kostnader	88 131	95 251	102 995	-7 743
Summa kostnader	**540 710**	**573 118**	**606 149**	**-33 030**
Resultat	**133 971**	**99 306**	**148 069**	**-48 763**

Tekniska kontoret hade en budget på 99,3 mnkr 2024. Utfallet 2024 blev dock 148,1 mnkr, vilket innebär en negativ budgetavvikelse på -48,8 mnkr.

Intäkterna har minskat med -15,7 mnkr jämfört med budget. De minskade intäkterna hör främst till Saneringsprojekt Gruvan (-17,3 mnkr), vilket är ett projekt som uteslutande finansieras av Länsstyrelsen. De minskade intäkterna tas ut av minskade kostnader. Utöver detta har även måltid minskade intäkter med anledning av ett minskat barnantal och Gata och Park på grund av minskade personalintäkter. Detta tas till viss del ut av ökade skogsintäkter på Kontorsledningen och en försäkringsersättning på Fastighet.

Budgetavvikelsen för Köp av huvudverksamhet uppgår till -5,4 mnkr, och beror i stort sett uteslutande på ökade kostnader på Samhällsfinansierade resor (-5,9 mnkr) med anledning av ökade kostnader för kollektivtrafiken jämfört med budget.

Personalkostnaderna har en positiv budgetavvikelse med +5,8 mnkr. Personalkostnaderna har minskats ned som en åtgärd för att närma sig budget i balans.

Kontorets övriga kostnader visar en negativ budgetavvikelse på -25,7 mnkr. Merparten av avvikelsen beror på ökade kostnader för avskrivningar (-26,8 mnkr) på Fastighet, Park och Gata. Även entreprenadköp på Fastighet (-13,2 mnkr) har ökat jämfört med budget, främst med anledning av översvämningen på Ösby, samt ökade kostnader för el och värme (-6,9 mnkr).

De ökade kostnaderna tas till viss del ut av minskade kostnader för entreprenadköp på Saneringsprojekt Gruvan (+17,9 mnkr), se info ovan gällande intäkter. Dessutom minskade de externa hyreskostnaderna för Fastighet (+15,3 mnkr) med anledning av den ändrade redovisningen av finansiell leasing.

De interna kostnaderna har även de en negativ budgetavvikelse på -7,7 mnkr, varav merparten beror på ökade räntekostnader på Fastighet (-8,1 mnkr) och Park (-0,7 mnkr) med anledning av den ändrade redovisningen kring finansiell leasing.

DRIFTREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Kontorsledning	-13,2	779	-9 124	9 903
Samhällsfinansierade resor	58 338	50 824	61 991	-11 167
Samhällstekniska	40 254	43 729	52 560	-8 831
Fastighet	27 250	2 974	38 018	-35 044
Saneringsprojekt Gruvan	0	0	0	0
Måltid	8 055	1 000	4 682	-3 682
Summa	**133 885**	**99 306**	**148 069**	**-48 763**

KONTORSLEDNING:

Utfallet vid årets slut var 9,1 mnkr, vilket medför en positiv budgetavvikelse på +9,9 mnkr och beror på ökade intäkter för skogsavverkning. Överskottet på skogen beror på god vinst på skogsavverkning med anledning av höga virkespriser på marknaden.

SAMHÄLLSFINANSIERADE RESOR:

Årets resultat blev 62 mnkr mot 50,8 mnkr i budget. Budgetavvikelsen på -11,1 mnkr beror framför allt på ökade kostnader för drivmedel och reparationskostnader för bussar, men även andra faktorer.

Kostnaderna för bland annat färdtjänst och transporter till och från daglig verksamhet ökar, totalt ökar särskild kollektivtrafik med 2,7 mnkr. Ökningen var störst under årets tre sista månader vilket inte förutsågs i delåret.

Retroaktiv ersättning för skattelättnad gällande biogas kommer att betalas ut under 2025. Belopp är okänt i nuläget, vilket gör att det inte finns med i resultatet för 2024.

SAMHÄLLSTEKNISKA:

Sammanlagt för samhällstekniska verksamheten blev årets resultat 52,5 mnkr mot 43,7 mnkr i budget, vilket motsvarar en negativ budgetavvikelse på -8,8 mnkr.

Budgetavvikelsen för Gata uppgick till -7,5 mnkr vid årets slut. Avvikelsen beror på ökade kostnader för hyra på grund av ny lokal på Verkstadsgatan (0,7 mnkr), kostnader för vinterväghållning (3,1 mnkr), reparationer av maskiner (0,9 mnkr), ökade kostnader för avskrivningar (0,2 mnkr), samt betydligt lägre intäkter för utförda VA-arbeten (2,0 mnkr). Därutöver redovisar Centralförrådet och Internposten sammanlagt en negativ budgetavvikelse motsvarande 0,6 mnkr, vilket framför allt beror på minskade intäkter från andra kontor.

Enheten Park redovisade också en negativ budgetavvikelse motsvarande -3,7 mnkr vid bokslutet. Avvikelsen beror främst på ökade kostnader för kapitalkostnader och minskade personalintäkter på grund av att mindre arbete utförts åt andra enheter under året (3,7 mnkr). Under året har enheten haft kostnader för Sala 400 år, motsvarande 300 tkr, vilket inte varit budgeterat.

Projekt och utveckling samt Kart/mät visar en positiv budgetavvikelse med 2,4 mnkr framför allt på grund av neddragning av personal.

FASTIGHET:

Fastighet har en köp- och säljverksamhet, vilket betyder att kostnaderna för driften av kommunens fastigheter ska tas ut av motsvarande hyresintäkter. Inför 2024 tilldelades Fastighet dock en budget som uppgick till 3,0 mnkr med anledning av att beslut tagits om utrangering av förskolor (1,5 mnkr) samt en förstudie kring ett framtida badhus (1,5 mnkr).

Årets resultat för Fastighet uppgår till 38,0 mnkr, vilket är en negativ budgetavvikelse motsvarande -35,0 mnkr.

Budgetavvikelsen beror på:

- Evakueringslokaler (moduler) -14,8 mnkr
- Tomställda lokaler -2,7 mnkr
- Kostnader för återställande av källare på Ösby efter översvämning -10,0 mnkr. Tas till viss del ut av en försäkringsersättning på +5 mnkr. Budgeten var 2 mnkr. Budgetavvikelsen är därav -3 mnkr.
- Rivning av Åkraskolan -2,4 mnkr
- Avetablering moduler Möklinta -2,3 mnkr

Därutöver finns en differens mellan hyresintäkter och kostnader för drift av de fastigheter som kommunen nyttjar och äger (-12,1 mnkr).

Ovanstående kostnadsökningar jämfört med budget tas till viss del ut av ökade intäkter (+1,3 mnkr) samt att badhusutredningen endast kostat 0,5 mnkr under 2024 och budgeten som tilldelats från KS uppgick till 1,5 mnkr (budgetavvikelse +1 mnkr).

Även under 2022 och 2023 hade Fastighet en stor negativ budgetavvikelse på ca -30 mnkr. Detta underskott bestod främst av rivnings- och nedskrivningskostnader, etablering av moduler samt ökade kostnader för bland annat el och värme.

Under både 2023 och 2024 har ett stort antal kostnader av engångskaraktär uppkommit, främst i samband med etablering och avetablering av moduler samt rivning och nedskrivning av uttjänta byggnader, men även på grund av översvämningen hösten 2023. Dessa kostnader ska enligt gällande policy och riktlinjer inte finansieras av hyresintäkter, utan belasta Fastighets resultat.

Vid delårsbokslutet 2024 rapporterade Fastighet en prognos om en negativ budgetavvikelse för helåret om – 8,3 mnkr. Avvikelsen bestod mestadels av evakueringslokaler och ökade kostnader för värme.

I samband med månadsrapporten i oktober 2024 ändrade Fastighet sin prognosticerade budgetavvikelse till – 23,1 mnkr. Förändringen i prognos på 14,8 mnkr berodde på att intäktsprognosen justerades ned.

Budgetavvikelsen vid årsbokslutet blev sedan – 35,0 mnkr, vilket är en avvikelse mot den senaste prognosen med – 11,9 mnkr. Denna avvikelse beror på ökade kostnader vid återställandet efter vattenskada på Ösby (3 mnkr), avveckling av Möklinta modulskola (2,3 mnkr) samt ökade kostnader för yttre skötsel, el och värme samt extra städkostnader (6,1 mnkr).

MÅLTID:

Årets resultat blev 4,7 mnkr jämfört mot 1,0 mnkr i budget, vilket motsvarar en negativ budgetavvikelse på -3,7 mnkr.

Det negativa resultatet beror till största del på att kostnaderna inte anpassats till nivån på intäkter (5,2 mnkr), men även till mindre del på grund av ökande livsmedelskostnader (0,6 mnkr). Detta uppvägs till viss del av högre måltidsintäkter från äldreomsorgen (0,8 mnkr). Personalkostnaderna var 1,0 mnkr lägre än budgeterat, vilket varit en åtgärd för att närma sig budget i balans

Delåret Resultatet vid årsbokslutet förbättrades sedan med 0,2 mnkr jämfört med prognosen, då livsmedelskostnaderna kunde hållas nere under den senare delen av året (0,2 mnkr).

INVESTERINGSREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Gatu-program	**14 819**	**29 156**	**9 432**	**19 724**
- varav inkomster	*-*	*-*	*- 40*	*40*
- varav utgifter	*14 818*	*29 156*	*9 472*	*19 684*
Park-program	**4 202**	**2 988**	**1 901**	**1 087**
- varav in-komster	*-190*	*-*	*- 50*	*50*
- varav utgif-ter	*4 392*	*2 988*	*1 951*	*1 037*
Kart/mät-program	**-**	**400**	**371**	**29**
Gr. vatten-systemprogr.	**-3 318**	**9 045**	**8 590**	**455**
- varav inkomster	*- 4 455*	*-*	*-*	*-*
- varav utgifter	*1 137*	*9 045*	*8 590*	*455*
Lokal-program	**179 687**	**253 826**	**323 340**	**- 69 514**
- varav inkomster	*-*	*-*	*- 7 636*	*7 636*
- varav utgifter	*179 687*	*253 826*	*330 976*	*- 77 150*
Summa	**195 389**	**295 415**	**343 635**	**- 48 220**

SAMHÄLLSTEKNISKA:

Den totala omfattningen av investeringar under året blev lägre än budget med 21,3 mnkr. Budgetavvikelsen beror i första hand på mindre exploateringar än planerat.

Gata och Park

Gatuprogrammets totala budget under 2024 var 29,2 mnkr. Det totala investeringsutfallet blev 9,5 mnkr, vilket är en positiv avvikelse på 19,7 mnkr. Avvikelsen beror framför allt på att exploateringsprojekt har skjutits framåt i tiden.

Utfallet för Parkprogrammet vid bokslutet blev 1,9 mnkr jämfört med budgeten på 3 mnkr. Det motsvarar en positiv budgetavvikelse på 1,1 mnkr och härrör främst till att exploateringsprojekt har skjutits framåt i tiden.

Gruvans Vattensystem

Gruvans Vattensystems investeringsbudget för 2024 var 9,0 mnkr vilket är historiskt höga nivåer. Detta beror på det projekt som drivs med delfinansiering av MSB. Utfallet blev 8,6 mnkr. Kvarvarande investeringsbidrag från MSB betalas ut i efterskott och kommer kommunen till gagn under 2025 för de projekt som färdigställts under 2024.

FASTIGHET:

Fastighets investeringsutfall för 2024 uppgick till 323,3 mnkr, vilket motsvarar en negativ budgetavvikelse på -69,5 mnkr. Avvikelsen härrör främst från de stora projekten:

- Åkraskolan -37,9 mnkr, vilket beror på förskjutning av kostnader mellan åren (-21,3 mnkr), ökade kostnader för en kall vinter och översvämning, samt ökade kostnader för sanering (-16,6 mnkr).
- Möklinta -15,3 mnkr, med anledning av tillkommande beställningar från verksamheten samt ökade kostnader för busshållsplats. Projektets totala budgetavvikelse inklusive busshållplatsen uppgår till -14,4 mnkr.
- Ösby elevhem -13,6 mnkr beror på att utgifter fallit ut under 2024 i stället för 2025. Projektet kommer att vara färdigställt under början av 2025.
- Valla B-hus -1,3 mnkr. Projektet som helhet blev -3,2 mnkr dyrare än den beslutade budgeten för projektet
- Etableringen av två förskolemoduler har belastat investeringsbudgeten med -11,5 mnkr, vilket inte var budgeterat. Hela beloppet är därför en negativ avvikelse mot budget.
- Försäljningen av Lindgården ger ett positivt resultat med +7,6 mnkr.

EU-PROJEKT

Tekniska kontoret deltar i utbildningar genom Kompetenscentrum 2.0 och under augusti utbildades stora delar av medarbetarna genom en workshop i Medveten kommunikation tillsammans med Kansliet, Näringslivsenheten och Samhällsbyggnadskontoret.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges utvecklingsmål

ETT VÄXANDE SALA

Sala ska erbjuda attraktiva boenden och verka för fler arbetstillfällen, stärkt näringsliv och bra utbildning i hela kommunen.

Vi har lyckats när:

- Antalet företag och arbetstillfällen ökar
- Antalet nyinflyttningar ökar
- Arbetslösheten minskar
- Resultaten i mätningar gällande förtroende och service förbättras

AKTIVITET

Resultatanalys av de angivna aktiviteterna

I fältet nedan görs en sammanställning av målområdet med indikatorernas utfall för perioden.

Hur kan nämnden/kontoret bidra till att utvecklingsmålet nås i detta målområde?

I fältet nedan görs en kort kommentar kring hur nämnden/kontoret bidrar till fullmäktige målet.

Utbilda medarbetarna inom Samhällstekniska verksamheten genom att praktisera inom andra områden.

Aktiviteter	Resultat
Under året ska minst 40 % av medarbetarna inom Samhällstekniska verksamheten praktisera 1 dag på en annan enhet inom Sala kommun.	Målet har uppnåtts under året.

AKTIVITET

Resultatanalys av de angivna aktiviteterna

I fältet nedan görs en sammanställning av målområdet med indikatorernas utfall för perioden.

Tekniska kontoret handlägger ärenden för markupplåtelse i Sala kommun.

Hur kan nämnden/kontoret bidra till att utvecklingsmålet nås i detta målområde?

I fältet nedan görs en kort kommentar kring hur nämnden/kontoret bidrar till fullmäktige målet.

AKTIVITET	
Enheten Park som handlägger ärendena rättssäkert, effektivt och med en hög grad av service	
Aktiviteter Enheten park har tagit fram en handlingsplan för 2024 och 2025 samt genomfört vissa delar.	**Resultat** Medarbetare har deltagit på utbildning i ”kommunala markupplåtelser” samt rutin för handläggning av markupplåtelse är framtagen. Under året 2024 har vi inte tillräcklig svarsfrekvens för att få ett resultat på Nöjdkund Index för markupplåtelser.

ETT HÅLLBART SALA

Fokus på människors hälsa och välmående genom hela livet.

Vi har lyckats när:

- Koldioxidutsläppen minskar
- Utbildningsnivån ökar och studieresultaten blir bättre
- Folkhälsan förbättras
- Egenförsörjningen bland medborgarna ökar

AKTIVITET	
Resultatanalys av de angivna aktiviteterna *I fältet nedan görs en sammanställning av målområdet med indikatorernas utfall för perioden.*	
Tekniska kontoret har möjlighet att erbjuda praktikplatser som ett första steg in på arbetsmarknaden.	
Hur kan nämnden/kontoret bidra till att utvecklingsmålet nås i detta målområde? *I fältet nedan görs en kort kommentar kring hur nämnden/kontoret bidrar till fullmäktige målet.*	
Måltidsenhetens tillagningskök skapar förutsättningar för att erbjuda arbetstillfällen/praktikplatser i hela kommunen.	
Aktiviteter *I fältet nedan skrivs aktiviteterna som är angivna i VEP:en*	**Resultat** *I fältet nedan kommenteras resultatet för aktiviteten och hur arbetet fortlöper.*
Erbjuda personer från AME som i dag står utanför arbetsmarknaden/ inte går i grundläggande skola eller gymnasium att få en möjlighet till praktikplats eller intermittent arbete efter behov.	Måltidsenheten har en person med Nystartsjobb samt en person som övergått från AME till Måltidsenheten med lönebidrag. En person från AME har under sommaren jobbat på parkenheten.

ETT TRYGGT OCH RÄTTVIST SALA

Fokus på att skapa insyn och inflytande för våra medborgare, föreningar och näringsliv för att stärka trygghet och demokrati.

Vi har lyckats när:

- Förtroendet för kommunen ökar
- Medborgarna är mer nöjda med kommunens verksamheter
- Den upplevda tryggheten i offentliga miljöer ökar
- Säkerheten (faktisk trygghet) ökar
- Demokratin stärks

AKTIVITET

Resultatanalys av de angivna aktiviteterna
I fältet nedan görs en sammanställning av målområdet med indikatorernas utfall för perioden.

Tekniska kontorets verksamhet har en stor påverkan på medborgare i Sala kommun.

Hur kan nämnden/kontoret bidra till att utvecklingsmålet nås i detta målområde?
I fältet nedan görs en kort kommentar kring hur nämnden/kontoret bidrar till fullmäktige målet.

Tillgängliggöra kartdata för Salas kommuninvånare och tjänstepersoner sala.se startsida, där man finner samhällsnyttig information som är kopplad till sin geografiska plats.

Aktiviteter *I fältet nedan skrivs aktiviteterna som är angivna i VEP:en*	**Resultat** *I fältet nedan kommenteras resultatet för aktiviteten och hur arbetet fortlöper.*
- Skapa tillgång till karttjänst - Mäta antal besök på sidan och marknadsföra informationen	Karttjänsten är skapad och går att använda för allmänheten. Karttjänsten uppdateras och utvecklas löpande. Flera informationstillfällen har genomförts. Antal besök är i snitt 181 st/mån.
Dialog med anhöriga om skolmåltider, bjuda på skolmat på kvällen i 5 skolor och informera. Måltidsledning och kockar deltar.	Blivande föräldrar till åk.7 elever på Valla- och Ekebyskolan bjöds in den 22 maj. Ett 80-tal personer deltog. 9 september bjöds föräldrar i Ransta skola in till en skolmåltid i samband med skolans föräldramöte. Planerade arrangemang vid Möklinta skola, Åkra skola och Västerfärnebo skola har inte genomförts under året.

Framtiden

SAMHÄLLSTEKNISKA:

- Fortsätta arbetet med att förbättra dammsäkerheten för Gruvans vattensystem för att nå målet för säkerhetsnivå i enlighet med krav från Länsstyrelsen.
- Beslutade detaljplaner inom planperioden förverkligas genom utbyggnation av VA, gator och parker.
- I samarbete med Trafikverket säkerställa byggnation av cykelvägar för att knyta ihop Sala tätort med både Kumla-Ransta och Heby.

FASTIGHET:

- Åkraskolan med anpassad skola och förskolan färdigställs, med start för verksamhet till höstterminen 2025.
- Färdigställande av biståndsbedömt mellanboende på Ålängan.
- Fortsatt arbete med underhållsplaner, för fastigheter med verksamhet.
- Verka för att sänka totala hyreskostnaden för Sala kommun genom nyttjandet av egenägda befintliga lokaler.
- Utredning kring möjligt LSS boende på Klövervägen.
- Åtgärds- och tidsplan samt kostnadskonsekvens, utifrån miljötillsyn, på samtliga skolor.
- Fortsatt uppstart, tillsammans med kultur- och fritidskontoret, av projekt för nytt badhus.
- Fortsatt arbete, med ledning av vård- och omsorgskontoret, att verka för en framtida familjecentral.

MÅLTID:

- Arbeta med ekologisk hållbarhet i samband med den årliga svinnmätningen för att både mäta mängden matsvinn och den mängd mat som faktiskt äts upp.
- Arbeta vidare med krisberedskaps- och kontinuitetsplaner för olika typer av samhällsstörningar vilket även sker i samverkan med andra Måltidsverksamheter i Västmanland.

  I dialogmöten ta fram en modell för anpassad kost tillsammans med Skolkontoret och Elevhälsan.

Åtgärder för budget i balans

Fortsatt arbete för hela Tekniska kontoret att uppnå Ekonomi i balans i enlighet med Missiv 2024:988.

SAMHÄLLSFINANSIERADE RESOR:

- Minska på kollektivtrafik för de turer som är minst nyttjade. Fortsatt samarbete med Skolkontoret för att minska kostnader för Skolskjuts

SAMHÄLLSTEKNISKA:

- Minskad kostnad för administration
- Bättre nyttjande av lokaler
- Minskad bemanning för Gata och Park
- Ökat antal timmar för tjänster som utförs av Gata för VA-kollektivet
- Minska antalet bilar i kommunen som helhet

FASTIGHET:

- Justera hyresavtal och hyror avseende externa lokaler, kommersiella fastigheter samt egna lokaler med extern hyresgäst
- Justera internhyror med rätt kapital- och städkostnader
- Arbeta aktivt för att avveckla evakueringslokaler/moduler
- Arbeta aktivt för att minska ned på mängden tomställda lokaler

MÅLTID:

- I samverkan med Skolkontoret hitta åtgärder för minskad bemanning i de kök som serverar färre än 50 barn

Verksamhetsfakta

	2022	2023	2024
Kostnad parker, kr/inv	648	598	-
Antal resor med kollektivtrafik (buss), tusental	310	373	368
Kostnad för måltider i kommunal grundskola åk 1-9, kr/elev	6600	8915	-
Kostnad för måltider i kommunal gymnasieskola, kr/elev	5312	7555	-
Kommunägda lokalytor, tusental kvadrat m. (nettoarea)	184	-	187,2
Inhyrd lokalyta, tusental kvadrat m. (nettoarea)	30,5	-	50,4
Kommunens kvalitét i korthet			
Andelen (%) ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet	24,7	23,3	22,1
Nöjdhet med skötsel av kommunens utomhusmiljöer	72,7	70,4	
Andelen (%) Fossil oberoende fordon i kommunen	80	87	93
Måltidsvinn (grund och gymnasieskola), gram/ätande	42 Grund 72 Gymn	35 Grund	34 Grund

TEKNISKA KONTORET VA-VERKSAMHETEN

Sammanfattning året som gått

Under året har det inom samtliga tekniska kontorets verksamheter pågått ett stort organisatoriskt arbete med verksamheten, dess grunduppdrag och ledning. Inom VA-verksamheten har fokus varit fortsatt arbete efter översvämningen i september 2023 där vi nu har en anlitad konsult som säkerställer framdrift. Arbetet med säkerhetshöjande åtgärder inom dricksvattenproduktionen har fokuserat på lås och larm och den delen kommer att slutföras under 2025. Planerade saneringsprojekt, dvs utbyte av VA-ledningar, är genomförda och projektering av exploateringsområdet Bältarhagen är i slutfasen. Arbetet med att ta fram föreskrifter och skyddsområden för vattenskyddsområden pågår, samtidigt som arbetet med vattentjänstplanen avslutas efter att planen har tagits fram och fastställts.

Verksamhetsansvar

UPPDRAG

Nämndens ansvar regleras i Reglemente för kommunstyrelsen och övriga nämnder i Sala kommun.

Grunduppdrag består i att ansvara för kommunens allmänna vatten- och avloppsanläggningar inklusive vatten- och avloppsförsörjning och fullgöra kommunens uppgifter enligt lagen om allmänna vattentjänster (2006:412), miljöbalken (1998:808), lagen om särskilda bestämmelser om vattenverksamhet (1998:812) och ledningsrättslagen (1973:1144).

ORGANISATION

VA-verksamheten är taxefinansierad och bedrivs inom Tekniska kontoret inom den Samhällstekniska verksamheten.

- VA-drift ansvarar för förvaltning samt drift- och underhåll av vattenverk, reningsverk och pumpstationer.
- Projekt- och utveckling utreder och projekterar om- och nybyggnation av ledningsnät, nyanslutningar och strategiska VA-frågor.
- Gata ansvarar för drift- och underhåll av VA-ledningsnätet, t.ex. vattenläckor, avloppsstopp och underhåll av ventiler och brandposter.

Viktiga händelser året som gått

Verksamhet

ÖVERSVÄMNINGEN SEPTEMBER 2023

Fokus under året har varit på att få framdrift i arbetet med skadorna efter den stora översvämningen i september 2023. Utredningen av ca 200 källaröversvämningar fortgår. Under hösten har ett konsultföretag anlitats för att kvalitetsgranska och likrikta utredningsrapporterna som tas fram av egen personal.

Efter översvämningen på reningsverket har försäkringsärendet avslutats, och ersättning utbetalades i början av hösten. Sedan dess har en rad skyddsåtgärder genomförts, vilket har lett till en betydande höjning av reningsverkets övergripande säkerhetsnivå. Bland annat har en förstärkningsvall byggts för att skydda mot framtida översvämningar, grunden på den mest drabbade byggnaden har säkrats och nya ledningar för nödavledning har installerats.

Som en del i arbetet med att minska mängden tillskottsvatten till avloppssystemet har installation av vattenmätare på spillvatten inletts. Syftet är att förbättra övervakningen och skapa en detaljerad förståelse för var och hur mycket oönskat tillskottsvatten som tillförs. Nästa steg är att identifiera vilka områden som kräver prioriterade insatser.

Anpassningar har genomförts för att möta de krav och riktlinjer som fastställts i det nya dricksvattendirektivet. Arbetet har inkluderat uppdateringar av både rutiner och provtagningsprogram för att säkerställa en fortsatt trygg och högkvalitativ dricksvattenförsörjning.

Under året har en Vattentjänstplan fastställts för Sala kommun, i enlighet med gällande lagstiftning och de krav som ställs på en hållbar och långsiktig planering av vatten- och avloppsförsörjningen.

Digitalisering/nya tekniska lösningar

Arbete fortlöper enligt plan med att skydda grundvattentäkterna i Sala kommun. Vi inväntar fortfarande Länsstyrelsens beslut gällande vårt förslag för Härsved/Vad. För vattenskyddsområdet i Knipkällan, Viggbo, Nötmarken och Hedåker har förslag på teknisk beskrivning och nya föreskrifter varit ute på samråd.

Förra årets nederbördstunga höst och vinter har fortsatt varit gynnsam för de stora grundvattenmagasinen. Nivåerna ligger i stort sett fortfarande på en nivå motsvarande ca 10 år tillbaka i tiden.

Risk och säkerhet

Planen gällande säkerhetshöjande åtgärder inom VA-verksamheten fortgår. 2024 har arbetet med att uppgradera utvalda lås- och larmsystem startats, under 2025 kommer detta slutföras.

Befintlig kommunikation inom VA-anläggningen kommer succesivt att bytas ut och helt friställas från fiber och mobilmaster. Arbetet utförs i samarbete med SHE och under 2025 kommer första etappen att färdigställas.

Nyinvesteringar

Utifrån den strategiska VA-planen ska Tvärhandsbäcken anslutas till kommunalt VA. Därefter har Lagen om Allmänna Vattentjänster förändrats. Utredning pågår nu kring tekniska, miljömässiga och ekonomiska

aspekter för en VA-anslutning, samtidigt som den måste samordnas med föreskrifterna för vattenskyddsområdet i Knipkällan. Målsättningen är att hitta en lösning som både gynnar boende i området och övriga VA-kollektivet.

Utifrån Dricksvattendirektivet träder ett nytt gränsvärde för PFAS i kraft den 1 januari 2026 vilket påverkar framför allt en av vattentäkterna i Sala kommun. För att klara kraven behöver vattenreningen kompletteras. Leverantörskontakter och offertförfrågningar pågår.

Inom samhällsbyggnadsprocessen har utredning av VA för de pågående detaljplanerna Evelund, Norrberg och Södra Ängshagen. Därtill pågår projektering och kalkylering inom detaljplan Bältarhagen.

Reinvesteringar och underhåll

Projektet med att byta ut sjöledningen mellan Broddbo och Sala är startad. Under vintern kommer projektering och planering löpa på för att åtgärden ska kunna genomföras under 2025-2026.

VA-sanering av ledningsnätet är genomförd på Hyttgatan, Torsgatan och Syrengatan under året, det har även gjort mindre justeringar efter den stora VA-flytten vid Möklinta skola som utfördes under förra året. En annat större arbete som blev akut i och med en vattenläcka är att en ny ledning är tryckt under Sagån vid Fridhem.

Kompetensförsörjning

Under året har två projekteringsingenjörer och en VA-handläggare anställts. Rekrytering planeras för att täcka behov av resurser som säkerställer den långsiktiga planeringen.

Ekonomi

RESULTATRÄKNING OCH EKONOMISK ANALYS

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Externa intäkter	-34 842	-40 243	-41 788	1 545
Interna intäkter	-3 238	-3 300	-2 243	-1 087
Summa intäkter	**-38 081**	**-43 573**	**-44 031**	**457**
Köp av huvudverksamhet, bidrag	237	160	259	-99
Personalkostnader	10 250	13 387	12 388	999
Övriga kostnader	22 057	23 504	25 208	-1 704
Interna kostnader	5 535	6 522	6 176	346
Summa kostnader	**38 081**	**43 573**	**44 031**	**-457**
Resultat	**0**	**0**	**0**	**0**

Avvikelserna inom personalkostnader beror på vakanser och sjukskrivning inom VA-verksamheten.

För övriga kostnader är orsaken till avvikelsen främst högre kostnader än beräknat på de skyddsåtgärder som har krävts för att höja säkerheten efter översvämningen. Det har tillkommit oförutsedda komplikationer i samband med utförandet.

Resultatet för VA-verksamheten 2024 är 0. VA-fonden var i början av året 10,8 mnkr och med årets resultat har fonden minskat med 6,5 mkr till 4,3 mnkr. VA-fonden var i början av året 10,8 mnkr och med årets resultat har fonden minskat med 6,5 mnkr till 4,3 mnkr. Resultatet regleras mot de externa intäkterna vilket genererar avvikelsen mot budgeten.

DRIFTREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Vattenförsörjning		-35 434	-31 589	-3 844
VA-ledningar		10 889	15 808	-4 918
Reningsverk		12 142	15 662	-3 519
VA personalkostnad		12 402	119	12 283
Summa	**0**	**0**	**0**	**0**

Avvikelsen inom VA beror på de omfattande åtgärderna som genomförts på reningsverket efter översvämningen, där vall, tätad fasad och evakueringsledningar står för den största delen. Övriga avvikelser beror på akuta oförutsedda underhållsåtgärder.

INVESTERINGSREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
VA-program	11 153	31 770	6 505	-25 265
Summa				

Den totala investeringskostnaden för 2024 uppgick till 6,5 mnkr, vilket genererar en avvikelse på 25,3 mnkr mot årets budget. Avvikelsen beror på exploateringsprojekt som är försenade eller uteblivna, VA utbyggnad på reningsverket som ej är motiverat med nuvarande befolkningsutveckling samt det hårt ansträngda ekonomiska läget under hösten som bromsade vissa planerade investeringar.

EU-PROJEKT

Verksamheten har inte deltagit i något EU-projekt under året.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges utvecklingsmål

Redovisas i Tekniska kontorets Verksamhetsberättelse.

ETT VÄXANDE SALA

Sala ska erbjuda attraktiva boenden och verka för fler arbetstillfällen, stärkt näringsliv och bra utbildning i hela kommunen.

Vi har lyckats när:

- Antalet företag och arbetstillfällen ökar
- Antalet nyinflyttningar ökar
- Arbetslösheten minskar
- Resultaten i mätningar gällande förtroende och service förbättras

AKTIVITET

Resultatanalys av de angivna aktiviteterna

I fältet nedan görs en sammanställning av målområdet med indikatorernas utfall för perioden.

Hur kan nämnden/kontoret bidra till att utvecklingsmålet nås i detta målområde?

I fältet nedan görs en kort kommentar kring hur nämnden/kontoret bidrar till fullmäktige målet.

Aktiviteter	Resultat
I fältet nedan skrivs aktiviteterna som är angivna i VEP:en	*I fältet nedan kommenteras resultatet för aktiviteten och hur arbetet fortlöper.*

ETT HÅLLBART SALA

Fokus på människors hälsa och välmående genom hela livet.

Vi har lyckats när:

- Koldioxidutsläppen minskar
- Utbildningsnivån ökar och studieresultaten blir bättre
- Folkhälsan förbättras
- Egenförsörjningen bland medborgarna ökar

AKTIVITET

Resultatanalys av de angivna aktiviteterna

I fältet nedan görs en sammanställning av målområdet med indikatorernas utfall för perioden.

Hur kan nämnden/kontoret bidra till att utvecklingsmålet nås i detta målområde?

I fältet nedan görs en kort kommentar kring hur nämnden/kontoret bidrar till fullmäktige målet.

AKTIVITET

Aktiviteter *I fältet nedan skrivs aktiviteterna som är angivna i VEP:en*	**Resultat** *I fältet nedan kommenteras resultatet för aktiviteten och hur arbetet fortlöper.*

ETT TRYGGT OCH RÄTTVIST SALA

Fokus på att skapa insyn och inflytande för våra medborgare, föreningar och näringsliv för att stärka trygghet och demokrati.

Vi har lyckats när:

- Förtroendet för kommunen ökar
- Medborgarna är mer nöjda med kommunens verksamheter
- Den upplevda tryggheten i offentliga miljöer ökar
- Säkerheten (faktisk trygghet) ökar
- Demokratin stärks

AKTIVITET

Resultatanalys av de angivna aktiviteterna
I fältet nedan görs en sammanställning av målområdet med indikatorernas utfall för perioden.

Hur kan nämnden/kontoret bidra till att utvecklingsmålet nås i detta målområde?
I fältet nedan görs en kort kommentar kring hur nämnden/kontoret bidrar till fullmäktige målet.

Aktiviteter *I fältet nedan skrivs aktiviteterna som är angivna i VEP:en*	**Resultat** *I fältet nedan kommenteras resultatet för aktiviteten och hur arbetet fortlöper.*

Framtiden

- Från den 1 januari 2026 gäller nya sänkta riktvärden för PFAS i dricksvatten. Omvärldsbevakning och planering av åtgärder pågår för att säkerställa att verksamheten uppfyller kraven.
- Säkerhetshöjande åtgärder fortsätter med fokus på lås och larm inom VA-verksamheten.
- Arbetet med kommunikationsutrustning fortsätter och uppgraderas i samarbete med SHE, med successiv implementering under flera år framöver.
- Vi inväntar Länsstyrelsens hantering av förslag om revidering av vattenskyddsområdet vid Härsved. Arbetet med Knipkällan och Hedåkers vattenskyddsområde fortsätter. Förslag att påbörja arbetet med de kvarvarande vattentäkterna under året.

- Förslag på inriktningsbeslut gällande Tvärhandsbäcken kommer att tas fram under våren.
- VA-sanering planeras för flera ledningssträckor enligt saneringsplanen, aktuella sträckor är en ledning i Salbohed samt Swederusgatan.
- Arbetet med Bältarhagen fortgår enligt politiska beslut.
- Förslag på ny rutin för tillskottsvatten och hantering av felkopplat dagvatten planeras tas upp för politiskt beslut.

VÄSENTLIGA RISKER OCH OSÄKERHETSFAKTORER

Identifierad risk	Beskrivning	Påverkan	Hantering
Demografi-utveckling	Förändrat tryck på den kommunala verksamheten		
Kompetensbrist	Brist på utbildad personal i hela organisationen		

Verksamhetsfakta

	2022	2023	2024
VA-verksamhet			
Kostnader totalt, tkr	34 164	38 082	44 031
Varav kapitalkostnad, tkr	5 881	7 396	
Intäkter från taxa, tkr	33 844	34 192	41 788

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2024
X-NÄMNDEN

ANTAGEN § X | XXXX-XX-XX | DIARIENUMMER 20XX/XXX

SALA KOMMUN
Växel: 0224-74 70 00 | E-post: kommun.info@sala.se | Postadress: Box 304, 733 25 Sala

Sala 2025-03-26

Reservation: Kommunstyrelsens ledningsutskott 2025-03-26

Ärende: Bokslut 2024 för Sala kommun

När delårsbokslutet skrevs så noterade vi i vår reservation att ”Det går inte bra för Sala kommun”. Prognosen för visade då på ett underskott i nämnderna på –97,8 mnkr och ett negativt balanskravsresultat på –64,4 mnkr. Det var ett väldigt oroande besked.

När året nu är avslutat ser vi att resultatet blev långt mycket värre. Ett samlat underskott i nämnderna på -134 miljoner och ett balanskravsresultat på hela -97,2 miljoner kronor. Det är, kort sagt, ett katastrofalt år som nu är till ända.

Oavsett om det gäller skola, äldreomsorg, socialtjänst eller kommunstyrelsen har styret tappat kontrollen över ekonomin. Redan vid årets början stod det klart att de verksamhetsplaner som beslutats inte var genomförbara med tilldelade resurser, men ändå har inga nödvändiga åtgärder vidtagits.

Resultatet är att planerade investeringar — från badhus och nytt torg till underhåll av fastigheter — nu tvingas skjutas upp eftersom pengarna istället gått till att finansiera verksamhet som inte budgeterats. Under hösten har styret tvingats lägga fram en investeringsplan med väsentligen sänkt ambitionsnivå. Det kommer slå mot Salabornas vardag.

De negativa konsekvenserna syns överallt: eftersatta parker har förvandlats till otrygga miljöer, våldsbrotten ökar, Sala har tappat 15 platser i Svenskt Näringslivs företagsklimatsranking, befolkningstalet minskar. I olika artiklar kan vi se hur kommunen betalar hyra för tomma äldreboenden, hur fordon står oanvända och hur investeringsprojekt går över budget.

Detta är inte personalens fel — kommunanställda har upprepade gånger varnat för effekterna av den bristande politiska styrningen — utan ett direkt resultat av styrets oförmåga att hantera ekonomin genom att våga prioritera och klara av att välja bort.

Sala 2025-03-26

Vi har under året, löpande lämnat förslag i nämnder och styrelser, där våra partier tydliggjort behovet av åtgärder där prognoser visat på risken för underskott. Dessa har avslagits av styret. Genom detta agerade visar styret att man inte tar sitt ansvar att se till att verksamheten bedrivs inom fullmäktiges fastställda budgetramar.

Vi vänder oss starkt emot att den uppkomna situationen skulle vara en överraskning. Den som vill kan gå tillbaka genom kommunstyrelsens protokoll hela vägen tillbaka till början av 2023 då vi från oppositionen påtalade risken för just denna typ av ekonomiska haveri.

Vi kan inte godkänna de redovisade underskotten, de har uppkommit som ett resultat av styrets agerande, inte vårt.

Vidare så vill vi inskärpa att den rapport över måluppfyllelse som styret nu fastslagit saknar mätvärden för året 2024 på en majoritet av de indikatorer som ska användas för att mäta om kommunen nått sina mål. Givet läget är det enda rimliga att denna rapport arbetas om för att bara redogöra för de punkter där det faktiskt finns mätvärden för det år som bokslutet gäller.

Vi anser inte heller, givet det ekonomiska läget, att några automatiska överföringar bör göras. Därtill är det orimligt att besluta att kommunfullmäktige ska upprätta åtgärdsplaner för en budget i balans, det ska såklart göras av verksamheterna, här hoppas vi att styret väljer att inse sitt misstag och ändra sig.

För Sverigedemokraterna och Moderaterna

Erik Hamrin (M), oppositionsråd
Henric Ericsson (SD), tjänstgörande ersättare

Dnr 2025/205

KSLU § 47 Bokslut 2024 Sala kommun

INLEDNING
Årets resultat för 2024 uppgick till 0,1 miljoner kronor, vilket är 16,8 miljoner kronor under det budgeterade resultatet. Nämndernas sammanlagda budgetavvikelse uppgår till -134 miljoner kronor.

Kommunen ska enligt Kommunallagen bedriva sin verksamhet så att god ekonomisk hushållning uppnås ur såväl finansiellt som verksamhetsperspektiv. Helhetsbedömningen är att kommunen inte uppnår god ekonomisk hushållning. Bedömningen är att kommunen har en svag utveckling av indikatorerna som mäter de övergripande utvecklingsmålen och endast två av de finansiella målen nås såsom de är definierade. Om årets realisationsvinst räknas bort uppnås inget av de finansiella målen.

Ekonomiska konsekvenser
Vid fastställande av resultat enligt balanskravet ska realisationsvinster och orealiserade vinster i värdepapper räknas ifrån årets resultat. Det ekonomiska resultatet enligt balanskravet uppgår till -97,2 mnkr vilket innebär att Sala kommun inte har uppfyllt balanskravet.

Tillsammans med det negativa resultat som uppstod 2023 innebär det att Sala kommun har ett sammanlagt återställandekrav på 129,8 mnkr vilket ska återställas inom tre år från det att det uppkommit. En handlingsplan för återställandet måste därmed upprättas.

Beslutsunderlag
KS 2025.1401 - Missiv
KS 2025.1403 - Årsredovisning 2024, Sala kommun
KS 2025.1416 - Nämndernas verksamhetsberättelser år 2024
KS 2025.1415 - Uppföljning internkontrollplaner år 2024
KS 2025.1414 - Begäran om tilläggsanslag investeringar från 2024
KS 2025.1413 - Måluppföljning
KS 2025.1411 - Nämndernas beslutsprotokoll 2024
KS 2025.1410 - Årsredovisning 2024 Sala-Heby Energi AB
KS 2025.1409 - Årsredovisning 2024 Salabostäder AB
KS 2025.1407 - Årsredovisning 2024 Sala Silvergruva

Beslut KSLU § 31, 2025-03-10

Ärendet föredras av kommundirektör Daniel Holmvin.
Ekonomichef Inger Lindström, controller Mikaela Assarsson, verksamhetscontrollers Sofia Högerberg och Fredrik Miklaheim, tf verksamhetschef Fastighet Åsa Agemalm, tf enhetschef Park Kristin Hedman samt stabschef Arminé Kanakanian deltar vid ärendets behandling.

KSLU § 47 fortsättning

Yrkanden
Ordförande Amanda Lindblad (S) yrkar,
att ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen hemställer att kommunfullmäktige beslutar
1.att Årsredovisningen för 2024 godkänns,
2.att godkänna de i bokslutet vidtagna bokföringsåtgärderna,
3.att godkänna de av nämnderna/styrelsen redovisade budgetavvikelserna
4.att fastställa tilläggsbudget för 2025 års investeringsbudget med 5,7 mnkr i enlighet med KS Bilaga 2025.1414,
5.att godkänna uppföljningen av nämndernas internkontrollplaner
6.att fastställa balanskravsresultatet till -97,2 mnkr, samt
7.att upprätta åtgärdsplaner för kostnadskontroll för att säkerställa att styrelse/nämnder anpassar sin verksamhet så att inga negativa budgetavvikelser uppstår i de ramar som fullmäktige beslutat att tilldela respektive styrelse/nämnd.

Glenn Andersson (S) och Sture Johansson (C) yrkar bifall till Amanda Lindblads (S) yrkande.

Erik Hamrin (M) yrkar
bifall till Amanda Lindblads (S) yrkande i att-sats 2, att-sats 5 och att-sats 6, samt
avslag till att-sats 4.

Erik Hamrin (M) motyrkar
1.att en uppdatering av måluppfyllelsedokument, med syftet att enbart beskriva måluppfyllelsen för de indikatorer där det finns data för 2024, görs och att verksamhetsberättelserna 2024 för kommunstyrelsens verksamheter med den justeringen godkänns,
3.att godkänna redovisningen av nämndernas/styrelsens budgetavvikelser, samt
7.att uppdra till respektive nämnd och styrelse att upprätta åtgärdsplaner för kostnadskontroll för att säkerställa att nämnderna anpassar sin verksamhet så att inga negativa budgetavvikelser uppstår i de ramar som fullmäktige beslutat att tilldela respektive nämnd och styrelse.

Henric Eriksson (SD) yrkar bifall till Erik Hamrins (M) yrkanden.

Ajournering
Sammanträdet ajourneras kl. 15.27 – 15.35.

Beslutsgång
Ordföranden ställer sitt eget yrkande i att-sats 1 mot Erik Hamrins (M) yrkande i att-sats 1 och finner sitt eget yrkande bifallet.

Ordföranden ställer sitt eget yrkande i att-sats 2 mot avslag och finner yrkandet bifallet.

Ordföranden ställer sitt eget yrkande i att-sats 3 mot Erik Hamrins (M) yrkande i att-sats 3 och finner sitt eget yrkande bifallet.

KSLU § 47 fortsättning

Ordföranden ställer sitt eget yrkande i att-sats 4 mot Erik Hamrins (M) avslagsyrkande och finner sitt eget yrkande bifallet.

Ordföranden ställer sitt eget yrkande i att-sats 5 mot avslag och finner yrkandet bifallet.

Ordföranden ställer sitt eget yrkande i att-sats 6 mot avslag och finner yrkandet bifallet.

Ordföranden ställer sitt eget yrkande i att-sats 7 mot Erik Hamrins (M) yrkande i att-sats 7 och finner sitt eget yrkande bifallet.

BESLUT
Ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen hemställer att kommunfullmäktige beslutar
att Årsredovisningen för 2024 godkänns,
att godkänna de i bokslutet vidtagna bokföringsåtgärderna,
att godkänna de av nämnderna/styrelsen redovisade budgetavvikelserna
att fastställa tilläggsbudget för 2025 års investeringsbudget med 5,7 mnkr i enlighet med bilaga KS Bilaga 2025.1414,
att godkänna uppföljningen av nämndernas internkontrollplaner
att fastställa balanskravsresultatet till -97,2 mnkr, samt
att upprätta åtgärdsplaner för kostnadskontroll för att säkerställa att nämnderna anpassar sin verksamhet så att inga negativa budgetavvikelser uppstår i de ramar som fullmäktige beslutat att tilldela respektive nämnd.

Reservationer
Erik Hamrin (M) och Henric Eriksson (SD) reserverar sig till förmån för Erik Hamrins (M) yrkanden och inkommer med skriftlig reservation.

Skickas till
Kommunstyrelsen

Kommunledningskontoret Ekonomienheten
Anna Eklund
Redovisningsansvarig

MISSIV

Bokslut 2024 för Sala kommun

SAMMANFATTNING AV ÄRENDET

Årets resultat för 2024 uppgick till 0,1 miljoner kronor, vilket är 16,8 miljoner kronor under det budgeterade resultatet. Nämndernas sammanlagda budgetavvikelse uppgår till -134 miljoner kronor.

Kommunen ska enligt Kommunallagen bedriva sin verksamhet så att god ekonomisk hushållning uppnås ur såväl finansiellt som verksamhetsperspektiv. Helhetsbedömningen är att kommunen inte uppnår god ekonomisk hushållning. Bedömningen är att kommunen har en svag utveckling av indikatorerna som mäter de övergripande utvecklingsmålen och endast två av de finansiella målen nås såsom de är definierade. Om årets realisationsvinst räknas bort uppnås inget av de finansiella målen.

Ekonomiska konsekvenser

Vid fastställande av resultat enligt balanskravet ska realisationsvinster och orealiserade vinster i värdepapper räknas ifrån årets resultat. Det ekonomiska resultatet enligt balanskravet uppgår till -97,2 mnkr vilket innebär att Sala kommun inte har uppfyllt balanskravet.

Tillsammans med det negativa resultat som uppstod 2023 innebär det att Sala kommun har ett sammanlagt återställandekrav på 129,8 mnkr vilket ska återställas inom tre år från det att det uppkommit. En handlingsplan för återställandet måste därmed upprättas.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen hemställer att kommunfullmäktige beslutar

att Årsredovisningen för 2024 godkänns

att godkänna de i bokslutet vidtagna bokföringsåtgärderna

att godkänna de av nämnderna/styrelsen redovisade budgetavvikelserna

att fastställa tilläggsbudget för 2025 års investeringsbudget med 5,7 mnkr i enlighet med bilaga xxx

att godkänna uppföljningen av nämndernas internkontrollplaner

att fastställa balanskravsresultatet till -97,2 mnkr

att upprätta åtgärdsplaner för kostnadskontroll för att säkerställa att nämnderna anpassar sin verksamhet så att inga negativa budgetavvikelser uppstår i de ramar som fullmäktige beslutat att tilldela respektive nämnd.

Bilagor:

1

2

3

Kommunledningskontoret, Ekonomienheten

CHECKLISTA

Checklista avseende Barnperspektivet, Landsbygdsperspektivet och de Horisontella principerna

Förklaring om de olika begreppen finns nedan.

Barnperspektivet

Innebär insatsen att barn och ungdomars hälsa sätts i främsta rummet?	JA ☐	NEJ ☐
Påverkar denna insats barn och ungdomars sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter och situation till det bättre?	JA ☐	NEJ ☐
Innebär insatsen att barn och ungdomars rätt till en god hälsa beaktas?	JA ☐	NEJ ☐
Har barn och ungdomar fått möjlighet att uttrycka sin mening om insatsen?	JA ☐	NEJ ☐
Har särskild hänsyn tagits till barn och ungdomar med funktionsvariation - fysiskt och/eller psykiskt?	JA ☐	NEJ ☐
Tar insatsen hänsyn till barnkonventionens text om ”till det yttersta av sin förmåga”?	JA ☐	NEJ ☐

Landsbygdsperspektivet

Bedömer ni att beslutet kommer att innebära särskilda konsekvenser för landsbygden – nu eller i framtiden?	JA ☐	NEJ ☒
Vid **JA** hur bedömer ni att beslutet påverkar:		
Att det blir svårare att bo på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☐
Att det blir fler jobb på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☐
Att det minskar tillgången till god service på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☐

Horisontella principerna (tillgänglighet, icke-diskriminering samt jämställdhet)

Innebär insatsen risk för begränsad tillgänglighet?	JA ☐	NEJ ☒
Har icke-diskrimineringsperspektivet beaktats?	JA ☐	NEJ ☐
Kan beslutet utestänga någon från samhället?	JA ☐	NEJ ☐
Har man beaktat FN:s konvention angående rättigheter för personer med funktionsvariation när beslutet togs?	JA ☐	NEJ ☐

Om **NEJ** – varför inte?

Begreppsförklaring

Barnkonventionen/barnperspektivet
Barnkonventionen tar upp barnets situation ur många synvinklar och skall naturligtvis främja helhetssynen på barnen. Enligt FN är alla under 18 år barn.

Barnens bästa i främsta rummet

- Beaktas barnets rättigheter, främst rätten till trygghet och rätten till liv och utveckling i beslutsfattandet?
- Har en sammanvägning av olika intressen gjorts?

FN:s barnkommitté har uttalat principen om att barnets bästa alltid ska beaktas och väga mycket tungt. Det kan dock finnas situationer då andra intressen kan väga tyngre, till exempel samhällsekonomiska eller säkerhetspolitiska. Principen om barnets bästa ska ges absolut prioritet när det gäller adoption och rätt till skydd mot missförhållanden och övergrepp. Till prioriterade rättigheter hör utveckling/utbildning.

Landsbygdsperspektivet
Kan de som bor och verkar på landsbygden bli diskriminerade eller åsidosatta?

Horisontella principer
Diskriminering sker när någon missgynnas eller kränks och missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder). Detta gäller även barn till personer med något av ovanstående diskrimineringsgrund.

Funktionshinderspolitiken innebär att alla människor, oavsett funktionsförmåga, ska ha samma möjligheter att vara delaktiga i samhället och ta del av mänskliga rättigheter.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

ÅRSREDOVISNING 2024

SALA KOMMUN

INNEHÅLL

SALA KOMMUN I KORTHET 4
FÖRORD AV KOMMUNSTYRELSENS ORDFÖRANDE 5
INLEDNING 7
Politik och organisation 7
Sala kommun 4 år i sammandrag 7
FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE 8
Översikt över verksamhetens utveckling 8
Den kommunala koncernen 10
Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning 13
Händelser av väsentlig betydelse 16
Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten 20
God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning 21
Balanskravsresultat 28
Väsentliga personalförhållanden 29
Förväntad utveckling 32
EKONOMISKA SAMMANSTÄLLNINGAR 34
Resultaträkning 34
Kassaflödesanalys 35
Balansräkning 36
Drift- och investeringsredovisning 38
Noter 46
Begreppsförklaringar 62
Nyckeltalsbeskrivningar 62
SÄRREDOVISNING VA-VERKSAMHET 63
Resultaträkning 63
Kassaflödesanalys 63
Balansräkning 64
Noter 64

SALA KOMMUN I KORTHET

Befolkning

Sala kommuns folkmängd minskade med 10 personer under 2024, och var vid årsskiftet 22 843 personer.

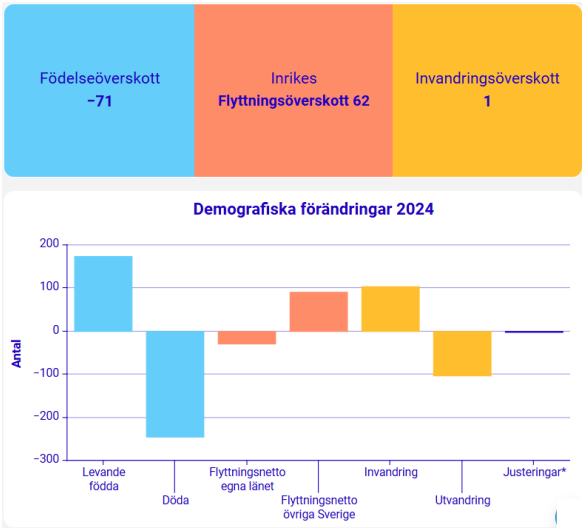

*Händelser (födda, döda, flyttningar) som skett före den 1 januari 2024, men som har rapporterats efter 1 februari, påverkar folkmängden men är inte redovisade som händelser under januari-december 2024. Denna del av folkökningen redovisas i stället som en justeringspost. Justeringsposten 2024 var -2 personer och 2023 +12 personer.

Salas befolkning i åldersklasser

Invånare	2022	2023	2024
0–18 år	4 939	4 899	4 886
19–64 år	12 228	12 363	12 289
65 – w	5 814	5 591	5 668
Totalt	22 981	22 853	22 843

Så användes skattepengarna 2024

Så här fördelades 100 kr i kommunalskatt på de olika verksamheterna:

Skola och förskola

Grundskola, anpassad skola, fritidshem	20,44 kr
Förskola	8,70 kr
Gymnasieskola	7,10 kr

Vård och omsorg

Äldreomsorg	24,65 kr
Omsorg om funktionshindrade	8,42 kr
Individ- och familjeomsorg	6,91 kr
Försörjningsstöd	1,33 kr

Kultur och fritid

Kultur och fritid samt kulturskola	3,56 kr

Övrigt

Arbetsmarknadsåtgärder och vuxenutbildning	1,13 kr
Gator, parker och lokaler	4,60 kr
Räddningstjänst och civilförsvar	1,52 kr
Färdtjänst, skolskjuts, kollektivtrafik	3,50 kr
Kommunens övriga verksamheter	8,14 kr

Kommunens kvalitet i korthet (KKiK)

Så här ligger Sala till i jämförelse med andra kommuner i ett urval av områden (*från Kolada.se, 2025-02-17, se även www.sala.se, sök KKiK:*

Hur många personer möter en hemtjänsttagare under 14 dagar, (medelvärde)?

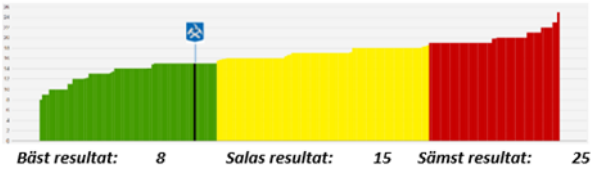

Hur lång är väntetiden i snitt för att få plats på ett äldreboende från ansökan till erbjudande om plats?

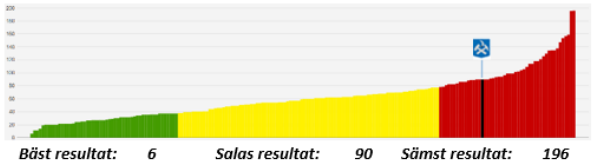

Hur stor andel av eleverna i årskurs 9 är behöriga till ett yrkesprogram på gymnasiet?

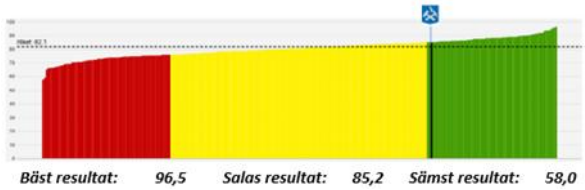

Hur stor andel gymnasieelever tar examen inom 4 år, %?

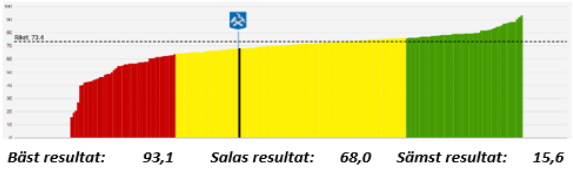

FÖRORD AV KOMMUNSTYRELSENS ORDFÖRANDE

2024 kommer gå till historien för Sala kommun som födelsedagsåret då vi firade 400 år. Det blev ett uppmärksammande av året då vi fick stadsprivilegier som varade hela året, med start på nyårsdagen och avslut under nyårsafton ett år senare. Födelsedagen den 15 april blev en stor folkfest där bland annat H.M Konungen och H.M Drottningen medverkade vid firandet. En staty av en gruvarbetare invigdes vid Sala resecentrum, världens längsta handvävda matta ledde fram till firandet på stora torget. Firandet fortsatte hela dagen med programpunkter vid Sala Silvergruva och Väsby Kungsgård men också ett firande i alla kommunens verksamheter, fika till Salaborna på Stora torget och ett antal spännande programpunkter under dagen. Firandet blev en folkfest hela året byggt till stor del på ideella krafter och samhällsengagemang, som stärkt lokalstolthet och bidragit till att bygga platsvarumärket Sala. Det blev ett historiskt år.

När 2024 inleddes stod Sala kommun, liksom hela landet, inför fortsatta ekonomiska och samhälleliga utmaningar. Effekterna av inflationen, lågkonjunkturen och de höga räntorna fortsatte att påverka både kommunens ekonomi och Salaborna i vardagen. El- och drivmedelspriserna har legat kvar på en hög nivå, och många hushåll har fortsatt att känna av de ekonomiska påfrestningarna. Matpriserna har fortsatt stigit i snabbare takt än inflationen i övrigt. Det ekonomiska läget är tufft för många enskilda personer och för företag. Under året har arbetslösheten stigit. Även under 2024 har den globala säkerhetssituationen varit instabil. Rysslands pågående krig i Ukraina, oroligheter i Mellanöstern och spänningar i andra delar av världen har fortsatt att påverka oss. Under året har Sverige blivit medlem i försvarsalliansen NATO och i Sala kommun har ett stort fokus under året legat på krisberedskap och civilt försvar. Den kontinuitetsplanering som många kommuner och regioner tvingades arbeta hårt med under pandemin behöver nu tas till nästa nivå, där kriget är den normerande faktorn.

Trots de ekonomiska utmaningarna har Sala kommun fortsatt att fokusera på att upprätthålla en stabil och trygg välfärd. Kommunens verksamheter har arbetat hårt för att säkerställa att vi kan erbjuda god kvalitet inom välfärden även i en tid där resurserna är begränsade. Under året har vi tillsammans agerat för att ta oss an utmaningarna med ansvarstagande och handlingskraft. Genom det hårda arbetet har nämnderna parerat de ytterligare kostnadsökningarna som uppstod under 2024.

Redan i början av året märktes det svåra ekonomiska läget i kommunen. Den första månadsuppföljningen innehöll osäkerhetsfaktorer men pekade på ett positivt resultat för året med 33,9 miljoner kronor. Nämnderna arbetade aktivt för att balansera kostnader och intäkter under året. När årets sista månadsuppföljning, per oktober, presenterades i december hade det positiva resultatet mer än halverats till 14,7 miljoner kronor. I efterhand står det klart att även denna prognos inte stämde. Efter tidigare års erfarenhet av en trettonde bokföringsteknisk månad och nämndernas ekonomiska läge beslutade kommunstyrelsen i juni om att ta in SKR (Sveriges kommuner och regioner) som extern part för att genomföra en analys av kommunens ekonomi. Analysen genomfördes av SKR under hösten och presenterades den 17 december för kommunstyrelsen, kommunfullmäktige samt kommunledningsgrupp och ekonomikontoret.

Slutsatserna var mycket tydliga. De ekonomiska utmaningarna har vuxit fram under över ett decennium. De senaste sex åren har utmärkt sig särskilt, framförallt tiden från pandemin och framåt. De levererade fem tydliga slutsatser: Den ekonomiska situationen kräver att ni anpassar verksamheter efter ekonomiska förutsättningar; Budgeten måste bli ett verkligt styrdokument; Politiska beslut måste bygga på ekonomisk konsekvensbeskrivning och finansiering; Finansiella målen måste bli skarpare (kommunen klarar tre av fyra finansiella ändå 70 mnkr back enligt prognosen); Volymmodell för hemtjänst och särskilt boende tas fram. Dessa började tas omhand omedelbart. Därutöver har särskilt fokus också legat på att säkerställa tillförlitliga ekonomiska prognoser.

Årets resultat för 2024 blev 72 tusen kronor. Utöver de allmänna kostnadsökningarna har ingången i det nya pensionsavtalet under 2023 och 2024 inneburit en kostnadsökning på omkring 80 miljoner kronor på två år för Sala kommun. Även kostnader kopplade till evakueringslokaler i form av moduler samt återställande efter översvämningarna 2023 har belastat ekonomin kraftigt med engångsbelopp. Under slutet av året kom besked att skattelättnaden för biogas återigen skulle börja gälla vilket påverkar kostnaderna för kollektivtrafiken som bedrivs, men vid årets slut hade det inte omsatts i praktiken ännu. Under året fortsatte den rättsliga processen för att ta del av elstöd som kommun istället för att klassas som ett lantbruk av regeringen. Vid årets slut hade dessa 5,2 miljoner kronor ännu inte kommit Sala kommun till del.

Årets skattesats har varit 22,31% - vilket innebär att skattesatsen varit oförändrad sedan 2003 (justerat med skatteväxlingen med landstinget för hemsjukvården). Sala kommuns befolkning minskade med 10 personer 2024, och uppgick vid årets slut till 22 843 personer. Minskningen beror till största del på mycket låga födelsetal. Den långsiktiga trenden är dock alltjämt att Sala kommuns befolkning växer. Vikten av ett fortsatt aktivt planarbete bör dock understrykas, för att kommunen ska kunna tillvarata den förväntade trenden med utflyttning från större städer.

Trots att 2024 varit ytterligare ett tungt år har Sala kommun fortsatt sitt arbete med det långsiktiga

kvalitetsarbetet under året, och kunnat göra det med full kraft. Under 2024 har kommunen slutfört detaljplaner och genomfört en förstudie inför fördjupade översiktsplaner, näringslivsarbetet har prioriterats och Svenskt näringslivs utvecklingsprogram har genomförts. Inom skolan har arbetet med samverkansprojektet Samverkan för bästa skola pågått tillsammans med Skolverket. Inom äldreomsorgen är de delade turerna borttagna från scheman och arbete med fokus på arbetsmiljö och sänkta sjuktal pågår.

Under 2024 har arbetet med kommunens omfattande investeringsprogram fortsatt. Projekten med ny förskola och skola i Möklinta är klart och invigdes med fanfar och ballonger i augusti. Även den omfattande renoveringen av Vallaskolans B-hus är klart. Åkraskolan och förskola byggs fortsatt och ska vara klart inför höstterminen 2025.

Hela investeringsverksamheten har påverkats av de kostnadsökningen som inflationen medför har inneburit fördyringar i projekten, vilket medför ett stort behov av att prioritering bland projekten. Investeringsvolymen var under året 282,3 miljoner kronor sammantaget.

Avslutningsvis vill jag rikta ett stort tack till samtliga medarbetare och chefer i kommunen för hela året 2024. Ytterligare ett turbulent år i vår omvärld har ni fortsatt att varje dag, dygnet runt och året om leverera en trygg välfärd av hög kvalitet till kommunens invånare. Stort tack!

Amanda Lindblad (S)

Kommunstyrelsens ordförande

Inledning

Politik och organisation

Den politiska organisationen i Sala kommun består av kommunfullmäktige (KF), kommunstyrelse (KS), fem facknämnder samt demokratiberedning, valnämnd, överförmyndare och kommunrevision. Till KS finns två utskott och till Social- och arbetsmarknadsnämnden ett utskott.

Kommunen har en gemensam förvaltning som sköter det dagliga arbetet. Förvaltningen är uppdelad i nio kontor.

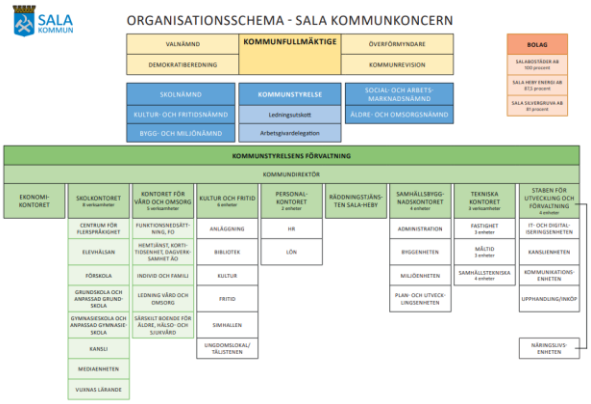

Sala kommun 4 år i sammandrag

Nyckeltal/mått	2021	2022	2023	2024
Årets resultat	31,1	-2,2	-7,1	0,1
Årets resultat som andel av skatteintäkter, bidrag och utjämning, %	2,0	-0,1	-0,4	0,0
Nettokostnader, mnkr	1 496,6	1 601,1	1 665,0	1 684,5
- förändring från föregående år, %	4,9	7,0	4,0	1,2
Skatteintäkter, bidrag, utjämning, mnkr	1 526,7	1 598,0	1 664,5	1 707,9
- förändring från föregående år, %	4,4	4,7	4,2	2,6
Nettokostnadsandel av skatteintäkter, bidrag och utjämning, %	98	100	100	99
Finansnetto, mnkr	1,1	1,0	-6,6	-23,3
Rörelsekapital, mnkr	-89,2	-68,1	-34,6	-135,3
Balanslikviditet, %	71	79	90	58
Soliditet, %	42	41	33	29
Nettoinvesteringar, mnkr	61,0	90,3	177,9	282,3
Långfristig skuld, mnkr	666,8	840,0	1 205,1	1 407,5

Nyckeltal/mått	2021	2022	2023	2024
Tillgångar per invånare, kr	77 099	85 223	102 180	110 419
Skulder per invånare, kr	42 236	50 551	68 145	75 589
Utdebitering, kr	22,31	22,31	22,31	22,31
Folkmängd	22 998	22 981	22 853	22 843
Personalkostnader och sociala avgifter, mnkr	1 088,3	1 129,5	1 190,9	1 203,2
- förändring från föregående år, %	1,9	3,8	5,4	1,0

Fr o m 2022 ingår leasing av fast egendom i tillgångar per invånare och långfristig skuld.

Känslighetsanalys:

Befolkningsförändring +/- 100 invånare, påverkan skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag	+/- 6,9 mnkr
Förändrad kommunalskatt (utdebitering)	
+/- 10 öre	+/- 5,6 mnkr
+/- 1 kr	+/- 56,2 mnkr
Löneökning 1 % inkl personalomkostnadspålägg	13,0 mnkr
10 st heltidstjänster, beräknad på snittlön	5,9 mnkr
Räntesatsändring 1 %, på nuvarande lånevolym	8,3 mnkr
Förändring av verksamhetens bruttokostnader, 1 %	24,5 mnkr
Förändring av verksamhetens avgifter, 1 %	0,8 mnkr

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Översikt över verksamhetens utveckling

Årets resultat koncernen

	2021	2022	2023	2024
Verksamhetens				
- intäkter, mnkr	771,5	875,0	949,6	1 018,1
- kostnader, mnkr	-2 092,6	-2 298,1	-2 418,3	-2 482,7
Skatteintäkter och generella statsbidrag				
-mnkr	1 526,7	1 598,0	1 664,5	1 707,9
Årets resultat				
- mnkr	49,4	16,4	2,0	12,0
- per invånare, tkr	2,1	0,7	0,1	0,5
Resultat innan konsolidering och eliminering:				
Sala-Heby Energi AB	14,5	16,3	13,0	0,5
Salabostäder AB	5,8	6,2	1,6	12,9
Sala Silvergruva AB	-0,2	-2,1	-3,4	0,3
Sala kommun	31,1	-2,2	-7,1	0,1

Årets resultat för den kommunala koncernen uppgår till 12 mnkr.
Verksamhetens intäkter har ökat med 68,5 mnkr (7,2 %) jämfört med föregående år. Verksamhetens kostnader har ökat med 64,4 mnkr (2,7 %).

Sala-Heby Energi AB:s resultat och ekonomiska ställning är till stor del beroende av klimatet. 2024 blev varmare än SMHI:s normalår vilket medfört ett minskat behov av värmeleveranser. Kraftigt ökade bränslepriser har inneburit stora kostnadsökning samt svårigheter att teckna avtal om bränsleleveranser. Det bränsle som varit tillgängligt har varit av sämre kvalitet och orsakat driftstopp i turbinen som genererar el. Intäkten som SHE får av egen elproduktion har därmed påverkats negativt. Resultatet blev svagt positivt, 0,5 mnkr, och understiger det budgeterade resultatet.

Salabostäders resultat efter finansiella poster uppgår till 12,9 mnkr vilket är en stor ökning jämfört med föregående års resultat. I resultatet ingår realisationsvinster från en fastighetsförsäljning på 10,4 mnkr. Intäktsökningarna börjar komma i kapp de kostnadsökningar som skett de senaste åren.

Sala Silvergruva AB:s ekonomiska ställning är mycket ansträngd. Bolaget har ett nästan förbrukat eget kapital och är högt belånat. Resultatet 2024 var positivt och uppgick till 0,3 mnkr. Trots att 2024 har inneburit lågkonjunktur i Sverige så ses dock en klar förbättring med besökare till Sala Silvergruva. Både antalet besökare och omsättning har ökat med ungefär 35 % jämfört med föregående år.

Årets resultat kommunen

	2021	2022	2023	2024
Verksamhetens				
- intäkter, mnkr	348,3	365,7	449,4	527,0
- kostnader, mnkr	-1 770,4	-1 889,5	-2 019,7	-2 101,9
Skatteintäkter och generella statsbidrag				
-mnkr	1 526,7	1 598,1	1 664,5	1 707,9
Årets resultat				
- mnkr	31,1	-2,2	-7,1	0,1
- per invånare, tkr	1,4	-0,1	-0,3	0,0

Årets resultat för den kommunala verksamheten är positivt och uppgår till 0,1 mnkr. Resultatet avviker -16,8 mnkr från budget.
Verksamhetens intäkter har ökat med 77,6 mnkr jämfört med 2023. 103,8 mnkr är redovisade som jämförelsestörande intäkter, varav 98,5 mnkr är realisationsvinster och 5,3 mnkr är försäkringsersättning kopplat till översvämningen 2023. Verksamhetens kostnader har ökat med 82,2 mnkr och av dessa redovisas 12,9 mnkr som jämförelsestörande kostnader för utrangering och återställning efter översvämningen.
Under perioden 2021–2024 har skatteintäkter och bidrag ökat med 11,9 % att jämföra med nettokostnadsökningen som är 12,6 % under samma period.

Koncernens investeringar, avskrivningar, låneskuld och finansiering

	2021	2022	2023	2024
Investeringsvolym, mnkr	166,5	205,6	289,3	382,1
Avskrivningar, mnkr	135,9	142,1	160,7	179,2
Långfristiga skulder, mnkr	1 760,5	1 924,9	2 266,8	2 521,0
Långfristiga skulder per invånare, tkr	76,6	83,8	99,2	110,2
Låneskuld kreditinstitut	1 666,8	1 695,3	1 872,4	2 115,4
Självfinansieringsgrad, %	111,3	77,1	56,2	50,1
Kassasaldo, mnkr	190,3	128,1	143,4	54,3

Koncernens långfristiga skulder fortsätter att öka och uppgår 2024 till 2 521,0 mnkr, varav 362,2 mnkr kopplade till finansiell leasing. Nettoinvesteringsutgifterna ökar med 92,8 mnkr. En stor del av kommunens investeringsvolym består av nybyggnationer av skolor samt etablering av ersättningsmoduler för förskolor.
Salabostäder AB har fortsatt ROT-renoveringar enligt plan.
Sala-Heby Energi AB har genomfört investeringar i samma nivå som föregående år.

Kommunens investeringar, avskrivningar, låneskuld och finansiering

	2021	2022	2023	2024
Investeringsvolym, mnkr	61,0	90,3	177,9	282,3
Avskrivningar, mnkr	74,5	77,4	94,7	109,6
- varav avskrivning finansiell leasing	1,8	2,1	15,0	21,5
Långfristiga skulder, mnkr	666,8	840,0	1 205,1	1 407,5
- varav långfristig skuld finansiell leasing	11,5	152,2	332,2	350,5
Långfristiga skulder per invånare, tkr	29,0	36,6	52,7	61,6
Låneskuld Kommuninvest	634,0	661,2	832,5	1 011,9
Självfinansieringsgrad, %	173,1	83,2	49,3	38,8
Kassasaldo, mnkr	87,6	65,7	119,6	17,4

2024-års nettoinvesteringsvolym uppgår till 282,3 mnkr. Investeringsutgifterna uppgår till 378,8 mnkr vilket är 22 mnkr högre än utgiftsbudgeten.
Försäljning av skogsmark och fastigheter har genererat investeringsinkomster på 96,5 mnkr vilket är 94,7 mnkr mer än budgeterat.
Självfinansieringsgraden för året uppgår till 38,8 % och under året har 190 mnkr lånats upp och 10,7 mnkr har amorterats av på tidigare skulder.

Koncernens soliditet

	2021	2022	2023	2024
Soliditet, %	29,5	28,1	25,4	24,0
Soliditet inkl samtliga pensionsförpliktelser, %	15,4	15,4	13,6	12,8

Soliditeten visar den ekonomiska styrkan på lång sikt, ju högre soliditet desto stabilare är den ekonomiska styrkan. Soliditetsmåttet visar hur stor del av tillgångarna som finansieras med eget kapital. Faktorer som påverkar soliditeten är resultatutvecklingen och tillgångarnas förändring.

Koncernens soliditet är försämrad jämfört med föregående år. Försämringen kopplas till koncernens svaga resultat samt ökade låneskuld.

Kommunens soliditet

	2021	2022	2023	2024
Soliditet, %	42,3	38,2	31,4	29,0
Soliditet inkl samtliga pensionsförpliktelser, %	16,3	15,4	11,9	10,7

Kommunens negativa resultat, den ökade låneskulden tillsammans med redovisningen av finansiell leasing innebär att kommunens soliditet minskar med 2,4 procentenheter under 2024.
Soliditeten, med pensionsförpliktelsen som ligger i ansvarsförbindelsen inräknad, minskar till 10,7 % då pensionsskulden ökar.

Den kommunala koncernen

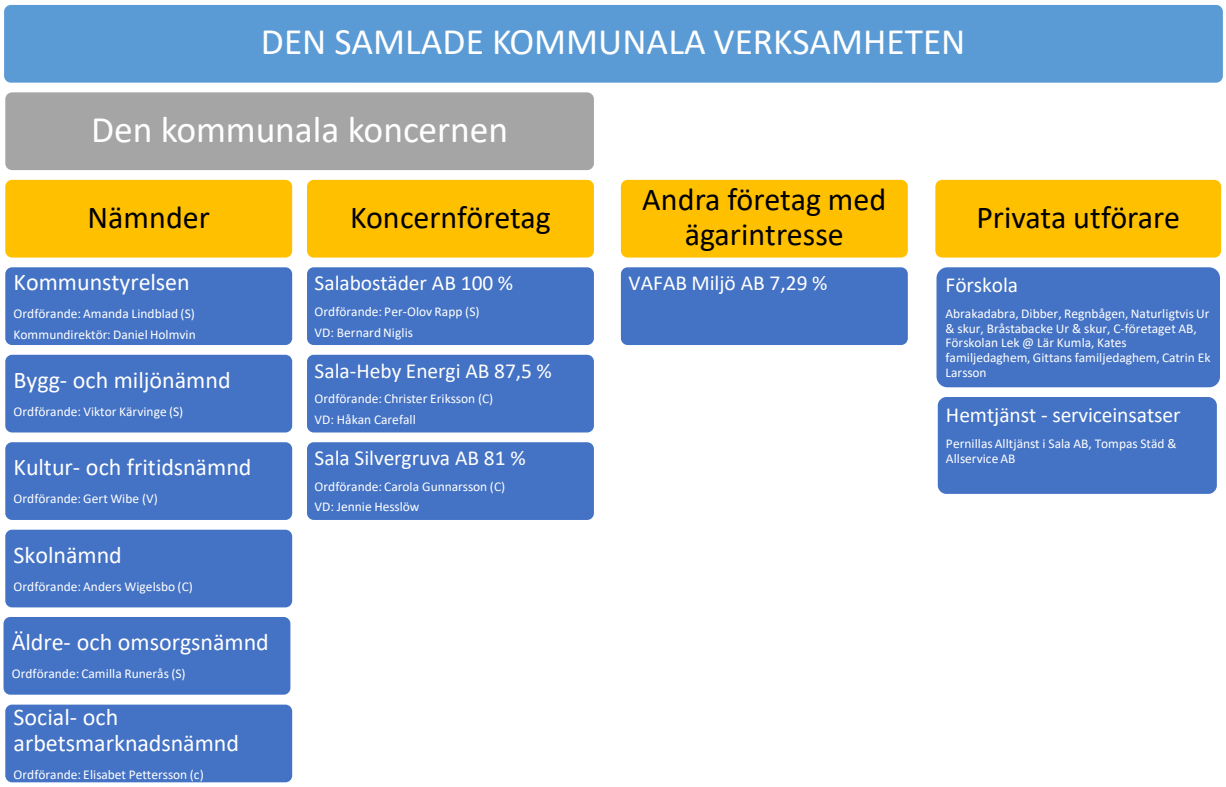

I kommunkoncernen bedrivs verksamhet i olika driftsformer för att servicen till kommuninvånarna ska vara så god som möjligt och utföras på effektivaste sätt.

I koncernen ingår kommunens nämnder, det helägda allmännyttiga bostadsbolaget Salabostäder AB (SaboAB) och det delägda energibolaget Sala-Heby Energi AB (SHEAB) som ägs tillsammans med Heby kommun. Sala Silvergruva AB (SSAB) är ett publikt företag, som bedriver verksamhet inom besöksnäringen, där Sala kommun är huvudägare. Kommunen har även ägarintressen i Vafab Miljö AB som sköter renhållningen. Kommunen anlitar också privata utförare inom två väsentliga områden, förskola och hemtjänst.

NÄMNDERNAS VERKSAMHETSANSVAR

Utdrag ur Reglemente för kommunstyrelsen och övriga nämnder i Sala kommun antaget 2023-02-27, där inget annat anges. Fullständiga reglementen, se www.sala.se.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen (KS) ansvarar, utöver det som föreskrivs om kommunstyrelsen i kommunallagen (2017:725) eller annan relevant lagstiftning, för all verksamhet som inte faller under skolnämnd, social- och arbetsmarknadsnämnd, äldre- och omsorgsnämnd, bygg- och miljönämnd, kultur- och fritidsnämnd, valnämnd eller överförmyndare.

KS är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan. Den har ett helhetsansvar för kommunens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning och ska leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders verksamhet (*ledningsfunktion*). KS ska också ha uppsikt över verksamhet som bedrivs i kommunala företag, bolag, stiftelser, föreningar och kommunalförbund.

KS ska leda kommunens verksamhet genom att utöva en samordnad styrning och leda arbetet med att ta fram styrdokument för kommunen (*styrfunktion*).

KS har uppsiktsplikt över ekonomi och finanser samt ansvarar för att den kommunala verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige bestämt, att lagar och förordningar följs och att medlen används på ett ändamålsenligt sätt så att god ekonomisk hushållning upprätthålls. KS ska följa de frågor som kan inverka på kommunens utveckling och ekonomiska ställning och fortlöpande i samråd med nämnderna följa upp de fastställda målen och återrapportera till kommunfullmäktige (*uppföljningsfunktion*).

I KS uppdrag ingår ansvar för hela förvaltningsorganisationen och att vara arbetsgivare för densamma. KS ska bevaka att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande arbetsmiljölagstiftning.

De kontor som sköter det dagliga arbetet kopplat till kommunstyrelsens verksamhetsansvar är: Tekniskt kontor, Samhällsbyggnadskontor, Ekonomikontor, Personalkontor, Räddningstjänst och Kommundirektör/Staben för utveckling och förvaltning.

Bygg- och miljönämnden

Bygg- och miljönämnden (BMN) ansvarar för kommunens uppgifter och myndighetsutövning inom områdena byggnadsväsendet, miljö- och hälsoskyddsområdet inklusive livsmedelshantering samt alkohol och tobak, samt övriga uppgifter som enligt lag ska fullgöras av den kommunala nämnden inom byggnadsväsendet samt miljö- och hälsoskyddsområdet.

Nämnden är vidare ansvarig för att lämna yttranden över fastighetsbildningsfrågor

Det dagliga arbetet kopplat till nämndens ansvar utförs av Samhällsbyggnadskontoret.

Kultur- och fritidsnämnden

Kultur- och fritidsnämnden (KFN) ansvarar för kommunens uppgifter inom områdena kultur och fritid i enlighet med bestämmelserna i bland annat *biblioteksslag* (2013:801) och *spellag* (2018:1138) eller annan författning som ankommer på nämnden.

Det dagliga arbetet kopplat till KFN:s ansvar utförs av Kultur- och fritidskontoret.

Skolnämnden

Skolnämnden (SKN) ansvarar för kommunens uppgifter och ärenden som avser skolväsendet enligt *skollagen* (2010:800), gällande skolförfattningar och förordningar, förutom de uppgifter och ärenden som kommunstyrelsen svarar för. SKN är ansvarig nämnd för elevhälsan.

Inom SKN:s ansvarsområde ligger: förskola, pedagogisk omsorg samt fritidshem, utbildningen inom det offentliga skolväsendet för barn och ungdomar, såsom förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola med fritidsklubb, kommunal vuxenutbildning.

Nämnden är ansvarig för utdelning av donationsfonder inom nämndens verksamhetsområde.

Det dagliga arbetet som hör till SKN:s verksamhetsansvar utförs av Skolkontoret.
Uppgifter som regleras i skollagstiftningen men fullgörs av KS är skolmåltider, skolskjuts respektive elevresor och uppföljningsansvaret enligt Skollagen. Ett antal privata utförare bedriver förskoleverksamhet.

Äldre- och omsorgsnämnden

Äldre- och omsorgsnämnden (ÄON) ansvarar för kommunens uppgifter enligt lagar och förordningar inom socialtjänsten och den kommunala hälso- och sjukvården bland annat *socialtjänstlag* (2001:453) (SoL*), lag om stöd och service till vissa funktionshindrade* (1993:387) (LSS), *hälso- och sjukvårdslag* (2017:30) (HSL).
ÄON beslutar i samtliga individärenden som avser myndighetsutövning inom nämndens ansvarsområde samt yttranden till andra myndigheter i ärenden som rör enskilda inom nämndens ansvarsområde.

ÄON har till uppgift att svara för: äldreomsorg, jämte kommunal hälso- och sjukvård samt hemsjukvård, stöd och service enligt LSS till vissa personer med funktionsnedsättning.

Nämnden är ansvarig för utdelning av donationsfonder inom nämndens verksamhetsområde.

Det dagliga arbete som hör till ÄON:s verksamhetsansvar utförs av kontoret för Vård och omsorg, samt privata LOV-företag.

Social- och arbetsmarknadsnämnden

Social- och arbetsmarknadsnämnden (SAN) ansvarar för kommunens uppgifter och ärenden som avser myndighetsutövning inom individ- och familjeomsorgen, äldreomsorgen och funktionsnedsättningen enligt *lag om stöd och service till vissa funktionshindrade* (LSS*), lag med särskilda bestämmelser om vård av unga* (LVU), *lag om vård av missbrukare i vissa fall* (LVM) och annan lagstiftning samt yttranden till andra myndigheter i ärenden som rör enskilda.
SAN har också till uppgift att svara för introduktionsverksamhet för nyanlända, strategiska och operativa kommunala arbetsmarknadsfrågor samt att agera som arbetslöshetsnämnd.

Med myndighetsutövning mot enskild avses att för enskild part besluta om förmån, rättighet, skyldighet eller annat liknade förhållande.
SAN ansvarar för socialjouren.

Nämnden är ansvarig för utdelning av donationsfonder inom nämndens verksamhetsområde.

Det dagliga arbete som hör till SAN:s verksamhetsansvar utförs av kontoret Vård och omsorg.

Överförmyndaren

Utdrag ur reglemente antaget 1997-11-27.

Överförmyndaren utövar tillsyn över förvaltarskap och godmanskap inom Sala kommun samt fullgör de övriga uppgifter som enligt lag eller författning åligger överförmyndaren.

Överförmyndaren skall själv eller genom ombud föra kommunens talan i alla mål och ärenden som faller inom överförmyndarens förvaltningsområde, med rätt att på kommunens vägnar träffa överenskommelse om betalning av fordran, anta ackord, ingå förlikning och sluta annat avtal, om inte fullmäktige bestämt annat.

Uppgifter enligt speciallagstiftning.

Överförmyndaren är registeransvarig för de personregister som överförmyndaren för i sin verksamhet och förfogar över.

Överförmyndaren ansvarar vidare för information till allmänheten om den egna verksamheten, regelreformering och regelförenkling inom det egna verksamhetsområdet.

Det dagliga arbetet som hör till överförmyndarens verksamhetsansvar utförs av handläggare vid Västerås stad.

Revisionen

Utdrag ur reglemente antaget 2022-03-28.

Revisorerna och de sakkunniga som dessa anlitar (revisionen) är fullmäktiges och ytterst medborgarnas demokratiska instrument för granskning och kontroll av den verksamhet som bedrivs i styrelse, nämnder, fullmäktigeberedningar och företag.

Den övergripande revisionsuppgiften i kommuner och regioner är att granska om verksamheten följer och uppnår fullmäktiges beslut och mål, att detta sker inom givna ekonomiska ramar och andra förutsättningar samt med en tillräcklig styrning och kontroll.
Att vara revisor är ett förtroendeuppdrag vars syfte är att, med oberoende, saklighet och integritet främja, granska och bedöma verksamheten.

En gemensam förvaltning

Kommunen har en förvaltning, uppdelad i nio kontor under 2024. Det är kontoren som sköter det dagliga arbetet. Förutom kontoren finns även Kommunrevisionen.

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

SKATTER OCH BIDRAG

Skatteunderlaget ökar svagt 2024, med endast 3,5 %. Antalet arbetade timmar faller vilket gör att skatteunderlagets ökningstakt bromsas. En motverkande faktor är en relativt stor ökning av pensionsinkomsterna vilket stärker skatteunderlaget något.

Sala kommuns skatteintäkter förbättrades 2024 med 0,2 mnkr jämfört med budget enligt SKR:s prognos i cirkulär 24:56

De generella statsbidragen, utjämningen tillsammans med fastighetsavgiften ökade med 19,9 mnkr jämfört med budget.

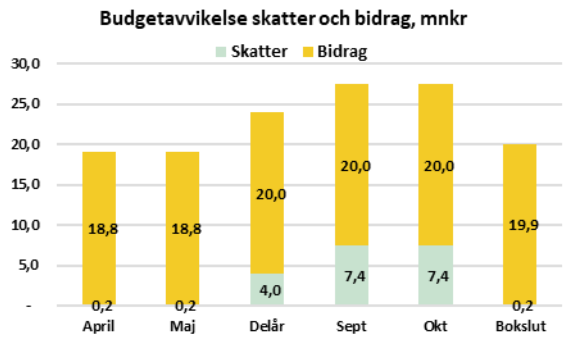

Skatteunderlaget förväntas växla upp under 2025. En konjunkturuppgång 2025 och 2026 beräknas ge relativt hög BNP-tillväxt, vilket höjer antalet arbetade timmar. Pensionsinkomsterna ökar då inkomstbasbeloppet höjts mycket 2025, och bidrar till ökat skatteunderlag.

OMVÄRLDSRISK

I frånvaro av tydliga positiva eller negativa tillväxtimpulser från vår omvärld kretsar utsikterna i Sverige på kort sikt i högsta grad kring hushållens ekonomi. Stigande hushållskonsumtion blir nästa år huvudsaklig drivkraft för allt högre BNP-tillväxt. Inte minst starkare reala disponibelinkomster 2025 talar för detta. Tillsammans med stigande optimism hos hushållen bör det vara en tidsfråga innan den inhemska efterfrågetillväxten stärks mer tydligt. En viktig premiss för prognosens konjunkturuppgång är att arbetsmarknaden inte försvagas ytterligare. Ännu bedöms minskningen av antalet sysselsatta bli tämligen begränsad i förhållande till den svaga BNP-tillväxt som gällt i flera år. Vändningen på arbetsmarknaden inleds i början av nästa år, med ökningar för antalet arbetade timmar. Baksidan av de senaste årens hamstring av arbetskraft är att det dröjer innan antalet sysselsatta åter ökar. *(SKR cirkulär 24:56)*

Starkare resultat kommer behövas i kommunerna för att finansiera de stora investeringar i infrastruktur som nu måste göras. Det handlar bland annat om långsiktiga investeringar i vatten och avlopp och åtgärder för klimatanpassning.
Omfattande resurser krävs för att hantera klimatförändringen. Ett klimat i förändring innebär att samhället behöver ta hänsyn till nya risker. För att hantera effekter av klimatförändringar och minska samhällets sårbarhet behöver bebyggelse och verksamheter anpassas, vilket innebär kostsamma investeringar för kommuner och regioner.

Det civila försvaret behöver också byggas upp. Förändringar i säkerhetsläget innebär också att Sveriges förmåga att hantera kriser måste stärkas. Kommuner och regioner har en viktig roll att spela i byggandet av ett starkt civilt försvar. Hälso- och sjukvård, livsmedel och dricksvattenförsörjning, transporter samt energiförsörjning är några av de viktiga samhällsfunktioner som har direkt bäring på kommuners och regioners uppgifter och ansvar. Ansvaret för att lagerhålla olika resurser som mat, reservdelar och medicinsk utrustning ökar också. För att minska vårt beroende av kritiska resurser behöver vi därför i högre grad producera, återanvända och cirkulera olika råvaror på hemmaplan eller inom EU.

DEMOGRAFISK UTVECKLING

De senaste befolkningsprognoserna för riket talar för att befolkningsökningen inte kommer att vara lika stark framöver. Det gäller att noga följa med i dessa förändringar och löpande värdera om de behöver leda till justeringar i den långsiktiga planeringen och vid behov anpassa investeringsplaner efter nedreviderade befolkningsprognoser.

I Sala är det demografiska trycket på samma nivå som riket, d v s en ökning av andelen äldre och en minskad andel yngre och personer i arbetsför ålder. Det får en effekt på den kommunala verksamheten i och med att behovet av insatser beräknas öka framför allt inom äldreomsorgen. En utökning av verksamhet kräver personalresurser vilket är en brist redan i dagsläget. En noggrann planering av lokalnyttjandet och personalresurserna kommer vara än mer nödvändig för att upprätthålla kvaliteten. Digitaliseringens möjligheter behöver också utredas och tas tillvara.

ARBETSMARKNAD

En av de viktigaste frågorna för välfärden i dag och det kommande decenniet är kompetensförsörjningen. Den demografiska försörjningskvoten varierar kraftigt mellan kommunerna och regionerna i dag och kommer att öka i

nästan alla län fram till 2030. För att klara kompetensförsörjningen behövs olika strategier för att attrahera, utveckla och behålla medarbetare med rätt kompetens. Det handlar både om att vara en attraktiv arbetsgivare och att hitta lösningar för ett hållbart arbetsliv.

Enligt Arbetsförmedlingens månadsstatistik så ökar antalet öppet arbetslösa och arbetslösa sysselsatta i program i riket med 7,8 % under 2024.
I Sala kommun är ökningen 8,8 % för samma grupper.

FINANSIELL RISK

I kommunens finanspolicy finns fastställda ramar och riktlinjer för begränsning av de finansiella riskerna. Policyn tar upp riskhantering kring refinansiering, räntor och valutor.

Sala kommunkoncerns riskvärde hos Kommuninvest har de senaste åren varit sämre än snittet för riket. Låneskulden har de senaste åren ökat kraftigt, främst i kommunen då flera stora investeringsprojekt genomförts. Låneräntorna för kommunen har ökat mycket kraftigt från 11,5 mnkr 2023 till 27,4 mnkr 2024.

Utifrån demografiutvecklingen med en minskande befolkning har behovet av nyinvesteringar minskat. Däremot är behovet av reinvesteringar fortsatt stort i hela koncernen. Under 2020 införde kommunen en mer långsiktig planeringsmodell, rörande investeringar med målsättningen att de i högre grad ska självfinansieras.

Då räntorna under några år har varit stigande så börjar nu räntenivåerna att stabiliseras. Styrräntan beräknas 2025 till 1,75 % men förväntas sedan kommande år åter stiga något.

För att begränsa riskerna sprids låneportföljen över tid och jämna förfall eftersträvas. Placering och upplåning i annan valuta än svenska kronor är inte tillåten och betalningsflöden i utländsk valuta ska kurssäkras om de uppgår till minst en miljon kronor.

Borgensåtagande

Den av kommunen totala beviljade borgensramen uppgår till 1 308,8 mnkr och av denna är 1 131,7 mnkr utnyttjad på balansdagen.

Borgensåtaganden medför alltid en risk och därför bör kommunen ha god kontroll över de bolag som borgensåtagandet avser.
Risken som sammanhänger med kommunens borgensåtaganden bedöms sammantaget som liten kopplat till Salabostäder AB, Sala-Heby Energi AB och Västmanlands avfallsaktiebolag. Sala Silvergruva AB:s ekonomiska förutsättningar innebär dock en högre risk för kommunen.

PENSIONER

Koncernens pensionsförpliktelser (inkl löneskatt)

Mnkr	2021	2022	2023	2024
Avsättning pensioner	52,4	50,3	46,7	50,0
Ansvarsförbindelser	462,2	445,8	454,4	463,1
Finansiella placeringar	6,2	7,0	7,6	8,7
Pensionsförpliktelse som tryggats i försäkring	84,8	97,7	122,3	157,0
Summa	**633,3**	**600,8**	**631,0**	**678,8**

Kommunkoncernens pensionsförpliktelse är omfattande och uppgår till 678,8 mnkr. Jämfört med 2023 har förpliktelsen ökat med 7,6 % och till stor del beror ökningen på den höga inflationen.

Kommunens pensionsförpliktelser (inkl löneskatt)

Mnkr	2021	2022	2023	2024
Pensionsförpliktelse				
Total pensionsförpliktelse i balansräkningen	508,4	490,3	493,2	506,7
- varav avsättning	*46,3*	*44,5*	*38,7*	*43,6*
- varav ansvarsförbindelse	*462,2*	*445,8*	*454,4*	*463,1*
Pensionsförpliktelse som tryggats i pensionsförsäkring	84,8	97,7	122,3	157,0
Summa pensionsförpliktelser	**593,2**	**588,0**	**615,5**	**663,7**
Förvaltade pensionsmedel – marknadsvärde				
Förvaltade pensionsmedel	111,9	115,8	148,3	193,4
Finansiella placeringar	1,3	1,5	1,8	2,5
Summa förvaltade pensionsmedel	**113,2**	**117,3**	**150,1**	**195,9**
Finansiering				
Återlånade medel	480,0	472,3	465,4	467,7
Konsolideringsgrad	19 %	20 %	24 %	30 %

Kommunen har förutom den del som redovisas i balansräkningen som avsättning ett stort åtagande för pensioner vilket redovisas som ansvarsförbindelse. Under avsättningar redovisas kompletterande ålderspension samt garanti- och visstidspensioner.
Avsättningar och ansvarsförbindelsen värdesäkras genom indexuppräkning.
De totala pensionsförpliktelserna för kommunens anställda uppgår 2024 till 663,7 mnkr.
Kommunen återlånar 467,7 mnkr av den totala pensionsförpliktelsen.

Kommunens pensionskostnader (inkl löneskatt)

Mnkr	2021	2022	2023	2024
Avgiftsbestämd ålders-pension	50,8	52,0	76,0	78,7
Pensionsavsättningar	-1,5	-2,9	-4,0	3,1
Pensionsutbetalningar	36,1	38,0	43,2	38,0
Pensionspremier	10,0	16,3	34,3	62,0
Summa	**95,4**	**103,5**	**149,5**	**181,8**

Den avgiftsbestämda ålderspensionen som utbetalas till medarbetarna att förvalta själva uppgår till 78,7 mnkr. Pensionsutbetalningarna på 38,0 mnkr avser utbetalningar enligt ansvarsförbindelsen och försäkringspremien 62,0 mnkr avser kompletterande ålderspension.

Händelser av väsentlig betydelse

SALA 400 ÅR

Ett antal aktiviteter har genomförts under året som del av Salas 400-års firande. Året inleddes med Nattljus och Vinterskimmer och fortsatte bl a med kungabesök vid födelsedagsfirandet den 15 april då också statyn och uteväntrummet vid resecentrum invigdes, 'Sala loves' en vecka med olika aktiviteter för såväl gammal som ung, 'Putte i Parken' en tvådagars musikfestival. Camitzka parken invigdes ihop med Måns Ols-dagen i maj. Där har en gångväg skapats genom naturparken, med några små sittplatser efter vägen. 75 barn från Vallaskolan har varit med och planterat en jubileumskog. Historisk marknad hölls i stadsparken och ett SM-evenemang genomfördes under sensommaren.
Sala har genom firandet uppmärksammats i kanaler utanför det egna länet bland annat genom SVT:s livesändning av Luciafirandet från Sala Silvergruva som var en del av kommunens jubileumsfirande.
Föreningsbidrag har delats ut i syfte att bidra till ett brett jubileumsprogram.

DEMOGRAFI

Befolkningsutvecklingen har bromsat in kraftigt i hela Sverige och SCB:s senaste framskrivning pekar på ett helt annat scenario än tidigare prognoser visat.

Under 2024 har invånarantalet i Sala kommun minskat med 10 personer jämfört med 2023 och uppgick vid årsskiftet till 22 843 personer.
Under året är födelsenettot negativt, -71 personer, d v s det är fler avlidna än födda. Fler personer har flyttat till kommunen än vad som flyttat härifrån, vilket ger ett positivt flyttnetto på 63 personer. Invånarantalet har också justerats med +2 personer för händelser som inträffat före årets början.

Under den senaste 10-årsperioden har invånarantalet ökat med 918 personer, 4 %.
Den demografiska sammansättningen har under den perioden förändrats. Andelen personer i arbetsför ålder, 20–64 år, har minskat och åldersgrupper som ökat mest är de i grundskoleåldern samt de i åldrarna 65–89 år. Det gör att den s k demografiska försörjningskvoten har ökat.

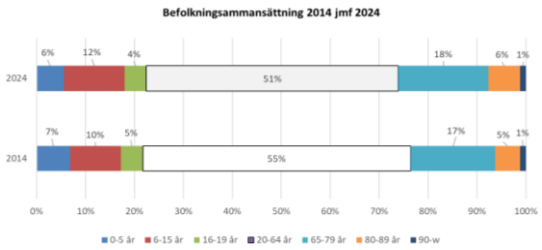

EKONOMI

En ekonomisk analys är genomförd av SKR och har presenterats för politiker och tjänstepersoner. Det sammanfattade budskapet är att budgeten måste bli ett verkligt styrdokument.

Under året har fem uppföljningar gjorts. Årets resultat har i prognoser pekat på ett positivt resultat som försämrats successivt under året. Årets första prognos visade på ett positivt resultat på 33,9 mnkr som försämrades under hela året för att slutligen uppgå till 0,1 mnkr vid årets slut.
I såväl prognoser som utfall ingår realisationsvinster för sålda fastigheter på totalt 98,5 mnkr. Det prognosticerade balanskravsresultatet har varit negativt i samtliga uppföljningar och hamnade slutligen på -97,2 mnkr.

Samtliga nämnders prognoser har varit negativa under året och budgetavvikelsen uppgick vid årets slut till -134 mnkr.

Intäkterna för skatter, generella statsbidrag och utjämning ökade jämfört med budget. Ökningen beror framför allt på att de generella statsbidragen och fastighetsavgiften ökat.

Under året har Sala Silvergruva AB:s ekonomiska ställning inte förbättrats och extra bidrag på 6,5 mnkr har utbetalats.

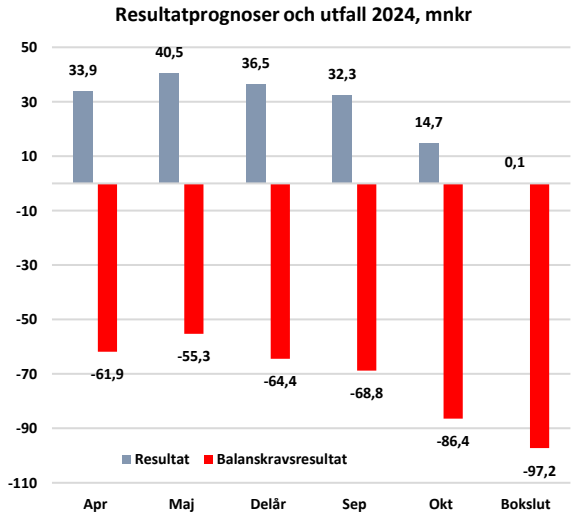

KLIMAT- OCH MILJÖRELATERAT

VA-verksamhetens fokus under året har varit att få framdrift i arbetet med skadorna efter den stora översvämningen i september 2023. Utredningen av ca 200 källaröversvämningar fortgår. Under hösten har ett konsultföretag anlitats för att kvalitetsgranska och likrikta utredningsrapporterna som tas fram av egen personal.

Förra årets nederbördstunga höst och vinter har fortsatt varit gynnsam för de stora grundvattenmagasinen.

Nivåerna ligger i stort sett fortfarande på en nivå motsvarande ca 10 år tillbaka i tiden.

Det statligt finansierade miljöprojektet för sanering kring Sala silvergruva och Prråmån har under året slutfört täckningsåtgärder vid bussparkeringen, parkeringen vid gruvkontoret, södra infartsvägen samt Drottning Christinas schakt. Täckningsåtgärder vid Sala bly och hytta är nästan klara och arbetet planeras fortgå under vintern. Miljöprovtagningar av sediment och muddervallar längs Prråmån har också genomförts.
Miljöskyddsgruppen har deltagit i en myndighetsgemensam tillsyn inom fokusområdet illegal avfallshantering. Tillsynsinsatsen innebar att tillsammans med polis och länsstyrelse genomföra tillsyn av avfallstransporter

Salabostäder AB har ersatt några servicefordon med förbränningsmotorer med elbilar.

Sala-Heby Energi AB har som delägare i ett bolag planer på att anlägga en batteripark i Heby kommun, bl a i syfte att stabilisera elnätet lokalt. Under året har bolaget investerat i solcellspark vid Fridhem och byggt ut laddinfrastruktur.

DIGITALISERING

För att hantera de kommande utmaningarna inom digitalisering samt fortsätta kommunens arbete med att verksamhetsutveckla genom att digitalisera har kommunen ingått ett samarbete med SKR genom ”Handslag för digitalisering”. Kommunen kommer att stötta fyra av sex initiativ: Nationell identitets- och behörighetshantering, Säker Digital Kommunikation (SDK) i socialtjänsten, Införande och utveckling av digital post, Gemensam informationsförsörjning (GIF) ekonomiskt bistånd. It- och digitaliseringsenheten, digitaliseringsrådet tillsammans med aktuella kontor kommer att ha en aktiv roll i deltagandet vid dessa nationellt prioriterade digitaliseringsinitiativ. En viktig del i Digitaliseringsrådets arbete är att ta fram en prioriterad färdplan där vikten av rätt prioritering i förhållande till ekonomi, att vi är ”en kommun”, effektmål och effekthemtagning har stor betydelse för framtiden.

25 nya e-tjänster har lanserats under året. Bland annat ”E-förslag” – en digital tjänst som ersätter rutin och process för inlämnade av medborgarförslag. Andra tjänster är bokning av studie- och yrkesvägledning, sommarsimskola, visselblåsaranmälning, ansökan om kommunalt vatten och avlopp, ansökan om ekonomiskt bistånd m m. Totalt finns nu drygt 130 e-tjänster.

Pilotprojekt med läkemedelsrobot inom hemtjänsten. 10 robotar som delar läkemedel till brukare har köpts in. Det innebär färre besök från hemtjänsten och ökar självständigheten för brukaren.

EXPLOATERING

Exploateringen av Bältarhagen i Ransta fortsätter. Området har avverkats och projektering pågår. Förberedelser för markanvisning pågår. Dialoger med potentiella exploatörer har genomförts för Sala Norrängen och Bältarhagen.
Arbetet med att möjliggöra en utveckling och exploatering av Salbergaområdet har påbörjats med förberedelser för ny detaljplan.

ÖVRIGA HÄNDELSER AV BETYDELSE

Sala kommun har deltagit i Svenskt Näringslivs utvecklingsprogram för ett förbättrat företagsklimat. Vilket gett ökat fokus på företagsfrågorna, erfarenhetsutbyte och inspiration samt en plan för framtiden.

Salas första företagsvecka har genomförts med bland annat 42 företagsbesök, workshop Gröna Näringar, Hantverkardrive, utpendlarhaffning, Öppna hus, matchning MDU – industriföretagen, Frukost på tema AI, avslutningsevenemang med föreläsning.

Fyra välbesökta Näringslivsråd har arrangerats med teman: Byggklar mark, Upphandling, Skäll & Gnäll samt Kompetensförsörjning. 12 träffar med referensgruppen inför och efter Näringslivsråden.
Upphandlingsenheten har genomfört anbudsskolor tillsammans med näringslivsenheten.

En lägesbild och kartläggning över anmälda brott samt upplevd otrygghet Sala kommun har upprättats. Medel från Brottsförebyggande rådet (BRÅ) har använts till utbildning i brottsförebyggande arbete och insatser för 30 medarbetare i kommunen.
En handlingsplan mot välfärdsbrottslighet har tagits fram.

Avtalet om räddningstjänst med Heby kommun omförhandlades och gäller från och med 2025-01-01.

Samarbetet med Heby kring bygg och miljö avvecklas efter kommunstyrelsens beslut i december 2023. Arbetet har krävt mycket resurser under året och kommer att pågå hela 2025.

Översiktsplaneringen har genomfört den första årliga uppföljningen av Översiktsplan 2050. Förstudier för TÖP[1] Förnybar energi och TÖP Klimatanpassning har färdigställts liksom Vattentjänstplan.

Nio detaljplaner är under arbete och en (1) detaljplan (Lasarettet 2) har antagits under året. Två nya detaljplaner (Salberga & Kärrbäcksbo) har startats och åtta äldre planuppdrag har avslutats.

Skuggan 4, etapp 1, har färdigställts och invånare har flyttat in. Etapp 2 är ännu inte exploaterad.

[1] TÖP - Tematiskt tillägg till översiktsplan

Kommunen har sålt Lindgården och Rektorn 5 samt slutfört skogsförsäljningen till Ramnäs Skog och Ekeby Mosse till Naturvårdsverket.

Samtliga serveringsställen för alkohol och samtliga försäljningsställen för tobak har fått tillsyn under 2024. Det är ett viktigt framsteg inom ett handläggningsområde där vi tidigare haft svårt att genomföra uppdraget.

Antalet ansökningar om nybyggnad av småhus har varit 15 (jmf 25 st 2023) och antalet ansökningar om nybyggnad av lokaler och verksamheter har varit 8 (10). Antalet ansökningar om förhandsbesked har varit 12 (18). Livsmedelstillsynen har för första året genomförts utifrån den nya klassificeringen av livsmedelsanläggningar och med efterhandsdebitering. 181 tillsyner av 204 planerade har genomförts.

Arbetet med att säkra dammsystemet fortskrider enligt plan. Med investeringsstöd från MSB har ett hävertsystem anlagts vid Måns Ols, designat för att klara mer än ett s k 100-års flöde.
Förstärkning av dammvallen vid Olov Jons har genomförts, och förstärkning av dammvallen längs Grissbachkanal pågår. Eftersom 3G-systemet stängs ned, byts nu övervakningssystemet för dammar och dammvallar ut. Samtidigt utökas systemet för att uppfylla kraven för klassade dammar.

Anläggandet av GC-väg mellan Ransta och Kumla pågår och beräknas vara klart hösten 2025.

En ny pendlarparkering och handikapparkering har byggts i Ransta.

Tre övergångsställen har försetts med farthinder för att höja trafiksäkerheten, två på Josefsdalsvägen och ett på Väsbygatan.

Ett konstprojekt genomfördes i våra servicenoder Ransta, Västerfärnebo och Möklinta med AR- och muralkonst (Augmented Reality).

BG10 ett projekt i samverkan med Salabostäder i avsikt att motverka barn, unga och föräldrars utanförskap. Insatserna syftar till att öka de boendes delaktighet och engagemang i barnen och bostadsområdet. Projektet invigdes i mars.

Årets sommararena med aktiviteter för barn och unga var öppen 63 dagar under sommaren. Antalet besökare ökade med 2 500 personer jämfört föregående år.

En sk flowtrail har anlagts vid Strå bruksområde. Den maskinbyggda cykelleden erbjuder en mjuk och flytande upplevelse för cykling, både uppför och nedför, och stärker områdets attraktionskraft.

En ny idrottshall har hyrts in, ”Sala Gymnastik Arena”.

Anpassning av byggnaden Ålängan till LSS-boende: En del av byggnaden har anpassats för LSS-boende, och inflyttning genomfördes i slutet av året.

Två nya modulförskolor har etablerats för att ersätta tre förskolor som ska rivas.

Dialog och provsmakning av skolmåltiderna har genomförts med vårdnadshavare till blivande årskurs 7-elever på Vallaskolan och Ekebyskolan under maj månad. I september erbjöds föräldrar vid Ransta skola en måltid och dialog i samband med skolans föräldramöte.

Under vårterminen genomfördes klimatmärkning av måltider, där koldioxidekvivalenter (CO2e) presenterades i både skol- och förskolemenyer, samt vid servering i matsalarna. Mängden CO2e redovisades även i äldremenyn för boende på SÄBO.
Denna klimatmärkning av måltider avbröts under höstterminen på grund av besparingar, men Måltid fortsätter att mäta mängden koldioxidekvivalenter per kg inköpta livsmedel för hela enheten och per kök.

Nya skolan i Möklinta invigdes i samband med skolstarten. Renoveringen och ombyggnationen av Vallaskolan är färdigställd.
Två nya modulförskolor är etablerade och i drift för att ersätta de tre förskolor som ska rivas. Salbo förskola avvecklades under året.

Solgatans gruppbostad har flyttat till Jakobsbergsgatan 4 E.

För Vård och omsorg har bemanningsproblem och personalbrist varit en återkommande utmaning inom de legitimerade yrkesgrupperna men mot årets slut var i stort sett alla tjänster tillsatta med ordinarie personal.

Ett nytt arbetssätt med gemensamma hembesök från biståndsenhet och rehabenhet testas inom Vård och omsorg i i syfte att öka möjligheten till kvarboende i ordinärt boende.

Samverkansformen SSPF (skola, socialtjänst, polis och fritid) har startats upp under året.

EU-parlamentsval har genomförts.

EU-PROJEKT

Ett EU-projekt finansierat av Europeiska Socialfonden har bedrivits under tiden 2022-01-01 –2024-12-31 – **Kompetenscentrum 2.0**. Inriktning har varit kompetenshöjande insatser för samtliga anställda inom Sala kommuns olika verksamheter. Sammanlagt har de anställda lagt ner 22 019 timmar i projektet. Projektet har haft sin hemvist på Kanslienheten.
Kompetensinsatserna har skett dels via olika digitala moduler, dels genom större gemensamma föreläsningar. Sammanlagt har det tagits fram 42 olika moduler. Ett axplock av ämnen är GDPR, Sekretess, Välkommen till Sala

kommun, HLR och EU-valet. Projektets totala omslutning blev 16 339 tkr.

Samverkan i Sala: Ett Tillväxtverksfinansierat projekt med målet att utveckla en form för samverkan mellan kommun och landsbygdens aktörer. Projektets syfte var att säkerställa den kommersiella servicen på landsbygden. Projektet som löpt över två år, har inte kunnat genomföras i sin helhet på grund av sjukskrivning. Projektet slutredovisades 30 augusti 2024 och har haft en total omslutning på 320 tkr.

Vård och omsorg har beviljats projektmedel för projektet **”Vägen till arbete”**. Projektet startade den 1 januari 2024 och pågår till augusti 2027. Målgruppen är nyanlända och de som står långt ifrån arbetsmarknaden. Målet är att de ska göra en stegförflyttning mot arbetsmarknaden, studier eller annan egen försörjning.

Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

KOMMUNENS STYRMODELL

I Sala kommuns vision har tre målområden pekats ut som strategiskt viktiga för kommunkoncernen att arbeta med för att nå visionen.

Till målområdena har utvecklingsmål formulerats med beskrivning av vad som anses vara mått på hur väl kommunen lyckas.

Läs mer om Vision och målområden för Sala kommun, Långsiktiga utvecklingsmål och Styrmodell för Sala kommun på Sala kommuns hemsida, www.sala.se.

Budget

Budgetdokumentet innehåller de ekonomiska ramarna för nämnderna och de mål som fullmäktige vill att kommunen skall uppnå de kommande fyra åren. Arbetet med att ta fram budgeten påbörjas med att verksamheterna inventerar sina investeringsbehov för de kommande tio åren. Nämnderna sammanställer därefter sina prioriteringsförslag för den kommande planperiodens verksamhet som presenteras i budgetberedningen. Då görs genomgångar av de planeringsunderlag som nämnderna tagit fram. Fullmäktige fattar därefter budgetbeslut före sommaren.

Verksamhetsplan

I verksamhetsplanerna beskriver nämnder/styrelse sitt grunduppdrag, hur de ekonomiska ramarna fördelas och hur verksamheten bidrar till att uppfylla fullmäktiges uppsatta mål.

Bokslut

Bokslutet redovisar årligen en samlad redogörelse för *God ekonomisk hushållning*. Där görs en sammanvägning av det ekonomiska resultatet samt hur väl målen har uppfyllts.

Uppföljningar under året

Under året har fyra månadsuppföljningar och en delårsrapport tagits fram där drift- och investeringsredovisningen följs upp. I delårsrapporten görs även en prognos över måluppfyllnad.

Internkontroll

Internkontrollen syftar till att säkerställa en ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet, en tillförlitlig rapportering och information om verksamheten samt efterlevnad av tillämpliga lagar, föreskrifter, riktlinjer m.m.
Nämndernas beslutade internkontrollplaner har följts upp i delårsrapporten och resultatet av den interna kontrollplanen rapporteras till KS i samband med årsredovisningen, se bilaga 'Internkontroll 2025'.

God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

Kommunen ska enligt Kommunallagen bedriva sin verksamhet så att god ekonomisk hushållning uppnås ur såväl finansiellt som verksamhetsperspektiv. God ekonomisk hushållning skapas genom att kommunens verksamhet bedrivs på ett ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt. Den kommunala servicen ska infria kommuninnevånarnas behov och förväntningar. Varje generation bör bära kostnaderna för den service den beslutar om och konsumerar. Kommunfullmäktige har antagit riktlinjer för god ekonomisk hushållning i Sala kommun (KF § 146 2023) och de finansiella målen definieras och beslutas årligen i kommunens budget.

De till visionen antagna, målområdena är:

- Ett växande Sala
- Ett hållbart Sala
- Ett tryggt och rättvist Sala

Till varje målområde har, ur ett samhällsbyggarperspektiv, övergripande långsiktiga utvecklingsmål formulerats med beskrivning om vad som anses vara mått på hur väl kommunen lyckats.

Nämnders/styrelses grunduppdrag regleras i reglementen och ägardirektiv antagna av fullmäktige. Nämnder och styrelse bidrar till de övergripande utvecklingsmålens uppfyllelse via aktiviteter, utveckling av sina grunduppdrag och övriga relevanta styrdokument och strategier.

I bilaga 'Måluppföljning Årsredovisning 2024' redovisas indikatorer och aktiviteter kopplade till de långsiktiga utvecklingsmålen tillsammans med analys av utvecklingen. Ett antal av indikatorerna avser mätningar från tidigare år. De är dock senast tillgängliga data och bedöms därför visa utvecklingen.
Bilagan ligger till grund för bedömningen av måluppfyllelsegraden.

I bilagan 'Nämndernas verksamhetsberättelser' finns respektive nämnds/kontors resultatvärdering av sina mål och aktiviteter som skall bidra till att uppnå nedanstående mål.

Långsiktiga utvecklingsmål

Symbolförklaring till bedömd måluppfyllelse:

🟢 Målet uppfyllt 🟡 Målet delvis uppfyllt 🔴 Målet inte uppfyllt

Ett växande Sala 🟡

Sala ska erbjuda attraktiva boenden och verka för fler arbetstillfällen, stärkt näringsliv och bra utbildning i hela kommunen.

Inom målet *Ett växande Sala* har kommunfullmäktige identifierat flera strategiska områden som är centrala för att främja kommunens utveckling. Kommunens ambition är att erbjuda attraktiva boendemiljöer, öka antalet arbetstillfällen, stärka näringslivet och säkerställa högkvalitativ utbildning i hela kommunen. För att uppnå dessa mål strävar Sala efter att öka antalet företag och arbetstillfällen, främja nyinflyttning, minska arbetslösheten och förbättra resultaten i mätningar som rör invånarnas förtroende och upplevelse av service.

För att förverkliga dessa mål lägger kommunen särskild vikt vid proaktivt arbete med markberedskap och planering, samt vid att effektivt kommunicera Salas unika fördelar. Ett gott samarbetsklimat och hög kvalitet inom välfärdstjänster, lokaler och fastigheter är avgörande faktorer i denna sträva. Kommunen prioriterar också kontinuerliga förbättringar i arbetet med verksamhetsetableringar för att skapa en gynnsam miljö för tillväxt och utveckling.

Sammanfattningsvis, när antalet företag och arbetstillfällen ökar, när nyinflyttningen till kommunen stiger, när arbetslösheten minskar och när resultaten i mätningar gällande förtroende och service förbättras, kan Sala anses ha framgångsrikt uppnått sina mål inom detta område.

SAMMANFATTNING – ETT VÄXANDE SALA

Till målet att skapa ett "Ett växande Sala" har kontoren bidragit genom olika aktiviteter för att främja tillväxt och utveckling i kommunen. Trots vissa nedgångar i nyckeltal visar Sala kommun en blandad men övervägande positiv trend, tack vare en rad målmedvetna åtgärder från olika kontor.

Företagsklimatet och arbetsmarknaden har uppvisat en nedgång i antalet nystartade företag och arbetsställen, vilket tyder på utmaningar inom det lokala näringslivet. Utfallet för 2024 visar en tydlig minskning av det totala antalet företag i kommunen, från 2 881 företag år 2023 till 2 806 företag år 2024. För att motverka denna nedgång har kommunledningskontoret arbetat intensivt med att stärka Salas platsvarumärke genom en ny webbplats och evenemangskalender, samt genom att anordna företagarfrukostar och näringslivsråd. Dessa insatser syftar till att lyfta fram kommunens fördelar och skapa positiva möten mellan kommunen och lokala företag. Tekniska kontoret har också bidragit genom att förbättra handläggningen av markupplåtelse, vilket förväntas påverka företagsklimatet positivt.

Trots den nedåtgående trenden i nystartade arbetsställen har Sala fortsatt att ligga över genomsnittet för sin nya kategori som pendlingskommun. Detta indikerar att kommunen, även om den möter vissa utmaningar, fortfarande har en relativt stark arbetsmarknad. För att stärka denna trend framöver är det avgörande att kommunen fortsätter att anpassa sig till förändrade ekonomiska förutsättningar.

Befolkningsrörelserna visar en negativ trend med ökad utflyttning och minskad inflyttning. Detta kan bero på faktorer som arbetsmarknadsförändringar och bostadsutbudets tillgång. Samhällsbyggnadskontoret har varit aktivt genom att anta fyra detaljplaner för att tillföra bostäder och verksamhetsmark till kommunen, vilket förväntas ha en positiv inverkan på befolkningsbalansen på sikt. För att ytterligare förbättra befolkningsutvecklingen kan kommunen behöva fokusera på att öka sin attraktionskraft.

Arbetslösheten har ökat från 634 personer år 2023 till 690 personer år 2024, vilket bryter den tidigare positiva trenden. För att motverka denna utveckling har Vård- och omsorgskontoret, Social- och arbetsmarknadsnämnden intensifierat sina insatser inom ekonomiskt bistånd, där individuell planering hjälper personer att övergå till egen försörjning. Nya aktiviteter har införts utifrån klienternas behov inom samhällsorientering, personlig utveckling, hälsovägledning och svenska språket, och dessa följs kontinuerligt upp.

För att stärka arbetsmarknadsinsatserna och öka måluppfyllelsen har nämnden vidareutvecklat arbetsmarknadsåtgärder, där aktivitetsplikten nu är fullt implementerad och verksamheter anpassas efter aktuella behov. Dock behöver processer och verksamhetssystem utvecklas ytterligare för att effektivare mäta och utvärdera insatsernas resultat.

Förbättringar i förtroende och service har både visat framsteg och kvarstående utmaningar. Kommunledningskontoret har varit aktivt i att förbättra handläggningstider och rådgivning genom att bilda arbetsgrupper och genomföra jubileumsaktiviteter som ökat medieexponeringen och lokal stolthet.

Tekniska kontoret har arbetat med att förbättra servicen för markupplåtelse och öka medarbetarnas rörlighet inom kommunen, även om målet för medarbetarnas rotation fortfarande är delvis uppnått. Samtidigt har räddningstjänsten genomfört säkerhetshöjande utbildningar och kultur- och fritidskontoret har förbättrat synligheten för kulturaktiviteter genom ökad digital närvaro, vilket har lett till fler besök på Sommararenan.

Trots framsteg kvarstår behovet av ytterligare förbättringar, särskilt i bemötande och tillgänglighet via telefon. Medborgarnas nöjdhet har sett en mindre nedgång, vilket indikerar att kommunen behöver fortsätta stärka områden som påverkar livskvaliteten och servicekvaliteten.

Kommunens aktiviteter visar en helhetssyn där kommunikation, företagande, utbildning och välfärdstjänster integreras för att stärka Salas tillväxt och utveckling. Genom att bygga vidare på de positiva trenderna och fortsätta adressera de identifierade utmaningarna kan Sala kommun skapa en hållbar och växande framtid.

Utifrån sammanfattningen av målet att skapa ”Ett växande Sala” bedöms målet vara delvis uppfyllt.

SAMMANFATTNING – ETT VÄXANDE SALA

Positiva aspekter:

- Förbättringar i förtroende och service, där vissa framsteg har gjorts, särskilt inom handläggningstider och rådgivning.
- Antagande av detaljplaner för nya bostäder och verksamhetsmark, vilket kan bidra till att hantera befolkningsrörelser på sikt.
- Fortsatt relativt stark arbetsmarknad i förhållande till Salas kategori som pendlingskommun.

Kvarstående utmaningar:

- Nedgång i företagsklimatet med färre företag.
- Ökad arbetslöshet, vilket understryker behovet av fler sysselsättningsåtgärder.
- Negativ befolkningsrörelse med ökande utflyttning och minskad inflyttning.
- Medborgarnas nöjdhet har sett en mindre nedgång, vilket tyder på att service och bemötande fortfarande behöver förbättras.

Ett hållbart Sala

Fokus på människors hälsa och välmående genom hela livet.

Inom målet *Ett hållbart Sala* har kommunfullmäktige fastställt flera strategiska fokusområden för att främja en långsiktigt hållbar utveckling. Kommunens ambition är att minska koldioxidutsläppen, höja utbildningsnivån, förbättra studieresultaten och folkhälsan samt öka medborgarnas egenförsörjning. För att nå dessa mål lägger kommunen särskild vikt vid livslångt lärande och folkhälsa, samt att säkerställa friska bostäder och en ren miljö. Kommunen arbetar också med att stärka ekonomin och motverka utanförskap och segregation.

För att förverkliga dessa mål prioriterar kommunen aktiviteter för att minska utsläpp och förbättra miljön, stödja utbildning och hälsa samt säkerställa bra boendemiljöer. Ett fokus på att öka medborgarnas egenförsörjning och bryta socialt utanförskap är också centralt.

Sammanfattningsvis, när Sala kommun lyckas med att minska koldioxidutsläpp, höja utbildningsnivån, förbättra studieresultat och folkhälsa samt öka egenförsörjningen, kan kommunen anses ha framgångsrikt uppnått sina hållbarhetsmål.

SAMMANFATTNING – ETT HÅLLBART SALA

Kommunens arbete med hållbarhet har präglats av insatser inom ekonomisk stabilitet, social inkludering och miljömässig hållbarhet. Genom strategiska åtgärder inom dessa områden har viktiga steg tagits för att skapa en långsiktig och hållbar utveckling.

Ekonomisk hållbarhet: Antalet hushåll som får försörjningsstöd har förblivit oförändrat, vilket visar att det fortfarande finns behov av insatser för att stärka den ekonomiska självförsörjningen. Samtidigt har arbetslösheten ökat, vilket kan leda till ett ökat behov av ekonomiskt bistånd framöver.

För att stärka den ekonomiska hållbarheten har ekonomikontoret infört en ny budgetprocess och genomfört månadsuppföljningar med handlingsplaner för att säkerställa en budget i balans. Tekniska kontoret har fortsatt erbjuda praktikplatser och arbetstillfällen, vilket hjälper fler att komma in på arbetsmarknaden och öka sin ekonomiska självförsörjning. Vård- och omsorgskontoret, Social- och arbetsmarknadsnämnden har arbetat aktivt för att skapa mötesplatser och aktiviteter som främjar social inkludering och kan ge fler invånare stöd på vägen mot självförsörjning.

Social hållbarhet: Utbildningsnivån har fortsatt att öka, framför allt genom en minskning av andelen vuxna med enbart grundskoleutbildning. Studieresultaten har förbättrats, och meritvärdet i årskurs 9 har stigit till 212,9 år 2024, vilket placerar Sala bland Sveriges 50 % bästa kommuner och bland de två främsta i Västmanland. Andelen elever i årskurs 9 som är behöriga till yrkesprogram har ökat till 85,2 %, vilket gör att Sala nu ligger i topp i Västmanland och bland de 25 % bästa kommunerna i landet. Samtidigt finns utmaningar inom lärarförsörjningen, där andelen behöriga lärare har minskat något, vilket visar att det krävs fortsatt arbete för att attrahera och behålla pedagogiskt utbildad personal.

Inom folkhälsan finns både framgångar och utmaningar. Fler unga deltar i idrottsföreningar, vilket bidrar till en mer aktiv och hälsosam livsstil. Antalet fallskador bland äldre har minskat, men Sala ligger fortfarande över snittet för jämförbara kommuner. Däremot har ohälsotalet ökat, vilket visar att sjukfrånvaron fortsatt är en utmaning. Färre invånare upplever sin hälsa som god, och en allt större andel lever en stillasittande livsstil.

För att stärka den sociala hållbarheten har skolkontoret implementerat åtgärder för att öka skolnärvaron, bland annat genom närvarocirkeln och AV1-robotar för elever med långvarig frånvaro. Centrala elevhälsan har fortbildat pedagogisk personal och implementerat insatser för att öka tryggheten och välmåendet i skolan.

Vård- och omsorgskontoret, Social- och arbetsmarknadsnämnden har intensifierat stödet till våldsutsatta och våldsutövare, vilket lett till att fler har fått hjälp än tidigare år. Äldre- och omsorgsnämnden har utvecklat mötesplatser och aktiviteter för äldre, där nio samkvämskvällar i stadsparken har genomförts för att motverka social isolering. Räddningstjänsten har också bidragit till den sociala hållbarheten genom förebyggande tillsyn, rådgivning och informationsinsatser för att öka säkerheten i kommunen.

Miljömässig hållbarhet: Koldioxidutsläppen per invånare har fortsatt att minska, vilket är ett styrkebesked för kommunens klimatarbete. Sala ligger under snittet för jämförbara kommuner när det gäller utsläpp, vilket visar att kommunen arbetar effektivt för att reducera sin klimatpåverkan.

Samhällsbyggnadskontoret har integrerat hållbara byggprojekt och genomfört aktiv tillsyn av miljöpåverkande verksamheter. Projekten i Södra Ängshagen och Norrmalm fokuserar på energieffektiva lösningar, som fjärrvärme och hållbara materialval.

Kultur- och fritidskontoret har utvecklat en plan för hållbar skötsel av gräsplaner, vilket minskar energiförbrukning och koldioxidutsläpp genom att fler ytor klipps med robotgräsklippare.

Vård- och omsorgskontoret har minskat sina utsläpp genom bättre planering av resor och ökad användning av cykel och samåkning i den dagliga verksamheten.

Framsteg har gjorts inom ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet, men vissa utmaningar kvarstår. Genom att fortsätta utveckla hållbarhetsinsatser, stärka utbildningsområdet och prioritera folkhälsan och ekonomisk självförsörjning kan Sala ta ytterligare steg mot att fullt ut uppnå målet *"Ett hållbart Sala"*.

Utifrån sammanfattningen av målet att skapa "Ett hållbart Sala" är målet delvis uppfyllt.

SAMMANFATTNING – ETT HÅLLBART SALA

Positiva framsteg:

- Minskade koldioxidutsläpp, tack vare hållbara byggprojekt och miljövänliga initiativ.
- Ökad utbildningsnivå, med fler elever som slutför sina gymnasiestudier.
- Förbättrade studieresultat, särskilt inom gymnasiebehörighet och meritvärde i årskurs 9.

Kvarstående utmaningar:

- Ökad arbetslöshet, vilket kan påverka behovet av försörjningsstöd framöver.
- Folkhälsoutmaningar, med fler invånare som upplever försämrad hälsa och minskad fysisk aktivitet.
- Lärarförsörjningen, där Sala fortfarande ligger under snittet för jämförbara kommuner.

Ett tryggt och rättvist Sala

Fokus på att skapa insyn och inflytande för våra medborgare, föreningar och näringsliv för att stärka trygghet och demokrati.

Inom målet *Ett tryggt och rättvist Sala* har kommunfullmäktige definierat flera strategiska fokusområden för att stärka tryggheten och rättvisan för medborgare, föreningar och näringsliv. Kommunens ambition är att öka medborgarnas förtroende, förbättra nöjdheten med kommunala tjänster och höja både den upplevda och faktiska tryggheten i offentliga miljöer. För att nå dessa mål lägger kommunen särskild vikt vid att stärka demokratin och öka medborgardialogen, samt säkerställa rättssäkerhet och lika behandling.

Kommunen arbetar för att främja en trygg och rättvis samhällsutveckling där alla invånare känner sig delaktiga. Insatserna fokuserar på att förbättra medborgarinflytandet och öka insynen, samt på att främja både faktisk och upplevd trygghet. Förbättringar av kommunens verksamheter och skapandet av rättvisa förutsättningar för alla är centrala delar av strategin.

Sammanfattningsvis, när Sala kommun framgångsrikt ökar medborgarnas förtroende, förbättrar nöjdheten med kommunens verksamheter och höjer tryggheten, har kommunen nått sina mål om att skapa ett tryggt och rättvist samhälle.

SAMMANFATTNING – ETT TRYGGT OCH RÄTTVIS SALA

Målet *Ett tryggt och rättvist Sala* syftar till att skapa en kommun där medborgarnas förtroende och nöjdhet är höga, och där både den upplevda och faktiska tryggheten i offentliga miljöer är stark. Kommunen har fokuserat på att stärka demokratin, öka medborgardialogen och säkerställa rättssäkerhet och lika behandling för alla invånare.

Under perioden 2021 till 2024 har förtroendet för kommunen bland företagen varit något lägre än det nationella genomsnittet. Inledningsvis visade resultaten från 2021 en begränsad tillfredsställelse bland företagen. Trots en viss förbättring har förtroendet minskat igen under 2023 och 2024. Detta indikerar att kommunen har haft svårt att upprätthålla en stark och konstruktiv relation med det lokala näringslivet.

Kommunledningskontorets arbete med att förbättra tillgången till medborgarförslag genom en ny e-tjänst har stärkt medborgarnas möjlighet att påverka och bidragit till ökad tillit till kommunen, vilket kan ha en positiv effekt även på företagens uppfattning om kommunen genom förbättrad transparens och kommunikation. Service och bemötande från kommunens Kontaktcenter har fått ett högt betyg i SKR:s servicemätning (86,8 av 100), vilket indikerar att medborgarna är nöjda med kontakten med kommunen. Dock har Svenskt Näringslivs mätning av dialogen mellan företag och beslutsfattare visat en liten nedgång.

Medborgarnas uppfattning om möjligheten att påverka kommunala beslut och delta i processer har minskat, vilket visar på ett behov av att förbättra demokratin och delaktigheten i kommunen. Kommunledningskontorets förbättring av transparensen genom regelbundna uppdateringar via webb och sociala medier om politiska beslut och sammanträden syftar till att öka medborgarnas insyn och delaktighet i kommunens arbete.

Den upplevda tryggheten i offentliga miljöer har visat vissa förbättringar men kvarstår som en utmaning. Andelen invånare som avstår från att gå ut ensamma har minskat något, men oron är fortfarande högre jämfört med andra kommuner. Tryggheten bland skolbarn varierar, med vissa grupper som rapporterar ökad trygghet medan andra upplever minskad trygghet.

Räddningstjänsten arbetar kontinuerligt med kvalitativa räddningsinsatser och tillsyner för att förebygga olyckor. Kommunledningskontoret har stärkt samarbetet med polismyndigheten genom arbetet med Brå för att hantera trygghets- och säkerhetsfrågor mer effektivt, vilket syftar till att öka den upplevda tryggheten bland invånarna genom ett mer samordnat arbete. Kultur- och fritidskontoret har bidragit genom att skapa nya mötesplatser, såsom det allaktivitetshus som invigdes 2024, vilket främjar lokal trygghet och engagemang.

När det gäller säkerhet och faktisk trygghet har antalet anmälda våldsbrott ökat från 2021 till 2023. Trots att Sala kommun har lägre nivåer av anmälda brott än vissa städer med anstalter, visar den ökande brottsligheten ett behov av förstärkta säkerhetsinsatser.

Nöjdheten bland medborgarna med kommunens verksamheter var hög under 2022 men minskade markant under 2023. Sala kommun presterar under genomsnittet jämfört med både lågpendlings- och pendlingskommuner nära större städer, vilket pekar på betydande förbättringsområden.

Samhällsbyggnadskontorets arbete med miljötillsyn och livsmedelskontroller är en del av strävan att säkerställa kvaliteten och effektiviteten i kommunens verksamheter och att förbättra medborgarnas upplevelse av kommunens service.

Skolkontoret har fokuserat på att skapa trygga och hälsosamma skolmiljöer som främjar lärande och delaktighet. Trots en liten nedgång i andelen gymnasieelever som tar examen, fortsätter kontoret att arbeta systematiskt för att förbättra resultatet. Ett pågående samarbete med tekniska kontoret syftar till att anpassa skollokaler för att bättre främja lärande.

Vård- och omsorgskontoret, Social- och arbetsmarknadsnämnden har minskat antalet inkomna synpunkter och klagomål jämfört med föregående år, vilket tolkas som ett tecken på ökad nöjdhet bland medborgarna. Systematiskt arbete med egenkontroller har säkerställt kvalitet och rättssäkerhet inom verksamheterna. Äldre- och omsorgsnämnden har främjat medborgardialog genom fokusgrupper, brukarundersökningar och direkta dialogmöten, inklusive frukostklubbar och samverkan med pensionärsrådet. .

Utifrån sammanfattningen av målet att skapa ”Ett tryggt och rättvist Sala” är målet delvis uppfyllt.

SAMMANFATTNING – ETT TRYGGT OCH RÄTTVIS SALA

Positiva framsteg:

- Förbättrad medborgardialog och ökad transparens, med nya e-tjänster och regelbundna uppdateringar om kommunens beslut, vilket stärker medborgarnas förtroende.
- Nya mötesplatser som allaktivitetshuset, vilket främjar lokal trygghet och engagemang.

Kvarstående utmaningar:

- Lägre företagsförtroende, där förtroendet har minskat under 2023 och 2024 efter en kortvarig förbättring.
- Minskad nöjdhet bland medborgarna med kommunens verksamheter jämfört med tidigare år och andra kommuner.
- Ökning av anmälda våldsbrott.
- Försämrad upplevd trygghet i vissa grupper, med fortsatt hög oro för att vistas ute ensam och varierande trygghet bland skolbarn.
- Minskad upplevelse av delaktighet bland medborgarna i kommunala beslut.

Finansiella mål

	Bokslut 2021	Bokslut 2022	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	
Årets resultat, % av skatter och bidrag	2,0	-0,1	-0,4	1,0	0,0	●
Nettokostnadsökningen ska vara lägre än ökningen av intäkterna för skatter och bidrag						●
Skatter och bidrag, förändring %	*4,4*	*4,6*	*4,2*	**1,4*	*2,6*	
Nettokostnader, förändring %	*4,9*	*7,0*	*4,0*	**-1,0*	*1,2*	
Nämnderna ska bedriva verksamhet inom beslutade anslag, avvikelse mnkr	-47,7	-60,5	-133,9	0,0	-134,0	●
Nämndernas externa intäkter i förhållande till externa kostnader, %	23	23	23	25	24	●

*I förhållande till föregående års bokslut.

Två av fyra finansiella mål uppfylls 2024.
Årets resultat budgeterades till 16,9 mnkr, vilket motsvarar 1,0 % av intäkterna för skatter, generella statsbidrag och utjämning.
Det redovisade resultatet för 2024 är svagt positivt, 0,1 mnkr (0,0 %) och når därmed inte målet.

Intäkterna för skatter, generella statsbidrag och utjämning ökar med 2,6 %, och nettokostnadsökningen är 1,2 % vilket gör att delmålet nås såsom det är definierat. Nettokostnadsökningen sker dock ifrån en väldigt hög kostnadsnivå 2023. Det innebär att nettokostnaderna är betydligt högre än budgeterat och borde istället ha minskat med -1,0 % jämfört föregående år.
Nämnderna gör ett underskott på -134 mnkr. Intäktsfinansieringen av verksamheten har dock ökat något.

Den sammantagna bedömningen blir att kommunen har en svag utveckling av indikatorerna som mäter de övergripande utvecklingsmålen.
Två av de finansiella målen uppnås såsom de är definierade. Sammantaget bedöms dock inte de finansiella målen som uppnådda.
Helhetsbedömningen blir att kommunen inte uppnår god ekonomisk hushållning.

RESULTAT OCH EKONOMISK STÄLLNING

Årets konsoliderade resultat för kommunkoncernen uppgår till +12 mnkr.
Bolagens resultat redovisas före konsolidering nedan.

Salabostäder AB gör 2024 ett positivt resultat, +18,7 mnkr. I resultatet ingår en jämförelsestörande intäkt på 10,4 mnkr som avser en fastighetsförsäljning. Bolaget ser en positiv trend framåt och att kommande hyreshöjningar innebär en återhämtning av resultat.
Enligt ägardirektivet ska bolaget ha en soliditet om lägst 15 % i genomsnitt under de tre senaste åren och direktavkastningen ska uppgå till 5 %.
Treårsgenomsnittet gör att soliditeten efter 2024 ligger på 14,6 % och direktavkastningen landade på 3,4 %. Bolaget har därmed inte kunnat uppfylla de krav som ställs i ägardirektivet.

Sala Heby Energi AB, +0,6 mnkr vilket kraftigt understiger det budgeterade resultatet på 12 mnkr.
Fjärrvärmeverksamheten har haft rekordhöga priser på bränsle och även stora problem med att teckna avtal med leverantörer av bränsle. Fjärrvärmetaxan höjdes med 25 % från augusti för att möta kostnadsökningarna. Elnätsbolaget har sålt större elanslutningar vilket påverkat resultatet positivt. Även elhandelsverksamheten har genererat vinst under året.
Likviditeten har varit ansträngd i koncernen p g a minskad lönsamhet i fjärrvärmeverksamheten och i kombination med investeringsbehov samt säkring av bränsle i lager.

Sala Silvergruva AB, +0,3 mnkr. Både antalet besökare och omsättning har ökat med ungefär 35 % jämfört med föregående år. Under året har Sala Silvergruva AB fått extra tillskott från kommunen på 6,5 mnkr utöver tidigare beslutade bidrag

Kommunens resultat och ekonomisk ställning

Resultatutveckling

	2021	2022	2023	2024
Årets resultat, mnkr	31,1	-2,2	-7,1	0,1
Årets resultat, % av skatter och bidrag	2,0	-0,1	-0,4	0,0
Årets resultat exklusive jämförelsestörande poster, mnkr			-37,5	-90,9

Årets redovisade resultat uppgick till 0,1 mnkr, vilket ger en negativ budgetavvikelse på 16,8 mnkr.
I årets resultat ingår poster som bedömts vara jämförelsestörande. På kostnadssidan redovisas 11,3 mnkr som uppkom i samband med översvämningen i september samt kostnader för utrangering av förskolelokaler som uppgår till 1,6 mnkr. Som jämförelsestörande intäkt redovisas reavinster motsvarande 98,5 mnkr samt försäkringsersättning för översvämningskostnader, 5,3 mnkr.

Resultatet i förhållande till intäkterna för skatter, generella statsbidrag och utjämning uppgick till 0,0 %.

Resultatet är en viktig del av finansieringen av investeringarna och om resultatmålen inte nås får det en direkt påverkan på kommunens finansiella handlingsutrymme.

Investeringar

	2021	2022	2023	2024
Nettoinvesteringar, mnkr	61,0	90,3	177,9	282,3
Självfinansieringsgrad, %	173,1	83,2	49,3	38,8

I budget 2024 fanns budgeterat för en investeringsvolym på 274,9 mnkr, därtill överfördes 80,1 mnkr i tilläggsanslag i samband med bokslut 2023. Totalt uppgick då budgeten till 355,0 mnkr.
Årets nettoinvesteringar uppgick till 282,3 mnkr, vilket motsvarar 78,8 % av budgeten.
Fler av investeringsprojekten i lokalprogrammet har inte hållit sig inom tilldelade budgetram utan gjort ett sammanlagt underskott på 69,5 mnkr. Investeringsinkomster på totalt 96,5 mnkr har också haft en stor påverkan på utfallet för nettoinvesteringarna. Inkomsterna består av försäljning av fastigheter och skogsmark.
För en mer detaljerad beskrivning av årets investeringar, se avsnittet om investeringsredovisning på sid 42 och bilaga 'Nämndernas verksamhetsberättelser 2024'.

Självfinansieringsgraden av investeringarna mäter hur stor andel av investeringarna som kan finansieras med egna medel (avskrivningar + resultat). Ett utfall på 100 % eller mer innebär att kommunen självfinansierat samtliga investeringar under året. Kommunen har inget beslutat mål om självfinansieringsgrad men har intentionen om att den ska vara hög i budgetprocessen rörande investeringarna.

Den genomsnittliga självfinansieringsgraden under perioden 2021–2024 uppgår till ca 62 % vilket innebär att kommunen under perioden inte kunnat finansiera investeringarna fullt ut med egna medel. De största orsakerna till den låga självfinansieringsgraden är att resultatmålet inte nåtts under de senaste två åren samt den stora negativa budgetavvikelsen inom lokalprogrammets investeringsbudget.

Soliditet

%	2021	2022	2023	2024
Soliditet, %	42,3	38,2	31,4	29,0
Soliditet inkl samtliga pensionsförpliktelser, %	16,3	15,4	11,9	10,7
Riket, snitt:				
Soliditet inkl samtliga pensionsförpliktelser, %	30,7	31,9	32,7	

Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme. Det visar i vilken utsträckning kommunens tillgångar har finansierats med eget kapital respektive skulder. Ett viktigt kriterium för god ekonomisk hushållning är att soliditeten över en längre period inte försvagas utan behålls eller utvecklas i positiv riktning. En förbättrad soliditet innebär att kommunen minskar sin skuldsättning och därigenom stärker sitt finansiella handlingsutrymme inför framtiden.

Kommunens soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser uppgick till 10,7 %, vilket var en minskning med 1,2 procentenheter jämfört med föregående år. Bidragande faktorer är att pensionsförpliktelserna utanför balansräkningen har ökat kopplat till den höga inflationen, negativa resultat de två senaste åren samt att skuldsidan ökat kraftigt. I och med övergång till att redovisa inhyrda lokaler enligt gällande regelverk för finansiell leasing har både tillgångs- och skuldsidan i balansräkningen ökat vilket också påverkar soliditeten negativt.

Kommunens soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser har sjunkit med 5,6 procentenheter under senaste fyraårsperioden.
Vid en jämförelse av soliditetsnivåerna med snittet i riket har Sala kommun en mycket låg soliditetsnivå.
Kommunen har även ett skogsinnehav som till betydande del ligger utanför balansräkningen. Värdet är uppskattat till 586,7 mnkr.

Likviditet

	2021	2022	2023	2024
Kassalikviditet, %	69	75	87	54
Balanslikviditet, %	71	79	90	58
Tillgängliga medel, mnkr	147,6	125,7	179,3	77,4

Likviditetsmått redovisar kommunens kortsiktiga betalningsberedskap. En oförändrad eller ökande likviditet i kombination med en oförändrad eller förbättrad soliditet är ett tecken på att kommunens totala finansiella handlingsutrymme stärks.

Kassalikviditeten uppgick vid årsskiftet 2024 till 54 %, vilket ska jämföras med 87 % under 2023. Likviditeten har försämrats kraftigt under året på grund av de stora budgetavvikelserna både inom drift- och investeringsredovisningen.
Ett sätt att mäta kommunens betalningsförmåga på kort sikt är relationen omsättningstillgångar och kortfristiga skulder, den så kallade balanslikviditeten. Balanslikviditeten 2024 är 58 % vilket innebär att de kortfristiga skulderna är högre än omsättningstillgångarna.
Kommunen har en checkräkningskredit på 60 mnkr, vilket ökar förmågan att göra de löpande utbetalningarna.

Finansiell leasing fast egendom

	2022	2023	2024
Med förfall inom 1 år	9,4	15,7	16,9
Med förfall inom 2–5 år	37,3	60,9	64,8
Med förfall senare än 5 år	95,2	240,5	257,1
Summa	**141,9**	**317,1**	**338,8**

Inhyrda lokaler innebär ett framtida ekonomiskt åtagande kopplat till tecknade hyresavtal. Delar av kommunens inhyrda lokaler har klassificerats som finansiell leasing. Totalt värde för samtliga inhyrda lokaler uppgår till 338,8 mnkr.

Kommunalskatt

%	2021	2022	2023	2024
Sala kommun	22,31	22,31	22,31	22,31
Västmanlands län, snitt	22,06	22,06	22,06	22,06
Riket, snitt	20,71	20,67	20,67	20,70

Sala kommuns skattesats har varit oförändrad sedan 2012 då en skatteväxling gjordes. Skattesatsen är hög i förhållande till snittet i såväl länet som i riket.
I Västmanlands län har Västerås den lägsta skattesatsen 20,36 % att jämföra med Norberg som har den högsta på 22,66 %.

Nämndernas budgetföljsamhet

	2021	2022	2023	2024
Avvikelse, mnkr	-47,7	-60,5	-133,9	-134,0
Avvikelse, %	-3,3	-4,0	-8,6	-8,2

Nämndernas budgetföljsamhet är och har varit mycket svag under en längre period. Avvikelsen 2024 uppgår till -134 mnkr vilket är lika stort underskott som föregående år. Nämndernas tilldelade medel räcker inte till den verksamhet som bedrivs och tillräckliga åtgärder har inte genomförts. Verksamheterna måste effektiviseras och

ambitionsnivåer ses över för att följa de tilldelade ramarna. Nämnderna står därför inför mycket stora utmaningar för att få en budget i balans. Handlingsplaner behöver upprättas snarast och konkreta åtgärder vidtagas.
För en mer detaljerad beskrivning av budgetavvikelser per nämnd, se avsnittet om driftsredovisning på sidan 38 och bilaga 'Nämndernas verksamhetsberättelser 2024'.

Sammanfattande bedömning av resultat och ekonomisk ställning

Kommunen redovisar för året ett positivt resultat på 0,1 mnkr. Balanskravsresultatet uppgår till -97,2 mnkr.

Sammantaget över perioden 2021–2024 så uppgår kommunens resultat till 0,34 % av skatteintäkter, statsbidrag och utjämning, vilket bedöms vara mycket lågt.
I perioden ryms två år med negativa resultat och det råder en stor obalans mellan verksamhetens kostnader och kommunens intäkter som behöver åtgärdas. De stora budgetavvikelserna i nämnderna innebär en stor påfrestning på likviditeten samt kommunens ekonomiska ställning. De negativa budgetavvikelserna för investeringsprojekten inom fastighetsverksamheten har inneburit att fullmäktige under året har tvingats ta beslut om ytterligare upplåning.

För att uppnå det budgeterade resultatet under 2024, med justering av de jämförelsestörande posterna, skulle skatteintäkterna behövt vara 1,90 kr högre.

Goda resultat är en förutsättning för att möjliggöra en hög självfinansieringsgrad av investeringarna och på så sätt hålla nere behovet av lånefinansiering.
Kommunen har haft stora investeringsutgifter under de senaste åren och har under perioden 2021–2024 ökat sin låneskuld med ca 60 % för att klara utgifterna. Som följd därav ökar kommunens räntekostnader kraftigt.

Sammanfattningsvis bedöms Sala kommun vara dåligt rustad finansiellt inför framtiden och de utmaningar som kommer.

Balanskravsresultat

Balanskravet innebär att resultatet för varje enskilt år måste vara positivt, intäkterna ska vara högre än kostnaderna. Vid bedömningen av om balanskravet uppfyllts har årets resultat 0,1 mnkr reducerats med samtliga realisationsvinster som uppkommit vid försäljning av anläggningstillgångar. Därtill kan realisationsvinsten som uppstått vid försäljningen av Lindgården med justeras bort hänvisning till god ekonomisk hushållning. Fastigheten fyller inte längre ett behov i den kommunala verksamheten och innebär att framtida kostnader blir lägre.

Årets resultat enligt balanskravsutredningen uppgår efter justeringen till -97,2 mnkr vilket innebär att kommunen inte uppfyllt balanskravet.

Balanskravsutredning

Mnkr	2021	2022	2023	2024
Årets resultat enligt resultaträkning	**31,1**	**-2,2**	**-7,1**	**0,1**
Reducering av samtliga realisationsvinster	-5,5	-2,5	-40,6	-98,5
Justering för realisationsförluster med undantagsmöjlighet	-	-	-	2,0
Orealiserade vinster/förluster i värdepapper				-0,8
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	**25,6**	**-4,7**	**-47,7**	**-97,2**
Medel till/från resultatutjämningsreserv	-	-	15,1	-
Årets balanskravsresultat	**25,6**	**-4,7**	**-32,6**	**-97,2**

Redovisning av ack negativa resultat och återställande

Mnkr	2021	2022	2023	2024
IB ack ej återställda negativa resultat	**-29,8**	**-4,2**	**0,0**	**-32,6**
- varav från år 2018	-6,9			
- varav från år 2019	-22,9	-4,2		-32,6
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	**25,6**	**-4,7**	**-47,7**	**-97,2**
Medel från resultatutjämningsreserv			15,1	-
Årets negativa balanskravsresultat att återställa	**-**	**-4,7**	**-32,6**	**-97,2**
UB ack ej återställda negativa resultat	**-4,2**	**-8,9**	**-32,6**	**-129,8**
- varav från år 2019	-4,2	-4,2		
- varav från år 2022		-4,7		
- varav från år 2023			-32,6	-32,6
- varav från år 2024				-97,2

Det redovisade balanskravsresultatet för 2024 tillsammans med 2023 års balanskravsresultat innebär att ett mycket stort återställandekrav på -129,8 mnkr uppstår. Enligt regelverket ska ett negativt balanskravsresultat återställas inom tre år. Ett återställande på så kort tid bedöms inte som rimlig då det får alltför stora konsekvenser på den löpande verksamheten.

Underskottet kan till stor del kopplas till kraftigt ökade pensionskostnader 2023–2024 till följd av inflationen. Att åberopa synnerliga skäl för att återställa balanskravsresultatet på längre tid än tre år ses som nödvändigt för att undvika drastiska nedskärningar i verksamheter. En rimlig tid för återställande av det negativa balanskravsresultatet kan vara 5–6 år och rymmas inom det budgeterade resultatet.

Väsentliga personalförhållanden

ANTAL MEDARBETARE

Sala kommun är organiserad under en förvaltning, kommunstyrelsens förvaltning. I förvaltningen finns nio kontor (Ekonomikontoret, Personalkontoret, Kultur- och fritidskontoret, Räddningstjänsten, Samhällsbyggnadskontoret, Tekniska kontoret, Skolkontoret, Vård- och omsorgskontoret samt Kontoret för utveckling och förvaltning) I kommunkoncernen ingår även de tre bolagen, Salabostäder AB (SaboAB), Sala-Heby Energi AB (SHEAB) samt Sala Silvergruva AB (SSAB).

Totalt antal årsarbetare*

	Koncernen		Kommunen	
	2023	2024	2023	2024
Tillsvidare	2 117	2 101	2 013	1 987
Visstidsanställda	58	113	51	107
Totalt	**2 175**	**2 214**	**2 064**	**2 094**

*Årsarbetare är antalet anställda omräknat i heltidstjänster, alla med en anställning som varat i tre månader eller längre.

Antal årsarbetare i den kommunala koncernen per 31 december 2024 var 2 214 st, vilket är en ökning med 39 st i förhållande till år 2023. Endast mycket små förändringar har skett av antal årsarbetare, både i bolagen och kommunen, en ökning med 30 st på kommunen, fyra på Sala Silvergruva AB, tre på Sala-Heby Energi AB och två på Salabostäder AB.

Fördelning mellan män och kvinnor, koncern (antal pers, ej årsarbetare)

2024	Kommun	SaboAB	SHEAB	SSAB	Summa
Kvinnor	1 525	16	16	10	1 567
Män	463	24	50	4	541
Summa	**1 988**	**40**	**66**	**14**	**2 108**

Antal anställda medarbetare i den kommunala koncernen, per den 31 december 2024, var 2 108 st. Inom koncernen arbetar totalt 74 % kvinnor och 26 % män.

Sala kommun har stora kvinnodominerade arbetsplatser, främst inom vård och omsorg samt barn och utbildning, totalt i kommunen är 77 % av medarbetarna kvinnor. Även Sala Silvergruva AB har en stor andel kvinnor, 71 %. Inom Salabostäder AB finns 40 % kvinnor och Sala-Heby Energi AB har 24 % kvinnor.

Fördelning mellan män och kvinnor, kommun

Antal personer, ej årsarbetare	Skolkontor	Vård och omsorg	Övriga[2]	Summa
Kvinnor	599	733	193	1 525
Män	147	162	154	463
Summa	**746**	**895**	**347**	**1 988**

Antal anställda medarbetare, med anställning som varat tre månader eller längre, per den 31 december var 1 988 st.

Traditionellt sett är kommunsektorn kvinnodominerad och Sala kommun utgör inget undantag, 77 % av medarbetarna är kvinnor och 23 % är män. De två största verksamheterna är skol-kontoret samt vård och omsorg, som båda har en hög andel kvinnor i verksamheterna, 80 % för skolkontoret och hela 82 % för vård och omsorg. Att jämföra med övrig verksamhet där kvinnorna endast utgör 56 % av totalt antal anställda.

SJUKFRÅNVARO

Sjukfrånvaro av sammanlagd ordinarie arbetstid

	Koncernen		Kommunen	
	2023	2024*	2023	2024*
Sjukfrånvaro totalt i %	7,4	7,9	8,4	8,0
Sjukfrånvaro, > 60 dagar i % av totalt antal	41,1	44,7	38,8	44,8
Sjukfrånvaro, kvinnor	8,3	9,0	9,2	9,0
Sjukfrånvaro, män	5,2	5,1	5,8	5,1
Sjukfrånvaro, 29 år eller yngre	8,2	6,8	9,1	7,0
Sjukfrånvaro, 30-49 år	7,1	7,0	7,9	7,2
Sjukfrånvaro, 50 år eller äldre	7,6	8,9	8,7	9,1

*Preliminära siffror.

[2]Kontoren för Samhällsbyggnad, Tekniska kontoret, Kultur och fritid, Räddningstjänst samt Personal och Ekonomi.

Sjukfrånvaro av sammanlagd ordinarie arbetstid, kommunala bolagen

	SaboAB		SHEAB		SSAB	
Sjukfrånvaro	2023	2024*	2023	2024*	2023	2024*
Sjukfrånvaro totalt i %	5,8	7,0	3,8	3,2	3,7	7,7
Sjukfrånvaro, > 60 dagar i % av totalt antal sjukskrivna	58,0	64,1	46,3	32,9	86,9	61,9
Sjukfrånvaro, kvinnor	8,7	10,7	2,5	2,4	4,9	8,6
Sjukfrånvaro, män	3,8	4,3	4,1	3,4	1,0	6,1
Sjukfrånvaro, 29 år eller yngre	4,5	7,9	0,6	0,9	0,0	0,0
Sjukfrånvaro, 30-49 år	8,1	5,7	4,4	1,0	0,0	8,8
Sjukfrånvaro, 50 år eller äldre	3,8	7,9	3,9	3,9	6,9	7,4

*Preliminära siffror.

Sjukfrånvaron 2024 visar på totalt 8,0 % (preliminär siffra), av totalt arbetad tid, en minskning med 0,4 procentenheter i förhållande till föregående års mätning vid samma tillfälle. Målet för sjukfrånvaron i Sala kommun år 2024 är satt till 7,92 %. För att målet på sjukfrånvaron skall blir realistiskt utgår det från ett snitt av de senaste fem årens sjukfrånvaro. Målet är inte riktigt uppnått för 2024, då den preliminära sjukfrånvaron är 0,08 procentenheter högre än målet.

Sjukfrånvaron hos våra yngsta medarbetare (29 år och yngre) har sjunkit med hela 2,1 % och är nu på lägst nivå i förhållande till övriga åldersgrupper. Kvinnors sjukfrånvaro kvarstår på en hög nivå, i förhållande till männens, 9,0 % i förhållande till 5,1 %.

För den kommunala koncernen var sjukfrånvaron 7,9 % av totalt arbetad tid, vilket är en minskning med 0,3 procentenheter i förhållande till föregående år. Då bolagen är mycket små i jämförelse med Sala kommun påverka inte deras sjukfrånvaro koncernens resultat i någon större utsträckning. Sala-Heby Energi uppvisar mycket låga sjuktal, endast 3,5 %. Salabostäder har en sjukfrånvaro på 7.0 % och Sala silvergruva på 7,7 %, av totalt arbetad tid.

Andel heltidsanställda i procent i kommunen 2024 (2023)

	Skolkontor	Vård och omsorg	Övriga[3]
Kvinnor	98 % (98 %)	99 % (98 %)	97 % (97 %)
Män	97 % (97 %)	100 % (100 %)	95 % (95 %)

Andelen heltidsarbetande i kommunen är i stort sett oförändrad 2024 i förhållande till året innan, 2023.

Heltidsprojektet, med målsättningen att det normala vid nyanställning ska vara heltidstjänst och att redan anställda medarbetare i högre utsträckning ska arbeta heltid slutfördes den 31 maj 2021. Projektet har medfört att andelen heltidsanställda har ökat i hela kommunen men framför allt inom Vård och omsorg där ett stort antal medarbetare tidigare var deltidsanställda. I dag finns rätten till heltidstjänst som norm med deltid som en möjlighet i Sala kommun och andelen medarbetare med heltidsanställning har stadigt ökat till en nivå nära 100 %.

ÅLDER

Antal medarbetare i kommunen som uppnår 65 år (pensionsålder)/år

	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Antal	19	41	50	62	56	59

Andelen medarbetare som uppnår pensionsålder ökar, vilket påverkar det redan ansträngda kompetensförsörjningsbehovet. Många av dessa medarbetare återfinns dessutom bland de redan svårrekryterade grupperna, ex. undersköterskor, vårdbiträden, lärare, och chefer.

Den som så önskar kan börja ta ut allmän pension från 63 års ålder medan andra pensionsförmåner betalas ut först från 66 års ålder.

Från år 2026 kommer riktålder att införas, vilket innebär att om vi (i genomsnitt) lever längre framöver, kommer den ålder för när det är möjligt att ta ut allmänpension (även garantipension) att följa medellivslängdens utveckling. Riktåldern är tänkt att börja gälla från 2026, vilket kommer att resultera i att den tidigaste tidpunkt för att ta ut allmänpension då förskjuts ett år, från 63 års ålder till 64 år.

Rätten att kvarstå i arbete (enligt lagen om anställningsskydd LAS) är idag till 69 års ålder.

Genomsnittsålder bland Sala kommuns tillsvidareanställda medarbetare var något högre år 2024 i förhållande till året innan, 46,1 år 2024 och 45,7 år 2023.

[3]Kontoren för Samhällsbyggnad, Tekniska kontoret, Kultur och fritid, Räddningstjänst samt Personal och Ekonomi.

REKRYTERING

Med stora pensionsavgångar och kompetensbrist inom många yrkesgrupper i hela landet är kompetensförsörjning och rekrytering prioriterade områden. För att stärka stödet till verksamheterna inom dessa områden kommer utbildning att hållas för samtliga chefer och ett system för digital referenstagning att upphandlas och ingå i verktygslådan vid rekrytering.

HÄLSA OCH ARBETSMILJÖ

Friskvård

Sala kommun uppmuntrar till hälsofrämjande aktiviteter genom att erbjuda friskvårdsersättning till medarbetare som är anställda tre månader eller längre. Ersättningen uppgår till ett värde av 2000 kronor per helt kalenderår i anställning och kan användas som betalning för hälsofrämjande friskvård, enligt Skatteverkets regler, dessutom finns möjlighet att byta friskvårdsersättning mot en hälsokontroll.

Möjligheten att byta friskvårdsbidraget mot en hälsoundersökning nyttjades av 12st medarbetare under 2024, vilket är en person mer än året innan, 2023.

Av 2687st medarbetare som tilldelats möjlighet till friskvårdsersättning 2024 var andelen som utnyttjar ersättningen 77 %, vilket är ett oförändrat antal i förhållande till år 2023.

Utbildning

Arbetsmiljöutbildning för chefer och skyddsombud har erbjudits under året, omfattningen var tre dagar under våren och tre dagar under hösten. Utöver detta har HR genomfört ett antal utbildningar för chefer, som arbetsrättsutbildning, nya verktyget för medarbetarundersökning, konflikthantering, diskriminering och aktiva åtgärder m.m.

För att ytterligare stärka ledarskapet i kommunen har alla chefer tillgång till distansföreläsningar via web. Även de kommunala bolagens VD:ar och centrala fackliga företrädare har erbjudits webbutbildning med olika innehåll, ex förändringsledarskap, utbildning i tillitsbaserat ledarskap och styrning m.m.

Den 9 april och 8 oktober genomfördes ledarforum för alla chefer i Sala kommun. I april var rubriken framgångsrika samtal, Serena Mon de Vienne genomförde en workshop med verktyg för skarpare kommunikation och en stärkt intern samverkan. Den 8 oktober var managementkonsult Sven-Martin Åkesson inbjuden att guida i vad dialog som styrmedel innebär.

Under året har satsningen på tillitsbaserad ledning och styrning samt medarbetarskap fortsatt. Som ett led i detta genomgår alla chefer ledarskapsutbildningen utvecklande ledarskap (UL). Under våren utbildades 40st chefer men höstens planerade utbildningar ställdes in på grund av det ekonomiska läget och planen är att starta upp igen under våren 2025. Samtliga medarbetare har erbjudits en digital utbildning i medarbetarskap och även föredrag/workshop om medarbetarskap, en satsning inom ESF-projektet kompetenscentrum 2.0.

Övrig kompetensutveckling planeras och hanteras behovsanpassat inom respektive verksamhet.

LÖNER 2024

Löneöversyn genomfördes i enlighet med huvudöverenskommelser (HÖK), nyförhandlade 2024. Översynen för samtliga förbund var avklarad i april, förutom för Vårdförbundet som valde att gå ut i strejk och efter att medlare kopplats in slöts ett nytt avtal den 28 juni. Löner för vårdförbundets medlemmar betalades ut först i oktober. Utfallet för Sala kommun i löneöversynen 2024 blev totalt 3,69 %.

Under våren 2025 kommer samtliga huvudöverenskommelser att omförhandlas, med samtliga fackförbund, de nuvarande ettåriga avtalen går ut den 31 mars. Förutsättningarna för förhandlingarna är utmanande då vi befinner oss i ett svårt ekonomiskt läge.

MEDARBETARSAMTAL

Medarbetarsamtal genomförs årligen med samtliga medarbetare inom kommunen. Som stöd för genomförande finns föreläsning via webb för chefer samt en partsgemensamt framtagen mall inklusive utvecklingsplan tillgänglig på kommunens intranät. Avstämning görs, med arbetstagarrepresentanter efter löneöversynsprocessen, för att följa upp att samtalen genomförts samt för att fånga upp eventuella förbättringsförslag.

Förväntad utveckling

BEFOLKNINGSUTVECKLINGEN

Enligt den senaste befolkningsprognosen från Statisticon som gjordes i september 2024 beräknas befolkningsutvecklingen i Sala kommun stanna av och under perioden 2023–2033 förväntas befolkningen minska med 123 invånare.

Den demografiska sammansättningen förändras. Antalet yngre barn minskar och de åldersgrupper som i prognosen beräknas öka mest är gymnasieungdomar och personer över 80 år.
För de kommunala verksamheterna behöver stora omställningar göras för att möta förändringen.

FRAMTIDA FÖRUTSÄTTNINGAR

BNP ökar svagt 2024. En stigande hushållskonsumtion förväntas bli den huvudsakliga drivkraften för en högre BNP-tillväxt 2025.

I SKR:s kalkyl beräknas det reala skatteunderlaget förändras negativt år 2024. 2025 beräknas det återigen öka beroende ett ökat antal arbetade timmar och ökade pensionsinkomsterna på grund av en stor höjning av inkomstbasbeloppet 2025. 2026–2028 förväntas ytterligare en ökning av det reala skatteunderlaget.

KOMMUNENS EKONOMISKA LÄGE

Kommunen befinner sig fortsatt i ett ansträngt ekonomiskt läge. Med anledning av detta genomförde SKR en analys av Sala kommuns ekonomi under hösten 2024. Analysen ledde fram till fem slutsatser:

- Den ekonomiska situationen kräver att ni anpassar verksamheter efter ekonomiska förutsättningar.
- Budgeten måste bli ett verkligt styrdokument.
- Politiska beslut måste bygga på ekonomisk konsekvensbeskrivning och finansiering.
- Finansiella målen måste bli skarpare (kommunen klarar tre av fyra finansiella ändå 70 mnkr back enligt prognosen).
- Volymmodell för hemtjänst och särskilt boende tas fram.

Med anledning av nämndernas negativa budgetavvikelser har arbete pågått under året för att identifiera åtgärder för budget i balans inför kommande år.

Samhällsbyggnadskontoret fortsätter arbetet med att se över kostnaderna inom bostadsanpassning tillsammans med Vård och omsorgskontoret.

Inom tekniska kontoret ska följande åtgärder vidtas:

Kollektivtrafikens minst nyttjade turer och skolskjutskostnader ska ses över.

Samhällstekniska enheten ska sänka kostnaderna för administration och lokaler, samt minska bemanningen inom Gata och Park. Därutöver ska antalet fordon i kommunen minska, i syfte att sänka kostnaderna för de nyttjande verksamheterna.

Fastighetsenheten ska justera hyresavtal och hyror för interna och externa lokaler, arbeta aktivt för att avveckla evakueringslokaler/moduler och minska antalet tomställda lokaler.

Måltidsenheten, ska i samverkan med skolkontoret, hitta åtgärder för lägre bemanning i de kök som serverar färre än 50 barn.

Även vård- och omsorgskontoret och skolkontoret har negativa budgetavvikelser, vilket förutsätter aktivt arbete med att finna åtgärder för att få budgeten i balans inför 2025.

PENSIONSKOSTNADER

Efter ett par år med kraftigt ökade pensionskostnader prognosticeras kostnaderna nu sjunka.

Jämfört med 2024 beräknas pensionskostnaderna bli ca 55 mnkr lägre 2025. För den kommande budgetperioden 2026–2029 är prognosen att första året i perioden minskar kostnaden med ytterligare ca 11 mnkr för att därpå öka årligen med ca 8 mnkr.

INVESTERINGSBEHOV

Koncernen står inför omfattande reinvesteringsbehov i lokaler, bostäder och infrastruktur.

Kommunen behöver i större utsträckning egenfinansiera investeringarna då möjligheten att finansiera via lån är begränsad. Kommunen behöver därför ha en högre resultatnivå än normalt för att möta investeringsbehoven.

HÅLLBARHET

Sala kommun siktar på att 2030 vara en energi- och klimatförebild och kommunens mål är att minska de lokala utsläppen och enbart använda fossilfria drivmedel och energikällor. Den befintliga klimat och energiplanen ska revideras för att säkerställa att kommunen når upp till såväl nationella som lokala mål. Arbetet utgår från den

koldioxidbudget som kommunen har tagit fram och det pågående arbetet med tillhörande handlingsplan.

Gröna lån beviljas för investeringar som minskar klimatpåverkan genom olika åtgärder. Kommunen har i nuläget totalt sex gröna lån, vilka motsvarar 25 % av den totala låneskulden. Ansökan om gröna lån kommer att lämnas in för Möklinta skola och Åkraskolan.

Måltidsenheten fortsätter att arbeta med ekologisk hållbarhet i samband med den årliga svinnmätningen för att både mäta mängden matsvinn och den mängd mat som faktiskt äts upp.

Kommunstyrelsen beslutade i augusti 2024 att genomföra ett utvecklingsarbete kring hanteringen av förorenad mark och förorenade massor. Det arbetet sker löpande under hela året 2025 och ska slutredovisas våren 2026.

Arbetet med att förbättra dammsäkerheten för Gruvans vattensystem fortsätter för att nå målet för säkerhetsnivå i enlighet med krav från Länsstyrelsen.

EKONOMISKA SAMMANSTÄLLNINGAR

Resultaträkning

		Kommun			Koncern	
Mnkr	**Not**	**Redovisat 2023**	**Budget 2024**	**Redovisat 2024**	**Redovisat 2023**	**Redovisat 2024**
Verksamhetens intäkter	3	408,8	463,0	423,2	903,9	903,8
Verksamhetens kostnader	4, 32	-2 010,5	-2 022,6	-2 089,0	-2 409,1	-2 469,8
Jämförelsestörande poster	5	31,4		90,9	36,5	101,4
Avskrivningar	6	-94,7	-89,2	-109,6	-160,7	-179,2
Verksamhetens nettokostnader		**-1 665,0**	**-1 648,8**	**-1 684,5**	**-1 629,4**	**-1 643,8**
Skatteintäkter	7	1 178,3	1 201,3	1 201,4	1 178,3	1 201,4
Generella statsbidrag och utjämning	8	486,2	486,6	506,4	486,2	506,4
Verksamhetens resultat		**-0,5**	**39,0**	**23,3**	**35,1**	**64,1**
Finansiella intäkter	9	14,7	7,1	16,2	10,1	10,8
Finansiella kostnader	10	-21,3	-29,2	-39,4	-43,3	-62,8
Resultat efter finansiella poster		**-7,1**	**16,9**	**0,1**	**1,9**	**12,0**
Årets resultat		**-7,1**	**16,9**	**0,1**	**1,9**	**12,0**

Kassaflödesanalys

		Kommun			Koncern	
Mnkr	**Not**	**Redovisat 2023**	**Budget 2024**	**Redovisat 2024**	**Redovisat 2023**	**Redovisat 2024**
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN						
Årets resultat		-7,1	16,9	0,1	2,0	12,0
Justering för ej likviditetspåverkande poster	11	101,4	88,0	118,1	171,3	188,1
Övriga likviditetspåverkande poster	12	1,2	10,1	3,0	1,2	3,1
Poster som redovisats i annan sektion	13	-40,6		-98,5	-45,7	-109,0
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital		**54,9**	**115,0**	**22,7**	**128,8**	**94,2**
Ökning/minskning kortfristiga fordringar		-10,9		32,3	-0,2	50,3
Ökning/minskning kortfristiga skulder		30,5		-33,1	30,5	-53,3
Ökning/minskning förråd, varulager och exploateringsmark		0,3		-0,3	-5,9	-5,9
Kassaflöde från den löpande verksamheten		**74,9**	**115,0**	**21,6**	**153,1**	**85,3**
INVESTERINGSVERKSAMHETEN						
Investering i immateriella tillgångar					-0,3	0,0
Investering i materiella tillgångar		-233,1	-316,9	-376,4	-344,9	-486,1
Försäljning av materiella tillgångar		57,6	86,7	96,5	65,5	107,6
Förvärv av finansiella tillgångar		-2,3	-5,0	-2,5	-9,7	-3,6
Avyttring av finansiella tillgångar		0,0		0,0	0,1	0,0
Kassaflöde från investeringsverksamheten	**14**	**-177,9**	**-235,2**	**-282,3**	**-289,3**	**-382,1**
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN						
Nyupptagna lån		190,0	110,0	190,0	195,7	251,1
Amortering av långfristiga skulder		-18,6	-20,0	-10,7	-32,1	-18,7
Amortering av skulder för finansiell leasing		-14,5		-19,7	-11,7	-16,8
Ökning av långfristiga fordringar		-0,3		-0,7	-0,3	-8,0
Erhållna offentliga investeringsbidrag		0,0		0,0	0,0	0,0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		**156,5**	**90,0**	**158,9**	**151,5**	**207,6**
UTBETALNING AV BIDRAG TILL STATLIG INFRASTRUKTUR						
Utbetalning av bidrag till statlig infrastruktur		0,0		0,0	0,0	0,0
Kassaflöde från bidrag till statlig infrastruktur		**0,0**		**0,0**	**0,0**	**0,0**
Årets kassaflöde		**53,6**	**-30,2**	**-101,8**	**15,4**	**-89,1**
Likvida medel vid årets början		**65,7**	**39,8**	**119,3**	**128,1**	**143,4**
Likvida medel vid årets slut		**119,3**	**9,5**	**17,4**	**143,4**	**54,3**

Balansräkning

		Kommun			Koncern	
Mnkr	**Not**	**Redovisat 2023**	**Budget 2024**	**Redovisat 2024**	**Redovisat 2023**	**Redovisat 2024**
TILLGÅNGAR						
Anläggningstillgångar						
Immateriella anläggningstillgångar	15	**1,1**		**0,7**	**2,4**	**1,3**
Materiella anläggningstillgångar						
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	16	1 856,0		2 160,3	2 806,9	3 150,7
Maskiner och inventarier	17	99,9		99,9	568,7	579,1
Finansiella anläggningstillgångar	18	43,6		46,8	41,6	46,0
Summa anläggningstillgångar		**2 000,6**	**1 860,6**	**2 307,7**	**3 419,6**	**3 777,1**
Bidrag till statlig infrastruktur	19	**16,8**		**30,8**	**16,8**	**30,8**
Omsättningstillgångar						
Förråd, lager, exploateringsfastigheter	20	12,4	12,7	12,6	30,1	29,8
Kortfristiga fordringar	21	186,1	175,2	153,8	261,4	219,1
Kassa och bank	22	119,3	9,5	17,4	143,4	54,3
Summa omsättningstillgångar		**317,7**	**197,5**	**183,9**	**435,0**	**303,2**
SUMMA TILLGÅNGAR		**2 335,1**	**2 058,1**	**2 522,3**	**3 871,4**	**4 111,0**
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER						
Ingående eget kapital	23	**748,3**	**737,0**	**733,3**	**984,1**	**982,9**
varav resultatutjämningsreserv		15,1		0,0	15,1	0,0
Elimineringar koncern		0,0		0,0	0,0	-5,4
Direktbokning mot eget kapital		-8,0		-1,1	-3,1	-1,1
Årets resultat		-7,1	16,9	0,1	1,9	12,0
Summa eget kapital		**733,3**	**753,9**	**732,3**	**982,9**	**988,5**
Avsättningar						
Pensioner och andra förpliktelser	24	40,5	44,5	43,6	46,7	50,0
Övriga avsättningar	25	4,0		19,8	93,4	115,2
Summa avsättningar		**44,5**	**44,5**	**63,4**	**140,1**	**165,2**
Skulder						
Långfristiga skulder	26, 31	1 205,1	958,0	1 407,5	2 266,8	2 521,0
Kortfristiga skulder	27	352,3	301,7	319,2	481,6	436,3
Summa skulder		**1 557,3**	**1 259,7**	**1 726,7**	**2 748,5**	**2 957,4**
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		**2 335,1**	**2 058,1**	**2 522,3**	**3 871,4**	**4 111,0**

		Kommun		Koncern	
Mnkr	**Not**	**Redovisat 2023**	**Redovisat 2024**	**Redovisat 2023**	**Redovisat 2024**
Panter och därmed jämförliga säkerheter	28	0,0	0,0	99,2	99,2
Ansvarsförbindelser					
Pensionsförpliktelser som inte har tagits upp bland skulderna eller avsättningarna	29	454,4	463,1	454,4	463,1
Övriga ansvarsförbindelser	30	1 068,1	1 131,7	13,1	14,7

Kommunen har pensionsutfästelser åt Sala-Heby Energi AB och Västmanlands Avfalls AB.

Sala kommun har i april 2009 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 296 kommuner och regioner som per 2024-12-31 var medlemmar i Kommuninvest har ingått likalydande borgensförbindelser.

Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest Ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemmarna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnda borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlem har lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemmarnas respektive insatskapital i Kommuninvest Ekonomisk förening.

Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Sala kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2024-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 601 095,7 mnkr och totala tillgångar till 603 917 mnkr. Sala kommuns andel av de totala förpliktelserna uppgick till 2 123,4 mnkr och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 2 145,86 mnkr.

Sala kommun har efter KF beslut 2009-10-29 § 96 undertecknat ett genomförande och finansieringsavtal med Banverket avseende åtaganden på Dalabana etapp 1 och 2. Avtalet innebär att Sala kommun vid ett eventuellt uppkommit underskott maximalt garanterar 17,5 mnkr.

Sala kommun har ett skogsinnehav på 4088 ha med ett grovt beräknat marknadsvärde på cirka 586,7 mnkr som till betydande del ligger utanför balansräkningen.

Drift- och investeringsredovisning

Driftredovisning, mnkr

Mnkr	Redovisat 2023	Budget 2024	Redovisat 2024	Budget-avvikelse
Kommunstyrelse	**276,0**	**254,9**	**302,9**	**-47,9**
Kostnader	774,6	819,6	[4]852,2	-32,5
Intäkter	-498,6	-564,7	-549,3	-15,4
Kultur- och fritids-nämnd	**62,1**	**65,6**	**65,8**	**-0,2**
Kostnader	69,7	70,6	73,6	-3,0
Intäkter	-7,6	-4,9	-7,8	2,8
Skolnämnd	**643,5**	**645,1**	**656,1**	**-11,0**
Kostnader	870,0	851,2	[6]880,7	-29,5
Intäkter	-226,5	-206,1	-224,6	18,5
Äldre- och omsorgs-nämnd	**526,8**	**507,5**	**542,6**	**-35,1**
Kostnader	598,0	580,0	613,0	-33,0
Intäkter	-71,2	-72,5	-70,4	-2,1
Social- och arbetsmark-nadsnämnd	**182,4**	**158,6**	**196,1**	**-37,4**
Kostnader	211,6	184,0	222,3	-38,3
Intäkter	-29,2	-25,3	-26,2	0,9
Överförmyndare	**2,4**	**3,4**	**2,5**	**0,9**
Kostnader	2,4	3,4	2,5	0,9
Intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0
Revision	**1,0**	**1,2**	**1,3**	**-0,1**
Kostnader	1,0	1,2	1,3	-0,1
Intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansförvaltning	**-29,1**	**12,4**	**-82,7**	**95,2**
Kostnader	18,2	12,4	18,0	-5,5
Intäkter	-47,3	0,0	-100,7	100,7
Avgår interna poster				
Kostnader	-431,2	-410,6	-452,0	41,4
Intäkter	431,2	410,6	452,0	-41,4
Summa kostnader	2 114,4	2 111,9	2 211,5	-99,6
Summa intäkter	-449,4	-463,0	-527,0	64,0
Verksamhetens netto-kostnader	**1 665,0**	**1 648,9**	**1 684,5**	**-35,7**

Kommentarer på avvikelser mellan budget och redovisat i driftredovisningen

Driftbudget för 2024 exklusive Finansförvaltning uppgick till 1 626,6 mnkr. Under året har kommunstyrelsen beslutat om ombudgeteringar av kommunstyrelsens förfogande på 9,8 mnkr. Efter ombudgeteringar uppgick driftbudgeten till 1 636,4 mnkr.

Kommunstyrelsen redovisar sammantaget ett underskott på -51,3 mnkr (exkl finansiella poster) fördelat på följande:

Staben för utveckling och förvaltning, -2,0 mnkr.
Kommundirektören avvikelse, -1,4 mnkr, beror till stor del på kostnader för försvarshögskolans utredning för översvämning 2023 och kostnader för facklig verksamhet samt kostnader för skolchefens överenskommelse. Sala 400 års avvikelse, -0,8 mnkr, beror på obudgeterade kostnader för utlämnade bidrag. IT- och digitaliseringsenhetens avvikelse, -1,1, beror på ökade kapitalkostnader på grund av investeringar. Näringsliv, +0,4, Kommunikation, +0,8 och Upphandling, +0,3, avviker positivt på grund av lägre personalkostnader.

Personalkontoret, +0,8 mnkr.
Överskottet är orsakat av lägre personalkostnad, vakanta tjänster på HR, medarbetare med reducerad arbetstid samtidigt som löneenheten haft extra lönekostnad för kompetensöverföring i samband med planerad pensionering.

Ekonomikontoret, +1,0 mnkr.
Avvikelsen beror främst på lägre personalkostnader än budgeterat på grund av vakanser, sjukskrivningar och föräldraledigheter.

Tekniska kontoret, -48,8 mnkr.
Utfallet för Kontorsledning vid årets slut var 9,1 mnkr, vilket medför en positiv budgetavvikelse på +9,9 mnkr och beror på ökade intäkter för skogsavverkning. Överskottet på skogen beror på god vinst på skogsavverkning med anledning av höga virkespriser på marknaden.

Samhällsfinansierade resor gör ett underskott på -11,1 mnkr. Underskottet beror framför allt på ökade kostnader för drivmedel och reparationskostnader för bussar, men även andra faktorer.

Budgetavvikelsen för Gata uppgick till -7,5 mnkr vid årets slut. Avvikelsen beror på ökade kostnader för hyra på grund av ny lokal på Verkstadsgatan (0,7 mnkr), kostnader för vinterväghållning (3,1 mnkr), reparationer av maskiner (0,9 mnkr), ökade kostnader för avskrivningar (0,2 mnkr), samt betydligt lägre intäkter för utförda VA-arbeten (2,0 mnkr). Därutöver redovisar Centralförrådet och Internposten sammanlagt en negativ budgetavvikelse motsvarande 0,6 mnkr, vilket framför allt beror på minskade intäkter från andra kontor.

Enheten Park redovisade också en negativ budgetavvikelse motsvarande -3,7 mnkr vid bokslutet. Avvikelsen

beror främst på ökade kostnader för kapitalkostnader och minskade personalintäkter på grund av att mindre arbete utförts åt andra enheter under året (3,7 mnkr). Under året har även medel avsatts till Tekniska kontoret för Sala 400 år, motsvarande 300 tkr, vilket inte varit budgeterat.
Projekt och utveckling samt Kart/mät visar en positiv budgetavvikelse med 2,4 mnkr framför allt på grund av neddragning av personal.

Årets resultat för Fastighet uppgår till 38,0 mnkr, vilket är en negativ budgetavvikelse motsvarande -35,0 mnkr. Budgetavvikelsen beror på:

- Evakueringslokaler (moduler) -14,8 mnkr
- Tomställda lokaler -2,7 mnkr
- Kostnader för återställande av källare på Ösby efter översvämning -10,0 mnkr. Tas till viss del ut av en försäkringsersättning på +5 mnkr. Budgeten var 2 mnkr. Budgetavvikelsen är därav -3 mnkr.
- Rivning av Åkraskolan -2,4 mnkr
- Avetablering moduler Möklinta -2,3 mnkr

Därutöver finns en differens mellan hyresintäkter och kostnader för drift av de fastigheter som kommunen nyttjar och äger (-12,1 mnkr).

Ovanstående kostnadsökningar jämfört med budget tas till viss del ut av ökade intäkter (+1,3 mnkr) samt att badhusutredningen endast kostat 0,5 mnkr under 2024 och budgeten som tilldelats från KS uppgick till 1,5 mnkr (budgetavvikelse +1 mnkr).

Årets resultat för Måltid blev 4,7 mnkr jämfört mot 1,0 mnkr i budget, vilket motsvarar en negativ budgetavvikelse på -3,7 mnkr. Det negativa resultatet beror till största del på minskade intäkter med anledning av minskat barn- och elevantal i skolverksamheten (5,2 mnkr), men även till mindre del på grund av ökande livsmedelskostnader (0,6 mnkr). Detta uppvägs till viss del av högre måltidsintäkter från äldreomsorgen (0,8 mnkr). Personalkostnaderna var 1,0 mkr lägre än budgeterat.

Räddningstjänsten, +0,5 mnkr.
Överskott av intäkter beror bland annat på insatser för onödig utryckning av automatlarm där antalet insatser överstiger antaganden i budget. Detsamma gäller för ersättning för restvärdesräddning vid insatser. Internräntan är 336,9 tkr högre än budget och avskrivningskostnaden blev 779 tkr lägre än budget. Högre personalkostnader för bland annat mertid för extra inkallad personal för att täcka upp för bemanning. Bränslekostnaden blev 317 tkr lägre än budgeterat. Internhyror blev 228 tkr lägre än budgeterat.

Samhällsbyggnadskontoret, -2,9 mnkr.
Avvikelsen vid byggenheten beror på kostnaderna för bostadsanpassning. Avvikelsen vid plan- och utvecklingsenheten är konjunkturell.

Kultur- och fritidsnämnden -0,2 mnkr.

Skolnämnden, -10,8 mnkr (exklusive finansiella poster).
Nämnd och styrelseverksamheten gör ett smärre underskott, -0,1 mnkr, på grund av heldagssammanträden som inte budgeterats.

Central förvaltning gör ett överskott på 3,5 mnkr som till största delen beror på vakanta tjänster.

Förskolans underskott, -4,3 mnkr, beror främst på omställningskostnader för personal som inte har gett effekt förrän vid årets slut.

Anpassad gymnasieskola gör ett överskott på 1,4 mnkr som består av att fler elever från andra kommuner än budgeterat har valt att gå i Sala kommun.

Anpassad grundskola gör ett underskott på -1,1 mnkr som beror på ökning av antal elever som gjort att en ny klass startat som inte var budgeterat vid årets början.

Grundskolan gör ett överskott på 1,2 mnkr som bland annat beror på lägre inköpskostnader samt kostnader för hyra och städ som inte har uppstått.

Gymnasieskolans underskott, -11,6 mnkr, beror främst på interkommunala ersättningar för gymnasieelever som valt att studera på andra skolor än de kommunala skolorna i Sala.

Äldre- och omsorgsnämnden, -35,1 mnkr.
Ledning, -20 mnkr.
Personalkostnaderna avviker vid årets slut med 18,8 mnkr.

Administration, + 6,9 mnkr.
Det har rekvirerats intäkter som inte var kända när budgeten lades motsvarande 1,4 mnkr. Inköpsstoppet som infördes har gjort att kostnaderna minskat mot budget motsvarande 0,5 mnkr vid årets slut. Interna kostnader, hyror och städ har lämnat ett överskott på 4,2 mnkr mot budget.

Omsorg om funktionshindrade, +2,8 mnkr.
Vid årets slut har intäkter från bl.a. Försäkringskassan som bedömdes som osäkra i delåret beslutats och inkommit motsvarande 1 mnkr. Personalkostnaderna för året har en positiv avvikelse på 1,3 mnkr mot budget beroende på vakanshållande av tjänster samt en restriktiv vikarieanskaffning.

Omsorg om äldre redovisar sammantaget ett underskott på -24,7 mnkr fördelat på följande:
Hemtjänst och dagverksamhet, -3,2 mnkr. På grund av en restriktiv vikarietillsättning har ett överskott motsvarande 3

[4] Inklusive finansiella poster avseende låneränta VA-verksamhet samt insatsutdelning Lantmännen

mnkr mot budget genererats. Avgiftshöjningen som gjordes hösten 2023 har inte gett den effekt man räknat med. Kostnader för LOV har vid årets slut visat sig bli 2,3 mnkr högre än budget. Både på grund av att det är svårt att uppskatta kostnader vid budgettillfället samt att budgeten än lägre än kostnaderna året innan. Interna kostnader för måltider har blivit högre på grund av prishöjning som inte tagits höjd för i budget.

Rehab/HSL, -2,0 mnkr (+0,5).
Lägre intäkter än budgeterat på grund av lägre avgiftsutrymmet för brukare med hemsjukvård 0,9 mnkr. Underskottet i övrigt beror på att verksamheten haft hyrpersonal p.g.a. svårigheter att rekrytera behörig personal.

Särskilt boende, -19,5 mnkr.
Intäkterna har av samma anledning som inom hemtjänsten blivit lägre än budget. Alltså en för optimistisk budgetering och lägre effekt på avgiftshöjningen 3 mnkr. Personalkostnaderna vid årets slut är 11 mnkr högre än budget. Hyreskostnaderna vid årets slut är 6,2 mnkr högre än budget. Detta till följd av att verksamheten budgeterat en lägre hyresökning än den faktiska.

Social- och arbetsmarknadsnämnden, -37,4 mnkr.
Underskottet återfinns inom Individ och Familjeomsorgens verksamheter.

Övergripande IFO – Hade en budget på 7,9 mnkr och redovisar ett underskott på 5,6 mnkr. Underskottet beror till stor del på felaktigt budgeterad kostnad för administrativt stöd.

Vuxenenheten – Hade en budget på 20,3 mnkr och redovisar ett överskott på 3,3 mnkr. Överskottet kan förklaras med att det budgeterats för höga kostnader för Institutionsvård för vuxna än vad som blev det faktiska utfallet.

Barn-och ungdomsenheten – Hade en budget på 69,3 mnkr och redovisar ett underskott på 20,8 mnkr. Underskottet beror på kostnader för placeringar barn och unga samt på kostnader för hyrpersonal som tagits in för att täcka vakanser på handläggartjänster där rekryteringen har misslyckats. Hyrpersonalen står för ca 8 mnkr av underskottet.

Biståndsenheten - Hade en budget på 23 mnkr och redovisar ett underskott på 11,9 mnkr. Där underskottet till viss del beror på kostnader (2,1 mnkr) för inhyrd personal som använts för att täcka upp för biståndshandläggare. Underskottet består även av ett underskott för extern personlig assistans där man haft betydligt högre kostnader än den ursprungliga budgeten.

*Försörjningsstöd - R*edovisar ett underskott på 3,3 mnkr. Underskottet kan förklaras av högre kostnader för bidrag till enskilda än vad som förutsågs vid budgettillfället. Även här består en del av underskottet av kostnader för hyrpersonal, ca 0,4 mnkr.

Inom ***Finansförvaltningen*** redovisas kostnader för pensioner och arbetsgivaravgifter. Kostnaderna täcks delvis av intäkter från nämnderna genom ett internt po-pålägg som baseras på kommunens totala lönekostnader.
Pensionskostnaderna översteg budget med 3,1 mnkr, bland annat beroende på ändrade redovisningsregler för den särskilda löneskatten på finansiella kostnaden för pensioner. Budgeten för arbetsgivaravgifterna baserades på ett något för lågt belopp och så även intäkten för popålägget, nettoavvikelsen för dessa poster blev tillsammans -0,5 mnkr.
Då planerade investeringar inte fullt ut har genomförts och aktiverats enligt plan har internränteintäkterna kopplade till kommunägda anläggningstillgångar blivit -3,9 mnkr lägre än budgeterat.
I och med att inhyrda fastigheter och viss lös egendom klassificerats som finansiell leasing har finansförvaltningen fått ökad internränteintäkt på 8,7 mnkr som sedan möts av en lika stor kostnadspost inom finansnettot.
På Finansförvaltningen återfinns även en intern kostnadspost på 3,6 mnkr också som möts av interna intäktsposter inom ÄON:s och kansliets verksamheter. Detta kopplat till att ett par generella statsbidrag är riktade direkt till dessa verksamheter. Den externa intäkten redovisas som ett generellt statsbidrag.
Sålda fastigheter har gett reavinster på 98,5 mnkr. Av Kommunstyrelsens förfogande återstår 0,2 mnkr vid bokslutet. Sammantaget slutar verksamhetens nettokostnader för Finansförvaltningen på +82,7 mnkr, vilket är 97,3 mnkr bättre än budgeterat.

Kommentarer på avvikelser mellan helårsprognos vid delåret och verkligt utfall

I delårsbokslutet var prognosen för verksamhetens nettokostnader -0,9 mnkr, verkligt utfall för året blev -35,7 mnkr. Avvikelsen mellan prognos och verkligt utfall, -34,8 mnkr, beror till stora delar på:
Kommunstyrelsen, -21,4 mnkr (exklusive finansiella poster).
Kommundirektör -1,8 mnkr.
Avvikelsen mot prognosen i delåret beror främst på för lågt prognostiserade kapitalkostnader för IT-investeringar, kostnader för konsulter samt kostnader för Sala 400 år.

Ekonomikontoret, +0,7 mnkr.
Avvikelsen mot prognosen i delåret består av lägre personalkostnader på grund av sjukskrivningar under hösten.

Tekniska kontoret, -21,5 mnkr (exklusive finansiella poster).
Kontorsledning - Högre virkespriser än prognos i delåret gör en avvikelse mot prognos på cirka 3 mnkr.

Samhällsfinansierade resor - Kostnaderna för bland annat färdtjänst och transporter till och från daglig verksamhet ökar, totalt ökar särskild kollektivtrafik med 2,7 mnkr. Ökningen var störst under årets tre sista månader vilket inte förutsågs i prognosen.

Fastighet - Vid delårsbokslutet 2024 rapporterade Fastighet en prognos om en negativ budgetavvikelse för helåret om -8,3 mnkr. Avvikelsen bestod mestadels av evakueringslokaler och ökade kostnader för värme. I samband med månadsrapporten i oktober 2024 ändrade Fastighet sin prognosticerade budgetavvikelse till – 23,1 mnkr. Förändringen i prognos på 14,8 mnkr berodde på att intäktsprognosen justerades ned. Budgetavvikelsen vid årsbokslutet blev sedan -35,0 mnkr, vilket är en avvikelse mot den senaste prognosen med -11,9 mnkr. Denna avvikelse beror på ökade kostnader vid återställandet efter vattenskada på Ösby (3 mnkr), avveckling av Möklinta modulskola (2,3 mnkr) samt ökade kostnader för yttre skötsel, el och värme samt extra städkostnader (6,1 mnkr).

Måltid - Prognosen i oktober uppskattades till en negativ budgetavvikelse på -5,8 mnkr. Resultatet vid årsbokslutet förbättrades sedan med 1,2 mnkr jämfört med prognosen, då livsmedelskostnaderna kunde hållas nere under den senare delen av året (0,2 mkr) samt lägre lokalhyra än antaget (1,0 mkr).

Räddningstjänsten, +1 mnkr.
Högre externa intäkter än prognostiserat i delåret.

Skolnämnden, +9,7 mnkr (exklusive finansiella poster). Central förvaltnings prognosavvikelse mot delårsrapporten beror bland annat på lägre kostnader för friskvård än prognostiserat, lägre kostnader för inköp samt en positiv förändring av semesterlöneskulden.

Förskolas positiva förändring sedan delåret beror på lägre kostnader för fristående förskolor än vad som tidigare prognostiserats samt att måltidskostnaderna blev lägre än förväntat.

Anpassad gymnasieskola visar ett ytterligare positivt resultat sedan delåret på grund av en statsbidragsintäkt och lägre verksamhetskostnader än förväntat.

Grundskolas förbättring sedan delåret beror bland annat på lägre inköpskostnader än tidigare prognostiserat samt kostnader för hyra och städ som tidigare inkluderats i prognosen men som inte har uppstått. En ytterligare bidragande faktor är en positiv förändring av semesterlöneskulden.

Äldre- och omsorgsnämnden, -17,0 mnkr.
Externa intäkter har i delåret prognostiserats för optimistiskt och lämnar ett underskott på cirka 4,5 mnkr.

Verksamheterna har fortsatt haft svårigheter att rekrytera behörig personal och behovet av hyrpersonal har kvarstått under hösten, cirka -1,5 mnkr.

En orealistisk prognos för vikariekostnader har lagts i delårsbokslutet, cirka -10 mnkr.

Interna hyreskostnader för tomma lägenheter som inte var med i prognosen vid delåret har belastat verksamheten med cirka 2,8 mnkr.

Intäkter från Försäkringskassan som bedömdes som osäkra i delåret har beslutats och inkommit vilket motsvarar 1 mnkr.

Social- och arbetsmarknadsnämnden, -3,2 mnkr.
Kostnader för placeringar och personlig assistans är svåra att förutse. Under hösten har ett antal ärenden inom både personlig assistans samt vuxenplaceringar tillkommit vilket gör en avvikelse mot prognos i delåret.

Finansförvaltningen, -1,2 mnkr.
På kostnadssidan blev de personalrelaterade kostnaderna 2,7 mnkr högre än prognosticerat, varav 2,3 mnkr kopplas till pensionskostnader och förändrad redovisning av särskild löneskatt på den finansiella kostnaden för pensioner. Den finansiella leasingen innebar ökade internränteintäkter med 3,4 mnkr jämfört med delårsprognosen.

Investeringsredovisning, mnkr

Mnkr	Budget 2024	Redovisat 2024	Budget-avvikelse
Kommunstyrelse	**334,5**	**266,2**	**68,4**
Utgifter	336,3	362,6	-26,3
Inkomster	-1,8	-96,5	94,7
Kultur- och fritidsnämnd	**3,0**	**3,0**	**0,0**
Utgifter	3,0	3,0	0,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0
Skolnämnd	**13,3**	**9,9**	**3,4**
Utgifter	13,3	9,9	3,4
Inkomster	0,0	0,0	0,0
Äldre- och omsorgsnämnd	**4,2**	**1,1**	**3,1**
Utgifter	4,2	1,1	3,1
Inkomster	0,0	0,0	0,0
Finansförvaltning	**0,0**	**2,2**	**-2,2**
Utgifter	0,0	2,2	-2,2
Inkomster	0,0	0,0	0,0
Summa	**355,0**	**282,3**	**72,7**

Kommentarer på avvikelser mellan budget och redovisat i investeringsredovisningen

I budget 2024 budgeterades för en investeringsvolym på 274,9 mnkr. I samband med behandlingen av bokslut 2023 överfördes 80,1 mnkr i tilläggsanslag. Totalt uppgick därefter investeringsbudgeten till 355 mnkr. Totalt upparbetades 282,3 mnkr under året vilket motsvarar cirka 80 % av budgeten.

Kommunstyrelsen, +68,4 mnkr.
Kommundirektör, +4,1 mnkr.
Avvikelsen mot budget beror bl.a. på ej genomförda IT-investeringar.

Samhällsbyggnadskontoret, +87,0 mnkr.
Avvikelsen mot budget beror på intäkterna från skogsförsäljningen som slutbetalats under 2024.

Tekniska kontoret, -22,9 mnkr.
SAMHÄLLSTEKNISKA:
Den totala omfattningen av investeringar under året blev lägre än budget med 21,3 mnkr. Budgetavvikelsen beror i första hand på mindre exploateringar än planerat.

Gata och Park
Gatuprogrammets totala budget under 2024 var 29,2 mnkr. Det totala investeringsutfallet blev 9,5 mnkr, vilket är en positiv avvikelse på 19,7 mnkr. Avvikelsen beror framför allt på att exploateringsprojekt har skjutits framåt i tiden.

Utfallet för Parkprogrammet vid bokslutet blev 1,9 mnkr jämfört med budgeten på 3 mnkr. Det motsvarar en positiv budgetavvikelse på 1,1 mnkr och härrör främst till att exploateringsprojekt har skjutits framåt i tiden.

FASTIGHET:
Fastighets investeringsutfall för 2024 uppgick till 323,3 mnkr, vilket motsvarar en negativ budgetavvikelse på -69,5 mnkr. Avvikelsen härrör främst från de stora projekten:

Åkraskolan -37,9 mnkr, vilket beror på förskjutning av kostnader mellan åren (-21,3 mnkr), ökade kostnader för en kall vinter och översvämning, samt ökade kostnader för sanering (-16,6 mnkr).

Möklinta -15,3 mnkr, med anledning av tillkommande beställningar från verksamheten samt ökade kostnader för busshållplats. Projektets totala budgetavvikelse inklusive busshållplatsen uppgår till -14,4 mnkr.

Ösby elevhem -13,6 mnkr, beror på att utgifter fallit ut under 2024 i stället för 2025. Projektet kommer att vara färdigställt under början av 2025.

Valla B-hus -1,3 mnkr. Projektet som helhet blev -3,2 mnkr dyrare än den beslutade budgeten för projektet.

Etableringen av två förskolemoduler har belastat investeringsbudgeten med -11,5 mnkr, vilket inte var budgeterat. Hela beloppet är därför en negativ avvikelse mot budget.

Försäljningen av Lindgården ger ett positivt resultat med +7,6 mnkr.

Skolnämnden, +3,5 mnkr.
Avvikelsen mot budget beror på ej genomförda inköp av inventarier gällande ny skola på Åkra.

Äldre- och omsorgsnämnden, +3,1 mnkr.
Avvikelsen mot budget beror på att medel som avsatts för öppning av flera boendeplatser inte använts då öppnandet har skjutits fram på grund av det ekonomiska läget.

Finansförvaltningen, -2,2 mnkr.
Ej budgeterat för obligatorisk medlemsinsats i Kommuninvest.

Investeringsredovisning per styrelse, nämnder och enheter

Mnkr	Redovisat 2021	Redovisat 2022	Redovisat 2023	Redovisat 2024
Kommunstyrelse	**53,9**	**85,0**	**165,5**	**266,2**
- varav Kommundirektör	3,9	2,3	3,5	3,5
- varav Plan och utveckling	-0,7	8,5	-46,1	-88,8
- varav Gata och Park	6,9	9,1	19,0	11,4
- varav VA-kollektivet	11,5	14,7	11,2	6,5
- varav Fastighetsenheten	23,9	45,8	179,7	323,3
- varav Kart/mät	0,0	0,0	0,0	0,4
- varav TK projekt och utveckling	2,0	1,3	-3,3	8,6
-varav Räddningstjänsten	6,6	3,3	1,5	1,3
Kultur- och fritidsnämnd	**4,9**	**0,3**	**0,0**	**3,0**
Skolnämnd	**2,5**	**3,5**	**4,2**	**9,9**
Äldre- och omsorgsnämnd	**0,6**	**1,0**	**6,0**	**1,1**
Finansförvaltning	**-0,9**	**0,6**	**2,2**	**2,2**
Summa	**61,0**	**90,3**	**177,9**	**282,3**

Större investeringsprojekt, utgifter överstigande 1 mnkr

Mnkr	Startår	Redovisat 2024	Redovisat totalt	Aktiveras
Färdigställda investeringar				
KS, Gata och Park				
Hyttgatan återställning VA-sanering	2024	1,2	1,2	2024
Väsbygatan/Lasarettsgatan	2024	1,5	1,5	2024
KS, VA-kollektivet				
Oml ledning Möklinta skola	2023	0,5	4,0	2024
KS, Lokaler				
Ösby renovering elevhem C	2022	0,1	12,5	2024
Ösby renovering elevhem E	2023	15,8	16,7	2024
Ösby renovering elevhem F	2023	15,0	15,0	2024
Möklinta ny skola	2021	45,0	100,7	2024
Ekdalens modulförskola	2023	4,1	17,3	2024
Vallaskolan renov hus B	2023	17,3	21,4	2024
Ledningsplats datorhall	2023	10,6	10,7	2024
Emmylunds modulförskola	2023	7,4	15,0	2024
Pågående investeringar				
Gruvans vattensystem				
Restaurering Griessbach	2023	2,6	2,9	2026
Nödutskov Långforsen	2024	2,5	2,5	2025
Olov Jons dammförstärkning	2024	2,6	2,6	2025
KS, VA-kollektivet				
Torsgatan VA-sanering	2024	1,9	1,9	2026
Skalskydd vattenverk	2023	0,9	3,4	2026
KS, Lokaler				
Åkra nytt skolhus	2022	201,2	281,6	2025

Drift- och investeringsredovisningens uppbyggnad

Fullmäktige anvisar i budgeten resurser till kommunstyrelsen och nämnderna för drift och investeringar. Sala kommun arbetar med en budgetmodell som fastställer budget för kommande år samt plan för ytterligare två år. När fullmäktige tagit budgetbeslutet upprättar kommunstyrelsen och nämnderna sin detaljbudget inför det kommande året.

Driftbudget

Fullmäktige tilldelar kommunstyrelsen och nämnderna nettoanslag som binds på styrelse/nämndsnivå. Kommunstyrelse och nämnder tar sedan beslut om fördelning mellan verksamhetsområden. Omdisponering av nettoanslag under året kan beslutas av fullmäktige och omdisponering mellan verksamheter kan beslutas av kommunstyrelse eller nämnd.

Nämndernas detaljbudgetar görs brutto uppdelat på intäkter och kostnader.

Kommunstyrelsen och nämndernas budgetavvikelser överförs inte regelmässigt mellan år. Nämnderna har i samband med bokslutet möjlighet att begära överföring av budgetavvikelse till nästkommande år men fullmäktige tar beslutet om så ska ske.

Investeringsbudget

Fullmäktige tilldelar kommunstyrelsen och nämnderna anslag som binds på styrelse/nämndsnivå.

Investeringarna har en planeringshorisont på tio år, fullmäktigebeslutet innebär dels ett anvisningsbeslut om medel till en investering för budgetåret dels ett beslut om investeringsramar för planperioden som är tre år och dels ett inriktningsbeslut för de därpå följande sex åren. Kommunstyrelse och nämnder har i samband med bokslutet möjlighet att begära överföring av investeringsmedel för pågående projekt samt projekt som inte hunnit påbörjats.

Bolagen

Den löpande verksamheten i kommunens bolag finansieras med deras egna försäljningsintäkter och när så är nödvändigt med koncernbidrag.

Bolagens investeringar beslutas av bolagets styrelse och finansieras med egna medel och/eller lån. När kommunal borgen krävs är det fullmäktige som beslutar om borgensåtagande.

Tillämpade internredovisningsprinciper

Poster som kalkylmässigt simuleras i driftredovisningen är:

Personalomkostnader, i form av arbetsgivaravgifter, avtalspension och löneskatt. Po-pålägget uppgick 2024 till 45,75 %

Kapitalkostnader i form av avskrivningar och ränta på bundet kapital. Den internt beräknade räntan har 2024 satts till 2,50 %. Kapitalkostnaderna beräknas enligt rak nominell metod, dvs linjär avskrivning och ränta på bokfört restvärde. För information om avskrivningstider se redovisningsprinciper.

Gemensamma kostnader som fördelas mellan kommunens olika verksamheter genom interndebitering är:

- hyreskostnader för lokaler
- kostnader för fordon och bilar
- kost
- vissa IT-licenser

Gemensamma kostnader som fördelas med schabloner är:

- försäkringar

Beskrivning av drift- och investeringsredovisningens samband med årsredovisningens övriga delar

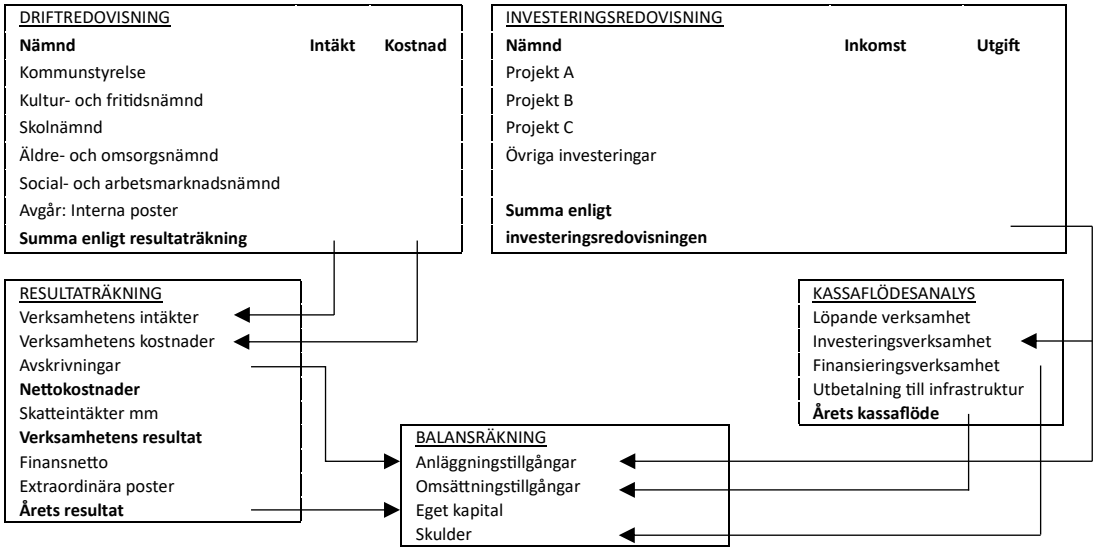

Noter

NOT 1, REDOVISNINGSPRINCIPER

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och god redovisningssed och enligt gällande rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR) samt anvisningar från Sveriges kommuner och regioner (SKR).

Kommunfullmäktige har under 2018, KF § 122, fattat beslut om att frångå huvudregeln i RKR:s information om redovisning av rivnings- och saneringsutgifter och aktivera dessa utgifter som markanläggning i stället för att de kostnadsförs direkt.

Kommunkoncern och sammanställda räkenskaper
De sammanställda räkenskaperna ska ge en samlad bild av den totala kommunala verksamheten och dess ekonomiska utfall oavsett om verksamheten bedrivs i förvaltningsform eller bolagsform. Resultat- och balansräkningar samt kassaflödesanalys läggs samman och därefter elimineras koncerninterna poster. Konsolidering sker i proportion till kommunens ägda andel av det kommunala koncernföretaget.

Kommunkoncernen består av följande kommunala koncernföretag: Salabostäder AB 100%, Sala-Heby Energi AB 87,5% samt Sala Silvergruva AB 81%. Inga förändringar i sammansättningen av kommunkoncernen har skett under räkenskapsåret. Kommunfullmäktige beslutade 2023-04-24 att köpa samtliga B-aktier i Sala Silvergruva AB och under året har arbetet med att verkställa köpen påbörjats.

De sammanställda räkenskaperna är grundade på årsredovisningar vilka i de flesta fall var reviderade vid tidpunkten för konsolideringen. Vissa avvikelser av mindre omfattning kan ändå förekomma jämfört med de slutliga rapporterna.

Anläggningstillgångar
Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk eller innehav med en nyttjandeperiod om minst 3 år klassificeras som anläggningstillgång om beloppet överstiger gränsen för mindre värde som har satts till ett prisbasbelopp enligt kommunens riktlinjer. Det gäller som gemensam gräns för materiella tillgångar och därmed också för finansiella leasingavtal.

Kommunen tillämpar så kallad rak nominell metod där avskrivning sker på tillgångarnas anskaffningsvärde. Avskrivning påbörjas månaden efter att investeringen tagits i bruk.

Från och med 2015 tillämpas komponentavskrivning på objekt där komponenter tydligt kan urskiljas. Objekt med ett bokfört värde överstigande 25 mnkr vid bokslut 2013 har uppdelats i komponenter utifrån en schablon. Grundinvesteringarna har sedan procentuellt fördelats ut på respektive komponent och framtida avskrivningar anpassas till komponentens avskrivningstid. Följande avskrivningstider tillämpas normalt i kommunen för; byggnader och tekniska anläggningar: 10, 15, 20, 25, 30, 33, 50 och 100 år, och för maskiner och inventarier; 5, 7, 10, 15, 20 och 25 år.

Pågående projekt samt markreserv avskrivs inte alls.

Omsättningstillgångar
Kundfordringar och övriga kortfristiga fordringar är upptagna till det belopp varmed de beräknas inflyta.

Avgränsade exploateringsområden klara för försäljning redovisas som omsättningstillgång. Enstaka tomter utanför avgränsat exploateringsområde redovisas som materiella anläggningstillgångar då de har ett ringa värde.

Lager med väsentligt värde, värderas till värkligt värde och lager med ringa värde kostnadsförs direkt.

Hyra och leasing
Leasingavtal där de ekonomiska fördelarna och riskerna som förknippas med ägandet av objektet i allt väsentligt överförs från leasegivaren till leasetagaren ska klassificeras som finansiell leasing. Finansiell leasing ska tas upp som tillgång i leasetagarens balansräkning. Ett finansiellt leasingavtal medför avskrivningar och räntekostnader som ska redovisas i resultaträkningen. Tillgången ska skrivas av enligt samma princip som gäller för andra tillgångar av samma slag. Leasingavtal som inte klassificeras som finansiellt är ett operationellt leasingavtal. Leasingavtal som uppfyller kriterierna för korttidsinventarier ska redovisas som operationella.

Fast egendom
Finansiell leasing redovisas på de externa förhyrningar som kommunen gör samt även på de verksamhetslokaler som hyrs från dotterbolaget Salabostäder AB i enlighet med RKR R5.

Resultaträkningen påverkas med ett betydligt lägre belopp netto än balansräkningen. Den redovisning som görs i resultaträkningen är att de kostnader för löpande hyror och leasingavgifter som betalats för identifierade finansiella leasingavtal bokas bort från verksamhetens nettokostnader. Samtidigt redovisas en leasingtillgång och leasingskuld i balansräkningen. Årets avskrivningar på leasingtillgången bokförs som avskrivning på verksamheten och årets räntekostnad för leasingskulden bokförs i resultaträkningen som finansiell kostnad.

Under 2024 har kommunen gjort en rättelse av nio hyresavtal som tecknats under 2022 och 2023. En sådan rättning bakåt i tiden görs enligt god redovisningssed mot eget kapital. Den förändring som rättningen innebär, främst på balansräkningen, får i sin tur påverkan på kommunens och kommunkoncernens nyckeltal, exempelvis soliditet och skuldsättningsgrad. För 2024 görs en rättelse av eget kapital med -1,1 mnkr hänförlig till rättningen. Med hänsyn till rättningen har justering av föregående år gjorts där så varit möjligt.

Lös egendom
De leasingavtal av lös egendom som finns i kommunen och som tecknats från och med 2019-01-01 redovisas i enlighet med RKR R5.

Samtliga leasingavtal för lös egendom tecknade före 2019-01-01 redovisas som operationella. Finansiella leasingavtal redovisas som anläggningstillgång och förpliktelsen att betala leasingavgiften redovisas som skuld i balansräkningen. Under år 2024 har inga nya fordon tillkommit.

Skulder och avsättningar
Investeringsbidrag och anslutningsavgifter tas upp som en förutbetald intäkt och redovisas bland långfristiga skulder i balansräkningen. Bidragen och avgifterna periodiseras ut över anläggningens nyttjandeperiod som en intäkt i resultaträkningen.

Sala-Heby Energi AB nettoredovisar tre investeringsbidrag (124 tkr, 1 425 tkr och 895 tkr) som erhölls år 2016, 2018 och 2024.

Pensioner
Kommunen redovisar sina pensionsåtaganden enligt blandmodellen. D v s pensioner intjänade från och med 1998 redovisas som avsättning i balansräkningen och pensionsförmåner som intjänats till och med 1997 redovisas som ansvarsförbindelse.

Pensionsförpliktelserna för förtroendevalda (PBF-KL) har skuldförts.

Pensionsförpliktelser för förtroendevalda (OPF-KL) har säkerställts i en kapitalförsäkring som redovisas som finansiell tillgång och pensionsskuld i balansräkningen. Kapitalförsäkringen värderas till verkligt värde. Värdeförändringen sedan föregående balansdag redovisas i resultaträkningen.

Den avgiftsbestämda pensionen (tjänstepensionsavtalet) redovisas som kortfristig skuld. KAP-KL betalas ut för individuell förvaltning i mars nästkommande år. AKAP-KR kvartal tre och fyra betalas ut för individuell förvaltning i mars och juni nästkommande år.

Samtliga pensioner redovisas inklusive särskild löneskatt 24,26 %.

Skatteintäkter och övriga intäkter
Skatteintäkterna redovisas det år den beskattningsbara inkomsten har intjänats av den skattskyldige. Periodisering görs utifrån SKR:s senaste prognos, cirkulär 24:56. Differens mellan slutlig taxering och redovisad skatteintäkt föregående år redovisas som justeringspost.

Personalkostnader
Intjänad semester-, ferie- och upphållslön samt okompenserad övertid har värderats till sitt verkliga värde inklusive personalomkostnadspålägg (45,75 %) och redovisas som kortfristig skuld i balansräkningen.

Arbetsgivaravgifter för december har periodiserats.

Lån och räntor
Kostnads- och intäktsräntor har periodiserats. Nästkommande års amorteringar är bokförda som kortfristig skuld.

Extraordinära poster
För att en post ska klassas som extraordinär ska posten uppgå till ett väsentligt belopp, händelsen ska sakna tydligt samband med den ordinarie verksamheten samt vara av sådan typ att den inte kan förväntas inträffa ofta eller regelbundet.

NOT 2, UPPSKATTNINGAR OCH BEDÖMNINGAR

I noten redovisas väsentliga uppskattningar och bedömningar som ligger till grund för de finansiella rapporterna.

Avsättningar för pensioner redovisas enligt KPA pensionsskuldsberäkning per 2024-12-31.

Exploateringsredovisningen följer kommunens riktlinje. Uppdaterade riktlinjer för exploateringsredovisning har antagits med start år 2023.

Jämförelsestörande poster är resultat av händelser och transaktioner som inte är extraordinära, men som är viktiga att uppmärksamma vid jämförelser med andra perioder. Jämförelsestörande poster särredovisas på egen rad i resultaträkningen.

		Kommun		Koncern	
Mnkr		**2023**	**2024**	**2023**	**2024**
Not 3	Verksamhetens intäkter				
	Försäljningsintäkter	44,0	47,9	338,2	326,6
	Taxor, avgifter och ersättningar	74,5	79,7	66,8	72,3
	Hyror och arrenden	33,6	36,1	234,5	244,3
	Bidrag från staten	149,6	152,3	156,9	153,1
	Offentliga investeringsbidrag	1,5	1,6	1,5	1,6
	EU-bidrag	8,3	5,1	8,3	5,1
	Övriga bidrag	4,8	2,8	5,1	3,1
	Försäljning av verksamheter och entreprenader	85,5	97,7	85,5	97,7
	Försäljning av anläggningstillgångar	0,0	0,0	0,0	0,1
	Försäljning exploateringsfastigheter	7,1	0,0	7,1	0,0
		408,8	**423,2**	**903,9**	**903,8**
Not 4	Verksamhetens kostnader				
	Personalkostnader inkl sociala avgifter	1 190,9	1 203,2	1 263,1	1 278,2
	Pensionskostnader inkl särskild löneskatt	145,4	179,4	157,4	194,3
	Inköp anläggningstillgångar och underhållsmaterial	10,7	15,8	104,5	72,2
	Bränsle, energi och vatten	46,6	48,8	227,1	227,5
	Köp av huvudverksamhet	175,8	192,1	175,8	192,1
	Övriga tjänster	209,9	222,7	215,3	228,3
	Lokal- och markhyror	49,7	53,1	40,4	42,9

		Kommun		Koncern	
	Lämnade bidrag	63,8	66,6	57,6	58,8
	Övriga kostnader	117,8	107,3	161,1	169,5
	Bolagsskatt	0,0	0,0	6,9	6,0
		2 010,5	**2 089,0**	**2 409,1**	**2 469,8**
Not 5	Jämförelsestörande poster				
	Översvämningskostnader	-8,1	-11,3	-8,1	-11,3
	Försäkringsersättning översvämning	0,0	5,3	0,0	5,3
	Reavinster	40,6	98,5	45,7	109,0
	Utrangeringar	-1,1	-1,6	-1,1	-1,6
		31,4	**90,9**	**36,5**	**101,4**
Not 6	Avskrivningar				
	Immateriella tillgångar	0,4	0,4	1,1	1,1
	Mark, byggnader och tekniska anläggningar	77,0	89,5	109,3	123,3
	därav finansiell leasing	*12,1*	*18,2*	*9,8*	*16,0*
	Maskiner och inventarier	17,3	18,7	50,3	53,8
	därav finansiell leasing	*2,9*	*3,3*	*2,9*	*3,3*
	Nedskrivningar	0,0	1,0	0,0	1,0
		94,7	**109,6**	**160,7**	**179,2**
Not 7	Skatteintäkter				
	Kommunalskatt, preliminär	1 154,2	1 203,0	1 154,2	1 203,0
	Slutavräkning föregående års justerade poster	6,0	-5,9	6,0	-5,9
	Slutavräkning innevarande år	18,1	4,3	18,1	4,3
		1 178,3	**1 201,4**	**1 178,3**	**1 201,4**
Not 8	Generella statsbidrag och utjämning				
	Inkomstutjämningsbidrag/-avgift	348,5	351,2	348,5	351,2
	Kostnadsutjämning	16,3	16,5	16,3	16,5
	Regleringsbidrag/-avgift	53,7	70,0	53,7	70,0
	LSS utjämningsbidrag/-avgift	6,4	2,7	6,4	2,7
	Fastighetsavgift	57,7	62,4	57,7	62,4
	Generella bidrag från staten	0,0	0,7	0,0	0,7
	Bidrag tillfälligt kommunstöd kriget i Ukraina	0,5	0,0	0,5	0,0

		Kommun		Koncern	
	Bidrag utökad sjuksköterskebemanning	3,2	1,8	3,2	1,8
	Bidrag extra resurser till skolor för att mildra effekten av inflationen	0,0	1,1	0,0	1,1
		486,2	**506,4**	**486,2**	**506,4**
Not 9	Finansiella intäkter				
	Bankränta	2,4	2,3	3,9	3,3
	Övriga ränteintäkter	0,1	0,2	0,2	0,3
	Ränteintäkter kundfordringar	0,2	0,2	0,6	0,5
	Borgensavgifter	6,8	6,8	0,3	0,3
	Överskottsutdelning Kommuninvest	0,0	0,9	0,0	0,9
	Uttag överskottsfond KPA	4,5	1,8	4,5	1,8
	Värdeförändring Trygg Politiker Pension	0,0	0,8	0,0	0,8
	Försäljning depåinnehav	0,0	2,3	0,0	2,3
	Övriga finansiella intäkter	0,8	1,0	0,6	0,7
		14,7	**16,2**	**10,1**	**10,8**
Not 10	Finansiella kostnader				
	Låneräntor	11,5	27,4	34,2	51,1
	Värdeförändring Trygg Politiker Pension	0,1	0,0	0,1	0,0
	Finansiell kostnad pension	4,1	3,2	4,1	3,2
	Räntor leasingskuld	5,2	8,7	4,6	8,2
	Övriga finansiella kostnader	0,3	0,2	0,3	0,3
		21,3	**39,4**	**43,3**	**62,8**
Not 11	Justering för ej likviditetspåverkande poster				
	Avskrivningar	94,7	108,6	160,7	178,2
	Nedskrivningar	0,0	1,0	0,0	1,0
	Utrangeringar	1,2	1,6	2,1	2,3
	Gjorda avsättningar	-3,9	3,0	3,0	9,3
	Upplösning av anläggnings- och anslutningsavgifter	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5
	Upplösning av investeringsbidrag	-1,3	-1,6	-3,2	-5,8
	Upplösning av bidrag till infrastruktur	1,1	1,8	1,1	1,8
	Övriga ej likviditetspåverkande poster	10,1	4,1	8,1	1,7
		101,4	**118,1**	**171,3**	**188,1**

		Kommun		Koncern	
Not 12	Övriga likviditetspåverkande poster				
	Anläggnings – och anslutningsavgifter	1,2	3,0	1,2	3,1
Not 13	Poster som redovisas i annan sektion				
	Realisationsresultat vid försäljning av anläggnings-tillgångar	-40,6	-98,5	-45,7	-109,0
Not 14	Kassaflöde från investeringsverksamheten				
	Investeringsutgifter	-235,4	-378,8	-354,9	-489,7
	Investeringsinkomster	57,6	96,5	65,6	107,6
	varav fastighetsförsäljningar	52,0	96,4	59,8	107,5
	varav försäljning maskiner o bilar	0,4	0,1	0,5	0,1
	varav försäljning finansiella tillgångar	0,0	0,0	0,1	0,0
	varav investeringsbidrag	5,1	0,0	5,1	0,0
		-177,9	**-282,3**	**-289,3**	**-382,1**
Not 15	Immateriella anläggningstillgångar				
	Licenser	1,1	0,7	2,4	1,3
	Ack investeringar	2,6	2,6	5,8	6,1
	Ack avskrivningar	-1,1	-1,5	-2,6	-3,7
	Ingående bokfört värde	**1,5**	**1,1**	**3,2**	**2,4**
	Nyanskaffningar inkl pågående projekt	0,0	0,0	0,3	0,0
	Årets avskrivningar	-0,4	-0,4	-1,1	-1,1
	Utgående bokfört värde	**1,1**	**0,7**	**2,4**	**1,3**
	Bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod	5 År	5 År		
Not 16	Mark, byggnader och tekniska anläggningar				
	Markreserv	52,4	61,2	52,4	61,2
	Verksamhetsfastigheter	1 432,0	1 715,7	1 418,3	1 717,3
	Fastigheter för affärsverksamhet	202,3	202,7	1 124,7	1 174,1
	Publika fastigheter	140,1	144,0	140,1	144,0
	Fastigheter för annan verksamhet	29,2	36,7	29,2	36,7
	Pågående ny- och ombyggnad	0,0	0,0	42,3	17,4

		Kommun		Koncern	
		1 856,0	**2 160,3**	**2 806,9**	**3 150,7**
	Ack investeringar	2 425,4	2 725,6	3 741,4	4 145,4
	Utrangeringar	30,9	71,0	30,9	71,0
	Ack avskrivningar	-867,2	-941,7	-1 278,5	-1 382,0
	Nedskrivningar	0,0	0,0	-26,8	-26,8
	Ingående bokfört värde	**1 589,0**	**1 855,0**	**2 467,0**	**2 807,6**
	Nyanskaffningar inkl pågående projekt	363,8	395,5	539,9	564,3
	Avyttringar	-52,0	-96,4	-59,8	-107,5
	Årets avskrivningar	-81,3	-89,5	-113,5	-123,3
	Utrangeringar/Nedskrivningar	-1,1	-1,6	-3,1	-5,4
	Omklassificeringar	-2,8	-1,0	-68,8	-93,9
	Reavinster	40,3	98,5	45,3	108,8
	Utgående bokfört värde	**1 856,0**	**2 160,3**	**2 806,9**	**3 150,7**
	därav finansiell leasing	*308,4*	*327,5*	*292,1*	*327,5*
	Bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod exkl leasing	32 År	30 År		
Not 17	Maskiner och Inventarier				
	Maskiner	10,2	9,5	471,1	463,7
	Inventarier	55,1	60,0	60,8	83,0
	Bilar	34,5	30,4	36,8	32,3
		99,9	**99,9**	**568,7**	**579,1**
	Ack investeringar	386,1	395,5	1 186,1	1 238,9
	Ack avskrivningar	-294,4	-297,6	-637,5	-672,2
	Ack justeringar	2,1	2,0	2,1	2,0
	Ingående bokfört värde	**93,8**	**99,9**	**550,7**	**568,7**
	Nyanskaffningar	23,5	19,0	110,4	122,5
	Avyttringar	-0,4	-0,1	-1,1	-0,4
	Årets avskrivningar	-17,0	-18,9	-50,2	-54,1
	Justeringar	-0,2	-0,1	-0,2	-0,1
	Omklassificeringar	0,0	0,0	-41,3	-57,7
	Reavinster	0,3	0,1	0,4	0,1
	Reaförluster	-0,1	0,0	-0,1	0,0

		Kommun		Koncern	
	Utgående bokfört värde	**99,9**	**99,9**	**568,7**	**579,1**
	därav finansiell leasing	*15,1*	*11,7*		
	Bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod exkl leasing	16 År	15 År		
Not 18	Finansiella anläggningstillgångar				
	Aktier i Kommunaktiebolaget	0,0	0,0	0,0	0,0
	Aktier i Sala-Heby Energi AB	0,1	0,1	0,0	0,0
	Aktier i Sala Silvergruva AB	5,0	5,2	0,0	0,0
	Aktier i Salabostäder AB	10,2	10,2	0,0	0,0
	Andelskapital Kommuninvest ek förening	20,5	22,7	20,5	22,7
	Aktier i Inera AB	0,0	0,0	0,0	0,0
	Aktier	0,0	0,0	7,6	0,9
	Andelar	1,2	1,3	1,2	1,3
	Bostadsrätter	0,0	0,0	0,0	0,0
	Kapitalförsäkring förtroendevalda	1,8	2,5	1,8	2,5
	Pensionsförsäkring SHE pension	0,0	0,0	5,8	6,2
	Utlämnat reverslån VAFAB Miljö Kommunalförbund	4,7	4,7	4,7	4,7
	Långfristig fordran	0,0	0,0	0,0	7,7
		43,6	**46,8**	**41,6**	**46,0**

Andelskapitalet i Kommuninvest ekonomiska förening avser inbetalt andelskapital. Kommuninvest har därefter beslutat om insatsemissioner om sammanlagt 23 tkr för Sala kommun. Kommuninvest utbetalar upparbetade överskott och kräver återbetalning som andelskapital, sammanlagt 5,8 mnkr. I enlighet med yttrande från Rådet för kommunal redovisning (RKR) redovisas inte dessa ut- och inbetalningar över resultaträkningen. Totalt andelskapital i Kommuninvest uppgick 2024-12-31 till 28,5 mnkr för Sala kommun.

Not 19	Bidrag till statlig infrastruktur				
	Citybanan				
	Totalt bidrag	19,3	19,3	19,3	19,3
	Ack upplösning	-8,5	-9,3	-8,5	-9,3
	varav årets upplösning	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8
	Summa bidrag Citybanan	**10,8**	**10,0**	**10,8**	**10,0**
	Cykelbana Kumla-Ransta				
	Totalt bidrag	3,0	14,8	3,0	14,8
	Ack upplösning	-0,5	-1,2	-0,5	-1,2
	varav årets upplösning	-0,2	-0,7	-0,2	-0,7
	Summa bidrag cykelbana Kumla-Ransta	**2,5**	**13,6**	**2,5**	**13,6**

		Kommun		Koncern	
	Cykelbana Sala-Heby				
	Totalt bidrag	4,0	4,0	4,0	4,0
	Ack upplösning	-0,5	-0,7	-0,5	-0,7
	varav årets upplösning	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
	Summa bidrag cykelbana Sala-Heby	**3,5**	**3,3**	**3,5**	**3,3**
	Cirkulationsplats Fridhem/56				
	Totalt bidrag	0,0	4,0	0,0	4,0
	Ack upplösning	0,0	-0,2	0,0	-0,2
	varav årets upplösning	0,0	-0,2	0,0	-0,2
	Totalt bidrag cirkulationsplats Fridhem	**0,0**	**3,8**	**0,0**	**3,8**
	Totala bidrag till statlig infrastruktur	**16,8**	**30,8**	**16,8**	**30,8**

Upplösning av bidraget till Citybanan, ursprungligen 19,3 mnkr, har påbörjats 2013 och upplöses över 25 år.
Upplösning av bidrag till Cykelbana Kumla-Ransta, ursprungligen 2,0 mnkr har påbörjats år 2020 med tillägg 1,0 mnkr år 2021 samt 11,8 mnkr 2024, upplöses över 20 år.
Upplösning av bidrag till Cykelbana Sala-Heby, ursprungligen 4,0 mnkr, har påbörjats 2021 och upplöses över 20 år.
Upplösning av bidrag till cirkulationsplats Fridhem/56, ursprungligen 4 mnkr, har påbörjats 2024 och upplöses över 20 år.

Not 20	Förråd, lager, exploateringsfastigheter				
	Centralförråd/materialförråd	0,3	0,0	8,3	1,7
	Bränsleförråd	0,0	0,0	9,7	15,0
	Lager	2,8	3,5	3,0	4,0
	Exploateringsfastigheter	9,2	9,2	9,2	9,2
	varav Silvervallen	*0,7*	*0,7*	*0,7*	*0,7*
	varav Salaborg	*2,9*	*2,9*	*2,9*	*2,9*
	varav Norrängen	*5,4*	*5,4*	*5,4*	*5,4*
	varav Skuggan 4	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*
	varav Bältarhagen	*0,2*	*0,2*	*0,2*	*0,2*
		12,4	**12,6**	**30,1**	**29,8**

Not 21	Kortfristiga fordringar				
	Kundfordringar	19,3	25,2	24,1	35,1
	Fordringar hos anställda	0,2	0,3	0,2	0,3
	Statsbidragsfordringar	1,3	1,5	1,3	1,5
	Skattefordringar	23,8	16,3	25,5	18,4
	Upplupna skatteintäkter	42,1	3,8	42,1	3,8
	Kommunal fastighetsavgift	51,2	59,3	51,2	59,3
	Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	48,1	47,0	104,6	98,0

		Kommun		Koncern	
	Övriga kortfristiga fordringar	0,0	0,3	12,5	2,7
		186,1	**153,8**	**261,4**	**219,1**
Not 22	Kassa och bank				
	Kassa	0,0	0,0	0,0	0,0
	Bank	119,3	17,2	143,4	54,1
	Sparkonto Lantmännen	0,0	0,2	0,0	0,2
		119,3	**17,4**	**143,4**	**54,3**
	(Kommunens checkkredit uppgår till 60 mnkr)				
Not 23	Eget kapital				
	Anläggningskapital	767,8	867,6	1 036,9	1 121,7
	Rörelsekapital	-34,6	-135,3	-53,9	-133,2
		733,3	**732,3**	**982,9**	**988,5**
	Specifikation av det egna kapitalets förändring				
	Ingående eget kapital	748,3	733,3	984,1	982,9
	Elimineringar koncern	0,0	0,0	0,0	-5,4
	Byte av redovisningsprincip finansiell leasing fast egendom	-8,0	-1,1	-3,1	-1,1
	Årets resultat	-7,1	0,1	1,9	12,0
	Summa utgående eget kapital	**733,3**	**732,3**	**982,9**	**988,5**
	I eget kapital ingår 0,5 mnkr som avser Sala Kulturfond.				
Not 24	Avsättningar för pensioner och andra förpliktelser				
	Avsättning pensioner				
	Ingående avsättning, inkl löneskatt	44,5	40,5	50,3	46,3
	Pensionsutbetalning	-3,1	-3,1	-3,4	-3,4
	Nyintjänad pension	1,0	2,4	1,0	2,4
	Ränte- och basbeloppsuppräkning	3,3	3,2	3,3	3,2
	Övrigt	-4,4	0,0	-3,8	0,9
	Förändring löneskatt	-0,8	0,6	-0,8	0,6
	Summa avsättning pensioner	**40,5**	**43,6**	**46,7**	**50,0**

		Kommun		Koncern	
	Aktualiseringsgrad	97 %	97 %		
	Överskottsfond hos KPA	0,0	0,0		
Not 25	Övriga avsättningar				
	Avsättning cykelbana Kumla-Ransta				
	Redovisat värde vid årets början	0,0	0,0	0,0	0,0
	Nya avsättningar	0,0	11,8	0,0	11,8
	Ianspråktagna avsättningar	0,0	0,0	0,0	0,0
	Outnyttjat belopp som återförts	0,0	0,0	0,0	0,0
	Förändring av nuvärdet	0,0	0,0	0,0	0,0
	Utgående avsättning	**0,0**	**11,8**	**0,0**	**11,8**
	Avsättning cykelbana Sala-Heby				
	Redovisat värde vid årets början	4,0	4,0	4,0	4,0
	Nya avsättningar	0,0	0,0	0,0	0,0
	Ianspråktagna avsättningar	0,0	0,0	0,0	0,0
	Outnyttjat belopp som återförts	0,0	0,0	0,0	0,0
	Förändring av nuvärdet	0,0	0,0	0,0	0,0
	Utgående avsättning	**4,0**	**4,0**	**4,0**	**4,0**
	Avsättning cirkulationsplats Fridhem	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
	Redovisat värde vid årets början	0,0	0,0	0,0	0,0
	Nya avsättningar	0,0	4,0	0,0	4,0
	Ianspråktagna avsättningar	0,0	0,0	0,0	0,0
	Outnyttjat belopp som återförts	0,0	0,0	0,0	0,0
	Förändring av nuvärdet	0,0	0,0	0,0	0,0
	Utgående avsättning	**0,0**	**4,0**	**0,0**	**4,0**
	Avsättning skatter				
	Avsättning skatter	0,0	0,0	89,4	95,4
	Utgående avsättning	**0,0**	**0,0**	**89,4**	**95,4**
	Summa övriga avsättningar	**4,0**	**19,8**	**93,4**	**115,2**

		Kommun		Koncern	
Not 26	Långfristiga skulder				
	Lån i banker och kreditinstitut	821,9	1 005,0	1 860,8	2 104,3
	Förutbetalda intäkter som regleras över flera år:				
	Förutbetalda investeringsbidrag, ingående värde	16,3	20,0	25,0	26,8
	Nya investeringsbidrag under året	5,0	0,0	5,0	0,0
	Resultatförda investeringsbidrag	-1,3	-1,6	-3,2	-5,8
	Summa förutbetalda investeringsbidrag	**20,0**	**18,4**	**26,8**	**21,0**
	Återstående antal år (vägt snitt)	15 År	12 År		
	Förutbetalda anläggnings- och anslutningsavgifter VA, ingående värde	30,3	31,0	30,3	31,0
	Nya anslutningsavgifter under året	1,2	3,0	1,2	3,0
	Resultatförda anslutningsavgifter	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5
	Summa förutbetalda anslutningsavgifter	**31,0**	**33,5**	**31,0**	**33,5**
	Återstående antal år (vägt snitt)	62 År	64 År		
	Leasingskulder som regleras över flera år:				
	Lös egendom				
	Leasingskuld, ingående värde	10,3	15,1	10,3	15,1
	Amortering leasingskulder	-3,0	-3,4	-3,0	-3,4
	Nya leasingskulder under året	7,8	0,0	7,8	0,0
	Summa leasingskulder	**15,1**	**11,7**	**15,1**	**11,7**
	Fast egendom				
	Leasingskuld, ingående värde	188,3	317,1	208,4	333,1
	Amortering leasingskulder	-14,9	-16,4	-18,9	-20,8
	Nya leasingskulder under året	143,6	38,2	143,6	38,2
	Summa leasingskulder	**317,1**	**338,9**	**333,1**	**350,5**
	Summa långfristiga skulder	**1 205,1**	**1 407,5**	**2 266,8**	**2 521,0**
	Räntebindningstid och ränta på låneskuld				
	Genomsnittlig ränta	1,70%	2,82%	1,98%	2,57%
	Genomsnittlig räntebindningstid	3,11 år	2,91 år	2,49 år	2,63 år

Salabostäder AB har 20241128 flyttat ett lån på 119 mnkr från Kommuninvest AB till Nordea Hypotek AB, vilket kan ha påverkat genomsnittlig ränta samt räntebindningstid marginellt.

				Kommun	Koncern	
	Låneskuldens förfallostruktur, kommun					
		0-1 år	1-2 år	2-3 år	3-4 år	4-5 år	5-6 år
	Mnkr	98,1	248,9	217,5	147,4	200,0	100,0
	Låneskuldens förfallostruktur, koncern						
		0-1 år	1-2 år	2-3 år	3-4 år	4-5 år	5-6 år
	Mnkr	621,4	638,8	287,0	191,2	277,0	100,0

Not 27	Kortfristiga skulder				
	Kortfristig del av långfristig skuld	10,7	6,9	14,6	8,2
	Kortfristig skuld VA-kollektivet	10,8	4,3	10,8	4,3
	Leverantörsskulder	118,2	91,1	159,0	125,4
	Upplupen källskatt	17,7	17,0	18,8	18,1
	Upplupna arbetsgivaravgifter	22,9	22,9	25,0	25,1
	Fastighetsskatt	0,8	0,8	2,5	2,1
	Skuld okompenserad övertid	3,3	3,0	3,6	3,4
	Semesterlöneskuld	52,1	50,7	55,8	54,4
	Ferielöneskuld lärare	16,7	16,8	16,7	16,8
	Uppehållslöneskuld	1,1	0,9	1,1	0,9
	Upplupna pensionskostnader, individuell del	33,1	33,7	33,9	34,4
	Upplupen särskild löneskatt pensioner	8,0	8,2	8,7	8,7
	Upplupna pensionsförsäkringsavgifter	0,6	0,8	0,6	0,8
	Upplupna räntekostnader	2,0	3,0	6,2	7,1
	Övriga skulder	0,0	0,0	1,7	0,7
	Övriga förutbetalda intäkter	0,0	0,0	15,5	17,8
	Förutbetalda generella statsbidrag	1,8	0,0	1,8	0,0
	Förutbetalda riktade statsbidrag och kostnadsersättningar	3,4	7,3	3,4	7,3
	Övriga utgiftsrester och övriga interimsskulder	49,2	51,9	101,9	100,9
		352,3	**319,2**	**481,6**	**436,3**

Riktade statsbidrag intäktsredovisas i takt med att villkoren uppfylls. Erhållna ej redovisade statsbidrag uppgår till 7,3 mnkr. Av de upplupna riktade statsbidragen är huvuddelen hänförbara till skola 4,9 mnkr och äldreomsorg 2,4 mnkr.

Not 28	Panter och därmed jämförliga säkerheter				
	Fastighetsinteckningar	0,0	0,0	1,0	1,0
	Företagsinteckningar	0,0	0,0	98,2	98,2
		0,0	**0,0**	**99,2**	**99,2**

		Kommun		Koncern	
Not 29	Pensionsförpliktelser som inte har tagits upp bland skulderna eller avsättningarna				
	Ansvarsförbindelse IB inkl löneskatt	445,8	454,4	445,8	454,4
	Årets utbetalningar	-24,9	-27,2	-24,9	-27,2
	Ränte- och basbeloppsuppräkning	28,9	28,1	28,9	28,1
	Övrig post	2,9	6,0	2,9	6,0
	Förändring av löneskatt	1,7	1,7	1,7	1,7
	Ansvarsförbindelse UB inkl löneskatt	**454,4**	**463,1**	**454,4**	**463,1**
	Aktualiseringsgrad	**97%**	**97%**	**97%**	**97%**
Not 30	Övriga ansvarsförbindelser				
	Borgensåtaganden				
	Västmanlands Avfallsaktiebolag	13,1	14,7	13,1	14,7
	Salabostäder AB	777,9	792,9	0,0	0,0
	Sala-Heby Energi AB	246,1	288,1	0,0	0,0
	Sala-Heby Energi Elnät AB	10,4	10,4	0,0	0,0
	Sala Silvergruva AB	20,7	25,7	0,0	0,0
		1 068,1	**1 131,7**	**13,1**	**14,7**
Not 31	Leasing				
	Lös egendom				
	Operationell leasing				
	Framtida minimileaseavgifter förfaller enligt följande:				
	med förfall inom 1 år	9,5	14,6		
	med förfall inom 2-5 år	6,8	16,0		
	med förfall senare än 5 år	0,0	0,0		
		16,3	**30,6**		
	Finansiell leasing				
	Totala minimileaseavgifter	16,2	12,3		
	Framtida finansiella kostnader	-1,1	-0,7		
	Nuvärdet av minimileaseavgifter	**15,1**	**11,7**		
	Nuvärdet av minimileaseavgifterna förfaller enligt följande:				
	med förfall inom 1 år	3,4	3,3		
	med förfall inom 2-5 år	11,7	8,4		

		Kommun		Koncern	
	med förfall senare än 5 år	0,0	0,0		
		15,1	**11,7**		
	Fast egendom				
	Operationell leasing				
	Framtida minimileaseavgifter förfaller enligt följande:				
	med förfall inom 1 år	8,1	6,3		
	med förfall inom 2-5 år	16,5	12,1		
	med förfall senare än 5 år	1,4	1,3		
		26,0	**19,7**		
	Varav kommunkoncerninterna operationella leasingavtal				
	Framtida minimileaseavgifter förfaller enligt följande:				
	med förfall inom 1 år	0,8	0,8		
	med förfall inom 2-5 år	0,4	1,0		
	med förfall senare än 5 år	0,0	0,0		
		1,1	**1,8**		
	Finansiell leasing				
	Totala minimileaseavgifter	409,0	442,4		
	Framtida finansiella kostnader	-91,9	-103,5		
	Nuvärdet av minimileaseavgifter	**317,1**	**338,9**		
	Nuvärdet av minimileaseavgifterna förfaller enligt följande:				
	med förfall inom 1 år	15,7	16,9		
	Med förfall inom 2-5 år	60,9	64,9		
	Med förfall senare än 5 år	240,5	257,1		
		317,1	**338,9**		
	Varav kommunkoncerninterna finansiella leasingavtal				
	Framtida minimileaseavgifter förfaller enligt följande:				
	med förfall inom 1 år	2,9	3,0		
	med förfall inom 2-5 år	10,0	7,9		
	med förfall senare än 5 år	7,8	6,9		
		20,7	**17,8**		
Not 32	Upplysning om kostnader för räkenskapsrevision				
	Sakkunnigt biträde	0,6	0,9	1,3	1,2
	Förtroendevalda revisorer	0,4	0,4	0,4	0,4

	Kommun		Koncern	
	1,0	**1,3**	**1,7**	**1,6**

Kostnader för räkenskapsrevision avser kostnader för granskning av bokföring, delårsrapport samt årsrapport för räkenskapsåret.

Not 33 Upplysning om upprättade särredovisningar

Redovisningen avser	**Lagstiftning**
VA-redovisning	Lag om allmänna vattentjänster
Fjärrvärmeverksamhet	Fjärrvärmelagen

Upprättade särredovisningar finns tillgängliga på kommunens och bolagets web-platser.

Not 34 Upplysning om koncerninterna förhållanden

Enhet	Ägd andel	Ägartillskott		Koncernbidrag		Utdelning	
		Givna	Mottagna	Givna	Mottagna	Givna	Mottagna
Kommunen				10,0			0,8
Sala-Heby Energi AB	87,5%					0,5	
Sala Silvergruva AB	81%				10,0		
Salabostäder AB	100%					0,3	
		0,0	0,0	10,0	10,0	0,8	0,8

Enhet	Ägd andel	Försäljning		Lån		Räntor o borgensavgifter	
		Intäkt	Kostnad	Givare	Mottagare	Intäkt	Kostnad
Kommunen		11,4	55,8			6,4	
Sala-Heby Energi AB	87,5%	71,2	3,2				1,6
Sala Silvergruva AB	81%	0,1	1,0				0,1
Salabostäder AB	100%	13,8	36,4			0,1	4,8
		96,4	96,4	0,0	0,0	6,5	6,5

Begreppsförklaringar

Resultaträkningen redovisar intäkter och kostnader samt årets resultat. Interna intäkter och kostnader är eliminerade och ingår inte i resultaträkningen.

Posten skatteintäkter innehåller endast intäkter beräknade utifrån det egna skatteunderlaget. Det generella statsbidraget redovisas tillsammans med bidrag och avgifter i utjämningssystemet i posten generella statsbidrag och utjämning.

Balansräkningen visar i sammandrag kommunens samtliga tillgångar, eget kapital, avsättningar och skulder på dagen för räkenskapsårets utgång.

Balansräkningen redovisar vad kommunens tillgångar består av samt hur dessa har finansierats. Tillgångarna delas in i, anläggningstillgångar och omsättningstillgångar**.**

Anläggningstillgångarna är uppdelade i immateriella anläggningstillgångar, materiella anläggningstillgångar och finansiella anläggningstillgångar.

Omsättningstillgångarna visar tillgångar som inte är avsedda att stadigvarande innehas eller brukas.

I anslutning till posten ”eget kapital” är årets resultat specificerat. Skälet är att poster inte endast skall kunna bokas upp på balansräkningen utan måste redovisas över resultaträkningen. Förändringen av eget kapital kan avläsas genom att jämföra ingående och utgående balans av eget kapital i balansräkningen med resultaträkningens rad, ”årets resultat”.

Skulderna delas upp i långfristiga och kortfristiga skulder. Med kortfristiga avses sådana som förfaller inom ett år från balansdagen.

Kassaflödesanalysen/finansieringsanalysen visar hur en räkenskapsperiods investeringar och löpande verksamhet har finansierats och hur de har inverkat på verksamhetens likvida ställning.

För kommunens interna redovisning tillkommer även drift- och investeringsredovisning

Driftredovisningen, i vilken verksamheternas budgeterade och redovisade intäkter och kostnader visas. Resultaträkningen utgår ifrån driftredovisningens intäkter och kostnader.

Investeringsredovisningen, i vilken verksamheternas budgeterade och redovisade investeringsinkomster och utgifter ingår. De redovisade nettoinvesteringarna förs över till finansieringsanalysen.

Nyckeltalsbeskrivningar

Finansnetto: finansiella intäkter – finansiella kostnader

Soliditet %: eget kapital/totala tillgångar

Kassalikviditet %: omsättningstillgångar- lager/kortfristiga skulder

Balanslikviditet %: omsättningstillgångar/kortfristiga skulder

Självfinansieringsgrad %: årets resultat + avskrivningar/ investeringsnettot

SÄRREDOVISNING VA-VERKSAMHET

Va-verksamhetens siffor ingår i Sala kommuns årsredovisning. Nedanstående resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys samt noter är endast en särredovisning av va-verksamheten. Kommunstyrelsen ansvarar för kommunens va-verksamhet och är en del Tekniska kontorets verksamhet.

Va-verksamheten regleras av Lagen om allmänna vattentjänster. Huvudprincipen är att verksamheten ska finansieras med avgifter för utförda tjänster till sina abonnenter. Avgifterna för va-verksamheten ska baseras på självkostnadsprincipen och verksamheten ska därför normalt redovisa ett nollresultat. Om ett överuttag har skett, d v s om intäkterna överstiger kostnaderna redovisas detta som en förutbetald intäkt, skuld till abonnentkollektivet i balansräkningen. Skulden ska regleras inom en treårsperiod.

Resultaträkning

Mnkr	Not	Redovisat 2023	Budget 2024	Redovisat 2024
Verksamhetens intäkter	1	38,1	43,6	44,0
Verksamhetens kostnader	2	-30,8	-38,5	-35,3
Avskrivningar	3	-5,3	-5,1	-5,3
Verksamhetens nettokostnader		**2,0**	**0,0**	**3,4**
Finansiella intäkter	4	0,1	0,0	0,0
Finansiella kostnader	5	-2,1	0,0	-3,4
Resultat efter finansiella poster		**0,0**	**0,0**	**0,0**
Årets resultat		**0,0**	**0,0**	**0,0**

Kassaflödesanalys

Mnkr	Not	Redovisat 2023	Redovisat 2024
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN			
Årets resultat		0,0	0,0
Justering för ej likviditetspåverkande poster	6	4,8	4,8
Övriga likviditetspåverkande poster	7	1,2	3,0
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital		**6,0**	**7,8**
Ökning/minskning kortfristiga fordringar		-0,5	-1,2
Ökning/minskning kortfristiga skulder		-1,3	-5,9
Kassaflöde från den löpande verksamheten		**4,2**	**0,7**
INVESTERINGSVERKSAMHETEN			
Investering i materiella tillgångar		-11,2	-6,5
Försäljning materiella tillgångar		0,0	0,0
Kassaflöde från investeringsverksamheten		**-11,2**	**-6,5**
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN			
Nyupptagna lån		7,0	5,8
Amortering av långfristiga skulder		0,0	0,0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		**7,0**	**5,8**
Årets kassaflöde		0,0	0,0
Likvida medel vid årets början		0,0	0,0
Likvida medel vid årets slut		**0,0**	**0,0**

Balansräkning

Mnkr	Not	Redovisat 2023	Redovisat 2024
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Materiella anläggningstillgångar			
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	8	161,3	162,4
Maskiner och inventarier	9	1,2	1,2
Summa anläggningstillgångar		**162,4**	**163,6**
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar	10	2,9	4,1
Kassa och bank		0,0	0,0
Summa omsättningstillgångar		**2,9**	**4,1**
SUMMA TILLGÅNGAR		**165,3**	**167,7**
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget kapital		**0,0**	**0,0**
-därav årets resultat		0,0	0,0
Avsättningar		**0,0**	**0,0**
Skulder			
Långfristiga skulder	11	152,0	160,3
Kortfristiga skulder	12	13,3	7,4
Summa skulder		**165,3**	**167,7**
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR, SKULDER		**165,3**	**167,7**

Noter

Mnkr		Redovisat 2023	Redovisat 2024
Not 1	Upplösning anslutningsavgifter	0,5	0,5
	Årets brukningsavgifter	33,7	34,3
	Reglering av överuttag	0,6	6,6
	Markhyror och arrenden	0,1	0,1
	Bidrag	0,0	0,0
	Övriga ersättningar och intäkter	0,0	0,3
	Interna intäkter - försäljning kommun	3,2	2,5
		38,1	**44,3**
Not 2	Personalkostn och sociala avgifter	7,1	8,5
	Inköp anläggningstillgångar och underhållsmaterial	3,8	4,3
	Bränsle, energi och vatten	3,4	4,2
	Köp av huvudverksamhet	0,2	0,2
	Övriga tjänster	6,4	6,9
	Lokal- och markhyror	0,0	0,0
	Övriga kostnader	1,2	1,2
	Interna kostnader - köp från kommunen	8,7	10,1
		30,8	**35,4**
Not 3	Mark, byggnader och tekniska anläggningar	5,2	5,2
	Maskiner och inventarier	0,1	0,1
		5,3	**5,3**
		5,2	5,2
Not 4	Bankränta	0,1	0,0
		0,1	**0,0**
Not 5	Låneräntor	2,1	3,4
		2,1	**3,4**

Mnkr		Redovisat 2023	Redovisat 2024
Not 6	Avskrivningar	5,3	5,3
	Upplösning av anläggnings- och anslutningsavgifter	-0,5	-0,5
		4,8	**4,8**
Not 7	Anläggnings- och anslutningsavgifter	1,2	3,1
		1,2	**3,1**
Not 8	Markreserv	0,1	0,1
	Fastigheter för affärsverksamhet	161,2	162,3
	Publika fastigheter	0,1	0,1
		161,3	**162,4**
	Ack. Investeringar	248,0	258,8
	Ack Avskrivningar	-92,3	-97,5
	Ingående bokfört värde	**155,7**	**161,3**
	Nyanskaffning	10,8	6,3
	Avyttring	0,0	0,0
	Årets avskrivningar	-5,2	-5,2
	Utgående bokfört värde	**161,3**	**162,4**
Not 9	Maskiner	0,6	0,7
	Inventarier	0,5	0,5
		1,1	**1,2**
	Ack. Investeringar	1,0	1,3
	Ack Avskrivningar	-0,1	-0,2
	Ingående bokfört värde	**0,9**	**1,1**
	Nyanskaffning	0,3	0,1
	Årets avskrivningar	-0,1	-0,1
	Utgående bokfört värde	**1,1**	**1,1**

Mnkr		Redovisat 2023	Redovisat 2024
Not 10	Kundfordringar	2,6	4,0
	Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	0,3	0,1
		2,9	**4,1**
Not 11	Lån av kommunen	121,1	126,8
	Skuld för anslutnings-/anläggningsavgifter	31,0	33,5
		152,0	**160,3**
Not 12	Kortfristig skuld VA-kollektivet	10,8	4,3
	Leverantörsskulder	2,4	2,8
	Övriga utgiftsrester och interimsskulder	0,0	0,2
		13,3	**7,3**

ÅRSREDOVISNING 2024

ANTAGEN § X | XXXX-XX-XX | DIARIENUMMER 20XX/XXX

SALA KOMMUN
Växel: 0224-74 70 00 | E-post: kommun.info@sala.se | Postadress: Box 304, 733 25 Sala

BILAGA
NÄMNDERNAS VERKSAMHETSBERÄTTELSER

ÅRSREDOVISNING 2024
SALA KOMMUN

INNEHÅLL

NÄMNDERNAS VERKSAMHETSBERÄTTELSER 4
Kommundirektör 4
Samhällsbyggnadskontoret 14
Tekniska kontoret - exkl Vatten och Avlopp 20
Tekniska kontoret -Vatten och Avlopp 31
Räddningstjänsten 34
Ekonomikontoret 38
Personalkontoret 43
Kultur- och fritidsnämnden 48
Skolnämnden 53
Äldre- och omsorgsnämnden 67
Social- och arbetsmarknadsnämnden 73
Överförmyndare 79
Revisionen 81

NÄMNDERNAS VERKSAMHETSBERÄTTELSER

Nämndernas verksamhetsansvar finns reglerat i reglementen som återfinns på kommunens hemsida www.sala.se . Kommunen har en förvaltning, som är uppdelad i åtta kontor och en stab. Det är kontoren som sköter det dagliga arbetet. Förutom kontoren finns även Kommunrevisionen.

Utförandet av det dagliga arbetet kopplat till respektive nämnds verksamhetsansvar fördelar sig enligt följande:

Nämnd:	*Kontor:*
Kommunstyrelse	Kommundirektör, Samhällsbyggnadskontor, Tekniska kontoret, Ekonomikontor, Personalkontor och Räddningstjänst samt Staben för utveckling och förvaltning med enheterna Kanslienheten, IT- och digitaliseringsenheten, Kommunikationsenheten, Näringslivsenheten samt Upphandlingsenheten.
Bygg- och miljönämnd	Byggenheten och Miljöenheten
Kultur- och fritidsnämnd	Kultur- och fritidskontoret
Skolnämnd	Skolkontoret
Äldre- och omsorgsnämnd	Kontoret för Vård och Omsorg
Social- och arbetsmarknadsnämnd	Kontoret för Vård och Omsorg

Kommundirektör

Sammanfattning året som gått

Kommundirektören har särskilt fokuserat på det fortsatta arbetet att utveckla kommunorganisationen utifrån ledarskap- och medarbetarskapsperspektiv. Under våren har utbildningar inom utvecklande ledarskap genomförts och en kommuntotal utbildning inom medarbetarskap har genomförts och utvärderats under hösten 2024. Totalt deltog ca 1800 anställda på plats och 1400 anställda svarade på utvärderingsenkäten. Utbildningen omfattade samtliga medarbetare inom kommunen.

Under året har firandet av Salas 400-års jubileum pågått med flertalet aktiviteter som involverat och engagerat Salabor såväl som besökare och kungafamiljen. Sala har genom firandet uppmärksammats i kanaler utanför det egna länet bland annat genom SVTs livesändning av Luciafirandet från Sala Silvergruva som var en del av kommunens jubileumsfirande. Genomförandet planeras att utvärderas och följas upp under 2025.

Under våren har arbetet med respektive verksamhets grunduppdrag genomförts. Det syftar till att genomlysa om vi inom förvaltningen arbetar effektivt och utifrån respektive ansvar. Arbetet med grunduppdragen pågår löpande och förväntas leda till en tydlighet i budget och ansvar.

Rekrytering av säkerhetschef och chef för räddningstjänsten har genomförts under året.

Kommundirektören har genomfört förhandlingar avseende avtal kring avtalssamverkan om räddningstjänst tillsammans med Heby kommun. Avtal har tecknats under hösten.

Under december månad presenterades genomlysning av kommunens ekonomi som utfördes av SKR under hösten 2024, på uppdrag av Kommunstyrelsens ordförande och kommundirektör. Sammanfattningsvis presenterades att kommunens ekonomi kräver snara åtgärder. Detta är ett prioriterat område för kommundirektören under 2025 och kommande år framöver.

Kontoret har under perioden fortsatt att arbeta med kontorsgemensamma mål. Syftet med arbetet är att finna en röd tråd genom KF:s utvecklingsmål, kontorets gemensamma mål och mål som knyts ihop på enhetsnivå. Arbetet syftar även till att stärka enheternas samarbete och sammanhang samt föra ihop kontoret till en enhet. Kvalitetsledare har framtagit ny mall för verksamhetsplan. Revidering av styrmodell har genomförts under året och beslutats om i KF under december månad.

Verksamhetsansvar

UPPDRAG

Kommunstyrelsens uppgift är att förbereda och verkställa kommunfullmäktiges beslut samt ansvara för all verksamhet som inte faller under vård- och omsorgsnämnden, skolnämnden, Social- och arbetsmarknadsnämnden, kultur- och fritidsnämnden eller den myndighetsutövning som hör till bygg- och miljönämnden.

Kommunstyrelsen har uppsiktsplikt över ekonomi och finanser samt ansvarar för att den kommunala verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige bestämt, att lagar och förordningar följs och att medlen används på ett ändamålsenligt sätt så att god ekonomisk hushållning upprätthålls.

I kommunstyrelsens uppdrag ingår ansvar för hela förvaltningsorganisationen och att vara arbetsgivare för densamma. Kommunstyrelsen ska bevaka att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande arbetsmiljölagstiftning.

Kommunstyrelsen fullgör kommunens förpliktelser som räddningsnämnd, krisledningsnämnd och arbetslöshetsnämnd.

Utöver det som föreskrivs om kommunstyrelsen i kommunallagen eller annan relevant lagstiftning gäller bestämmelserna i detta reglemente samt av kommunfullmäktige antagna policydokument.

Kommunstyrelsen är även nämnd för kontoren tekniska, samhällsbyggnad, personal, ekonomi, stab- och utveckling samt räddningstjänsten. Kontoren leds av kontorschefer som rapporterar till Kommundirektören. Kommunen är den högsta tjänstepersonen med ansvar för att organisera samt verkställa beslut som fattas av kommunstyrelsen.

ORGANISATION

Kommundirektörens verksamhet har under 2024 bestått av Staben för utveckling och förvaltning, säkerhets- och beredskapsenheten och näringslivsenheten. Under 2024 har en omorganisation beslutats som påverkar kommundirektörens verksamhet. Från och med 1 januari 2025 bildas kommunledningskontoret som leds av stabschef och omfattas av personalavdelning, ekonomienhet, upphandlingsenhet, kanslienhet, kommunikationsenhet samt IT- och digitaliseringsenhet. Näringslivsenheten och säkerhets- och beredskapsenheten tillhör kommundirektörens verksamhet.

Viktiga händelser året som gått

Kommundirektör

- Kommunövergripande utbildningar inom ledarskap och medarbetarskap.
- Genomförande av SKRs genomlysning av kommunala ekonomin.
- Rekryteringar av kontorschefer.
- Grunduppdragsarbete.
- Deltagande i Svenskt näringslivs Företagsklimat.
- Reviderad och beslutad styrmodell för Sala kommun.

Säkerhet och beredskap

- Upprättat ”Lägesbild och kartläggning anmälda brott samt upplevd otrygghet Sala kommun”.
- Upprättat ”Åtgärdsplan Sala kommun” vilken KS fastställt.
- Utnyttjat medel sökta från BRÅ till utbildning i brottsförebyggande arbete och insatser för 30 medarbetare i kommunen.
- Utbildat samtliga anställda på skolkontoret inom segmentet ”PDV” (pågående dödligt våld).
- Agerat stöd till skolkontoret vid inköp av trygghetsskapande kommunikationssystem.
- Agerat stöd till Sala 400 i säkerhetsfrågor vid samtliga kommunalt arrangerade evenemang inom ramen för Sala 400år.
- Implementerat systemstödet ”Embrace” i Sala kommun.
- Genomfört uppstart av handlarnätverk i Sala kommun.
- Arrangerat en temadag under benämningen ”Brottsförebyggande dag” i Sala kommun.
- Genomfört 20 st EST-möten (effektiv samordning för trygghet).
- Skapat och upprättat en fungerande organisation runt ”SSPF” med styrgrupp och arbetsgrupp.
- Genomfört projekt krissläp/trygghetsvagn.
- Inkoppling av reservkraftsingång på Lärkan, ett led i att stärka krisledningsförmåga och trygghetspunkt.
- Systematiserat säkerhetsskyddet.
- Inrättat en ny tjänst ”säkerhetschef”.
- Samverkat med projekt genomförda med statligt stöd (MSB) Kommunal ledningsplats, serverhall.
- Samverkat med lokala aktörer kring logistik och personalförsörjning vid extraordinära händelser.
- Samverkan av information av sårbarheter inom ramen för LEH till relevanta aktörer internt och externt.
- Analyser av verksamhetssäkerhet inklusive förslag på åtgärder och stöd kring riskreducerande åtgärder.
- Framtagande av internutbildning och material för kontinuitetshantering för Sala kommuns verksamheter.
- Kommunala krigsplaceringar.
- Stöd till Vård och omsorgskontorets KHOSS uppdrag.
- Samordna och genomföra stabsutbildning.
- Samordna och genomföra säkerhetsskyddsanalys.
- Deltagit på nätverksträffar i länet.

Kanslienheten

- Genomfört EU-parlamentsval.
- Arbetat med enhetens grunduppdrag genom ytterligare förankring inom enheten.
- Inrättat tjänsten informationssäkerhetssamordnare.
- Inrättat en informationssäkerhets-, och dataskyddsorganisation (IDO).

- Framtagit handlingsplan mot välfärdsbrottslighet.
- Framtagit utbildningsmoduler inom ESF-projektet Kompetenscenter 2.0.
- Genomfört samt påbörjat avslutning av ESF-projektet Kompetenscenter 2.0.
- Ansökt om nytt pärlbandsprojekt hos ESF inom kompetensutveckling (denna ansökan avslogs och ny ansökan påbörjades 2024 och ska inlämnas i februari 2025).
- Genomfört rekrytering av nämndsekreterare, hållbarhetssamordnare, kommunjurist samt kanslichef.
- Framtagit årshjul för Kommunstyrelsen för lansering i kommunen under början av 2025.
- Infört "E-förslag" – en digital tjänst som ersätter rutin och process för inlämnade av medborgarförslag.
- Fortsatt digitalisering av nämnd-/KF-sammanträden.
- Påbörjat genomförandet av kommunövergripande projekt för att uppdatera samtliga nämnders informations- och dokumenthanteringsplaner. Uppdaterade planer avses beslutas av respektive nämnd november 2025.
- Löpande utbildat handläggare i ärendehanteringssystemet Evolution för att säkerställa rättssäker handläggning och kommunens ärendeberedningsprocess.

IT

- Ersättningsrekrytering av it-tekniker samt genomfört omskolning av it-tekniker till projektledare.
- Drift och support har organiserats tydligare med teknikområden och ansvar vilket är ytterligare ett steg till att bibehålla hög kvalitet på drift och support.
- Säkerhetsgenomlysningar inom samtliga teknikområden. Plan för genomförande sker under 2025.
- Projektledarna har slutfört flera verksamhetsnära digitaliseringsprojekt så som:
    - SEFOS (Säker digital kommunikation).
    - Digitala Nationella prov för skolan.
    - Automatisering av behörigheter och åtkomsthantering och E-sumIT har ersatts av e-tjänst.
    - Intune projektet steg 1 - för hantering av våra digitala enheter.
    - Förstudie för e-arkiv.
- VI är i slutfasen av projektet "ny datorhall och ledningsplats".
- Fortsatt införande av modell för systemförvaltning av våra verksamhetssystem.
- Minskning av antalet inkommande ärenden med 500 st. från föregående år (ärenden som kommer in "rätt väg").
- Vattenskada i våra lokaler. Lokalerna planeras vara inflyttningsklara i början av 2025.
- Genomfört flera tekniska projekt för att bibehålla god kvalitet och säkerhet i vår IT-infrastruktur och våra lagringsmiljöer.
- Genomfört flera integrationer och automatiseringsuppdrag.
- Startat upp Digitaliseringsrådet.

Näringsliv

- Deltagande i Svenskt Näringslivs utvecklingsprogram för ett förbättrat företagsklimat. Ökat fokus på företagsfrågorna, erfarenhetsutbyte och inspiration samt plan för framtiden.
- Genomfört Salas första Företagsvecka, med bla 42 företagsbesök, workshop Gröna Näringar, Näringslivsråd Skäll & Gnäll, Hantverkardrive, utpendlarhaffning, Öppna hus, matchning MDU – industriföretagen, Frukost på tema AI, avslutningsevenemang med föreläsning.
- Arrangerat fyra välbesökta Näringslivsråd på teman: Byggklar mark, Upphandling, Skäll & Gnäll samt Kompetensförsörjning. 12 träffar med referensgruppen inför och efter Näringslivsråden.
- Arrangerat nio välbesökta Företagsfrukostar.
- Arrangerat nio genomförda Lotsmöten.
- Startat upp en NKI (nöjd kund index)-arbetsgrupp. För kontorsövergripande utveckling av den myndighetsutövning som påverkar företagens utveckling. Arbetets utgångspunkt är den feedback och de betyg som företagen ger kommunen kopplat till ett faktiskt ärende.
- Genomfört företagsbesök varannan vecka.
- Arrangerat anbudsskolor tillsammans med upphandlingsenheten.
- Projektledning av kommunens medverkan på Salamässan och i magasinet.
- Avslutat Tillväxtverksfinansierat projekt, *Samverkan i Sala* för ökad kommersiell service på landsbygden.
- Arrangerat två nätverksaktiviteter för besöksnäringen.
- Sala 400år: Invigningskonsert, Nattljus & Vinterskimmer, Födelsedagsfirande med kungabesök, Sala Loves, Historisk marknad, SM evenemang, Luciamorgon, Avslutningskonsert, Polismuseet, stöd till föreningar och organisationer genom rådsarbete.

- Samverkan med näringslivsstödjande aktörer såsom Almi, Nyföretagarcentrum, Coompanion.
- Aktivt deltagande i Regionala projekt kring etablering och företagsklimat.
- Uppstart av Industrinätverk.
- Ökad kommunikation i sociala medier och Sala Allehanda.
- Genomfört tre möten i Fastighetsägarnätverket.

Kommunikation

- Framtagning och utformning av ledningsinformation och pressmeddelanden från organisationen med nyheter och filmer via webben, intranät och sociala medier.
- Produktion och utformning av grafiskt material, trycksaker, filmer och expomaterial för organisationens olika aktiviteter och projekt.
- Krisberedskap: övning och utbildning samt förberedelser och beredskap med anskaffning av material och hjälpmedel för praktisk kriskommunikation.
- Kommunikation om ett urval av Kommunstyrelsens tagna beslut efter genomförda KS-sammanträden och information inför Kommunfullmäktiges sammanträden med filmer och nyheter via webben och sociala medier.
- Huvudredaktörer, innehålls- och plattformsutvecklare och förvaltare av webben sala.se, intranätet, sociala mediernas huvudkonton och e-tjänsteplattformen.
- Genomförd SKR-servicemätning Brilliant för kontaktcenter kring bemötande, tydlighet och enkelhet.
- Användarunderlag och statistik till verksamheterna kring telefoni- och växeltjänster.
- Färdigställande av styrdokumentet ”Rutin för tillgänglighet” och revidering av “Rutin för sociala medier”.
- Införande av e-tjänsterna ”e-förslag” (fd medborgarförslag) och organisationsövergripande synpunktshantering.
- Utveckling och framtagning av totalt 25 st. nya e-tjänster för organisationen.
- Rekrytering och förstärkning med en e-tjänstutvecklare.
- Upphandling av intranät och direktupphandling av informationstavlor och turistkarta.
- Materialproduktion, utformning och aktiviteter för Sala 400 år, platsvarumärket och Sala-Mässan.

Upphandling

- Genomfört anbudsskolor tillsammans med näringslivsenheten.
- Genomfört ”tema Upphandling” för näringslivsrådet.
- Infört mätning av NUI – nöjd upphandlings index, en mätning som görs inom SBA-samarbetet.
- Implementerat spendanalysverktyg för uppföljning av avtals- samt leverantörstrohet.
- Träffat flera verksamheter och kontor för genomförande av analys av avtals- samt leverantörstrohet.
- Påbörjat politisk beredning av upphandlingsärenden (godkännande av upphandlingsdokument samt godkännande av tilldelningsbeslut).
- Påbörjat arbete/förstudie med införande av kategoristyrning.
- Påbörjat kommunövergripande arbete med nytt arbetssätt för direktupphandling.
- Förberett övertagande av Hallstahammars kommuns upphandlingsverksamhet i enlighet med beslutad avtalssamverkan.

Ekonomi

RESULTATRÄKNING OCH EKONOMISK ANALYS

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Externa intäkter	-7 786	-5 948	-8 103	2 155
Interna intäkter	-939	-999	-1 762	763
Summa intäkter	**-8 725**	**-6 947**	**-9 865**	**2 918**
Köp av huvudverksamhet, bidrag	13 789	13 127	16 118	-2 991
Personalkostnader	39 716	46 344	44 903	1 441
Övriga kostnader	23 774	24 105	26 947	-2 842
Interna kostnader	3 606	3 479	3 997	-518
Summa kostnader	**80 885**	**87 055**	**91 965**	**-4 910**
Resultat	**72 160**	**80 108**	**82 100**	**-1 992**

Kommundirektören och staben för utveckling och förvaltning har en total budgetavvikelse med -1,9 mnkr.

Intäkterna har en positiv avvikelse på grund av Eu-bidrag, obudgeterade intäkter för Sala 400-års partnerskap och statsbidrag för EU-valet.

Köp av huvudverksamhet, bidrag avviker med - 3,0 mnkr som beror på obudgeterade men beslutade utbetalda bidrag.

Lönekostnader avviker totalt positivt med 1,4 mnkr. Då flera enheter har lägre personalkostnader på grund av vakanta tjänster, föräldraledighet och sjukskrivningar.

Övriga kostnader avviker negativt med -2,8 mnkr. Stor del av denna avvikelse återfinns hos IT – och digitaliseringsenheten på grund av ökade avskrivnings och kapitalkostnader på grund av investeringar.

DRIFTREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Kommundirektör	3 330	5 290	6 715	-1 425
Sala 400 år	2 607	3 789	4 564	-775
Säkerhet och beredskap	0	1 382	1 537	-155
Kansli	24 889	27 617	27 730	-113
IT	21 351	21 633	22 732	-1 099
Näringsliv	5 559	6 052	5 602	450
Kommunikation	8 615	9 273	8 457	816
Skuldsanering	733	694	713	-19
Upphandling	5 077	4 378	4 050	328
Summa	**72 160**	**80 108**	**82 100**	**-1 992**

Kommundirektörens avvikelse beror till stor del på kostnader för försvarshögskolans utredning för översvämning år 2023 och kostnader för facklig samverkan samt kostnader för skolchefens överenskommelse.

Sala 400 års avvikelse beror på obudgeterade kostnader för utlämnande bidrag som till del täcks av obudgeterade intäkter för Sala 400 års partnerskap.

It -och digitaliseringsenhetens avvikelse beror på ökade avskrivnings- och kapitalkostnader på grund av investeringar.

Näringsliv, kommunikation och upphandling avviker positivt på grund av lägre personalkostnader.

INVESTERINGSREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Inkomster	0	0	0	0
Utgifter	3 534	7 597	3 523	4 074
Summa	**3 534**	**7 597**	**3 523**	**4 074**

Säkerhet och beredskap

I slutet av december skedde en inkoppling av styrskåp för att möjliggöra mottagande av extern reservkraft på Lärkan. Ett steg att öka uthållighet på den centrala trygghetspunkten.

Under december investerade även enheten i ett krissläp/trygghetsvagn som ska fungera som extern resurs till kommunens trygghetsplatser.

It- och digitaliseringsenheten

Genomförda investeringar för:

- IT-infrastruktur
- Säkerhetshöjande åtgärder
- Automatiserad behörighetshantering
- Klienthantering
- Förberedelser för integration och automatisering

Investeringsbehov som ej hunnit genomföras 2024 önskas flyttas till 2025 för It- och kanslienheten (se begäran om TA investeringar).

EU-PROJEKT

Ett EU-projekt finansierat av Europeiska Socialfonden har bedrivits under tiden 2022-01-01 –2024-12-31 – Kompetenscentrum 2.0. Inriktning har varit kompetenshöjande insatser för samtliga anställda inom Sala kommuns olika verksamheter. Sammanlagt har de anställda lagt ner 22 019 timmar i projektet. Projektet har haft sin hemvist på Kanslienheten.

Kompetensinsatserna har skett dels via olika digitala moduler men också genom större gemensamma föreläsningar. Sammanlagt har det tagits fram 42 olika moduler. Ett axplock av ämnen är GDPR, Sekretess, Välkommen till Sala kommun, HLR och EU-valet. Projektets totala omslutning blev 16 339 tkr

Samverkan i Sala: Ett Tillväxtverksfinansierat projekt med målet att utveckla en form för samverkan mellan kommun och landsbygdens aktörer. Projektets syfte var att säkerställa den kommersiella servicen på landsbygden. Projektet som löpt över två år, har inte kunnat genomföras i sin helhet pga sjukskrivning. Projektet slutredovisades 30 augusti 2024 och har haft en total omslutning på 320 tkr.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges utvecklingsmål

ETT VÄXANDE SALA

Sala ska erbjuda attraktiva boenden och verka för fler arbetstillfällen, stärkt näringsliv och bra utbildning i hela kommunen.

Vi har lyckats när:

- Antalet företag och arbetstillfällen ökar
- Antalet nyinflyttningar ökar
- Arbetslösheten minskar
- Resultaten i mätningar gällande förtroende och service förbättras

Aktiviteter	Resultat
Etablering av ny platsvarumärkeswebb och evenemangskalender.	Plattformarna är lanserade och syftet är att exponera Salas erbjudande och fördelar inom "Besöka och utforska", "Leva och bo" och "Etablera och utveckla" samt tillhandahålla vägledning och inspiration kring Salas platsvarumärke. Evenemangskalendern erbjuder en yta för att exponera och lyfta fram alla evenemang som genomförs inom kommunen, www.hemtillsala.se
Kommunikation om Sala och kommunens verksamheter och tjänster till medborgare, besökare och andra intressenter.	Genomförda kommunikationsaktiviteter med framtagning och utformning av lednings- och verksamhetsinformation och pressmeddelanden från organisationen. Fortlöpande publiceringar av nyheter och filmer via webben, intranät och sociala medier.
NKI (nöjd kund index)-arbetsgrupp	Kontorsövergripande utveckling av den myndighetsutövning som direkt påverkar företagen. Utgångspunkten är den feedback och de betyg som företagen ger kommunen kopplat till ett faktiskt ärende.
Näringslivsråd, Företagsvecka, företagsbesök, företagarfrukostar, nätverk för fastighetsägare och industriföretag, företagslots.	Bidrar till förbättrat företagsklimat som är en grundförutsättning för fler arbetstillfällen, bostäder, och i förlängningen ökad inflyttning. När företagens upplevelse av företagsklimatet förbättras, förbättras även resultatet i mätningar av service och bemötande.
Jubileumsåret Sala 400 år	I syfte att marknadsföra platsen och öka den lokala stoltheten. Utvärdering görs Q1 2025 men vi kan konstatera redan nu att jubileumsåret nått sina mål.

Indikator:	Resultat
Antal företag	Dec 2024 2806
Antal nystartade företag	2024 141
Insiktsmätning NKI-företag	2023 års ärenden, aggregerat NKI 78
Svenskt Näringsliv företagsklimatsmätning delfråga: kommunens handläggningstid framstår som rimlig	3,87
Svenskt Näringsliv företagsklimatsmätning delfråga: Företag får de råd och den vägledning de behöver vid kommunens tillståndsgivning, tillsyn eller kontroll	4,04

ETT TRYGGT OCH RÄTTVIST SALA

Fokus på att skapa insyn och inflytande för våra medborgare, föreningar och näringsliv för att stärka trygghet och demokrati.

Vi har lyckats när:

- Förtroendet för kommunen ökar
- Medborgarna är mer nöjda med kommunens verksamheter
- Den upplevda tryggheten i offentliga miljöer ökar
- Säkerheten (faktisk trygghet) ökar
- Demokratin stärks

Aktiviteter	Resultat
En tydligare process gällande medborgarförslag från inlämnat till beslut.	Tydlighet och ökad tillgänglighet för medborgare att lämna förslag på förändringar inom Sala kommun kommer att stärka demokratin och öka förtroendet för kommunen. Den e-tjänst som har tillskapats för detta ökar transparensen då medborgaren kan följa sitt ärende. Demokratin stärks dels genom att andra medborgare än förslagsställaren kan rösta på ett förslag men även att tjänsten och kommunen är tillgänglig 24timmar om dygnet. Tjänsten kommer att utvärderas under 2025.
Lokala BrÅ.	Tydligare styrning vad gäller trygghetsfrågorna och säkerhetsfrågorna i samverkan med polismyndigheten. Ökad upplevd trygghet förväntas.

Indikator:

Medborgarnas snittbetyg för service och bemötande från kontaktcenter ska vara minst 80 (av 100). Uppfyllt mål indikerar att service och bemötande vid kontakt med kontaktcenter är mycket bra.

Indikator:	Resultat
SKR:s Servicemätning Brilliant	2024: 86,8%
Svenskt Näringsliv företagsklimatsmätning delfråga: Dialog mellan företag och beslutsfattare	2,78

Framtiden

Inom en snar framtid kommer kommundirektören att införa en dialogmodell för chefer inom kommunen. Modellen bygger på vertikala dialoger mellan chefsled och syftar till att öka uppföljning av grunduppdrag. Detta förväntas stärka ledarskapsarbetet och är i linje med kommunens tillitsbaserade styrning.

Inom den närmaste framtiden kommer implementering av NIS 2-direktivet påverka kontorets juridiska arbete och informationssäkerhetsarbetet i stort i kommunen. Informationssäkerhet är ett ständigt aktuellt och viktigt område där Sveriges kommuner har ett stort arbete att genomföra för att vara i fas med lagstiftning och yttre påverkansfaktorer. I ett led att stärka kommunens arbete inom informationssäkerhet kommer informationssäkerhetssamordningen att flyttas till Säkerhet- och beredskapsenheten.

I och med revideringen av styrmodellen kommer målstyrning och kvalitetsstyrning vara mer framträdande i kommunens dagliga arbete. Även redovisning och analys av resultat kommer att bli mer framträdande. Detta kommer att innebära att kontoret sätter ännu mer fokus på utbildande insatser för ett lyckat införande av nya mallar, metoder och rutiner. Det aktualiserade arbetet mot välfärdsbrottslighet kommer att innebära att kontoret kommer öka sitt samarbete med Säkerhet- och beredskapsenheten samt fördjupa kontorets egen kompetens samt samverkan inom kontoret. Kontoret har under året rekryterat en hållbarhetssamordnare som under 2025 kommer inventera och belysa det kommunövergripande arbetet som utförs inom social hållbarhet samt föreslå en prioritering av arbete inom social hållbarhet.

Under de kommande åren kommer Kommunikationsenheten att fokusera på kommunikationsaktiviteter kopplat till digitaliseringsprocessen och organisationens verksamhetsutveckling. Organisationens behov av kommunikationskompetens ökar genom nya digitala kanaler, e-tjänster och digital service vilket gör att medborgarna förväntar sig att hitta information och service på ett snabbt, tillgängligt och enkelt sätt och att utföra tjänster via bland annat webben, att kunna få svar på frågor och kommunicera med kommunen via olika digitala kanaler. I en turbulent och osäker omvärld så kommer kriskommunikation vid extraordinära händelser fortsatt vara ett angeläget och centralt område. Sannolikt kommer andelen extraordinära händelser i vårt närområde att ligga kvar på en bibehållet hög nivå under den närmaste framtiden.

För att hantera de kommande utmaningarna inom digitalisering samt fortsätta kommunens arbete med att verksamhetsutveckla genom att digitalisera har kommunen ingått ett samarbete med SKR genom ”Handslag för digitalisering”. Kommunen kommer att stötta fyra av sex initiativ: Nationell identitets- och behörighetshantering, Säker Digital Kommunikation (SDK) i socialtjänsten, Införande och utveckling av digital post, Gemensam informationsförsörjning (GIF) ekonomiskt bistånd. It- och digitaliseringsenheten, digitaliseringsrådet tillsammans med aktuella kontor kommer att ha en aktiv roll i deltagandet vid dessa nationellt prioriterade digitaliseringsinitiativ. En viktig del i Digitaliseringsrådets arbete är att ta fram en prioriterad färdplan där vikten av rätt prioritering i förhållande till ekonomi, att vi är ”en kommun”, effektmål och effekthemtagning har stor betydelse för framtiden.

Beredskapsfrågor är mer än någonsin aktuella och ett område inom upphandlingsvärlden som är relativt obeprövat. Upphandlingsenheten kommer att stärka kompetensen inom området för att bättre sörja för kommande upphandlingar utifrån ett beredskapsperspektiv.

Under 2025 kommer Staben för utveckling och förvaltning att övergå till ett nyinrättat Kommunledningskontor. Kommunledningskontoret leds av stabschef och omfattar personalavdelning, ekonomienhet, upphandlingsenhet, kanslienhet, kommunikationsenhet och IT- och digitaliseringsenhet. Näringslivsenheten och säkerhet- och beredskapsenheten kommer at kvarstå som kommundirektörens verksamheter.

<u>Sala 400 år</u>

- Uppföljning och utvärdering av genomförandet.

<u>Säkerhet och beredskap</u>

- Robust kommunikationsnät för radiokommunikation.
- Kameraövervakning i brottsförebyggande syfte.
- Uppstart av lokalt krishanteringsråd.
- Upprätta och utbilda säkerhetsskyddorganisation med Sala Heby energi AB.
- Utbildning och övning för Krisledning och krisledningsnämnd.
- Inrätta system för Krypterad kommunikation med myndigheter och andra kommuner.
- Utöka enheten med en informationssäkerhetssamordnare.
- Delaktighet i Sala företagsvecka.
- Nödvattenövning.
- Samverkan med grannkommuner gällande lagerhållning av krismateriel.
- Utbildning i säkerhetsprövningsprocessen och samverkan med deltagande aktörer.
- Inventering reservkraft på begäran av energimyndigheten.

<u>Kanslienheten</u>

- Övertagande av sekreterarskap samt juridik från Skolkontoret (fr.o.m. januari 2025).
- Tillträdande av ny kanslichef (mars 2025).
- Påbörja genomförande av RKR-val 2026.
- Öka användningen av digitala verktyg inför/efter och under politiska sammanträden.
- Ansökan om nytt pärlbandsprojekt till ESF-finansierat kompetensutvecklingsprojekt Kompetenscenter 2.0 (första kvartalet 2025).

<u>IT</u>

- Ta fram digital färdplan för Sala kommun via Digitaliseringsrådet.

- Genomföra förstudier och upphandling av Ledningssystem för Sala kommun där Skolkontoret är steg 1.
- Införande av E-arkiv.
- Förstudier för flera kommungemensamma digitaliseringsprojekt bland annat:
    - AI-funktionalitet för webb och intranät
    - Införande av auktorisationssystem (e-idas)
    - Digital signering
- Införande av ny säkerhetshöjande backupslösning.
- Uppdatering av IT-infrastruktur och genomföra säkerhetshöjande åtgärder enligt prioriterad säkerhetsgenomlysning.
- Slutföra införande av behörighetshanteringssystem (MIM).
- Del 2 av Intune-projektet för att hantera kommunens digitala enheter.
- Brandväggsbyte med uppgraderat klientskydd.
- Fortsatt arbete med vår systemförvaltningsmodell för verksamhetssystem.
- Upphandling av bland annat spamfilter och licenspartner.

Näringsliv

- Framtagande av Näringslivsstrategiskt program. Ett styrdokument som ska ge konkret vägledning i vägval, beslut och prioriteringar. Ska även omfatta besöksnäringsfrågorna.
- Genomföra en andra Företagsvecka med fokus på ökad förståelse och samverkan mellan kommunen och de lokala företagen.
- Insatser tillsammans med arbetsgivarorganisationen Svenskt Näringsliv för förbättrat företagsklimat.
- Tydliggöra kommunens arbete med Landsbygdsfrågorna och samverkan med de Gröna Näringarna.
- Ta fram en marknadsstrategi och marknadsplan.
- Ta fram en evenemangsplan.
- Marknadsföra platsen och områden i utveckling.
- Utveckla den externa webbplatsen hemtillsala.se med relevant innehåll för potentiella besökare, nya invånare och etablerare/investerare.
- Genomföra anbudsskolor både generella och branschspecifika exempelvis för Gröna Näringar.

Kommunikation

- AI-funktionalitet för webben sala.se och intranätet.
- Framtagning av styrdokumenten “Handbok i klarspråk” och “Skrivregler” för organisationen.
- Medieträning för ledningsgrupper och verksamheter inom organisationen.
- Integration av Open e-Platform (plattformen för e-tjänster) med verksamhetssystemet Evolution.
- Påbörja etablering av Single digital gateway, där förberedelser av ett införande av eIDAS är en aktivitet som ingår (elektronisk identifieringsstandard inom EU).
- Utveckling och framtagning av ca. 20 nya e-tjänster.
- Genomföra SKRs-servicemätning Brilliant för kontaktcenter kring bemötande, tydlighet och enkelhet.
- Platsvarumärket: utformning, materialproduktion, aktiviteter och kampanjer.
- Kriskommunikation och beredskap: övning, utbildning och krisberedskap.
- Framtagning av styrdokumenten “Rutin för intranät” och revidering av styrdokumentet “Riktlinje för sala.se” (webben).
- Produktion och utformning av grafiskt material, trycksaker, filmer och expomaterial för olika aktiviteter, projekt och verksamheter.
- Kommunikationsstöd till verksamheterna och stöd för ledningsinformation och pressmeddelanden.

Upphandling

- Påbörja avtalssamverkan med Hallstahammars kommun – övertagande av upphandlingsverksamhet.
- Genomförande av anbudsskolor i samarbete med näringslivsenheten.
- Genomförande av interna upphandlingsskolor för att öka intern medvetenhet och kunskap kring upphandlingsregelverk och förfarande.
- Stötta kontoren med avtals- och leverantörsuppföljning genom spendanaylsverktyg.
- Lansering av direktupphandlingsmodul för att samla kommunens inköp till kommunens e-handeslverktyg samt utbilda befintliga beställare i detta.
- Genomföra projekt inom socialt företagande tillsammans med Coompanion.
- Delta i gemensamt projekt inom cirkulär upphandling som leds av VAFAB.

VÄSENTLIGA RISKER OCH OSÄKERHETSFAKTORER

Identifierad risk	Beskrivning	Påverkan	Hantering
Demografi-utveckling	Förändrat tryck på den kommunala verksamheten	Stor	Genomlysning av resursfördelning för att klara kommande demografiska förändringar
Kompetensbrist	Brist på utbildad personal i hela organisationen	Medel	Fortsatt stärka kompetensen inom kommunen genom enskilda insatser men även genom ansökan om pärlbandsprojekt till ESF-finansierat Kompetenscenter 2.0.

Samhällsbyggnadskontoret

Sammanfattning året som gått

Under ett stort omvandlingstryck har Samhällsbyggnadskontoret under 2024 fortsatt att leverera. Tillsyn och prövning genomförs i allt väsentligt enligt plan, och vi har bättre koll på leveransen än vad vi haft under den senaste tioårsperioden. Särskilt stolta är vi över utvecklingen av prövning och tillsyn inom alkohol och tobak.

Inom kommunstyrelsens verksamhet har vi fortsatt arbetet med prioritering, genomförande och avveckling av planer. Det har gett oss en stark struktur för det fortsatta arbetet.

Processen *Nytt Läge 2026* – avvecklingen av samarbetet med Heby – innebär en stor påfrestning för kontoret. Personalomsättningen har ökat och svårigheter att bemanna har haft en viss påverkan 2024, och den påverkan kommer att öka under 2025.

Verksamhetsansvar

UPPDRAG

Samhällsbyggnadskontoret planerar, formar och prövar bebyggelse, miljö och verksamheter i Sala och Heby kommuner.

Vi har kunskap om byggnader och bostäder, hållbarhet och hälsopåverkan, samt hur vi använder mark och vatten för att bygga och värna morgondagens samhälle.

Samhällsbyggnadskontoret svarar för såväl myndighetsutövning som genomförande av kommunfullmäktiges politiska inriktning. Vi kan bidra till att vi blir fler Salabor och att fler företag får möjlighet att driva verksamhet i Sala. Vi bidrar till fungerande och trygga miljöer där människor kan trivas, leva och vila.

Det ska finnas bostäder som svarar mot kommuninvånarnas behov och önskemål. Och det ska finnas kommunal service som gör att din och din familjs vardag fungerar. Vi ska också bidra till att Sala blir hållbart, klimatsmart och klimatsäkrat. Du ska kunna leva ditt liv – i Sala – med små klimatavtryck.

ORGANISATION

Samhällsbyggnadskontoret består av fyra verksamhetsenheter samt en stabsenhet.

Byggenheten svarar för bygglovsgivning och tillsyn enligt plan- och bygglagen samt handläggning av bostadsanpassningsbidrag.

Miljöenheten svarar för tillsyn och prövning enligt miljöbalken, livsmedelslagstiftningen och lagstiftningar som ansluter till dessa.

Plan- och utvecklingsenheten svarar för översiktsplanering, detaljplanering, miljöstrategiskt arbete, exploatering och det kommunala markägandet.

Alkohol och tobaksenheten svarar för prövning och tillsyn enligt alkohollagen samt tobakslagen.

SBK Administration svarar för registrering, expediering, arkiv, nämndadministration och övrig administration inom kontoret.

Kontoret verkar mot kommunstyrelsen i Sala samt bygg- och miljönämnderna i Sala och Heby kommuner.

Vi bedriver ett nära samarbete med samtliga kontor och bolag inom Sala kommunkoncern. Särskilt nära är samverkan med Tekniska kontoret, där vi tillsammans leder och utvecklar kommunens arbete i samhällsbyggnadsprocessen.

Viktiga händelser året som gått

Samhällsbyggnadskontoret har under 2024 handlagt cirka 2 650 ärenden i vilka vi fattat cirka 7 900 beslut. Av dessa beslut har kommunstyrelsen fattat 29 st, bygg- och miljönämnden Sala 42 st och bygg- och miljönämnden Heby 29 st. Övriga har fattats inom kontoret, med stöd av delegation.

Samarbetet med Heby kring bygg och miljö avvecklas efter kommunstyrelsens beslut i december 2023. Arbetet kräver betydande resurser och kommer att pågå hela 2025.

Bygg- och miljönämnden i Sala har beslutat att avveckla all inventerande strandskyddstillsyn.

Under hösten har Samhällsbyggnadskontoret tillsammans med bygg- och miljönämndens presidium arbetat med former och rutiner för ärendeberedning. Vi bedömer att det kommer att ge en större tydlighet i gränssnitt och roller mellan nämnd och kontor.

Inom Samhällsbyggnadskontoret har arbetet med och kring förorenad mark varit årets stora utvecklingsprojekt. Arbetet handlar såväl om att ta fram platsspecifika riktvärden för föroreningar i mark som att utveckla sättet vi arbetar med myndighetsutövning.

Under 2024 har taxorna för alkohol, detaljplanering, bygglov samt delar av miljöbalkstaxan uppdaterats. Det ger möjligheter till ett avgiftsuttag som bättre svarar mot kommunens kostnader för handläggning.

I början av året avsatte kontoret betydande resurser för att utbilda medarbetare i stabsmetodik och organisation. Det var en del av en kommungemensam satsning efter översvämningarna hösten 2023. Det är viktigt att planeringen för hur kommunen ska jobba vid särskild händelse kommer på plats.

Översiktsplaneringen har genomfört den första årliga uppföljningen av Översiktsplan 2050. Förstudier för TÖP Förnybar energi och TÖP Klimatanpassning har färdigställts liksom Vattentjänstplan.

Nio detaljplaner är under arbete och en (1) detaljplan (Lasarettet 2) har antagits under året. Två nya detaljplaner (Salberga & Kärrbäcksbo) har startats och åtta äldre planuppdrag har avslutats.

Dialoger med potentiella exploatörer har genomförts för Sala Norrängen och Bältarhagen. Projektering för Bältarhagen pågår.

Kommunen har sålt Lindgården och Rektorn 5 och slutfört skogsförsäljningen till Ramnäs Skog och Ekeby Mosse till Naturvårdsverket.

Tillsammans med Länsstyrelsen och kommunerna i Västmanland har vi ansökt om bidrag för framtagande av energi- och klimatprogram där koldioxidbudget kommer ingå som ett verktyg.

Samtliga serveringsställen för alkohol och samtliga försäljningsställen för tobak har fått tillsyn under 2024. Det är ett viktigt framsteg inom ett handläggningsområde där vi tidigare haft svårt att genomföra uppdraget.

Antalet ärenden om bostadsanpassning har varit 293 (243). Siffran inom parentes redovisar föregående år. Samhällsbyggnadskontoret och rehab-teamen i Sala och Heby har fortsatt med att förbättra och utveckla samarbetsformer. Dialog förs om kostnadsökningar inom bostadsanpassning i Sala.

Antalet ansökningar om förhandsbesked har varit 12 (18). Antalet ansökningar om nybyggnad av småhus har varit 15 (25) och antalet ansökningar om nybyggnad av lokaler och verksamheter har varit 8 (10).

Kommunens tillsyn inom plan- och bygglagen har under många år varit otillfredsställande. Under 2024 har vi tagit fram ett nytt arbetssätt kring detta, vilket har gett gott resultat. Nämnderna har fattat prioriteringsbeslut kring tillsynen.

Under året har 1 489 byggärenden avslutats. Cirka 1 000 av dessa är ärenden i Heby. Arbetet är en del i att förbereda en ordnad överföring när samverkansavtalet mellan Sala och Heby upphör.

Inventering av små avlopp har startats upp. Det gjordes senast 2019. Därefter har arbetet inriktats på att hantera de ärenden inventeringen gav.

Livsmedelstillsynen har för första året genomförts utifrån den nya klassificeringen av livsmedelsanläggningar och med efterhandsdebitering. 181/204 planerad tillsyn har genomförts.

Bemanningen inom miljöskyddstillsyn har varit en svår utmaning för kontoret under året. 24/26 planerad tillsyn på tillståndspliktiga anläggningar har genomförts och 24/44 planerad tillsyn på anmälningspliktiga anläggningar har genomförts. Bygg- och miljönämnden har fattat nödvändiga beslut kring prioritering och avsteg från planeringen.

Miljöskyddsgruppen har deltagit i en myndighetsgemensam tillsyn inom fokusområdet illegal avfallshantering. Tillsynsinsatsen innebar att tillsammans med polis och länsstyrelse genomföra tillsyn av avfallstransporter.

Ekonomi

RESULTATRÄKNING OCH EKONOMISK ANALYS

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Externa intäkter	-24 225	-21 652	-18 062	-3 590
Interna intäkter	-1 145	-1 168	-652	-516
Summa intäkter	**-25 370**	**-22 820**	**-18 714**	**-4 106**
Köp av huvudverksamhet, bidrag	5 258	3 531	5 644	-2 095
Personalkostnader	30 999	36 894	31 942	4 952
Övriga kostnader	6 206	4 450	5 943	-1 511
Interna kostnader	2 616	2 322	2 442	-119
Summa kostnader	**45 078**	**47 197**	**45 970**	**1 227**
Resultat	**19 708**	**24 377**	**27 256**	**-2 879**

Inom Samhällsbyggnadskontoret finns ett samband mellan intäkter, personalkostnader och övriga kostnader.

Lägre bemanning ger lägre personalkostnader, vilket i sin tur ger lägre intäkter eftersom vi kan debitera färre timmar.

Lägre personalkostnader än budgeterat tas till viss del ut av ökade övriga kostnader till följd av behov av konsulter istället för anställd personal.

Avvikelsen i köp av huvudverksamhet beror på högre kostnader för bostadsanpassning.

DRIFTREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Stab	15	0	32	-32
Nämnd	1 135	925	898	27
Byggenheten	9 034	7 651	9 406	-1 755
Miljöenheten	7 979	7 105	7 042	63
Plan- och utvecklingsenheten	1 546	8 696	9 879	-1 183
Summa	**19 708**	**24 377**	**27 256**	**-2 879**

Avvikelsen vid byggenheten beror på kostnaderna för bostadsanpassning. Avvikelsen vid plan- och utvecklingsenheten är konjunkturell.

INVESTERINGSREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Inkomster	-52 003	-1 800	-88 769	86 969
Utgifter	5 876	1 200		1 200
Summa	-46 128	-600	-88 769	88 169

Intäkterna för 2024 kommer från skogsförsäljningen som slutbetalats under 2024. Under året har inga investeringar för färdigställande av markreserv genomförts.

EU-PROJEKT

Inget att redovisa.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges utvecklingsmål

ETT VÄXANDE SALA

Sala ska erbjuda attraktiva boenden och verka för fler arbetstillfällen, stärkt näringsliv och bra utbildning i hela kommunen.

Vi har lyckats när:

- Antalet företag och arbetstillfällen ökar
- Antalet nyinflyttningar ökar
- Arbetslösheten minskar
- Resultaten i mätningar gällande förtroende och service förbättras

AKTIVITET

Samhällsbyggnadskontoret bidrar till utvecklingsmålet genom att stärka Salas förmåga att utveckla byggbar mark och att bidra till byggnation i Sala. Utifrån översiktsplanen kommer vi att arbeta fram en planeringsmodell som styr mot en strukturerad befolkningstillväxt.	
Aktiviteter	**Kommentar**
Kommunstyrelsen genomför planavstämning vår och höst.	**Uppfyllt.** Genomfört under vår och höst.
Kommunfullmäktige antar fyra detaljplaner 2024.	**Delvis uppfyllt.** En detaljplan har antagits av kommunfullmäktige under året.
Vi handlägger cirka 275 bygglov per år.	**Uppfyllt.** 209 beviljade lov per 31 december. Vikande konjunktur har givit färre ansökningar.

ETT HÅLLBART SALA

Fokus på människors hälsa och välmående genom hela livet.

Vi har lyckats när:

- Koldioxidutsläppen minskar
- Utbildningsnivån ökar och studieresultaten blir bättre
- Folkhälsan förbättras
- Egenförsörjningen bland medborgarna ökar

AKTIVITET

Samhällsbyggnadskontoret bidrar till utvecklingsmålet genom att:
- Kontorets myndighetsuppdrag handlar om att bidra till en hållbar Sala kommun.
- Det är främst i exploatering på egen mark som kommunen har möjlighet att ställa krav bortom miljökvalitetsnormerna.
- Bidra till hållbarhet genom den egeninitierade tillsynen inom såväl miljöbalken som plan- och bygglagen.

Aktiviteter	Kommentar
Aktiv tillsyn av byggnader, främst inom Riksintresset.	**Uppfyllt** Arbetet har fått en ny struktur och nämnden har fattat inriktningsbeslut.
Aktiv tillsyn av enskilda avlopp.	**Uppfyllt** Inventering av äldre avloppsanläggningar har utförts under året. Handläggning av inkommande ärenden följer verksamhetsplanen.
Aktiv projekttillsyn – ofta i samverkan med Miljösamverkan Mitt.	**Delvis uppfyllt** Miljöskydd har genomfört projekt Avfallstransporter tillsammans med länsstyrelsen, polisen och övriga kommuner.
Höga ambitioner när det gäller hållbarhet i exploatering.	**Uppfyllt** Samtliga pågående exploateringsprojekt kopplas till fjärrvärme. Pågående planeringsarbeten kring Ängshagen och Norrmalm analyserar hur vi kan utveckla områdena för att materialval, uppvärmning, transporter/kollektivtrafik, dagvattenhantering etcetera ska bidra till omställningen till ett mer hållbart samhälle.

ETT TRYGGT OCH RÄTTVIST SALA

Fokus på att skapa insyn och inflytande för våra medborgare, föreningar och näringsliv för att stärka trygghet och demokrati.

Vi har lyckats när:

- Förtroendet för kommunen ökar
- Medborgarna är mer nöjda med kommunens verksamheter
- Den upplevda tryggheten i offentliga miljöer ökar
- Säkerheten (faktisk trygghet) ökar
- Demokratin stärks

AKTIVITET

Samhällsbyggnadskontoret bidrar till utvecklingsmålet genom att:
- skriva fram förslag som ger rättssäkra beslut. Kontoret kan lägga fokus på inkluderande och socialt hållbara miljöer i den fysiska utvecklingen av Sala.
- Myndighetsuppdraget är ett viktigt verktyg för att jämna ut skillnader i levnadsvillkor mellan individer, grupper och generationer.

Aktiviteter	Kommentar
Tillsyn och lovgivning och planer levereras.	Delvis uppfyllt Myndighetsutövningen genomförs i huvudsak enligt plan.
Detaljplaneprojekt och exploateringar prioriterar sociala värden.	Delvis uppfyllt Vi arbetar med frågeställningar om social hållbarhet inom de långsiktiga planeringsprojekten Ängshagen och Norrmalm.

Framtiden

Ur Verksamhetsplan för Samhällsbyggnadskontoret 2025-2028…

- En central del i Samhällsbyggnadskontorets verksamhet är myndighetsutövning. Vi handlägger de ärenden som kommer in. Vi prövar de ansökningar som kommer till oss. Vi genomför tillsyn på de anläggningar som lagstiftningen anger är tillsynspliktiga. Till det kommer några områden som vi bedömer är viktiga under åren 2025-2028.
- *Handlingsplanen för Översiktsplan 2050* – Kommunens kontor och de kommunala bolagen arbetar tillsammans med genomförandet av översiktsplanen. Översiktsplanen fastställdes hösten 2023 och under perioden ska Kommunfullmäktige också fatta beslut om en planeringsstrategi.
- *Strategiskt arbete inom masshantering* – Kommunstyrelsen beslutade i augusti 2024 att genomföra ett utvecklingsarbete kring hanteringen av förorenad mark och förorenade massor. Det arbetet sker löpande under hela

året 2025 och ska slutredovisas våren 2026. Till detta område kommer en tjänst att rekryteras för att stärka arbetet med detta utifrån politiskt beslut.

- *Klimat- och energiplan* – Den befintliga planen ska revideras för att säkerställa att kommunen når upp till såväl nationella som lokala mål. Arbetet utgår från den koldioxidbudget som kommunen har tagit fram och det pågående arbetet med tillhörande handlingsplan.
- *Nytt läge 2026* – Samhällsbyggnadskontoret arbetar med att sätta en ny organisation för att från och med den första januari 2026 svara för bygglovsgivning, bostadsanpassning och miljö- & hälsoskyddstillsyn för Sala kommun.
- *Nytt verksamhetssystem* – I samband med införande av nytt system så kommer vi att titta på möjligheten att stärka systemstödet samtidigt som vi gärna vill minska det totala antalet system.
- *Översyn av kostnader och kostnadsutveckling inom bostadsanpassning* – Kostnaderna inom bostadsanpassningen har stigit med 40 procent mellan åren 2021 och 2023. För 2024 räknar vi med att kostnaderna ligger på samma nivå som 2023. SBK genomför tillsammans med Vård- och omsorgskontoret ett arbete för att säkerställa att vi får kontroll på kostnadsutvecklingen.
- *Efterfrågan på bostäder och verksamhetsmark* – En viktig del i kontorets arbete är att försörja Sala, salaborna och företag i Sala med bostäder och mark för deras behov. Norrängen, Silvervallen och Bältarhagen kommer att vara de centrala exploateringarna under perioden. När det gäller detaljplanering och översiktlig planering så kommer Södra Ängshagen, Kärrbäcksbo, Norrmalm och Isätra att vara de viktigaste projekten.

VÄSENTLIGA RISKER OCH OSÄKERHETSFAKTORER

Ur Nämndsinspel 2026-2029 från Samhällsbyggnadskontoret…

- För Samhällsbyggnadskontorets verksamhet utgör konjunkturen en väsentlig påverkan på ärendeflödet inom byggområdet och trycket i plan- och exploateringsverksamheten. Det finns vissa möjligheter att med befintliga resurser skala upp verksamheterna inom (kontoret) främst byggenheten och plan- och utvecklingsenheten vid en konjunkturuppgång. Ett ökat tryck på byggande och planläggning visar sig i längre handläggningstider och mindre rådgivning inom bygglov och fortsatt tydliga prioriteringar inom planering och exploatering.
- Ekonomin i sin helhet – kommunens ekonomi, kostnadsutvecklingen i samhället och räntelaget – påverkar efterfrågan på mark, bostäder, kostnaderna för kommunala åtgärder och hur våra kunder påverkas av de myndighetsbeslut vi fattar.
- Samhället går mot en ökad digitalisering. Förväntningarna från medborgarna på kommunens service ökar genom möjligheten att digitalt ta del av de tjänster som kommunen erbjuder. Samhällsbyggnadskontoret kan inte och har inte resurser för att driva denna utveckling själv. Det är ett arbete för hela kommunen där samhällsbyggnadskontoret bidrar och är delaktig.
- Boverket har gjort en översyn av Boverkets byggregler. Arbetet sker inom ramen för projektet Möjligheternas byggregler. De nya byggreglerna börjar gälla den 1 juli 2025. De nya reglerna ska främja nya tekniska lösningar och öppna upp för användandet av nya material och metoder.

  I anslutning till införande av Möjligheternas byggregler finns en diskussion kring certifierade byggprojekteringsföretag. Det kan komma att leda till att del av bygg- och miljönämndens uppdrag läggs på privata aktörer. Parallellt med det finns tankar inom staten att överföra delar av kommunernas ansvar kring livsmedelskontroll till staten. Det var upp senast för tio år sedan, men avfärdades då i beredning.
- Samhällsbyggnadskontoret märker av den ökade polariseringen och det allt högre tempot i det offentliga samtalet. Myndighetsutövningen inom detaljplaner, bygglov och miljö är en uppsättning verktyg för att pröva och balansera motstridiga intressen.
- Demografin – d v s befolkningens åldersmässiga och geografiska sammansättning – påverkar kontoret. Framförallt är det hälsoskyddstillsyn och bostadsanpassning som påverkas av detta.
- All rapportering tyder på att välfärdsbrottligheten ökar. Vi behöver vara medvetna om att även det gäller även mindre kommuner och utanför storstadsområdena.
- Klimatfrågan är fortsatt aktuell för alla delar av världen. För oss i Sala är det viktigt att vi inte låter översvämningarna 2023 blekna som minne utan att vi fortsätter att minska vår klimatpåverkan och att klimatanpassa vårt samhälle. IPCC konstaterar att takten behöver öka. Och vi vet att vi kommer utsättas för fler och längre perioder och torka och hetta. Det påverkar förskolor och äldreboenden, det påverkar möjligheten att leverera dricksvatten och det påverkar markens stabilitet och bärighet.

  Översvämningarna kommer att öka i frekvens och omfattning, vilket påverkar all samhällsservice. Det orsakar kostnader och medför risker i form av skred, frigörande av miljögifter och påverkan på livsmedelsförsörjning. Slutligen ökar också risken för bränder och bränders omfattning.

Verksamhetsfakta 2024

Indikatorer Samhällsbyggnadskontoret 2024

Nyckeltal	Beskrivning	Mått	Periodens resultat	Kommentar
Planberedskap	Ej påbörjade bostäder i beslutade detaljplanplaner	antal	470	241231
Markberedskap	Planlagd verksamhetsmark för försäljning	hektar	8,5	241231
Bostäder i planprocess	Bostäder i pågående detaljplanering	antal	840	241231
Verksamhetsmark i planprocess	Verksamhetsmark i pågående detaljplanering	hektar	18	241231
Beviljade lov	Beviljade bygg-, mark-, rivningslov	antal	209	241231
Färdigställda bostäder	Antal lägenheter som fått slutbesked	antal	10 (Heby) + 24 (Sala)	241231
Handläggningstid lovärenden	Genomsnittlig handläggningstid	dagar	Q1: 25 dagar Q2: 20 dagar Q3: 28 dagar Q4: 28 dagar	241231
Rättssäkra beslut	Beslut som fastställts vid överprövning	antal	34/44	241231
Miljötillsyn - årlig avgift	Utförd tillsyn/planerad tillsyn	antal	B anläggning – 24/26 C anläggning – 24/44	241231
Livsmedelskontroll	Utförd tillsyn/planerad tillsyn	antal	183/204	241231
Hälsoskydd - årlig avgift	Utförd tillsyn/planerad tillsyn	antal	44/69	241231
Alkohol – yttre tillsyn, stadigvarande serveringstillstånd	Utförd tillsyn/planerad tillsyn	antal	23/25	241231

Tekniska kontoret - exkl Vatten och Avlopp

Sammanfattning året som gått

Under året har Tekniska kontorets fokus legat på att balansera ekonomin, och samtliga verksamheter har genomfört neddragningar på personal, vilket har resulterat i besparingar om totalt 5,8 miljoner kronor. En genomlysning av grunduppdraget har också genomförts. För att minska kostnaderna har neddragningar skett inom områden som gräsklippning, livsmedelskostnader och underhåll av kommunens lokaler. Trots dessa åtgärder uppvisar bokslutet ett stort underskott på -48,8 miljoner kronor.

Fastighetsverksamheten har ett underskott på -35 miljoner kronor, varav 27,2 miljoner är kostnader relaterade till evakueringslokaler, rivningar och återställning efter översvämningarna i september 2023. Dessutom finns en differens mellan hyresintäkter och driftkostnader för de fastigheter kommunen äger och nyttjar, vilket innebär ett underskott på -12,1 miljoner kronor.

Enheterna för Gata och Park har tillsammans ett underskott på -11,3 miljoner kronor. Detta beror främst på höga kapitaltjänstkostnader, ökade hyreskostnader för den nya lokalen på Verkstadsgatan samt de ökade kostnaderna för vinterväghållning, orsakade av omväxlande kallt och varmt väder under vintern 2024.

Samhällsfinansierade transporter har ett underskott på -11,1 miljoner kronor, vilket beror på beskattningen av biogas, ökade underhållskostnader för bussarna samt ett högre resande inom daglig verksamhet och färdtjänst.

Den kommunala skogen har genererat ett överskott på ca +9 mnkr för 2024, det beror främst på höga virkespriser.

Centralförrådet har lagts ner, och en neddragning av kommunens totala antal fordon pågår. Målet är att reducera antalet fordon med minst 10 under 2025.

Året har präglats av historiskt höga investeringsnivåer, totalt 322 miljoner kronor. Bland de större projekten märks byggnationen av två nya skolor: Möklinta skola, som stod klar till höstterminen 2024, och Åkraskolan, som beräknas vara klar till höstterminen 2025. Inom Samhällstekniska avdelningen har projekt för beläggningsarbeten samt att cykelinfrastruktur genomförts i samarbete med Trafikverket, för att förbättra infrastrukturen till både Heby och Ransta. Detaljplanen för Skuggan 4, etapp 1, har färdigställts och invånare har flyttat in. Vidare har investeringar gjorts i Gruvans vattensystem, med delfinansiering från MSB, för att säkerställa systemet vid höga vattenflöden.

2024 har också präglats av 400-årsjubileet, vilket har inneburit ett stort antal projekt och färdigställande av parkytor och offentliga platser. Dessa har renoverats och invigts under jubileumsevenemangen. Den 15 april invigdes bland annat uteväntrummet och statyn av HM Konungen vid resecentrum i samband med Salas stora födelsedagskalas.

I september 2023 drabbades Sala kommun av kraftig nederbörd, vilket resulterade i höga vattennivåer i dammsystemet och ökade flöden i Sagån. Villaområdena Kungsängen, Mamre och Skuggan i tätorten drabbades av översvämningar, och även reningsverket, värmeverket och Ösby gymnasium påverkades. Utredningar och åtgärder efter översvämningarna har haft stor påverkan på driftbudgeten och har varit en av de största arbetsuppgifterna under 2024.

Verksamhetsansvar

UPPDRAG

Tekniska kontoret ansvarar för:

- lokalförsörjning samt verkställa inhyrning av lokaler till kommunens verksamheter,
- drift, förvaltning och investeringar i kommunens fastigheter,
- måltidsverksamhet vilket innefattar tillagning och servering av goda, näringsriktiga och hållbara måltider till förskola, grundskola, gymnasieskola samt till äldreomsorgens särskilda boenden
- teknisk service för kommunen gällande fordon, centralförråd och internpost,
- drift, förvaltning och investeringar för
    - allmän platsmark dvs gator och parker
    - vatten- och avloppsförsörjning,
    - Gruvans vattensystem,
- kommunens trafikåtaganden, lokala trafikföreskrifter, parkeringsövervakning samt tillståndsgivning för parkering,
- kommunens kartverk och geografiska informationssystem, ortnamn och adresser,
- kommunens skogsinnehav samt
- kommunalt samhällsfinansierade transporter; lokalbussar, färdtjänst och skolskjuts.

Kontoret upprätthåller kontinuerlig beredskap för gata, park, vatten- och avlopp samt fastighet.

ORGANISATION

Tekniska kontoret består av verksamheterna Fastighet, Måltid och Samhällstekniska. Som en del av staben ingår även kommunens lokalstrateg, skogsinnehav, verksamhetsutvecklare, ekonomiadministratörer samt kollektivtrafik och särskild kollektivtrafik. Totalt arbetar ca 170 personer på Tekniska kontoret och personalomsättningen 2024 var 3,9 procent.

Viktiga händelser året som gått

TEKNISKA ÖVERGRIPANDE:

Uppdrag från kommunstyrelsen:

- Tekniska kontoret utreder möjligheten att återta städningen av kommunens lokaler inom Sala tätort och utföra den i kommunal regi. En delredovisning av utredningen genomfördes för kommunstyrelsen i maj, och fortsatt utredningsarbete har genomförts under hösten, där dialog har hållits med berörda kontor.

- Beslutade åtgärder för att uppnå en budget i balans, med särskilt fokus på att minska kostnaderna för inhyrd personal, konsulter samt att se över externa lokaler. I syfte att effektivisera och minska kostnaderna har Tekniska kontoret genomfört en genomlysning av kostnaderna för inhyrd personal och konsulter, och åtgärder har vidtagits för att minska dessa kostnader. En fortsatt genomlysning av externa lokaler kommer att pågå under 2025.

- Under hösten 2024 initierades arbetet med att ta fram en Skogsplan för kommunens eget skogsinnehav. Skogsplanen är ett komplement till den redan existerande Skogsbruksplanen, och krävs för att upprätthålla kommunens FSC-certifiering.

SAMHÄLLSFINANSIERADE RESOR:

Under året har ett omfattande arbete genomförts i nära samarbete mellan Skolkontoret och Tekniska kontoret för att fastställa gällande ramschema för samtliga skolor.

Antalet färdtjänstresor i kommunen har ökat kraftigt, med en ökning på 45 procent under året. Antalet färdtjänsttillstånd har ökat med 11 procent, och antalet resor till och från daglig verksamhet har ökat med 17 procent. Denna statistik baseras på perioden oktober 2023 till oktober 2024.

Ett politiskt uppdrag om att genomföra en översyn av kollektivtrafiken, med målet att minska kostnaderna, initierades under hösten 2024.

Ett populärt inslag under hösten var Höstlovsbussen med Halloween-tema, som uppskattades av många i Sala.

SAMHÄLLSTEKNISKA:

Säkring av Dammsystemet:

- Arbetet med att säkra Dammsystemet fortskrider enligt plan. Med investeringsstöd från MSB har ett hävertsystem anlagts vid Måns Ols designat för att klara ett mer än 100-års flöde. Förstärkning av dammvallen vid Olov Jons har genomförts, och förstärkning av dammvallen längs Grissbachkanal pågår. Eftersom 3G-systemet stängs ned, byts nu övervakningssystemet för dammar och dammvallar ut. Samtidigt utökas systemet för att uppfylla kraven för klassade dammar.

Miljöprojekt vid Sala silvergruva och Pråmån:

- Det statligt finansierade miljöprojektet för sanering kring Sala silvergruva och Pråmån har under året slutfört täckningsåtgärder vid bussparkeringen, parkeringen vid gruvkontoret, södra infartsvägen samt Drottning Christinas schakt. Täckningsåtgärder vid Sala bly och hytta är nästan klara och arbetet planeras fortgå under vintern. Miljöprovtagningar av sediment och muddervallar längs Pråmån har också genomförts.

Medfinansieringsprojekt med Trafikverket:

- Anläggandet av GC-väg mellan Ransta och Kumla pågår och beräknas vara klart hösten 2025.

- Vägplanen för GC-väg mellan Sala och Kumla lämnas in för fastställelseprövning i början av 2025, och produktionsstart är planerad till sommaren 2026.

- Vägplanen för väg 56, 2+1-väg, GC-väg och cirkulationsplats har ändringarna lämnats in för planprövning. Framtagning av bygghandling pågår fram till sommaren 2025, och produktionsstart är planerad till sista kvartalet 2025.

Underhåll av vägar och infrastruktur:

- Under 2024 har underhåll av 14 gator, GC-vägar och bussfickor genomförts med ny asfaltsbeläggning genom asfaltsprogrammet.

- Tre övergångsställen har försetts med farthinder för att höja trafiksäkerheten, två på Josefsdalsvägen och ett på Väsbygatan.

- En ny GC-sträcka har anlagts på Hyttgatan i samband med VA-underhåll.

- En ny pendlarparkering och handikapparkering har byggts i Ransta.

- Bytet av den utdömda vägtrumman vid Väsby Kungsgård har färdigställts.

- En utredning av status för kommunens tunnlar och broar har genomförts under året, och en underhållsplan för de kommande 10 åren har tagits fram.

Detaljplaner och exploatering:

- Detaljplanen för Skuggan 4, etapp 1, har färdigställts och invånare har flyttat in. Etapp 2 är ännu inte exploaterad.

- För att möjliggöra exploatering av detaljplanen i Bältarhagen har avverkning av exploateringsytorna genomförts. Projektering av infrastrukturen fortsätter under 2025.

400-årsjubileet:

- Året har präglats av 400-årsjubileet, och projekt och parkytor har färdigställts, putsats, fixats och invigts i samband med jubileumsevenemang. På Salas stora födelsedagskalas den 15 april invigdes uteväntrummet och en staty av HM Konungen vid resecentrum. Camitzka parken invigdes i samband med Måns Ols-dagen den 11 maj, och ett minnesmonument för FN-veteraner invigdes den 29 maj i stadsparken.

- Ett konstprojekt genomfördes i våra servicenoder Ransta, Västerfärnebo och Möklinta med AR- och muralkonst (Augmented Reality).

- En jubileumsskog invigdes den 15 maj med hjälp av 75 barn från Vallaskolan, som även deltog vid planteringen. På kvällen bjöds allmänheten in för att delta i planteringen.

Digitala tjänster:

- En ny digital kartportal lanserades på kommunens hemsida, vilket förbättrar tillgången till kommunens karttjänster och ger medborgarna enklare åtkomst till uppdaterad geografisk information.

- Öppna data-direktivet har lett till omfattande diskussioner inom GIS-Sverige, och finansieringsmodellen för data förändras, vilket även påverkar Sala. Förhandlingar pågår mellan Lantmäteriet och SKR för att hitta en lösning som gynnar alla parter.

FASTIGHET:

Investeringsverksamheten under året:

Under året har investeringsverksamheten hanterat flera stora projekt:

- Nybyggnation av Åkraskolan: Byggnationen fortlöper enligt plan, och skolan förväntas vara färdigställd för inflyttning i juli 2025, med invigning i samband med skolstarten höstterminen 2025.

- Nybyggnation av Möklinta förskola och skola: Detta projekt, som även inkluderar en ny busshållplats, har färdigställts och skolan invigdes formellt vid höstens skolstart 2024.

- Renovering och ombyggnation av Vallaskolans B-hus: Renoveringen av Vallaskolans B-hus har slutförts under året.

- Renovering av två elevboenden vid Ösby Naturbruksgymnasium: Renoveringen har pågått under året och förväntas vara färdigställd i slutet av januari 2025.

- Anpassning av byggnaden Ålängan till LSS-boende: En del av byggnaden har anpassats för LSS-boende, och inflyttning genomfördes i slutet av året.

- Anpassning av andra delen av Ålängan till biståndsbedömt mellanboende: Detta projekt fortlöper under 2025.

- Modulförskolor: Två nya modulförskolor har installerats för att ersätta tre förskolor som ska rivas.

- Underhållsåtgärder genomförs löpande enligt fastigheternas underhållsplan och de ekonomiska förutsättningarna. Fyra större takbyten, främst på skolbyggnader, har genomförts. Målning, både in- och utvändigt, har utförts på skolor och äldreboenden. Underhållsbyten av storköksutrustning har genomförts löpande för att säkerställa god mathållning.

Driftsorganisation och underhåll:

- Driftsorganisationens arbete har fortsatt under året med fokus på underhåll och energieffektiviseringar.

- Säkerhetsåtgärder har genomförts för att möta dagens krav. Brandskyddet har uppdaterats i fem skolor, och passersystem, inklusive larm, har uppdaterats enligt en fastlagd plan. Säkerhetsåtgärderna har genomförts i samråd med kommunens säkerhetssamordnare.

- Löpande avtalsuppföljning och städkontroller har genomförts med de städleverantörer som upphandlades för året.

- Under året har regelbundna förvaltningsmöten med verksamheten införts, vilket har gett mycket goda resultat. Detta arbete kommer att fortsätta även under 2025.

- Arbetet med energibesparande åtgärder är ett pågående projekt. Under året har en betydande del av belysningsarmaturerna bytts ut. Arbetet med att koppla upp fastigheter mot digital övervakning fortgår, vilket förbättrar inomhusmiljön och ger tydligare översikt och möjlighet till snabbare åtgärder vid driftstörningar.

Nytt badhus:

- Tekniska kontoret har tillsammans med kultur- och fritidskontoret fortsätta arbetet för framtidens badhus i kommunen.

Uppdrag från kommunstyrelsen:

Fastighet har i uppdrag att arbeta strategiskt med kommunens fastigheter i syfte att effektivisera, sänka kostnader, öka transparensen samt höja kvaliteten är påbörjat och fortlöper under 2025. Åtgärder som gjorts:

- Arbetet med förbättrad ekonomistyrning för ökad kvalitet och bättre beslutsunderlag har initierats och fortsätter 2025. Flertal sjukskrivningar och förändrad sammanställning av resurser har bidragit till försämrad kontroll över ekonomin under 2024.

- Arbetet med att avyttring och åtgärdsplaner för de fastigheter som inte är förvaltningsmässigt effektiva fortgår. Under året har Lindgården sålts och beslut om rivning fattas för Emmylund, Dalhem samt Ekorrens förskolebyggnader. Ytterligare några fastigheter ligger i försäljningsprocess och byggnader på Klövervägen är under utredning för möjligheten att tillskapa LSS boende.

- Under november fattades beslut om ett åtgärdspaket för budget i balans. Detta kommer implementeras under 2025.

MÅLTID:

- *Möklinta och Åkraskolan:* Måltid har under sommare tagit över köket i Möklinta och köket på Åkraskolan i slutet av september. Eftersom ombyggnationen av Åkraskolan kommer att pågå under läsåret 2024/2025, kommer de äldre eleverna att äta sina måltider i det nya köket, medan de yngre eleverna fortsatt kommer att äta i modulskolans mottagningskök.

- *Modulkök:* Vid årets början har Måltid har startat upp verksamhet i två modulkök som ersätter de tidigare köken på Emmylunds förskola, Dalhems förskola och Ekorrens förskola.

Arbete med Kommunfullmäktiges mål:

- *Ett tryggt och rättvist Sala:* Dialog och provsmakning av skolmåltiderna har genomförts med vårdnadshavare till blivande årskurs 7-elever på Vallaskolan och Ekebyskolan under maj månad. I september erbjöds föräldrar vid Ransta skola en måltid och dialog i samband med skolans föräldramöte.

- *Ett hållbart Sala:* Under vårterminen genomfördes klimatmärkning av måltider, där koldioxidekvivalenter (CO2e) presenterades i både skol- och förskolemenyer, samt vid servering i matsalarna. Mängden CO2e redovisades även i äldremenyn för boende på SÄBO. Denna klimatmärkning av måltider avbröts under höstterminen på grund av besparingar, men Måltid fortsätter att mäta mängden koldioxidekvivalenter per kg inköpta livsmedel för hela enheten och per kök.

400-årsjubileum: I samband med 400-årsfirandet genomförde Måltid en intern tävling för att ta fram ett dessertförslag som skulle serveras vid lunchmåltider i förskolor, skolor och på särskilda boenden. En jury bestående av representanter från Sala 400 år, Skolnämnden och Äldre- och omsorgsnämnden samt Tekniska kontorets chef provsmakade och valde ett vinnande recept, som serverades på jubileumsdagen.

Dialog om demografisk utveckling: Under året har en tät dialog förts med Skolkontorets chefer och controllers angående den demografiska utvecklingen av barn och elever vid de kök som har färre än 50 inskrivna barn. Diskussioner har förts för att hitta möjligheter till ekonomiska effektiviseringar.

Ekonomi

RESULTATRÄKNING OCH EKONOMISK ANALYS

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Externa intäkter	-62 942	-95 234	-96 474	1 239
Interna intäkter	-343 796	-378 578	-361 607	-16 972
Summa intäkter	**-406 739**	**-473 812**	**-458 080**	**-15 733**
Köp av huvudverksamhet, bidrag	28 540	25 832	31 261	-5 428
Personalkostnader	88 561	95 577	89 758	5 819
Övriga kostnader	335 390	356 457	382 135	-25 678
Interna kostnader	88 131	95 251	102 995	-7 743
Summa kostnader	**540 624**	**573 118**	**606 149**	**-33 030**
Resultat	**133 885**	**99 306**	**148 069**	**-48 763**

Tekniska kontoret hade en budget på 99,3 mnkr 2024. Utfallet 2024 blev dock 148,1 mnkr, vilket innebär en negativ budgetavvikelse på -48,8 mnkr.

Intäkterna har minskat med -15,7 mnkr jämfört med budget. De minskade intäkterna hör främst till Saneringsprojekt Gruvan (-17,3 mnkr), vilket är ett projekt som uteslutande finansieras av Länsstyrelsen. De minskade intäkterna tas ut av minskade kostnader. Utöver detta har även måltid minskade intäkter med anledning av ett minskat barnantal och Gata och Park på grund av minskade personalintäkter. Detta tas till viss del ut av ökade skogsintäkter på Kontorsledningen och en försäkringsersättning på Fastighet.

Budgetavvikelsen för Köp av huvudverksamhet uppgår till -5,4 mnkr, och beror i stort sett uteslutande på ökade kostnader på Samhällsfinansierade resor (-5,9 mnkr) med anledning av ökade kostnader för kollektivtrafiken jämfört med budget.

Personalkostnaderna har en positiv budgetavvikelse med +5,8 mnkr. Personalkostnaderna har minskats ned som en åtgärd för att närma sig budget i balans.

Kontorets övriga kostnader visar en negativ budgetavvikelse på -25,7 mnkr. Merparten av avvikelsen beror på ökade kostnader för avskrivningar (-26,8 mnkr) på Fastighet, Park och Gata. Även entreprenadköp på Fastighet (-13,2 mnkr) har ökat jämfört med budget, främst med anledning av översvämningen på Ösby, samt ökade kostnader för el och värme (-6,9 mnkr).

De ökade kostnaderna tas till viss del ut av minskade kostnader för entreprenadköp på Saneringsprojekt Gruvan (+17,9 mnkr), se info ovan gällande intäkter. Dessutom minskade de externa hyreskostnaderna för Fastighet (+15,3 mnkr) med anledning av den ändrade redovisningen av finansiell leasing.

De interna kostnaderna har även de en negativ budgetavvikelse på -7,7 mnkr varav merparten beror på ökade räntekostnader på Fastighet (-8,1 mnkr) och Park (-0,7 mnkr) med anledning av den ändrade redovisningen kring finansiell leasing.

DRIFTREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Kontorsledning	-13,2	779	-9 124	9 903
Samhällsfinansierade resor	58 338	50 824	61 991	-11 167
Samhällstekniska	40 254	43 729	52 560	-8 831
Fastighet	27 250	2 974	38 018	-35 044
Saneringsprojekt Gruvan	0	0	0	0
Måltidsenheten	8 055	1 000	4 682	-3 682
Summa	**133 885**	**99 306**	**148 069**	**-48 763**

KONTORSLEDNING:

Utfallet vid årets slut var 9,1 mnkr, vilket medför en positiv budgetavvikelse på +9,9 mnkr och beror på ökade intäkter för skogsavverkning. Överskottet på skogen beror på god vinst på skogsavverkning med anledning av höga virkespriser på marknaden.

SAMHÄLLSFINANSIERADE RESOR:

Årets resultat blev 62 mnkr mot 50,8 mnkr i budget. Budgetavvikelsen på -11,1 mnkr beror framför allt på ökade kostnader för drivmedel och reparationskostnader för bussar, men även andra faktorer.

Kostnaderna för bland annat färdtjänst och transporter till och från daglig verksamhet ökar, totalt ökar särskild kollektivtrafik med 2,7 mnkr. Ökningen var störst under årets tre sista månader vilket inte förutsågs i prognosen.

Retroaktiv ersättning för skattelättnad gällande biogas kommer att betalas ut under 2025. Belopp är okänt i nuläget, vilket gör att det inte finns med i resultatet för 2024.

SAMHÄLLSTEKNISKA:

Sammanlagt för samhällstekniska verksamheten blev årets resultat 52,5 mnkr mot 43,7 mnkr i budget, vilket motsvarar en negativ budgetavvikelse på -8,8 mnkr. Prognosen för helåret visade på ett resultat om 52,9 mnkr, avvikelsen mot prognos är alltså 0,4 mnkr bättre.

Budgetavvikelsen för Gata uppgick till -7,5 mnkr vid årets slut. Avvikelsen beror på ökade kostnader för hyra på grund av ny lokal på Verkstadsgatan (0,7 mnkr), kostnader för vinterväghållning (3,1 mnkr), reparationer av maskiner (0,9 mnkr), ökade kostnader för avskrivningar (0,2 mnkr), samt betydligt lägre intäkter för utförda VA-arbeten (2,0 mnkr). Därutöver redovisar Centralförrådet och Internposten sammanlagt en negativ budgetavvikelse motsvarande 0,6

mnkr, vilket framför allt beror på minskade intäkter från andra kontor.

Enheten Park redovisade också en negativ budgetavvikelse motsvarande -3,7 mnkr vid bokslutet. Avvikelsen beror främst på ökade kostnader för kapitalkostnader och minskade personalintäkter på grund av att mindre arbete utförts åt andra enheter under året (3,7 mnkr). Under året har även medel avsatts till Tekniska kontoret för Sala 400 år, motsvarande 300 tkr, vilket inte varit budgeterat.

Projekt och utveckling samt Kart/mät visar en positiv budgetavvikelse med 2,4 mnkr framför allt på grund av neddragning av personal.

FASTIGHET:

Fastighet har en köp- och säljverksamhet, vilket betyder att kostnaderna för driften av kommunens fastigheter ska tas ut av motsvarande hyresintäkter. Inför 2024 tilldelades Fastighet dock en budget som uppgick till 3,0 mnkr med anledning av att beslut tagits om förskolor som skulle utrangeras under (1,5 mnkr) samt att en förstudie kring ett framtida badhus skulle utföras under året (1,5 mnkr).

Årets resultat för Fastighet uppgår till 38,0 mnkr, vilket är en negativ budgetavvikelse motsvarande -35,0 mnkr.

Budgetavvikelsen beror på:

- Evakueringslokaler (moduler) -14,8 mnkr
- Tomställda lokaler -2,7 mnkr
- Kostnader för återställande av källare på Ösby efter översvämning -10,0 mnkr. Tas till viss del ut av en försäkringsersättning på +5 mnkr. Budgeten var 2 mnkr. Budgetavvikelsen är därav -3 mnkr.
- Rivning av Åkraskolan -2,4 mnkr
- Avetablering moduler Möklinta -2,3 mnkr

Därutöver finns en differens mellan hyresintäkter och kostnader för drift av de fastigheter som kommunen nyttjar och äger (-12,1 mnkr).

Ovanstående kostnadsökningar jämfört med budget tas till viss del ut av ökade intäkter (+1,3 mnkr) samt att badhusutredningen endast kostat 0,5 mnkr under 2024 och budgeten som tilldelats från KS uppgick till 1,5 mnkr (budgetavvikelse +1 mnkr).

Även under 2022 och 2023 hade Fastighet en stor negativ budgetavvikelse på ca -30 mnkr. Detta underskott bestod främst av rivnings- och nedskrivningskostnader, etablering av moduler samt ökade kostnader för bland annat el och värme.

Under både 2023 och 2024 har ett stort antal kostnader av engångskaraktär uppkommit, främst i samband med etablering och avetablering av moduler samt rivning och nedskrivning av uttjänta byggnader, men även på grund av översvämningen hösten 2023. Dessa kostnader ska enligt gällande policy och riktlinjer inte finansieras av hyresintäkter, utan belasta Fastighets resultat.

Vid delårsbokslutet 2024 rapporterade Fastighet en prognos om en negativ budgetavvikelse för helåret om – 8,3 mnkr. Avvikelsen bestod mestadels av evakueringslokaler och ökade kostnader för värme.

I samband med månadsrapporten i oktober 2024 ändrade Fastighet sin prognosticerade budgetavvikelse till – 23,1 mnkr. Förändringen i prognos på 14,8 mnkr berodde på att intäktsprognosen justerades ned.

Budgetavvikelsen vid årsbokslutet blev sedan – 35,0 mnkr, vilket är en avvikelse mot den senaste prognosen med – 11,9 mnkr. Denna avvikelse beror på ökade kostnader vid återställandet efter vattenskada på Ösby (3 mnkr), avveckling av Möklinta modulskola (2,3 mnkr) samt ökade kostnader för yttre skötsel, el och värme samt extra städkostnader (6,1 mnkr).

MÅLTID:

Årets resultat blev 4,7 mnkr jämfört mot 1,0 mnkr i budget, vilket motsvarar en negativ budgetavvikelse på -3,7 mnkr.

Det negativa resultatet beror till största del på minskade intäkter med anledning av minskat barn- och elevantal i skolverksamheten (5,2 mnkr), men även till mindre del på grund av ökande livsmedelskostnader (0,6 mnkr). Detta uppvägs till viss del av högre måltidsintäkter från äldreomsorgen (0,8 mnkr). Personalkostnaderna var 1,0 mkr lägre än budgeterat.

Prognosen i oktober uppskattades till en negativ budgetavvikelse på -5,8 mnkr. Resultatet vid årsbokslutet förbättrades sedan med 1,2 mnkr jämfört med prognosen, då livsmedelskostnaderna kunde hållas nere under den senare delen av året (0,2 mkr) samt lägre lokalhyra än antaget (1,0 mkr).

INVESTERINGSREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Gatuprogram	14 819	29 156	9 432	19 724
-varav inkomster	*0*	*0*	*-40*	*40*
-varav utgifter	*14 818*	*29 156*	*9 472*	*19 684*
Parkprogram	4 202	2 988	1 901	1 087
-varav inkomster	*-190*	*0*	*-50*	*50*
-varav utgifter	*4 392*	*2 988*	*1 951*	*1 037*
Kart/mätprogram	0	400	371	29
Gruvans Vatten-systemprogram	-3 318	9 045	8 590	455
-varav inkomster	*-4 455*	*0*	*0*	*0*
-varav utgifter	*1 137*	*9 045*	*8 590*	*455*
Lokalprogram	179 687	253 826	323 340	-69 514
-varav inkomster	*0*	*0*	*-7 636*	*7 636*
-varav utgifter	*179 687*	*253 826*	*330 976*	*-77 150*
Summa	**195 389**	**295 415**	**343 635**	**- 48 220**

SAMHÄLLSTEKNISKA:

Den totala omfattningen av investeringar under året blev lägre än budget med 21,3 mnkr. Budgetavvikelsen beror i första hand på mindre exploateringar än planerat.

Gata och Park

Gatuprogrammets totala budget under 2024 var 29,2 mnkr. Det totala investeringsutfallet blev 9,5 mnkr, vilket är en positiv avvikelse på 19,7 mnkr. Avvikelsen beror framför allt på att exploateringsprojekt har skjutits framåt i tiden.

Utfallet för Parkprogrammet vid bokslutet blev 1,9 mnkr jämfört med budgeten på 3 mnkr. Det motsvarar en positiv budgetavvikelse på 1,1 mnkr och härrör främst till att exploateringsprojekt har skjutits framåt i tiden.

Gruvans Vattensystem

Gruvans Vattensystems investeringsbudget för 2024 var 9,0 mnkr vilket är historiskt höga nivåer. Detta beror på det projekt som drivs med delfinansiering av MSB. Utfallet blev 8,6 mnkr. Kvarvarande investeringsbidrag från MSB betalas ut i efterskott och kommer kommunen till gagn under 2025 för de projekt som färdigställts under 2024.

FASTIGHET:

Fastighets investeringsutfall för 2024 uppgick till 323,3 mnkr, vilket motsvarar en negativ budgetavvikelse på -69,5 mnkr. Avvikelsen härrör främst från de stora projekten:

- Åkraskolan -37,9 mnkr, vilket beror på förskjutning av kostnader mellan åren (-21,3 mnkr), ökade kostnader för en kall vinter och översvämning, samt ökade kostnader för sanering (-16,6 mnkr).
- Möklinta -15,3 mnkr, med anledning av tillkommande beställningar från verksamheten samt ökade kostnader för busshållsplats. Projektets totala budgetavvikelse inklusive busshållplatsen uppgår till -14,4 mnkr.
- Ösby elevhem -13,6 mnkr beror på att utgifter fallit ut under 2024 i stället för 2025. Projektet kommer att vara färdigställt under början av 2025.
- Valla B-hus -1,3 mnkr. Projektet som helhet blev -3,2 mnkr dyrare än den beslutade budgeten för projektet.
- Etableringen av två förskolemoduler har belastat investeringsbudgeten med -11,5 mnkr, vilket inte var budgeterat. Hela beloppet är därför en negativ avvikelse mot budget.
- Försäljningen av Lindgården ger ett positivt resultat med +7,6 mnkr.

EU-PROJEKT

Tekniska kontoret deltar i utbildningar genom Komptenscentrum 2.0 och under augusti utbildades stora delar av medarbetarna genom en workshop i Medveten kommunikation tillsammans med Kansliet, Näringslivsenheten och Samhällsbyggnadskontoret.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges utvecklingsmål

ETT VÄXANDE SALA

Sala ska erbjuda attraktiva boenden och verka för fler arbetstillfällen, stärkt näringsliv och bra utbildning i hela kommunen.

Vi har lyckats när:

- Antalet företag och arbetstillfällen ökar
- Antalet nyinflyttningar ökar
- Arbetslösheten minskar
- Resultaten i mätningar gällande förtroende och service förbättras

AKTIVITET

Resultatanalys av de angivna aktiviteterna

Hur kan nämnden/kontoret bidra till att utvecklingsmålet nås i detta målområde?

Utbilda medarbetarna inom Samhällstekniska verksamheten genom att praktisera inom andra områden.

Aktiviteter	Resultat
Under året ska minst 40 % av medarbetarna inom Samhällstekniska verksamheten praktisera 1 dag på en annan enhet inom Sala kommun.	Målet har uppnåtts under året.

AKTIVITET

Resultatanalys av de angivna aktiviteterna

Tekniska kontoret handlägger ärenden för markupplåtelse i Sala kommun.

Hur kan nämnden/kontoret bidra till att utvecklingsmålet nås i detta målområde?

Enheten Park som handlägger ärendena rättssäkert, effektivt och med en hög grad av service

Aktiviteter	Resultat
Enheten park har tagit fram en handlingsplan för 2024 och 2025 samt genomfört vissa delar.	Medarbetare har deltagit på utbildning i ”kommunala markupplåtelser” samt rutin för handläggning av markupplåtelse är framtagen. Under året 2024 har vi inte tillräcklig svarsfrekvens för att få ett resultat på Nöjdkund Index för markupplåtelser.

ETT HÅLLBART SALA

Fokus på människors hälsa och välmående genom hela livet.

Vi har lyckats när:

- Koldioxidutsläppen minskar
- Utbildningsnivån ökar och studieresultaten blir bättre
- Folkhälsan förbättras
- Egenförsörjningen bland medborgarna ökar

AKTIVITET

Resultatanalys av de angivna aktiviteterna

Tekniska kontoret har möjlighet att erbjuda praktikplatser som ett första steg in på arbetsmarknaden.

Hur kan nämnden/kontoret bidra till att utvecklingsmålet nås i detta målområde?

Måltidsenhetens tillagningskök skapar förutsättningar för att erbjuda arbetstillfällen/praktikplatser i hela kommunen.

Aktiviteter	Resultat
Erbjuda personer från AME som i dag står utanför arbetsmarknaden/ inte går i grundläggande skola eller gymnasium att få en möjlighet till praktikplats eller intermittent arbete efter behov.	Måltidsenheten har en person med Nystartsjobb samt en person som övergått från AME till Måltidsenheten med lönebidrag. En person från AME har under sommaren jobbat på parkenheten.

ETT TRYGGT OCH RÄTTVIST SALA

Fokus på att skapa insyn och inflytande för våra medborgare, föreningar och näringsliv för att stärka trygghet och demokrati.

Vi har lyckats när:

- Förtroendet för kommunen ökar
- Medborgarna är mer nöjda med kommunens verksamheter
- Den upplevda tryggheten i offentliga miljöer ökar
- Säkerheten (faktisk trygghet) ökar
- Demokratin stärks

AKTIVITET

Resultatanalys av de angivna aktiviteterna

Tekniska kontorets verksamhet har en stor påverkan på medborgare i Sala kommun.

Hur kan nämnden/kontoret bidra till att utvecklingsmålet nås i detta målområde?

Tillgängliggöra kartdata för Salas kommuninvånare och tjänstepersoner sala.se startsida, där man finner samhällsnyttig information som är kopplad till sin geografiska plats.

Aktiviteter	Resultat

AKTIVITET	
- Skapa tillgång till karttjänst - Mäta antal besök på sidan och marknadsföra informationen	Karttjänsten är skapad och går att använda för allmänheten. Karttjänsten uppdateras och utvecklas löpande. Flera informationstillfällen har genomförts. Antal besök är i snitt 181 st/mån.
Dialog med anhöriga om skolmåltider, bjuda på skolmat på kvällen i 5 skolor och informera. Måltidsledning och kockar deltar.	Blivande föräldrar till åk.7 elever på Valla- och Ekebyskolan bjöds in den 22 maj. Ett 80-tal personer deltog. 9 september bjöds föräldrar i Ransta skola in till en skolmåltid i samband med skolans föräldramöte. Planerade arrangemang vid Möklinta skola, Åkra skola och Västerfärnebo skola har inte genomförts under året.

Framtiden

SAMHÄLLSTEKNISKA:

- Fortsätta arbetet med att förbättra dammsäkerheten för Gruvans vattensystem för att nå målet för säkerhetsnivå i enlighet med krav från Länsstyrelsen.
- Beslutade detaljplaner inom planperioden förverkligas genom utbyggnation av VA, gator och parker.
- I samarbete med Trafikverket säkerställa byggnation av cykelvägar för att knyta ihop Sala tätort med både Kumla-Ransta och Heby.

FASTIGHET:

- Åkraskolan med anpassad skola och förskolan färdigställs, med start för verksamhet till höstterminen 2025.
- Färdigställande av biståndsbedömt mellanboende på Ålängan.
- Fortsatt arbete med underhållsplaner, för fastigheter med verksamhet.
- Verka för att sänka totala hyreskostnaden för Sala kommun genom nyttjandet av egenägda befintliga lokaler.
- Utredning kring möjligt LSS boende på Klövervägen.
- Åtgärds- och tidsplan samt kostnadskonsekvens, utifrån miljötillsyn, på samtliga skolor.
- Fortsatt uppstart, tillsammans med kultur- och fritidskontoret, av projekt för nytt badhus.
- Fortsatt arbete, med ledning av vård- och omsorgskontoret, att verka för en framtida familjecentral.

MÅLTID:

- Arbeta med ekologisk hållbarhet i samband med den årliga svinnmätningen för att både mäta mängden matsvinn och den mängd mat som faktiskt äts upp.
- Arbeta vidare med krisberedskaps- och kontinuitetsplaner för olika typer av samhällsstörningar vilket även sker i samverkan med andra Måltidsverksamheter i Västmanland.

  I dialogmöten ta fram en modell för anpassad kost tillsammans med Skolkontoret och Elevhälsan.

Åtgärder för budget i balans

Fortsatt arbete för hela Tekniska kontoret att uppnå Ekonomi i balans i enlighet med Missiv 2024:988.

SAMHÄLLSFINANSIERADE RESOR:

- Minska på kollektivtrafik för de turer som är minst nyttjade. Fortsatt samarbete med Skolkontoret för att minska kostnader för Skolskjuts.
-

SAMHÄLLSTEKNISKA:

- Minskad kostnad för administration.

- Bättre nyttjande av lokaler.
- Minskad bemanning för Gata och Park.
- Ökat antal timmar för tjänster som utförs av Gata för VA-kollektivet.
- Minska antalet bilar i kommunen som helhet.

FASTIGHET:

- Justera hyresavtal och hyror avseende externa lokaler, kommersiella fastigheter samt egna lokaler med extern hyresgäst
- Justera internhyror med rätt kapital- och städkostnader
- Arbeta aktivt för att avveckla evakueringslokaler/moduler
- Arbeta aktivt för att minska ned på mängden tomställda lokaler

MÅLTID:

- I samverkan med Skolkontoret hitta åtgärder för minskad bemanning i de kök som serverar mindre än 50 barn.

Verksamhetsfakta

	2022	2023	2024
Kostnad parker, kr/inv	648	598	-
Antal resor med kollektivtrafik (buss), tusental	310	373	368
Kostnad för måltider i kommunal grundskola åk 1-9, kr/elev	6600	8915	-
Kostnad för måltider i kommunal gymnasieskola, kr/elev	5312	7555	-
Kommunägda lokalytor, tusental kvadrat m. (nettoarea)	184	-	187,2
Inhyrd lokalyta, tusental kvadrat m. (nettoarea)	30,5	-	50,4
Kommunens kvalitét i korthet			
Andelen (%) ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet	24,7	23,3	22,1
Nöjdhet med skötsel av kommunens utomhusmiljöer	72,7	70,4	
Andelen (%) Fossil oberoende fordon i kommunen	80	87	93
Måltidsvinn (grund och gymnasieskola), gram/ätande	42 Grund 72 Gymn	35 Grund	34 Grund

Tekniska kontoret -Vatten och Avlopp

Sammanfattning året som gått

Under året har det inom samtliga tekniska kontorets verksamheter pågått ett stort organisatoriskt arbete med verksamheten, dess grunduppdrag och ledning. Inom VA-verksamheten har fokus varit fortsatt arbete efter översvämningen i september 2023 där vi nu har en anlitad konsult som säkerställer framdrift. Arbetet med säkerhetshöjande åtgärder inom dricksvattenproduktionen har fokuserat på lås och larm och den delen kommer att slutföras under 2025. Planerade saneringsprojekt, dvs utbyte av VA-ledningar, är genomförda och projektering av exploateringsområdet Bältarhagen är i slutfasen. Arbetet med att ta fram föreskrifter och skyddsområden för vattenskyddsområden pågår, samtidigt som arbetet med vattentjänstplanen avslutas efter att planen har tagits fram och fastställts.

Verksamhetsansvar

UPPDRAG

Nämndens ansvar regleras i Reglemente för kommunstyrelsen och övriga nämnder i Sala kommun.

Grunduppdrag består i att ansvara för kommunens allmänna vatten- och avloppsanläggningar inklusive vatten- och avloppsförsörjning och fullgöra kommunens uppgifter enligt lagen om allmänna vattentjänster (2006:412), miljöbalken (1998:808), lagen om särskilda bestämmelser om vattenverksamhet (1998:812) och ledningsrättslagen (1973:1144).

ORGANISATION

VA-verksamheten är taxefinansierad och bedrivs inom Tekniska kontoret inom den Samhällstekniska verksamheten.

- VA-drift ansvarar för förvaltning samt drift- och underhåll av vattenverk, reningsverk och pumpstationer.
- Projekt- och utveckling utreder och projekterar om- och nybyggnation av ledningsnät, nyanslutningar och strategiska VA-frågor.
- Gata ansvarar för drift- och underhåll av VA-ledningsnätet, t.ex. vattenläckor, avloppsstopp och underhåll av ventiler och brandposter.

Viktiga händelser under året som gått

Verksamhet

ÖVERSVÄMNINGEN SEPTEMBER 2023

Fokus under året har varit på att få framdrift i arbetet med skadorna efter den stora översvämningen i september 2023. Utredningen av ca 200 källaröversvämningar fortgår. Under hösten har ett konsultföretag anlitats för att kvalitetsgranska och likrikta utredningsrapporterna som tas fram av egen personal.

Efter översvämningen på reningsverket har försäkringsärendet avslutats, och ersättning utbetalades i början av hösten. Sedan dess har en rad skyddsåtgärder genomförts, vilket har lett till en betydande höjning av reningsverkets övergripande säkerhetsnivå. Bland annat har en förstärkningsvall byggts för att skydda mot framtida översvämningar, grunden på den mest drabbade byggnaden har säkrats och nya ledningar för nödavledning har installerats.

Som en del i arbetet med att minska mängden tillskottsvatten till avloppssystemet har installation av vattenmätare på spillvatten inletts. Syftet är att förbättra övervakningen och skapa en detaljerad förståelse för var och hur mycket oönskat tillskottsvatten som tillförs. Nästa steg är att identifiera vilka områden som kräver prioriterade insatser.

Anpassningar har genomförts för att möta de krav och riktlinjer som fastställts i det nya dricksvattendirektivet. Arbetet har inkluderat uppdateringar av både rutiner och provtagningsprogram för att säkerställa en fortsatt trygg och högkvalitativ dricksvattenförsörjning.

Under året har en Vattentjänstplan fastställts för Sala kommun, i enlighet med gällande lagstiftning och de krav som ställs på en hållbar och långsiktig planering av vatten- och avloppsförsörjningen.

Digitalisering/nya tekniska lösningar

Arbete fortlöper enligt plan med att skydda grundvattentäkterna i Sala kommun. Vi inväntar fortfarande Länsstyrelsens beslut gällande vårt förslag för Härsved/Vad. För vattenskyddsområdet i Knipkällan, Viggbo, Nötmarken och Hedåker har förslag på teknisk beskrivning och nya föreskrifter varit ute på samråd.

Förra årets nederbördstunga höst och vinter har fortsatt varit gynnsam för de stora grundvattenmagasinen. Nivåerna ligger i stort sett fortfarande på en nivå motsvarande ca 10 år tillbaka i tiden.

Risk och säkerhet

Planen gällande säkerhetshöjande åtgärder inom VA-verksamheten fortgår. 2024 har arbetet med att uppgradera utvalda lås- och larmsystem startats, under 2025 kommer detta slutföras.

Befintlig kommunikation inom VA-anläggningen kommer succesivt att bytas ut och helt friställas från fiber

och mobilmaster. Arbetet utförs i samarbete med SHE och under 2025 kommer första etappen att färdigställas.

Nyinvesteringar

Utifrån den strategiska VA-planen ska Tvärhandsbäcken anslutas till kommunalt VA. Därefter har Lagen om Allmänna Vattentjänster förändrats. Utredning pågår nu kring tekniska, miljömässiga och ekonomiska aspekter för en VA-anslutning, samtidigt som den måste samordnas med föreskrifterna för vattenskyddsområdet i Knipkällan. Målsättningen är att hitta en lösning som både gynnar boende i området och övriga VA-kollektivet.

Utifrån Dricksvattendirektivet träder ett nytt gränsvärde för PFAS i kraft den 1 januari 2026 vilket påverkar framför allt en av vattentäkterna i Sala kommun. För att klara kraven behöver vattenreningen kompletteras. Leverantörskontakter och offertförfrågningar pågår.

Inom samhällsbyggnadsprocessen har utredning av VA för de pågående detaljplanerna Evelund, Norrberg och Södra Ängshagen. Därtill pågår projektering och kalkylering inom detaljplan Bältarhagen.

Reinvesteringar och underhåll

Projektet med att byta ut sjöledningen mellan Broddbo och Sala är startad. Under vintern kommer projektering och planering löpa på för att åtgärden ska kunna genomföras under 2025-2026.

VA-sanering av ledningsnätet är genomförd på Hyttgatan, Torsgatan och Syrengatan under året, det har även gjort mindre justeringar efter den stora VA-flytten vid Möklinta skola som utfördes under förra året. En annat större arbete som blev akut i och med en vattenläcka är att en ny ledning är tryckt under Sagån vid Fridhem.

Kompetensförsörjning

Under året har två projekteringsingenjörer och en VA-handläggare anställts. Rekrytering planeras för att täcka behov av resurser som säkerställer den långsiktiga planeringen.

Ekonomi

RESULTATRÄKNING OCH EKONOMISK ANALYS

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Externa intäkter	-34 842	-40 243	-41 788	1 545
Interna intäkter	-3 238	-3 300	-2 243	-1 087
Summa intäkter	**-38 081**	**-43 573**	**-44 031**	**457**
Köp av huvudverksamhet, bidrag	237	160	259	-99
Personalkostnader	10 250	13 387	12 388	999
Övriga kostnader	22 057	23 504	25 208	-1 704
Interna kostnader	5 535	6 522	6 176	346
Summa kostnader	**38 081**	**43 573**	**44 031**	**-457**
Resultat	**0**	**0**	**0**	**0**

Avvikelserna inom ”personalkostnader” beror på vakanser och sjukskrivning inom VA-verksamheten.

För ”övriga kostnader” är orsaken till avvikelsen främst högre kostnader än beräknat på de skyddsåtgärder som har krävts för att höja säkerheten efter översvämningen. Det har tillkommit oförutsedda komplikationer i samband med utförandet.

Resultatet för VA-verksamheten 2024 är 0. VA-fonden var i början av året 10,8 mkr och med årets resultat har fonden minskat med 6,5 mkr till 4,3 mkr. Resultatet regleras mot de externa intäkterna vilket genererar avvikelsen mot budgeten.

DRIFTREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
VA-kollektivet	-26 352	-14 096	-23 021	8 925
VA-admin	3 244	-5 281	-2 808	-2 472
VA-Gata Park	4 924	1 570	4 888	-3 317
VA-samhällstekniska	18 165	17 807	20 930	-3 123
VA-Kart mät	17	0	12	-12
Summa	**0**	**0**	**0**	**0**

Avvikelsen inom VA-samhällstekniska beror på de omfattande åtgärderna som genomförts på reningsverket efter översvämningen. Där vall, tätad fasad och evakueringsledningar står för den största delen.

INVESTERINGSREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
VA-program	11 153	31 770	6 505	-25 265
Summa	**11 153**	**31 770**	**6 505**	**-25 265**

Den totala investeringskostnaden för 2024 uppgick till 6,5 mkr, vilket genererar en avvikelse på 25,3 mkr mot årets budget. Avvikelsen beror på exploateringsprojekt som är försenade eller uteblivna, VA utbyggnad på reningsverket som ej är motiverat med nuvarande befolkningsutveckling samt det hårt ansträngda ekonomiska läget under hösten som bromsade vissa planerade investeringar.

EU-PROJEKT

Verksamheten har inte deltagit i något EU-projekt under året.

Målavstämning

Redovisas i Tekniska kontorets verksamhetsberättelse.

Framtiden

- Från den 1 januari 2026 gäller nya sänkta riktvärden för PFAS i dricksvatten. Omvärldsbevakning och planering av åtgärder pågår för att säkerställa att verksamheten uppfyller kraven.
- Säkerhetshöjande åtgärder fortsätter med fokus på lås och larm inom VA-verksamheten.
- Arbetet med kommunikationsutrustning fortsätter och uppgraderas i samarbete med SHE, med successiv implementering under flera år framöver.
- Vi inväntar Länsstyrelsens hantering av förslag om revidering av vattenskyddsområdet vid Härsved. Arbetet med Knipkällan och Hedåkers vattenskyddsområde fortsätter. Förslag att påbörja arbetet med de kvarvarande vattentäkterna under året.
- Förslag på inriktningsbeslut gällande Tvärhandsbäcken kommer att tas fram under våren.
- VA-sanering planeras för flera ledningssträckor enligt saneringsplanen, aktuella sträckor är en ledning i Salbohed samt Swederusgatan.
- Arbetet med Bältarhagen fortgår enligt politiska beslut.
- Förslag på ny rutin för tillskottsvatten och hantering av felkopplat dagvatten planeras tas upp för politiskt beslut.

VÄSENTLIGA RISKER OCH OSÄKERHETSFAKTORER

Identifierad risk	Beskrivning	Påverkan	Hantering
Demografi-utveckling	Förändrat tryck på den kommunala verksamheten		
Kompetensbrist	Brist på utbildad personal i hela organisationen		

Verksamhetsfakta

	2022	2023	2024
VA-verksamhet			
Kostnader totalt, tkr	34 164	38 082	44 031
Varav kapitalkostnad, tkr	5 881	7 396	
Intäkter från taxa, tkr	33 844	34 192	41 788

Räddningstjänsten

Sammanfattning året som gått

2024 kan betraktas som ett normalår, både vad gäller antalet anledningar till utryckning som storlek på inträffade händelser.

Sommaren 2024 var relativt lugn avseende större skogs- och markbränder och översvämningar.

Ny räddningschef tillträdde den 1 november 2024.

Ny operativ chef rekryterades i december.

Larmledning installerades på Sala brandstation och samtliga sex ytterstationer. Telia släcker ned 2- och 3G-näten så bytet blev akut.

Verksamhetsansvar

UPPDRAG

Kommunstyrelsen fullgör kommunens förpliktelser som räddningsnämnd och trafiknämnd.

Kommunstyrelsen ska upprätta förslag till handlingsprogram enligt Lagen om skydd mot olyckor (2003:778) samt svara för den samordningsuppgift som följer av handlingsprogrammet.

ORGANISATION

Räddningstjänsten Sala-Heby utgör brandkår i Sala och Heby kommuner och består av sju utryckningsstyrkor runt om i de båda kommunerna, varav tre i Heby och fyra i Sala. Antalet anställda är cirka 110 personer, varav 24 i utryckande heltidstjänst och fem i dagtidstjänst i Sala. Övriga är deltidsbrandmän (räddningspersonal i beredskap, RIB). Den huvudsakliga verksamheten utgöras av:

- Operativ räddningstjänst
- Tillsynsverksamhet

Viktiga händelser året som gått

Organisationen ser att antalet utryckningar ligger på ungefär samma nivå som föregående år.

Operativa chefen har även haft tjänsten som tillförordnad räddningschef under 2024. Ny räddningschef tillträdde 2024-11-01.

Rekrytering av ny operativ chef blev klar innan årsskiftet och tillträder i april 2025.

Avtalet om räddningstjänst med Heby kommun omförhandlades och gäller från och med 2025-01-01.

Ekonomi

RESULTATRÄKNING OCH EKONOMISK ANALYS

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Externa intäkter	-16 975	-15 228	-15 873	645
Interna intäkter	-877	-685	-805	120
Summa intäkter	**-17 852**	**-15 913**	**-16 678**	**765**
Köp av huvudverksamhet, bidrag	829	903	883	20
Personalkostnader	34 989	32 669	33 916	-1 247
Övriga kostnader	9 069	6 709	5 659	1 049
Interna kostnader	2 232	2 564	2 620	-56
Summa kostnader	**47 117**	**42 843**	**43 078**	**-234**
Resultat	**29 265**	**26 930**	**26 400**	**531**

Intäkter
Överskott av intäkter beror bland annat på insatser för onödig utryckning av automatlarm där antalet insatser överstiger antaganden i budget. Detsamma gäller för ersättning för restvärdesräddning vid insatser.

Kostnader
Internräntan är 336,9 tkr högre än budget och avskrivningskostnaden blev 779 tkr lägre än budget. Högre personalkostnader för bland annat mertid för extra inkallad personal för att täcka upp för bemanning. Bränslekostnaden blev 317 tkr lägre än budgeterat. Internhyror blev 228 tkr lägre än budgeterat.

DRIFTREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Räddningstjänst	26 462	26 930	26 400	530
Civilt försvar och beredskap	2 803	0	0	0
Summa	**29 265**	**26 930**	**26 400**	**531**

INVESTERINGSREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Inkomster	-46	0		0
Utgifter	1 565	350	1 261	-911
Summa	**1 519**	**350**	**1 261**	**-911**

Larmanläggning i Sala har installerats 0,26 mnkr. Larmanläggning har även installeras på samtliga 6 deltidsstationer till en kostnad av 0,73 mnkr. Bytet blev akut på grund av Telias nedsläckning av 2- och 3G-nät.

Investering har också gjorts i nya larmställ (skyddsklä-der) till Heby deltidskår, 0,26 mnkr.

EU-PROJEKT

Inga EU-projekt är genomförda under året.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges utvecklingsmål

ETT VÄXANDE SALA

Sala ska erbjuda attraktiva boenden och verka för fler arbetstillfällen, stärkt näringsliv och bra utbildning i hela kommunen.

Vi har lyckats när:

- Antalet företag och arbetstillfällen ökar
- Antalet nyinflyttningar ökar
- Arbetslösheten minskar
- Resultaten i mätningar gällande förtroende och service förbättras

AKTIVITET

Resultatanalys av de angivna aktiviteterna
I fältet nedan görs en sammanställning av målområdet med indikatorernas utfall för perioden.

Hur kan nämnden/kontoret bidra till att utvecklingsmålet nås i detta målområde?
I fältet nedan görs en kort kommentar kring hur nämnden/kontoret bidrar till fullmäktige målet.

Aktiviteter *I fältet nedan skrivs aktiviteterna som är angivna i VEP:en*	**Resultat** *I fältet nedan kommenteras resultatet för aktiviteten och hur arbetet fortlöper.*

ETT HÅLLBART SALA

Fokus på människors hälsa och välmående genom hela livet.

Vi har lyckats när:

- Koldioxidutsläppen minskar
- Utbildningsnivån ökar och studieresultaten blir bättre
- Folkhälsan förbättras
- Egenförsörjningen bland medborgarna ökar

AKTIVITET

Resultatanalys av de angivna aktiviteterna

Förebyggande arbete

Hur kan nämnden/kontoret bidra till att utvecklingsmålet nås i detta målområde?

AKTIVITET	
Tillsyner, remissinstans, rådgivning och information.	
Aktiviteter	**Resultat**
Säkerställa att aktuell lagstiftning efterlevs.	Löpande uppföljning.

ETT TRYGGT OCH RÄTTVIST SALA

Fokus på att skapa insyn och inflytande för våra medborgare, föreningar och näringsliv för att stärka trygghet och demokrati.

Vi har lyckats när:

- Förtroendet för kommunen ökar
- Medborgarna är mer nöjda med kommunens verksamheter
- Den upplevda tryggheten i offentliga miljöer ökar
- Säkerheten (faktisk trygghet) ökar
- Demokratin stärks

AKTIVITET	
Resultatanalys av de angivna aktiviteterna	
Operativ och förebyggande verksamhet	
Hur kan nämnden/kontoret bidra till att utvecklingsmålet nås i detta målområde?	
Tillsyner enligt LSO och LBE samt operativt arbete.	
Aktiviteter	**Resultat**
Genomföra tillsyner enligt LSO och LBE.	Pågående process.
Genomföra kvalitativa räddningsinsatser och utvärdera dessa.	Pågående process.
Plan för övningsverksamhet för hel- och deltidsbrandmän.	Pågående process.

Framtiden

Planering och arbete med räddningstjänst under höjd beredskap, RUHB.

Fortsatt arbete med en hållbar RIB-organisation (deltidskår).

Viss ombyggnation behöver göras för att brandstationen ska bli mer ändamålsenlig och kunna förbättra arbetsmiljön enligt modellen Friska brandmän. Modellen innebär att maskinellt kunna sanera skyddskläder och övrig utrustning varje gång dessa blivit kontaminerade.

VÄSENTLIGA RISKER OCH OSÄKERHETSFAKTORER

Identifierad risk	Beskrivning	Påverkan	Hantering
Demografi-utveckling	Förändrat tryck på den kommunala verksamheten		
Kompetensbrist	Brist på utbildad personal i hela organisationen	Förmåga att hantera räddningsinsatser.	
Bemanning deltid	Förmåga att bemanna RIB-stationer och hålla kompetens.	Förmåga att hantera räddningsinsatser.	Fortsatt arbete med att rekrytera till RIB-verksamheten.
Bemanning heltid	Låg totalbemanning minskar möjligheten till effektiv verksamhets- och personalplanering.	Medför övertidskostnader och delar av uppdraget blir svårare att genomföra.	Tillskott av resurser eller möjlighet att omfördela resurser inom ram.
Ramfördelning	Beslutad ram överensstämmer inte med kostnader kopplade till politisk beslutad verksamhet och miniminivå för räddningstjänstens verksamhet.	Kan visa på underskott för verksamheten.	Tillskott av resurser eller möjlighet att omfördela resurser inom ram.

Verksamhetsfakta

	2022	2023	2024
Årsarbetare	29	29	29

Ekonomikontoret

Sammanfattning året som gått

En översyn har gjorts av reglementet för internkontroll och riktlinjer för internkontroll har tagits fram som ska ersätta de tidigare tillämpningsanvisningarna. Riktlinjen syftar till att säkerställa att styrelse och nämnd upprätthåller en tillfredsställande internkontroll. Internkontrollplanerna för 2025 har tagits fram enligt de nya riktlinjerna. Kommunstyrelsen har antagit övergripande kontrollpunkter för avtalstrohet samt välfärdsbrottslighet.

Ett arbete har startats upp för att göra en risk och sårbarhetsanalys gällande ekonomisystemen samt ta fram en krisplan för ekonomikontoret i händelse av störningar.

Under året har ett arbete gjorts för att uppdatera dokumenthanteringsplanen.

Året har präglats av en mycket besvärlig ekonomisk situation för Sala kommun med stora negativa budgetavvikelser för nämnderna samt stora underskott inom pågående investeringsprojekt, detta har lett till betydande problem med likviditeten. Under hösten har SKRs analysgrupp genomfört en ekonomisk analys av Sala kommun som presenterades i december.

Ny revisionsfirma har under året upphandlats vilka kommer att genomföra bokslutsrevisionen för räkenskapsåret 2024.

Verksamhetsansvar

UPPDRAG

Kommunstyrelsens uppgift är att förbereda och verkställa kommunfullmäktiges beslut samt ansvara för all verksamhet som inte faller under vård- och omsorgsnämnden, skolnämnden, kultur- och fritidsnämnden eller den myndighetsutövning som hör till bygg- och miljönämnden.

Kommunstyrelsen har uppsiktsplikt över ekonomi och finanser samt ansvarar för att den kommunala verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige bestämt, att lagar och förordningar följs och att medlen används på ett ändamålsenligt sätt så att god ekonomisk hushållning upprätthålls.

I kommunstyrelsens uppdrag ingår ansvar för hela förvaltningsorganisationen och att vara arbetsgivare för densamma. Kommunstyrelsen ska bevaka att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande arbetsmiljölagstiftning.

Kommunstyrelsen fullgör kommunens förpliktelser som räddningsnämnd, krisledningsnämnd och arbetslöshetsnämnd.

Utöver det som föreskrivs om kommunstyrelsen i kommunallagen eller annan relevant lagstiftning gäller bestämmelserna i detta reglemente samt av kommunfullmäktige antagna policydokument.

ORGANISATION

Ekonomikontoret är centraliserat vilket innebär att kommunens ekonomer tillhör ekonomikontoret. Syftet är att få ett enhetligt synsätt och att kommunledningens budskap tydligare kan föras ut i organisationen. Den centraliserade organisationen bidrar till en gemensam utveckling av kompetens, enhetliga arbetsformer, utökad controller- och analysfunktion samt högre kvalitet och kollegial samverkan. Med en central ekonomifunktion förstärks även den interna kontrollen.

Ekonomifunktionens roll är dels att bistå kommunstyrelsen i dess ekonomistrategiska arbete, dels att stödja förvaltningarna i det ekonomiska arbetet. Kontoret ansvarar även för att säkerställa att bokföring och redovisning sker i enligt med gällande lagar och regler Arbetet syftar till att skapa förutsättningar för en god ekonomi med effektivt resursutnyttjande för hela kommunen. En god ekonomi och ett effektivt resursutnyttjande är en förutsättning för att kunna ge medborgare och externa intressenter bästa möjliga service.

Viktiga händelser året som gått

Ekonomisk analys genomförd av SKR.

Ekonomi

RESULTATRÄKNING OCH EKONOMISK ANALYS

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Externa intäkter	-80	-75	-55	-20
Interna intäkter	-817	-829	-829	0
Summa intäkter	**-897**	**-904**	**-884**	**-20**
Köp av huvudverksamhet, bidrag	0	0	0	0
Personalkostnader	10 418	10 630	9 649	981
Övriga kostnader	1 526	1 467	1 323	144
Interna kostnader	462	472	570	-98
Summa kostnader	**12 406**	**12 569**	**11 542**	**1 027**
Resultat	**11 509**	**11 665**	**10 658**	**1 007**

Resultatet för kontoret är positivt och uppgår till 1 mnkr. Avvikelsen beror främst på lägre personalkostnader än budgeterat på grund av vakanser, sjukskrivningar och föräldraledigheter.

DRIFTREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Ekonomikontor	463	656	552	104
Ekonomi	11 046	11 009	10 106	903
Summa	**11 509**	**11 665**	**10 658**	**1 007**

Ekonomikontoret har endast en verksamhet.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges utvecklingsmål

ETT VÄXANDE SALA

Sala ska erbjuda attraktiva boenden och verka för fler arbetstillfällen, stärkt näringsliv och bra utbildning i hela kommunen.

Vi har lyckats när:

- Antalet företag och arbetstillfällen ökar
- Antalet nyinflyttningar ökar
- Arbetslösheten minskar
- Resultaten i mätningar gällande förtroende och service förbättras

AKTIVITET

Resultatanalys av de angivna aktiviteterna

I fältet nedan görs en sammanställning av målområdet med indikatorernas utfall för perioden.

Hur kan nämnden/kontoret bidra till att utvecklingsmålet nås i detta målområde?

I fältet nedan görs en kort kommentar kring hur nämnden/kontoret bidrar till fullmäktige målet.

Aktiviteter	Resultat
I fältet nedan skrivs aktiviteterna som är angivna i VEP:en	*I fältet nedan kommenteras resultatet för aktiviteten och hur arbetet fortlöper.*

ETT HÅLLBART SALA

Fokus på människors hälsa och välmående genom hela livet.

Vi har lyckats när:

- Koldioxidutsläppen minskar
- Utbildningsnivån ökar och studieresultaten blir bättre
- Folkhälsan förbättras
- Egenförsörjningen bland medborgarna ökar

AKTIVITET

Resultatanalys av de angivna aktiviteterna

Det pågår ett arbete i nämnderna för att få kostnadskontroll samt upprätta handlingsplaner vid avvikelser för att hålla budget.

AKTIVITET

Hur kan nämnden/kontoret bidra till att utvecklingsmålet nås i detta målområde?

Genom att stödja de budgetansvariga cheferna i deras arbete med ekonomiprocesserna. Att upprätta långsiktiga investeringsplaner och att fortsätta arbetet med prislappsmodellen för att få bättre beslutsunderlag kopplat till prioriteringar, demografi och prioriteringar.

Aktiviteter	Resultat
Införa en ny budgetprocess utifrån den nya budgetmodellen	Budgetprocessen är införd i arbetet inför Budget 2025.
Få en delaktighet, vilja och förståelse i organisationen för att uppnå en budget i balans. Att handlingsplaner upprättas vid avvikelser och att erforderliga beslut fattas	Månadsuppföljningarna har under året även innefattat handlingsplaner för en budget i balans. SKR,s analysgrupp har gjort en analys över ekonomin och presenterat den för hela fullmäktige samt alla chefer och ekonomer.

ETT TRYGGT OCH RÄTTVIST SALA

Fokus på att skapa insyn och inflytande för våra medborgare, föreningar och näringsliv för att stärka trygghet och demokrati.

Vi har lyckats när:

- Förtroendet för kommunen ökar
- Medborgarna är mer nöjda med kommunens verksamheter
- Den upplevda tryggheten i offentliga miljöer ökar
- Säkerheten (faktisk trygghet) ökar
- Demokratin stärks

AKTIVITET

Resultatanalys av de angivna aktiviteterna
I fältet nedan görs en sammanställning av målområdet med indikatorernas utfall för perioden.

Hur kan nämnden/kontoret bidra till att utvecklingsmålet nås i detta målområde?
I fältet nedan görs en kort kommentar kring hur nämnden/kontoret bidrar till fullmäktige målet.

Aktiviteter	Resultat
I fältet nedan skrivs aktiviteterna som är angivna i VEP:en	*I fältet nedan kommenteras resultatet för aktiviteten och hur arbetet fortlöper.*

Uppföljning av nämndens mål

MÅL – *TA RAM EN NY MODELL FÖR INTERNKONTROLL FÖR ATT FÅ MER FOKUS PÅ OCH FÅ UT KUNSKAP OM INTERNKONTROLL I ORGANISATIONEN.*

Indikator:

Ökat förtroende hos medborgarna

Ny modell införd när internkontrollplanerna 2025 tas fram

Aktiviteter	Resultat
Se över reglementet för internkontroll	En översyn är gjord av reglementet.
Utvärdera den befintliga modellen och dess koppling till fullmäktigemålen.	Ny modell framtagen som använts när 2025 års internkontrollplaner tagits fram.
Utbildning i internkontroll för organisationen	Ingen utbildning genomförd under 2024

MÅL – *FÖRBÄTTRA EKONOMIKONTORETS INFORMATION UT TILL ORGANISATIONEN*

Indikator:

Nyhetsbrev från ekonomikontoret

Antal genomförda utbildningar och informationsträffar

Aktiviteter	Resultat
Informera hela organisationen regelbundet om förändringar i system, rutiner och övriga regler som rör ekonomifrågor	Ett nyhetsbrev har under året införts som kommer att publiceras på intranätet 4 ggr/ år
Förtydliga ansvarsfördelning mellan ekonomikontor och verksamheter.	Genom arbetet med grunduppdragen har ansvarsfördelning förtydligats.
Utbildning i aktuella ekonomifrågor	Under året har ett flertal utbildningstillfällen erbjudits och genomförts.

Framtiden

Arbetet med att få en budget i balans kommer att fortsatt vara den stora utmaningen. SKR's analys kommer att vara en grund till att upprätta handlingsplaner.

VÄSENTLIGA RISKER OCH OSÄKERHETSFAKTORER

Identifierad risk	Beskrivning	Påverkan	Hantering
Demografi-utveckling	Förändrat tryck på den kommunala verksamheten	Risk att mindre resurser fördelas till kontoret	Effektivisering
Kompetensbrist	Brist på utbildad personal i hela organisationen	Bristande underlag från organisationen. Ökad risk för felaktig redovisning	Utbildning i ekonomifrågor samt administrativa uppgifter.
Likviditetsbrist	Svag finansiellställning	Planerade investeringsprojekt är ej möjliga att genomföra	Budget i balans

Verksamhetsfakta

	2022	2023	2024
Årsarbetare ekonomikontor	22	16	16

Personalkontoret

Sammanfattning året som gått

Under året har Sala kommun gjort en rad åtgärder för en ekonomi i balans med fokus på långsiktig hållbarhet. Inför hösten 2024 infördes stopp för kurser och konferenser med övernattning och i oktober infördes inköp- och anställningsstopp.

Alla kommunens chefer har utbildats i tillitsbaserad ledning och styrning och som en fortsättning satsar kommunen på ledarskapsutbildning, utvecklande ledarskap (UL), för alla chefer, under våren var det ca 40st chefer som genomförde utbildningen. Höstens utbildningar, för tre grupper, ställdes in på grund av stoppet och planen är att starta upp igen under våren 2025.

Som ett led i satsningen på tillitsbaserad ledning och styrning samt ledarskapsutbildning för alla chefer har samtliga medarbetare genomfört den digitala utbildningen i medarbetarskap och under hösten 2024 var alla medarbetare inbjudna till föredrag/workshop om medarbetarskap, en satsning inom ESF projektet kompetenscentrum 2.0.

Redan 2023 infördes att anställningsprövning skall tillämpas och att alla nyanställningar beslutas av kontorschef. Efter beslutet om anställningsstopp kan undantag från detta endast ske efter beslut av kommundirektör. Personalkontoret genomförde, under hösten, en ändring i rekryteringssystemet Reach Mee, där alla beställningar av rekrytering görs, så att eventuella rekryteringsgodkännanden måste göras av kommundirektör via systemet. Anställningsstoppet varade fram till och med 31 december.

Årets löneöversyn har genomförts med berörda arbetstagarorganisationer i enlighet med nya centrala huvudöverenskommelserna (HÖK). Alla förbund förhandlade fram nya centrala ettåriga avtal, vilket innebär att nya centrala förhandlingar för samtliga förbund även kommer att ske inför kommande löneöversyn 2025. Översynen för samtliga förbund, förutom Vårdförbundet, var avklarade i april. Vårdförbundets val att gå ut i strejk medförde att medlare fick kallas in och ett nytt avtal slöts först den 28 juni. I Sala kommun betalades ny lön för vårdförbundet medlemmar ut först i oktober.

Den årliga lönekartläggningen har genomförts, utifrån jämställdhet mellan kvinnor och män, avseende 2024 års löner. Inga osakliga löneskillnader beroende av kön kunde identifieras.

Medarbetarenkät 2024 genomfördes under oktober månad och resultatet visar att Sala kommun, som tidigare år, har ett fantastiskt bra resultat. Med en svarsfrekvens på hela 80 %.

Medarbetarenkäten är en del i vårt systematiska arbetsmiljöarbete, när det gäller organisatorisk och social arbetsmiljö. Utifrån resultatet kring områdena delaktighet, medbestämmande och ledarskap utser arbetsgivardelegationen en vinnare av ett arbetsmiljöpris, silverpriset, som delas ut i samband med kommunfullmäktige i slutet av året. Silverpriset 2024 gick till hemsjukvårdens sjuksköterskor som den 25 november mottog diplom och 30.000 kr, att använda till personalfrämjande åtgärd som ska inspirera och utveckla medarbetarna.

Under perioden har ett nytt digitalt system för personalanteckningar, NOVI, införts. HR har, både under vår och höst, genomfört arbetsmiljö-utbildningar för chefer och skyddsombud samt temautbildningar i arbetsrätt.

Utbildningar i hjärt- och lungräddning (HLR) har under perioden startats upp för alla verksamheter och nya verktyg för arbete med kränkande särbehandling, diskrimineringsspel och material för arbete kring våld i nära relationer har tagits fram.

För att kvalitetssäkra och uppdatera kommunens samverkansavtal med arbetstagarorganisationerna (avtal om samverkan och arbetsmiljö) har informationsmöte för alla chefer och fackliga ombud genomförts.

Intranätets sidor med rubriken min anställning har byggts på med många sidor och för att hjälpa utvecklingsmålet ökad friskvård på traven har en ny sida med information kring förmåner och friskvårdsbidrag skapats.

Verksamhetsansvar

I kommunstyrelsens uppdrag ingår att ansvara för hela förvaltningsorganisationen och att vara arbetsgivare för densamma. Kommunstyrelsen ska bevaka att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande avtal och lagstiftning.

I personalkontorets roll ingår att bistå kommunstyrelsen i det strategiska arbetet med personalpolitik och utveckling av HR-processer men också att stödja verksamheterna i det operativa- och strategiska HR-arbetet.

Personalkontoret har en tät dialog med kommunstyrelsen via personaldelegationen angående kommunens personalpolitik, som anger principer och riktlinjer för personalfrågorna.

I personalkontorets uppgifter ingår även kommunövergripande arbetsrättsliga förhandlingar, lönekartläggning, löneadministration samt stöd och råd i lönefrågor, kompetensutveckling, arbetsmiljö och arbetsrätt.

Kontoret handhar också löneadministration samt drift och utveckling av kommunens lönesystem, i det uppdraget ingår även administration, drift och utveckling av lönesystemet för Heby kommuns räkning.

UPPDRAG

Personalkontoret bistår kommunstyrelsen med kommunövergripande arbetsgivar-, pensions- och löneadministrativa -frågor, som bl.a.

- Administration av alla kommunens löner, ledigheter och avvikelser.
- Drift och utveckling av lönesystem och dess ingående moduler för Sala och Heby kommun.
- Konsultativt stöd och kompetensutveckling till förvaltningens arbetsgivarföreträdare
- Utveckling och anpassning av styrdokument och processer utifrån lagar, avtal och politiska beslut.
- Effektivisering, samordning och internkontroll inom arbetsgivarområdet.
- Kommunövergripande samverkan och förhandlingar med fackliga organisationer och är även arbetsgivarens representant vid intresse- och tvisteförhandlingar.
- Kommunövergripande processer (rekrytering, löneöversyn, introduktion m.m.)

ORGANISATION

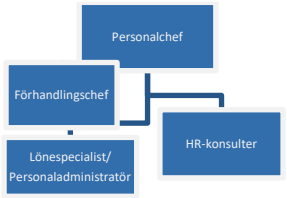

Personalkontoret består av personalchef, förhandlingschef, HR-konsulter, lönespecialister samt en personaladministratör.

Viktiga händelser året som gått

- Anställning- och inköpsstopp
- Resultatet från den årliga medarbetarenkäten som visar att Sala kommun har en god organisatoriska och social arbetsmiljö, med en svarsfrekvens på hela 80%.
- Genomförd medarbetarskapsutbildning och föreläsning för alla kommunens medarbetare
- Systematisk utbildning i hjärt- och lungräddning för alla verksamheter har startats upp under året och finns nu på plats.
- Nya centrala och lokala avtal med samtliga fackförbund

Ekonomi

RESULTATRÄKNING OCH EKONOMISK ANALYS

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Externa intäkter	-984	-770	-1 094	324
Interna intäkter	30	0	45	-45
Summa intäkter	**-954**	**-770**	**-1 049**	**279**
Köp av huvudverksamhet, bidrag	0	0	0	0
Personalkostnader	7 820	9 677	8 469	1 208
Övriga kostnader	3 829	2 870	3 727	-857
Interna kostnader	803	776	611	165
Summa kostnader	**12 451**	**13 323**	**12 807**	**516**
Resultat	**11 497**	**12 553**	**11 758**	**795**

Resultatet visar ett överskott med 0,8 mnkr, till följd av vakant tjänst samt medarbetare som reducerar arbetstiden vilket gav lägre personalkostnader

Underskottet på posten övriga kostnader (-0,8 mnkr) består främst av ökade kostnader för drift och underhåll av lönesystemet eCompanion.

I det nya avtalet för systemet som efter upphandling gäller från 1 januari 2023 är drift och underhåll ca 0,5 mnkr dyrare än tidigare avtal.

DRIFTREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
HR-enhet	7 985	9 005	8015	989
Löneenhet	3 512	3 548	3743	-195
Summa	**11 497**	**12 553**	**11 758**	**795**

Personalkontoret har ett överskott på 0,8 mnkr orsakat av lägre personalkostnad, vakanta tjänster på HR, medarbetare med reducerad arbetstid samtidigt som löneenheten haft extra lönekostnad för kompetensöverföring i samband med planerad pensionering.

EU-PROJEKT

Kontoret har inte hanterat EU-projekt under året.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges utvecklingsmål

ETT VÄXANDE SALA

Sala ska erbjuda attraktiva boenden och verka för fler arbetstillfällen, stärkt näringsliv och bra utbildning i hela kommunen.

Vi har lyckats när:

- Antalet företag och arbetstillfällen ökar
- Antalet nyinflyttningar ökar
- Arbetslösheten minskar
- Resultaten i mätningar gällande förtroende och service förbättras

AKTIVITET

Resultatanalys av de angivna aktiviteterna
I fältet nedan görs en sammanställning av målområdet med indikatorernas utfall för perioden.

Hur kan nämnden/kontoret bidra till att utvecklingsmålet nås i detta målområde?
I fältet nedan görs en kort kommentar kring hur nämnden/kontoret bidrar till fullmäktige målet.

Aktiviteter *I fältet nedan skrivs aktiviteterna som är angivna i VEP:en*	**Resultat** *I fältet nedan kommenteras resultatet för aktiviteten och hur arbetet fortlöper.*
Personalkontoret har inga aktiviteter / resultat kopplat till detta utvecklingsmål	

ETT HÅLLBART SALA

Fokus på människors hälsa och välmående genom hela livet.

Vi har lyckats när:

- Koldioxidutsläppen minskar
- Utbildningsnivån ökar och studieresultaten blir bättre
- Folkhälsan förbättras
- Egenförsörjningen bland medborgarna ökar

AKTIVITET

Resultatanalys av de angivna aktiviteterna
I fältet nedan görs en sammanställning av målområdet med indikatorernas utfall för perioden.

Hur kan nämnden/kontoret bidra till att utvecklingsmålet nås i detta målområde?
I fältet nedan görs en kort kommentar kring hur nämnden/kontoret bidrar till fullmäktige målet.

Aktiviteter *I fältet nedan skrivs aktiviteterna som är angivna i VEP:en*	**Resultat** *I fältet nedan kommenteras resultatet för aktiviteten och hur arbetet fortlöper.*

AKTIVITET
Personalkontoret har inga aktiviteter / resultat kopplat till detta utvecklingsmål

ETT TRYGGT OCH RÄTTVIST SALA

Fokus på att skapa insyn och inflytande för våra medborgare, föreningar och näringsliv för att stärka trygghet och demokrati.

Vi har lyckats när:

- Förtroendet för kommunen ökar
- Medborgarna är mer nöjda med kommunens verksamheter
- Den upplevda tryggheten i offentliga miljöer ökar
- Säkerheten (faktisk trygghet) ökar
- Demokratin stärks

AKTIVITET

Resultatanalys av de angivna aktiviteterna
I fältet nedan görs en sammanställning av målområdet med indikatorernas utfall för perioden.

Hur kan nämnden/kontoret bidra till att utvecklingsmålet nås i detta målområde?
I fältet nedan görs en kort kommentar kring hur nämnden/kontoret bidrar till fullmäktige målet.

Aktiviteter *I fältet nedan skrivs aktiviteterna som är angivna i VEP:en*	Resultat *I fältet nedan kommenteras resultatet för aktiviteten och hur arbetet fortlöper.*
Personalkontoret har inga aktiviteter / resultat kopplat till detta utvecklingsmål	

Uppföljning av nämndens mål

MÅL – ***SJUKFRÅNVARO PÅ SAMMA ELLER LÄGRE NIVÅ ÄN GENOMSNITTET FÖR DE FEM SENASTE ÅREN***

Indikator: Årets totala sjukfrånvaro i procent av ordinarie arbetstid jämförs med genomsnittet för de fem senaste årens sjukfrånvaro

Genomsnittet för total sjukfrånvaro 2019 – 2023 = **7,92 %** Resultat 2024 = **Preliminär siffra 8,0 %**

Aktiviteter	Resultat
Vid sjukfrånvaro som överstiger målet med mer är 2% -enheter görs analys i samverkan med HR, åtgärder sker på enhetsnivå.	Målet 7,92 % (genomsnittet av de fem senaste åren) är inte uppnått då sjukfrånvaron för 2024 blev 8,0 % (preliminär siffra), vilket är 0,8 % -enheter högre än målet

MÅL – ***ÖKAD FRISKVÅRD***

Indikator: Att friskvårdsbidragets nyttjandegrad ökar	
Nyttjandegrad 2023 var 77% och 11 medarbetare som friskvårdsväxlade till hälsokontroll. **Nyttjandegrad 2024 var 77% och 12 medarbetare som friskvårdsväxlade till hälsokontroll.**	
Aktiviteter	**Resultat**
Intern marknadsföring av friskvårds-aktiviteter via intranätet	Ingen ökning! **Nyttjandegrad 2024 = 77%** (samma som 2023), antal som valde att friskvårdsväxla 2024 var 12st

Framtiden

- Alla centrala avtal omförhandlades 2024, alla avtalen blev ettåriga. Detta innebär att inför löneöversyn 2025/2026 kommer alla centrala avtal (HÖK) att behöva om-förhandlas igen, vilket skapar stor osäkerhet kring när kommande översynen beräknas bli klar.
- Chefsutbildningen utvecklande ledarskap (UL), för samtliga chefer i Sala kommun, sattes på paus under andra delen av 2024, på grund av det ekonomiska läget, och kommer att återupptas igen efter årsskiftet 2025.
- Upphandling av verktyg för digital referenstagning vid rekrytering kommer att genomföras under 2025.
- Avtal med Företagshälsovården Avonova går ut 2025-12-31 och ny upphandling kommer att genomföras 2025.
- Ytterligare en medarbetare på personalkontoret (HR konsult) kommer att introduceras under våren 2025, första arbetsdag 7 januari.

VÄSENTLIGA RISKER OCH OSÄKERHETSFAKTORER

Identifierad risk	Beskrivning	Påverkan	Hantering
Demografi-utveckling	Allt fler äldre	Högre sjuktal och kompe-tens-brist befa-ras	Få fler att vilja arbeta längre. Anpassa arbe-tet efter äldres behov
Kompetensbrist	Brist på utbil-dad personal i hela organisat-ionen	Vakanta tjäns-ter Befarad ökad arbets-belast-ning Ökat behov av rekryterings-kompetens för att minska ris-ker att felrekry-tera	Arbeta med att vara attraktiv arbetsgivare Förbättrat chefsstöd

Verksamhetsfakta

	2022	2023	2024
Antal anställda	9	12	13
Antal anställda visstid	1	0	0
Sjukfrånvaro %	8,0 %	1,3 %	2,5%

Kultur- och fritidsnämnden

Sammanfattning året som gått

Året 2024 har präglats av förändring, beslutsamhet och uthållighet, vilket har ställt höga krav på vår förmåga att navigera genom en komplex och utmanande ekonomisk situation. Trots dessa omständigheter har nämndens verksamhet fortsatt att leverera värde och nå framgångar i linje med våra övergripande politiska mål och åtaganden.

Som en del av det EU-finansierade landsbygdsprojektet ”Trails of Västmanland” har en flowtrail anlagts vid Strå Bruksområde. Den maskinbyggda cykelleden erbjuder en mjuk och flytande upplevelse för cykling, både uppför och nedför, och stärker områdets attraktionskraft. Flowtrailen stärker områdets attraktionskraft och är ett bra komplement till den redan väl etablerade cykelleden Knektleden. Strå Flowtrail kommer att invigas under 2025 i Sala kommun. Projektet omfattar även insatser för att utveckla och kvalitetssäkra befintliga och nya vandrings- och multileder i Sala kommun.

Den fortsatta utvecklingen av Sommararenan i Stadsparken har varit en stor framgång under 2024. Arenan höll öppet kostnadsfritt för besökare i 63 dagar, måndag till söndag kl. 12.00–17.00, vilket resulterade i ytterligare 2 500 besökare jämfört med föregående år. Detta visar på arrangemangets popularitet och dess betydelse som en inkluderande mötesplats för både invånare och besökare.

Den viktiga seniorsatsningen i Sala kommun syftar till att främja hälsosamma levnadsvanor och inspirera till livslångt lärande. Seniorskolan och de uppskattade ”Hälsosamtalen” är centrala inslag i satsningen och når en växande andel seniorer i kommunen. Hälsosamtalen, som finansieras med stöd från Socialstyrelsen, fokuserar särskilt på att motverka ofrivillig ensamhet bland äldre och stärka deras välmående.

En tidigare industrilokal har omvandlats till Sala Gymnastik Arena – en modern gymnastikhall med förstklassig utrustning. Redskapshallen har försetts med tre landningsgropar. Dessa förbättringar har inte bara ökat säkerheten och träningsmöjligheterna utan också skapat 120 nya platser för barn och ungdomar att delta i gymnastikaktiviteter.

Kultur- och fritidsnämnden möter både samhälls- och individbehov genom satsningar på kultur, folkhälsa och idrott. Föreningslivet är centralt för välmående, samhällsgemenskap och demokrati. När folkhälsan alltmer blir en klassfråga är det viktigt att värna föreningar som engagerar och skapar delaktighet för tusentals.

Nämndens bedömning är att verksamheten bedrivits enligt övergripande politiska mål och beslutade åtaganden.

Ekonomiskt genererade Kultur- och fritidskontoret ett underskott med -205 tkr.

Verksamhetsansvar

UPPDRAG

Kultur- och fritidsnämnden fullgör kommunens uppgifter inom områdena kultur och fritid och ska därvid arbeta för förverkligandet av de av kommunfullmäktige antagna målen inom verksamhetsområdet. Kultur- och fritidsnämnden har också till uppgift att, i den mån gällande författningar eller beslut av kommunfullmäktige, ej föreskriver annat med uppmärksamhet följa utvecklingen i de frågor som gäller kultur- och fritidsverksamhet i kommunen. Idrott, Bibliotek, Kultur, Fritid, Hälsa och Rekreation är lika viktiga delar av kultur- och fritidsverksamheten.

ORGANISATION

Kultur- och fritidsnämnd ansvarar för verksamheten inom nämnt område. Samtidigt samlas alla verksamheter till en gemensam förvaltning där kommunstyrelsen blir anställningsmyndighet. Kultur- och fritid består av kultur- och fritidskontoret och ett flertal verksamheter.

Kultur- och fritidskontoret är ett strategiskt kontor med kultur- och fritidschef och sex verksamhetsområden. Kontoret utvecklar och analyserar kultur- och fritidsverksamheten i Sala kommun, och arbetar långsiktigt för att tillsammans uppnå visionen ”Sala kommun – ett hållbart och tryggt samhälle med livskvalitet och växtkraft”

Inom kontorets verksamhet ingår: • Anläggningar/ Badhuset •Bibliotek • Fritid – RIK skola (Rörelse, Idrott, Kultur) – Kaplanen/Träffpunkt för seniorer • Kv. Täljstenen/Ungdomslokalen/Fält/ Projekt: ”Barn & Ungdom” • Kultur - Kulturskolan

Kultur- och fritidskontoret delar gemensam förvaltningsadministration, administrativ personal, ekonomipersonal och HR-personal med kommunstyrelseförvaltningen.

Viktiga händelser året som gått

- Invigning av BG10, allaktivitetshus, den 5 mars
- Sommararena i stadsparken, öppen 63 dagar, månsön, 12.00-17.00. En ökning av besökare med 2 500.
- Biblioteksschef Boel Simonsson gick i pension och Elin Jansson rekryterades som ny biblioteksschef
- Återlämnings- och sorteringsmaskin till biblioteket upphandlad. Leverans i oktober.
- Ny ismaskin upphandlad och levererad under våren
- Sala mässan genomförs på Lärkans sportfält i slutet på augusti månad
- Föreningsbidrag för att fira Sala 400år har delats ut med syfte att stärka jubileets mål, att öka kännedomen om Sala i vår omvärld, eller att bidra till ett brett jubileumsprogram för Salas invånare och besökare.
- En flowtrail har anlagts vid Strå Bruksområde.
- Inflyttning av Sala GF i den nya ”Sala Gymnastik Arena” lokalen under juni.

Ekonomi

RESULTATRÄKNING OCH EKONOMISK ANALYS

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Externa intäkter	-6 177	-4 129	-6 649	2 520
Interna intäkter	-1 463	-798	-1 117	319
Summa intäkter	**-7 640**	-4 927	7 766	2 839
Köp av huvudverksamhet, bidrag	8 704	7 884	7 373	511
Personalkostnader	28 142	28 042	28 838	-796
Övriga kostnader	8 738	9 144	10 765	-1 621
Interna kostnader	24 112	25 495	26 633	-1 138
Summa kostnader	**69 696**	70 565	73 609	-3 044
Resultat	**62 056**	**65 638**	**65 843**	**-205**

Budgetavvikelserna beror mestadels på kostnader från ”projekt” som tar ut varandra i budget.

DRIFTREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Förvaltningsledning	3 046	3 290	3 378	-88
Biblioteksverksamhet	8 360	8 237	8 208	29
Täljstenen/Ungdomslokalen /Fält	7 009	7 433	7 434	-1
Fritid	9 758	9 452	9 422	30
Kultur/kulturskolan	10 102	10 586	10 635	-49
Anläggningar/Lärkan	23 781	26 640	26 766	-126
Summa	**62 056**	**65 638**	**65 843**	**-205**

Underskottet gällande anläggningar/Lärkan är att hänföra till extra hyreskostnader för Sala Gymnastik Arena samt Salbergahallen. I övrigt återhållsamhet i verksamheterna.

INVESTERINGSREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Inkomster	-	-	-	-
Utgifter	3 000	3 038	-38	3 000
Summa	**3 000**	**3 038**	**-38**	**3 000**

EU-PROJEKT

Kultur- och fritidsnämnden har inte ansvarat för något EU- projekt under 2024

Uppföljning av Kommunfullmäktiges utvecklingsmål

ETT VÄXANDE SALA

Sala ska erbjuda attraktiva boenden och verka för fler arbetstillfällen, stärkt näringsliv och bra utbildning i hela kommunen.

Vi har lyckats när:

- Antalet företag och arbetstillfällen ökar
- Antalet nyinflyttningar ökar
- Arbetslösheten minskar
- Resultaten i mätningar gällande förtroende och service förbättras

AKTIVITET

Resultatanalys av de angivna aktiviteterna

I fältet nedan görs en sammanställning av målområdet med indikatorernas utfall för perioden januari – december 2024.

Hur kan nämnden/kontoret bidra till att utvecklingsmålet nås i detta målområde?

Marknadsföring av evenemang, aktiviteter, händelser på kommunens digitala medier

AKTIVITET

Aktiviteter	Resultat
Vidareutvecklar vår närvaro och synlighet i digitala kanaler för att nå ut med våra aktiviteter och upplevelser inom kultur-, fritid- och friluftsområdet till alla Sala kommuns invånare och besökare	Förväntade resultatet är att alla Sala kommuns invånare och besökare upplever att de får god service och att de känner förtroende för kommunen som leverantör. Kultur- och fritidsnämnden har bland annat utvecklat Sommarläger samt Sommararenan för att möjliggöra för fler skall kunna ta del av aktiviteter. Resultatet medfört en ökning med ca 2500 besök på Sommararenan samt ökat antal följare på sociala medier från 6 748st till 8 871st

ETT HÅLLBART SALA

Fokus på människors hälsa och välmående genom hela livet.

Vi har lyckats när:

- Koldioxidutsläppen minskar
- Utbildningsnivån ökar och studieresultaten blir bättre
- Folkhälsan förbättras
- Egenförsörjningen bland medborgarna ökar

AKTIVITET

Resultatanalys av de angivna aktiviteterna
I fältet nedan görs en sammanställning av målområdet med indikatorernas utfall för perioden januari – augusti 2024.

Hur kan nämnden/kontoret bidra till att utvecklingsmålet nås i detta målområde?
Verksamheterna främjar ett hållbart och klimatneutralt samhälle

Aktiviteter	Resultat
Kultur- och fritidsavdelningen arbetarmed att ta fram en plan för en hållbar och klimatneutral skötsel av gräsplanerna	Det förväntade resultatet är att minska klimatpåverkan, lägre energiförbrukning och bättre luftkvalitet. Kultur- och fritidsnämnden har fortsatt utvecklingen med klippning av grönytor med robotgräsklippare till ytterligare ytor vilket medför mindre klimatpåverkan genom lägre utsläpp av Koldioxidutsläpp i luften

ETT TRYGGT OCH RÄTTVIST SALA

Fokus på att skapa insyn och inflytande för våra medborgare, föreningar och näringsliv för att stärka trygghet och demokrati.

Vi har lyckats när:

- Förtroendet för kommunen ökar
- Medborgarna är mer nöjda med kommunens verksamheter
- Den upplevda tryggheten i offentliga miljöer ökar
- Säkerheten (faktisk trygghet) ökar

- Demokratin stärks

AKTIVITET

Resultatanalys av de angivna aktiviteterna

I fältet nedan görs en sammanställning av målområdet med indikatorernas utfall för perioden januari – augusti 2024.

Hur kan nämnden/kontoret bidra till att utvecklingsmålet nås i detta målområde?
Erbjuda tillgång till mångsidig biblioteks-, kultur- och fritidsgårdsverksamhet

Aktiviteter	**Resultat**
Medborgardialog Arrangemang /aktiviteter	Det förväntade resultatet är att de ungas egna intressen, erfarenheter och kunskaper tillvaratas för att bidra till personlig och social utveckling i en frivillig, öppen och trygg miljö. Under 2024 har Kultur- och fritidsnämnden invigt ett allaktivitetshus på Berggatan 10 och verksamheten har startat upp med aktivitet som skett via bland annat i dialog med boende i närområdet. Satsningen har skett i samarbete med Salabostäder AB. Kultur- och fritidsnämnden har också beslutat om bidrag för att föreningar som vill arrangera eller anordna en eller flera aktiviteter med syfte att fira Sala 400 år. Aktiviteterna ska stärka jubileets mål, till exempel att öka kännedomen om Sala i vår omvärld, eller att bidra till ett brett jubileumsprogram för Salas invånare och besökare.

Uppföljning av nämndens mål

MÅL – 95 % KÄNNER TILL OCH ÄR DELAKTIGA I DET SYSTEMATISKA ARBETSMILJÖARBETET

Indikator: Medarbetarenkät och årlig uppföljning av SAM

Aktiviteter	**Resultat**	
Verksamheterna ska arbeta enligt rutinerna för SAM	Resultat 2023	Resultat 2024
	4,6 (91,7%)	80%(74%)*

* Ny medarbetarundersökningsunderlag med andra frågor vilket gör det svårt att jämföra mellan åren.

MÅL – SJUKFRÅNVARON INTE ÖVERSTIGER 5%

Indikator: Ekonomiskt utfall - Kontinuerlig sjukstatistik från HR

Aktiviteter	Resultat	
Aktivt arbeta enligt rehab-processen	Resultat 2023 2,8%	Resultat 2024

Framtiden

- **Vision Lärkan:** I visionen för Lärkans sportfält ingår att förvandla Lärkans sportfält till att bli en levande och tillgänglig ”stadsdel” präglad av idrott och friluftsliv. Ändrade vanor i vårt fritidsutövande kan också plockas upp och utvecklas som ett led att öka människors lust till att aktivera sig och därigenom främja folkhälsan. Därmed behövs en fortsatt utveckling enligt Vision Lärkan med prioritering på nytt badhus

- Fortsätta med utvecklingsplan för Åkra trädgård som är centralt belägen i staden, utmed Strandvägen och Ekeby damm. Det är ett område med stora öppna gräsytor och stora träd. Aktivitetsområdet har på senare år fått en utökad användning genom att det har byggts en skatepark, basketplan och anlagts beachvolleyplan. Olika önskemål och idéer har hänvisats till denna yta i olika sammanhang och tillfällen. Vi har behov att identifiera, prioritera och disponera dessa funktioner för att kunna jobba vidare med området

VÄSENTLIGA RISKER OCH OSÄKERHETSFAKTORER

Identifierad risk	Beskrivning	Påverkan	Hantering
Demografi-utveckling	Förändrat tryck på den kommunala verksamheten	Den demografiska inverkan på verksamhetens driftskostnader 2024-2025 är obetydlig för kultur- och fritidsnämndens del	Ingen Hantering
Kompetensbrist	Brist på utbildad personal i hela organisationen	Kultur- och fritidskontoret genomför kompetensutveckling för verksamhetschefer enligt plan samt regelbunden kompetensutveckling för personal	Ingen hantering

Verksamhetsfakta

	2022	2023	2024
Antal besökare i Täljstenen	11 000	9 000	9 500
Antal besökare på biblioteket	107 326	106 277	109 153
Antalet biblioteksslån per invånare överstiger riksnittet	5,2%(6,0%)	5,4%(5,0%)	(5,4%)
* Barnbokslån, antal/barn 0-17 år	10,6	11,5	Resultat under våren
Antalet besökande i badhuset	60 535	52 411	54 517
Kommunal subvention per besök i badhuset	101	120	134
85 % av eleverna i åk 2 ska ha lärt sig simma	78,55%	77,8%	85%
* Kostnad musik- och kulturskola, kr/inv	238	283	Resultat under våren
Nöjd Medborgar-Index - Idrott- och motionsanläggningar	72,1	65,7	Resultat under våren

Skolnämnden

Sammanfattning året som gått

År 2024 har varit ett händelserikt år. I januari avslutade skolchef sin tjänst och i mars avslutade biträdande skolchef/verksamhetschef sin tjänst, vilket har medfört att skolkontoret har haft flertalet vakanta chefstjänster under året.

Vidare har en kvalitetsutvecklare och två verksamhetsutvecklare anställts för att bidra till att öka kvaliteten inom skolkontorets alla verksamheter.

Under året har ett hårt arbete skett för att utjämna det underskott skolkontoret gick in med i början av året. Detta har bland annat inneburit ett omfattande omställningsarbete där anpassningar av verksamheterna utifrån barn- och elevantal genomförts. De genomförda åtgärderna har bidragit till ett minskat underskott.

I syfte att höja stödet till det elevhälsofrämjande arbetet på enheterna, samt att öka dess kvalitet har beslut fattats om en ny organisation för mediaenheten och centrala elevhälsan. Detta innebär att från den 1 januari 2025 är de fördelade på enheterna och skolkansliet.

Under året har huvudmannen arbetat tillsammans med Skolverket i ”Samverkan för bästa skola.” där en grundlig analys har genomförts av våra verksamheter. Utifrån analysen har mål och aktiviteter formulerats för att nå en ökad måluppfyllelse, vilka ligger till grund för 2025 års verksamhetsplan.

I augusti invigdes Möklinta förskola/skola under högtidliga former.

Salbo förskola avvecklades i december.

Verksamhetsansvar

UPPDRAG

Skolnämnden

Skolnämnden ansvarar för kommunens uppgifter och ärenden som avser skolväsendet enligt Skollagen (2010:800), gällande skolförfattningar och förordningar, förutom de uppgifter och ärenden som kommunstyrelsen svarar för.

Inom Skolnämndens ansvarsområde ligger:

- förskola, pedagogisk omsorg samt fritidshem,
- utbildningen inom det offentliga skolväsendet för barn och ungdomar:
  - förskoleklass
  - grundskola
  - gymnasieskola
  - anpassad skola och anpassad gymnasieskola med fritidsklubb
- kommunal vuxenutbildning.

Övrigt

Skolnämnden är vårdgivare för elevhälsan.

Nämnden är ansvarig för utdelning av donationsfonder inom nämndens verksamhetsområde.

ORGANISATION

Central förvaltning består av elevhälsovård, centralt kansli, mediaenheten, skolnämnd, gemensam kompetensutveckling, vikariehantering och andra centrala funktioner.

Förskolan ingår i skolväsendet och vilar på demokratins grund. Av Skollagen (2010:800) framgår att utbildningen i förskolan syftar till att barn ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.

För alla skolverksamheter. Skolväsendet vilar på demokratins grund. Skollagen (2010:800) slår fast att utbildningen inom skolväsendet syftar till att elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Var och en som verkar inom skolan ska också främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö.

Vuxnas lärande. Verksamheten ska förmedla kunskaper och stödja eleverna så att de kan arbeta och verka i samhället. Den syftar också till att möjliggöra fortsatta studier. Vuxenutbildningen ska förmedla sådana kunskaper som utgör den gemensamma referensramen i samhället och som utgår från de grundläggande demokratiska värderingarna och de mänskliga rättigheterna.

Vuxenutbildningens målgrupp är heterogen och eleverna är individer med mycket olika förutsättningar. Även elevernas mål med utbildningen kan variera kraftigt. Utbildningen måste därför anpassas utifrån individens behov och förutsättningar och den kan variera både till längd och till innehåll. Vuxenutbildningen ska alltid möta varje elev utifrån elevens behov och förutsättningar.

Viktiga händelser året som gått

- Under första kvartalet 2024 avslutade skolchef och biträdande skolchef/verksamhetschef sina tjänster och tillförordnade lösningar tillsattes i väntan på rekrytering.
- I samband med skolstart Ht-24 invigdes vår nybyggda skola, Möklinta skola, i Möklinta.
- Inför år 2025 beslutades om en ny organisation där berörda var, mediaenheten, centrala elevhälsan samt skolkansliet.

- Under 2024 gjordes ett omställningsarbete inom skolkontorets alla verksamheter där rådande barn- och elevunderlag varit en grundförutsätting.
- Salbo förskola avvecklas efter beslut taget hösten 2023 av skolnämnden på grund av sjunkande barnantal.
- Miljötillsyn på grundskolorna- En större tillsyn har gjorts under 2024 på grundskolans lokaler.

Ekonomi

RESULTATRÄKNING OCH EKONOMISK ANALYS

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Externa intäkter	-159 141	-134 203	-151 532	17 328
Interna intäkter	-67 404	-71 897	-73 095	1 198
Summa intäkter	**-226 545**	**-206 100**	**-224 626**	**18 526**
Köp av huvudverksamhet, bidrag	89 798	83 167	95 984	-12 817
Personalkostnader	491 817	464 401	489 988	-25 587
Övriga kostnader	59 333	47 461	50 224	-2 763
Interna kostnader	228 860	256 176	244 321	11 855
Summa kostnader	**869 808**	**851 205**	**880 516**	**-29 312**
Resultat	**643 262**	**645 105**	**655 890**	**-10 785**

Externa intäkter

De ökade externa intäkterna jämfört med budget beror främst på statsbidrag som ska täcka obudgeterade personalkostnader för riktade insatser inom grundskolan. Intäktsökningen förklaras också av att fler elever från andra kommuner går i Sala kommuns skolor än vad som ursprungligen budgeterats, framför allt inom grundskolan och gymnasiet. Detta innebär att Sala kommun får ersättning från andra kommuner.

Interna intäkter

De interna intäkterna överstiger budgeten, vilket beror på ett generellt statsbidrag från Skolverket som inte var känt vid årets budgetering.

Köp av huvudverksamhet

Kostnaderna för köp av huvudverksamhet överstiger budgeten, främst på grund av högre utgifter än förväntat för gymnasieelever som studerar i andra kommuner än Sala, vilket resulterar i ökade kostnader för interkommunal ersättning. Det beror även delvis på grund av högre kostnader för fristående förskolor än budgeterat.

Personalkostnader

Avvikelsen inom personalkostnader beror delvis på kostnader för personal inom grundskola och förskola som under året varit i omställning. Den beror också på obudgeterad personal som finansieras av det statsbidrag som nämns under externa intäkter. Personalkostnaderna blev dock lägre än vad som bedömdes vid delåret inom flera verksamheter. En annan positiv avvikelse jämfört med delårsprognosen är förändringen av semesterlöneskulden som uppgick till 1,1 mnkr vilket också förbättrar resultatet.

Övriga kostnader

Övriga kostnader avviker från budget vilket beror på högre kostnader för externa inköp till verksamheterna än budgeterat. Dessa ökade kostnader kan framförallt härledas till Ösby och beror på ökade reparationskostnader inom verksamheten. Övriga kostnader blev dock, totalt sett inom hela nämnden, lägre än vad som bedömdes vid delåret.

Interna kostnader

Avvikelsen inom interna kostnader beror bland annat på att kostnaderna för hyra och städ blev lägre än beräknat i budget. I kombination med det blev dock måltidskostnaderna högre än budgeterat.

DRIFTREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Nämnd- och styrelseverksamhet	1 214	1175	1309	-134
Central förvaltning	26 201	23 683	20 199	3 484
Förskolan	148 845	142 894	147 178	-4 284
Anpassad Gymnasieskola	8 837	7790	6376	1 413
Anpassad grundskola	21 619	21 666	22 736	-1 069
Grundskola	329 342	334 671	333 428	1 243
Gymnasieskola	99 635	100 876	112 421	-11 545
Vuxenutbildning	7 569	12 350	12 245	106
Summa	**643 262**	**645 105**	**655 890**	**-10 785**

Nämnd- o styrelseverksamhet (-0,13 mnkr)

Inga större avvikelser. Den ökade kostnaden mot budget beror på heldagsnämnder som ej budgeterats.

Central förvaltning (+3,5 mnkr)

Ett överskott som till största del beror på vakanta tjänster. Det finns också en prognosavvikelse mot delårsrapporten om 1,6 mnkr vilket bland annat beror på lägre kostnader för friskvård än prognostiserat, lägre kostnader för inköp samt en positiv förändring av semesterlöneskulden.

Förskola (-4,3 mnkr)

Underskottet beror främst på omställningskostnader för personal som inte har gett effekt förrän vid årets slut, vilket gör att de inte återspeglas i årets resultat. Den positiva förändringen sedan delåret beror på lägre

kostnader för fristående förskolor än vad som tidigare prognostiserats samt att måltidskostnaderna blev lägre än förväntat.

Anpassad gymnasieskola (+1,4 mnkr)

Överskottet består av att fler elever från andra kommuner än budgeterat har valt att gå i Sala kommun. Detta ger en intäktsökning som andra kommuner betalar. Verksamheten visar ett ytterligare positivt resultat sedan delåret på grund av en statsbidragsintäkt och lägre verksamhetskostnader än förväntat.

Anpassad grundskola (-1,1 mnkr)

Verksamheten visar ett underskott som beror på ökning av antal elever som gjort att en ny klass startat som inte var budgeterat vid årets början.

Grundskola (+1,2 mnkr)

Verksamheten visar ett positivt resultat. Förbättringen sedan delåret beror bland annat på lägre inköpskostnader än tidigare prognostiserat samt kostnader för hyra och städ som tidigare inkluderats i prognosen men som inte har uppstått. En ytterligare bidragande faktor är en positiv förändring av semesterlöneskulden.

Gymnasieskola (-11,6 mnkr)

Underskottet beror främst på interkommunala ersättningar för gymnasieelever som valt att studera på andra skolor än de kommunala skolorna i Sala. Detta innebär att vi behöver betala ersättning för elever som är folkbokförda i Sala men går på dessa skolor. Antalet elever som valt andra skolor än Sala kommuns egna har ökat sedan 2023. Denna kostnadsökning var inte inkluderad i årets budget.

Vuxenutbildning (+0,1 mnkr)
Inga större avvikelser.

INVESTERINGSREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Inkomster	-149	0	0	0
Utgifter	4 377	13 300	9 852	3 448
Summa	**4 228**	**13 300**	**9 852**	**3 448**

Medel som tilldelats 2024 gällande ny skola på Åkra 2,9 mnkr samt ett inköp av en bil 0,15 mnkr kommer att begäras över till 2025.

EU-PROJEKT

Skolkontorets medarbetare har deltagit i kommunens obligatoriska moduler inom EU-projektet Kompetenscentrum 2.0. Vidare har det genomförts studiedagar för samtliga medarbetare som en del av EU-projektet. Skolkontoret har skapat egna moduler i plattformen, vilka kommer att användas som introduktion och kompetensutveckling även framöver.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges utvecklingsmål

ETT VÄXANDE SALA

Sala ska erbjuda attraktiva boenden och verka för fler arbetstillfällen, stärkt näringsliv och bra utbildning i hela kommunen.

Vi har lyckats när:

- Antalet företag och arbetstillfällen ökar
- Antalet nyinflyttningar ökar
- Arbetslösheten minskar
- Resultaten i mätningar gällande förtroende och service förbättras.

AKTIVITET

Resultatanalys av de angivna aktiviteterna

Lärare (heltidstjänster) med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne i grundskola åk 1-9, kommunala skolor, andel (%)
2021: 63,2 % 2022: 64,6 % 2023: 64,8 % Prognos 2024: Statistik har inte presenterats

Heltidstjänster i förskola med pedagogisk högskoleexamen, kommunal regi, andel (%)
2021: 38 %, 2022: 41 %, 2023: 42 % Prognos 2024: Statistik har inte presenterats

Verksamhetsbesök: Samtliga verksamhetschefer har genomfört verksamhetsbesök.

Lektionsobservationer: Verksamhetscheferna har i samband med kvalitetsdialogerna följt upp rektorernas lektionsobservationer.

Fortbildning av rektorer: Verksamhetschefer har tillsammans med verksamhetsutvecklare genomfört fortbildning på torsdagarnas rektorsträffar.

Hur kan nämnden/kontoret bidra till att utvecklingsmålet nås i detta målområde?

Skola för alla - utbildningens kvalitet ska vara likvärdig och utbildningen ska vara stimulerande, med hänsyn till bakgrund och förutsättningar, så att alla barn/elever får möjlighet att lyckas med sin utbildning oavsett var i kommunen de går.

Aktiviteter	Resultat

AKTIVITET	
Föreläsning för all personal som arbetar barn- och elevnära inom skolkontoret.	Genom en tillgänglig pedagogisk-, fysisk- och organisatorisk lärmiljö får eleverna förutsättningar att vara delaktiga i barngrupp/klassrum, en inkluderad verksamhet helt enkelt. Föreläsningen för all personal genomfördes den 8 januari: "God kvalitet i undervisningen och ökad inkludering genom ledning och stimulans i förskola och skola" och den kommer att ligga till grund för det fortsatta arbetet. Föreläsningen har skapat en tankeprocess som vi ser som en start till ett förändringsarbete.
Verksamhetsbesök/lektionsobservationer	Verksamhetsbesök har löpande genomförts i samband med till exempel kvalitetsdialoger och analysdagar. Dessa besök kommer fortsättningsvis att årligen ingå inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet. Samtliga rektorer i våra verksamheter har genomfört lektionsobservationer i syfte att skapa ett nuläge för fortsatt arbete.
Fortbildning av rektorer i att leda en pedagogisk verksamhet.	På skolchefstiden samt inom de individuella rektorsgrupperna har insatser för fortbildning påbörjats genom till exempel workshops och seminarier (lokala). Sex rektorer har slutfört sin statliga rektorsutbildning. En rektor har slutfört utbildningen Fortbildning för rektorer.
Öka andelen behöriga förskollärare och lärare med legitimation.	Ökad andel behörig pedagogisk personal ger en ökad kvalité i undervisningen, vilket bidrar till ökad måluppfyllelse. Vid rekrytering eftersträvas alltid anställning av legitimerade pedagoger. Arbetet med att öka andelen behöriga förskollärare och lärare med legitimation är ett långsiktigt och löpande arbete. I omställningsarbetet har skolkontoret eftersträvat att behålla legitimerade pedagoger.

ETT HÅLLBART SALA

Fokus på människors hälsa och välmående genom hela livet.

Vi har lyckats när:

- Koldioxidutsläppen minskar
- Utbildningsnivån ökar och studieresultaten blir bättre
- Folkhälsan förbättras
- Egenförsörjningen bland medborgarna ökar.

AKTIVITET

Resultatanalys av de angivna aktiviteterna

Närvarorapport: Nedan presenteras om närvaron har ökat eller minskat mellan perioden HT 23-VT 24

Mer än 50 %: Ligger kvar på samma nivå

30-49 %: Ökad närvaro i förskoleklass, årskurs 6 och årskurs 9. Ligger kvar på samma nivå i de andra årskurserna.

15-29 %: Ökad närvaro i samtliga årskurser- från förskoleklass upp till årskurs 9

10-14,9 %: Ingen statistik presenterad

Kvalitetsenkät (tidigare Trivselenkät) (kommunövergripande):

Känner du dig trygg i skolan?

Svars-altena-tiv	F-klass	Åk 1	Åk2	Åk3	Åk4	Åk5	Åk6	Åk7	Åk8	Åk9
All-tid/ofta	91,0%	90,4%	92,1%	90,4%	92,0%	92,2%	92,8%	90,1%	94,8%	93,0%

Skolenkäten genomfördes under perioden januari-mars 2024

Skolenkät åk 5: *Känner du dig trygg i skolan?*

Svar Helt och hållet: 2022: 54 %, 2024: 42 %

Skolenkät åk 8: *Känner du dig trygg i skolan?*

Svar Helt och hållet: 2022: 35 %, 2024: 36 %

Skolenkät gymnasiet år 2: *Känner du dig trygg i skolan?*

Svar Helt och hållet: 2022: 58 %, 2024: 49 %

Vårdnadshavarenkät (kommunövergripande): Genomförd för förskolan**,** Ej genomförd för grund-skolan

Resultatet för förskolan: Mitt barn får omsorg i en trygg och god lärmiljö; 2024; 95,4% upplevde det.

Hur kan nämnden/kontoret bidra till att utvecklingsmålet nås i detta målområde?

Tidiga insatser i förskola och skola som stärker varje barns/elevs individuella förutsättningar för en bra skolgång och bra mående/hälsa genom hela skolgången.

Barn/elever ska trivas och må bra i alla skolformer och klara kunskapskraven.

Aktiviteter	Resultat

AKTIVITET	
Centrala elevhälsans roll och uppdrag i det förebyggande och främjande arbetet i att fortbilda pedagogisk personal.	Det förväntade resultatet är ökad närvaro i skolan, vilket ökar måluppfyllelsen. Skolkontoret kan se att ett arbete för att öka närvaron behöver genomföras då statistiken visar en generellt låg närvaro. Skolfrånvaro är ett symtom på andra orsaker. En grundligare analys har gjorts på enhetsnivå och verksamhetsnivå i SKA-arbete.
Arbeta främjande och förbyggande ur ett barn- och elevhälsoperspektiv.	Det förväntade resultatet är att barn och elever trivs och vill vara i förskola/skola, vilket ökar det psykiska välmåendet och måluppfyllelse. Rektorsgruppen för grundskolan har fördjupat sig i elevhälsans uppdrag där tyngdpunkten främjande och förebyggande arbete.
Arbeta främjande, förebyggande och åtgärdande för att främja skolnärvaro tillsammans med närvaroteamet och implementering av ”närvarocirkeln” samt robotar.	Under våren har huvudmannen inom ramen för Samverkan för bästa skola identifierat att det främjande och förebyggande arbetet ur ett barn- och elevperspektiv inte har gett önskad effekt. Ett fortsatt arbete behöver göras. Implementering av “närvarocirkeln” har genomförts för att öka skolnärvaron. AV1 Robotar har implementerats och under året har 5 robotar använts av elever.

ETT TRYGGT OCH RÄTTVIST SALA

Fokus på att skapa insyn och inflytande för våra medborgare, föreningar och näringsliv för att stärka trygghet och demokrati.

Vi har lyckats när:

- Förtroendet för kommunen ökar
- Medborgarna är mer nöjda med kommunens verksamheter
- Den upplevda tryggheten i offentliga miljöer ökar
- Säkerheten (faktisk trygghet) ökar
- Demokratin stärks.

AKTIVITET
Resultatanalys av de angivna aktiviteterna

AKTIVITET

Gymnasieelever med examen inom 3 år, kommunala skolor, andel (%):
2021: 61,3 %
2022: 64, 7 %
2023: 64 %
2024: 61.1%

Barn 1-5 år inskrivna i förskola, andel (%)
2021 86,0 %
2022 86,0 %
2023 87,0 %
2024 inga resultat

Andel elever med annat modersmål ökar behörighet till gymnasiet (egen mätning): Ej mätbart

Hur kan nämnden/kontoret bidra till att utvecklingsmålet nås i detta målområde?

Alla barn/elever och all personal ska ha tillgång till trygga och hälsosamma skolmiljöer som främjar lärande, delaktighet, utveckling, studiero och motverkar utanförskap och segregation.

Aktiviteter	Resultat

AKTIVITET	
Öka andelen elever som avslutar utbildningen med gymnasieexamen	Förväntat resultat är fler som får gymnasieexamen och minskar utanförskapet. Den nationella statistiken visar att Sala kommuns elever som får gymnasieexamen har sjunkit något. Skolkontoret kommer fortsättningsvis arbeta systematiskt för att öka gymnasieexamen.
Samverka med tekniska kontoret i arbetet med våra skollokaler	Förväntat resultat är anpassade och ändamålsenliga lokaler som främjar lärande. Befintliga skolfastigheter är till stora delar i stort behov av att anpassas för att bli ändamålsenliga för att främja lärande. Vid nybyggnationer har samverkan med tekniska kontoret och projektledare fungerat bra.
Uppsökande verksamhet för förskolan	Förväntat resultat är att fler barn ska gå i förskola och främst de med annat modersmål. Skolkontoret har tagit fram rutiner för uppsökande verksamhet, vilka nu har implementerats. Förskolan följer löpande upp vilka barn som inte deltar i förskola och kontaktar vårdnadshavare för att erbjuda plats.
Vi fortsätter med SKUA (språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt)	Förväntat resultat är ökad andel gymnasiebehörighet för elever med annat modersmål motverkar utanförskap. Skolkontoret har i nuläget inte möjlighet att ta fram tillförlitlig statistik över vilka elever som har annat modersmål, då nya rutiner behöver tas fram och implementeras.

Uppföljning av nämndens mål

***MÅL* – FORTSÄTTA ARBETET MED EN STÄRKT MÅLUPPFYLLELSE, HÖJD KVALITÉ OCH BÄTTRE RESULTAT FÖR ELEVERNA**

Indikator: Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, kommunala skolor, andel (%)

2021: 85,5 %

2022: 82 %

2023: 84,5 %

2024: 85,2%

Indikator: Lärare (heltidstjänster) med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne i grundskola åk 1-9, kommunala skolor, andel (%)

2021: 63,2 %
2022: 64,6 %
2023: 64,8 %
Prognos 2024: Nationell statistik presenteras vecka 14 2025, följs upp inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet.

MÅL – FORTSÄTTA ARBETET MED EN STÄRKT MÅLUPPFYLLELSE, HÖJD KVALITÉ OCH BÄTTRE RESULTAT FÖR ELEVERNA

Indikator: Elever/lärare (heltidstjänst) i kommunal grundskola åk 1-9, antal

2021: 11,6
2022: 11,8
2023: 11,5
Prognos 2024: Nationell statistik presenteras vecka 14 2025, följs upp inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet.

Indikator: Gymnasieelever med examen inom 3 år, kommunala skolor, andel (%)

2021: 61,3 %
2022: 64,7 %
2023: 64 %
2024: 61,1%

Aktiviteter	Resultat
Att tillsammans med rektorer fortsätta utvecklingen av det systematiska kvalitetsarbetet som utgår från Skolverkets nationella mål och de lokala målen från KF.	Under våren har ett arbete med att utveckla kvalitetsdialoger, mallar och struktur för det systematiska kvalitetsarbetet påbörjats. För att stödja rektorer, verksamhetschefer och politik i det systematiska kvalitetsarbetet har skolkontoret har tillsatt en kvalitetsutvecklare och två verksamhetsutvecklare. I arbetet med Samverkan för bästa skola har Skolverket och Högskolan Dalarna presenterat olika arbetsmetoder för att identifiera och analysera orsaker för att ta kunna ta fram målområden och planerade insatser för ökad måluppfyllelse. För att komma vidare och fortsätta utvecklingen i vårt arbete Utveckling av arbetet med systematiskt kvalitetsarbete kommer vara ett fortsatt prioriterat område framöver.
Fortsatt arbete med fortbildning för all pedagogisk personal i arbete med god kvalitet i undervisningen genom ledning och stimulans både i förskolan och skolan.	Verksamhetsutvecklare har under våren haft fortbildning i rektorsgrupperna kring god kvalitet i undervisningen med utgångspunkt från föreläsningen den 8 januari och de nationella målen. God kvalitet i undervisningen kommer att vara ett prioriterat område även framöver.

MÅL – ATT SYSTEMATISKT ARBETA FÖR ATT STÄRKA DET KOMPENSATORISKA UPPDRAGET INOM KOMMUNENS FÖRSKOLOR OCH SKOLOR

Indikator: Åtgärdsprogram skall minska

Skolkontoret har i nuläget inte möjlighet att få fram tillförlitlig statistik för att se om antalet åtgärdsprogram minskat. Elevers rätt till särskilt stöd som visar sig genom att ett åtgärdsprogram upprättas redovisas och analyseras per enhet för första gången i årets halvårsuppföljning, vilka följs upp i samband med kvalitetsdialoger.

Indikator: Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, kommunala skolor, andel (%)

2021: 85,5 %
2022: 82 %
2023: 84,5 %
2024: 85,2%

Aktiviteter	Resultat

MÅL – ATT SYSTEMATISKT ARBETA FÖR ATT STÄRKA DET KOMPENSATORISKA UPPDRAGET INOM KOMMUNENS FÖRSKOLOR OCH SKOLOR

Vi arbetar systematiskt enligt årshjulet med att fortbilda rektorer i sitt pedagogiska ledarskap, vilken genererar skickliga pedagoger i barngruppen/klassrummet. Måluppfyllelsen ökar.	Under året har det systematiskt, inom ramen för rektorsträffarna, genomförts fortbildning utifrån ett tematiskt årshjul. Fortbildning har genomförts inom olika områden utifrån identifierade behov, nationella mål och ekonomi. Den synliga effekten är att vi kan se en ökad förståelse, ett ökat engagemang och ett kollegialt lärande bland rektorerna i alla verksamhetsformer.
Med god kvalité i undervisningen blir lärmiljön inkluderande och färre elever har då behov av särskilt stöd. Andel åtgärdsprogram minskar.	I arbetet med Samverkan för bästa skola har Skolverket och Högskolan Dalarna presenterat olika arbetsmetoder för att identifiera och analysera orsaker för att ta kunna ta fram planerade insatser. Verksamhetsutvecklare har under våren haft fortbildning i rektorsgrupperna kring god kvalitet i undervisningen med utgångspunkt från föreläsningen den 8 januari och de nationella målen. God kvalitet i undervisningen kommer att vara ett prioriterat område även framöver. En översyn av befintliga åtgärdsprogram behöver genomföras för att säkerställa att rätt insats ges till elever i behov av särskilt stöd.
Genom att genomföra en ny resursfördelningsmodell utifrån SKR:s modell ger vi alla barn och elever bättre kompensation att tillgodogöra sig undervisningen utifrån sina förutsättningar. Måluppfyllelsen ökar.	Resursfördelningsmodellen ger en styrning och tydligare förutsättningar för rektorerna att organisera och leda sin verksamhet. Den ger även en ökad likvärdighet mellan skolformerna och verksamheterna.

MÅL – ATT ÖKA LIKVÄRDIGHETEN I ARBETET MED ELEVHÄLSAN I KOMMUNEN

Indikator: Tillgång till medicinsk elevhälsopersonal

I dialog med biträdande enhetschef för den medicinska elevhälsan har det med tydlighet framkommit att det finns en likvärdig tillgång av skolsköterskor i förhållande till deras uppdrag.

Antal 330-350 elever/skolsköterska och uppdrag.

Aktiviteter	Resultat

MÅL – ATT ÖKA LIKVÄRDIGHETEN I ARBETET MED ELEVHÄLSAN I KOMMUNEN	
Professionerna i EHT ska ha god kännedom om sina arbetsuppgifter för att stärka likvärdigheten i sina uppdrag.	Rektorer har börjat arbeta med elevhälsans olika professioner (skolläkare, skolsköterska, kurator, specialpedagog/speciallärare) i förståelse för sina respektive roller och ansvar. Detsamma har gällt för den centrala elevhälsan.
Alla skolor har tillgång till den medicinska elevhälsans kompetenser.	I dialog med biträdande enhetschef för den medicinska elevhälsan har det med tydlighet framkommit att det finns en likvärdig tillgång av skolsköterskor och kuratorer i förhållande till deras uppdrag. Antal barn/skolsköterska och skolsköterskans uppdrag.
Stärka rektor i sin roll som pedagogisk ledare och som ansvarig för elevhälsan.	Under året har det systematiskt genomförts fortbildning utifrån ett tematiskt årshjul. Ett av områdena har varit *"Rektors roll och ansvar för elevhälsan"*. Den synliga effekten av fortbildningen är att vi kan se en ökad förståelse, ett ökat engagemang och kollegialt lärande bland rektorerna.
Organisation av centrala resursteamet CRT ska utvecklas.	Efter genomlysning och analys av skolkontorets centrala verksamheter inom ramen för Samverkan för bästa skola har ett arbete med en organisationsförändring av CRT genomförts. Målet är att det centrala stödet ut till enheterna ska bli likvärdigt och initierat av rektorerna utifrån deras analys av verksamheten.

MÅL – ATT ÖKA KVALITÉN I ARBETET MED STÖD TILL ELEVER I BEHOV AV SÄRSKILT STÖD

Indikator: Åtgärdsprogram skall minska

Skolkontoret har i nuläget inte möjlighet att få fram tillförlitlig statistik för att se om antalet åtgärdsprogram minskat. Elevers rätt till särskilt stöd som visar sig genom att ett åtgärdsprogram upprättas redovisas och analyseras per enhet för första gången i årets (2024) halvårsuppföljning. Vilka följs upp i samband med kvalitetsdialoger.

Indikator: Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, kommunala skolor, andel (%)

2021: 85,5 %

2022: 82 %

2023: 84,5 %

2024: 85,2%

Indikator: Kvalitetsdialoger

Genom kvalitetsdialogerna följer verksamhetschef upp kvaliteten i verksamheterna på ett kvalitativt sätt. Alla rektorer har två kvalitetsdialoger per läsår där man systematiskt går igenom alla delar av verksamheten för att säkerställa att rektor har god kännedom om sin verksamhet och har identifierat utvecklingsområden och sätter utvecklingsmål för sin verksamhet för att öka elevers måluppfyllelse.

Aktiviteter	Resultat

MÅL – ATT ÖKA KVALITÉN I ARBETET MED STÖD TILL ELEVER I BEHOV AV SÄRSKILT STÖD	
Stärka rektorer i sitt pedagogiska ledarskap, vilken genererar skickliga pedagoger i barngruppen/ klassrummet. Måluppfyllelsen ökar.	Under året har det systematiskt genomförts fortbildning utifrån ett tematiskt årshjul. Ett av områdena har varit *"Rektors roll och ansvar för elevhälsan"*. Den synliga effekten av fortbildningen är att vi kan se en ökad förståelse, ett ökat engagemang och kollegialt lärande bland rektorerna.
Med god kvalité i undervisningen blir lärmiljön inkluderande och färre elever har då behov av särskilt stöd. Andel åtgärdsprogram minskar.	I arbetet med Samverkan för bästa skola har Skolverket och Högskolan Dalarna presenterat olika arbetsmetoder för att identifiera och analysera orsaker för att ta kunna ta fram planerade insatser. Verksamhetsutvecklare har under våren haft fortbildning i rektorsgrupperna kring god kvalitet i undervisningen med utgångspunkt från föreläsningen den 8 januari och de nationella målen. God kvalitet i undervisningen kommer att vara ett prioriterat område även framöver.
Öka samverkan med våra stödfunktioner som centrala elevhälsans professioner, verksamhetsutvecklare och mediaenheten.	Samverkan med våra stödfunktioner har inte utvecklats som förväntat, vilket gör att de kommer att inkluderas i arbetet med den organisationsförändring som har påbörjats.

Framtiden

I samverkan med Skolverket, "Samverkan för bästa skola" har vi gjort en analys av våra verksamheter och tagit fram nedan utvecklingsområden för kommande år.

- Systematiskt kvalitetsarbete
- Ledning och styrning
- Kvalitet i undervisningen
- Värdegrundsarbete
- Elevhälsans uppdrag
- Barn och elevers närvaro
- Kris- och beredskapshantering- Ett arbete startas upp med att uppdatera planer för kris och beredskap.

VÄSENTLIGA RISKER OCH OSÄKERHETSFAKTORER

Identifierad risk	Beskrivning	Påverkan	Hantering
Demografiutveckling	Förändrat tryck på den kommunala verksamheten	Förändring i antal barn och elever.	Anpassning av lokaler och organisation
Kompetensbrist	Vid brist på utbildad personal inom organisationen	Kan bli sämre kvalite i utbildningen och lägre måluppfyllelse	Kompetensutveckla personer som inte fullföljt sin utbildning samt fortsätta rekrytering av behörig personal.
Lokaler	Lokaler är i behov av anpassning	Arbetsmiljön är undermålig	Fortsatt nära dialog med fastighetsenheten

Verksamhetsfakta

	2022	2023	2024
Förskola			
Antal inskrivna barn per avdelning	14,5	14,6	*
Andel årsarbetare med pedagogisk högskoleexamen	41%	42%	*
Antal inskrivna barn per årsarbetare	4,9	4,7	*
Fritidshem			
Andel årsarbetare med pedagogisk högskoleexamen	16	16	**
Antal inskrivna elever per anställd	23,3	21,7	**
Antal inskrivna elever per årsarbetare	23,3	21,7	**
Antal inskrivna elever per avdelning	39,7		**
Förskoleklass			
Antal elever per lärare (heltidstjänst)	16,2	16,5	***
Andel årsarbetare med pedagogisk högskoleexamen	81,1%	82,5%	***
Grundskola			
Antal elever per lärare (heltidstjänst)	11,8	11,5	***
Andel lärare med pedagogisk högskoleexamen	78,9%	77,1%	***
Anpassad grundskola			
Antal elever per lärare (heltidstjänst)	4,2	5,0	***
Anpassat Gymnasium			***
Antal elever per lärare (heltidstjänst)	4,5	5,1	***
Gymnasieskola			
Antal elever per lärare (heltidstjänst)	9,9	10	***
Andel lärare med pedagogisk högskoleexamen	76,4%	75,4%	***

*Publiceras v.15. ** Publiceras v.18. ***Publiceras v.14

Äldre- och omsorgsnämnden

Sammanfattning av året som gått

Under det gångna året har äldre- och omsorgsverksamheten präglats av både utmaningar och framsteg. Behovet av insatser fortsätter öka inom nämndens verksamheter och efterfrågan på SÄBO- platser har under året varit mycket större än vad som kunnat erbjudas.

Nya arbetssätt har testats i syfte att öka självständigheten för den enskilde samt effektivisera verksamheterna.

Arbetet har fortgått med att förbättra kvalitén utifrån resultat i brukarenkäter.

Ett intensivt arbete med det ekonomiska underskottet har varit högt prioriterat och en rad olika insatser för att närma sig budget i balans har genomförts.

Bemanningsproblem och personalbrist har varit en återkommande utmaning inom de legitimerade yrkesgrupperna men mot årets slut var i stort sett alla tjänster tillsatta med ordinarie personal.

Verksamhetsansvar

UPPDRAG

Äldre- och omsorgsnämndens uppgift är att fullgöra kommunens ansvar inom äldre- och funktionsnedsättning enligt Socialtjänstlagen (SoL), service till vissa funktionshindrade (LSS). Nämnden är vårdgivare för den kommunala hälso- och sjukvården enligt Hälso- och sjukvårdslagen (HSL). Grunden för verksamheten är att ge stöd, service, omvårdnad och hälso- och sjukvård åt personer som av olika skäl inte själva klarar av sin vardagssituation.

ORGANISATION

Vård- och omsorgskontoret är uppdelad på två nämnder Äldre - och omsorgsnämnden (ÄON) och Social- och arbetsmarknadsnämnden (SAN). Äldre - och omsorgsnämnden uppdrag och är organiserad i tre verksamhetsområden:

- Omsorg om funktionshindrade (FO)
- Omsorg om äldre, hemtjänst och korttids och dagverksamheter (ÄO, HTJ)
- Omsorg om äldre särskilt boende och Hälso- och sjukvård (ÄO, SÄBO och HSL)

Äldre- och omsorgsnämndens verksamheter utförs inom kommunal regi och av privata LOV företag (Lagen om valfrihetssystem). Vård- och omsorgskontoret arbetar utifrån nämndens uppdrag att sluta avtal med de företag som nämnden godkänt genom lagen om valfrihetssystem, LOV. Som stöd till kontoret delar Vård - och omsorgsnämnden den Administrativa enheten med Social- och Arbetsmarknadsnämnden.

Viktiga händelser under året som gått

- Pilotprojekt läkemedelsrobot (HTJ)
- Arbetstidsförkortning Björkgården
- Utbildning i vårdsvenska
- Nationell yrkesresa startad i FO
- Flytt av Solgatan gruppbostad till Jakobsbergsgatan 4 E
- Differentiering av arbetsuppgifter
- Bergsmansgatan 30 blev akademisk boende
- Nytt arbetssätt med gemensamma hembesök från Biståndsenheten och Rehabenheten testas
- Länsgemensamt samsjuklighetsprojekt startat, reformen träder i kraft 1 jan 2026
- Påbörjat nuläge och behovsanalys inför ny socialtjänstlag 2025
- Närvårdsteam övergick från projekt till ordinarie verksamhet
- Kraftig minskning av bemanningspersonal
- Återhållsamt vikarieintag vid frånvaro och riktade insatser för att minska sjukfrånvaro

Ekonomi

RESULTATRÄKNING OCH EKONOMISK ANALYS

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Externa intäkter	-60 541	-64 685	-61 250	-3 435
Interna intäkter	-10 652	-7 824	-9 127	1 303
Summa intäkter	**-71 194**	**-72 510**	**-70 377**	**-2 133**
Köp av huvudverksamhet, bidrag	8 379	7 031	10 721	-3 689
Personalkostnader	469 936	464 898	485 358	-20 460
Övriga kostnader	50 695	41 135	43 833	-2 698
Interna kostnader	68 964	66 938	73 063	-6 124
Summa kostnader	**597 976**	**580 003**	**612 975**	**-32 972**
Resultat	**526 781**	**507 493**	**542 598**	**-35 104**

Externa intäkter: Utfallet av höjningen av taxorna inom äldreomsorgen blev lägre än vad som budgeterats. Detta beror på att fler brukare har lägre avgiftsutrymme än förväntat.

Interna intäkter: Ett generellt statsbidrag på 1,9 mnkr för utökad bemanning sjuksköterskor var inte budgeterat och har därför gett en positiv budgetavvikelse.

Köp av huvudverksamhet, bidrag: Kostnaden för LOV externa utförare har blivit 2,3 mnkr dyrare än budgeterat. Kostnaderna har budgeterats 1,2 mnkr lägre än utfallet 2023. Vilket det inte fanns någon plan för att verkställa. Kostnaden för habiliteringsersättning har varit 1,2 mnkr högre än budgeterat. Det räknades med en intäkt från Migrationsverket som vid årets slut ännu inte var beslutad.

Personalkostnader: I budget låg en sänkning av vikariekostnader med 23,5 mnkr. Det motsvarar en sänkning av vikariekostnaderna med 54 % jämfört med bokslut 2023. Detta har inte uppnåtts. Verksamheten har klarat att sänka personalkostnaderna med totalt 7 mnkr.

Övriga kostnader: Kostnader för tillfälligt inhyrd personal är 4 mnkr högre än budgeterat då det inte varit möjligt att rekrytera vakanta tjänster i den mån det hoppats på vid budgettillfället.

Interna kostnader: Underskotten beror till stor del på avvikelser för lokalkostnader (5,7 mnkr) och till en mindre del fordonshyror (0,9 mnkr).

DRIFTREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Ledning	6 227	-12 967	7 108	-20 074
Administrativt stöd	11 035	19 969	13 055	6 914
Omsorg om funktionshindrade	110 043	118 733	115 958	2 775
Omsorg om äldre	399 476	381 758	406 477	-24 719
Summa	**526 781**	**507 493**	**542 598**	**-35 105**

INVESTERINGSREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Inkomster	0	0	0	0
Utgifter	5 980	4 217	1 097	3 120
Summa	**5 980**	**4 217**	**1 097**	**3 120**

Medel har avsatts för öppning av flera boendeplatser, vilket skjutits fram på grund av det ekonomiska läget.

EU-PROJEKT

Uppföljning av Kommunfullmäktiges utvecklingsmål

ETT VÄXANDE SALA

Sala ska erbjuda attraktiva boenden och verka för fler arbetstillfällen, stärkt näringsliv och bra utbildning i hela kommunen.

Vi har lyckats när:

- Antalet företag och arbetstillfällen ökar
- Antalet nyinflyttningar ökar
- Arbetslösheten minskar
- Resultaten i mätningar gällande förtroende och service förbättras

AKTIVITET

Resultatanalys av de angivna aktiviteterna

FO har nått målet på daglig verksamhet, Freden och Gnistan. Har inte nått målet på servicebostad, gruppbostad samt boendestöd. HTJ har nått målet. SÄBO har nått målet under 2024.

Hur kan nämnden/kontoret bidra till att utvecklingsmålet nås i detta målområde?

Erbjuda hög kvalitet i välfärdstjänster. Service och förtroende ökar med 2 %. Mäts i brukarundersökningar.

Aktiviteter	Resultat
Närvårdsteam i samverkan.	Ett nära samarbeta mellan Regionen och kommunen fortgår med återkommande uppföljningsmöten.
Bemanning efter behov	Breddinförande av planeringssystem är infört på hela kontoret, har främjat bemanning efter behov.

ETT HÅLLBART SALA

Fokus på människors hälsa och välmående genom hela livet.

Vi har lyckats när:

- Koldioxidutsläppen minskar
- Utbildningsnivån ökar och studieresultaten blir bättre
- Folkhälsan förbättras
- Egenförsörjningen bland medborgarna ökar

AKTIVITET

Resultatanalys av de angivna aktiviteterna

5 dialogmöten har genomförts mellan Kultur- och fritidskontoret och Vård- och omsorgskontoret. 9 samkvämskvällar har genomförts i Stadsparken för målgruppen inom FO.

Hur kan nämnden/kontoret bidra till att utvecklingsmålet nås i detta målområde?

Bryta utanförskap och minska segregation.

Utföra välfärdstjänster på ett skonsamt sätt för miljön.

Aktiviteter	Resultat

AKTIVITET	
Skapa fler mötesplatser och aktiviteter i samverkan med Kultur och fritidskontoret.	Gemensam ansökan gjord till att delta i projekt med Köpings kommun. Samkvämskvällar i Stadsparken. Fortsatt dialog mellan kontoren.
Planering av resor och alternativa transportmedel.	Samåkning i bil genomförs, cykelrutter planeras där möjlighet finns.
Upprätta Krisberedskapsplaner i alla verksamheter.	Finns i alla verksamheter och kommer att utvecklas ytterligare 2025.

ETT TRYGGT OCH RÄTTVIST SALA

Fokus på att skapa insyn och inflytande för våra medborgare, föreningar och näringsliv för att stärka trygghet och demokrati.

Vi har lyckats när:

- Förtroendet för kommunen ökar
- Medborgarna är mer nöjda med kommunens verksamheter
- Den upplevda tryggheten i offentliga miljöer ökar
- Säkerheten (faktisk trygghet) ökar
- Demokratin stärks

AKTIVITET

Resultatanalys av de angivna aktiviteterna

6 tillfällen med fokusgrupper inom FO. 2 samverkansträffar med Svenska kyrkan inom HTJ. Regelbundna anhörigträffar inom SÄBO. Brukarråd i flertalet verksamheter. 1 enkät vardera på SÄBO och HTJ, 6 enkäter inom FO. Återkommande frukostklubbar, 5 under året. 19 inkomna synpunkter. 8 e-tjänster, vilket är samma antal som 2023. Statistikfunktionen är inte påkopplad för användningsgraden av e-tjänster - resultat går inte att få fram. Resultatet från brukarundersökningarna HTJ samma resultat som 2023 (93 %), ej nått målet med att öka 2 %. SÄBO har har nått målet, FO har nått målet på daglig verksamhet, gruppboende, samt Gnistan. Ej nått målet på servicebostäder, Freden samt boendestöd. Inkomna synpunkter 19 st.

Hur kan nämnden/kontoret bidra till att utvecklingsmålet nås i detta målområde?

Ge möjlighet till inflytande via medborgardialoger och medborgarförslag.

Säkerställa att jämlikhet och likvärdighet råder både vad avser rättssäkerhet och service.

Aktiviteter	Resultat
Fokusgrupper	Fokusgrupper är genomförda i alla verksamhetsområden.
Enkäter	Brukarundersökningar är genomförda i alla verksamhetsområden och fortsatt arbete med förbättringar utifrån resultatet.
Direkt medborgardialog	Dialog på Frukostklubben. Deltagande i pensionärsrådet Inkomna synpunkter redovisas på nämnd och hanteras på respektive berörd enhet
Handlingsplaner utifrån inkomma synpunkter och klagomål	Ingen ökning
Ökat antal e-tjänster Se över e-tjänsternas tillgänglighet	Ökat tillgängligheten i den kommunövergripande synpunkt och klagomålshanteringen.

Uppföljning av nämndens mål

MÅL ***–100 % AV ENHETERNA ANVÄNDER SIG AV DEN KOMMUNÖVERGRIPANDE MALLEN FÖR ARBETSPLATSTRÄFFAR***

Indikator: 100 % av enheterna använder sig av den kommunövergripande mallen för arbetsplatsträffar.

Aktiviteter	Resultat
Verksamheterna ska arbeta enligt rutinerna för SAM.	Alla verksamheter har använt sig av den övergripande APT mallen.

MÅL ***– MINSKA SJUKFRÅNVARON MED 1 PROCENTENHET***

Indikator: Minska sjukfrånvaron med 1 procentenhet

Aktiviteter	Resultat
Arbeta enligt kontorets tjänsteskrivelse “plan för minskning av sjuktalen 2023”	Helår 2023: 11,3 %, 2024 10,1 %

Framtiden

- Fortsatt arbete med budget i balans utifrån SKR:s analys av Sala kommuns ekonomi
- Nya SoL träder i kraft i juli 2025
- Fortsatt planering tillsammans med Fastighetsenheten rörande ny gruppbostad LSS
- Fortsatt utveckling av Civilt försvar och krisberedskap
- Utbildare för språkombud inom Vård- och omsorgskontoret
- Stjärnmärkning inom demensomsorg genomförs
- Upprättande av riktlinje för Hälso- och sjukvården
- Upprätta primärvårdsplan i samverkan med regionen
- Starta nationell satsning, Yrkesresan, inom äldreomsorgen

VÄSENTLIGA RISKER OCH OSÄKERHETSFAKTORER

Identifierad risk	Beskrivning	Påverkan	Hantering
Demografiutveckling	Förändrat tryck på den kommunala verksamheten	Avsaknad av Särskilda boendeplatser	Öppna fler boendeplatser
Kompetensbrist	Brist på utbildad personal i hela organisationen	Svårt rekryteringsläge inom vissa yrkeskategorier	Differentiering av arbetsuppgifter. Fortsatt digital utveckling

Verksamhetsfakta

Antal	2022	2023	2024
Årsarbetare	869[1]	800	856
Särskilda boendeplatser SoL för äldre (ej korttidsvistelse)	254	254	254
Korttidsvistelse /växelvårdsplatser på SÄBO			4/3[2]
Korttidsboende SoL	3203	3990	6883[3]
Personer med hemtjänstinsatser egen/extern regi	585/132	585/132	630/290
Beslut bostad vuxna LSS	84	87	85
Personer med insatsen personlig assistans	3	3	2
Beslut daglig verksamhet LSS	117	120	141
Beslut SoL boende socialpsykiatri egen/extern	8/2	8/2	8/2
Beslut boendestöd socialpsykiatri	57	57	62
Beslut SoL sysselsättning socialpsykiatri	15	15	19

[1] Inkl SAN
[2] Nytt mått 2024
[3] Inkl korttidsvistelse på SÄBO

Social- och arbetsmarknadsnämnden

Sammanfattning av året som gått

Arbetet med att nå en budget i balans har varit en utmaning. Faktorer som påverkat verksamheten är enskilda händelser som kan vara svåra att förutsäga, exempelvis placeringar och omhändertaganden. Verksamheten har genom uppdrag från nämnden redovisat förslag på aktiviteter som förväntas ge positivt utfall på ekonomin.

Ny socialtjänstlag träder i kraft 2025 och verksamheten har arbetat med nuläges- och behovsanalys för att se vilka behov som identifieras i och med omställningen till den nya lagen.

Inledningen av året innebar flera vakanta tjänster inom myndighetsutövning och det har under året funnits behov av hyrpersonal. Verksamheterna har arbetat med att rekrytera och bibehålla sina medarbetare. Arbetet har gett resultat och i slutet av året fanns inga vakanta tjänster.

Verksamhetsansvar

UPPDRAG

Nämnden ska på demokratins och solidaritetens grund främja människornas
- ekonomiska och sociala trygghet
- jämlikhet i levnadsvillkor
- aktiva deltagande i samhällslivet

Verksamheten skall bygga på respekt för människornas självbestämmanderätt och integritet. Vid åtgärder som rör barn ska barnets bästa särskilt beaktas.

Nämndens uppdrag är att utifrån gällande lagstiftning, politiska mål och beslut samt ekonomiska förutsättningar skapa en rättssäker och effektiv verksamhet med individens behov i centrum. Lagar som styr arbetet är bland annat socialtjänstlagen (SoL), lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU), lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM), lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och föräldrabalken (FB).

ORGANISATION

Vård- och omsorgskontoret är organiserat i olika verksamhetsområden; Individ- och familjeomsorg (IFO) som inkluderar Arbetsmarknadsenhet och Integration, Omsorg om äldre och funktionsnedsättningsområdet samt administrativt stöd.

Vård- och omsorgskontoret arbetar med två nämnder Social- och arbetsmarknadsnämnden (SAN) och Äldre- och omsorgsnämnden (ÄON). Under Social- och arbetsmarknadsnämnden finns Social- och arbetsmarknadsnämndens utskott (SANU), som fattar beslut i ärenden som rör en enskild individ och som är sekretessbelagda.

Viktiga händelser under året som gått

- Arbetat fram planer och aktiviteter för en budget i balans.
- Arbetat för att öppna en Familjecentral. Arbetet har lett till beslut om att öppna en Familjecentralsliknande verksamhet.
- IFO har beviljats nedan stadsbidrag:
  - Förebygga kriminalitet för barn och unga
  - Ökad och jämlik tillgång till föräldraskapsstöd
  - Stärka arbetet med att hjälpa våldsutsatta kvinnor med barn att ordna stadigvarande boende
  - Förbereda införandet av en ny socialtjänstdataregisterlag
  -Stödja kommunerna i införandet av ny socialtjänstlag
- Beslutat om en organisationsförändring. IFO:s öppenvård samlas under en enhet. Träder i kraft 1 januari 2025.
- Under året har 12 medarbetare varit aktiva i Yrkesresan.
- Samsjuklighetsprojektet har under året arbetat med kartläggning för att förbereda för den väntande samsjuklighetsreformen.
- Samverkansformen SSPF (skola, socialtjänst, polis och fritid) har startats upp och är i gång.
- IFO har anställt två resurshandläggare, som ett led i att minimera behov av hyrpersonal.
- Projekt mellan Biståndsenheten och Rehabteamet. Syfte är att öka möjlighet till kvar-boende i ordinärt boende, minska eller skjuta på behovet av särskilt boende, hemtjänst eller hemsjukvård.

Ekonomi

RESULTATRÄKNING OCH EKONOMISK ANALYS

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Externa intäkter	-28 342	-24 258	-25 405	1 147
Interna intäkter	-846	-1 090	-799	-291
Summa intäkter	**-29 188**	**-25 348**	**-26 204**	**855**
Köp av huvudverksamhet, bidrag	81 783	66 651	88 227	-21 576
Personalkostnader	95 127	101 073	99 061	2 013
Övriga kostnader	18 338	3 039	16 598	-13 560
Interna kostnader	16 363	13 212	18 375	-5 164
Summa kostnader	**211 611**	**183 974**	**222 261**	**-38 286**
Resultat	**182 422**	**158 626**	**196 057**	**-37 431**

Externa intäkter - Högre externa intäkter än budgeterat främst inom AME där man tex har haft extra feriearbetare, intäkter för flyktingmottagande och projektet "Vägen till arbete".

Köp av huvudverksamhet - Den stora avvikelsen beror på betydligt högre kostnader förknippat med placeringar och institutionsvård för barn och unga. Även kostnader för extern personlig assistans ökar på underskottet då det delvis saknats budget.

Inom området "Köp av huvudverksamhet", ses även avvikelser mot prognosen för delår vilket tyder på svårigheter hos verksamheten att förutse dessa kostnader.

Personalkostnader - Överskottet kan förklaras av att det budgeterats för fler personal än vad som lyckats rekryterats under året.

Övriga kostnader - Underskottet beror i huvudsak på ej budgeterade kostnader för inhyrd personal på grund av svårigheter att rekrytera.

Interna kostnader - Underskottet beror på felaktigt budgeterade kostnader för tjänsten administrativt stöd som är en kostnad som ska fördelas mellan social-och arbetsmarknadsnämnden och äldreomsorgsnämnden.

DRIFTREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Nämnd	N/A	1 404	1 236	169
Individ och familj	166 946	140 901	179 256	-38 355
Arbetsmarknad	15 476	16 320	15 565	756
Summa	**182 422**	**158 625**	**196 057**	**-37 431**

Helårsresultatet för Social och arbetsmarknadsnämnden (SAN) är ett underskott på -37,4 mnkr. Underskottet återfinns inom Individ och Familjeomsorgens verksamheter.

IFO (–38,4 mnkr)

Övergripande IFO – Hade en budget på 7,9 mnkr och redovisar ett underskott på 5,6 mnkr. Underskottet beror till stor del på felaktigt budgeterad kostnad för administrativt stöd.

Vuxenenheten – Hade en budget på 20,3 mnkr och redovisar ett överskott på 3,3 mnkr. Överskottet kan förklaras med att det budgeterats för höga kostnader för Institutionsvård för vuxna än vad som blev det faktiska utfallet.

Barn-och ungdomsenheten – Hade en budget på 69,3 mnkr och redovisar ett underskott på 20,8 mnkr. Underskottet beror på kostnader för placeringar barn och unga samt på kostnader för hyrpersonal som tagits in för att täcka vakanser på handläggartjänster där rekryteringen har misslyckats. Hyrpersonalen står för ca 8 mnkr av underskottet.

Biståndsenheten - Hade en budget på 23 mnkr och redovisar ett underskott på 11,9 mnkr. Där underskottet till viss del beror på kostnader (2,1 mnkr) för inhyrd personal som använts för att täcka upp för biståndshandläggare. Underskottet består även av ett underskott för extern personlig assistans där man haft betydligt högre kostnader än den ursprungliga budgeten.

Försörjningsstöd - redovisar ett underskott på 3,3 mnkr. Underskottet kan förklaras av högre kostnader för bidrag till enskilda än vad som förutsågs vid budgettillfället. Även här består en del av underskottet av kostnader för hyrpersonal, ca 0,4 mnkr.

AME (0,8 mnkr)

Arbetsmarknadsenheten redovisar ett överskott på 0,8 mnkr vilket till stora delar beror på högre intäkter än förväntat, bla för extra feriearbete.

INVESTERINGSREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Inkomster				
Utgifter				
Summa				

Nämnden har inga investeringar.

EU-PROJEKT

Arbetsmarknadsenheten och Integration har beviljats projektmedel för projektet "Vägen till arbete". Projektet startades 1 januari 2024 och avslutas den 30 augusti 2027. Huvudmålet är att totalt 75 kvinnor och män ska ha gjort en stegförflyttning mot arbetsmarknaden, alternativt mot studier eller annan egen försörjning. Målgruppen för projektet är nyanlända respektive de som står långt från arbetsmarknaden.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges utvecklingsmål

ETT VÄXANDE SALA

Sala ska erbjuda attraktiva boenden och verka för fler arbetstillfällen, stärkt näringsliv och bra utbildning i hela kommunen.

Vi har lyckats när:

- Antalet företag och arbetstillfällen ökar
- Antalet nyinflyttningar ökar
- Arbetslösheten minskar
- Resultaten i mätningar gällande förtroende och service förbättras

AKTIVITET	
Resultatanalys av de angivna aktiviteterna	
Alla pågående ärenden på Ekonomiskt bistånd har en individuell planering för att komma ut i egen försörjning. Nya aktiviteter är skapade utifrån klienters behov inom områdena samhällsorientering, grundläggande personliga processer för utveckling, individuell hälsovägledning samt det svenska språket. De nya aktiviteterna löper på och följs upp regelbundet.	
Hur kan nämnden/kontoret bidra till att utvecklingsmålet nås i detta målområde?	
Utveckla arbetsmarknadsåtgärder och insatser.	
Aktiviteter	**Resultat**
Implementera aktivitetsplikten och utveckla verksamheter som kan möta upp de behov av insatser som finns.	Aktiviteterna i aktivitetsplikten används fullt ut. Processerna behöver utvecklas för att tydligare mäta måluppfyllelse. Verksamhetssystem behöver utvecklas. Antal hushåll som uppbar försörjningsstöd 2023 var 270 (Pulsen). Antal hushåll som uppbar försörjningsstöd 2024 var 270 (Pulsen). Arbetslösheten i kommunen enl. Arbetsförmedlingen (utan arbete mer än 12 mån) 2023 juli 277 och november 274 2024 juli 244 och november 245

ETT HÅLLBART SALA

Fokus på människors hälsa och välmående genom hela livet.

Vi har lyckats när:

- Koldioxidutsläppen minskar
- Utbildningsnivån ökar och studieresultaten blir bättre
- Folkhälsan förbättras
- Egenförsörjningen bland medborgarna ökar

AKTIVITET

Resultatanalys av de angivna aktiviteterna

Verksamheten arbetar med att minska koldioxidutsläppen i kommunen genom att gå eller cykla i så stor utsträckning som mjöligt. Planering av resor och alternativa transportmedel görs. Chefer påminner och uppmanar till att använda bil så lite som möjligt.

Krisberedskapsplaner finns men behöver utvecklas och tydliggöras ytterligare för att hantera en eventuell negativ påverkan.

Våld: Verksamheten har under året nått ut till flera behövande än tidigare år. Ökning tros beror på ett förändrat arbetssätt samt lagändringen ”att fråga om våld”.

Hur kan nämnden/kontoret bidra till att utvecklingsmålet nås i detta målområde?

Utföra välfärdstjänster på ett så skonsamt sätt som möjligt för miljön.

Krisberedskap i alla verksamheter.

Upptäcka våldsutsatta och utövare.

Aktiviteter	Resultat
Planering av resor och alternativa transportmedel	Personal går, cyklar och reser med tåg när det är möjligt. Planering och samåkning görs också för att minska bilåkandet.
Upprätta Krisberedskapsplaner i alla verksamheter	Finns i alla verksamheter och kommer att utvecklas ytterligare 2025.
Erbjuda stöd och hjälp till våldsutsatta och utövare.	71 våldsutsatta och tre utövare har tagit emot stöd och hjälp. År 2023 var det 48 respektive fem som tog emot stöd och hjälp. Verksamheterna fortsätter att arbeta utifrån de nya processerna.

ETT TRYGGT OCH RÄTTVIST SALA

Fokus på att skapa insyn och inflytande för våra medborgare, föreningar och näringsliv för att stärka trygghet och demokrati.

Vi har lyckats när:

- Förtroendet för kommunen ökar
- Medborgarna är mer nöjda med kommunens verksamheter
- Den upplevda tryggheten i offentliga miljöer ökar
- Säkerheten (faktisk trygghet) ökar
- Demokratin stärks

AKTIVITET

Resultatanalys av de angivna aktiviteterna

Antal synpunkter och klagomål har minskat mot 2023. Minskningen tolkas som att medborgarna är mer nöjda med kontakten de har med verksamheten.

Hur kan nämnden/kontoret bidra till att utvecklingsmålet nås i detta målområde?

AKTIVITET	
Säkerställa att jämlikhet och likvärdighet råder både vad avser rättssäkerhet och service.	
Aktiviteter	**Resultat**
Handlingsplaner utifrån inkomna synpunkter och klagomål.	2024 inkomna synpunkter och klagomål 13. 2023 inkomna synpunkter och klagomål 22.
Arbeta systematiskt med egenkontroller, följer upp och förbättrar.	Samtliga verksamheter har gjort sina egenkontroller enligt kontorets rutiner.

Uppföljning av nämndens mål

MÅL – ***100 % AV ENHETERNA ANVÄNDER SIG AV DEN KOMMUNÖVERGRIPANDE MALLEN FÖR ARBETSPLATSTRÄFFAR***
Indikator: 100 % av enheterna använder sig av den kommunövergripande mallen för arbetsplatsträffar.

Aktiviteter	**Resultat**
Verksamheterna ska arbeta enligt rutinerna för SAM	Målet uppfyllt. Alla enheter har använt sig av den övergripande APT mallen.

MÅL – ***MINSKA SJUKFRÅNVARON MED 1 PROCENTENHET***
Indikator: Minska sjukfrånvaron med 1 procentenhet

Aktiviteter	**Resultat**
Aktivt arbete enligt tjänsteskrivelsen ”Plan för minskning av sjuktalen 2023”	Sjukfrånvaron 2024 var 8,2 %. Sjukfrånvaro 2023 var 8,4 %. Det finns svårigheter att dra slutsatser över resultatet då statistiken avser personal i tjänst. D.v.s. tar ej hänsyn till de vakanta tjänsterna och föräldraledigheterna på enheterna.

Framtiden

- Aktivt arbete med de föreslagna kostnadseffektiviseringarna för en budget i balans.
- Omställningsarbetet mot nya SoL som träder i kraft 1 juli.
- Samsjuklighetsprojektet fortgår under kommande år.
- Etablering av en Familjecentralsliknande verksamhet.
- Fortsatt utveckling av Civilt försvar och krisberedskap.

VÄSENTLIGA RISKER OCH OSÄKERHETSFAKTORER

Identifierad risk	Beskrivning	Påverkan	Hantering
Demografiutveckling	Förändrat tryck på den kommunala verksamheten	Ökad ärendemängd på biståndsenheten	Längre handläggningstider
Kompetensbrist	Brist på utbildad personal i hela organisationen	Svårt rekryteringsläge inom vissa yrkeskategorier	Arbetsdifferentiering och omställning mot nya SoL

Verksamhetsfakta

	2022	2023	2024
Årsarbetare	869*	108	117
Antal personer med insatsen personlig assisten LSS/SFB § 51	6/28	7/31	8/34
Antal beslut elevhemsboende i annan kommun enl. LSS	4	0	2
Antal hushåll med försörjningsstöd	290	270	270
Heldygnsplacering vuxen, antal vårddygn (21-)	2247	**	**
Heldygnsplacering Barn och unga, antal vårddygn	4960	**	**
Köp av barn- och ungdomsvård, andel (%) ***	30,6	30,8	pub v 35
Köp av vård för vuxna med missbruksproblem, andel (%)***	50,4	58,1	pub v 35

*Inklusive ÄON

**Nytt verksamhetssystem, går ej längre att få fram jämförbar statistik

***Nytt nyckeltal

Överförmyndare

Sammanfattning året som gått

Den 1 september 2019 övertogs överförmyndarverksamheten av Västerås stad i syfte att säkerställa rättssäkerheten, kontinuiteten och i förlängningen kostnadseffektivisera de uppgifter som enligt lag ankommer på förtroendevald överförmyndare i Sala kommun. Sedan dess har all hantering av ärenden genomförts av Västerås stad. Sala kommun har idag inga handläggare inom överförmynderi, endast en överförmyndare. Under 2024 har verksamheten bedrivits utan rapporterade avvikelser.

Verksamhetsansvar

UPPDRAG

Västerås stad ansvarar för beredning och verkställighet av beslut som fattas av Överförmyndaren i Sala kommun. Överförmyndaren utövar tillsyn över förvaltarskap och godmanskap samt fullgör de övriga uppgifter som enligt lag eller författning åligger överförmyndaren.

Överförmyndaren skall själv eller genom ombud föra kommunens talan i alla mål och ärenden som faller inom överförmyndarens förvaltningsområde, med rätt att på kommunens vägnar träffa överenskommelse om betalning av fordran, anta ackord, ingå förlikning och sluta annat avtal, om inte fullmäktige bestämt annat.

Uppgifter enligt speciallagstiftning
Överförmyndaren är registeransvarig för de person-register som överförmyndaren för i sin verksamhet och förfogar över.

Överförmyndaren ansvarar vidare för information till allmänheten om den egna verksamheten, regelreformering och regelförenkling inom det egna verksamhetsområdet.

ORGANISATION

Överförmyndaren är en beslutande myndighet. De flesta ärendena är delegerade till handläggarna.

Västerås stad handlägger ärenden om godmanskap, förvaltarskap och förmynderskap samt hanterar alla frågeställningar som uppkommer i verksamheten. Samtliga årsräkningar djupgranskas.

Viktiga händelser året som gått

- Fortsatt verksamhet genom samverkansavtal med Västerås stad.

Ekonomi

RESULTATRÄKNING OCH EKONOMISK ANALYS

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Externa intäkter	0	0	0	0
Interna intäkter	0	0	0	0
Summa intäkter	**0**	**0**	**0**	**0**
Köp av huvudverksamhet, bidrag	2 322	3 274	2 328	947
Personalkostnader	107	146	108	38
Övriga kostnader	4	7	1	6
Interna kostnader	3	4	40	-36
Summa kostnader	**2 435**	**3 431**	**2 476**	**955**
Resultat	**2 435**	**3 431**	**2 476**	**955**

Köp av huvudverksamhet avviker från budget och beror på ett mindre uttag av arvode för gode män/förvaltare än tidigare.

DRIFTREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Överförmyndare	2 435	3 431	2 476	955
Summa	**2 435**	**3 431**	**2 476**	**955**

Överförmyndare har endast en verksamhet.

Framtiden

Samverkansavtalet med Västerås stad förlängdes 2022 med 2 år. För att säga upp avtalet ska uppsägning vara beslutad av behörigt beslutsorgan för den uppsägande parten och delges motparten skriftligen minst 9 månader före den avtalade avtalsperiodens utgång. I annat fall är avtalet för varje gång förlängt med 2 år. Uppsägning ska vara beslutad av behörigt beslutsorgan för den uppsägande parten och delges motparten inom ovanstående tidsfrist.

Västerås stad har aviserat att arvodet kommer att höjas under 2025. Höjning av arvode förväntas inrymmas i Överförmyndarverksamhetens budget.

VÄSENTLIGA RISKER OCH OSÄKERHETSFAKTORER

Identifierad risk	Beskrivning	Påverkan	Hantering
Demografi-utveckling	Förändrat tryck på den kommunala verksamheten	Stor	Resursfördelning för att bättre klara av kommande demografiska förändringar.
Kompetensbrist	Brist på utbildad personal i hela organisationen	Liten	Verksamheten bedrivs av expertjurister inom området. Rättsområdet är inom specialagstiftning men inga indikationer finns på att det är svårt att rekrytera.

Revisionen

Sammanfattning året som gått

Revisionen har under året arbetat efter den plan som framtagits. Planen grundar sig på en analys av de risker som finns. Granskningsinsatser har gjorts i den omfattning som krävs för att kunna uttala sig i verksamhetsberättelsen. Revisionen har under året haft åtta (8) möten.

Revisionen har inte som övriga nämnder en tjänstepersonsorganisation, utan upphandlar sin förvaltning benämnt som sakkunnigt biträde. Ny upphandling har skett under året och ett byte av sakkunnigt biträde skedde.

Det underskott som visas beror på en uppbokning av kostnader som justerats i januari års siffror. Revisionen har således hållit angivna ramar för 2024.

Verksamhetsansvar

UPPDRAG

Från reglementet.

ORGANISATION

Viktiga händelser året som gått

Ekonomi

RESULTATRÄKNING OCH EKONOMISK ANALYS

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Externa intäkter	0	0	0	0
Interna intäkter	0	0	0	0
Summa intäkter	**0**	**0**	**0**	**0**
Köp av huvudverksamhet, bidrag	0	0	0	0
Personalkostnader	393,2	380,4	357,1	23,3
Övriga kostnader	577,3	815,6	959,5	-143,9
Interna kostnader	0	0	0	0
Summa kostnader	**970,5**	**1 196,0**	**1 316,6**	**-120,6**
Resultat	**970,5**	**1 196,0**	**1 316,6**	**-120,6**

DRIFTREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Bokslut 2024	Budget-avvikelse
Revision	970,5	1 196,0	1 316,6	-120,6
Summa	**970,5**	**1 196,0**	**1 316,6**	**-120,6**

Framtiden

NÄMNDERNAS VERKSAMHETSBERÄTTELSER 2024

ANTAGEN § X | XXXX-XX-XX | DIARIENUMMER 20XX/XXX REVIDERAD § X | XXXX-XX-XX | DIARIENUMMER 20XX/XXX

SALA KOMMUN
Växel: 0224-74 70 00 | E-post: kommun.info@sala.se | Postadress: Box 304, 733 25 Sala

BILAGA UPPFÖLJNING INTERNKONTROLLPLANER 2024

INNEHÅLL

Uppföljning av internkontrollplan för Kommundirektör 2024 4
Uppföljning av internkontrollplan för Ekonomikontoret 2024 6
Uppföljning av internkontrollplan för Personalkontoret 2024 9
Uppföljning av internkontrollplan för Räddningstjänsten 2024 10
Uppföljning av internkontrollplan för Samhällsbyggnadskontoret 2024 11
Uppföljning av internkontrollplan för Tekniska kontoret 2024 13
Uppföljning av internkontrollplan för Kultur- och fritidsnämnden 2024 15
Uppföljning av internkontrollplan för Skolnämnden 2024 17
Uppföljning av internkontrollplan för Äldre- och omsorgsnämnden 2024 18
Uppföljning av internkontrollplan för Social- och arbetsmarknadsnämnden 2024 19

Uppföljning av internkontrollplan för Kommundirektör 2024

ID	Uppföljning	Status uppföljning	Åtgärd	Ansvarig	Slutdatum åtgärd
2.1	Etablering och implementering av ett gemensamt platsvarumärke för Sala. Öka stoltheten lokalt och kännedomen i omvärlden genom jubiléet Sala 400år.	Årlig uppföljning med Kommunledningsgruppen som är styrgrupp. Varumärkesundersökning vart fjärde år för att mäta kännedomen om Salas platsvarumärke. Jubileumsåret är avslutat och genomfördes på ett mycket tillfredställande sätt. Genomslaget och engagemanget överträffade förväntningarna.	Måluppfyllelse utvärderas Q1, 2025 Jubileumsåret genomfört enligt plan Måluppfyllelsen utvärderas Q1 2025	PVM team Jubileumskommittén	Q1 2025 Bokslut 2024 Q1 2025
3.1	Utveckling av e-tjänster som förenklar och förbättrar för medborgare, näringsliv och andra intressenter. Tydliga och kommunicerade mål/processer/rutiner: företagsetablering/ upphandling.	Årlig uppföljning av målvärdet (funktion/omfattning /antal) för e-tjänster stäms av med styrgruppen för e-tjänster. Pågående verksamhetsöverskridande utvecklingsarbete	Genomfört. Löpande uppföljning av NKI samt årsrapport. Årlig genomgång av Svenskt	Systemförvaltare e-tjänster. Näringslivschef	Bokslut 2024 Delår 2025

		genom bla NKI-arbetsgrupp och Näringslivsråd.	Näringslivs Företagsklimatsmätning tillsammans med Svenskt Näringsliv.		
14.1	Tydlig (roller/ansvar) och kommunicerad struktur för samverkan med civilsamhället den sk LÖK:en	Ingen progress i arbetet pga uteblivet gensvar från övriga delar i organisationen.	Ansvaret förflyttat till staben/kansliet.	Landsbygdsutvecklare	2025
	Modell/metod/rutin för Samverkan kommun-företag-civilsamhälle kring utveckling av landsbygden.	Samverkan med landsbygdsaktörer upprättad, behovsanalys genomförd. Modellutveckling ej slutförd pga sjukskrivning.	Arbetet med modell/metodutveckling tas upp igen när resurs finns på plats.	Landsbygdsutvecklare	2025

Uppföljning av internkontrollplan för Ekonomikontoret 2024

ID	Uppföljning	Status uppföljning	Åtgärd	Ansvarig	Slutdatum åtgärd
1.1	Kontroll av att beloppsgräns i investeringsriktlinjen följs.	Kontroll genomförs via stickprov KS kontor samt KoF, inga anmärkningar. SKN: inga anmärkningar VoO: Inga anmärkningar TK: 17 investeringsprojekt understiger beloppsgränsen.	TK: Medarbetare på projekt och utveckling går igenom de upptäckta projekten och meddelar vilka som utgifter återstår för.	Verksamhets-controller	2024-12-31
2.1	Kontroll av att de beslutade riktlinjerna för leasing efterföljs	Kontroll genomförs via stickprov 20 fakturor inom slag 631 och 632 har kontrollerats. Sex fakturor/avtal som inte följer riktlinjerna har hittats. Avstämning har gjorts mot Leaserights sammanställning av leasingavtal. Aktuella avtal har efterfrågats av attestant av faktura men endast två har kommit oss tillhanda. 1) Fakt.nr 861449692 Butiksdatasystem SHARP Avtal ingått efter 2021. 2) Fakt.nr 212208 Safe Alarm App Avtal finns ej i avtalslistan. 3) Fakt.nr 1014 Sekretesskärl/tunna Avtal finns ej i avtalslistan 4) Fakt.nr 54680376 Toshiba inkl efterbehandling	Informera chefer och medarbetare inom respektive enhet gällande riktlinjer och delegationsordning. Informera upphandlingsenheten om de brister vi sett så de kan informera om rutinerna kring eventuell leasing.	Redovisnings gruppen	2024-12-31 2025-01-20

		Avtal avslutat 2024-03-31 men betalningar fortsätter. 5) Fakt.nr 2958281 Excellence Compact Touch kaffemaskin Avtal saknas i avtalslistan. Beräkningskalkyl saknas Signerat av enhetschef 6) Fakt.nr 57033 Koppen AB Avtal saknas i avtalslistan. **Avtal signerade efter 202408** 8) avtalsnr. 133552 Signerad av enhetschef 9) 205469 I-mop skurmaskin kostenheten. Signerad av enhetschef 10) Fakturanummer 3167366 JOBmeal felkonterat på 6329 11) Avtalsnr. 9807234 Avtal ej inlämnat			
3.1	Utbetalning sker till fel mottagare vid manuell ankomstregistrering	Signal via Inyett och stickprovskontroll. 3st fel upphittade Bankgiro felaktigt angivet på underlag. Fel leverantör vald vid manuell registrering. Bankgiro lagts in då leverantör hade plusgiro. 2025-01-20	Informera kontoren om att alltid stämma av bankkonto, bank- och plusgiro med betalningsmottagaren innan underlag skickas för registrering eller fil skickas för inläsning.	Redovisnings gruppen	2024-12-31 2025-01-20

		Inga felutbetalningar upptäckta perioden 2024-09 – 2024-12	AutoPay signalerar om eventuella dubbletter, avslutade bankkonton samt inaktiva bank- och plusgirokonton innan betalfilen godkänns och skickas för utbetalning. Signal kommer via påminnelser från leverantör eller betalningsmottagare. Kontroll av samtliga påminnelser. I fakturahanteringssystemet kontrolleras bankgiro och momsregistreringsnummer mot leverantörsregistret och i Inyett. Signal om de inte matchar och stoppas. Manuell hantering krävs.		
4.1	Kontroll av att beslutade riktlinjer för kreditkort följs.	KS kontor samt KoF: stickprov här gjort och där anmärkningar påträffas har berörda personer informerats. Vid kontroll av Skolkontoret hittades 3 fakturor där kvitto inte var bifogat samt en verifikation där underlag saknades. VoO inga anmärkningar. TK inga anmärkningar	Kvitton och underlag har begärts in från berörda kreditkortsanvändare på skolkontoret. KS kontor och KoF: Berörda personer är informerade och underlag har begärts in.	Verksamhets-controller	2024-12-31

Uppföljning av internkontrollplan för Personalkontoret 2024

ID	Uppföljning	Status uppföljning	Åtgärd	Ansvarig	Slutdatum åtgärd
8.1	Regelbundna arbetsmiljöutbildningar för chefer, varje chef skall gå utbildningen minst vart 4é år	Godkänd	Kontroll av antal och vilka chefer som deltagit vid årets utbildningstillfällen	Personalchef	31/12
9.1	Informera och marknadsföra friskvårdsaktiviteter till medarbetare	Godkänd Samma nyttjandegrad som 2023, 77 procent	Kontroll av nyttjandegrad av friskvårdsbidraget	Personalchef	31/12
11.1	Korrekta underlag för lönejusteringar	Totalt 105 löneskulder	Individuella åtgärder/påminnelser för respektive skuld samt påminnelse till alla chefer angående vikten av att ha koll på frånvarorapporteringen.	Förhandlings-chef	Löpande
15.1	Ökat antal tillbudsanmälningar	Godkänd	Totalt anmälda tillbud 2024=607st Att jämföra med anatl 2023=509st	Personalchef	31/12

Uppföljning av internkontrollplan för Räddningstjänsten 2024

ID	Uppföljning	Status uppföljning	Åtgärd	Ansvarig	Slutdatum åtgärd
1.1	Uppföljning av sotningsväsendet	Genomförd	Följer upp antalet sotningsärenden	Räddningschef och entreprenör	2024-12-31
2.1	Översyn och uppdatering av processer och rutiner för hur vi genomför verksamheten för att nå upp till uppdraget vi har.	Genomförd	Uppföljning från handlingsprogram och aktivitetsplan.	Räddningschef	2024-12-31
3.1	Uppdatera och skapa nya stöd och styrdokument i syfte att tydliggöra processer och underlätta för den enskilde samt kvalitetssäkra arbetet.	Genomförd	Uppföljning av insats, tillsyner och tillståndshantering.	Räddningschef	2024-12-31
4.1	Antal genomförda tillsyner enligt LSO.	Genomförd	Uppföljning via systemet Daedalos. Delges även MSB via statistiskt underlag.	Brandinspek-tör	2024-12-31
5.1	Antal genomförda tillsyner enligt LBE.	Genomförd	Uppföljning via systemet Daedalos. Delges även MSB via statistiskt underlag.	Insatsle-dare/hand-läggare LBE	2024-12-31
6.1	Antal upprättade och färdigställda insatsrapporter.	Genomförd	Uppföljning via systemet Daedalos. Delges även MSB via statistiskt underlag.	Räddningschef	2024-12-31

Uppföljning av internkontrollplan för Samhällsbyggnadskontoret 2024

ID	Uppföljning	Status uppföljning	Åtgärd	Ansvarig	Slutdatum åtgärd
Ett växande Sala					
1.1	- Arbeta proaktivt och ha beredskap vad gäller mark och planer	Uppfyllt	Regelbunden planavstämning i KSLU	Enhetschef	31 dec
3.1	- Uppfattas som en samarbetspartner som är enkel att arbeta med	Uppfyllt	Uppföljning av NKI	Kontorschef	31 dec
5.1	-Ha bra tillgång till lokaler och fastigheter av god kvalitet	Uppfyllt	Uppföljning av hälsoskyddstillsyn	Enhetschef	31 dec
6.1	-Ständigt förbättra vårt arbete med verksamhetsetableringar	Uppfyllt	Uppföljning av markberedskap	Enhetschef	31 dec
Ett hållbart Sala					
7.1	- Att bryta utanförskap och minska segregation	Pågående	Delaktighet i samhällsbyggnadsprocessen av kommunens verksamheter	Kontorschef	31 dec
9.1	- Folkhälsa -rörelse, friskvård, natur och kultur.	Uppfyllt	Uppföljning av tillsyn enligt Miljöbalken	Enhetschef	31 dec
10.1	-Friska bostäder, lokaler, luft och miljö	Uppfyllt	Uppföljning av tillsyn enlig Miljöbalken samt lovgivning enligt Plan och bygglagen (PBL)	Enhetschef	31 dec
11.1	-Långsiktig god ekonomi i kommunen	Ej uppfyllt, pågående	Uppföljning i strategigrupp för samhällsbyggnadsprocessen	Kontorschef	31 dec
Ett tryggt och rättvist Sala					
12.1	- Ge möjlighet till inflytande vi medborgardialog och medborgarförslag.	Uppfyllt	Uppföljning av NKI, rättssäkerhet, likabehandling och god service	Enhetschef	31dec
13.1	- Jämlikhet och likvärdighet råder både vad avser rättssäkerhet och service.	Uppfyllt	Uppföljning av NKI, rättssäkerhet, likabehandling och god service	Enhetschef	31 dec

15.1	-Tillsammans med olika aktörer minska risken för olyckor, brott och öka tryggheten samt tilliten till samhället.	Uppfyllt	Kartläggning och Uppföljning av tillsyn enligt PBL. Planering av god bebyggd miljö	Enhetschef/ kontorschef	31 dec

Uppföljning av internkontrollplan för Tekniska kontoret 2024

ID	Uppföljning	Status uppföljning	Åtgärd	Ansvarig	Slutdatum åtgärd
1.1	Försenad och dyr utbyggnation	Löpande uppföljning och samordning av Samhällsbyggnadsprocessen genom Operativ ledning och tavelmöten.	Förbättra samordningen med Samhällsbyggnadskontoret och Näringslivsenheten	Verksamhets-chef fastighet	31/12
2.1	Försenad och dyr utbyggnation	Operativ samordning av löpande fråge-ställningar mellan Samhällsbyggnadskontoret, Tekniska och Näringsliv veckovis.	Förbättrad samordning med Samhällsbyggnadskontoret och Näringslivsenheten	Verksamhets-chef fastighet	31/12
3.1	Onödig, försenad och dyr utbyggnation	Månadsmöten i forum Strategisk Fastighetsgrupp fortlöper. Samverkansmöten med resp. kontor sker. Ny arbetsprocess för investeringsplanering är framtagen.	Förbättrad samordning mellan Kontoren genom ett lokalstrategiskt forum.	Kontorschef	31/12
4.1	Säkerställa myndighetskrav på kommunens lokaler	Avstämningsmöte med Miljöenhet sker kvartalsvis med Fastighetsenhet. Vid Miljötillsyn som leder till beslut sker nära samverkan med verksamhet för åtgärdsplan och uppföljning. Utförande av lagstiftade besiktningskontroller följs upp internt inom Fastighets driftenhet.	Bättre samordning mellan tillsynsmyndighet och Fastighet	Verksamhets-chef fastighet	31/12
5.1	Säkerställa god internkontroll av verksamheten: • Delegationsordning • Beslutsprocessen • Mutor och jäv	Utifrån kontorets ekonomiska underskott pågår ett arbete tillsammans med kommundirektör och ekonomichef för att säkerställa åtgärder för ekonomi i balans för kontoret.	Säkerställa budget i balans Säkerställa internkontroll	Kontorschef	31/12

6.1	Säkerställa medborgardialog som bygger på rättssäkerhet, likabehandling och hög service	Medborgardialog har genomförts med vårdnadshavare på Vallaskolan och Ransta kring mat och måltidsmiljö. Ytterligare dialoger är planerade i Möklinta och Åkra.	Skapa medborgardialog om våra måltider i äldrevård och skola	Verksamhets-chef Måltid	31/12
7.1	Tekniska kontoret deltar på trygghetsvandringar och andra kommungemensamma trygghetsaktiviteter.	Trygghetsvandringar har genomförts med trafikfokus i Centrala Sala enligt plan.	Trygghetsvandringar för att öka säkerheten i Sala kommun	Verksamhets-chef samhälls-tekniska	31/12

Uppföljning av internkontrollplan för Kultur- och fritidsnämnden 2024

ID	Uppföljning	Status uppföljning	Åtgärd	Ansvarig	Slutdatum åtgärd
Ett växande Sala					
5.1	Ha bra tillgång till lokaler och fastigheter av god kvalitet	Statistik	STELLA och fastighetbesiktningsprotokoll	Verksamhetsansvarig Kontorschef	20241231 Lokaler/Fastigheterna håller normalstandard men med ett allt större behov av underhåll. Badhuset är dock av mkt sämre skick
Ett hållbart Sala					
9.1	Folkhälsa -rörelse, friskvård, natur och kultur.	Omvärldsanalys	Dialog med kommuninvånarna	Verksamhetsansvarig Kontorschef	20241231 Seniorskolan och aktiviteter för seniorer tex Hälsosamtal. En positiv verksamhet som nått seniorer även på landsbygden i Sala kommun.
Ett tryggt och rättvist Sala					
14.1	Samarbete med civilsamhällets olika aktörer	Statistik	Kontroll av vandalisering på våra anläggningar	Verksamhetsansvarig Kontorschef	20241231 Det förekommer vandalisering på våra anläggningar i form av klotter samt rent medveten förstörelse i form av eldning och sönderslagning av fastigheten. En överenskommelse har gjorts med skolan gällande

					närvaro av en resursperson under VT25 och HT25 på idrottshallen

Uppföljning av internkontrollplan för Skolnämnden 2024

ID	Uppföljning	Status uppföljning	Åtgärd	Ansvarig	Slutdatum åtgärd
1.1	Undervisningens kvalitet	Pågående	Ett systematiskt långsiktigt arbete med att följa upp och stödja rektor i sitt pedagogiska ledarskap.	Skolchef/verksamhetschef	31/12
	Betygssättningens kvalitet	Pågående	Verksamhetschef följer upp resultat och ger stöd i betyg och bedömning till enskilda enheter utifrån behov.	Skolchef/verksamhetschef	
5.1	Förebyggande elevhälsovård	Pågående	Ny organisation. Uppstart av rutiner med avsikt att ge likvärdigt stöd till enheterna samt stöd till rektor i att leda “sin” elevhälsa på ett främjande och förebyggande sätt.	Skolchef	31/12
9.1	Aktivt arbete mot segregation	Pågående	Vi arbetar för att nya Åkraskolan ska var en attraktiv skola för alla, oavsett socioekonomiskt index. Detta utmanas av det fria skolvalet.	Skolchef	31/12

Uppföljning av internkontrollplan för Äldre- och omsorgsnämnden 2024

ID	Uppföljning	Status uppföljning	Åtgärd	Ansvarig	Slutdatum åtgärd
1.1	Antal utbildade medarbetare	Fortsatt svårt med rekrytering av legitimerade medarbetare.	Tydligare och individuellt anpassad introduktion. Intern kompetensutveckling.	ÄON	31/12-2024
1.2	Regelbunden kartläggning över resursfördelningen.	Fortsatt många underställda medarbetare.	Rekrytering klar av fler enhetschefer. En regelbunden kartläggning av antalet medarbetare per chef görs varje kvartal.	ÄON	31/12-2024
1.3	Regelbunden samverkan med Fastighetsenheten.	Ökad samverkan	Samverkansmöten har ökat i samråd mellan kontoren.	ÄON	31/12-2024
2.1	Regelbunden samverkan med kultur och fritid.	Ökad samverkan	VoO har initierat och bjudit in till samverkansmöten	ÄON	31/12-2024
2.2	Antal krisberedskapsplaner	Finns i alla verksamheter	Kommer att utvecklas ytterligare.	ÄON	31/12-2024
2.3	Nationell statistik - brukarundersökning	Ökad svarsfrekvens	Marknadsföring och information inför brukarundersökningen.	ÄON	31/12-2024

Uppföljning av internkontrollplan för Social- och arbetsmarknadsnämnden 2024

ID	Uppföljning	Status uppföljning	Åtgärd	Ansvarig	Slutdatum åtgärd
1.1	Regelbunden uppföljning och dialog i verksamheterna	Fortsatt svårt med rekrytering av medarbetare med rätt kompetens	Utökad marknadsföring vid annonsering Anställt två resurshandläggare Arbetar utifrån upprättade introduktionsplaner	SAN	31/12-2024
1.2	Regelbunden samverkan med Fastighetsenheten	Ökad samverkan	Samverkansmöten har ökat i samråd mellan kontoren	SAN	31/12-2024
2.1	Antal krisberedskapsplaner	Finns i alla verksamheter	Kommer utvecklas ytterligare	SAN	31/12-2024
3.1	Egenkontroller	Egenkontroller genomförda	Fortsatt förbättringsarbete med de risker och brister som framkommer i egenkontrollerna	SAN	31/12-2024

INTERNKONTROLLPLAN VERKSAMHETSÅRET 2024

ANTAGEN § X | XXXX-XX-XX | DIARIENUMMER 20XX/XXX REVIDERAD § X | XXXX-XX-XX | DIARIENUMMER 20XX/XXX

SALA KOMMUN
Växel: 0224-74 70 00 | E-post: kommun.info@sala.se | Postadress: Box 304, 733 25 Sala

BILAGA BEGÄRAN OM TILLÄGGSANSLAG INVESTERINGAR FRÅN 2024 TILL 2025

INNEHÅLL

BEGÄRAN OM ÖVERFÖRING AV INVESTERINGSANSLAG I BOKSLUT 2024 TILL 2025 4
Sammanställning investeringar, tkr 4
Kommundirektör/Kommunledningskontoret 5
Skolnämnden 6

BEGÄRAN OM ÖVERFÖRING AV INVESTERINGSANSLAG I BOKSLUT 2024 TILL 2025

Sammanställning investeringar, tkr

Nämnd/Styrelse/Förvaltning	Överskott(+)/ Underskott(-) 2024	Nämndens förslag till överföring av investeringsanslag	Överförs till 2025
Kommunstyrelsen	**68 377**		
Kommunledningskontoret		IT- och digitaliseringsenheten	1 000
		Kanslienheten E-arkiv	1 250
		Säkerhet och beredskap krismedelshantering samt krismateriel	350
		Begärd överföring	**2 600**
Kultur- och fritidsnämnden	**-38**	**Begärd överföring**	**0**
Skolnämnden	**3 448**	Inventarier	2 900
		Gårdsbil Ösby	150
		Begärd överföring	**3 050**
Äldre- och omsorgsnämnden	**3 120**	**Begärd överföring**	**0**
Finansförvaltningen	**-2 193**	**Begärd överföring**	**0**
Överskott 2024	**72 715**	**Summa begärda överföringar till 2025**	**5 650**

Kommundirektör/Kommunledningskontoret

BEGÄRDA ÖVERFÖRINGAR INVESTERINGAR

Verksamhet/projekt	Nettoanslag	Förbrukat	Avvikelse	Överföres till 2025
IT- och digitaliserings-enheten 3800	2 250	1 250	1 000	1 000
Kanslienheten E-arkiv	1 250	0	1 250	1 250
Krislivsmedelshantering	200	0	200	200
Krismateriel	150	0	150	150

MOTIVERING

Införande av behörighetshanteringsystem för användare, säkrare backuplösning och verktyg för integration och automation. Projekten påbörjade under 2024, ingen ekonomiskavvikelse men tidplanen sträcker sig in i 2025.

En förstudie för införande av e-arkiv har pågått under 2024 och projektletts av IT- och digitaliseringsenheten som genomfört den tillsammans med medarbetare från kanslienheten. Förstudien rekommenderar inköp av licenser samt tillsättande/avvarande av resurs för att möjliggöra ett lyckat införande av e-arkiv.

Möjligheten för säkerhet och beredskap som stödenhet att utöka central krisledningsförmåga är delvis beroende av att enheten kan göra vissa inköp för alternativa ledningsplatser och ökad redundans i vissa system kopplat till kommunikation.

Skolnämnden

BEGÄRDA ÖVERFÖRINGAR INVESTERINGAR

(Tkr) Verksamhet/projekt	Nettoanslag	Förbrukat	Avvikelse	Överföres till 2025
Inventarier Åkraskolan	4 000	1 100	2 900	2 900
Gårdsbil Ösby	150	0	150	150
Totalt	**4 150**	**1 100**	**3 050**	**3 050**

MOTIVERING

Majoriteten av inköpen till nya Åkraskolan kommer ske under 2025. Därför behöver medel flyttas över för att täcka de kostnader som kommer i samband med inköpen.

Gårdsbilen på Ösby blev färdig med upphandlingen under december 2024 men kommer levereras och betalas i januari.

BEGÄRAN OM TILLÄGGSANSLAG, INVESTERINGAR FRÅN VERKSAMHETSÅRET 2024

ANTAGEN § X | XXXX-XX-XX | DIARIENUMMER 20XX/XXX REVIDERAD § X | XXXX-XX-XX | DIARIENUMMER 20XX/XXX

SALA KOMMUN
Växel: 0224-74 70 00 | E-post: kommun.info@sala.se | Postadress: Box 304, 733 25 Sala

Årsredovisning 2024-12-31

Måluppföljning

Innehållsförteckning

UPPFÖLJNING AV KOMMUNFULLMÄKTIGES UTVECKLINGSMÅL 4
Utvärdering av Kommunfullmäktiges utvecklingsmål 4
Ett växande Sala *5*
Analys av indikatorer och nyckeltal *6*
Kontorens aktiviteter för att främja måluppfyllelse inom "Ett växande Sala" *9*
Sammanfattning av målet *10*
Ett hållbart Sala *12*
analys av indikatorer och nyckeltal *14*
Kontorens Aktiviteter för att främja måluppfyllelse inom "Ett hållbart sala" *17*
Sammanfattning av målet *18*
Ett tryggt och rättvist Sala *20*
analys av indikaorer och nyckeltal *22*
Kontorens aktiviteter för att främja måluppfyllelse inom "Ett tyrggt och rättvist sala" *24*
Sammanfattning av målet *25*

UPPFÖLJNING AV KOMMUNFULLMÄKTIGES UTVECKLINGSMÅL

Sala kommun ska enligt Kommunallagen bedriva sin verksamhet med god ekonomisk hushållning, vilket innebär att både den direkta kommunala verksamheten och verksamheter bedrivna genom andra juridiska personer ska präglas av ekonomiskt ansvarstagande. Kommunfullmäktige har det övergripande ansvaret att fastställa riktlinjer och mål för att säkerställa god ekonomisk hushållning inom hela den kommunala koncernen.

Nämnder och styrelser inom Sala kommun har sina grunduppdrag reglerade i reglementen och ägardirektiv som fastställts av kommunfullmäktige. Dessa ansvarar för att bidra till uppfyllandet av de övergripande utvecklingsmålen genom att genomföra aktiviteter, utveckla sina grunduppdrag och följa relevanta styrdokument och strategier.

För att säkerställa att god ekonomisk hushållning genomsyrar all kommunal verksamhet i Sala, genomförs regelbundna uppföljningar och utvärderingar av hur väl kommunfullmäktiges beslutade mål uppfylls samt hur riktlinjerna för god ekonomisk hushållning implementeras i praktiken. Dessa uppföljningar är avgörande för kommunens fortsatta utveckling i enlighet med de strategiska målen.

Utvärdering av Kommunfullmäktiges utvecklingsmål

För att förverkliga sin övergripande vision har kommunfullmäktige i Sala identifierat tre strategiska målområden med fokus på samhällsbyggande och hållbar utveckling: *Ett växande Sala*, *Ett hållbart Sala* och *Ett tryggt och rättvist Sala*. Dessa huvudmål med tillhörande indikatorer som ska styra utvecklingen de kommande åren och mäts genom specifika indikatorer och nyckeltal som ger en aktuell bild av kommunens utveckling, även om vissa av dessa bygger på tidigare års data. Målen har formulerats på ett övergripande plan och har sedan brutits ner till en aktivitetsnivå, vilket gör det möjligt för nämnder och kontor att bidra till uppfyllelsen. Bedömningen av måluppfyllelsen och den tillhörande färgsättningen av målen baseras i hög grad på hur kommunen presterar i jämförelse med övriga kommuner i riket, med stöd av statistik från databasen Kolada. Eftersom resultaten från dessa undersökningar endast publiceras en gång per år, grundas färgsättningen i tabellen på den senast tillgängliga redovisade data.

Symbolförklaringar till måluppfyllelse:

🟢 Målet bedöms bli uppfyllt	🟡 Målet bedöms bli delvis uppfyllt	🔴 Målet bedöms inte uppfyllas

Symbolförklaring till nyckeltalens utveckling:

↗ Förbättrat resultat	→ Oförändrat resultat	↘ Försämrat resultat

ETT VÄXANDE SALA

Inom målet *Ett växande Sala* har kommunfullmäktige identifierat flera strategiska områden som är centrala för att främja kommunens utveckling. Kommunens ambition är att erbjuda attraktiva boendemiljöer, öka antalet arbetstillfällen, stärka näringslivet och säkerställa högkvalitativ utbildning i hela kommunen. För att uppnå dessa mål strävar Sala efter att öka antalet företag och arbetstillfällen, främja nyinflyttning, minska arbetslösheten och förbättra resultaten i mätningar som rör invånarnas förtroende och upplevelse av service.

För att förverkliga dessa mål lägger kommunen särskild vikt vid proaktivt arbete med markberedskap och planering, samt vid att effektivt kommunicera Salas unika fördelar. Ett gott samarbetsklimat och hög kvalitet inom välfärdstjänster, lokaler och fastigheter är avgörande faktorer i denna sträva. Kommunen prioriterar också kontinuerliga förbättringar i arbetet med verksamhetsetableringar för att skapa en gynnsam miljö för tillväxt och utveckling.

Sammanfattningsvis, när antalet företag och arbetstillfällen ökar, när nyinflyttningen till kommunen stiger, när arbetslösheten minskar och när resultaten i mätningar gällande förtroende och service förbättras, kan Sala anses ha framgångsrikt uppnått sina mål inom detta område.

Nedan presenteras utfallet för målet, kompletterat med en detaljerad analys av respektive indikator och nyckeltal. Analysen syftar till att ge en djupare förståelse för utvecklingen inom varje målområde och identifiera faktorer som påverkar resultatet.

Indikator	Nyckeltal	2022	2023	2024	Utveckling
Antalet företag ökar	Nystartade företag, antal	127	103	--	
	Näringslivskompassen: totalt antal företag	2867	2881	2806	↘
	Nystartade företag, antal/1000 inv, 16-64	9,7	8,0	--	
Antalet arbets-tillfällen ökar	Nystartade arbetsställen, antal	159	149	--	
Befolknings-rörelser	Årlig statistik, antal inflyttade till kommunen	1 134	957	--	
	Årlig statistik, antal utflyttade från kommunen	1 109	1147	--	
Arbetslösheten minskar	AF månadsstatistik, arbetssökande 16-64 år (inskrivna arbetslösa)	716	634	690	↘
Resultaten i mätningar gäl-lande förtro-ende och ser-vice förbättras	Kommunens handläggningstid fram-står som rimlig	4,00	3,75	3,87	↗
	Företag får de råd och den vägled-ning som vi behöver vid kommunens tillståndsgivning, tillsyn eller kon-troll	4,13	3,95	4,04	↗
	Företagsklimat enl ÖJ (Insikt) Totalt NKI	78	77	--	
	Medborgarundersökningen: Andel medborgare som är nöjda med kom-munen som plats att leva och bo på ska öka	92,1	90,8	--	
	Servicemätning: nöjd med bemötan-det via telefoni	77,7	86,6	86,8	↗
	Servicemätning: enkelt att få hjälp med sin fråga via telefoni	71,9	77,4	73,4	↘

ANALYS AV INDIKATORER OCH NYCKELTAL

Antalet företag ökar

Indikatorn för antalet företag i Sala kommun omfattar tre nyckeltal, nystartade företag, totalt antal företag i kommunen samt antalet nystartade företag per invånare i arbetsför ålder. Dessa mått är centrala för att bedöma den ekonomiska dynamiken och entreprenörskapsklimatet i kommunen.

Under de senaste åren har antalet nystartade företag visat en nedåtgående trend, vilket kan indikera utmaningar för det lokala näringslivet. Utfallet för 2024 visar en tydlig minskning i det totala antalet företag i kommunen, från 2 881 företag år 2023 till 2 806 företag år 2024. Denna utveckling kan bero på flera faktorer, såsom förändrade ekonomiska förutsättningar, ökad konkurrens eller strukturella omställningar i näringslivet. Trots denna minskning visar jämförelser med

liknande kommuner att Sala står sig relativt starkt. I den tidigare klassificeringen som en lågpendlingskommun låg Sala över genomsnittet. Efter omklassificeringen till en pendlingskommun nära en större stad har kommunen fortsatt att prestera bättre än genomsnittet inom denna grupp. Detta tyder på att trots en nedgång i företagsantalet, har Sala fortfarande en konkurrenskraftig företagsmiljö i förhållande till jämförbara kommuner.

Antalet arbetstillfällen ökar
Indikatorn för antalet arbetstillfällen i Sala kommun, mäts genom nystartade arbetsställen, har visat en viss nedgång den senaste tiden. Denna minskning kan vara ett tecken på en avmattning i den lokala arbetsmarknaden, vilket kan bero på ekonomiska förändringar, marknadsdynamik eller andra externa faktorer. Trots denna nedgång följer Sala kommun en liknande utveckling som många andra kommuner i sin tidigare kategori av lågpendlingskommuner.
Efter att kommunen blev omklassificerad som en pendlingskommun nära större stad har Sala fortsatt att stå sig starkare än genomsnittet för denna nya grupp. Detta indikerar att, trots en viss minskning i nystartade arbetsställen, ligger Sala fortfarande över medelvärdet för jämförbara kommuner. Det kan ses som ett tecken på att arbetsmarknaden i Sala, även om den påverkas av externa faktorer, fortfarande visar en relativt god styrka jämfört med andra kommuner i samma situation. Prognosen framöver beror till stor del på hur väl kommunen lyckas möta de förändrade ekonomiska förutsättningarna och skapa möjligheter för tillväxt.

Befolkningsrörelser
Befolkningsrörelserna i Sala kommun mäts genom antalet inflyttade och utflyttade invånare, vilket ger en bild av kommunens demografiska utveckling och attraktivitet. Under 2022 visade Sala en viss tillväxt, där fler personer flyttade in än ut, om än med en liten marginal. Detta indikerade att kommunen fortfarande var ett attraktivt område för inflyttning.
Året därpå såg dock en förändring där utflyttningen ökade samtidigt som färre personer valde att flytta till kommunen. Denna utveckling resulterade i ett tapp i befolkningsantalet, vilket kan bero på olika faktorer som förändringar på arbetsmarknaden, bostadsutbudet eller hur Sala står sig i jämförelse med närliggande kommuner.

Denna negativa trend i befolkningsbalansen kan vara en signal om att kommunen står inför utmaningar när det gäller att behålla och locka nya invånare. En minskande befolkning kan påverka både den lokala ekonomin och långsiktiga tillväxtmöjligheter. Därför kan det finnas ett behov av att stärka förutsättningarna för att attrahera fler invånare. Ytterligare insikter om denna utveckling kommer att kunna ses när ny statistik publiceras, vilket ger kommunen möjlighet att bättre förstå och hantera trenderna framöver.

Arbetslösheten minskar
Arbetslösheten i Sala kommun mäts genom andelen inskrivna arbetssökande i arbetsför ålder. Under de senaste åren har utvecklingen visat en positiv trend med en successiv minskning av antalet arbetssökande. Dock visar utfallet för 2024 en avvikelse från denna trend, då antalet inskrivna arbetssökande har ökat från 634 personer år 2023 till 690 personer år 2024.
Denna ökning bryter den nedåtgående kurva som tidigare observerats och kan indikera nya utmaningar på arbetsmarknaden. Faktorer som kan ha bidragit till detta inkluderar konjunkturförändringar, en ökad konkurrens om arbetstillfällen eller förändringar i den lokala arbetsmarknadsstrukturen.

Resultaten i mätningar gällande förtroende och service förbättras
Indikatorn som mäter förbättringar i förtroende och service inom Sala kommun bygger på flera centrala nyckeltal. Dessa nyckeltal ger en bred bild av både företagares och medborgares upplevelser av kommunens service och bemötande, vilket är avgörande för att bedöma kvaliteten på kommunens verksamhet och relationer till företag och invånare.

Gällande handläggningstider har kommunen haft en viss nedgång under det senaste året, följt av en svag återhämtning. Detta tyder på att kommunen har gjort framsteg för att förbättra sina processer, även om det fortfarande finns områden att utveckla. Likaså har rådgivningen och stödet vid tillståndsgivning och tillsyn visat en viss variation över tid, men de senaste resultaten pekar på en positiv trend.

När det gäller företagsklimatet och den övergripande nöjdheten bland företag, har det funnits en liten nedgång i hur företagen uppfattar sin relation med kommunen. Detta kan signalera ett behov av ytterligare förbättringar i kommunens bemötande och stöd till företag. Även om minskningen inte är dramatisk, är det ett viktigt mått på var fokus kan behövas framöver.

Medborgarnas nöjdhet med kommunen som en plats att leva och bo baserad på SCB:s medborgarundersökning, ger en värdefull inblick i hur väl kommunen uppfyller invånarnas förväntningar. Denna attitydundersökning utförs med ett slumpmässigt urval av personer som är 18 år eller äldre och folkbokförda i Sala kommun. Det är värt att notera att svarsfrekvensen för undersökningen är relativt låg, på 31,4 procent. Denna låga svarsfrekvens kan påverka resultatens validitet och generaliserbarhet, då ett mindre antal svar kan vara mindre representativt för hela befolkningen. Därför bör resultaten tolkas med försiktighet, och eventuella slutsatser om medborgarnas nöjdhet bör kompletteras med ytterligare datakällor och analyser. Medborgarnas nöjdhet med kommunen som en plats att leva och bo på har också sett en marginell nedgång. Trots detta visar undersökningarna att de flesta invånare fortsatt är nöjda med Sala som bostadsort, även om en liten försämring indikerar att kommunen bör fokusera på att ytterligare stärka områden som påverkar livskvaliteten.

Samtidigt har servicemätningar, särskilt när det gäller bemötandet via telefoni, visat en tydlig förbättring. Fler medborgare är nu nöjda med hur deras frågor hanteras, vilket genererar ett positivt resultat av kommunens insatser. Dock har det varit en viss osäkerhet kring hur enkelt det är att få hjälp via telefon, vilket indikerar att det finns behov av att öka tillgängligheten och effektiviteten i telefonsupporten.

Sammanfattningsvis visar dessa nyckeltal både framsteg och utmaningar för kommunen. Det finns tydliga förbättringar i handläggning, rådgivning och bemötande, men samtidigt kvarstår behovet av att stärka servicen gentemot både företag och invånare. Vi kan bygga vidare på de positiva trenderna och fortsätta arbeta med de områden där ytterligare förbättringar behövs för att säkerställa en långsiktigt god relation till både medborgare och företag.

KONTORENS AKTIVITETER FÖR ATT FRÄMJA MÅLUPPFYLLELSE INOM "ETT VÄXANDE SALA"

Näringslivsenheten har fokuserat på att stärka Salas platsvarumärke genom etablering av en ny webbplats och evenemangskalender. Dessa plattformar lyfter fram Salas fördelar inom besök, boende och etablering samt ger vägledning och inspiration. Genom aktiv kommunikation via webben, intranät och sociala medier har kontoret effektivt nått ut till medborgare och andra intressenter. Dialogplattformar såsom företagarfrukostar och näringslivsråd har varit framgångsrika i att skapa positiva möten mellan kommunen och lokala företag, vilket har resulterat i utvecklingsinitiativ inom marksanering och upphandling. En arbetsgrupp för analys av NKI-resultat har bildats för att identifiera och implementera förbättringsåtgärder. Jubileumsaktiviteter har också ökat både medieexponering och lokal stolthet. Andra aktiviteter inkluderar en anbudsskola för att öka kunskapen bland lokala företag samt deltagande i regionala satsningar för att förbättra företagsklimatet och stödja företag i etableringsprocessen.

Räddningstjänsten har genomfört säkerhetshöjande aktiviteter genom utbildningar för att hantera olyckor och bränder. Dock har brist på personalresurser begränsat möjligheten att genomföra extern verksamhet utöver den dagliga driften.

Tekniska kontoret har under året stärkt kompetensutvecklingen inom Samhällstekniska verksamheten genom ett initiativ där medarbetare praktiserat inom andra enheter i kommunen. Målet att 40 % av personalen skulle delta har nu uppnåtts, vilket bidrar till ökad kunskap och samverkan. Enheten Park, som ansvarar för markupplåtelseärenden, har arbetat för en rättssäker och serviceinriktad handläggning genom en handlingsplan för 2024–2025, utbildningar i kommunala markupplåtelser och en ny handläggningsrutin. Dock har svarsfrekvensen i Nöjdkund Index (NKI) för markupplåtelser varit för låg för att ge ett tillförlitligt resultat, och arbetet med att förbättra servicen fortsätter.

Samhällsbyggnadskontoret har genomfört planavstämningar för att säkerställa att politiska mål och prioriteringar följs. Under året har fyra detaljplaner antagits, vilka bidrar med bostäder och verksamhetsmark till kommunen. Trots en lägre prognos för bygglovsansökningar har kontoret lyckats handlägga cirka 145 bygglov, med en genomsnittlig handläggningstid på 18 dagar.

Kultur- och fritidskontoret har vidareutvecklat sin digitala närvaro för att öka synligheten av kultur-, fritids- och friluftsaktiviteter i Sala. Detta har lett till en ökning med cirka 2 500 besök på Sommararenan, vilket visar på ett framgångsrikt genomförande av deras aktiviteter.

Skolkontoret har arbetat med att öka andelen behöriga lärare och förskollärare genom fortbildning och verksamhetsbesök. Föreläsningar och rektorsutbildningar har genomförts i syfte att förbättra undervisningskvaliteten och öka måluppfyllelsen. Systematiska uppföljningar och förbättringsarbeten har planerats för att säkerställa en hög utbildningsstandard.

Vård- och omsorgskontoret, Social- och arbetsmarknadsnämnden har stärkt insatserna inom ekonomiskt bistånd genom individuell planering för att stödja övergången till egen försörjning. Nya aktiviteter anpassade efter klienternas behov inom samhällsorientering, personlig utveckling, hälsovägledning och svenska språket löper kontinuerligt och följs regelbundet upp. För att öka måluppfyllelsen har nämnden utvecklat arbetsmarknadsåtgärder och insatser, där aktivitetsplikten har implementerats och verksamheter anpassats efter aktuella behov. Aktiviteterna används fullt ut, men processer och verksamhetssystem behöver vidareutvecklas för att tydligare mäta effekten.

Äldre- och omsorgsnämnden har fokuserat på att erbjuda högkvalitativa välfärdstjänster genom utvecklingen av ett mobilt hemsjukvårdsteam och anpassad bemanning efter behov. Förväntade resultat inkluderar en ökning i brukarnöjdheten, med en förbättring på minst 2 procentenheter

per verksamhetsområde. Resultaten kommer att utvärderas i samband med års- och delårsrapportering.

Sammanfattningsvis har varje kontor bidragit med aktiviteter som tillsammans stödjer målet om ett växande Sala. Dessa aktiviteter visar på en helhetssyn där kommunikation, näringslivsutveckling, utbildning och välfärdstjänster spelar en central roll i kommunens utvecklingsstrategi.

SAMMANFATTNING AV MÅLET

Målet att skapa ett *"Ett växande Sala"* har kontoren bidragit till genom olika aktiviteter för att främja tillväxt och utveckling i kommunen. Trots vissa nedgångar i nyckeltal visar Sala kommun en blandad men övervägande positiv trend, tack vare en rad målmedvetna åtgärder från olika kontor.

Näringsliv och arbetsmarknad

Företagsklimatet och arbetsmarknaden har uppvisat en nedgång i antalet nystartade företag och arbetsställen, vilket tyder på utmaningar inom det lokala näringslivet. För att motverka denna nedgång har Näringslivsenheten arbetat intensivt med att stärka Salas platsvarumärke genom en ny webbplats och evenemangskalender, samt genom att anordna företagarfrukostar och näringslivsråd. Dessa insatser syftar till att lyfta fram kommunens fördelar och skapa positiva möten mellan kommunen och lokala företag. Tekniska kontoret har också bidragit genom att förbättra handläggningen av markupplåtelse, vilket förväntas påverka företagsklimatet positivt.

Arbetsmarknadens utveckling

Trots den nedåtgående trenden i nystartade arbetsställen har Sala fortsatt att ligga över genomsnittet för sin nya kategori som pendlingskommun. Detta indikerar att kommunen, även om den möter vissa utmaningar, fortfarande har en relativt stark arbetsmarknad. För att stärka denna trend framöver är det avgörande att kommunen fortsätter att anpassa sig till förändrade ekonomiska förutsättningar.

Befolkningsrörelser

Befolkningsrörelserna visar en negativ trend med ökad utflyttning och minskad inflyttning. Detta kan bero på faktorer som arbetsmarknadsförändringar och bostadsutbudets tillgång. Samhällsbyggnadskontoret har varit aktivt genom att anta fyra detaljplaner för att tillföra bostäder och verksamhetsmark till kommunen, vilket förväntas ha en positiv inverkan på befolkningsbalansen på sikt. För att ytterligare förbättra befolkningsutvecklingen kan kommunen behöva fokusera på att öka sin attraktionskraft.

Arbetslöshet och sysselsättning

Arbetslösheten har under 2024, vilket bryter den tidigare positiva trenden. För att motverka denna utveckling har Vård- och omsorgskontoret, Social- och arbetsmarknadsnämnden intensifierat sina insatser inom ekonomiskt bistånd, där individuell planering hjälper personer att övergå till egen försörjning. Nya aktiviteter har införts utifrån klienternas behov inom samhällsorientering, personlig utveckling, hälsovägledning och svenska språket, och dessa följs kontinuerligt upp.
För att stärka arbetsmarknadsinsatserna och öka måluppfyllelsen har nämnden vidareutvecklat arbetsmarknadsåtgärder, där aktivitetsplikten nu är fullt implementerad och verksamheter anpassas efter aktuella behov. Dock behöver processer och verksamhetssystem utvecklas ytterligare för att effektivare mäta och utvärdera insatsernas resultat.

Förtroende och service
Förbättringar i förtroende och service har både visat framsteg och kvarstående utmaningar. Näringslivsenheten har varit aktivt i att förbättra handläggningstider och rådgivning genom att bilda arbetsgrupper och genomföra jubileumsaktiviteter som ökat medieexponeringen och lokal stolthet.
Tekniska kontoret har arbetat med att förbättra servicen för markupplåtelse och öka medarbetarnas rörlighet inom kommunen, även om målet för medarbetarnas rotation fortfarande är delvis uppnått. Samtidigt har räddningstjänsten genomfört säkerhetshöjande utbildningar och kultur- och fritidskontoret har förbättrat synligheten för kulturaktiviteter genom ökad digital närvaro, vilket har lett till fler besök på Sommararenan.
Trots framsteg kvarstår behovet av ytterligare förbättringar, särskilt i bemötande och tillgänglighet via telefon. Medborgarnas nöjdhet har sett en mindre nedgång, vilket indikerar att kommunen behöver fortsätta stärka områden som påverkar livskvaliteten och servicekvaliteten.

SLUTSATS
Kommunens aktiviteter visar en helhetssyn där kommunikation, företagande, utbildning och välfärdstjänster integreras för att stärka Salas tillväxt och utveckling. Genom att bygga vidare på de positiva trenderna och fortsätta adressera de identifierade utmaningarna kan vi tillsammans skapa en hållbar och växande framtid.

Måluppfyllelse: Delvis uppfyllt 🟡

Positiva aspekter:
Förbättringar i förtroende och service, där vissa framsteg har gjorts, särskilt inom handläggningstider och rådgivning.
Antagande av detaljplaner för nya bostäder och verksamhetsmark, vilket kan bidra till att hantera befolkningsrörelser på sikt.
Fortsatt relativt stark arbetsmarknad i förhållande till Salas kategori som pendlingskommun.
Kvarstående utmaningar:
Nedgång i företagsklimatet med färre företag.
Ökad arbetslöshet, vilket understryker behovet av fler sysselsättningsåtgärder.
Negativ befolkningsrörelse med ökande utflyttning och minskad inflyttning.
Medborgarnas nöjdhet har sett en mindre nedgång, vilket tyder på att service och bemötande fortfarande behöver förbättras.

ETT HÅLLBART SALA

Inom målet *Ett hållbart Sala* har kommunfullmäktige fastställt flera strategiska fokusområden för att främja en långsiktigt hållbar utveckling. Kommunens ambition är att minska koldioxidutsläppen, höja utbildningsnivån, förbättra studieresultaten och folkhälsan samt öka medborgarnas egenförsörjning. För att nå dessa mål lägger kommunen särskild vikt vid livslångt lärande och folkhälsa, samt att säkerställa friska bostäder och en ren miljö. Kommunen arbetar också med att stärka ekonomin och motverka utanförskap och segregation.

För att förverkliga dessa mål prioriterar kommunen aktiviteter för att minska utsläpp och förbättra miljön, stödja utbildning och hälsa samt säkerställa bra boendemiljöer. Ett fokus på att öka medborgarnas egenförsörjning och bryta socialt utanförskap är också centralt.

Sammanfattningsvis, när Sala kommun lyckas med att minska koldioxidutsläpp, höja utbildningsnivån, förbättra studieresultat och folkhälsa samt öka egenförsörjningen, kan kommunen anses ha framgångsrikt uppnått sina hållbarhetsmål.

Nedan presenteras utfallet för målet, kompletterat med en detaljerad analys av respektive indikator och nyckeltal. Analysen syftar till att ge en djupare förståelse för utvecklingen inom varje målområde och identifiera faktorer som påverkar resultatet.

Indikator	Nyckeltal	2022	2023	2024	Utveckling
Koldioxidutsläppen minskar	Utsläpp till luft av växthusgaser totalt ton CO2-ekvivalenter/inv	4,95			
Utbildningsnivån ökar	Invånare, 25–64 år med låg utbildningsnivå (9-årig grundskola eller mindre som maxutbildningsnivå)	12,6	12,4		
	Andelen gymnasieelever med examen inom 4 år (kommunens skolor)	64,9	68,3	68	
Studieresultaten blir bättre	Elever åk 9, genomsnittligt meritvärde kommunens skolor	200,6	207,2	212,9	
	Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, kommunala skolor	82	84,5	85,2	
	Lärare med pedagogisk högskoleexamen i grundskola åk 1–9	78,9	77,1		
Folkhälsan förbättras	Ohälsotalet är ett mått på utbetalda dagar med sjukpenning, arbetsskadesjukpenning, rehabiliteringspenning, aktivitets- och sjukersättning från socialförsäkringen.	26,9	28,3	29	
	Invånare med bra självskattat hälsotillstånd, andel i %	65			
	Invånare 16–84 år som är fysiskt aktiva minst 150 min/vecka, andel i %.	60			
	Invånare 16–84 år som är stillasittande mer än 7 timmar per dag, andel i %	43			
	Antal deltagartillfällen i idrottsföreningar, antal/inv. 7–20 år	22,8	24,9		
	Fallskador bland personer 65+, 3-årsm, antal/100 000 inv.	3697	3950		
Egen försörjningen bland medborgarna ökar	Antal vuxna biståndsmottagare med försörjningshinder p g a arbetslöshet/antal vuxna biståndsmottagare, %	54,4			Nyckeltalet utgått!
	Individer med ekonomiskt bistånd räknat i helårsekvivalenter antal	127	137		
	Invånare 0–19 år i ekonomiskt utsatta hushåll, andel i %	7,3			Nyckeltalet utgått!

ANALYS AV INDIKATORER OCH NYCKELTAL

Koldioxidutsläppen minskar

Indikatorn för minskning av koldioxidutsläpp är en central del av kommunens mål inom ramen för "Ett hållbart Sala". Den visar på hur väl kommunen lyckas minska sina växthusgasutsläpp och därmed sin klimatpåverkan. Under det senaste året har Sala uppvisat en positiv trend genom att sänka sina koldioxidutsläpp per invånare. Denna utveckling tyder på att kommunen gör framsteg i sina ansträngningar att bli mer miljövänlig och hållbar.
När man jämför Sala med andra liknande kommuner, är det tydligt att Sala har lägre utsläpp än många av sina jämförelsekommuner. Detta tyder på att kommunen inte bara har lyckats minska sin egen klimatpåverkan, utan också att den gör det mer effektivt än många andra områden med liknande förutsättningar.

Sammanfattningsvis indikerar den positiva trenden i Sala att kommunen är på rätt väg mot att nå sina hållbarhetsmål. Den fortsatta minskningen av koldioxidutsläpp visar på en stark strävan mot att skapa ett mer hållbart samhälle. För att upprätthålla och förstärka denna positiva utveckling är det viktigt att kommunen fortsätter sitt arbete.

Utbildningsnivån ökar

Indikatorn för att mäta utbildningsnivån i Sala visar på positiva framsteg i arbetet med att höja utbildningsnivån bland invånarna. Två nyckeltal används för att bedöma utvecklingen: andelen vuxna med låg utbildningsnivå och andelen gymnasieelever som fullföljer sina studier inom fyra år.
För det första nyckeltalet, som mäter andelen invånare i åldern 25–64 år med högst en 9-årig grundskoleutbildning, har Sala lyckats minska denna andel steg för steg. Denna positiva trend indikerar att kommunen har framgång i sina aktiviteter för att höja utbildningsnivån bland vuxna, även om det fortfarande finns utrymme för ytterligare förbättringar för att nå upp till nivåerna hos vissa jämförelsekommuner.

När det gäller gymnasieutbildning visar det andra nyckeltalet en marginell nedgång. Andelen gymnasieelever i den kommunala gymnasieskolan som fullföljde sina studier inom fyra år uppgick till 68 % år 2024, en minskning från 68,3 % år 2023. Om vi inkluderar alla elever folkbokförda i kommunen, oavsett skolform, ligger andelen något högre på 71,7 %. Trots denna mindre förändring ligger Sala fortsatt på en stark nivå och presterar bättre än många jämförbara kommuner.

Sammanfattningsvis gör Sala framsteg både genom att minska andelen vuxna med låg utbildning och genom att upprätthålla en relativt hög genomströmning i gymnasieskolan. Kommunens insatser för att stödja elever under utbildningen har gett resultat, och det är viktigt att fortsatt arbeta för att stärka utbildningsmöjligheterna och säkerställa att fler elever fullföljer sina studier inom utsatt tid. För att fortsätta på denna positiva väg är det viktigt att vi fortsätter att stödja och utveckla, med sikte på att nå ännu högre nivåer av utbildning och studieframgång framöver.

Studieresultaten blir bättre

Utvecklingen av studieresultaten i Sala kommun visar en positiv trend, där flera nyckeltal indikerar förbättringar. För att mäta detta används tre nyckeltal: genomsnittligt meritvärde för elever i årskurs 9, andelen elever behöriga till yrkesprogram samt andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen.
Det första nyckeltalet, det genomsnittliga meritvärdet för elever i årskurs 9, har fortsatt att öka och uppgick till 212,9 år 2024, en tydlig förbättring jämfört med 208,7 år 2021, 200,6 år 2022 och 207,2 år 2023. Sala ligger nu bland Sveriges 50 % bästa kommuner inom detta område och presterar i nivå med andra pendlingskommuner nära större städer, där snittet 2024 var 212,6.

Dessutom placerar sig Sala bland de två främsta kommunerna i Västmanland, med endast en marginell skillnad till Surahammar (215,7).

Det andra nyckeltalet, andelen elever i årskurs 9 som är behöriga till yrkesprogram, visar en stabil förbättring. Utfallet för 2024 är 85,2 %, vilket är en ökning från 82 % år 2022 och 84,5 % år 2023. Med detta resultat ligger Sala bland de 25 % bästa kommunerna i landet och är den främsta kommunen i Västmanland inom denna kategori.

Det tredje nyckeltalet, andelen lärare i grundskolan med pedagogisk högskoleexamen, visade tidigare en ökning från 75,9 % år 2021 till 78,9 % år 2022, men en mindre nedgång till 77,1 % år 2023. Även om Sala har gjort framsteg, ligger andelen fortfarande under snittet för jämförbara kommuner, vilket visar att det finns ett fortsatt behov av att stärka kompetensförsörjningen inom skolan.

Sammanfattningsvis visar resultaten att Sala har gjort betydande framsteg, särskilt inom meritvärde och behörighet till yrkesprogram, där kommunen nu presterar bland de bästa i regionen och nationellt. Samtidigt finns det fortsatt behov av att stärka lärarkompetensen för att säkerställa en långsiktig positiv utveckling. Vi kommer att bygga vidare på de positiva trenderna och fokusera på att stärka utbildningsresultaten och lärarkompetensen för att säkerställa en fortsatt positiv utveckling framöver.

Folkhälsan förbättras

Indikatorn för förbättrad folkhälsa i Sala ger en bred översikt över kommunens hälsosituation genom fem olika nyckeltal. Dessa nyckeltal hjälper oss att förstå både nuvarande utmaningar och områden där förbättringar kan göras.
Ohälsotalet, som mäts i antal dagar med sjukpenning och andra ersättningar, har haft en ökande trend efter en tidigare förbättring. Denna utveckling visar att sjukfrånvaron fortsatt är en utmaning och att det finns behov av insatser för att minska ohälsotalet. Eftersom sjukfrånvaron påverkas av många olika faktorer, varav flera ligger utanför kommunens direkta kontroll, krävs en bredare ansats. För att effektivt hantera denna utveckling behövs tvärsektoriellt samarbete och extern samverkan för att identifiera och genomföra långsiktiga åtgärder.

De tre nyckeltalen – andelen invånare som rapporterar ett bra självskattat hälsotillstånd, nivåer av fysisk aktivitet, samt andelen invånare som är stillasittande mer än sju timmar per dag – följs regelbundet genom en undersökning (Liv och hälsa) som genomförs av Region Västmanland. Dessa mätningar ger viktiga indikationer på folkhälsan i Sala kommun och speglar invånarnas livsstilar samt deras uppfattningar om sin egen hälsa.

Andelen invånare som uppger att de har ett bra hälsotillstånd har minskat under det senaste året, vilket kan tyda på att fler upplever att deras hälsa försämras. Detta kan spegla en ökad oro bland befolkningen. En bidragande orsak kan vara efterverkningarna av coronapandemin, som påverkat både den fysiska och psykiska hälsan genom ökad isolering, oro för smitta och ekonomisk osäkerhet. Även fysisk aktivitet är en viktig faktor för folkhälsan, och det är oroande att andelen invånare som är tillräckligt aktiva har minskat. Samtidigt har fler blivit stillasittande i över sju timmar per dag, vilket kan leda till långsiktiga hälsoproblem.

Folkhälsoarbetet är komplext eftersom många faktorer påverkar hälsan. För att vända trenden krävs att kommunen aktivt främjar hälsosamma livsstilar och ger stöd till dem som har svårt att ändra sina vanor. För att uppnå detta behövs ett tvärsektoriellt samarbete inom kommunen och med externa aktörer.

Deltagandet i idrottsföreningar bland unga invånare visar på positiva tecken på ökning, vilket tyder på att kommunen framgångsrikt engagerar unga i fysiska aktiviteter. Detta är ett lovande tecken och ett viktigt steg för att främja långsiktiga hälsosamma vanor och en aktiv livsstil. Trots

de positiva trenderna ligger Sala kommun något under det genomsnittliga resultatet för liknande kommuner. Jämfört med andra kommuner i Västmanlands län, där Sala har en medelsplacering, är det tydligt att kommunen ligger något efter det regionala snittet. Detta indikerar att det finns potential för förbättring och att kommunen har möjlighet att öka sitt deltagande. Genom att stärka sina aktiviteter kan Sala förbättra sitt resultat och ytterligare stödja ungdomars engagemang i idrott.

Trots vissa framsteg visar antalet fallskador bland äldre att detta fortfarande är ett område som behöver förbättring. Även om det har skett en minskning, ligger Sala fortfarande över genomsnittet för liknande kommuner. Här är det viktigt att fortsätta med förebyggande åtgärder och säkerställa att äldre invånare har tillgång till stöd och resurser som kan minska risken för fallskador.

Sammanfattningsvis är det tydligt att Sala står inför både utmaningar och möjligheter inom folkhälsoområdet. Genom att adressera de identifierade problemen och bygga vidare på de positiva aktiviteterna kan kommunen arbeta mot en hälsosammare framtid för sina invånare. För att nå dessa mål är det avgörande att kommunen fortsätter att implementera strategier och insatser som förbättrar den allmänna hälsan och säkerställer en hög livskvalitet. Detta kräver en tvärsektoriell och extern samverkan för att effektivt kunna tackla de komplexa och mångfacetterade utmaningarna inom folkhälsan. Genom att samarbeta med andra aktörer, både inom kommunen och utanför, kan man skapa en mer sammanhängande och effektiv strategi för att främja hälsa och välbefinnande bland invånarna. Detta är avgörande för att uppnå dessa mål.

Egen försörjningen bland medborgarna ökar

Indikatorn för ökad egenförsörjning bland medborgarna i Sala mäter olika aspekter av ekonomiskt stöd och ekonomisk utsatthet. Den första aspekten vi ser är arbetslöshetens påverkan på försörjningsstödsmottagare. Här har vi noterat en ökning av andelen vuxna med försörjningshinder på grund av arbetslöshet under de senaste åren. Detta tyder på att arbetslösheten är en växande utmaning och att det behövs stärkta insatser för att stödja arbetslösa invånare och minska arbetslösheten. Eftersom detta nyckeltal nu har utgått, kommer en översyn att göras för att få en bättre översikt över den arbetslöshetsrelaterade försörjningsstödet.
En annan aspekt är antalet individer som mottagit ekonomiskt försörjningsstöd, som har minskat något i Sala. Trots att kommunen har sett en minskning i antalet försörjningsstödstagare, finns det en indikation på att förbättrade ekonomiska förhållanden kan vara på väg. Denna minskning kan dock vara långsammare jämfört med vissa andra kommuner. För att kunna förstå om trenden fortsätter i rätt riktning, är det viktigt att följa utvecklingen noggrant.

Den tredje aspekten handlar om ekonomisk utsatthet bland barn och ungdomar. Här har Sala uppvisat en positiv trend med en minskning i andelen unga som lever i ekonomiskt utsatta hushåll. Detta är en särskilt viktig indikator eftersom det reflekterar den långsiktiga ekonomiska välfärden och framtida möjligheter för unga invånare. Trots att detta nyckeltal också har utgått och behöver ersättas, är den positiva trenden en god nyhet för kommunens insatser att stödja barn och unga i utsatta situationer.

Sammanfattningsvis visar dessa nyckeltal att Sala har gjort framsteg när det gäller att minska ekonomiskt försörjningsstöd och utsatthet bland barn och ungdomar.

KONTORENS AKTIVITETER FÖR ATT FRÄMJA MÅLUPPFYLLELSE INOM "ETT HÅLLBART SALA"

För att uppnå målet *"Ett hållbart Sala"* har kommunens kontor genomfört en rad insatser med fokus på **ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet**. Genom strategiska åtgärder inom dessa områden strävar kommunen efter långsiktigt hållbara lösningar för invånarnas välmående och kommunens framtida utveckling.

Ekonomisk hållbarhet

Ekonomikontoret har arbetat för att stärka kommunens ekonomiska stabilitet genom förbättrad budgetprocess och ökat stöd till budgetansvariga chefer. En ny budgetprocess har införts och implementerats inför Budget 2025, och månadsuppföljningarna har inkluderat handlingsplaner för budgetbalans. SKR:s analysgrupp har även presenterat en översyn av kommunens ekonomi för kommunfullmäktige och tjänstepersoner, vilket bidrar till ökad förståelse och bättre ekonomiska beslut.

Social hållbarhet

Tekniska kontoret har fortsatt att erbjuda praktikplatser och arbetstillfällen genom måltidsenheten och parkenheten. Under året har en person anställts via Nystartsjobb, en annan har övergått från Arbetsmarknadsenheten (AME) till en tjänst med lönebidrag, och ytterligare en person från AME har arbetat inom parkenheten under sommaren. Dessa insatser bidrar till att bryta utanförskap och skapa vägar in på arbetsmarknaden.

Skolkontoret har fokuserat på att öka närvaron i skolan och stärka det psykiska välmåendet bland elever. Statistik visar att närvaron har ökat i vissa årskurser, men behovet av ytterligare åtgärder kvarstår. Centrala elevhälsan har arbetat med fortbildning av pedagogisk personal, implementering av "närvarocirkeln" och användning av AV1-robotar för elever med långvarig frånvaro. Trots insatserna visar skolenkäten att tryggheten i skolan fortfarande behöver stärkas.

Vård- och omsorgskontoret, Social- och arbetsmarknadsnämnden har intensifierat arbetet med att upptäcka och stödja våldsutsatta och våldsutövare. Under 2024 har 71 våldsutsatta och tre våldsutövare fått stöd, en ökning från 2023. Arbetet med krisberedskapsplaner har fortlöpt och planeringen av resor har anpassats för att minska klimatpåverkan, genom ökad användning av gång, cykel och kollektivtrafik där det är möjligt.

Vård- och omsorgskontoret, Äldre- och omsorgsnämnden har genomfört insatser för att minska social isolering och skapa fler mötesplatser och aktiviteter för äldre. Under året har nio samkvämskvällar anordnats i Stadsparken, och samverkan med Kultur- och fritidskontoret har fortsatt för att utveckla sociala aktiviteter. En gemensam projektansökan har också lämnats in i samarbete med Köpings kommun.

Miljömässig hållbarhet

Samhällsbyggnadskontoret har bidragit till hållbarhetsmålen genom att genomföra aktiv tillsyn av byggnader och enskilda avlopp samt driva hållbar exploatering i kommunens utvecklingsområden. Pågående projekt, som Ängshagen och Norrmalm, analyseras för att säkerställa att materialval, uppvärmning, kollektivtrafik och dagvattenhantering främjar ett mer hållbart samhälle.

Kultur- och fritidskontoret har fortsatt sitt arbete för att minska klimatpåverkan genom att utveckla hållbar och klimatneutral skötsel av gräsplaner. Fler grönytor har under året börjat skötas med robotgräsklippare, vilket har lett till lägre koldioxidutsläpp, minskad energiförbrukning och förbättrad luftkvalitet.

Räddningstjänsten har bidragit genom att säkerställa efterlevnad av lagstiftning inom brandskydd och olycksförebyggande arbete. Genom tillsyner, remisshantering, rådgivning och information har de säkerställt att kommunens säkerhetskrav följs.

Sammanfattningsvis har kommunens arbete för *"Ett hållbart Sala"* under året präglats av insatser inom ekonomisk stabilitet, social inkludering och miljömässig hållbarhet. Trots utmaningar med fortsatt ekonomiskt underskott och behov av förbättrad skolnärvaro och trygghet, har kommunen gjort framsteg genom ökad budgetkontroll, fler sociala insatser och stärkt miljöarbete.

Genom att fortsätta arbeta tvärsektoriellt och i samverkan med externa aktörer kan Sala stärka sitt hållbarhetsarbete och skapa bättre ekonomiska förutsättningar, social sammanhållning och en miljömässigt hållbar kommun.

SAMMANFATTNING AV MÅLET

Kommunens arbete med hållbarhet har präglats av insatser inom ekonomisk stabilitet, social inkludering och miljömässig hållbarhet. Genom strategiska åtgärder inom dessa områden har viktiga steg tagits för att skapa en långsiktig och hållbar utveckling.

Ekonomisk hållbarhet

Antalet hushåll som får försörjningsstöd har förblivit oförändrat, vilket visar att det fortfarande finns behov av insatser för att stärka den ekonomiska självförsörjningen. Samtidigt har arbetslösheten ökat, vilket kan leda till ett ökat behov av ekonomiskt bistånd framöver.
För att stärka den ekonomiska hållbarheten har ekonomikontoret infört en ny budgetprocess och genomfört månadsuppföljningar med handlingsplaner för att säkerställa en budget i balans. Tekniska kontoret har fortsatt erbjuda praktikplatser och arbetstillfällen, vilket hjälper fler att komma in på arbetsmarknaden och öka sin ekonomiska självförsörjning. Vård- och omsorgskontoret, Social- och arbetsmarknadsnämnden har arbetat aktivt för att skapa mötesplatser och aktiviteter som främjar social inkludering och kan ge fler invånare stöd på vägen mot självförsörjning.

Social hållbarhet

Utbildningsnivån har fortsatt att öka, framför allt genom en minskning av andelen vuxna med enbart grundskoleutbildning. Studieresultaten har förbättrats, och meritvärdet i årskurs 9 har stigit till 212,9 år 2024, vilket placerar Sala bland Sveriges 50 % bästa kommuner och bland de två främsta i Västmanland. Andelen elever i årskurs 9 som är behöriga till yrkesprogram har ökat till 85,2 %, vilket gör att Sala nu ligger i topp i Västmanland och bland de 25 % bästa kommunerna i landet. Samtidigt finns utmaningar inom lärarförsörjningen, där andelen behöriga lärare har minskat något, vilket visar att det krävs fortsatt arbete för att attrahera och behålla pedagogiskt utbildad personal.

Inom folkhälsan finns både framgångar och utmaningar. Fler unga deltar i idrottsföreningar, vilket bidrar till en mer aktiv och hälsosam livsstil. Antalet fallskador bland äldre har minskat, men Sala ligger fortfarande över snittet för jämförbara kommuner. Däremot har ohälsotalet ökat, vilket visar att sjukfrånvaron fortsatt är en utmaning. Färre invånare upplever sin hälsa som god, och en allt större andel lever en stillasittande livsstil.

För att stärka den sociala hållbarheten har skolkontoret implementerat åtgärder för att öka skolnärvaron, bland annat genom närvarocirkeln och AV1-robotar för elever med långvarig frånvaro. Centrala elevhälsan har fortbildat pedagogisk personal och implementerat insatser för att öka tryggheten och välmåendet i skolan.

Vård- och omsorgskontoret, Social- och arbetsmarknadsnämnden har intensifierat stödet till våldsutsatta och våldsutövare, vilket lett till att fler har fått hjälp än tidigare år. Äldre- och omsorgsnämnden har utvecklat mötesplatser och aktiviteter för äldre, där nio samkvämskvällar i Stadsparken har genomförts för att motverka social isolering. Räddningstjänsten har också bidragit till den sociala hållbarheten genom förebyggande tillsyn, rådgivning och informationsinsatser för att öka säkerheten i kommunen.

Miljömässig hållbarhet
Koldioxidutsläppen per invånare har fortsatt att minska, vilket är ett styrkebesked för kommunens klimatarbete. Sala ligger under snittet för jämförbara kommuner när det gäller utsläpp, vilket visar att kommunen arbetar effektivt för att reducera sin klimatpåverkan.
Samhällsbyggnadskontoret har integrerat hållbara byggprojekt och genomfört aktiv tillsyn av miljöpåverkande verksamheter. Projekten i Södra Ängshagen och Norrmalm fokuserar på energieffektiva lösningar, som fjärrvärme och hållbara materialval.
Kultur- och fritidskontoret har utvecklat en plan för hållbar skötsel av gräsplaner, vilket minskar energiförbrukning och koldioxidutsläpp genom att fler ytor klipps med robotgräsklippare.
Vård- och omsorgskontoret har minskat sina utsläpp genom bättre planering av resor och ökad användning av cykel och samåkning i den dagliga verksamheten.

SLUTSATS
Kommunen har gjort framsteg inom ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet, men vissa utmaningar kvarstår. Genom att fortsätta utveckla hållbarhetsinsatser, stärka utbildningsområdet och prioritera folkhälsan och ekonomisk självförsörjning kan Sala ta ytterligare steg mot att fullt ut uppnå målet *"Ett hållbart Sala"*.

Måluppfyllelse: Delvis uppfyllt ●
Positiva framsteg:
Minskade koldioxidutsläpp, tack vare hållbara byggprojekt och miljövänliga initiativ.
Ökad utbildningsnivå, med fler elever som slutför sina gymnasiestudier.
Förbättrade studieresultat, särskilt inom gymnasiebehörighet och meritvärde i årskurs 9.

Kvarstående utmaningar:
Ökad arbetslöshet, vilket kan påverka behovet av försörjningsstöd framöver.
Folkhälsoutmaningar, med fler invånare som upplever försämrad hälsa och minskad fysisk aktivitet.
Lärarförsörjningen, där Sala fortfarande ligger under snittet för jämförbara kommuner.

ETT TRYGGT OCH RÄTTVIST SALA

Inom målet *Ett tryggt och rättvist Sala* har kommunfullmäktige definierat flera strategiska fokusområden för att stärka tryggheten och rättvisan för medborgare, föreningar och näringsliv. Kommunens ambition är att öka medborgarnas förtroende, förbättra nöjdheten med kommunala tjänster och höja både den upplevda och faktiska tryggheten i offentliga miljöer. För att nå dessa mål lägger kommunen särskild vikt vid att stärka demokratin och öka medborgardialogen, samt säkerställa rättssäkerhet och lika behandling.

Kommunen arbetar för att främja en trygg och rättvis samhällsutveckling där alla invånare känner sig delaktiga. Insatserna fokuserar på att förbättra medborgarinflytandet och öka insynen, samt på att främja både faktisk och upplevd trygghet. Förbättringar av kommunens verksamheter och skapandet av rättvisa förutsättningar för alla är centrala delar av strategin.

Sammanfattningsvis, när Sala kommun framgångsrikt ökar medborgarnas förtroende, förbättrar nöjdheten med kommunens verksamheter och höjer tryggheten, har kommunen nått sina mål om att skapa ett tryggt och rättvist samhälle.

Nedan presenteras utfallet för målet, kompletterat med en detaljerad analys av respektive indikator och nyckeltal. Analysen syftar till att ge en djupare förståelse för utvecklingen inom varje målområde och identifiera faktorer som påverkar resultatet.

Indikator	Nyckeltal	2022	2023	2024	Utveckling
Förtroendet för kommunen ökar	Svenskt Näringslivs enkät om företagsklimatet, delfråga: Dialogen mellan företag och kommunens beslutsfattare	2,86	2,84	2,78	↘
Medborgarna är mer nöjda med kommunens verksamheter	Medborgarundersökningen- kommunen sköter sina olika verksamheter bra, andel (%)	72,9	61,9		
Den upplevda tryggheten i offentliga miljöer ökar	Invånare 18-64 år som avstår att gå ut ensam, %	29			
	Medborgarundersökningen - Trygg utomhus i området där du bor när det är mörkt ute, andel (%)	82,4	78,2		
	Andel elever (%) i åk 5 som svarar "helt och hållet" eller "till stor del" på frågan - Känner du dig trygg i skolan	85,3	85,3	76,9	↘
	Andel elever (%) i åk 8 som svarar "helt och hållet" eller "till stor del" på frågan - Känner du dig trygg i skolan?	76	76	77,6	↗
	Andel gymnasieelever (%) i år 2 som svarar "helt och hållet" eller "till stor del" på frågan - Känner du dig trygg i skolan?	88,8	88,8	88,2	↘
Säkerheten faktisk trygghet ökar	Anmälda våldsbrott, antal/100 000 inv	1101	1225		
Demokratin stärks	Medborgarundersökningen - möjlighet att påverka inom de kommunala verksamheterna fungerar bra, andel (%).	43	34,7		
	Medborgarundersökningen - möjlighet att påverka politiska beslut i kommunen fungerar bra, andel (%).	25,1	17,2		
	Medborgarundersökning – möjlighet att delta aktivt i arbetet med att utveckla kommunen fungerar bra, andel (%)	32,5	26,7		
	Medborgarundersökningen - Kommunens information kring större förändringar fungerar bra, andel (%). Hur kommunen informerar om	52	48,1		

	större förändringar i kommunen (ex stadsplanering, byggnationer etc) Delaktighetsindex, andel % av max-poäng	69			

ANALYS AV INDIKATORER OCH NYCKELTAL

Förtroendet för kommunen ökar

Indikatorn som mäter förtroendet för kommunen, baserad på Svenskt Näringslivs enkät om företagsklimatet, ger en inblick i hur företagen uppfattar dialogen med kommunens beslutsfattare. Under perioden 2021 till 2024 har Sala kommun visat en något lägre nivå av förtroende jämfört med det nationella genomsnittet.
År 2021 uppmättes förtroendet i Sala kommun på en relativt låg nivå, vilket indikerade en begränsad tillfredsställelse bland företagen när det gällde kommunens kommunikation och stöd. År 2022 noterades en mindre förbättring, vilket tyder på att vissa åtgärder kan ha haft en positiv effekt på uppfattningen om dialogen mellan företagen och kommunen. Denna förbättring var dock kortvarig, då betyget sjönk under de följande åren.

Under 2023 och 2024 fortsatte förtroendet att minska något, vilket indikerar att trots initiala framsteg har kommunen haft svårt att upprätthålla och vidareutveckla relationen med det lokala näringslivet. Denna nedgång, särskilt i kombination med den positiva utvecklingen på nationell nivå, pekar på att det finns behov av att granska och adressera de underliggande faktorerna som påverkar företagens förtroende för kommunen.

Denna trend pekar på att Sala kommun har haft en något lägre nivå av förtroende från företagen jämfört med det svenska genomsnittet. Även om det fanns en initial förbättring, indikerar den efterföljande nedgången att det finns områden som behöver stärkas, särskilt i relation till kommunikationen och dialogen med det lokala näringslivet.

Medborgarna är mer nöjda med kommunens verksamheter

Indikatorn för medborgarnas nöjdhet med kommunens verksamheter, baserad på SCB:s medborgarundersökning, ger en värdefull inblick i hur väl kommunen uppfyller invånarnas förväntningar. Denna attitydundersökning utförs med ett slumpmässigt urval av personer som är 18 år eller äldre och folkbokförda i Sala kommun. Det är värt att notera att svarsfrekvensen för undersökningen är relativt låg, på 31,4 procent. Denna låga svarsfrekvens kan påverka resultatens validitet och generaliserbarhet, då ett mindre antal svar kan vara mindre representativt för hela befolkningen. Därför bör resultaten tolkas med försiktighet, och eventuella slutsatser om medborgarnas nöjdhet bör kompletteras med ytterligare datakällor och analyser.
Resultaten från 2022 visade att en överväldigande majoritet av medborgarna var nöjda med kommunens arbete, med en hög andel som uppskattade kommunens verksamheter. Under 2023 observerades dock en märkbar minskning i nöjdheten bland medborgarna. Från att ha varit på en stabil nivå året innan, sjönk nöjdheten till en betydligt lägre andel. Detta innebär att en större del av befolkningen nu upplever att kommunens verksamheter inte lever upp till deras förväntningar på samma positiva sätt som tidigare.

När vi jämför Sala med andra kommuner inom samma kategorier, är det tydligt att Sala presterar under genomsnittet för både lågpendlingskommuner nära större städer och pendlingskommuner nära större städer. Denna jämförelse visar att Sala kommun har en lägre nivå av medborgartillfredsställelse än många av sina jämförelsekommuner, både i närliggande och mer avlägsna områden. Denna nedgång i nöjdheten ger en viktig signal om att det finns utrymme för förbättringar inom kommunens verksamheter.

Den upplevda tryggheten i offentliga miljöer ökar
För att kunna förstå och förbättra den upplevda tryggheten i offentliga miljöer är det avgörande att noggrant analysera resultaten från våra nyckeltal. Under 2021 valde en tredjedel av invånarna i åldern 18–64 år att avstå från att gå ut ensamma, och denna andel minskade något under det följande året. Jämfört med lågpendlingskommuner nära större stad, där motsvarande andel var lägre, indikerar våra resultat att en högre andel av våra invånare upplever oro. Detta pekar på ett behov av att vidta åtgärder för att förbättra tryggheten i våra offentliga miljöer.
När vi ser på tryggheten utomhus under mörka timmar, visar SCB medborgarundersökning att andelen som känner sig trygg har minskat från tidigare resultat. Även om det finns en viss förbättring i jämförelse med andra kommuner i vår nya gruppering, kvarstår en betydande utmaning. Det är tydligt att det finns ett fortsatt behov av att arbeta med åtgärder som kan stärka tryggheten i våra offentliga miljöer för att möta medborgarnas förväntningar och behov.

När vi analyserar tryggheten i skolmiljön för elever i olika åldrar, framträder en bild av både stabilitet och förändring. För elever i årskurs 5 har andelen som känner sig trygga varit stabil under två år, men har minskat under det senaste året. Detta tyder på att det finns en upplevd osäkerhet bland yngre elever som vi behöver adressera. För elever i årskurs 8 har tryggheten visat en ökning efter en period av stabilitet. Detta är ett positivt tecken på att de aktiviteter som vidtagits kan ha haft en positiv inverkan, men det är också viktigt att fortsätta följa upp och stärka tryggheten i denna åldersgrupp för att säkerställa att trenden fortsätter. Gymnasieelever i år 2 har haft en konstant hög nivå av trygghet under flera år, även om det har skett en liten minskning nyligen. Den höga tryggheten bland gymnasieelever kan indikera att de äldre eleverna upplever en mer stabil och säker skolmiljö.

Sammanfattningsvis visar resultaten att det finns både framsteg och områden som behöver förbättras för att öka den upplevda tryggheten bland elever och invånare i vår kommun. Medan vissa grupper av elever rapporterar ökad trygghet, finns det fortfarande behov av att arbeta för att säkerställa att alla elever känner sig säkra i skolan. Genom att noggrant övervaka och analysera resultaten kan vi identifiera specifika områden där åtgärder kan vidtas för att förbättra tryggheten och skapa en mer positiv skolmiljö. På samma sätt, genom att fokusera på de specifika områden där trygghetskänslan är lägre än genomsnittet och vidta riktade åtgärder, kan vi arbeta för att skapa en säkrare och mer trygg miljö för alla våra invånare.

Säkerheten faktisk trygghet ökar
När vi analyserar säkerheten och den faktiska tryggheten i vår kommun genom antalet anmälda våldsbrott per 100 000 invånare, ser vi en ökning i antalet rapporterade fall under de senaste åren. Från 2021 till 2023 har vi sett en stigande trend, där antalet anmälda våldsbrott har ökat från 1 078 till 1 225. Detta visar på en oroande utveckling och pekar på ett behov av att stärka våra insatser för att öka säkerheten.
Jämfört med städer som har anstalter, såsom Kumla, Härnösand, och Södertälje, framstår våra siffror i ett något annat ljus. I dessa städer har vi sett en variation i de rapporterade våldsbrotten. Till exempel, Härnösand och Eskilstuna rapporterade högre antal våldsbrott, medan Kumla och Norrtälje låg något lägre. Sala kommun ligger något under medelvärdet för dessa städer men har ändå sett en ökning i antalet anmälda brott. Denna jämförelse visar att även om våra nivåer är lägre än vissa städer med anstalter, finns det en tydlig trend av ökad brottslighet som vi behöver adressera.

Demokratin stärks
Analysen av demokratins styrka i vår kommun, baserat på resultaten från medborgarundersökningen, visar en varierande bild av medborgarnas uppfattning om deras möjligheter att påverka och delta i kommunala processer. Under det senaste året har vi sett en nedgång i medborgarnas uppfattning om hur väl möjligheten att påverka inom kommunala verksamheter fungerar, likaså

för deras möjlighet att påverka politiska beslut och delta i kommunutvecklingen. Detta indikerar en minskad tilltro till kommunens arbete med att inkludera medborgarna i beslut och processer som påverkar deras liv. Jämfört med liknande kommuner är vår kommun något under genomsnittet när det gäller medborgarnas uppfattning om påverkan och deltagande.
När det gäller kommunens information om större förändringar, har vi sett en viss nedgång i medborgarnas uppfattning om hur väl kommunen informerar om viktiga förändringar. Detta tyder på att det kan finnas behov av att förbättra transparensen och tydligheten i vår kommunikation för att stärka medborgarnas förtroende och delaktighet.

KONTORENS AKTIVITETER FÖR ATT FRÄMJA MÅLUPPFYLLELSE INOM "ETT TYRGGT OCH RÄTTVIST SALA"

Kommunens arbete för att uppnå målet *Ett tryggt och rättvist Sala* har präglats av insatser inom demokrati, trygghet, rättssäkerhet och service. Genom tvärsektoriellt samarbete och riktade aktiviteter har kommunen stärkt delaktigheten och tryggheten för invånarna. Nedan sammanfattas kontorens bidrag till måluppfyllelsen.

Demokrati och medborgardialog

Kommunledningskontoret har förbättrat medborgardialogen genom en ny e-tjänst för medborgarförslag, vilket ökar transparensen och möjliggör för invånarna att följa sina förslag. Detta stärker demokratin genom att ge fler möjlighet att delta i beslutsprocessen. Kommunen har även tydligare styrning av trygghets- och säkerhetsfrågor genom Lokala Brå i samverkan med Polismyndigheten, vilket förväntas leda till ökad upplevd trygghet.
Service och bemötande från kommunens kontaktcenter har fått ett högt betyg i SKR:s servicemätning (86,8 av 100), vilket indikerar att medborgarna är nöjda med kontakten med kommunen. Dock har Svenskt Näringslivs mätning av dialogen mellan företag och beslutsfattare visat en liten nedgång.

Trygghet och säkerhet

Räddningstjänsten har genomfört tillsyner enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO) och lagen om brandfarliga och explosiva varor (LBE) samt utvärderat sina räddningsinsatser för att säkerställa bästa möjliga resultat. En plan för övningsverksamhet för heltids- och deltidsbrandmän har också genomförts.
Samhällsbyggnadskontoret har genom sin myndighetsutövning bidragit till social hållbarhet genom att arbeta med inkluderande miljöer i de långsiktiga planeringsprojekten i Ängshagen och Norrmalm. Även tekniska kontoret har stärkt tillgången till samhällsinformation genom en uppdaterad karttjänst på kommunens webbplats.

Kultur- och fritidskontoret har invigt ett nytt allaktivitetshus på Berggatan 10, där verksamheten formats i dialog med boende i närområdet. Föreningar har även fått möjlighet att ansöka om bidrag för aktiviteter kopplade till Sala 400-årsjubileum, vilket stärker det lokala engagemanget och gemenskapen.

Utbildning och social rättvisa

Skolkontoret har fokuserat på att skapa trygga och hälsosamma skolmiljöer som främjar lärande och delaktighet. Trots en liten nedgång i andelen gymnasieelever som tar examen, fortsätter kontoret att arbeta systematiskt för att förbättra resultatet. Ett pågående samarbete med tekniska kontoret syftar till att anpassa skollokaler för att bättre främja lärande.
Uppsökande verksamhet för förskolan har stärkts för att öka deltagandet, särskilt bland barn med annat modersmål. Skolkontoret har även arbetat med språk- och kunskapsutvecklande metoder för att förbättra gymnasiebehörigheten bland elever med annat modersmål och därigenom motverka utanförskap.

Rättssäkerhet och jämlikhet

Vård- och omsorgskontoret, Social- och arbetsmarknadsnämnden har minskat antalet inkomna synpunkter och klagomål jämfört med föregående år, vilket tolkas som ett tecken på ökad nöjdhet bland medborgarna. Systematiskt arbete med egenkontroller har säkerställt kvalitet och rättssäkerhet inom verksamheterna.
Äldre- och omsorgsnämnden har främjat medborgardialog genom fokusgrupper, brukarundersökningar och direkta dialogmöten, inklusive frukostklubbar och samverkan med pensionärsrådet. Resultaten från brukarundersökningarna visar att äldreomsorgen generellt håller en hög kvalitet.

SAMMANFATTNING AV MÅLET

Målet *Ett tryggt och rättvist Sala* syftar till att skapa en kommun där medborgarnas förtroende och nöjdhet är höga, och där både den upplevda och faktiska tryggheten i offentliga miljöer är stark. Kommunen har fokuserat på att stärka demokratin, öka medborgardialogen och säkerställa rättssäkerhet och lika behandling för alla invånare.

Demokrati och medborgardialog

Under perioden 2021 till 2024 har förtroendet för kommunen bland företagen varit något lägre än det nationella genomsnittet. Inledningsvis visade resultaten från 2021 en begränsad tillfredsställelse bland företagen. Trots en viss förbättring har förtroendet minskat igen under 2023 och 2024. Detta indikerar att kommunen har haft svårt att upprätthålla en stark och konstruktiv relation med det lokala näringslivet.
Kommunledningskontorets arbete med att förbättra tillgången till medborgarförslag genom en ny e-tjänst har stärkt medborgarnas möjlighet att påverka och bidragit till ökad tillit till kommunen, vilket kan ha en positiv effekt även på företagens uppfattning om kommunen genom förbättrad transparens och kommunikation. Service och bemötande från kommunens kontaktcenter har fått ett högt betyg i SKR:s servicemätning (86,8 av 100), vilket indikerar att medborgarna är nöjda med kontakten med kommunen. Dock har Svenskt Näringslivs mätning av dialogen mellan företag och beslutsfattare visat en liten nedgång.
Medborgarnas uppfattning om deras möjlighet att påverka kommunala beslut och delta i processer har minskat, vilket visar på ett behov av att förbättra demokratin och delaktigheten i kommunen. Kommunledningskontorets förbättring av transparensen genom regelbundna uppdateringar via webb och sociala medier om politiska beslut och sammanträden syftar till att öka medborgarnas insyn och delaktighet i kommunens arbete.

Trygghet och säkerhet

Den upplevda tryggheten i offentliga miljöer har visat vissa förbättringar men kvarstår som en utmaning. Andelen invånare som avstår från att gå ut ensamma har minskat något, men oron är fortfarande högre jämfört med andra kommuner. Tryggheten bland skolbarn varierar, med vissa grupper som rapporterar ökad trygghet medan andra upplever minskad trygghet.
Räddningstjänsten arbetar kontinuerligt med kvalitativa räddningsinsatser och tillsyner för att förebygga olyckor. Kommunledningskontoret har stärkt samarbetet med polismyndigheten genom arbetet med Brå för att hantera trygghets- och säkerhetsfrågor mer effektivt, vilket syftar till att öka den upplevda tryggheten bland invånarna genom ett mer samordnat arbete. Kultur- och fritidskontoret har bidragit genom att skapa nya mötesplatser, såsom det allaktivitetshus som invigdes 2024, vilket främjar lokal trygghet och engagemang.
När det gäller säkerhet och faktisk trygghet har antalet anmälda våldsbrott ökat från 2021 till 2023. Trots att Sala kommun har lägre nivåer av anmälda brott än vissa städer med anstalter, visar den ökande brottsligheten ett behov av förstärkta säkerhetsinsatser.

Rättssäkerhet och social inkludering
Nöjdheten bland medborgarna med kommunens verksamheter var hög under 2022 men minskade markant under 2023. Sala kommun presterar under genomsnittet jämfört med både lågpendlings- och pendlingskommuner nära större städer, vilket pekar på betydande förbättringsområden. Samhällsbyggnadskontorets arbete med miljötillsyn och livsmedelskontroller är en del av strävan att säkerställa kvaliteten och effektiviteten i kommunens verksamheter och att förbättra medborgarnas upplevelse av kommunens service.
Skolkontoret har fokuserat på att skapa trygga och hälsosamma skolmiljöer som främjar lärande och delaktighet. Trots en liten nedgång i andelen gymnasieelever som tar examen, fortsätter kontoret att arbeta systematiskt för att förbättra resultatet. Ett pågående samarbete med tekniska kontoret syftar till att anpassa skollokaler för att bättre främja lärande.
Vård- och omsorgskontoret, Social- och arbetsmarknadsnämnden har minskat antalet inkomna synpunkter och klagomål jämfört med föregående år, vilket tolkas som ett tecken på ökad nöjdhet bland medborgarna. Systematiskt arbete med egenkontroller har säkerställt kvalitet och rättssäkerhet inom verksamheterna. Äldre- och omsorgsnämnden har främjat medborgardialog genom fokusgrupper, brukarundersökningar och direkta dialogmöten, inklusive frukostklubbar och samverkan med pensionärsrådet.

SLUTSATS
Kommunen har gjort framsteg inom flera områden men står även inför utmaningar. Förtroendet för kommunen har varierat, där företagsdialogen behöver stärkas samtidigt som servicen till medborgarna fått positiva omdömen. Tryggheten i offentliga miljöer visar både förbättringar och kvarstående behov, och arbetet med trygghetsskapande insatser behöver fortsätta. Skolmiljöerna och utbildningsresultaten har delvis stärkts, men utmaningar kvarstår vad gäller trygghet i skolan och utbildningsnivåer. Den ökade brottsligheten är en fortsatt utmaning som kräver riktade insatser.
Måluppfyllelse: Delvis uppfyllt 🟡
Positiva framsteg:
Förbättrad medborgardialog och ökad transparens, med nya e-tjänster och regelbundna uppdateringar om kommunens beslut, vilket stärker medborgarnas förtroende.
Nya mötesplatser som allaktivitetshuset, vilket främjar lokal trygghet och engagemang.
Kvarstående utmaningar:
Lägre företagsförtroende, där förtroendet har minskat under 2023 och 2024 efter en kortvarig förbättring.
Minskad nöjdhet bland medborgarna med kommunens verksamheter jämfört med tidigare år och andra kommuner.
Ökning av anmälda våldsbrott.
Försämrad upplevd trygghet i vissa grupper, med fortsatt hög oro för att vistas ute ensam och varierande trygghet bland skolbarn.
Minskad upplevelse av delaktighet bland medborgarna i kommunala beslut.

SALA KOMMUN
Växel: 0224-74 70 00 | E-post: kommun.info@sala.se | Postadress: Box 304, 733 25 Sala

SALA KOMMUN

BILAGA NÄMNDERNAS BESLUTSPROTOKOLL 2024

Dnr 2023/245

KFN § 4 Internkontrollplan 2024

INLEDNING
De tre uppföljningsmålen är Ett växande Sala, Ett hållbart Sala och Ett tryggt och rättvist Sala. Uppföljning av målen har skett genom statistik och omvärldsanalys.

Ett växande Sala – Ha bra tillgång till lokaler och fastigheter av god kvalitet. Här håller de flesta lokaler/fastigheter normalstandard men med allt större behov av underhåll. Badhuset är dock av mycket sämre skick.

Ett hållbart Sala – Folkhälsa, rörelse, friskvård, natur och kultur. Här har Seniorskolan och aktiviteter för seniorer, genom till exempel Hälsosamtal. En positiv verksamhet som nått seniorer även på landsbygden.

Ett tryggt och rättvist Sala – Samarbete med civilsamhällets olika aktörer. Här förekommer det vandalisering på anläggningar i form av klotter, samt rent medveten förstörelse i form av eldning och sönderslagning av fastigheten. En överenskommelse har gjorts med skolan gällande närvaro av resursperson under vår- och höstterminen 2025 i idrottshallen.

Beslutsunderlag
Uppföljning av internkontrollplan 2024 KFN
Risk- och väsentlighetsanalys 2024 KFN

Yrkanden
Ordförande Jessica Silversten (S) yrkar,
att kultur och fritidsnämnden beslutar,
att godkänna redovisningen av Internkontrollplan 2024.

Beslutsgång
Ordförande ställer sitt eget yrkande mot avslag och finner yrkandet bifallet.

BESLUT
Kultur och fritidsnämnden beslutar,
att godkänna redovisningen av Internkontrollplan 2024.

Skickas till
Ekonomikontoret

Dnr 2025/11

KFN § 13 Verksamhetsberättelse kultur- och fritidsnämnden 2024

INLEDNING
Som en del av det EU-finansierade landsbygdsprojektet "Trails of Västmanland" har en flowtrail anlagts vid Strå Bruksområde. Den maskinbyggda cykelleden erbjuder en mjuk och flytande upplevelse för cykling, både uppför och nedför, och stärker områdets attraktionskraft.

Den fortsatta utvecklingen av Sommararenan i Stadsparken har varit en stor framgång under 2024. Arenan höll öppet kostnadsfritt för besökare i 63 dagar, måndag till söndag kl. 12.00–17.00, vilket resulterade i ytterligare 2 500 besökare jämfört med föregående år.

Den viktiga seniorsatsningen i Sala kommun syftar till att främja hälsosamma levnadsvanor och inspirera till livslångt lärande. Seniorskolan och de uppskattade "Hälsosamtalen" är centrala inslag i satsningen och når en växande andel seniorer i kommunen.

En tidigare industrilokal har omvandlats till Sala Gymnastik Arena – en modern gymnastikhall med förstklassig utrustning.

Kultur- och fritidsnämnden möter både samhälls- och individbehov genom satsningar på kultur, folkhälsa och idrott. Föreningslivet är centralt för välmående, samhällsengagemang och demokrati.

Under 2024 har Kultur- och fritidsnämnden invigt ett allaktivitetshus på Berggatan 10 och verksamheten har startat upp med aktivitet som skett via bland annat dialog med boende i närområdet. Satsningen har skett i samarbete med Salabostäder AB.

Kultur- och fritidsnämnden har också beslutat om bidrag för att föreningar som ville arrangera eller anordna en eller flera aktiviteter med syfte att fira Sala 400 år.

När det gäller det ekonomiska utfallet vid årets slut så gör kultur- och fritidsnämnden ett underskott på 205 000 kronor.

Beslutsunderlag
KFN 2025.10 - KFN § 3 Verksamhetsberättelse kultur- och fritidsnämnden 2024
KFN 2025.43 - Verksamhetsberättelse kultur- och fritidsnämnden 2024
Kultur- och fritidschef Roger Nilsson föredrar ärendet.

Yrkanden
Ordförande Gert Wibe (V) yrkar,
att kultur och fritidsnämnden beslutar,
att godkänna Verksamhetsberättelse kultur- och fritidsnämnden 2024.

Beslutsgång
Ordförande ställer sitt eget yrkande mot avslag och finner yrkandet bifallet.

BESLUT
Kultur och fritidsnämnden beslutar,
att godkänna Verksamhetsberättelse kultur- och fritidsnämnden 2024.

Skickas till
Ekonomikontoret, Sofia Högerberg

Dnr 2025/72

SKN § 3 Flytt av investeringsmedel från föregående år

INLEDNING
Det är två poster som skolnämnden begär att få flytta över till 2025, dessa är inte avslutade under 2024 och kostnaderna kommer under 2025.

Inventarier till nya Åkraskolan; 2024 var det anslaget 4 000 tkr till inventarier och endast 1 100 tkr av dessa har upparbetats. Därför behöver resterande medel på 2 900 tkr flyttas över till 2025 för att möta de kostnader som kommer i samband med färdigställandet av skolan.

Bil till Ösby; 2024 fick Ösby anslaget 150 tkr till att köpa in en bil men upphandlingen vart klar i december och leveransen sker under januari 2025. Medel behöver flyttas över för att ta dessa kostnader.

Beslutsunderlag
SKN 2025.154 – Missiv – Flytt av investeringsmedel från föregående år
SKN 2025.155 – Flytt av investeringsmedel från föregående år

Enhetschef för stöd- och serviceenheten Daniel Ahlin föredrar ärendet.

Yrkanden
Ordförande Anders Wigelsbo (C) yrkar,
att skolnämnden beslutar,
att överföra medel om 3 050 tkr från verksamhetsår 2024 till verksamhetsår 2025.

Beslutsgång
Ordförande ställer sitt eget yrkande mot avslag och finner yrkandet bifallet.

BESLUT
Skolnämnden beslutar,
att överföra medel om 3 050 tkr från verksamhetsår 2024 till verksamhetsår 2025.

Skickas till
Verksamhetscontroller

Dnr 2025/54

SKN § 4 Verksamhetsberättelse 2024 - skolnämnden

INLEDNING
Nämnderna och styrelser ska lämna verksamhetsberättelser där året som gått sammanfattas i text och siffror.

Ekonomiska konsekvenser
Verksamhetsberättelsen i sig själv beskriver de ekonomiska konsekvenserna, se under avsnittet ekonomi.

Beslutsunderlag
SKN 2025.150 – Missiv – Verksamhetsberättelse 2024 – skolnämnden
SKN 2025.149 – Verksamhetsberättelse 2024 – skolnämnden
SKN 2025.183 – Sammanställning av klagomål 2024

Skolchef Carin Pärlesköld och verksamhetscontroller Emma Moen föredrar ärendet.

Yrkanden
Ordförande Anders Wigelsbo (C) yrkar,
att skolnämnden beslutar,
att godkänna upprättat förslag *Verksamhetsberättelse skolnämnden 2024*, samt
att överlämna *Verksamhetsberättelse skolnämnden 2024* till kommunstyrelsen.

Beslutsgång
Ordförande ställer sitt eget yrkande mot avslag och finner yrkandet bifallet.

BESLUT
Skolnämnden beslutar,
att godkänna upprättat förslag *Verksamhetsberättelse skolnämnden 2024*, samt
att överlämna *Verksamhetsberättelse skolnämnden 2024* till kommunstyrelsen.

Skickas till
Verksamhetscontroller, ekonomikontoret

Dnr 2025/8

SKN § 5 Internkontrollplan 2024 - helårsuppföljning

INLEDNING
Internkontrollplanen har i syfte att redovisa uppföljning och resultat av de beslutade utvecklingsmålen som formuleras i verksamhetsplanen, vilka är; undervisningens kvalitet, betygsättningens kvalitet, förbyggande elevhälsovård och aktivt arbete mot segregation.

Ekonomiska konsekvenser
Ärendet ryms inom budget och medför därmed inga ekonomiska konsekvenser.

Beslutsunderlag
SKN 2025.152 – Missiv – Internkontrollplan 2024 – helårsuppföljning
SKN 2025.151 – Helårsuppföljning internkontroll 2024

Skolchef Carin Pärlesköld föredrar ärendet.

Yrkanden
Ordförande Anders Wigelsbo (C) yrkar,
att skolnämnden beslutar,
att godkänna *Helårsuppföljning internkontrollplan 2024 för skolnämnden* i enlighet med bilaga SKN 2025.151, samt
att överlämna *Helårsuppföljning internkontrollplan 2024 för skolnämnden* i enlighet med bilaga SKN 2025.151, till kommunstyrelsen.

Beslutsgång
Ordförande ställer sitt eget yrkande mot avslag och finner yrkandet bifallet.

BESLUT
Skolnämnden beslutar,

att godkänna *Helårsuppföljning internkontrollplan 2024 för skolnämnden* i enlighet med bilaga SKN 2025.151, samt

att överlämna *Helårsuppföljning internkontrollplan 2024 för skolnämnden* i enlighet med bilaga SKN 2025.151, till kommunstyrelsen.

Skickas till
Verksamhetscontroller, ekonomikontoret

Dnr 2025/8

ÄON § 8 ÄON Verksamhetsberättelse och Bokslut 2024 (omedelbart justerad)

INLEDNING
Verksamhetsberättelsen har i syfte att redovisa uppföljning och resultat av de beslutade utvecklings- och planeringsmålen som formuleras i Verksamhetsplanen. För år 2024 behandlar Verksamhetsberättelsen för Äldre- och omsorgsnämnden uppföljning av ÄON Verksamhetsplan, och viktiga händelser som skett under året 2024.

Beslutsunderlag
Bilaga ÄON 2025.64 ÄON Missiv – Verksamhetsberättelse och Bokslut 2024
Bilaga ÄON 2025.65 ÄON Verksamhetsberättelse och Bokslut 2024

Yrkanden
Ordförande Camilla Runerås (S) yrkar,
att Äldre- och omsorgsnämnden beslutar,

att fastställa Verksamhetsberättelse 2024 för Äldre- och omsorgsnämnden, samt

att översända den till Kommunstyrelsen.

Beslutsgång
Ordförande ställer sitt eget yrkande mot avslag och finner yrkandet bifallet.

BESLUT
Äldre- och omsorgsnämnden beslutar,

att fastställa Verksamhetsberättelse 2024 för Äldre- och omsorgsnämnden, samt

att översända den till Kommunstyrelsen.

Denna paragraf förklaras omedelbart justerad.

Skickas till
Kommunstyrelsen

Dnr 2024/14

ÄON § 9 ÄON Helårsuppföljning av Internkontrollplan 2024 (omedelbart justerad)

INLEDNING
Uppföljning av Internkontrollen skall ske i samband med bokslutet.
Redovisningen sker enligt den mall som Ekonomikontoret har fastställt.

Beslutsunderlag
Bilaga ÄON 2024.66 ÄON Missiv - Helårsuppföljning Internkontrollplan 2024
Bilaga ÄON 2024.67 ÄON Helårsuppföljning av Internkontrollplan 2024
Föredragning av T.F Socialchef ÄON Anneli. L. Sundin

Yrkanden
Ordförande Camilla Runerås (S) yrkar,
att Äldre- och omsorgsnämnden beslutar,

att godkänna Helårsuppföljning Internkontrollplan 2024 för Äldre- och omsorgsnämnden.

Beslutsgång
Ordförande ställer sitt eget yrkande mot avslag och finner yrkandet bifallet.

BESLUT
Äldre- och omsorgsnämnden beslutar,

att godkänna Helårsuppföljning Internkontrollplan 2024 för Äldre- och omsorgsnämnden.

Denna paragraf förklaras omedelbart justerad

Skickas till
Kommunstyrelsen

Dnr 2025/8

SAN § 12 SAN Verksamhetsberättelse och Bokslut 2024

INLEDNING
Verksamhetsberättelsen har i syfte att redovisa uppföljning och resultat av de beslutade utvecklings- och planeringsmålen som formuleras i Verksamhetsplanen. För år 2024 behandlar Verksamhetsberättelsen för Social- och arbetsmarknadsnämnden uppföljning av SAN Verksamhetsplan 2025 – 2028, viktiga händelser som skett under året 2024, ekonomisk resultaträkning med analys samt kommentar mot prognos för år 2024.

Beslutsunderlag
Bilaga SAN 2025.46 SAN Missiv – Verksamhetsberättelse och Bokslut 2024
Bilaga SAN 2025.47 SAN Verksamhetsberättelse och Bokslut 2024
Föredragning av T.F Socialchef SAN Marina Dickfors & Verksamhetscontroller Katarina Pettersson

Yrkanden
Ordförande Ingela Kilholm Lindström (MP) yrkar,
att Social- och arbetsmarknadsnämnden beslutar,

att fastställa Verksamhetsberättelse och Bokslut 2024 för Social- och arbetsmarknadsnämnden, samt,

att översända den till Kommunstyrelsen.

Beslutsgång
Ordförande ställer sitt eget yrkande mot avslag och finner yrkandet bifallet.

BESLUT
Social- och arbetsmarknadsnämnden beslutar,

att fastställa Verksamhetsberättelse och Bokslut 2024 för Social- och arbetsmarknadsnämnden, samt,

att översända den till Kommunstyrelsen.

Denna paragraf förklaras omedelbart justerad.

Skickas till
Kommunstyrelsen
Ekonomikontoret

Dnr 2024/14

SAN § 13 SAN Uppföljning av Internkontrollplan 2024 helår

INLEDNING

Avrapportering av Internkontrollen skall ske i samband med bokslutet.
Redovisningen sker enligt den mall som Ekonomikontoret har fastställt.

Ekonomiska konsekvenser
Beskriv vilka ekonomiska konsekvenser ärendet kan innebära samt hur det ska finansieras.

Beslutsunderlag
Bilaga SAN 2024.48 SAN Missiv – Helårsuppföljning av Internkontrollplan 2024
Bilaga SAN 2024.49 SAN Helårsuppföljning av Internkontrollplan 2024
Bilaga SAN 2024.50 SAN Internkontrollplan 2024
Föredragning av T.F Socialchef SAN Marina Dickfors

Yrkanden
Ordförande Ingela Kilholm Lindström (MP) yrkar,
att Social- och arbetsmarknadsnämnden beslutar,

att godkänna Uppföljning Internkontrollplan 2024 för Social- och arbetsmarknadsnämnden.

Beslutsgång
Ordförande ställer sitt eget yrkande mot avslag och finner yrkandet bifallet.

BESLUT
Social- och arbetsmarknadsnämnden beslutar,

att godkänna Uppföljning Internkontrollplan 2024 för Social- och arbetsmarknadsnämnden.

Skickas till
Kommunstyrelsen

Årsredovisning

och

Koncernredovisning

för

Sala-Heby Energi AB

556601-2901

Räkenskapsåret

2024-01-01 - 2024-12-31

VD-kommentar

År 2024 har varit ett utmanande, händelserikt och framåtblickande år för Sala-Heby Energi. Vi har fortsatt att utveckla våra verksamhetsområden med ett starkt fokus på hållbarhet, energieffektivisering och trygg energiförsörjning för våra kunder.

Energibranschen är i ständig förändring, och vi har under året anpassat oss till nya marknadsförutsättningar, teknologiska framsteg och ökade kundförväntningar. Genom investeringar i förnybar energi, digitalisering, utveckling av kommunernas laddinfrastruktur och förbättrade elnätstjänster har vi stärkt vår position som en pålitlig och innovativ aktör på den lokala energimarknaden. En höjdpunkt under året var när vi invigde snabbladdare för lastbilar och personbilar vid en viktig knytpunkt för trafiken som passerar i området. En annan driftsättningen av vår egen solcellpark Solvågen. Även uppstarten av det delägda Sala-Heby effekt AB, vilket ska agera på frekvensmarknaden och stärka upp den lokala effekten är värt att nämna.

Organisatoriskt var 2024 ett år av positiva förändringar. Avdelningen Marknad & Försäljning delades upp i AO elhandel, Försäljning och Marknad & Kundservice. Förändringen innebär en accelererad förändringsresa med ett förstärkt ledarskap med målet att både stärka vårt kunderbjudande och att möta det våra kunder efterfrågar. Under året har vi haft flera betydande pensionsavgångar och personer har lämnat ett stort tomrum efter sig. SHE har ett starkt arbetsgivarevarumärke. Vi har lyckats bra med ersättningsrekryteringar. De nya medarbetarna tillför kunskaper och erfarenheter till nytta för att lyfta vårt kunderbjudande ytterligare.

Ekonomin har fortsatt varit svårt ansträngd under 2024. Det beror till övervägande del av den massiva kostnadsökning vi sett på bränslet till fjärrvärmen pga åtgärder kopplade till kriget i Ukraina vilket vi inte fullt ut tagit ut av våra fjärrvärmekunder. Noggrant genomtänkta strategiska beslut och en gemensam insats av alla anställda för att hålla nere påverkbara kostnader gjorde att vi hamnade på rätt sida om nollan. Prognoserna för kommande år ser mer positiva ut och vi ser att 2025 ska kunna bli året då trenden vänder.

Vi går in i framtiden med stor optimism och tillförsikt. Energibranschen står inför många utmaningar, men också fantastiska möjligheter. Genom att fortsätta investera i förnybar energi, innovation och kundnära lösningar ser vi fram emot att stärka vår roll som en drivkraft för den gröna omställningen i Sala och Heby.

Jag vill rikta ett stort tack till våra engagerade medarbetare, våra kunder och våra samarbetspartners. Ert engagemang och förtroende är avgörande för vår fortsatta framgång. Tillsammans bygger vi en mer hållbar och energismart framtid.

Februari 2025

Håkan Carefall
VD

Styrelsen och verkställande direktören för Sala-Heby Energi AB avger följande årsredovisning och koncernredovisning för räkenskapsåret 2024-01-01 - 2024-12-31.

Årsredovisningen är upprättad i svenska kronor, SEK. Om inte annat särskilt anges, redovisas alla belopp i tusentals kronor (Tkr). Uppgifter inom parentes avser föregående år.

Förvaltningsberättelse

Styrelse

Ordinarie ledamöter
Christer Eriksson, ordförande
Göran Hillbom
Bo Kihlström
Ulf Larsson
Sverre Lindqvist
Rickert Olsson
Erik Åberg

Arbetstagarrepresentanter	**Ersättare**
Thomas Pettersson	Viktoria Söder
Mikael Tallrot	Björn Eriksson

Verkställande direktör
Håkan Carefall

Revisorer

Ordinarie	**Ersättare**
Johan Tingström, auktotiserad revisor	Sanna Hellblom Björn, auktoriserad revisor

Lekmannarevisorer

Ordinarie	**Ersättare**
Jan Alriksson	Mikaela Nordin
Per Palm	Elisabeth Nilsson

Ägarförhållanden
Sala-Heby Energi AB (SHE) bildades den 5 december 2000 genom att ett oanvänt bolag, Starta Eget Boxen 2387 AB, förvärvades. Bolaget har sitt säte i Sala kommun.

SHE ägs till 87,5% av Sala kommun och 12,5% av Heby kommun.

SHE har operativa verksamheter i affärsområdesform inom elhandel och värme. SHE är moder i en energikoncern, där också de både helägda dotterbolagen Sala-Heby Energi Elnät AB och Sala-Heby Energi Elnät Service AB ingår.

Information om verksamheten

Övergripande

Sala-Heby Energi ABs verksamhet är att svara för de koncernövergripande funktionerna inom SHE-koncernen, såsom koncernens internbank avseende likvida medel. Dessutom skall Sala-Heby Energi AB svara för hela koncernens produkt- och affärsutveckling. Bolaget bedriver verksamheter av både stödfunktionskaraktär och kärnverksamhet. Till det förstnämnda hör ekonomi, redovisning, personaladministration, kundadministration, verksamhetssystem (MAK), administration, fastighet, inköp och kommunikation. Dessa tjänster är avtalsreglerade mot koncernens övriga affärsområden.

Elhandel

All el som säljs är förnybar. Elhandel verkar inom visionen: ”Vår vision är att leverera 100% förnybar el till konkurrenskraftiga priser med kundens behov i fokus. Vi är det självklara valet av elhandlare för den lokala elanvändaren.”

Elhandel har avtal med rörlig och/eller fast prissättning. Ca 82 % av alla kunder har idag ett helt rörligt avtal. Anvisade kunder eller kunder som inte har gjort ett aktivt val av avtal är idag ca 1 300 st. Dessa kunder tilldelas ett rörligt avtal.
Totalt har företaget vid årets utgång ca 12 730 kunder fördelat på 15 000 förbrukningsanläggningar. Av dessa anläggningar återfinns ca 53 % i Sala kommun, ca 22 % i Heby kommun och resterande utanför ägarkommunerna.

Elförsäljningen 2024 uppgick till ca 185 GWh, en ökning från 159 GWh 2023. Den ökade försäljningsvolymen berodde till stor del på en kall inledning av 2024 vilket föranledde högre förbrukning hos våra kunder, samtidigt som de generellt sett låga elpriserna under året medförde en ökad förbrukning hos vissa större förbrukare med förmåga att anpassa sin produktionsvolym baserat på elpriserna. Utöver detta har även en större upphandlad kund inkommit under 2024.

Värme

Affärsområdet Värme består av produkterna fjärrvärme och elproduktion. Det innefattar allt från anskaffning och mottagning av bränsle till energileverans till kund. Elproduktionen sker i kraftvärmeverket på Silververket i Sala medan fjärrvärme produceras i ett stort antal värmeverk i varierande storlek och plats i de båda ägarkommunerna. Organisatoriskt är affärsområdet indelat i en operativ enhet för all produktion och distribution och en administrativ enhet som arbetar med projektering, optimering, rapportering, dokumentation etc. Underlag för värmeproduktion ökade genom 7 st nyanslutningar som genomfördes under året, varav 6 st var villor och 1 st större fastighet.

Verksamheten har präglats av att skapa hög tillgänglighet och effektivitet. Värmeförsäljningen under året uppgick till 141,8 GWh exklusive anläggningar som gått tillbaka till kund (148,3 GWh). Elproduktionen uppgick till 11,6 GWh (17,4 GWh).

Affärsområdet Värme verkar under affärsidén: "Alla hushåll i Sala och Heby kommuner skall erbjudas ett uppvärmningsalternativ som inte är baserat på fossila bränslen. Att erbjuda fjärrvärmedriven kyla inom kommunerna. Att hitta bränslen lokalt som är hållbara och som inte i samtid uppfattas som bränsle. Vidare att tillse att de restprodukter som uppstår vid förbränning uppfattas och hanteras som resurser".

Marknad och Försäljning

I affärsområde Marknad ingår försäljning av solanläggningar och laddstolpar. I denna avdelning ingår även kundservice samt kommunikation. Marknadsavdelningen tar även hand om eftermarknaden för värme-, solcells- och laddverksamheten.

Gemensam service
I avdelningen ingår ekonomiavdelningen, fastighetsansvar och VD. Dessa områden är kompletterande till den övriga verksamheten i koncernen.

Miljöpåverkan
Bolaget bedriver en anmälnings- och tillståndspliktig verksamhet enligt miljöbalken. Vid ombyggnationen utav kraftvärmeverket ansöktes förnyat miljötillstånd som beviljades och togs utav Sala-Heby Energi i anspråk under November 2020. Miljötillståndet gäller för en samförbränningspanna om 36 MW maximal tillförd effekt för förbränning av avfallsklassade bränslen och en fastbränslepanna med en maximal tillförd effekt av 22 MW samt tre oljepannor på vardera 12 MW. Total tillståndsgiven installerad förbränningseffekt enligt tillståndet är 94 MW, vilket också inkluderar en mindre panna för förbränning av gas om 0,1 MW inom fastigheten Kristina 4:145 och 4:134 i Sala kommun.

Bolagets miljöpåverkan är låg och består till störst del genom utsläpp till luft och vatten från förbränning utav förnyelsebara bränslen. Restprodukter i form utav aska omhändertas och används till stor utsträckning för täckningsmaterial vid deponeringsområden. Övrig indirekt miljöpåverkan finns vid beredning av bränsle från skog och återvinning till panna.

Finansiella risker
Bolagets verksamhet är exponerat för ett flertal risker. Nedan beskrivs de med väsentliga riskerna samt hur bolaget hanterar dessa.

Kreditrisk
Kreditrisken uppstår i transaktioner med kunder och definieras som risken att motparten inte fullgör sina åtaganden. Kreditrisken hanteras genom systematisk kreditbedömning i enlighet med upprättad kreditpolicy.

Ränterisk
Ränterisken hanteras genom ett samarbete med finansiella experter samt att större projekt balanseras med långa räntebindningstider. Detta gäller i stort sett oavsett vilken finansieringslösning som används, d.v.s. lån, leasing eller hyra. Dock i rådande ränteläge är en del finansiering mot rörlig ränta, med bevakning så att de låses om så erfordras. En tydlig policy styr upplåningen.

Anläggningsrisk
Bolagets anläggningar är försäkrade genom försäkringsbolaget Gjensidige på saksidan, på ett fullgott sätt, vilket också gäller försäkringsmässigt täckningsbidrag om anläggningar blir utslagna så att åtaganden inte kan uppfyllas. På ansvarssidan finns försäkring genom Trygg Hansa.

Elprisrisk
Resultatrisk finns på grund av förändringar i marknadspris på den el som säljs till kund. Risken hanteras genom kontinuerlig prissäkring via Eletric Price hos elleverantören, eller att rörliga prisavtal sluts.

Volymrisk - elförbrukning
Risk finns att inköpta volymer ej överensstämmer med förbrukade volymer. Bolaget hanterar risken genom att förbättra och utveckla prognoser över förbrukning av el.

Bränsleprisrisk
Risk att priset ökar på det bränsle som bolaget använder i sina produktionsanläggningar. Bolaget hanterar risken genom längre bränsleavtal med fasta priser.

Skatterisk
EU eller svenska skatte- och incitamentsregler kan förändras. Risk finns för att vissa bränslen ej med ekonomisk lönsamhet kan användas. Risken hanteras genom omvärldsbevakning samt att vara medlemmar i Svebio, Energiföretagen etc.

Personal
I bolaget är antalet anställda på balansdagen 43 (50), varav 14 (13) kvinnor. För koncernen är antalet anställda 64 (64), varav 15 (14) kvinnor.

Beträffande sjukfrånvaron i koncernen är den 2,8 % jämfört med 2,9 % föregående år. För bolaget ligger sjukfrånvaron på 2,1 % (2,4 %). Målsättningen var maximalt 4 %.

Medelåldern för kvinnorna i koncernen är 44 (44) år och för männen 47 (47) år. För alla anställda är medelåldern 46 (46) år.

SHE-koncernen har en aktiv roll i många föreningar och nätverk. Bland dessa kan nämnas Förbundet Agenda 2030, Solel i Sala och Heby ek.förening, Företagarna och lokala föreningar i SHE-ambassadörskap. Samarbeten är mycket viktigt för SHE-koncernen. SHE-koncernen är i sin helhet certifierat enligt miljö ISO 14001:2015, arbetsmiljö enligt OHSAS 18001:2007 samt kvalité enligt ISO 9001:2015.

Arbetsmiljöarbetet har bedrivits i en samverkansgrupp och tre arbetsmiljögrupper.

Investeringar
Investeringar genomförda under året fördelar sig på följande sätt.

tkr	Koncern 2024	Koncern 2023	Moderbolag 2024	Moderbolag 2023
Anläggningar under uppförande (förändring från föregående år)	-20 253	3 748	-15 606	5 298
Inventarier och verktyg	16 119	3 927	16 119	3 859
Eldistributionsanläggningar	25 668			- -
Värmeanläggningar	16 689	22 790	16 689	22 790
Gatubelysning	101	1 136	-	-
Byggnader och markanläggningar, mark	15 821	0	15 821	0
Summa	**54 145**	**50 961**	**23 023**	**31 947**

Finansiering
För att stärka bolagets likviditet har lån om 48 MSEK tagits under året. Omplaceringar av befintliga lån har gjorts.

Framtida utveckling
Forskning och utveckling ses som en viktig del i det långsiktiga arbetet. Samarbeten med branschorganisationer, leverantörer och branschkollegor ges möjligheten att ta del av ny forskning och vara delaktiga i olika forskningsprojekt. SHE har även samarbeten tillsammans med flera skolor däribland Mälardalens Högskola, Uppsala universitet och Sveriges Lantbruksuniversitet. SHE har tyvärr inte kunnat ta emot studiebesök under året med anledning av pandemiläget.

Energibranschen har en stor utmaning framför sig. Hur kan Sala-Heby Energi möta det ökade behovet av el och effekt som kommer att behövas i framtiden. Vad händer t.ex. när kunden kommer hem från jobbet och vill ladda sin elbil samtidigt som det är en köldknäpp och huset värms med bergvärme? Till det ska även hänsyn tas till elnätets effekttaxa och när energiförbrukningen ger minst påverkan på elnätet. SHE kommer att behöva styra dessa snabba svängningar, både på produktions- och konsumtionssidan. Det kommer att behövas ett systemtänk, inte bara för det större centrala energisystemet, utan även för energisystemet i den enskilda hus. Ett system där alla energienheter jobbar ihop. Med den variation vi kommer att ha på både produktions- och konsumtionssidan, så kommer det löna sig att lagra elen och effekten lokalt istället för att sälja tillbaka den till det centrala elnätet. Batterierna kommer att få en stor betydelse men är lättare att optimera i systemet i teorin än i verkligheten.

Forskning och utveckling
Forskning och utveckling är viktiga frågor för det långsiktiga arbetet i koncernen. Mycket av forskningen finns hos branschorganisationer, men mycket sker också tillsammans med olika leverantörer och branschkollegor.

Verksamheten under räkenskapsåret
Verksamheten har under året bedrivits i koncernform med ett operativt moderbolag och två helägda operativa dotterbolag.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

Elnätverksamheten har befunnit sig i en omfattande utbyggnasfas. Inom Sala tätort har fem nya nätstationer etablerats till följd av ökad efterfrågan från effektkrävande kunder, däribland en ny skola, laddinfrastruktur, batterilagringssystem och solenergiproduktion. Vidare har två luftledningar markkablerats vid Staffansbo och Horsbäck, vilket bidrar till ett mer robust och driftsäkert elnät.
Under året ingicks flera samarbetsavtal med Vattenfall Eldistribution. Dessa avtal omfattar bland annat samförläggning av en ny utledning upp till Bråstaborg samt övertagandet av Hoberget och reservmatning vid Heby. Dessa projekt planeras att genomföras under 2025 och kommer att skapa betydande förutsättningar för att ansluta ytterligare kunder till elnätet framöver.

Vid årets slut beslutades en revidering av elnätstariffen, vilket innefattar en sänkning av energiavgiften från och med den 1 januari 2025. Denna sänkning får samtliga elnätskunder ta del av.

I värmeverksameten har de enormt höga bränslepriserna, det något lägre elpriset samt hög konkurrens om den bränsle som finns på marknaden skapat lönsamhetsproblem. Under året har turbinen som producerar elektrictet inte kunnat prestera som förväntat, även det på grund av bränslefaktorer. På grund av dessa omständigheter var en höjning av fjärrvärmepriset nödvändig för verksamhetens fortsatta drift. Prisökningen för kund genomfördes från augusti månad.

Marknad och försäljning har under året genomgått en organisatorisk förändring men har fortsatt haft fullt fokus på försäljningsinsatser och samarbeten för att stärka företagets affärsutveckling. Samarbetet med övriga affärsområden har varit centralt i detta arbete. Affärsområdets huvudsakliga fokus har legat på fjärrvärme, serviceavtal, energilagring genom solenergi och batterier samt att vara drivande i utbyggnaden av laddinfrastruktur i våra kommuner.

Efterfrågan på fjärrvärme har minskat, vilket främst bedöms bero på prisjusteringar som gjorts under 2023 och 2024. Trots detta ses en viss återhämtning i intresset.
Marknaden för nya solanläggningar har fortsatt att avta. Däremot har intresset för batterilösningar för energilagring ökat markant. Detta är delvis ett resultat av riktade kommunikationsinsatser till befintliga solenergikunder.

Under året har SHE bidragit till att färdigställa totalt 44 nya laddpunkter. Av dessa är 14 snabbladdningspunkter, varav 8 är anpassade för lastbilar, utöver de 30 laddpunkterna för personbilar.

Trots marknadsutmaningar ses en fortsatt potential för tillväxt och utveckling inom kärnområdena och det fortsätts att prioritera nära samarbete med kunder och affärspartners.

Elhandel konstaterade att medelspotpriset för 2024 i SE3 blev 40,88 öre/kWh, en minskning från 58,98 öre/kWh året innan. Detta berodde delvis på en rekordhög produktion från vindkraft (40 TWh, +18 %) och solkraft (4 TWh, +33 %).
Antalet timmar med negativa priser under 2024 uppgick till 651, till stor del på grund av den ökade andelen förnybar energi. Årets lägsta pris blev -69 öre/kWh den 11 augusti, kl. 13-14. Augustis medelspotpris, som blev 8,54 öre/kWh, var det lägsta på många år.
Årets dyraste timme inträffade den 12 december, kl. 17-18, då priset nådde 816 öre/kWh. Detta orsakades av fenomenet "Dunkelflaute" i Tyskland, med väldigt låg vind- och solproduktion.
2024 var också året då flödesbaserad kapacitetsberäkning infördes i november. Även om det är för tidigt att dra några definitiva slutsatser, tyder mycket på att det har lett till större prisskillnader mellan Sveriges elområden.

SHE jobbar fortsatt utifrån en antagen riskpolicy, vilken grundar sig i ägardirektiven, som innebär att vi ska sträva efter att minimera våra risker kopplade till våra fasta avtal. Detta tillsammans med ett ökat intresse från våra kunder att kunna teckna kortare fastprisavtal föranledde lanseringen av en ny vintersäkringsprodukt under hösten 2024, ”Trygg Vinter”. Avtalet minskar företagets risker kopplade till fastprisavtal under sommarhalvåret, samtidigt som det ger kunderna möjlighet att säkra sitt elpris under den period på året som risken för höga elpriser är som mest påtaglig. De traditionella fastprisavtalen finns fortsatt kvar i företagets utbud av avtal för de som vill säkra sitt elpris över längre tid.

Flerårsöversikt (Tkr)

Koncernen	**2024**	**2023**	**2022**	**2021**	**2020**
Nettoomsättning	380 834	388 498	420 427	333 671	247 683
Resultat efter finansiella poster	639	16 472	16 537	17 403	2 836
Balansomslutning	683 180	661 997	652 316	616 123	577 673
Soliditet (%)	21,4	22,1	20,5	19,1	17,9
Avkastning på totalt kap. (%)	1,4	3,4	3,8	4,1	1,7
Avkastning på eget kap. (%)	0,4	10,8	12,4	14,8	2,8

Moderbolaget	**2024**	**2023**	**2022**	**2021**	**2020**
Nettoomsättning	283 268	308 315	347 078	253 791	179 885
Resultat efter finansiella poster	-30 157	-15 761	4 395	1 938	-9 677
Balansomslutning	563 839	530 935	504 233	503 788	466 969
Medelantalet anställda	42	44	40	33	34
Soliditet (%)	21,7	23,1	23,0	23,2	23,7
Avkastning på totalt kap. (%)	neg	neg	1,5	0,9	neg
Avkastning på eget kap. (%)	neg	neg	3,6	1,7	neg

För definitioner av nyckeltal, se Redovisnings- och värderingsprinciper.

Förändringar i eget kapital

Koncernen	Aktie-kapital	Övrigt tillskjutet kapital	Annat eget kapital inkl. årets resultat	Totalt
Belopp vid årets ingång	5 500	900	139 892	**146 292**
Disposition enligt beslut av årsstämman:				
Utdelning			-522	**-522**
Årets resultat			564	**564**
Belopp vid årets utgång	**5 500**	**900**	**139 934**	**146 334**

Moderbolaget	Aktie-kapital	Reserv-fond	Balanserat resultat	Årets resultat	Totalt
Belopp vid årets ingång	5 500	900	9 482	-941	**14 941**
Disposition enligt beslut av årsstämman:					
Utdelning			-522		**-522**
Balanseras i ny räkning			-942	941	**-1**
Årets resultat				-595	**-595**
Belopp vid årets utgång	**5 500**	**900**	**8 018**	**-595**	**13 823**

Aktiekapitalet består av 55 000 aktier med kvotvärde 100 kr.

Förslag till vinstdisposition

Styrelsen föreslår att till förfogande stående vinstmedel (kronor):

balanserad vinst	8 018 463
årets förlust	-594 883
	7 423 580
disponeras så att	
till aktieägare utdelas (8,2 kr per aktie)	451 000
i ny räkning överföres	6 972 580
	7 423 580

Den föreslagna utdelningen till aktieägarna sänker bolagets soliditet till 21,8 % och behåller koncernens soliditet oförändrad på 21,4 %. Soliditeten är god mot bakgrund av att bolagets och koncernens verksamhet fortsatt bedrivs med betryggande lönsamhet. Likviditeten i bolaget och koncernen bedöms kunna upprätthållas på en likaledes betryggande nivå.

Styrelsens uppfattning är att den föreslagna utdelningen ej hindrar bolaget från att fullgöra sina förpliktelser på kort och lång sikt, ej heller att fullgöra erforderliga investeringar. Den föreslagna utdelningen kan därmed försvaras med hänsyn till vad som anförs i ABL 17 kap 3 § 2-3 st. (försiktighetsregeln).

Koncernens och moderbolagets resultat och ställning i övrigt framgår av efterföljande resultat- och balansräkningar samt kassaflödesanalyser med noter.

Koncernens Resultaträkning

Tkr

	Not	2024-01-01 -2024-12-31	2023-01-01 -2023-12-31
	1		
Nettoomsättning	3	380 834	388 498
Övriga rörelseintäkter		6 006	9 164
		386 840	**397 662**
Rörelsens kostnader			
Handelsvaror		-208 208	-177 927
Övriga externa kostnader	4, 5	-70 212	-102 867
Personalkostnader	6	-58 857	-55 082
Avskrivningar och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	7	-39 762	-36 354
Övriga rörelsekostnader		-307	-719
		-377 346	**-372 949**
Rörelseresultat		**9 494**	**24 713**
Resultat från finansiella poster			
Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar		104	106
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		346	425
Räntekostnader och liknande resultatposter		-9 305	-8 772
		-8 855	**-8 242**
Resultat efter finansiella poster		**639**	**16 471**
Resultat före skatt		**639**	**16 471**
Skatt på årets resultat	8	-9	-276
Uppskjuten skatt		-66	-3 242
Årets resultat		**565**	**12 954**
Hänförligt till moderföretagets aktieägare		565	12 955

Koncernens Balansräkning
Tkr

	Not	2024-12-31	2023-12-31
	1		
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader och mark	9	21 555	6 585
Maskiner och andra tekniska anläggningar	10	492 730	487 040
Inventarier, verktyg och installationer	11	18 414	4 729
Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar	12	26 376	39 536
		559 075	**537 890**
Finansiella anläggningstillgångar	13		
Andelar i intresseföretag och gemensamt styrda företag		300	0
Fordringar hos intresseföretag och gemensamt styrda företag		8 300	0
Andra långfristiga värdepappersinnehav		705	705
Andra långfristiga fordringar		7 034	6 598
		16 339	**7 303**
Summa anläggningstillgångar		**575 414**	**545 192**
Omsättningstillgångar			
Varulager m m			
Råvaror och förnödenheter		18 974	11 046
Pågående arbete för annans räkning	14	38	9 096
		19 012	**20 142**
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		29 867	33 455
Aktuella skattefordringar		2 101	1 586
Övriga fordringar		1 136	687
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	15	55 650	60 934
		88 754	**96 663**
Summa omsättningstillgångar		**107 766**	**116 805**
SUMMA TILLGÅNGAR		**683 180**	**661 997**

Koncernens Balansräkning

Tkr

	Not	2024-12-31	2023-12-31
	1		
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
Eget kapital hänförligt till moderföretagets aktieägare			
Aktiekapital		5 500	5 500
Reserver		900	900
Annat eget kapital inklusive årets resultat		139 934	139 892
Eget kapital hänförligt till moderföretagets aktieägare		**146 334**	**146 292**
Summa eget kapital		**146 334**	**146 292**
Avsättningar			
Avsättningar för uppskjuten skatt		54 093	54 028
Övriga avsättningar	16	7 376	6 993
		61 469	**61 021**
Långfristiga skulder			
Skulder till kreditinstitut	17	371 650	327 512
		371 650	**327 512**
Kortfristiga skulder			
Checkräkningskredit		5 270	5 310
Skulder till kreditinstitut		3 861	9 643
Leverantörsskulder		40 739	43 890
Övriga skulder		21 630	28 014
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	18	32 227	40 315
		103 727	**127 173**
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		**683 180**	**661 997**

Koncernens Kassaflödesanalys

Tkr

	Not 1	2024-01-01 -2024-12-31	2023-01-01 -2023-12-31
Den löpande verksamheten			
Resultat efter finansiella poster		639	16 472
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet m.m	19	40 433	37 340
Betald skatt		-524	679
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital		**40 548**	**54 490**
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital			
Förändring av varulager och pågående arbeten		-5 962	-7 120
Förändring kundfordringar		3 588	9 741
Förändring av kortfristiga fordringar		4 835	354
Förändring leverantörsskulder		-3 151	-30 355
Förändring av kortfristiga skulder		-14 471	36 034
Kassaflöde från den löpande verksamheten		**25 387**	**63 144**
Investeringsverksamheten			
Investeringar i materiella anläggningstillgångar		-54 145	-50 963
Investeringar i finansiella anläggningstillgångar		-9 036	-409
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar		0	133
Kassaflöde från investeringsverksamheten		**-63 181**	**-51 239**
Finansieringsverksamheten			
Upptagna lån		48 000	0
Amortering av lån		-9 644	-8 954
Utbetald utdelning		-522	-402
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		**37 834**	**-9 356**
Årets kassaflöde		**40**	**2 550**
Likvida medel vid årets början			
Likvida medel vid årets början		-5 310	-7 860
Likvida medel vid årets slut		**-5 270**	**-5 309**

Moderbolagets Resultaträkning

Tkr

	Not	2024-01-01 -2024-12-31	2023-01-01 -2023-12-31
	1		
Rörelsens intäkter			
Nettoomsättning	3	283 268	308 315
Övriga rörelseintäkter		16 469	21 243
		299 737	**329 558**
Rörelsens kostnader			
Handelsvaror		-204 711	-193 099
Övriga externa kostnader	4, 5	-60 736	-92 509
Personalkostnader	6	-37 978	-36 690
Avskrivningar och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	7	-19 956	-17 644
Övriga rörelsekostnader		-18	-53
		-323 399	**-339 995**
Rörelseresultat		**-23 662**	**-10 437**
Resultat från finansiella poster			
Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar		104	106
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		324	405
Räntekostnader och liknande resultatposter		-6 923	-5 835
		-6 495	**-5 324**
Resultat efter finansiella poster		**-30 157**	**-15 761**
Bokslutsdispositioner	20	29 360	14 610
Resultat före skatt		**-797**	**-1 151**
Skatt på årets resultat	8	202	210
Årets resultat		**-595**	**-941**

Moderbolagets Balansräkning

Tkr

	Not 1	2024-12-31	2023-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar			
Immateriell rättighet	21	1 021	2 043
		1 021	**2 043**
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader och mark	9	20 502	5 503
Produktions- och distributionsanläggning	10	270 369	269 872
Inventarier, verktyg	11	17 876	3 677
Pågående nyanläggningar	12	16 014	24 528
		324 761	**303 580**
Finansiella anläggningstillgångar	13		
Andelar i dotterföretag	22	103 145	103 145
Andelar i intresseföretag och gemensamt styrda företag		300	0
Värdepappersinnehav		705	705
Fordringar hos intresseföretag och gemensamt styrda företag		8 300	0
Andra långfristiga fordringar		3 677	3 573
		116 127	**107 423**
Summa anläggningstillgångar		**441 909**	**413 046**
Omsättningstillgångar			
Varulager m m			
Råvaror och förnödenheter		18 974	11 046
Pågående arbete för annans räkning	14	38	9 096
		19 012	**20 142**
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		29 867	33 455
Fordringar hos koncernföretag		33 990	12 607
Skattefordringar		0	835
Övriga fordringar		72	652
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	15	38 989	43 987
		102 918	**91 536**
Kassa och bank		0	6 211
Summa omsättningstillgångar		**121 930**	**117 889**
SUMMA TILLGÅNGAR		**563 839**	**530 935**

Moderbolagets Balansräkning

Tkr

	Not	2024-12-31	2023-12-31
	1		

Moderbolagets Balansräkning

Tkr

	Not	2024-12-31	2023-12-31
	1		
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
Bundet eget kapital			
Aktiekapital		5 500	5 500
Reservfond		900	900
		6 400	**6 400**
Fritt eget kapital			
Balanserad vinst eller förlust		8 018	9 482
Årets resultat		-595	-941
		7 423	**8 541**
Summa eget kapital		**13 823**	**14 941**
Obeskattade reserver	23	136 655	135 315
Avsättningar			
Uppskjuten skatteskuld		210	421
Övriga avsättningar	16	4 266	4 136
Summa avsättningar		**4 476**	**4 557**
Långfristiga skulder			
Skulder till kreditinstitut	17	329 225	281 225
Skulder till koncernföretag		8 074	9 074
Summa långfristiga skulder		**337 299**	**290 299**
Kortfristiga skulder			
Checkräkningskredit		5 271	0
Leverantörsskulder		34 447	36 794
Aktuella skatteskulder		59	0
Övriga skulder		6 587	12 705
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	18	25 222	36 324
Summa kortfristiga skulder		**71 586**	**85 823**
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		**563 839**	**530 935**

Moderbolagets Kassaflödesanalys

Tkr

	Not 1	2024-01-01 -2024-12-31	2023-01-01 -2023-12-31
Den löpande verksamheten			
Resultat efter finansiella poster		-30 157	-15 761
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet	19	20 086	18 295
Betald skatt		886	1 457
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring av rörelsekapital		**-9 185**	**3 991**
Kassaflöde från förändring av rörelsekapitalet			
Förändring av varulager och pågående arbete		-5 963	-7 120
Förändring av kundfordringar		3 588	9 740
Förändring av kortfristiga fordringar		20 389	37 979
Förändring av leverantörsskulder		-2 347	-25 186
Förändring av kortfristiga skulder		-22 715	28 450
Kassaflöde från den löpande verksamheten		**-16 233**	**47 854**
Investeringsverksamheten			
Investeringar i materiella anläggningstillgångar		-33 023	-31 948
Investeringar i finansiella anläggningstillgångar		-8 704	-43
Kassaflöde från investeringsverksamheten		**-41 727**	**-31 991**
Finansieringsverksamheten			
Upptagna lån		48 000	0
Amortering av lån		-1 000	-1 000
Utbetald utdelning		-522	-402
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		**46 478**	**-1 402**
Årets kassaflöde		**-11 482**	**14 461**
Likvida medel vid årets början			
Likvida medel vid årets början		6 211	-8 250
Likvida medel vid årets slut		**-5 271**	**6 211**

Noter
Tkr

Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänna upplysningar
Årsredovisningen och koncernredovisningen är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen och BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3).

Intäkter
Nettoomsättningen omfattar försäljningsintäkter från kärnverksamheten, dvs. produktion, försäljning och distribution av el, värme, elhandel, anslutningsavgifter samt andra intäkter såsom entreprenadavtal. I de fall varor och tjänster byts mot likartade varor och tjänster redovisas ingen intäkt. Samtliga intäkter värderas till det belopp som influtit eller beräknas inflyta, dvs. med hänsyn till rabatter och efter avdrag för moms och redovisas i posten nettoomsättning.

Tjänste- och entreprenaduppdrag redovisas enligt principen om successiv vinstavräkning, dvs. att intäkter och kostnader redovisas i förhållande till projektets färdigställandegrad. Färdigställandegraden fastställs genom en jämförelse mellan beräknade och faktiska utgifter på balansdagen.

Befarade förluster redovisas omedelbart.

Försäkringsersättningar vid driftsstopp, skador etc. som helt eller delvis täcks av försäkringsersättning redovisas som en beräknad försäkringsersättning när denna kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Försäkringsersättningar redovisas i posten Övriga rörelseintäkter.

Offentliga bidrag, bidrag som erhållits för förvärv av en anläggningstillgång reducerar anläggningstillgångens redovisade anskaffningsvärde. Övriga offentliga bidrag redovisas i posten Övriga rörelseintäkter. Från år 2018 redovisas inte längre energiskatten i resultaträkningen. Även år 2017 har justerats för att åren ska vara jämförbara.

Inkomstskatter
Inkomstskatter utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Inkomstskatt redovisas i resultaträkningen utom då den underliggande transaktionen redovisas i eget kapital varvid även tillhörande skatteeffekt redovisas i eget kapital. Aktuella skattefordringar och skatteskulder samt uppskjutna skattefordringar och skatteskulder kvittas om det finns en legal rätt till kvittning.

Uppskjuten skatt är inkomstskatt för skattepliktiga resultat avseende framtida räkenskapsår till följd av tidigare transaktioner eller händelser. Uppskjuten skatt beräknas på samtliga temporära skillnader, dvs. skillnaden mellan de redovisade värdena för tillgångar och skulder och deras skattemässiga värden samt skattemässiga underskott. Uppskjuten skatt redovisas inte på temporära skillnader som härrör från den första redovisningen av goodwill. Förändringar i uppskjuten skatteskuld eller uppskjuten skattefordran redovisas i resultaträkningen om inte förändringen är hänförlig till en post som redovisas i eget kapital.

Uppskjuten skatteskuld och uppskjuten skattefordran värderas enligt de skattesatser och skatteregler som är beslutade före balansdagen.

Immateriella anläggningstillgångar
Immateriella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar.

Förvärvad rättighet att köpa ut leasad kraftvärmeanläggning, avskrivning sker linjärt med 1 021 tkr årligen fram till 2025 då leasingavtalet löper ut
Avskrivning sker linjärt över den förväntade nyttjandeperioden med hänsyn till väsentligt restvärde. Följande avskrivningsprocent tillämpas:

Materiella anläggningstillgångar
Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår utgifter som direkt kan hänföras till förvärvet av tillgången. När en komponent i en anläggningstillgång byts ut, utrangeras eventuell kvarvarande del av den gamla komponenten och den nya komponentens anskaffningsvärde aktiveras. Tillkommande utgifter som avser tillgångar som inte delas upp i komponenter läggs till anskaffningsvärdet om de beräknas ge företaget framtida ekonomiska fördelar, till den del tillgångens prestanda ökar i förhållande till tillgångens värde vid anskaffningstidpunkten. Utgifter för löpande reparation och underhåll redovisas som kostnader. Materiella anläggningstillgångar skrivs av systematiskt över tillgångens bedömda nyttjandeperiod. När tillgångarnas avskrivningsbara belopp fastställs, beaktas i förekommande fall tillgångens restvärde. Bolagets mark har obegränsad nyttjandeperiod och skrivs inte av. Linjär avskrivningsmetod används för övriga typer av materiella tillgångar.

Följande avskrivningstider tillämpas:

Byggnader	
Stommar	100 år
Fasader, yttertak, fönster	50 år
Hissar, ledningssystem	40 år
Övrigt	40 år
Distributionsanläggningar, elnät	40 år
Mätare	5-15 år
Produktionsanläggningar, fjärrvärme	30 år
Distributionsanläggningar, fjärrvärme	40 år
Hemvärmeanläggningar	15-20 år
Gatubelysningsanläggningar	20 år
Inventarie, verktyg och installationer	5-10 år

Inga låneutgifter aktiveras.

Nedskrivning av icke-finansiella tillgångar
När det finns en indikation på att en tillgångs värde minskat, görs en prövning av nedskrivningsbehov. Har tillgången ett återvinningsvärde som är lägre än det redovisade värdet, skrivs den ner till återvinningsvärdet. Vid bedömning av nedskrivningsbehov grupperas tillgångarna på de lägsta nivåer där det finns separata identifierbara kassaflöden (kassagenererande enheter). För tillgångar, andra än goodwill, som tidigare skrivits ner görs per varje balansdag en prövning av om återföring bör göras. I resultaträkningen redovisas nedskrivningar och återföringar av nedskrivningar i den funktion där tillgången nyttjas.

Leasingavtal

Rättigheter och skyldigheter enligt finansiella leasingavtal där koncernen är leasetagare redovisas i koncernredovisningen som tillgång och skuld i balansräkningen. Tillgången och skulden redovisas vid första redovisningstillfället till det lägsta av tillgångens verkliga värde och nuvärdet av minileaseavgifterna.

Förpliktelsen enligt finansiella leasingavtal redovisas som lång- respektive kortfristig skuld. Betalningar av minimileaseavgifter redovisas som ränta och amortering av skulderna.

I företaget redovisas samtliga leasingavtal som operationell leasing (hyresavtal), oavsett om avtalen är finansiella eller operationella. Leasingavgiften redovisas som en kostnad linjärt över leasingperioden. Leasingintäkterna redovisas linjärt under leasingperioden.

Finansiella instrument

Finansiella instrument som redovisas i balansräkningen inkluderar värdepapper, kundfordringar och övriga fordringar, kortfristiga placeringar, leverantörsskulder, och låneskulder. Finansiella tillgångar tas bort från balansräkningen när rätten att erhålla kassaflöden från instrumentet har löpt ut eller överförts och koncernen har överfört i stort sett alla risker och förmåner som är förknippade med äganderätten.

Finansiella skulder tas bort från balansräkningen när förpliktelserna har reglerats eller på annat sätt upphört.

Kundfordringar och övriga fordringar

Fordringar redovisas som omsättningstillgångar med undantag för poster med förfallodag mer än 12 månader efter balansdagen, vilka klassificeras som anläggningstillgångar. Fordringar tas upp till det belopp som förväntas bli inbetalt efter avdrag för individuellt bedömda osäkra fordringar.

Låneskulder och leverantörsskulder

Låneskulder och leverantörsskulder redovisas initialt till anskaffningsvärde efter avdrag för transaktionskostnader. Skiljer sig det redovisade beloppet från det belopp som ska återbetalas vid förfallotidpunkten periodiseras mellanskillnaden som räntekostnad över lånets löptid med hjälp av instrumentets effektivränta. Härigenom överensstämmer vid förfallotidpunkten det redovisade beloppet och det belopp som ska återbetalas.

Varulager

Varulager värderas enligt lägsta värdets princip, dvs. till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet. Anskaffningsvärdet utgörs av inköpspris och utgifter direkt hänförliga till inköpet. Nettoförsäljningsvärdet utgörs av det uppskattade försäljningspriset i den löpande verksamheten med avdrag för uppskattade kostnader för färdigställande och för att åstadkomma en försäljning

Avsättningar

En avsättning redovisas i balansräkningen när koncernen har en legal eller informell förpliktelse som en följd av en inträffad händelse och det är sannolikt att ett utflöde av resurser kommer att krävas för att reglera åtagandet och en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras. Om effekten av när i tiden betalningen sker är väsentlig redovisas avsättningen till nuvärdet av de framtida betalningar som krävs för att reglera förpliktelsen. Diskonteringsräntan utgörs av den räntesats som före skatt avspeglar aktuell marknadsbedömning av det tidsberoende värdet av pengar och de risker som är förknippade med framtida betalningar till den del riskerna inte beaktas genom att justeringar gjorts vid bedömningen av de framtida betalningarna.

Obeskattade reserver
Obeskattade reserver redovisas med bruttobelopp i balansräkningen, inklusive den uppskjutna skatteskuld som är hänförlig till reserverna.

Bokslutsdispositioner
Förändringar av obeskattade reserver redovisas som bokslutsdispositioner i resultaträkningen. Koncernbidrag redovisas som bokslutsdispositioner.

Ersättningar till anställda
Kortfristiga ersättningar:
Kortfristiga ersättningar i koncernen utgörs av lön, sociala avgifter, betald semester, betald sjukfrånvaro, sjukvård och bonus. Kortfristiga ersättningar redovisas som en kostnad och en skuld då det finns en legal eller informell förpliktelse att betala ut en ersättning.

Ersättningar efter avslutad anställning:
I koncernen förekommer såväl avgiftsbestämda som förmånsbestämda pensionsplaner. I avgiftsbestämda planer betalar företaget fastställda avgifter till ett annat företag och har inte någon legal eller informell förpliktelse att betala något ytterligare även om det andra företaget inte kan uppfylla sitt åtagande. Koncernens resultat belastas för kostnader i takt med att de anställdas pensionsberättigande tjänster utförts.

Vid förmånsbestämda planer står företaget i allt väsentligt riskerna för att ersättningarna kommer att kosta mer än förväntat och att avkastningen på relaterade tillgångar kommer att avvika från förväntningarna. Koncernen redovisar förmånsbestämda pensionsplaner i enlighet IAS 19. Premien för den förmånsbestämda pensionen är individuellt beräknad och är bland annat beroende av lön och förväntad återstående tjänstgöring. Den förmånsbestämda pensionen ger anställda som omfattas av pensionsplanen förmåner i form av en garanterad nivå på pensionsutbetalningarna under tre år. Beräkning av den förmånsbestämda pensionen har gjorts av PRI i enlighet med grunder fastställda av Finansinspektionen (FFFS 2007:31). För 2022 innebär det en diskonteringsränta på 0,2 % med dödlighetsantagande enligt DUS06. Den beräknade pensionsskulden inklusive därpå reserverad särskild löneskatt redovisas under Avsättning för pensioner.

Kassaflödesanalys
Kassaflödesanalysen upprättas enligt indirekt metod. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medfört in- eller utbetalningar. Som likvida medel klassificerar företaget, förutom kassamedel, disponibla tillgodohavanden hos banker och andra kreditinstitut samt kortfristiga likvida placeringar som är noterade på en marknadsplats och har en kortare löptid än tre månader från anskaffningstidpunkten.

Nyckeltalsdefinitioner
Soliditet (%)
Justerat eget kapital (eget kapital och obeskattade reserver med avdrag för uppskjuten skatt) i procent av balansomslutning.

Avkastning på totalt kap. (%)
Rörelseresultat plus finansiella intäkter i procent av balansomslutningen.

Avkastning på eget kap. (%)
Resultat efter finansiella poster i procent av justerat eget kapital (eget kapital och obeskattade reserver med avdrag för uppskjuten skatt).

Not 2 Uppskattningar och bedömningar
Koncernen
Moderbolaget

Upprättande av års- och koncernredovisning enligt K3 kräver att företagsledning och styrelse gör antaganden om framtiden och andra viktiga källor till osäkerhet i uppskattningar på balansdagen som innebär en betydande risk för en väsentlig justering av de redovisade värdena för tillgångar och skulder i framtiden. Det görs också bedömningar som har betydande effekt på de redovisade beloppen i denna års- och koncernredovisning.

Uppskattningar och bedömningar baseras på historisk erfarenhet och andra faktorer som under rådande förhållanden anses vara rimliga. Resultatet av dessa uppskattningar och bedömningar används sedan för att fastställa redovisade värden på tillgångar och skulder som inte framgår tydligt från andra källor.

Uppskattningar och bedömningar ses över årligen.

Det slutliga utfallet av uppskattningar och bedömningar kan komma att avvika från nuvarande uppskattningar och bedömningar. Effekterna av ändringar i dessa redovisas i resultaträkningen under det räkenskapsår som ändringen görs samt under framtida räkenskapsår om ändringen påverkar både aktuellt och kommande räkenskapsår.

Viktiga uppskattningar och bedömningar beskrivs nedan.

Inkomstskatter och uppskjutna skatter
Koncernen redovisar i sin balansräkning uppskjutna skattefordringar och skulder vilka förväntas bli realiserade i framtida perioder. Vid beräkning av dessa uppskjutna skatter måste vissa antaganden och uppskattningar göras avseende framtida skattekonsekvenser som hänför sig till skillnaden mellan i balansräkningen redovisade tillgångar och skulder och motsvarande skattemässiga värden.

Not 3 Nettoomsättningens och rörelseresultatets fördelning på rörelsegrenar
Koncernen

	2024-01-01 -2024-12-31	2023-01-01 -2023-12-31
Nettoomsättningen per rörelsegren		
Verksamhet Administration	2	947
Verksamhet Elnät och elentreprenad	106 405	109 694
Verksamhet Produktion värme	143 651	139 048
Verksamhet Marknad	127 883	138 521
Verksamhet Service	5 362	288
	383 303	**388 498**
Rörelseresultat per rörelsegren		
Verksamhet Administration	-6 317	-3 467
Verksamhet Elnät och elentreprenad	26 379	32 346
Verksamhet Produktion värme	-19 026	-11 301
Verksamhet Marknad	3 636	6 772
Verksamhet Service	4 824	363
	9 496	**24 713**

Moderbolaget

	2024-01-01 -2024-12-31	2023-01-01 -2023-12-31
Nettoomsättningen per rörelsegren		
Verksamhet Administration	477	9 097
Verksamhet Produktion värme	143 790	140 516
Verksamhet Marknad	139 002	158 702
	283 269	**308 315**
Rörelseresultat per rörelsegren		
Verksamhet Administration	-6 045	-3 467
Verksamhet Produktion värme	-21 425	-13 742
Verksamhet Marknad	3 808	6 772
	-23 662	**-10 437**

Not 4 Arvode till revisorer
Koncernen

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning, övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter.

	2024-01-01 -2024-12-31	2023-01-01 -2023-12-31
PWC		
Revisionsuppdrag	342	311
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	130	123
Skatterådgivning		41
	472	**475**

Moderbolaget

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning, övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter.

	2024-01-01 -2024-12-31	2023-01-01 -2023-12-31
PWC		
Revisionsuppdrag	248	226
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	88	83
Skatterådgivning	0	41
	336	**350**

Not 5 Leasingavtal
Koncernen

Samtliga finansiella leasingavgifter redovisas som operationell leasing i moderbolaget. Under 2000 har ett finansiellt leasingavtal ingåtts avseende nyttjande av kraftvärmeverk. Leasingavtalet löper vidare med en uppsägningstid på 30 dagar. Dessutom finns finansiella leasingavtal avseende återkylare samt en mindre värmeanläggning. Nominella värdet av framtida minimi-leasingavgifter avseende icke uppsägningsbara leasingavtal fördelar sig enligt följande:

Framtida leasingavgifter, för icke uppsägningsbara leasingavtal, förfaller till betalning enligt följande:

	2024-01-01 -2024-12-31	2023-01-01 -2023-12-31
Inom ett år	1 806	1 779
Senare än ett år men inom fem år	7 500	7 389
Senare än fem år	7 637	9 554
	16 943	**18 722**

Årets leasingkostnader avseende leasingavtal, uppgår till 9 899 tkr (10 315 tkr).

Moderbolaget

Samtliga finansiella leasingavgifter redovisas som operationell leasing i moderbolaget. Under 2000 har ett finansiellt leasingavtal ingåtts avseende nyttjande av kraftvärmeverk. Leasingavtalet löper vidare med en uppsägningstid på 30 dagar. Dessutom finns finansiella leasingavtal avseende återkylare samt en mindre värmeanläggning. Nominella värdet av framtida minimi-leasingavgifter avseende icke uppsägningsbara leasingavtal fördelar sig enligt följande:

Framtida leasingavgifter, för icke uppsägningsbara leasingavtal, förfaller till betalning enligt följande:

	2024-01-01 -2024-12-31	2023-01-01 -2023-12-31
Inom ett år	1 806	1 779
Senare än ett år men inom fem år	7 500	7 389
Senare än fem år	7 637	9 554
	16 943	**18 722**

Årets leasingkostnader avseende leasingavtal, uppgår till 9 899 tkr (10 315 tkr).

Not 6 Anställda och personalkostnader
Koncernen

	2024-01-01 -2024-12-31	2023-01-01 -2023-12-31
Medelantalet anställda		
Kvinnor	14	14
Män	50	53
	64	**67**
Löner och andra ersättningar		
Styrelse och verkställande direktör	1 357	1 311
Övriga anställda	33 429	32 210
	34 786	**33 521**
Sociala kostnader		
Pensionskostnader för styrelse och verkställande direktör	1 073	985
Pensionskostnader för övriga anställda	10 810	8 164
Övriga sociala avgifter enligt lag och avtal	10 979	10 466
	22 862	**19 615**
Totala löner, ersättningar, sociala kostnader och pensionskostnader	**57 648**	**53 136**

Moderbolaget

	2024-01-01 -2024-12-31	2023-01-01 -2023-12-31
Medelantalet anställda		
Kvinnor	13	13
Män	29	31
	42	**44**
Löner och andra ersättningar		
Styrelse och verkställande direktör	1 357	1 311
Övriga anställda	21 225	20 640
	22 582	**21 951**
Sociala kostnader		
Pensionskostnader för styrelse och verkställande direktör	1 073	985
Pensionskostnader för övriga anställda	6 593	5 971
Övriga sociala avgifter enligt lag och avtal	7 045	6 811
	14 711	**13 767**
Totala löner, ersättningar, sociala kostnader och pensionskostnader	**37 293**	**35 718**
Könsfördelning bland ledande befattningshavare		
Andel kvinnor i styrelsen	0 %	11 %
Andel män i styrelsen	100 %	89 %
Andel kvinnor bland övriga ledande befattningshavare	29 %	20 %
Andel män bland övriga ledande befattningshavare	71 %	80 %

Not 7 Avskrivningar, nedskrivningar och Återföringar
Koncernen

I koncernen uppgår avskrivningar och nedskrivningar (samt återföring därav) av materiella tillgångar till 39 762 tkr (36 354 tkr). I moderbolaget uppgår avskrivningarna av materiella tillgångar 18 934 tkr (16 623 tkr) och immateriella tillgångar till 1 021 tkr (1 021 tkr).

Not 8 Aktuell och uppskjuten skatt

Koncernen

	2024-01-01 -2024-12-31	2023-01-01 -2023-12-31
Skatt på årets resultat		
Aktuell skatt	-1	-276
Justering avseende tidigare år	-8	
Förändring av uppskjuten skatt avseende temporära skillnader	-66	-3 242
Totalt redovisad skatt	**-75**	**-3 518**

Avstämning av effektiv skatt

	Procent	Belopp	Procent	Belopp
Redovisat resultat före skatt		639		16 472
Skatt enligt gällande skattesats	20,60	-132	20,60	-3 393
Ej avdragsgilla kostnader		-486		-336
Ej skattepliktiga intäkter		298		204
Justering avseende skatter för föregående år		-8		-153
Outnyttjat underskott				-51
Övriga justeringar		42		0
Återläggning uppskjuten skatt avskrivning imatteriella tillgångar		210		210
Redovisad effektiv skatt	**11,71**	**-75**	**21,36**	**-3 518**

Moderbolaget

	2024-01-01 -2024-12-31	2023-01-01 -2023-12-31
Skatt på årets resultat		
Aktuell skatt	0	0
Justering avseende tidigare år	-8	
Förändring av uppskjuten skatt avseende temporära skillnader	210	210
Totalt redovisad skatt	**202**	**210**

Avstämning av effektiv skatt

	Procent	Belopp	Procent	Belopp
Redovisat resultat före skatt		-797		-1 151
Skatt enligt gällande skattesats	20,60	164	20,60	237
Ej avdragsgilla kostnader		-335		-336
Ej skattepliktiga intäkter		163		150
Justering avseende skatter för föregående år		-8		
Återläggning uppskjuten skatt avskrivning immateriella tillgångar		210		210
Skattereduktion investeringar				0
Outnyttjat underskott				-51
Övriga justeringar	0,92	7		

Redovisad effektiv skatt	**25,35**	**202**	**18,24**	**210**

Not 9 Byggnader och mark

Koncernen

	2024-12-31	2023-12-31
Ingående anskaffningsvärden	17 358	17 358
Omklassificeringar	15 821	
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**33 179**	**17 358**
Ingående avskrivningar	-10 774	-10 566
Årets avskrivningar	-851	-208
Utgående ackumulerade avskrivningar	**-11 625**	**-10 774**
Utgående redovisat värde	**21 554**	**6 584**

Moderbolaget

	2024-12-31	2023-12-31
Ingående anskaffningsvärden	10 092	10 092
Inköp		0
Omklassificeringar	15 822	
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**25 914**	**10 092**
Ingående avskrivningar	-4 589	-4 410
Årets avskrivningar	-822	-179
Utgående ackumulerade avskrivningar	**-5 411**	**-4 589**
Utgående redovisat värde	**20 503**	**5 503**

Not 10 Produktions- och distributionsanläggningar
Koncernen

	2024-12-31	2023-12-31
Ingående anskaffningsvärden	875 476	832 791
Försäljningar/utrangeringar	-28 696	-602
Omklassificeringar	42 458	43 287
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**889 238**	**875 476**
Ingående avskrivningar	-388 436	-353 884
Försäljningar/utrangeringar	28 407	60
Årets avskrivningar	-36 479	-34 612
Utgående ackumulerade avskrivningar	**-396 508**	**-388 436**
Utgående redovisat värde	**492 730**	**487 040**

Moderbolaget

	2024-12-31	2023-12-31
Ingående anskaffningsvärden	399 054	376 264
Försäljningar/utrangeringar	-4 767	0
Omklassificeringar	16 689	22 790
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**410 976**	**399 054**
Ingående avskrivningar	-129 182	-113 758
Försäljningar/utrangeringar	4 767	0
Årets avskrivningar	-16 192	-15 424
Utgående ackumulerade avskrivningar	**-140 607**	**-129 182**
Utgående redovisat värde	**270 369**	**269 872**

Not 11 Inventarier, verktyg och installationer
Koncernen

	2024-12-31	2023-12-31
Ingående anskaffningsvärden	31 001	27 240
Försäljningar/utrangeringar	-14 822	-166
Omklassificeringar	16 119	3 927
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**32 298**	**31 001**
Ingående avskrivningar	-26 272	-24 781
Försäljningar/utrangeringar	14 822	42
Årets avskrivningar	-2 434	-1 533
Utgående ackumulerade avskrivningar	**-13 884**	**-26 272**
Utgående redovisat värde	**18 414**	**4 729**

Moderbolaget

	2024-12-31	2023-12-31
Ingående anskaffningsvärden	16 570	12 711
Försäljningar/utrangeringar	-6 515	
Omklassificeringar	16 119	3 859
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**26 174**	**16 570**
Ingående avskrivningar	-12 893	-11 874
Försäljningar/utrangeringar	6 515	
Årets avskrivningar	-1 921	-1 019
Utgående ackumulerade avskrivningar	**-8 299**	**-12 893**
Utgående redovisat värde	**17 875**	**3 677**

Not 12 Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar

Koncernen

	2024-12-31	2023-12-31
Ingående nerlagda kostnader	39 536	35 788
Under året nedlagda kostnader	54 145	50 443
Under året genomförda omfördelningar	-67 305	-46 695
Utgående nerlagda kostnader	**26 376**	**39 536**
Utgående redovisat värde	**26 376**	**39 536**

Moderbolaget

	2024-12-31	2023-12-31
Ingående nedlagda kostnader	24 528	19 230
Under året nedlagda kostnader	33 022	31 429
Under året genomförda omfördelningar	-41 536	-26 131
Utgående nedlagda kostnader	**16 014**	**24 528**
Utgående redovisat värde	**16 014**	**24 528**

Not 13 Finansiella anläggningstilgångar
Koncernen

	2024-12-31	2023-12-31
Andelar i långfristiga värdespappersinnehav		
Ingående anskaffningsvärden	705	705
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**705**	**705**
Andra långfristiga fordringar		
Ingående anskaffningsvärden	6 598	6 321
-Tillkommande fordringar	549	410
-Avgående fordringar amorteringar	-113	-133
	7 034	**6 598**
Andelar i intresseföretag		
Ingående anskaffningsvärden	0	0
Tillkommande anskaffningsvärden	300	0
	300	**0**
Fordringar hos intresseföretag		
Ingående fordringar	0	0
Tillkommande fordringar	8 300	0
	8 300	**0**
	16 339	**7 303**

Moderbolaget

	2024-12-31	2023-12-31
Andelar i dotterbolag		
Ingående anskaffningsvärden	103 145	103 145
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**103 145**	**103 145**
Andelar i långfristiga värdespappersinnehav		
Ingående anskaffningsvärden	705	705
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**705**	**705**
Andra långfristiga fordringar		
Ingående anskaffningsvärden	3 573	3 530
Tillkommande fordringar	104	43
	3 677	**3 573**
Andelar i intresseföretag		
Ingående anskaffningsvärden	0	0
Tillkommande anskaffningsvärden	300	0
	300	**0**
Fordringar hos intresseföretag		
Ingående fordringar	0	0
Tillkommande fordringar	8 300	0

	8 300	**0**
Utgående redovisat värde	**116 127**	**107 423**

Not 14 Pågående arbeten
Koncernen

	2024-12-31	**2023-12-31**
Aktiverade nedlagda utgifter	38	9 096
	38	**9 096**

Moderbolaget

	2024-12-31	**2023-12-31**
Aktiverade nedlagda utgifter	38	9 096
	38	**9 096**

Not 15 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter
Koncernen

	2024-12-31	**2023-12-31**
Förutbetalda kostnader	7 850	3 201
Upplupna värme- och elintäkter	43 624	54 274
Övriga upplupna intäkter	4 176	3 459
	55 650	**60 934**

Moderbolaget

	2024-12-31	**2023-12-31**
Förutbetalda kostnader	4 898	2 646
Upplupna värme- och elintäkter	31 815	41 072
Övriga upplupna intäkter	2 276	269
	38 989	**43 987**

Not 16 Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser
Koncernen

	2024-12-31	**2023-12-31**
Avsättningar enligt tryggandelagen	242	402
Avsättningar utanför tryggandelagens regelverk	7 133	6 591
	7 375	**6 993**

Moderbolaget

	2024-12-31	**2023-12-31**

Avsättningar utanför tryggandelagens regelverk	4 265	4 136
	4 265	**4 136**

Not 17 Lånestruktur
Koncernen

Nedan framgår de långfristiga skuldernas förfalloprofil. Trots att det finns lån förfaller till betalning inom närmaste åren planeras ingen amortering att ske av skulderna som löper amorteringsfritt, utan endast omförhandling. Sannolikheten för utflöde av likvida medel vid förfallodagarna bedöms som mycket liten för dessa amorteringsfria lån.

	2024-12-31	**2023-12-31**
Skulder som förfaller inom 1 år		
Skulder till kreditinstitut	44 571	51 309
Skulder till leasingbolag	21 065	8 334
	65 636	**59 643**
Skulder som förafaller senare än 1 år men senast 5 år efter balansdagen		
Skulder till kreditinstitut	297 300	203 871
Skulder till leasingbolag	7 500	27 255
	304 800	**231 126**
Skulder som förfaller senare än 5 år		
Skulder till kreditinstitut	0	40 000
Skulder till leasingbolag	5 076	6 385
	5 076	**46 385**
SUMMA	375 511	337 155
	375 511	**337 155**

Moderbolaget

	2024-12-31	**2023-12-31**
Skulder som förfaller inom 1 år		
Skulder till kreditinstitut	35 925	50 000
	35 925	**50 000**
Skulder som förfaller senare än 1 år men senast 5 år efter balansdagen		
Skulder till kreditinstitut	293 300	191 225
	293 300	**191 225**
Skulder som förfaller senare än 5 år		
Skulder till kreditinstitut	0	40 000
	0	**40 000**

SUMMA	329 225	281 225
	329 225	**281 225**

Not 18 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

Koncernen

	2024-12-31	2023-12-31
Upplupna räntekostnader	1 011	870
Upplupna semesterlöner	2 673	3 057
Upplupna sociala avgifter	1 821	977
Upplupna energikostnader	20 151	25 948
Övriga poster	6 571	9 463
	32 227	**40 315**

Moderbolaget

	2024-12-31	2023-12-31
Upplupna räntekostnader	969	821
Upplupna semesterlöner	1 711	1 702
Upplupna sociala avgifter	1 116	552
Upplupna energikostnader	17 186	25 948
Övriga poster	4 240	6 514
	25 222	**35 537**

Not 19 Ej likviditetspåverkande poster
Koncernen

	2024-12-31	2023-12-31
Avskrivningar	39 763	36 354
Förändring avsättningar	381	320
Förlust vid försäljning av anläggningstillgångar	289	666
	40 433	**37 340**

Moderbolaget

	2024-12-31	2023-12-31
Avsättning pensioner	130	650
Kursdifferenser		53
Avskrivningar	19 956	17 894
Förlust vid avyttring av anläggningstillgångar		0
	20 086	**18 597**

Not 20 Bokslutsdispositioner
Moderbolaget

	2024-01-01 -2024-12-31	2023-01-01 -2023-12-31
Skillnad mellan bokförda avskrivningar och avskrivningar enligt plan	-1 340	0
Erhållna koncernbidrag	30 700	14 610
Lämnade koncernbidrag	0	0
	29 360	**14 610**

Not 21 Immateriella rättighet
Moderbolaget

	2024-12-31	2023-12-31
Ingående anskaffningsvärden	21 451	21 451
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**21 451**	**21 451**
Ingående avskrivningar	-19 408	-18 387
Årets avskrivningar	-1 021	-1 021
Utgående ackumulerade avskrivningar	**-20 429**	**-19 408**
Utgående redovisat värde	**1 022**	**2 043**

Not 22 Andelar i dotterbolag
Moderbolaget

Namn	Kapital-andel	Rösträtts-andel	Antal andelar	Bokfört värde
Sala-Heby Energi Elnät AB	100	100	40 000	100 000
Sala-Heby Energi Elnät Service AB	100	100	500	3 145
				103 145

	Org.nr	Säte
Sala-Heby Energi Elnät AB	556181-3675	Sala
Sala-Heby Energi Elnät Service AB	556403-3156	Sala

Not 23 Obeskattade reserver
Moderbolaget

	2024-12-31	2023-12-31
Ackumulerade överavskrivningar	136 655	135 315
	136 655	**135 315**

Not 24 Ställda säkerheter
Koncernen

	2024-12-31	2023-12-31
Företagsinteckning	89 950	89 950
	89 950	**89 950**

Moderbolaget

	2024-12-31	2023-12-31
För egna avsättningar och skulder		
Företagsinteckning	81 000	81 000
	81 000	**81 000**

Not 25 Disposition av vinst eller förlust
Moderbolaget

	2024-12-31
Förslag till vinstdisposition	
Styrelsen föreslår att till förfogande stående vinstmedel (kronor):	
balanserad vinst	8 018 463
årets förlust	-594 883
	7 423 580
disponeras så att	
till aktieägare utdelas	451 000
i ny räkning överföres	6 972 580
	7 423 580

Sala

Christer Eriksson
Ordförande

Bo Göran Hillbom

Sverre Lindqvist

Erik Åberg

Ulf Gunnar Larsson

Bo Ture Kihlström

Rickert Olsson

Mikael Tallrot

Thomas Pettersson

Håkan Carefall
Verkställande direktör

Revisorspåteckning

Min revisionsberättelse har lämnats

Johan Tingström
Auktoriserad revisor

Årsredovisning

och

Koncernredovisning

för

Sala-Heby Energi AB

556601-2901

Räkenskapsåret

2024-01-01 - 2024-12-31

Fastställelseintyg

Undertecknad verkställande direktör i Sala-Heby Energi AB intygar att resultaträkningen och balansräkningen i årsredovisningen för moderbolaget samt koncernresultaträkningen och koncernbalansräkningen har fastställts på årsstämma . Årsstämman beslutade att godkänna styrelsens förslag till resultatdisposition.

Jag intygar också att innehållet i årsredovisningen och revisionsberättelsen stämmer överens med originalen.

Sala

Håkan Carefall

Årsredovisning

för

Salabostäder Aktiebolag

556352-0500

Räkenskapsåret

2024

Innehållsförteckning

Förvaltningsberättelse	2
Resultaträkning	12
Balansräkning	13
Kassaflödesanalys	15
Noter	16

Styrelsen och verkställande direktören för Salabostäder Aktiebolag, med säte i Sala, får härmed avge årsredovisning för räkenskapsåret 2024.

Förvaltningsberättelse

Styrelse

Styrelsen utsedd av Sala kommun, har under räkenskapsåret haft följande sammansättning.

Ordinarie:
Per-Olov Rapp (S), *ordf.*
Erik Åberg (MP), *vice ordf.*
Jörgen Lagberg (M)
Dan Eriksson (SBÄ)
Mårten Öhrström (C)

Suppleanter:
Håkan Pettersson (KD)
Ragge Jagero (SD)
Ulrika Spårebo (S)

Ansvarsförsäkring för styrelse och verkställande direktör är tecknad hos Chubb European Group Ltd.

Arbetstagarrepresentanter

Vision har haft följande arbetstagarrepresentanter i styrelsen:
Mikaela Jansson

Sammanträden

Styrelsen har under året hållit 10 styrelsesammanträden. Årsstämman hölls den 30 maj 2024.

Verkställande direktör

Bernard Niglis är bolagets verkställande direktör.

Revisorer

Ordinarie:
Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB
Sanna Hellblom-Björn, auktoriserad revisor

Sandip Thanki (SBÄ), lekmannarevisor

Suppleanter:
Johan Tingström, auktoriserad revisor

Elisabeth Nilsson (C), lekmannarevisor

Organisationsanslutningar

SA
Sobona
HBV
Sveriges Allmännytta
Kommunala företagens arbetsgivarorganisation
Husbyggnadsvaror HBV Ek.förening

Ägare

Sala kommun äger samtliga 10 247 aktier i bolaget.

VISION OCH MÅL

Rätten till en bostad

Salabostäder är ett allmännyttigt bostadsbolag som ägs av Sala kommun. Syftet med vår verksamhet är att erbjuda trygga och hållbara boenden. Vi förvaltar, bygger och utvecklar fastigheter i kommunen enligt affärsmässiga principer och styrdokument utfärdade av vår ägare.

Vi utgår och arbetar för rätten till en bostad genom att erbjuda bostäder i olika lägen och prisklasser. Vi har också ett utvecklat samarbete med kommunens sociala verksamheter. På så vis bidrar vi till utvecklingen av Sala som bostadsort.

Salabostäder- ett tryggt val

”Salabostäder ska vara det självklara valet både som hyresvärd och arbetsgivare. Hos oss känner alla delaktighet och trygghet och strävar tillsammans mot ett hållbart samhälle.”

Visionen som antogs 2020 lyfter fram organisationens önskan om att alla ska känna sig trygga och respekterade.

Värdegrund

En gemensam värdegrund är en del av vägen mot målet. Den ska genomsyra Salabostäders verksamhet i alla delar. Värdegrunden i sin helhet finns beskriven i vår affärsplan.

Likabehandling och att bemöta människor med respekt är en självklarhet. Allt som görs inom vår verksamhet är för hyreskollektivets bästa. Viktigt är att skapa trygghet i bostadsområdena och ge hyresgästerna inflytande över sitt boende, som exempelvis det hyresgäststyrda lägenhetsunderhållet via salabostader.se och genom samarbete med Hyresgästföreningen.

Vägen mot målen

Vi har satt upp fem mätbara mål inom olika områden.
Vårt mål är att ha nöjda hyresgäster. Det nås genom att erbjuda attraktiva bostäder i trygga områden som motsvarar hyresgästernas önskemål. Målet mäts kontinuerligt genom vår kundenkät.
Ekonomin regleras i ägardirektivet där det framgår att ekonomin ska hållas på en nivå som skapar soliditet på minst 15 % och direktavkastningen ska vara lägst 5 %.
Genom att vara med i Allmännyttans Klimatinitiativ är miljömålet tydligt och enkelt att mäta.
God kunskapsnivå och professionellt bemötande är viktiga egenskaper hos personalen. Hälsa och trivsel prioriteras. Målet mäts genom medarbetarenkäter.
Våra fastigheter ska förvaltas på ett ekonomiskt och socialt långsiktigt hållbart sätt. Nybyggnation, ombyggnation och renovering sker i samråd med Hyresgästföreningen för att säkerställa social hållbarhet.

Styrelsen och verkställande direktören gör helhetsbedömningen att de ekonomiska målen är svåra att uppnå men att uppdraget från ägaren i övrigt har uppnåtts.

RESULTAT OCH STÄLLNING

Nettoomsättningen ökade totalt med 7,3% och uppgick till 239 657 tkr (223 347 tkr). 2024 års förhandling med Hyresgästföreningen löstes i samförstånd. Resultatet blev en höjning av hyrorna från 1 januari 2025 med 4,8%. Hyrorna fördelas därefter genom ett system för systematisk hyressättning och kan med de taknivåer som finns där resultera i att bolaget inte får ut hela höjningen utan en del blir kvar som en skuld från hyreskollektivet till bolaget att fördelas senare. I överenskommelsen ingår även en uppgörelse på 3,7% för 2026 och 2,35% för 2027.

Hyresintäkterna ökade totalt med 3,6%,

En realisationsvinst på 10 395 tkr från försäljning av fastigheten Krigsfången 6 har också bidragit till ökningen i nettoomsättning.

Driftskostnaderna för 2024 uppgick till 127 984 tkr (125 446 tkr) vilket var en ökning med 2,0% jämfört med föregående år. Kostnaderna för uppvärmningen har ökat med 24,4%. Kostnad för reparationer har minskat med 12,6% . Underhållskostnaderna minskade med 5,6 % till 30 632 tkr (32 458 tkr) varav lägenhetsunderhåll har minskat med 11,0% till 25 106 tkr (28 204 tkr) och medans övriga underhållskostnader har ökat med 29,9% till 5 525 tkr (4 253 tkr). Hyresgästerna styr själva sitt lägenhetsunderhåll vilket medför att kostnaderna kan variera mycket mellan åren. Lokalunderhåll och fastighetsunderhåll som inte avser utbyte av komponenter har ökat med 7,7%. Bolagets fastighetskostnader var i samma nivå som fg år vilket gav ett rörelseresultat på 38 702 tkr (23 993 tkr).

Avskrivningar ökade med 653 tkr jämfört med föregående år. Ökningen i avskrivningar är en följd av omfattande underhållsinvesteringar i form av stamrenovering, standardhöjande åtgärder i badrum, kök och ventilationssystem, tak- och fönsterbyte och installation av bergvärme. Även investeringar i fordonsparken har likt föregående år genomförts. Värdering av bolagets fastighetsbestånd visar inte något behov av att göra några nedskrivningar eller återföringar i år.

Finansiella kostnader högre än föregående år och finansnettot uppgick till -19 848 tkr (-18 520 tkr) och såväl ränteintäkter som räntekostnader och borgensavgifter har ökat jämfört med föregående år. Bolagets resultat efter finansiella poster uppgick till 18 854 tkr (5 473 tkr).

Efter avsättning för uppskjuten skatt på 5 837 tkr (3 855 tkr) redovisar bolaget en vinst på 13 016 tkr (1 618 tkr). Bolagets egna kapital efter räkenskapsårets utgång uppgick till 157 059 tkr (144 399 tkr).

Resultatet av bolagets verksamhet samt den ekonomiska ställningen vid räkenskapsårets utgång framgår i övrigt av efterföljande resultat- och balansräkning med noter. Belopp anges i tusen kronor om annat inte särskilt anges.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

Försäljning av Krigsfången 6 slutfördes under året.

Yttre miljöprojektet på Myntet 1 slutfördes under 2024. Det omfattar ny samlingsplats, lekplats, tillgänglighetsanpassade entréer, ny belysning, nya planteringar, nya cykelgarage samt en mtb-bana för de yngre barnen.

Mellan Stamparen 1 och Stamparen 5 uppfördes en ny samlingsplats och lekplats med odlingslådor för våra hyresgäster.

ROT-projekt med ombyggnationen på Stamparen 5- etapp 1 slutfördes under våren. Projektering och

planering för etapp 2 i ROT-projekt på Stamparen 5 har i det närmaste slutförts och arbetet startar upp under Q2 2025.

Under året påbörjades ROT-projektet på Stöten 1 som fått nya stammar, FTX-ventilation och nya fönster. Kök och badrum byts ut, nya troax-förråd i källaren samt säkerhetsdörrar och passagesystem monteras samt att all el i fastigheten görs om. Projektet slutförs under Q2 2025.

Femårsöversikt (Mkr)	**2024**	**2023**	**2022**	**2021**	**2020**
Balansomslutning	1 032,7	1 005,5	1 005,1	991,3	889,2
Omsättning	239,7	223,3	207,7	200,9	198,5
Underhåll	30,6	32,5	38,7	36,1	32,8
Driftskostnader	127,4	125,4	106,2	102,0	102,0
Fastighetsskatt	5,7	5,5	5,8	4,3	4,0
Avskrivningar	36,3	35,6	34,1	32,2	28,0
Nedskrivningar	0,0	0,0	3,4	0,0	0,0
Återföring nedskrivningar	0,0	0,0	3,2	0,0	0,0
Finansiella intäkter	1,6	2,0	1,0	0,5	0,4
Finansiella kostnader	21,4	20,6	13,4	15,8	15,5
Resultat före skatt	18,8	5,5	9,1	10,3	15,9
Soliditet (%)	15,2	14,4	14,2	13,8	14,8
Likviditet (%)	8,0	10,0	28,8	200,4	67,4
Medeltal anställda	36,0	36,0	37,0	36,0	40,0
Arvoden och löner	17,4	16,8	16,5	16,7	16,0

Förändringar i eget kapital (Tkr)

	Aktie-kapital	**Reserv-fond**	**Balanserat resultat**	**Årets resultat**	**Totalt**
Belopp vid årets ingång	10 247	8 900	123 634	1 618	**144 399**
Disposition enligt beslut av årsstämman:			1 618	-1 618	**0**
Utdelning			-357		**-357**
Årets resultat				13 017	**13 017**
Belopp vid årets utgång	**10 247**	**8 900**	**124 895**	**13 017**	**157 059**

MARKNAD

Många förknippar de mer traditionella bostadsområdena Åkra, Johannesberg och Jakobsberg med Salabostäder, men i bostadsbolagets utbud finns mycket mer än så. Vi har olika typer av hyresrätter i många olika storlekar och lokalisering. Från terasshus med stora balkonger och moderna passagesystem till radhusliv med egen uteplats och självskötsel. Vi har lägenheter i form av ett centralt trygghetsboende, men även naturnära landsbygdsalternativ i Salbohed, Ransta och Möklinta.

Centralt boende
Centrala Sala rymmer ett stort antal hyresrätter av varierande storlek och prisklass. Till de mest exklusiva hör lägenheterna i Kungsgatans två terrasshus. Öppna planlösningar, två balkonger och två badrum är bara en del av det som erbjuds hyresgästerna. Kvarteret Konstmästaren rymmer flerfamiljshus från slutet av 50-talet och tvåvåningshusen på Trädgårdsgatan är byggda runt innergårdar som förstärker

småstadskänslan. Kaplanen är centralt senior- och trygghetsboende där Sala kommun har verksamheter på bottenplanet. Här finns bland annat Träffpunkten som arrangerar olika aktiviteter och Café Lugnet. Innergården är en omtyckt mötesplats under sommarsäsongen.

Kronparkens två femvåningshus som invigdes i oktober 2019 representerar modernt, kompakt boende för alla åldrar och ligger på cykelavstånd från Sala centrum.

Radhusliknande boende med egen uteplats
Dalhems 319 marklägenheter med självskötsel i olika storlekar är byggda kring innergårdar i sex gränder för de som gillar att påta i trädgården. Närheten till Måns-Ols badet, förskola på ena sidan samt sportfältet och badhuset vid Lärkan på den andra gör området populärt bland barnfamiljer. Även Ängshagen erbjuder radhusliknande boende med egen uteplats.

Naturnära boende på landsbygden
För den som hellre vill bo på landsbygden med odlingslandskap och natur nära, men fortfarande med ett visst mått av service, erbjuder Salabostäder flera alternativ. I Salbohed finns hyreslägenheter byggda som radhus med källarvåning och uteplatser. Salbohed erbjuder en mindre matvarubutik och kommunal barnomsorg. På liknande sätt bor man i Sätrabrunn. Här finns liksom i de andra ytterområdena en samlingslokal för hyresgästerna att använda och hälsobrunnen ligger på promenadavstånd. Området är rikt på kulturhistoria, men innehåller även en modern spaanläggning och förskola.

I Möklinta kallas Salabostäders flerfamiljshus skämtsamt för ”höghuset” trots att det endast är tre våningar högt. Ytterligare 16 hyreslägenheter byggda i radhuslängor finns på orten. I Ransta ligger Salabostäders flerfamiljshus strategiskt placerade nära tågstationen. Marklägenheterna i tvåvåningshuset har uteplatser.

Övrigt
Salabostäder hyr även ut parkeringsplatser utomhus eller i parkeringshus, med eller utan elstolpar till motorvärmare. Garage och carportar finns att tillgå på vissa områden samt parkeringsplatser med laddstolpar för elbilar. I Salabostäders utbud finns lokaler att hyra i olika storlekar. Ett telekombolag hyr plats för kommunikationsutrustning på tre av Salabostäders tak. Strömsbacka gård hyrs även ut till en verksamhet som bedriver second-handförsäljning.

Totalt bestånd
Totalt finns hos Salabostäder lägenheter i sex olika storlekar, allt ifrån 523 ettor i olika utföranden till en enda sexrumslägenhet för den riktigt stora familjen. Ettorna kan ha kokvrå, kokskåp eller kök med eller utan tillhörande matrum. Den allra vanligaste lägenheten i Salabostäders sortiment är dock tvårummaren. Salabostäder förfogar över 1 129 tvåor i olika utföranden, prisklasser och lägen. I storleksordning följer sedan 829 treor, 143 fyror, 96 femrummare och sist men inte minst den där enda sexrumslägenheten.

Vakansgraden har ökat under året. De senaste fem årens utveckling framgår i tabellen. Minskningen av antal lägenheter under 2024 berorpå försäljning av fastigheten Krigsfången 6.

	2024	**2023**	**2022**	**2021**	**2020**
Antal lägenheter	2721	2 739	2 743	2 743	2 743
Vakanser, antal	28	16	8	9	0
Vakanser %	1,0	0,6	0,3	0,3	0,0
Hyresförluster, tkr	6 719	6 568	5 893	4 498	3 341

FASTIGHETER, INVESTERINGAR OCH FINANSIERING

Investeringar
Totala investeringarna i materiella anläggningstillgångar i bolaget uppgick till 89 146 tkr (67 238 tkr) under året varav 84 698 tkr (66 361 tkr) i byggnader och mark, 4 448 tkr (877 tkr) i inventarier, verktyg och installationer. Saldo 241231, för pågående ny- och ombyggnader uppgick till 15 323 tkr (41 757 tkr). Utbyte av komponenter har medfört utrangeringar som uppgår till 388 tkr (315 tkr). Vidare har försäljning av anläggningstillgångar, både fastigheter och inventarier medfört reavinster på totalt 10 472 tkr (5 093 tkr). En fastighet, Krigsfången 6 och två arbetsfordon har sålts under året.

Fastighetsbeståndet
Under året påbörjades ROT-projektet på Stöten 1 som fått nya stammar, FTX-ventilation och nya fönster. Kök och badrum blir också utbytta samt att all el görs om. Nya troax-förråd i källaren samt säkerhetsdörrar och passagesystem monteras. ROT-projekt med ombyggnationen på Stamparen 5 slutfördes under våren 2024. Stamparen 5 blev ett populärt trygghetsboende för dem som är över 65 år. Projektering och planering för nästa ROT-projekt på Stamparen 5 har i det närmaste slutförts, och arbetet startar när Stöten 1 är färdigt i slutet av maj 2025.

Bolaget förvärvade under 2023 en fastighet, Stamparen 6, genom köp av samtliga aktier i bolaget Stamparen 6 i Sala AB. Förvärvet är ett strategiskt köp då fastighetens läge gör den möjlig både som central punkt för bolagets egen verksamhet och för att bygga bostäder på. Under 2024 tappades en av de större hyresgästerna och förutsättningarna för ekonomin ställdes på ända. Styrelsen beslutade under december att låta bygga om för egen verksamhet och därmed samla hela företaget på en plats. Planen är att verksamheten ska kunna flytta in i nya lokaler under början av 2026.

Marknadsvärden på fastigheter
Bolaget genomför värdering av fastighetsbeståndet med hjälp av informations- och analysverktyget MSCI Real Assets. Syftet med värderingen är att bedöma de respektive fastigheternas marknadsvärde vilka i sin tur används för att redovisa värdeförändring, avkastning på beståndet samt för att fastställa eventuella nedskrivningsbehov.

Värderingen är baserad på fastigheternas driftnetto. Vår värdering utgår från faktiska hyresintäkter vilka ställs mot marknadsmässiga schabloner för driftskostnader. Avkastningskravet för lägenheter har satts till 5 % och för lokaler samt garage till 7 %. Vakansnivån antas vara 1,5% för bostäder medan lokaler och fordonsplatser antas ha en vakansgrad på 20%.

Marknadsvärdet på bolagets fastigheter beräknas enligt vår värdering uppgå till 1 978 208 tkr (2 090 842 tkr). Motsvarande bokfört värde uppgår till 962 042 tkr (913 241 tkr). Övervärde beräknas som skillnaden mellan bedömt marknadsvärde och bokfört värde. Under 2024 minskade övervärdena i fastighetsbeståndet till följd av sjunkande marknadsvärden samt försäljningen av Krigsfången 6 till 1 008 489 tkr (1 177 601 tkr). Årets värdering har inte lett till några nedskrivningar eller återföringar av tidigare års gjorda nedskrivningar.

Kassaflöde och likviditet
Kassaflödet från den löpande verksamheten uppgick till 168 904 tkr (166 271 tkr). Årets kassaflöde uppgick till 12 076 tkr (-37 657 tkr). Bolagets tillgängliga likvida medel uppgick vid räkenskapsårets utgång till 36 239 tkr (24 163 tkr).

Väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer

Bolagets verksamhet exponeras för ett stort antal risker, till exempel anläggningsrisker, miljörisker, finansiella risker och operativa risker vilka kan påverka möjligheterna att uppnå de ekonomiska målen. För att kunna hantera hot och möjligheter bedrivs riskhanteringsarbete för olika delar inom bolaget. Insatserna prioriteras selektivt efter riskernas väsentlighet.

Den finansiella risken hanteras av bolagets ekonomiavdelning som ansvarar för finansiering och likviditetsplanering. Bolaget konsulterar Entropi, som är ett kunskapsföretag med gedigen erfarenhet från riskhantering och handel på finansmarknaderna, i alla frågor rörande finansiering innan beslut fattas. Arbetet styrs av styrelsens beslutade finanspolicy som syftar till att säkerställa bolagets finansieringsbehov till en så låg kostnad och risk som möjligt.

De finansiella riskerna kan främst delas in i finansieringsrisk, ränterisk, valutarisk, kreditrisk och motpartsrisk. Finansierings- och likviditetsrisk definieras som det lånebehov som inte kan täckas i ett ansträngt marknadsläge. Ränterisken avser risken för negativ påverkan på bolagets resultat- och balansräkning till följd av förändringar i ränteläget. Bolaget är främst exponerad för finansierings- och ränterisker. Ägaren Sala kommun som borgar för lånefinansiering har signalerat tydliga begränsningar i låneutrymmet. En diskussion pågår i styrelsen och med ägaren kring alternativ finansiering. Finansiella instrument används i syfte att begränsa ränterisker i låneportföljen samt att på ett flexibelt sätt kunna påverka låneportföljens räntebindning.

Övriga risker som anläggnings-, miljö- och operativa risker hanteras i första hand genom försäkringsskydd och förebyggande arbete. Bolaget har tillsammans med Sveriges Allmännytta utvärderat de preliminära kraven under EUs direktiv om energieffektivisering EPBD, som indikerar renoveringsbehov om ca 900 miljoner kronor fram till 2050, med delmål till 2030 som förväntas definieras under 2025.

Förväntad framtida utveckling

Bolaget bedömer att verksamheten ska kunna bedrivas på samma sätt som under 2024. En viss återhämtning av bolagets ekonomi förväntas kommande år förutsatt att inflationen bromsar upp och stannar på nivå kring 2%. Intäkterna har genom en treårsöverenskommelse med Hyregästföreningen säkrats och därmed finns planeringsförutsättningar för kommande år.

Försäkringar

Fastigheterna är försäkrade till fullvärde hos Länsförsäkringar Bergslagen och skadedjursförsäkring är tecknad hos Nomor.

Finansiering

Bolaget har en finanspolicy där den genomsnittliga räntebindningen inte får understiga 1 år och inte överstiga 7 år.

Bolaget lånar mot kommunal borgen och har en låneram som uppgår till 855 mnkr.

Den ränteriskexponering som finns bolagets balans- och resultaträkning till följd av nyupplåning för investeringar och som påverkas av ränteförändringar hanteras löpande som en helhet i en portfölj bestående av krediter och med hjälp av vanliga standardiserade ränteswapar. Ränteriskhanteringen följer den antagna finanspolicyn och syftar till att minska riskerna och genomförs med en konservativ grundsyn, där långsiktig stabilitet, men med full flexibilitet, är ett av huvudmålen. Den genomsnittliga räntebindningen uppgår till 3,68 år (3,84 år).

Kapitalbindning	Lånebelopp	Andel av lån %
2025	462 900	59 %
2026	320 000	41 %
	782 900	**100 %**

Genomsnittsränta för 2024 var 2,6 % (2,7 %) inklusive borgensavgifter på 0,53% (0,62%) till kommunen.

ORGANISATION

Personal

Antalet anställda inom bolaget uppgick vid utgången av 2024 till 39 årsarbetare. Medelantalet anställda under året uppgick till 36 årsarbetare. Av de anställda var 23 män och 13 kvinnor. Löner och sociala kostnader har belastat bolaget med 24 024 tkr varav de sociala kostnaderna utgjorde 6 643 tkr. Redogörelse för antal anställda och utbetalda löner för bolaget redovisas i bokslutskommentarerna.

Det finns en långsiktig plan gällande kompetensförsörjning för att säkerställa att vi har engagerade och motiverade medarbetare med rätt kompetens för att möta framtida utmaningar. Fokus ligger inom hyresjuridik, kundbemötande och ledarskap.

Arbetsmiljö och friskvård

Bolaget bedriver ett aktivt arbete för att kontinuerligt förbättra arbetsmiljön för all personal. Bolaget har personlarm för utsatt personal att använda sig av vid otrygga situationer. Vid ombyggnation i våra fastigheter och byte av undercentraler förbättrar vi arbetsmiljön. Arbetsmiljöåtgärder för tekniker genomförs kontinuerligt för att t.ex förbättra uppstigningar på vindar.

Vi erbjuder även personalvårdsförmåner för att ge personalen möjlighet att vårda sin hälsa, förebygga förslitningsskador samt att skapa trivsel och gemenskap. Personalen kan fritt välja motionsformer till ett värde av 3 000 kronor per år. Aktiviteten måste rymmas inom Skatteverkets regler för skattefri förmån. All personal omfattas även av en sjukvårdsförsäkring.

Kvalitetsarbete

Kvalitetsarbetet omfattar en helhetssyn på kvalitet. Den omfattar såväl våra lägenheter som köpta tjänster och material. Kontinuerlig utveckling och korta beslutsvägar där alla tar ansvar i samverkan ska ge bolaget nöjda kunder och säkerställa vår affärsmässighet.

MILJÖ

Miljöarbete

Bolagets miljöarbete genomsyrar det dagliga arbetet. Det ställer krav på ett aktivt engagemang i dessa frågor och ligger i linje med kommunens arbete med miljöfrågor. Sedan 2019 är Salabostäder med i Allmännyttans klimatinitiativ. Målet är att vara fossilfri år 2030 och att ha minskat energianvändningen med 30 procent sett från år 2007. Den första delen av målet att vara fossilfri har uppnåtts. Vi har varit fossilfria sedan 2019. Bolaget ingår också i Sala Kommuns arbetsgrupp för framtagandet av ett gemensamt energi- och klimatprogram.

Återbruk och avfall

Genom att materialåtervinna hyresgästernas avfall minskar miljöpåverkan och naturens resurser sparas. Återvinning innebär också en ekonomisk besparing genom lägre kostnader för sophanteringen om det fungerar som tänkt. På alla bostadsområden i Salabostäders bestånd finns miljöbodar, lättillgängliga att nå för hyresgästerna. I miljöbodarna är skyltar uppsatta som informerar om vad som ska sorteras i vilken behållare, vilket också tydliggörs med bilder för dem som inte är hemma i det svenska språket. Varje vår och höst placeras även containrar ut på varje område där hyresgästerna kan slänga grovsopor. Under året tillkom en ny lag, som träder i kraft Januari 2025, om textilavfall som kommer att samlas in av kommunen. Påverkan på bolaget är oklar då vi idag inte kan uppskatta volymen av detta som kommer att minska sopmängden om allt faller rätt ut.

Energieffektivisering

Fjärrvärme utgör basen i bolagets energikonsumtion. Uppvärmningen av bostäderna i centrala Sala sker till 100 procent med fossilfri fjärrvärme från Sala-Heby Energi AB. Övriga fastigheter värms upp med värmepump. Under 2024 avvecklades de sista pelletsanläggningarna och ersattes med bergvärmepumpar.

Hos Salabostäder pågår energieffektivisering i varje del av företaget, som exempelvis större satsningar på smart styrning och övervakning av värme och varmvatten, och byte av belysning till LED-lampor.

Alla trapphus med LED-belysning har närvarostyrd grundbelysning installerad. Det innebär att trapphusen är upplysta med 10 procent ända tills att någon rör sig i trapphuset, då ökar belysningen till full effekt. Detta skapar även trygghet för våra hyresgäster. I källargångarna tänds LED-belysningen först när sensorerna registrerar en rörelse, och är för övrigt helt släckta.

Maskiner i tvättstugorna som byts ut ersätts alltid med maskiner valda utifrån energibesparing och låg miljöpåverkan.

Pågående ROT-projekt innebär minskad energiförbrukning med cirka 30 procent tack vare införandet av FTX-ventilation där värmen i luften återvinns, isolering av vindarna samt byte av fönster och dörrar.

Förslag till vinstdisposition

Styrelsen och den verkställande direktören föreslår att till förfogande stående vinstmedel (kronor):

balanserad vinst	124 895 398
årets vinst	13 016 668
	137 912 066

disponeras så att	
till aktieägare utdelas	322 780
i ny räkning överföres	137 589 286
	137 912 066

Styrelsen föreslås bemyndigas att besluta om tidpunkt då utdelningen skall betalas.

Verksamhetens art och omfattning framgår av årsredovisningen. Riskerna bedöms vara normala för de branscher som bolaget är verksam inom. Den föreslagna utdelningen utgör mindre än 0,3 procent av bolagets egna kapital. Förslaget till utdelning är i enlighet med Lag (20110:875) om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag. Utdelning från allmännyttiga bostadsföretag får högst motsvara räntan på det kapital som kommunen vid föregående års räkenskapsårs utgång har skjutit till bolaget som betalning

för aktier. Värdeöverföringar under ett räkenskapsår får dock inte överstiga ett belopp som motsvarar hälften av bolagets resultat för föregående räkenskapsår.

Bolagets ekonomiska ställning framgår av årsredovisningen och ger inte upphov till annan bedömning än att bolaget kan fortsätta sin verksamhet. Årsredovisningen innehåller också uppgifter om tillämpade principer för värdering av tillgångar, avsättningar och skulder.

Den föreslagna utdelningen påverkar bolagets soliditet marginellt från 15,06% till 15,03%. Bolagets likviditetsprognos innefattar beredskap för att klara löpande betalningsförpliktelser på kort och lång sikt samt framtida nödvändiga investeringar.

Styrelsens uppfattning är att den föreslagna utdelningen ej hindrar bolaget från att fullgöra sina förpliktelser på kort och lång sikt, ej heller att fullgöra erforderliga investeringar. Den föreslagna utdelningen kan därmed försvaras med hänsyn till vad som anförs i ABL 17 kap 3 § 2-3 st. (försiktighetsregeln).

Resultaträkning
Tkr

	Not 1	2024-01-01 -2024-12-31	2023-01-01 -2023-12-31
Nettoomsättning			
Hyresintäkter	2, 3	220 850	212 998
Övriga förvaltningsintäkter		8 335	5 256
Realisationsvinst		10 472	5 093
Summa nettoomsättning		**239 657**	**223 347**
Fastighetskostnader			
Driftskostnader	4, 5, 6	-127 984	-125 446
Underhållskostnader	7	-30 632	-32 458
Fastighetsskatt		-5 684	-5 521
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	8	-36 267	-35 614
Övriga rörelsekostnader		-388	-315
Summa fastighetskostnader		**-200 955**	**-199 354**
Rörelseresultat		**38 702**	**23 993**
Resultat från finansiella poster			
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		1 562	2 025
Räntekostnader och liknande resultatposter		-21 410	-20 545
Summa		**-19 848**	**-18 520**
Resultat efter finansiella poster		**18 854**	**5 473**
Resultat före skatt		**18 854**	**5 473**
Skatt på årets resultat	9	-5 837	-3 855
Årets resultat		**13 017**	**1 618**

Balansräkning
Tkr

	Not 1	2024-12-31	2023-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för programvaror	10	295	908
		295	**908**
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader och mark	11	962 042	913 241
Maskiner och andra tekniska anläggningar	12	0	120
Inventarier	13	6 701	2 909
Pågående ny- och ombyggnader	14	15 323	41 757
		984 066	**958 027**
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i koncernföretag	15, 16	6 997	6 997
Fordringar hos koncernföretag	17	500	0
Andra långfristiga värdepappersinnehav	18	40	0
Andra långfristiga fordringar	19	421	0
		7 958	**6 997**
Summa anläggningstillgångar		**992 319**	**965 932**
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar			
Hyres- och kundfordringar	20	1 096	723
Övriga fordringar	21	1 110	11 877
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		1 960	2 798
		4 166	**15 398**
Kassa och bank	22	36 239	24 163
Summa omsättningstillgångar		**40 405**	**39 561**
SUMMA TILLGÅNGAR		**1 032 724**	**1 005 493**

Balansräkning
Tkr

	Not	2024-12-31	2023-12-31
	1		
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
Bundet eget kapital			
Aktiekapital (10 247 st aktier á 1 000 kr)		10 247	10 247
Reservfond		8 900	8 900
		19 147	**19 147**
Fritt eget kapital	23		
Balanserad vinst eller förlust		124 895	123 634
Årets resultat		13 017	1 618
		137 912	**125 252**
Summa eget kapital		**157 059**	**144 399**
Avsättningar			
Uppskjutna skatter	24	47 958	42 121
Summa avsättningar		**47 958**	**42 121**
Långfristiga skulder	25, 26		
Skulder till kreditinstitut		320 000	423 900
Summa långfristiga skulder		**320 000**	**423 900**
Kortfristiga skulder			
Skulder till kreditinstitut	25	462 900	344 000
Förskott från kunder		68	48
Leverantörsskulder		10 751	12 118
Aktuella skatteskulder		1 272	2 243
Övriga skulder		1 329	1 379
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	27	31 387	35 285
Summa kortfristiga skulder		**507 707**	**395 073**
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		**1 032 724**	**1 005 493**

Kassaflödesanalys
Tkr

	Not 1	2024-01-01 -2024-12-31	2023-01-01 -2023-12-31
Den löpande verksamheten			
Resultat före finansiella poster		38 702	23 993
Avskrivningar och nedskrivningar		36 430	35 930
Resultat vid försäljning av fastigheter och inventarier		-10 246	-5 093
Erhållen ränta		1 562	2 025
Erlagd ränta		-21 410	-20 545
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring av rörelsekapital		**45 038**	**36 310**
Kassaflöde från förändring av rörelsekapitalet			
Förändring av kundfordringar		-373	354
Förändring av kortfristiga fordringar		11 605	-1 604
Förändring av leverantörsskulder		-1 367	-4 331
Förändring av kortfristiga skulder		-4 899	-458
Förändring av kortfristig del av långfristig skuld		118 900	136 000
Kassaflöde från den löpande verksamheten		**168 904**	**166 271**
Investeringsverksamheten			
Investeringar i materiella anläggningstillgångar		-62 693	-68 656
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		11 083	7 977
Investeringar i finansiella anläggningstillgångar		-961	-6 997
Kassaflöde från investeringsverksamheten		**-52 571**	**-67 676**
Finansieringsverksamheten			
Förändring långfristiga skulder		-103 900	-136 000
Utbetald utdelning		-357	-252
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		**-104 257**	**-136 252**
Årets kassaflöde		**12 076**	**-37 657**
Likvida medel vid årets början			
Likvida medel vid årets början		24 163	61 820
Likvida medel vid årets slut	22	**36 239**	**24 163**

Noter
Tkr

Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänna upplysningar
Årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3).

De viktigaste redovisnings- och värderingsprinciperna som använts vid upprättande av de finansiella rapporterna sammanfattas nedan.

Kassaflödesanalys
Kassaflödesanalysen har upprättats i enlighet med uppställningsformen i Redovisningsrådets rekommendation nr 7, avseende indirekt kassaflöde. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medför in- eller utbetalningar. Bland likvida medel ingår kassa- och banktillgodohavanden.

Resultaträkning
Hyresintäkter
Hyresintäkter aviseras i förskott men redovisas så att endast den del som belöper på perioden redovisas som intäkt. Förskottshyror redovisas som förutbetald intäkt. Vidaredebiterade kostnader för bland annat el, städning, återställning av lägenhetens skick etc. redovisas som övriga förvaltningsintäkter.

Ränteintäkter
Ränteintäkter redovisas i takt med att de intjänas.

Ersättningar till anställda
Kortfristiga ersättningar
Kortfristiga ersättningar såsom löner, sociala avgifter, semester, bilersättningar och liknande är ersättningar som förfaller inom 12 månader från balansdagen det år som den anställde tjänar in ersättningen och kostnadsförs löpande om inte utgiften inkluderas i anskaffningsvärdet för en anläggningstillgång.

Pensioner
Bolagets pensionsförpliktelser enligt allmän pensionsplan täcks genom försäkringspremier i KPA. Samtliga pensionsplaner är avgiftsbestämda och innebär att premierna kostnadsförs löpande.

Lånekostnader
Lånekostnader belastar resultatet i den period till vilken de hänför sig, oavsett hur de upplånade medlen har använts.

Avskrivningar

Materiella anläggningstillgångar skrivs av systematiskt över tillgångens bedömda nyttjandeperiod. Linjär avskrivningsmetod används för samtliga typer av materiella anläggningstillgångar.

Följande avskrivningsprocent tillämpas i bolaget:

Byggnader	15-100 år
Markanläggningar	15-20 år
Maskiner och andra tekniska anläggningar	5 år
Inventarier	5-10 år
Markinventarier	15 år
Bredband/Fibernät	15 år

Byggnaderna består av ett antal komponenter med olika nyttjandeperioder. Huvudindelningen är byggnader, markanläggningar och mark. Bolagets mark har obegränsad nyttjandeperiod och skrivs inte av.

Följande huvudgrupper av komponenter har identifierats och ligger till grund för avskrivningar av byggnader:

Stomme	70-100 år
Tak	40-70 år
Fasad	50-80 år
Fönster	40 år
Installationer	35 år
Hiss	30 år
Badrum/kök	40 år
Inre ytskikt	16 år
Tvättstuga	10 år

Nedskrivningar - materiella anläggningstillgångar

När det finns en indikation på att en tillgångs värde minskat, görs en prövning av nedskrivningsbehov. När en fastighets marknadsvärde understiger det bokförda värdet skall nedskrivning ske. För fastigheter som tidigare skrivits ner görs vid varje bokslut en prövning om återföring bör göras. Om behov finns återförs tidigare gjorda nedskrivningar över resultaträkningen.

Underhåll och reparationer

Utgifter för löpande underhåll och reparationer redovisas som kostnader.

Realisationsvinst respektive realisationsförlust

Realisationsvinst respektive realisationsförlust vid avyttring av byggnader, mark, markanläggningar samt inventarier redovisas som övrig rörelseintäkt respektive övrig rörelsekostnad.

Skatt

Skatt på årets resultat i resultaträkningen består av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Aktuell skatt är inkomstskatt för innevarande räkenskapsår som avser årets skattepliktiga resultat och den del av tidigare räkenskapsårs inkomstskatt som ännu inte har redovisats. Uppskjuten skatt är inkomstskatt för skattepliktiga resultat avseende framtida räkenskapsår till följd av tidigare transaktioner eller händelser.

Balansräkning
Tillgångar, avsättningar och skulder har värderats till anskaffningsvärden om inget annat anges.

Materiella anläggningstillgångar
Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår förutom inköpspriset de utgifter som direkt kan hänföras till förvärvet av tillgången. När en komponent i en anläggningstillgång byts ut, utrangeras eventuell kvarvarande del av den gamla komponenten och den nya komponentens anskaffningsvärde aktiveras.

Tillkommande utgifter som avser tillgångar som inte delas upp i komponenter läggs till anskaffningsvärdet om de beräknas ge företaget framtida ekonomiska fördelar, till den del tillgångens prestanda ökar i förhållande till tillgångens värde vid anskaffningstidpunkten.

Pågående ny-, till- och ombyggnader
Pågående ny-, till- och ombyggnader har värderats till nedlagda direkta kostnader. Balansposten har inte belastats med räntekostnader.

Finansiella instrument
Finansiella instrument som redovisas i balansräkningen inkluderar värdepapper, kundfordringar och övriga fordringar, kortfristiga placeringar, leverantörsskulder och låneskulder. Instrumenten redovisas i balansräkningen när bolaget blir part i instrumentets avtalsmässiga villkor.

Finansiella tillgångar tas bort från balansräkningen när rätten att erhålla kassaflöden från instrumenten har löpt ut eller överförts och bolaget har överfört i stort sett alla risker och förmåner som är förknippade med äganderätten. Finansiella skulder tas bort från balansräkningen när förpliktelser har reglerats eller på annat sätt upphört.

Kundfordringar/kortfristiga fordringar
Kundfordringar och kortfristiga fordringar redovisas som omsättningstillgångar till det belopp som förväntas bli inbetalt efter avdrag för individuellt bedömda osäkra fordringar.

Långfristiga skulder
Posten består huvudsakligen av aktier samt ett mindre innehav av räntebärande tillgångar och de innehas på lång sikt. Tillgångar ingående i posten redovisas inledningsvis till anskaffningsvärde med bedömning om ett nedskrivningsbehov föreligger. De räntebärande tillgångarna redovisas i efterföljande redovisning till upplupet anskaffningsvärde, minskat med eventuell reservering för värdeminskning.

Låneskulder och leverantörsskulder
Låneskulder och leverantörsskulder redovisas initialt till anskaffningsvärde efter avdrag för transaktionskostnader.

Derivatinstrument som ingår i säkringsredovisning
Säkringsredovisning tillämpas för derivatinstrument som ingår i ett dokumenterat säkringssamband. För att säkringsredovisning ska kunna tillämpas krävs att det finns en entydig koppling mellan säkringsinstrumentet och den säkrade posten. Det krävs också att säkringen effektivt skyddar den risk som är avsedd att säkras, att effektiviteten löpande kan visas vara tillräckligt hög genom effektivitetsmätningar och att säkringsdokumentation har upprättats. Bedömningen om huruvida säkringsredovisning ska tillämpas görs vid ingången av säkringsrelationen. Redovisning av värdeförändringen beror på vilken typ av säkring som ingåtts. Förluster hänförliga till den säkrade risken redovisas inte så länge som säkringsförhållandet består.

Den ränteriskexponering som bolaget har i sin balans- och resultaträkning och som påverkas av ränteförändringar, framför allt genom bolagets kontinuerliga upplåning, bestående i huvudsak av förlängningar av befintliga krediter, nyupplåning och framtida ränteriskexponeringar i form av nyinvesteringar, har bolaget valt att löpande hantera med hjälp av vanliga standardiserade ränteswapar i första hand om inget annat redovisats speciellt. Säkringsförhållanden kan ske mot både rörlig och fast ränta. Denna ränteriskexponering hanteras som en helhet, i en portfölj bestående av krediter, ränteswapar och övriga ränteriskexponeringar.

Ränteriskhanteringen ska syfta till att minska riskerna och genomföras med en konservativ grundsyn, där långsiktig stabilitet, men med full flexibilitet, skall vara ett av huvudmålen. Syftet med ränteriskhanteringen ska därmed inte vara någon "tradingverksamhet", men med en aktiv ränteriskhantering, kan det innebära ett mindre antal nya eller stängda ränteswapar per år. Detta speciellt om swapportföljens riskprofil behöver förändras, eller om förutsättningarna på kapitalmarknaden förändras radikalt under en kortare tidsrymd. Som ett led i den aktiva hanteringen av ränteriskerna kan därmed förtida avslut av ränteswapavtal förekomma, vilket är en naturlig del i hanteringen.

Tillåtna säkringsinstrument regleras i finanspolicyn och används enbart för att hantera uppkomna risker. Portföljteorin tillämpas enligt ovan och därmed utgör samtliga derivat säkringsinstrument, om inte annat speciellt anges. Samtliga säkringsinstrument redovisas månatligen i finansrapporten och finns tillgängliga i intern dokumentation.

Intäkter och kostnader för ränteswapar nettoredovisas under räntekostnader. Marknadsvärdeförändringar under swapavtalens löptid redovisas inte i resultatet.

Säkringsredovisning ska avbrytas när säkringsinstrument förfaller, säljs, löses eller avslutas på annat liknande sätt eller att säkringen inte längre förväntas vara effektiv. När säkringsredovisning upphör ska säkringsinstrumentet värderas enligt grundreglerna, d.v.s. lägsta värdets princip om derivatet har ett positivt värde och en skuld om derivatet har ett negativt värde. Eventuella differenser redovisas i resultaträkningen på sådant sätt att säkringen är fortsatt och fullt ut effektiv. D.v.s. att de grundläggande målen avseende säkrade kassaflöden över tiden uppfylls.

Avsättningar

Bolaget gör en avsättning när det finns en legal eller informell förpliktelse och en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras. Bolaget nuvärdeberäknar förpliktelser som väntas regleras efter mer än tolv månader. Den ökning av avsättningen som beror på att tid förflyter redovisas som räntekostnad.

Skatt

Aktuella skatter värderas utifrån de skattesatser och skatteregler som gäller på balansdagen. Uppskjutna skatter värderas utifrån de skattesatser och skatteregler som är beslutade före balansdagen.

Uppskjuten skatt görs i sin helhet enligt balansräkningsmetoden på alla temporära differenser som uppkommer mellan det skattemässiga värdet och det redovisade värdet på tillgångar och skulder. Den huvudsakliga temporära differensen uppkommer från avskrivningar på byggnader och underskottsavdrag. En skattesats om 20,6 % har använts vid beräkningen av uppskjuten skatt. Uppskjutna skattefordringar redovisas i den omfattningen det är troligt att framtida skattemässiga resultat kommer att kunna kvittas mot de temporära skillnaderna. Aktuell skatt, liksom förändring i uppskjuten skatt, redovisas i resultaträkningen om inte skatten är hänförlig till en händelse eller transaktion som redovisas direkt i eget kapital. Skatteeffekter av poster som redovisas direkt mot eget kapital, redovisas mot eget kapital.

Nyckeltalsdefinitioner

Balansomslutning
Företagets samlade tillgångar.

Omsättning
Rörelsens huvudintäkter, fakturerade kostnader, sidointäkter samt intäktskorrigeringar.

Eget kapital
Företagets nettotillgångar, dvs skillnaden mellan tillgångar och skulder.

Redovisat resultat
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader, men före skatter.

Kassalikviditet (%)
Omsättningstillgångar exklusive lager och pågående arbeten i procent av kortfristiga skulder.

Soliditet (%)
Justerat eget kapital (eget kapital och obeskattade reserver med avdrag för uppskjuten skatt) i procent av balansomslutning.

Uppskattningar och bedömningar

Upprättande av årsredovisningen enligt K3 kräver att företagsledning och styrelse gör antaganden om framtiden och andra viktiga källor till osäkerhet i uppskattningar på balansdagen som innebär en betydande risk för en väsentlig justering av de redovisade värdena för tillgångar och skulder i framtiden. Det görs också bedömningar som har betydande effekt på de redovisade beloppen i denna årsredovisning.

Uppskattningar och bedömningar baseras på historisk erfarenhet och andra faktorer som under rådande förhållanden anses vara rimliga. Resultatet av dessa uppskattningar och bedömningar används sedan för att fastställa redovisade värden på tillgångar och skulder som inte framgår tydligt från andra källor. Uppskattningar och bedömningar ses över årligen. Det slutliga utfallet av uppskattningar och bedömningar kan komma att avvika från nuvarande uppskattningar och bedömningar. Effekterna av ändringar i dessa redovisas i resultaträkningen under det räkenskapsår som ändringarna görs samt under framtida räkenskapsår om ändringen påverkar både aktuellt och kommande räkenskapsår.

Prövning av nedskrivningsbehov för materiella anläggningstillgångar
Bolaget har betydande värden redovisade i balansräkningen avseende materiella anläggningstillgångar. Dessa testas för nedskrivningsbehov i enlighet med de redovisningsprinciper som beskrivs i bolagets not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper.

Inkomstskatter och uppskjutna skatter
Bolaget redovisar i sin balansräkning uppskjutna skattefordringar och skulder vilka förväntas bli realiserade i framtida perioder. Vid beräkning av dessa måste vissa antaganden och uppskattningar göras avseende framtida skattekonsekvenser som hänför sig till skillnaden mellan i balansräkningen redovisade tillgångar och skulder motsvaranden skattemässiga värden.

Uppskattningar inkluderar även att skattelagar och skattesatser kommer att vara oförändrade samt att gällande regler för utnyttjande av förlustavdrag inte kommer att ändras.

Not 2 Hyresintäkter

	2024	2023
I nettoomsättningen ingår intäkter från:		
Bostäder	208 003	203 699
Lokaler	10 479	13 132
Övrigt	9 032	7 106
Avgår rabatter (underhållsrabatter)	-920	-4 220
	226 594	**219 717**
Avgår outhyrda objekt		
Bostäder	-2 081	-2 675
Lokaler	-264	-1 072
Övrigt	-3 196	-2 972
	-5 540	**-6 719**
Totala hyresintäkter		
	220 850	212 998
	220 850	**212 998**

Not 3 Operationell leasing

Framtida minimileasingavgifter som kommer att erhållas avseende icke uppsägningsbara leasingavtal:

	2024	2023
Förfaller till betalning inom ett år	14 660	3 361
Förfaller till betalning senare än ett men inom fem år	4 011	6 409
Förfaller till betalning senare än fem år	0	22
	18 671	**9 792**

Avtal avseende uthyrningen är tillsvidareavtal med tre till nio månaders uppsägningstid. Eventuell förlängning sker huvudsakligen och för nyare avtal med 36 månader. Endast ett fåtal avtal löper på kortare tid.

Not 4 Driftskostnader

	2024	2023
Fastighetsskötsel och städ	20 095	19 182
Reparationer	22 662	25 934
Taxebundna kostnader	21 802	23 554
Uppvärmning	34 308	27 575
Administration	27 476	27 574
Övriga driftskostnader	1 642	1 626
	127 984	**125 446**

Not 5 Ersättning till revisorerna

	2024	2023
Revisionsuppdraget	198	191
Skatterådgivning	33	77
Övrigt	103	47
	335	**315**

Not 6 Medeltal anställda, löner, andra ersättningar och sociala avgifter

	2024	2023
Medelantalet anställda		
Kvinnor	13	13
Män	23	23
	36	**36**
Löner och andra ersättningar		
Styrelse och verkställande direktör	1 247	1 015
Övriga anställda	16 134	15 789
	17 381	**16 804**
Sociala kostnader		
Sociala avgifter enligt lag och avtal	6 643	6 359
Pensionskostnader, varav för styrelse 1 tkr (1 tkr) och verkställande direktör 942 tkr (736 tkr)	2 712	2 372
	9 355	**8 731**
Totala löner, ersättningar, sociala avgifter och pensionskostnader	**26 737**	**25 535**
Könsfördelning bland ledande befattningshavare		
Andel kvinnor i styrelsen	13 %	31 %
Andel män i styrelsen	87 %	69 %
Andel kvinnor bland övriga ledande befattningshavare	25 %	25 %
Andel män bland övriga ledande befattningshavare	75 %	75 %

Not 7 Utgifter för årets underhållskostnader

	2024	2023
Lägenhetsunderhåll	25 106	28 204
Övrigt underhåll	5 526	4 253
	30 632	**32 458**

Not 8 Planenliga avskrivningar och nedskrivningar

	2024	2023
Immateriella tillgångar	613	642
Byggnader	33 866	33 095
Markanläggningar	1 012	918
Maskiner och andra tekniska anläggningar	120	459
Inventarier	656	500
Summa planenliga avskrivningar och nedskrivningar	**36 267**	**35 614**

Not 9 Skatt på årets resultat

	2024	2023
Skatt på årets resultat		
Uppskjuten skatt	-5 837	-3 855
Skatt på årets resultat	**-5 837**	**-3 855**

Avstämning av effektiv skatt

	2024		2023	
	Procent	**Belopp**	**Procent**	**Belopp**
Redovisat resultat före skatt		18 854		5 473
Skatt enligt gällande skattesats	20,60	-3 884	20,60	-1 127
Skatteeffekt av ej avdragsgilla kostnader		-192		-64
Skatteeffekt av ej skattepliktiga intäkter		5		4
Skatteeffekt av ej avdragsgilla räntor		-1 560		-2 852
Skatteeffekt av avdragsgilla kostnader som ej ingår i det redovisade resultatet		6 310		13 776
Skatteeffekt av temporär skillnad i avskrivning på byggnader		-2 896		-2 822
Skatteeffekt av temporär skillnad i restvärde på byggnader		-3 534		-10 535
Skatteeffekt av försäljning fastighet		-87		-235
Redovisad skattekostnad	**30,96**	**-5 837**	**70,44**	**-3 855**

Not 10 Balanserade utgifter för programvaror

	2024-12-31	2023-12-31
Ingående anskaffningsvärden	2 983	2 983
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**2 983**	**2 983**
Ingående avskrivningar	-2 075	-1 433
Årets avskrivningar	-613	-642
Utgående ackumulerade avskrivningar	**-2 688**	**-2 075**
Utgående redovisat värde	**295**	**908**

Not 11 Byggnader och mark

	2024-12-31	2023-12-31
Ingående anskaffningsvärden	1 407 472	1 347 857
Omklassificering/inköp	84 698	66 361
Försäljningar/utrangeringar	-3 310	-6 746
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**1 488 860**	**1 407 472**
Ingående avskrivningar	-467 468	-436 734
Försäljningar/utrangeringar	2 291	3 279
Årets avskrivningar	-34 878	-34 014
Utgående ackumulerade avskrivningar	**-500 054**	**-467 468**
Ingående nedskrivningar	-26 763	-26 763
Utgående ackumulerade nedskrivningar	**-26 763**	**-26 763**
Utgående redovisat värde	**962 042**	**913 241**
Taxeringsvärden byggnader	1 167 321	1 158 420
Taxeringsvärden mark	281 871	281 561
	1 449 192	**1 439 981**
Bokfört värde byggnader	946 049	897 048
Bokfört värde mark	15 994	16 194
	962 042	**913 241**

Offentligt bidrag har erhållits med 3 659,6 tsek för ROT-projekt i Stamparen 5. Bidraget har minskat tillgångens anskaffningsvärde.

Vid värderingen 2024 har informations- och analysverktyget MSCI Real Asstes använts. Värderingen bygger på faktiska hyresnivåer och schabloner avseende drift- och underhållskostnader samt schablonmässig hyresutveckling. Vakansgraden har beaktats med 1,5% för bostäder och 20% för lokaler och fordonsplatser vid värdering.

Beräknat marknadsvärde	1 978 208	2 090 842

Not 12 Maskiner och andra tekniska anläggningar

	2024-12-31	2023-12-31
Ingående anskaffningsvärden	4 963	5 052
Försäljningar/utrangeringar	0	-89
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**4 963**	**4 963**
Ingående avskrivningar	-4 843	-4 473
Försäljningar/utrangeringar	0	89
Årets avskrivningar	-120	-459
Utgående ackumulerade avskrivningar	**-4 963**	**-4 843**
Utgående redovisat värde	**0**	**120**

Not 13 Inventarier, verktyg och installationer

	2024-12-31	2023-12-31
Ingående anskaffningsvärden	6 567	6 533
Inköp	4 448	877
Försäljningar/utrangeringar	-139	-843
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**10 877**	**6 567**
Ingående avskrivningar	-3 658	-4 002
Försäljningar/utrangeringar	139	843
Årets avskrivningar	-656	-500
Utgående ackumulerade avskrivningar	**-4 176**	**-3 658**
Utgående redovisat värde	**6 701**	**2 909**

Not 14 Pågående ny- och ombyggnader

	2024-12-31	2023-12-31
Ingående nedlagda kostnader	41 757	40 073
Under året nedlagda kostnader	68 617	69 377
Under året genomförda omfördelningar	-92 677	-66 038
Under året kostnadsfört från pågående	-2 374	-1 655
Utgående nedlagda kostnader	**15 323**	**41 757**
Utgående redovisat värde	**15 323**	**41 757**

Not 15 Andelar i koncernföretag

	2024-12-31	2023-12-31
Ingående anskaffningsvärden	6 997	0
Inköp	0	6 997
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**6 997**	**6 997**
Utgående redovisat värde	**6 997**	**6 997**

Not 16 Specifikation andelar i koncernföretag

Namn	Kapital-andel	Rösträtts-andel	Antal andelar	Bokfört värde
Stamparen 6 i Sala AB	100%	100%	250	6 997
				6 997

	Org.nr	Säte	Eget kapital	Resultat
Stamparen 6 i Sala AB	559451-5594	Sala	1 626	-161

Bolagets första räkenskapsår är 2023-10-09 - 2024-12-31.

Not 17 Fordringar hos koncernföretag

	2024-12-31	2023-12-31
Ingående anskaffningsvärden	0	0
Tillkommande fordringar	500	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**500**	**0**
Utgående redovisat värde	**500**	**0**

Not 18 Andra långfristiga värdepappersinnehav

	2024-12-31	2023-12-31
Ingående anskaffningsvärden	0	0
Insatskapital HBV	40	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**40**	**0**
Utgående redovisat värde	**40**	**0**

Not 19 Andra långfristiga fordringar

	2024-12-31	2023-12-31
Ingående anskaffningsvärden	0	0
Återbäringskapital HVB	421	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**421**	**0**
Utgående redovisat värde	**421**	**0**

Not 20 Hyres- och kundfordringar

	2024-12-31	2023-12-31
Hyresfordringar	1 793	1 798
Kundfordringar	-697	-1 075
Summa hyres- och kundfordringar	**1 096**	**723**

Not 21 Övriga fordringar

	2024-12-31	2023-12-31
HBV	312	833
Skattekonto	798	1 044
Fordran Sala-Heby energi	0	10 000
Summa övriga fordringar	**1 110**	**11 877**

Not 22 Likvida medel

	2024-12-31	2023-12-31
Likvida medel		
Presentkort	0	8
Banktillgodohavanden	36 239	24 155
	36 239	**24 163**

Beviljad men outnyttjad chekräkningskredit uppgår till 10 000 tkr.

Not 23 Förslag till vinstdisposition

	2024-12-31
Förslag till vinstdisposition	
Styrelsen föreslår att till förfogande stående vinstmedel:	
balanserad vinst	124 895
årets vinst	13 017
	137 912
disponeras så att	
till aktieägare utdelas	323
i ny räkning överföres	137 589
	137 912

Not 24 Uppskjuten skatteskuld

Temporära skillnader föreligger i de fall tillgångarnas eller skulders respektive skattemässiga värden är olika. Temporära skillnader avseende följande poster samt underskottsavdrag har resulterat i uppskjutna skatteskulder:

	2024-12-31	2023-12-31
Uppskjuten skattefordran hänförlig till deklarerat underskott	-43 379	-45 682
Uppskjuten skatteskuld hänförlig till skattemässigt ej avdragsgilla kostnader	91 338	87 804
Belopp vid årets utgång	**47 958**	**42 121**

Not 25 Upplåning

	2024-12-31	2023-12-31
Räntebärande skulder		
Långfristiga skulder till kreditinstitut	320 000	423 900
Kortfristiga skulder till kreditinstitut	462 900	344 000
	782 900	**767 900**

Den långsiktiga finansieringen, dvs. både kort- och långfristiga skulder som förväntas kvarstå över tid, är föremål för risker/möjligheter vid förändringar av marknadsräntorna. För att hantera dessa risker/möjligheter används finansiella derivatinstrument, s.k. ränteswapar. På detta sätt kan räntebindningen och kapitalbindningen hanteras med full flexibilitet. Förutsättningar skapas för att, när som helst, förändra räntebindningstiden och bättre möta förändringar på räntemarknaden. Riktlinjer och ramar för riskhanteringen är fastlagda i en av styrelsen beslutad finanspolicy.

Per bokslutsdagen finns ränteswapar som totalt uppgår till 560 000 tkr (580 000 tkr). Den genomsnittliga räntebindningstiden för den totala skuldportföljen uppgår till 3,14 år (3,68) och den genomsnittliga effektiva räntan uppgår till 2,00% (2,22). Marknadsvärdet på ränteswaparna uppgår till 25 039 tkr (27 839 tkr).

Marknadsvärdet representerar den kostnad/intäkt som skulle uppstå om man avslutar avtalen i förtid. Analogt skulle motsvarande marknadsvärde (s.k. ränteskillnadsersättning) uppstå om man istället valt att använda långa räntebindningar på de enskilda lånen. Om respektive ränteswapavtal kvarstår t.o.m. sitt slutförfallodatum så kommer undervärdet/övervärdet att löpande elimineras.

Så kallad ”Säkringsredovisning” tillämpas avseende derivat, bl.a. innebärande att värdeförändringar i derivatavtal inte redovisas över resultaträkningen. Det skall finnas en ekonomisk relation mellan säkringsinstrumentet och den säkrade posten. Säkringsförhållandet skall vara effektivt och dokumenteras när säkring ingås. Uppföljning av ekonomisk relation och effektivitet sker löpande via rutiner för finansiell rapportering. Särskild dokumentation är upprättad som bl.a. fastlägger strategier och mål för riskhanteringen.

Not 26 Upplåning - förfalloprofil

Nedan framgår de långfristiga skuldernas förfalloprofil, MSEK, (inklusive ränteswapar) avseende räntebindningen.

	2024-12-31	**2023-12-31**
Inom 0-1 år	223	308
Inom 1-2 år	100	0
Inom 2-3 år	0	0
Inom 3-4 år	180	0
Inom 4-5 år	70	180
Inom 5-6 år	70	70
Inom 6-7 år	100	70
Inom 7-8 år	40	100
Inom 8-9 år	0	40
Inom 9-10 år	0	0
Summa	**783**	**768**

Not 27 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	2024-12-31	**2023-12-31**
Upplupna räntor	3 185	3 487
Upplupna semesterlöner	628	661
Upplupna sociala avgifter	1 122	1 030
Förutbetalda hyror	17 766	15 468
Intäktsrabatter ROT projekt Länsstyrelsen	2 565	6 799
Övriga poster	6 120	7 839
	31 387	**35 285**

Not 28 Väsentliga händelser efter räkenskapsårets slut

Under 2024 beslutades om att undersöka möjligheterna att sälja fastigheterna Stadsträdgården 3 och 4. Den försäljningen är tänkt att genomföras under våren 2025.

Ombyggnaden av fastigheten Stamparen 6 görs i dotterbolaget Stamparen 6 i Sala AB men finansieras med lån mellan bolagen under 2025.

Under våren 2025 påbörjas rekrytering av ny vd för bolaget eftersom nuvarande vd planerar att sluta i december 2025.

Resultat- och balansräkningen kommer att föreläggas på årsstämma för fastställelse.

Sala, det datum som framgår av digital signatur

Bernard Niglis Verkställande direktör	Ulrika Spårebo Ordförande
Erik Åberg	Jörgen Lagberg
Dan Eriksson	Mårten Öhrström

Vår revisionsberättelse har lämnats det datum som framgår av digital signatur

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Sanna Hellblom-Björn
Auktoriserad revisor
Huvudansvarig revisor

Årsredovisning

för

Sala Silvergruva AB

Org.nr. 556333-0207

Räkenskapsåret

2024-01-01 — 2024-12-31

Innehåll	**Sida**
Förvaltningsberättelse	2
Resultaträkning	5
Balansräkning	6
Noter	8
Underskrifter av årsredovisning	13

Styrelsen och verkställande direktören för Sala Silvergruva AB avger följande årsredovisning för räkenskapsåret 2024-01-01-2024-12-31.

Årsredovisning är upprättat i tusen svenska kronor (TSEK).

Förvaltningsberättelse

Verksamheten

Verksamhetens art och inriktning

Sala Silvergruva AB är ett publikt aktiebolag med ca 300 aktieägare, där Sala kommun är majoritetsägare.Sala Silvergruva AB bedriver verksamhet inom turist- och besöksnäringen. Fastigheterna somförvaltas är ett industri- och kulturarv från 1500-talet. Besöksverksamheten innefattar guidade visningarav det anrika museum som Silvergruvan utgör, vandrarhem, mat och café, utställningar, konferenseroch olika arrangemang.

Uppgift om ägare som har mer än tio procent av antalet andelar eller röster i företaget

Sala Kommun är sedan bolagets bildande A-aktieägare med 80,77 procent av aktierna och 97,67 %

av rösterna. Sala Kommun äger också 63 % av B-aktierna inklusive rösträtt.

Det totala aktieinnehavet för Sala Kommun är 92,9 % och rösträtten uppgår till 99, 1 %.

Väsentliga förändringar i ägarstrukturen

Under 2023 har Sala kommunfullmäktige beslutat att inleda processen för att köpa upp samtliga Baktier

i bolaget. Inköpsprocessen fortgår och Sala Kommun har under 2024 förvärvat drygt 60 % av B-aktierna. Sala Kommun beräknas bli ensam ägare till bolaget under 2025.

Kontrollbalansräkning

Under hösten 2024 har en värdering av bolagets främsta tillgång, fastigheterna, genomförts. Den externa fastighetsvärderingen överstiger det bokförda värdet med ca 6 miljoner. Styrelsen konstaterar

därför att någon egentlig brist i det egna kapitalet inte föreligger. Trots detta faktum bygger fortsatt

verksamhetsdrift på ett fortsatt driftsbidrag från Sala kommun under 2025.

Förväntad framtida utveckling samt väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer

Sala kommun har fattat beslut om ett förstärkt driftsbidrag om totalt 10 miljoner avseende 2025 vilket

innebär att budgeten för 2025 landar på ett +/- 0 resultat. Styrelsen för dialog med ägaren om

en mer långsiktigt och hållbart finansierad verksamhet för kommande år. 2025 förväntas att liksom 2024 ge en positiv utveckling med fortsatt stigande besökstal.

Sala Kommun har initierat en utredning gällande bildandet av ett kommunalt fastighetsbolag där Sala Silvergruva AB:s fastigheter utreds för att eventuellt ingå. Utredningen färdigställs under våren 2025.

Flerårsöversikt

	2024	2023	2022	2021	2020
Nettoomsättning	7 889	5 778	6 853	4 876	1 226
Rörelseresultat	1 293	-2 427	-1 489	150	1 072
Resultat efter finansiella poster	260	-3 415	-2 059	-154	768
Balansomslutning	21 554	21 083	23 781	22 380	18 876
Kassalikviditet (%)	18,7	11,4	44,5	45,1	38,3
Soliditet (%)	-18,0	-19,6	-2,7	6,3	8,3
Medelantalet anställda	12	11	12	10	11

Nyckeltalsdefinitioner

Soliditet: Justerat eget kapital i procent av balansomslutning
Kassalikviditet: Omsättningstillgångar exklusive varulager i procent av kortfristiga fordringar

Förändringar i eget kapital (EK)

	Aktiekapital	Uppskrivningsfond	Balanserat resultat	Årets resultat	Totalt
Belopp vid årets ingång	1 500	6 090	-8 238	-3 482	-4 130
Balanseras i ny räkning	0	0	-3 482	3 482	0
Upplösning av uppskrivningsfond	0	-65	65	0	0
Årets resultat	0	0	0	259	259
Belopp vid årets utgång	1 500	6 025	-11 655	259	-3 871

Kommentar

Villkorlig återbetalningsskyldighet för aktieägartillskott uppgick till 2 300 000 kr (2 300 000kr).

Resultatdisposition

Till årsstämmans förfogande står följande medel:

Balanserat resultat	-11 655
Årets resultat	259
Summa	-11 396

Styrelsen föreslår att medlen disponeras enligt följande:

Utdelning	
Balanseras i ny räkning	-11 396
Summa	-11 396

Resultaträkning

Resultaträkning	Not	2024-01-01 2024-12-31	2023-01-01 2023-12-31
Rörelseresultat			
Rörelsens intäkter, lagerförändringar m.m.			
Nettoomsättning	2	7 889	5 778
Förändring av lager av färdiga varor, av varor under tillverkning och pågående arbeten för annans räkning		0	0
Övriga rörelseintäkter	3	10 627	8 491
Summa rörelsens intäkter, lagerförändringar m.m.		**18 516**	**14 269**
Rörelsens kostnader			
Råvaror och förnödenheter		-1 514	-742
Handelsvaror		-197	-151
Övriga externa kostnader		-4 230	-4 903
Personalkostnader	4	-10 334	-9 905
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar		-947	-995
Övriga rörelsekostnader		0	0
Summa rörelsens kostnader		**-17 223**	**-16 696**
Rörelseresultat		**1 293**	**-2 427**
Resultat från finansiella poster			
Resultat från finansiella poster - med nedskrivningar i respektive post			
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	5	8	18
Räntekostnader och liknande resultatposter	6	-1 041	-1 099
Summa resultat från finansiella poster		**-1 033**	**-1 081**
Resultat efter finansiella poster		**260**	**-3 508**
Resultat före skatt		**260**	**-3 508**
Skatter			
Skatt på årets resultat			25
Årets resultat		**260**	**-3 483**

Balansräkning

Balansräkning Tillgångar	Not	2024-12-31	2023-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar			
Koncessioner, patent, licenser, varumärken samt liknande rättigheter	7	397	446
Pågående utvecklingsarbeten och förskott avseende immateriella anläggningstillgångar		0	0
Summa immateriella anläggningstillgångar		**397**	**446**
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader och mark	8	15 835	16 205
Maskiner och andra tekniska anläggningar		0	0
Inventarier, verktyg och installationer	9	2 664	2 626
Förbättringsutgifter på annans fastighet		0	0
Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar	10	1 276	731
Övriga materiella anläggningstillgångar		0	0
Summa materiella anläggningstillgångar		**19 775**	**19 562**
Summa anläggningstillgångar		**20 171**	**20 008**
Omsättningstillgångar			
Varulager m.m.			
Råvaror och förnödenheter		591	157
Summa varulager m.m.		**591**	**157**
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		104	109
Övriga fordringar		183	340
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		380	391
Summa kortfristiga fordringar		**667**	**840**
Kassa och bank			
Kassa och bank		125	78
Summa kassa och bank		**125**	**78**
Summa omsättningstillgångar		**1 383**	**1 075**
SUMMA TILLGÅNGAR		**21 554**	**21 083**

Balansräkning

Balansräkning Eget kapital och skulder	Not	2024-12-31	2023-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
Bundet eget kapital			
Aktiekapital		1 500	1 500
Uppskrivningsfond	11	6 025	6 090
Summa bundet eget kapital		**7 525**	**7 590**
Fritt eget kapital			
Balanserat resultat		-11 655	-8 238
Årets resultat		259	-3 482
Summa fritt eget kapital		**-11 396**	**-11 720**
Summa eget kapital		**-3 871**	**-4 130**
Långfristiga skulder			
Övriga skulder	12	22 176	17 176
Summa långfristiga skulder		**22 176**	**17 176**
Kortfristiga skulder			
Checkräkningskredit	13	972	3 502
Leverantörsskulder		621	2 231
Aktuella skatteskulder		-278	32
Övriga skulder		297	209
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		1 637	2 063
Summa kortfristiga skulder		**3 249**	**8 037**
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		**21 554**	**21 083**

Noter

Not 1 – Redovisnings- och värderingsprinciper

Redovisnings- och värderingsprinciper

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3).

Intäkter

Försäljning av varor

Vid försäljning av varor redovisas intäkten vid leverans.

Tjänste- och entreprenaduppdrag

1. Vid försäljning av varor redovisas intäkten vid leverans.
2. Redovisning av intäkt vid försäljning av varor sker när:
- Sannolikheten att intäkten kommer att tillfalla företaget är hög.
- Det är trovärdigt att inkomsten kan beräknas.
- Överföring av betydande risker och fördelarna som är kopplade med varornas ägande till köparen.
- Företaget har inte längre ett sådant engagemang i den löpande förvaltningen som vanligtvis förknippas med ägande och utövar inte heller någon reell kontroll över de sålda varorna.
- Utgifter som finns eller väntas på grund av transaktionen kan räknas ut på ett säkert sätt.

Offentliga bidrag

Ett offentligt bidrag som inte är förknippat med krav på framtida prestation redovisas som intäkt när villkoren för bidraget uppfyllts. Ett offentligt bidrag som är förenat med krav på framtida prestation redovisas som intäkt när prestationen utförts. Om bidraget har tagits emot innan villkoren för att redovisa det som intäkt har uppfyllts, redovisas bidraget som en skuld.
Offentliga bidrag relaterade till tillgångar redovisas i balansräkningen genom att bidraget reducerar tillgångens redovisade värde.

Immateriella anläggningstillgångar

Immateriella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar. Tillgångarna skrivs av linjärt över tillgångarnas bedömda nyttjande period. Nyttjandeperioden omprövas per varje balansdag. Pågående projekt skrivs inte av utan nedskrivningsprövas årligen. Följande nyttjande perioder tillämpas:

Avskrivning

Avskrivningsprinciper

Typ av tillgång	År
Koncessioner, patent, licenser, varumärken samt liknande rättigheter	
Typ av tillgång	5 År

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar. Tillgångarna skrivs av linjärt över tillgångarnas bedömda nyttjandeperiod förutom mark som inte skrivs av. Nyttjandeperioden omprövas per varje balansdag. Följande nyttjandeperioder tillämpas:

Avskrivning

Avskrivningsprinciper

Typ av tillgång	År
Byggnader	
Stomme	100 År

Typ av tillgång	År
Tak	50 År
Fönster och Dörrar	30 År
Fasader, trä	30 År
Fasader, puts	50 År
Yttre installationer	70 År
Inre installationer, maskinell utrustning m.m.	15 År
Inre installationer, el, vvs, ventilation	30 År
Maskiner och andra tekniska anläggningar	
Typ av tillgång	5 År
Inventarier, verktyg och installationer	
Typ av tillgång	5 År

Byggnaderna består av ett antal komponenter med olika nyttjandeperioder. Huvudindelningen är byggnader och mark. Ingen avskrivning sker på komponenten mark vars nyttjandeperiod bedöms som obegränsad. Byggnaderna består av flera komponenter vars nyttjandeperiod varierar.
Redovisade huvudgrupper av komponenter har identifierats och ligger till grund för avskrivningen på byggnader.
Offentliga bidrag relaterade till tillgångar redovisas i balansräkningen genom att bidraget reducerar tillgångens redovisade värde.

Nedskrivningar av anläggningstillgångar

Vid varje balansdag bedöms om det finns indikationer på nedskrivningsbehov av någon av anläggningstillgångarna. Nedskrivning sker om värdenedgången bedöms vara bestående och prövas individuellt.

Varulager

Not 2 – Nettoomsättningens fördelning

Nettoomsättningens fördelning på verksamhetsgrenar

Verksamhet	2024-12-31	2023-12-31
Visning	4 115	3 743
Restaurang	2 497	1 130
Logi	442	306
Handel	597	202
Koferens	239	396

Not 3 – Övriga rörelseintäkter

Offentliga bidrag

Offentligt bidrag	2024-12-31	2023-12-31
Kommunala Bidrag	10 000	8 000
Statliga bidrag	315	361

Not 4 – Personal

Medelantalet anställda

	2024-12-31	2023-12-31
Kvinnor	7	8

	2024-12-31	2023-12-31
Kvinnor (%)	58,00%	73,00%
Män	5	3
Män (%)	42,00%	27,00%
Medelantalet anställda	**12**	**11**

Löner och andra ersättningar

	2024-12-31	2023-12-31
Övriga anställda	7 164	6 741
Summa	**7 164**	**6 741**

Sociala kostnader inklusive pensionskostnader

	2024-12-31	2023-12-31
Pensionskostnader		
Övriga anställda	1 034	1 281
Summa pensionskostnader	**1 034**	**1 281**
Övriga sociala avgifter enligt lag och avtal	2 211	1 907
Summa	**3 245**	**3 188**

Not 5 – Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter inkl. nedskrivningar

Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter inklusive nedskrivningar

Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	2024-12-31	2023-12-31
Ränteintäkter		
Övriga företag	8	4
Summa	**8**	**4**
Kursdifferenser		14
Summa	**8**	**18**

Not 6 – Räntekostnader och liknande resultatposter

Räntekostnader och liknande resultatposter

	2024-12-31	2023-12-31
Räntekostnader		
Övriga företag	1 041	1 099
Summa	**1 041**	**1 099**
Summa	**1 041**	**1 099**

Not 7 – Koncessioner, patent, licenser, varumärken samt liknande rättigheter

Koncessioner, patent, licenser, varumärken samt liknande rättigheter

	2024-12-31	2023-12-31
Ingående anskaffningsvärden	585	213
Förändringar av anskaffningsvärden		
Inköp	50	372
Utgående anskaffningsvärden	**635**	**585**

	2024-12-31	2023-12-31
Ingående avskrivningar	-139	-114
Förändringar av avskrivningar		
Årets avskrivningar	-99	-25
Utgående avskrivningar	**-238**	**-139**
Ingående nedskrivningar	0	0
Utgående nedskrivningar	**0**	**0**
Redovisat värde	**397**	**446**

Not 8 – Byggnader och mark

Byggnader och mark

	2024-12-31	2023-12-31
Ingående anskaffningsvärden	15 015	15 015
Förändringar av anskaffningsvärden		
Omklassificeringar	33	
Utgående anskaffningsvärden	**15 048**	**15 015**
Ingående avskrivningar	-4 899	-4 561
Förändringar av avskrivningar		
Årets avskrivningar	-338	-338
Utgående avskrivningar	**-5 237**	**-4 899**
Ingående uppskrivningar	6 089	6 154
Förändringar av uppskrivningar		
Årets avskrivningar på uppskrivet belopp	-65	-65
Utgående uppskrivningar	**6 024**	**6 089**
Ingående nedskrivningar	0	0
Utgående nedskrivningar	**0**	**0**
Redovisat värde	**15 835**	**16 205**
Offentliga bidrag som reducerat anskaffningsvärdet		1 572

Not 9 – Inventarier, verktyg och installationer

Inventarier, verktyg och installationer

	2024-12-31	2023-12-31
Ingående anskaffningsvärden	9 150	9 732
Förändringar av anskaffningsvärden		
Inköp	515	307
Försäljningar/utrangeringar		-889
Omklassificeringar	-33	
Utgående anskaffningsvärden	**9 632**	**9 150**
Ingående avskrivningar	-6 524	-6 557
Förändringar av avskrivningar		
Försäljningar/utrangeringar		601

	2024-12-31	2023-12-31
Årets avskrivningar	-445	-568
Utgående avskrivningar	**-6 969**	**-6 524**
Ingående nedskrivningar		0
Utgående nedskrivningar		**0**
Redovisat värde	**2 663**	**2 626**

Not 10 – Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar

Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar

	2024-12-31	2023-12-31
Ingående anskaffningsvärden	731	17
Förändringar av anskaffningsvärden		
Nedlagda utgifter	545	714
Utgående anskaffningsvärden	**1 276**	**731**
Redovisat värde	**1 276**	**731**

Not 11 – Uppskrivningsfond

Uppskrivningsfond

	2024-12-31	2023-12-31
Ingående balans	6 090	6 155
Förändringar av uppskrivningsfond		
Avskrivning av uppskrivna tillgångar	-65	-65
Utgående balans	**6 025**	**6 090**

Not 12 – Långfristiga skulder

Långfristiga skulder som förfaller till betalning

Skuldpost	Senare än 5 år efter balansdagen
Lån kommuninvest	22 176

Not 13 – Checkräkningskredit

Checkräkningskredit

	2024-12-31	2023-12-31
Beviljat belopp	3 500	3 500

Not 14 – Ställda säkerheter

Ställda säkerheter för egna skulder och avsättningar

Typ av skuld eller avsättning	Typ av säkerhet	2024-12-31	2023-12-31
Övriga skulder	Fastighetsinteckningar	1 250	1 250

Underskrifter av årsredovisning

Viktoria Enmark

Datum som framgår av elektroniska underskrifter.

Verkställande direktör

Carola Gunnarsson

Datum som framgår av elektroniska underskrifter.

Styrelseordförande / Styrelseledamot

Glenn Andersson

Datum som framgår av elektroniska underskrifter.

Styrelseledamot

Josefine Ekroos

Datum som framgår av elektroniska underskrifter.

Styrelseledamot

Arne Eriksson

Datum som framgår av elektroniska underskrifter.

Styrelseledamot

Magnus Edman

Datum som framgår av elektroniska underskrifter.

Styrelseledamot

Min revisionsberättelse har lämnats den

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Johan Tingström

Auktoriserad revisor

Sala 2025-03-26

Reservation: Kommunstyrelsens ledningsutskott 2025-03-26

Ärende: Återställande av negativt balanskrav

Mot bakgrunden angiven nedan reserverar vi oss härmed mot ledningsskottets beslut att föreslå kommunstyrelsen hemställa att kommunfullmäktige beslutar att återställa det negativa balanskravsresultatet genom budgeterat resultat under perioden 2026–2030.

Under Samverkan för Salas styre har Sala kommun har vid två på varandra följande år redovisat stora negativa balanskravsresultat (–32,6 mnkr 2023 och –97,2 mnkr 2024). Kommunallagen kräver att ett negativt balanskravsresultat återställs inom tre år.

Det innebär att det samlade beloppet om –129,8 mnkr ska återställas senast 2027. Förslaget om förlängd återställningstid till 2030 innebär ett tydligt avsteg från kommunallagens minimikrav utan tillräcklig kompensation eller motivering.

Att, som styret nu föreslår, skjuta upp återställandet flyttar kostnader och ansvar till framtida budgetperioder och försvårar långsiktig ekonomisk stabilitet. Kostnadsökningen för avtalspensioner är till största delen en tillfällig effekt av höga inflationstal under 2023–2024, och prognoser pekar på att dessa kostnader minskar kraftigt redan 2025. Därför är det varken proportionerligt eller god ekonomisk hushållning att förlänga återställningstiden med ytterligare tre år.

Det har funnits och finns alternativa åtgärder som kan användas för att följa lagens krav utan att äventyra kommunens kärnverksamheter: ökade utdelningar från kommunala bolag, införande av rimliga avgifter för kollektivtrafik samt optimering av lokalkostnader. Dessa insatser kräver politiskt mod och ansvarstagande – inte den typ av förhalning som styret nu föreslår.

Kommunfullmäktige bör därför avslå förslaget om förlängd återställningstid och istället säkerställa att negativt balanskravsresultat återställs inom den treårsperiod som kommunallagen föreskriver.

Sala 2025-03-26

Ansvarstagande innebär att bära konsekvenserna av sina egna beslut — inte skjuta dem vidare. Socialdemokraterna säger själva att den som är satt i skuld inte är fri. Nu är det dags att bevisa det genom att betala tillbaka den skuld man har till Salaborna.

För Sverigedemokraterna och Moderaterna

Erik Hamrin (M), oppositionsråd
Henric Ericsson (SD), tjänstgörande ersättare

Dnr 2025/273

KSLU § 48 Återställande av negativt balanskrav

INLEDNING
Det lagstadgade balanskravet är en miniminivå där intäkterna varje år måste balansera kostnaderna. Sala kommun har två år i rad haft kraftiga underskott, 2023 års bokslut visade ett negativt balanskravsresultat på -32,6 mnkr vilket enligt regelverket ska återställas inom tre år, dvs senast år 2026. 2024 års bokslut gav också ett negativt balanskravsresultat på hela -97,2 mnkr att återställa senast 2027. Det sammanlagda beloppet att återställa uppgår till -129,8 mnkr

Kostnaderna för kommunens avtalspensioner ökade under åren 2023–2024 drastiskt, drivna av den höga inflationen samt ett nytt pensionsavtal. Mellan 2022–2024 ökade kostnaderna med 76 mnkr. Enligt prognoser från KPA minskar dock pensionskostnaderna framåt, 2025 beräknas den sjunka med 55 mnkr för att sedan stabiliseras.

Bedömningen är att ett återställande av det negativa balanskravsresultatet på tre år inte är rimligt då det får stora konsekvenser på den löpande verksamheten. Då underskottet till stor del kan kopplas till kraftigt ökade pensionskostnader 2023–2024 föreslås att synnerliga skäl åberopas för att återställa det negativa balanskravsresultatet över längre tid än regelverket föreskriver.

De stora ingrepp i verksamheten som skulle krävas för att återställa underskottet på tre år skulle medföra mycket negativa effekter på verksamheten vilket inte står i proportion med effekten och inte kan anses vara god ekonomisk hushållning.

För att stärka det egna kapitalet föreslås att resultatmålet ska uppgå till minst 3% under hela perioden. Sala kommun behöver stärka sin finansiella ställning för att höja soliditeten och självfinansieringsgraden.

Ekonomiska konsekvenser
Det lagstadgade balanskravet är en miniminivå där intäkterna varje år måste balansera kostnaderna. En handlingsplan för en budget i balans måste upprättas för att säkerställa en hållbar ekonomisk utveckling. Några avsikter med åtgärdsplanen är:

- att i lagens mening uppfylla minimikravet på en ekonomi i balans.
- att förtydliga att obalans finns och att det egna kapitalet måste återställas.
- att fullmäktige blir en aktiv part i processen och tar ställning till föreslagna åtgärder.

Att nämndernas budgetramar kommer i balans är helt nödvändigt för att de budgeterade resultaten ska nås och för att uppnå en god ekonomisk hushållning för Sala kommun.

KSLU § 48 fortsättning

Beslutsunderlag
KS 2025.1422 – Missiv

Ärendet föredras av ekonomichef Inger Lindström.
Controller Mikaela Assarsson deltar vid ärendets behandling.

Yrkanden
Ordförande Amanda Lindblad (S) yrkar,
att ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen hemställer att kommunfullmäktige beslutar,
att det negativa balanskravsresultatet återställs genom det budgeterade resultatet under perioden 2026–2030, samt
att en åtgärdsplan för budget i balans upprättas och regelbundet återrapporteras till fullmäktige.

Glenn Andersson (S) och Sture Johansson (S) yrkar bifall till Amanda Lindblads (S) yrkande.

Erik Hamrin (M) yrkar
att ärendet avslås.

Glenn Andersson (S) yrkar avslag till Erik Hamrins (M) yrkande.

Erik Hamrin (M) yrkar
att det negativa balanskravsresultatet återställs, för respektive års resultat, under de tre år som kommunallagen föreskriver, med start som planerat 2025,
att en åtgärdsplan för budget i balans upprättas, presenteras till kommunstyrelsen i samband med varje ekonomisk månadsrapportering samt delårsbokslut och årsbokslut samt rapporteras till fullmäktige halvårsvis med start i juni 2025

Erik Hamrin (M) yrkar tillägg
att kommunstyrelsen hemställer att fullmäktige påbörjar framtagandet av en ändringsbudget utifrån den nya ambitionsnivån om ett nollresultat.

Henric Eriksson (SD) yrkar bifall till Erik Hamrins (M) yrkanden.

Beslutsgång
Ordföranden ställer sitt eget yrkande mot Erik Hamrins (M) yrkande och finner sitt eget yrkandet bifallet.

Ordföranden ställer Erik Hamrins (M) tilläggsyrkande mot avslag och finner tilläggsyrkandet avslaget.

BESLUT
Ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen hemställer att kommunfullmäktige beslutar
att det negativa balanskravsresultatet återställs genom det budgeterade resultatet under perioden 2026–2030, samt

KSLU § 48 fortsättning

att en åtgärdsplan för budget i balans upprättas och regelbundet återrapporteras till fullmäktige.

Reservationer
Erik Hamrin (M) och Henric Eriksson (SD) reserverar sig till förmån för Erik Hamrins (M) yrkanden och inkommer med skriftlig reservation.

Skickas till
Kommunstyrelsen

Kommunledningskontoret, Ekonomienheten
Inger Lindström
Ekonomichef

MISSIV

Återställande av negativt balanskravsresultat

SAMMANFATTNING AV ÄRENDET

Enligt kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning ska ett negativt balanskravsresultat återställas inom tre år. I 2024 års bokslut uppgår kommunens balanskravsresultat till -97,2 mnkr och tillsammans med 2023 års underskott uppgår den totala summan att återställa till 129,8 mnkr.

Bedömningen är att ett återställande på tre år inte är rimligt då det får stora konsekvenser på den löpande verksamheten. Då underskottet till stor del kan kopplas till kraftigt ökade pensionskostnader 2023-2024 föreslås att synnerliga skäl åberopas och att återställandet sker över perioden 2026-2030 genom det budgeterade resultatet. Det budgeterade resultatet bör då ligga på minst 3% årligen under denna period för att stärka det egna kapitalet.

Ekonomiska konsekvenser

Det lagstadgade balanskravet är en miniminivå där intäkterna varje år måste balansera kostnaderna. En handlingsplan för en budget i balans måste upprättas för att säkerställa en hållbar ekonomisk utveckling. Några avsikter med åtgärdsplanen är:

- att i lagens mening uppfylla minimikravet på en ekonomi i balans.
- att förtydliga att obalans finns och att det egna kapitalet måste återställas.
- att fullmäktige blir en aktiv part i processen och tar ställning till föreslagna åtgärder.

Att nämndernas budgetramar kommer i balans är helt nödvändigt för att de budgeterade resultaten ska nås och för att uppnå en god ekonomisk hushållning för Sala kommun.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ledningsutskottet föreslår att Kommunstyrelsen hemställer att kommunfullmäktige beslutar
att det negativa balanskravsresultatet återställs genom det budgeterade resultatet under perioden 2026-2030, samt

att en åtgärdsplan för budget i balans upprättas och regelbundet återrapporteras till fullmäktige.

SALA KOMMUN

TJÄNSTESKRIVELSE

Återställande av negativt balanskravsresultat

BAKGRUND

Det lagstadgade balanskravet är en miniminivå där intäkterna varje år måste balansera kostnaderna. Sala kommun har nu två år i rad haft kraftiga underskott, 2023 års bokslut visade ett negativt balanskravsresultat på -32,6 mnkr vilket enligt regelverket ska återställas inom tre år, dvs senast år 2026. 2024 års bokslut gav också ett negativt balanskravsresultat på hela -97,2 mnkr att återställa senast 2027. Det sammanlagda beloppet att återställa uppgår till -129,8 mnkr

Kostnaderna för kommunens avtalspensioner ökade under åren 2023-2024 drastiskt, drivna av den höga inflationen samt ett nytt pensionsavtal. Mellan 2022-2024 ökade kostnaderna med 76 mnkr. Enligt prognoser från KPA minskar dock pensionskostnaderna framåt, 2025 beräknas den sjunka med 55 mnkr för att sedan stabiliseras.

Bedömningen är att ett återställande av det negativa balanskravsresultatet på tre år inte är rimligt då det får stora konsekvenser på den löpande verksamheten. Då underskottet till stor del kan kopplas till kraftigt ökade pensionskostnader 2023-2024 föreslås att synnerliga skäl åberopas för att återställa det negativa balanskravsresultatet över längre tid än regelverket föreskriver.

De stora ingrepp i verksamheten som skulle krävas för att återställa underskottet på tre år skulle medföra mycket negativa effekter på verksamheten vilket inte står i proportion med effekten och inte kan anses vara god ekonomisk hushållning.

För att stärka det egna kapitalet föreslås att resultatmålet ska uppgå till minst 3% under hela perioden. Sala kommun behöver stärka sin finansiella ställning för att höja soliditeten och självfinansieringsgraden.

SAMMANFATTNING

Med hänvisning till de kraftigt ökade kostnaderna för avtalspensioner åren 2023-2024 åberopas synnerliga skäl för att återställa det negativa balanskravsresultatet på en längre period än 3 år.

SALA KOMMUN

CHECKLISTA

Checklista avseende Barnperspektivet, Landsbygdsperspektivet och de Horisontella principerna

Förklaring om de olika begreppen finns nedan.

Barnperspektivet

Innebär insatsen att barn och ungdomars hälsa sätts i främsta rummet?	JA ☐	NEJ ☐
Påverkar denna insats barn och ungdomars sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter och situation till det bättre?	JA ☐	NEJ ☐
Innebär insatsen att barn och ungdomars rätt till en god hälsa beaktas?	JA ☐	NEJ ☐
Har barn och ungdomar fått möjlighet att uttrycka sin mening om insatsen?	JA ☐	NEJ ☐
Har särskild hänsyn tagits till barn och ungdomar med funktionsvariation - fysiskt och/eller psykiskt?	JA ☐	NEJ ☐
Tar insatsen hänsyn till barnkonventionens text om ”till det yttersta av sin förmåga”?	JA ☐	NEJ ☐

Landsbygdsperspektivet

Bedömer ni att beslutet kommer att innebära särskilda konsekvenser för landsbygden – nu eller i framtiden?	JA ☐	NEJ ☒
Vid **JA** hur bedömer ni att beslutet påverkar:		
Att det blir svårare att bo på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☐
Att det blir fler jobb på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☐
Att det minskar tillgången till god service på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☐

Horisontella principerna (tillgänglighet, icke-diskriminering samt jämställdhet)

Innebär insatsen risk för begränsad tillgänglighet?	JA ☐	NEJ ☒
Har icke-diskrimineringsperspektivet beaktats?	JA ☐	NEJ ☐
Kan beslutet utestänga någon från samhället?	JA ☐	NEJ ☐
Har man beaktat FN:s konvention angående rättigheter för personer med funktionsvariation när beslutet togs?	JA ☐	NEJ ☐

Om **NEJ** – varför inte?

SALA KOMMUN

Begreppsförklaring

Barnkonventionen/barnperspektivet
Barnkonventionen tar upp barnets situation ur många synvinklar och skall naturligtvis främja helhetssynen på barnen. Enligt FN är alla under 18 år barn.

Barnens bästa i främsta rummet

- Beaktas barnets rättigheter, främst rätten till trygghet och rätten till liv och utveckling i beslutsfattandet?
- Har en sammanvägning av olika intressen gjorts?

FN:s barnkommitté har uttalat principen om att barnets bästa alltid ska beaktas och väga mycket tungt. Det kan dock finnas situationer då andra intressen kan väga tyngre, till exempel samhällsekonomiska eller säkerhetspolitiska. Principen om barnets bästa ska ges absolut prioritet när det gäller adoption och rätt till skydd mot missförhållanden och övergrepp. Till prioriterade rättigheter hör utveckling/utbildning.

Landsbygdsperspektivet
Kan de som bor och verkar på landsbygden bli diskriminerade eller åsidosatta?

Horisontella principer
Diskriminering sker när någon missgynnas eller kränks och missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder). Detta gäller även barn till personer med något av ovanstående diskrimineringsgrund.

Funktionshinderspolitiken innebär att alla människor, oavsett funktionsförmåga, ska ha samma möjligheter att vara delaktiga i samhället och ta del av mänskliga rättigheter.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

Dnr 2025/220

KSLU § 39 Redovisning av motioner som ej behandlats inom ett år, våren 2025

INLEDNING
Enligt kommunallagen, 5 kap 35 §, skall motioner beredas så, att fullmäktige kan fatta beslut inom ett år från det att motionen väcktes. Om beredning inte kan avslutas inom denna tid, skall detta och vad som kommit fram vid beredningen anmälas till fullmäktige inom samma tid. Fullmäktige får då avskriva motionen från vidare handläggning.

Enligt fullmäktiges arbetsordning skall kommunstyrelsen göra denna redovisning vid fullmäktiges ordinarie sammanträden i april och oktober.

Beslutsunderlag
KS 2025.1380– Missiv
KS 2025.1381 – Redovisning av motioner som ej behandlats inom ett år, våren 2025

Ärendet föredras av huvudregistrator Anna Rydstedt.

Yrkanden
Ordförande Amanda Lindblad (S) yrkar,
att ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen hemställer att kommunfullmäktige beslutar,
att godkänna redovisningen och lägga den till handlingarna.

Beslutsgång
Ordföranden ställer sitt eget yrkande mot avslag och finner yrkandet bifallet.

BESLUT
Ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen hemställer att kommunfullmäktige beslutar,
att godkänna redovisningen och lägga den till handlingarna.

Skickas till
Kommunstyrelsen

Kommunledningskontoret, Kanslienheten
Anna Rydstedt
Huvudregistrator

MISSIV

Redovisning av motioner som ej behandlats inom ett år, våren 2025

SAMMANFATTNING AV ÄRENDET

Enligt kommunallagen, 5 kap 35 §, skall motioner beredas så, att fullmäktige kan fatta beslut inom ett år från det att motionen väcktes. Om beredning inte kan avslutas inom denna tid, skall detta och vad som kommit fram vid beredningen anmälas till fullmäktige inom samma tid. Fullmäktige får då avskriva motionen från vidare handläggning.

Enligt fullmäktiges arbetsordning skall kommunstyrelsen göra denna redovisning vid fullmäktiges ordinarie sammanträden i april och oktober.

Ekonomiska konsekvenser

Beskriv vilka ekonomiska konsekvenser ärendet kan innebära samt hur det ska finansieras.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kommunstyrelsens ledningsutskott föreslår att kommunstyrelsen hemställer att kommunfullmäktige beslutar

att godkänna redovisningen och lägga den till handlingarna.

Bilagor:

1 Redovisning av motioner som ej behandlats inom ett år.

CHECKLISTA

Checklista avseende Barnperspektivet, Landsbygdsperspektivet och de Horisontella principerna

Förklaring om de olika begreppen finns nedan.

Barnperspektivet

Innebär insatsen att barn och ungdomars hälsa sätts i främsta rummet?	JA ☒	NEJ ☐
Påverkar denna insats barn och ungdomars sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter och situation till det bättre?	JA ☒	NEJ ☐
Innebär insatsen att barn och ungdomars rätt till en god hälsa beaktas?	JA ☒	NEJ ☐
Har barn och ungdomar fått möjlighet att uttrycka sin mening om insatsen?	JA ☐	NEJ ☒
Har särskild hänsyn tagits till barn och ungdomar med funktionsvariation - fysiskt och/eller psykiskt?	JA ☒	NEJ ☐
Tar insatsen hänsyn till barnkonventionens text om ”till det yttersta av sin förmåga”?	JA ☒	NEJ ☐

Landsbygdsperspektivet

Bedömer ni att beslutet kommer att innebära särskilda konsekvenser för landsbygden – nu eller i framtiden?	JA ☐	NEJ ☒

Vid **JA** hur bedömer ni att beslutet påverkar:

Att det blir svårare att bo på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☐
Att det blir fler jobb på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☐
Att det minskar tillgången till god service på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☐

Horisontella principerna (tillgänglighet, icke-diskriminering samt jämställdhet)

Innebär insatsen risk för begränsad tillgänglighet?	JA ☐	NEJ ☒
Har icke-diskrimineringsperspektivet beaktats?	JA ☒	NEJ ☐
Kan beslutet utestänga någon från samhället?	JA ☐	NEJ ☒
Har man beaktat FN:s konvention angående rättigheter för personer med funktionsvariation när beslutet togs?	JA ☒	NEJ ☐

Om **NEJ** – varför inte?

Begreppsförklaring

Barnkonventionen/barnperspektivet
Barnkonventionen tar upp barnets situation ur många synvinklar och skall naturligtvis främja helhetssynen på barnen. Enligt FN är alla under 18 år barn.

Barnens bästa i främsta rummet

- Beaktas barnets rättigheter, främst rätten till trygghet och rätten till liv och utveckling i beslutsfattandet?
- Har en sammanvägning av olika intressen gjorts?

FN:s barnkommitté har uttalat principen om att barnets bästa alltid ska beaktas och väga mycket tungt. Det kan dock finnas situationer då andra intressen kan väga tyngre, till exempel samhällsekonomiska eller säkerhetspolitiska. Principen om barnets bästa ska ges absolut prioritet när det gäller adoption och rätt till skydd mot missförhållanden och övergrepp. Till prioriterade rättigheter hör utveckling/utbildning.

Landsbygdsperspektivet
Kan de som bor och verkar på landsbygden bli diskriminerade eller åsidosatta?

Horisontella principer
Diskriminering sker när någon missgynnas eller kränks och missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder). Detta gäller även barn till personer med något av ovanstående diskrimineringsgrund.

Funktionshinderspolitiken innebär att alla människor, oavsett funktionsförmåga, ska ha samma möjligheter att vara delaktiga i samhället och ta del av mänskliga rättigheter.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

Kommunledningskontoret, Kanslienheten
Anna Rydstedt
Huvudregistrator

Redovisning av motioner som ej behandlats inom ett år, hösten 2024

Dnr	Anmäld i KF	Beskrivning	Parti	Remitterad till	Status
2023/1197	2023-11-27	Motion om mer generösa serveringstillstånd i Sala	M	Näringslivsenheten, enheten för säkerhet och beredskap, Bygg- och miljönämnden	Yttrande inkommit. Behandlas på KS 2025-04-09
2023/1248	2023-11-27	Motion om utökad trafiksäkerhet vid hållplatser med skolskjuts	SD	Tekniska kontoret.	Yttrande inkommit. Behandlas på KS 2025-04-09
2023/1325	2023-12-18	Motion om att det är dags att börja webbsända kommunfullmäktiges sammanträden	M	Kommunikationsenheten och IT- och digitaliseringsenheten	Yttrande inkommit. Behandlas på KS 2025-04-09

Dnr 2025/169

KSLU § 40 Redovisning av medborgarförslag som ej behandlats inom ett år, våren 2025

INLEDNING
Enligt kommunallagen, 5 kap 35 §, ska medborgarförslag beredas så att fullmäktige kan fatta beslut inom ett år från det att medborgarförslaget väcktes. Om beredning inte kan avslutas inom denna tid, ska detta och vad som kommit fram vid beredningen anmälas till fullmäktige inom samma tid. Fullmäktige får då avskriva medborgarförslaget från vidare handläggning.

Enligt fullmäktiges arbetsordning ska kommunstyrelsen göra denna redovisning vid fullmäktiges ordinarie sammanträden i april och oktober.

Beslutsunderlag
KS 2025.1382 – Missiv
KS 2025.1383 – Redovisning av medborgarförslag som ej behandlats inom ett år, våren 2025

Ärendet föredras av huvudregistrator Anna Rydstedt.

Yrkanden
Ordförande Amanda Lindblad (S) yrkar,
att ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen hemställer att kommunfullmäktige beslutar,
att godkänna redovisningen och lägga den till handlingarna.

Beslutsgång
Ordföranden ställer sitt eget yrkande mot avslag och finner yrkandet bifallet.

BESLUT
Ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen hemställer att kommunfullmäktige beslutar,
att godkänna redovisningen och lägga den till handlingarna.,

Skickas till
Kommunstyrelsen

Kommunledningskontoret, Kanslienheten
Anna Rydstedt
Huvudregistrator

MISSIV

Redovisning av medborgarförslag som ej behandlats inom ett år, våren 2025

SAMMANFATTNING AV ÄRENDET

Enligt kommunallagen, 5 kap 35 §, ska medborgarförslag beredas så att fullmäktige kan fatta beslut inom ett år från det att motionen väcktes. Om beredning inte kan avslutas inom denna tid, ska detta och vad som kommit fram vid beredningen anmälas till fullmäktige inom samma tid. Fullmäktige får då avskriva medborgarförslaget från vidare handläggning.

Enligt fullmäktiges arbetsordning ska kommunstyrelsen göra denna redovisning vid fullmäktiges ordinarie sammanträden i april och oktober.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kommunstyrelsens ledningsutskott föreslår att kommunstyrelsen hemställer att kommunfullmäktige beslutar

att godkänna redovisningen och lägga den till handlingarna.

Bilagor:

1 Redovisning av medborgarförslag som ej behandlats inom ett år.

CHECKLISTA

Checklista avseende Barnperspektivet, Landsbygdsperspektivet och de Horisontella principerna

Förklaring om de olika begreppen finns nedan.

Barnperspektivet

Innebär insatsen att barn och ungdomars hälsa sätts i främsta rummet?	JA ☒	NEJ ☐
Påverkar denna insats barn och ungdomars sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter och situation till det bättre?	JA ☒	NEJ ☐
Innebär insatsen att barn och ungdomars rätt till en god hälsa beaktas?	JA ☒	NEJ ☐
Har barn och ungdomar fått möjlighet att uttrycka sin mening om insatsen?	JA ☐	NEJ ☒
Har särskild hänsyn tagits till barn och ungdomar med funktionsvariation - fysiskt och/eller psykiskt?	JA ☒	NEJ ☐
Tar insatsen hänsyn till barnkonventionens text om ”till det yttersta av sin förmåga”?	JA ☒	NEJ ☐

Landsbygdsperspektivet

Bedömer ni att beslutet kommer att innebära särskilda konsekvenser för landsbygden – nu eller i framtiden?	JA ☐	NEJ ☒

Vid **JA** hur bedömer ni att beslutet påverkar:

Att det blir svårare att bo på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☐
Att det blir fler jobb på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☐
Att det minskar tillgången till god service på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☐

Horisontella principerna (tillgänglighet, icke-diskriminering samt jämställdhet)

Innebär insatsen risk för begränsad tillgänglighet?	JA ☐	NEJ ☒
Har icke-diskrimineringsperspektivet beaktats?	JA ☒	NEJ ☐
Kan beslutet utestänga någon från samhället?	JA ☐	NEJ ☒
Har man beaktat FN:s konvention angående rättigheter för personer med funktionsvariation när beslutet togs?	JA ☒	NEJ ☐

Om **NEJ** – varför inte?

Begreppsförklaring

Barnkonventionen/barnperspektivet
Barnkonventionen tar upp barnets situation ur många synvinklar och skall naturligtvis främja helhetssynen på barnen. Enligt FN är alla under 18 år barn.

Barnens bästa i främsta rummet

- Beaktas barnets rättigheter, främst rätten till trygghet och rätten till liv och utveckling i beslutsfattandet?
- Har en sammanvägning av olika intressen gjorts?

FN:s barnkommitté har uttalat principen om att barnets bästa alltid ska beaktas och väga mycket tungt. Det kan dock finnas situationer då andra intressen kan väga tyngre, till exempel samhällsekonomiska eller säkerhetspolitiska. Principen om barnets bästa ska ges absolut prioritet när det gäller adoption och rätt till skydd mot missförhållanden och övergrepp. Till prioriterade rättigheter hör utveckling/utbildning.

Landsbygdsperspektivet
Kan de som bor och verkar på landsbygden bli diskriminerade eller åsidosatta?

Horisontella principer
Diskriminering sker när någon missgynnas eller kränks och missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder). Detta gäller även barn till personer med något av ovanstående diskrimineringsgrund.

Funktionshinderspolitiken innebär att alla människor, oavsett funktionsförmåga, ska ha samma möjligheter att vara delaktiga i samhället och ta del av mänskliga rättigheter.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

Kommunledningskontoret, Kanslienheten
Anna Rydstedt
Huvudregistrator

Redovisning av medborgarförslag som ej behandlats inom ett år, våren 2025

Dnr	Anmäld i KF	Beskrivning	Remitterat/överlämnat till	Status
2021/61	2021-02-22	Medborgarförslag om trygghetsboendet i Ransta	Kommundirektör och dåvarande kommunstyrelsens ordförande	Yttrande inkommit. Behandlas på KS 2025-04-09
2022/1139	2022-12-19	Medborgarförslag om att Sala kommun bör öppna ett högstadium i Västerfärnebo	Skolnämnden	Yttrande inkommit Behandlas på KS 2025-04-09
2023/399	2023-05-29	Medborgarförslag om ett föreningsliv för alla barn i Sala	Social- och arbetsmarknadsnämnden och Kultur- och fritidsnämnden	Yttrande inkommit Behandlas på KS 2025-04-09
2023/1014	2023-09-25	Medborgarförslag om att installera ett vattenkraftverk vid Ekeby-dammar och på andra platser runt gruvans vattensystem	Tekniska kontoret	Yttrande ej inkommit.
2023/1142	2023-10-30	Medborgarförslag om permanenta skyddsvallar	Tekniska kontoret och enheten för säkerhet och beredskap	Yttrande ej inkommit
2023/1332	2023-12-18	Medborgarförslag om Lugnet Sätrabrunn och Hedens skola	Äldre- och omsorgsnämnden	Yttrande ej inkommit

2023/1335	2023-12-18	Medborgarförslag om att ploga trottoaren framför Turbo förskola, utmed Gruvvägen	Tekniska kontoret	Yttrande ej inkommit

Dnr 2025/168

KSLU § 41 Redovisning av verkställande av bifallna motioner och medborgarförslag, våren 2025

INLEDNING
Kommunfullmäktige beslutade, den 29 januari 2009, § 10, att bifalla *Motion om redovisning av verkställandet av bifallna motioner och medborgarförslag*. Motionären föreslog att kommunfullmäktige ska erhålla en redovisning av de motioner och medborgarförslag som bifallits med ännu inte verkställts.

Beslutsunderlag
KS 2025.1384 – Missiv
KS 2025.1385 - Redovisning av verkställande av bifallna motioner och medborgarförslag, våren 2025

Ärendet föredras av huvudregistrator Anna Rydstedt.

Yrkanden
Ordförande Amanda Lindblad (S) yrkar,
att ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen hemställer att kommunfullmäktige beslutar,
att godkänna redovisningen och lägga den till handlingarna.

Beslutsgång
Ordföranden ställer sitt eget yrkande mot avslag och finner yrkandet bifallet.

BESLUT
Ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen hemställer att kommunfullmäktige beslutar,
att godkänna redovisningen och lägga den till handlingarna.

Skickas till
Kommunstyrelsen

Kommunledningskontoret, Kanslienheten
Anna Rydstedt
Huvudregistrator

Redovisning av verkställande av bifallna motioner och medborgarförslag, våren 2025

Motioner

Dnr	Ärende	Beslut	Hanteras av	Status
2017/87	Motion (S) Nu satsar vi på landsbygden	KF § 51/2018	Näringslivskontoret	Ett landsbygdsprogram är under framtagande. Ej behandlats i KS.

Medborgarförslag

Dnr	Ärende	Beslut	Hanteras av	Status
2018/578	Medborgarförslag om att bygga lekplats vid Måns Ols	KF § 101/2019	Tekniska kontoret och kultur- och Fritidskontoret	Inväntar placering av ny servicebyggnad som ligger som en investering kommande år.
2018/814	Medborgarförslag gällande Krisberedskap - krisplan för vattenförsörjning	KF § 97/2019	Tekniska kontoret och enheten för säkerhet och beredskap	Arbete med framtagande av nödvattenplan pågår. Behandlas i kommunledningsgruppen 2025-04-07.
2022/811	Medborgarförslag om handlingsplan för identifikation av stöd för särskilt begåvade elever	KF § 96/2024	Skolkontoret	Arbete pågår under våren för att implementera handlingsplanen höstterminen 2025.

Kommunledningskontoret, Kanslienheten
Anna Rydstedt
Huvudregistrator

MISSIV

Redovisning av verkställande av bifallna motioner, medborgarförslag och e-förslag våren 2025

SAMMANFATTNING AV ÄRENDET

Kommunfullmäktige beslutade, KF § 10, 2009-01-29 att bifalla *Motion om redovisning av verkställandet av bifallna motioner och medborgarförslag*. Motionären föreslog att kommunfullmäktige ska erhålla en redovisning av de motioner och medborgarförslag som bifallits med ännu inte verkställts.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen hemställer att kommunfullmäktige beslutar

att godkänna redovisningen och lägga den till handlingarna.

Bilagor:

1 Redovisning av verkställande av bifallna motioner, medborgarförslag och e-förslag.

CHECKLISTA

Checklista avseende Barnperspektivet, Landsbygdsperspektivet och de Horisontella principerna

Förklaring om de olika begreppen finns nedan.

Barnperspektivet

Innebär insatsen att barn och ungdomars hälsa sätts i främsta rummet?	JA ☒	NEJ ☐
Påverkar denna insats barn och ungdomars sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter och situation till det bättre?	JA ☒	NEJ ☐
Innebär insatsen att barn och ungdomars rätt till en god hälsa beaktas?	JA ☒	NEJ ☐
Har barn och ungdomar fått möjlighet att uttrycka sin mening om insatsen?	JA ☐	NEJ ☒
Har särskild hänsyn tagits till barn och ungdomar med funktionsvariation - fysiskt och/eller psykiskt?	JA ☒	NEJ ☐
Tar insatsen hänsyn till barnkonventionens text om ”till det yttersta av sin förmåga”?	JA ☒	NEJ ☐

Landsbygdsperspektivet

Bedömer ni att beslutet kommer att innebära särskilda konsekvenser för landsbygden – nu eller i framtiden?	JA ☐	NEJ ☒

Vid **JA** hur bedömer ni att beslutet påverkar:

Att det blir svårare att bo på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☐
Att det blir fler jobb på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☐
Att det minskar tillgången till god service på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☐

Horisontella principerna (tillgänglighet, icke-diskriminering samt jämställdhet)

Innebär insatsen risk för begränsad tillgänglighet?	JA ☐	NEJ ☒
Har icke-diskrimineringsperspektivet beaktats?	JA ☒	NEJ ☐
Kan beslutet utestänga någon från samhället?	JA ☐	NEJ ☒
Har man beaktat FN:s konvention angående rättigheter för personer med funktionsvariation när beslutet togs?	JA ☒	NEJ ☐

Om **NEJ** – varför inte?

Begreppsförklaring

Barnkonventionen/barnperspektivet
Barnkonventionen tar upp barnets situation ur många synvinklar och skall naturligtvis främja helhetssynen på barnen. Enligt FN är alla under 18 år barn.

Barnens bästa i främsta rummet

- Beaktas barnets rättigheter, främst rätten till trygghet och rätten till liv och utveckling i beslutsfattandet?
- Har en sammanvägning av olika intressen gjorts?

FN:s barnkommitté har uttalat principen om att barnets bästa alltid ska beaktas och väga mycket tungt. Det kan dock finnas situationer då andra intressen kan väga tyngre, till exempel samhällsekonomiska eller säkerhetspolitiska. Principen om barnets bästa ska ges absolut prioritet när det gäller adoption och rätt till skydd mot missförhållanden och övergrepp. Till prioriterade rättigheter hör utveckling/utbildning.

Landsbygdsperspektivet
Kan de som bor och verkar på landsbygden bli diskriminerade eller åsidosatta?

Horisontella principer
Diskriminering sker när någon missgynnas eller kränks och missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder). Detta gäller även barn till personer med något av ovanstående diskrimineringsgrund.

Funktionshinderspolitiken innebär att alla människor, oavsett funktionsförmåga, ska ha samma möjligheter att vara delaktiga i samhället och ta del av mänskliga rättigheter.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.